The European Agricultural Fund for Rural Development:
Europe investing in rural areas

REGERINGSKANSLIET

Government Offices of Sweden

Sweden - Rural Development Programme (National)

CCI	2014SE06RDNP001
Programtyp	Landsbygdsutvecklingsprogram
Land	Sverige
Region	SE - National
Programperiod	2014 - 2020
Förvaltningsmyndighet	Jordbruksverket
Version	6.1
Versionsstatus	Antagen av kommissionen
Senaste ändringsdatum	24/09/2019 - 16:57:03 CEST

Innehållsförteckning

1. NAMN PÅ LANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAMMET 13
1.1. Ändring 13
1.1.1. Typ av ändring enligt förordning (EU) nr 1305/2013 13
1.1.2. Ändring av den information som tillhandahålls i insatsområdet 13
1.1.3. Ändring avseende artikel 4.2 tredje stycket i förordning (EU) nr 808/2014 (ej avräknat mot de begränsningar som anges i artikeln): 13
1.1.4. Samråd med övervakningskommittén (artikel 49.3 i förordning (EU) nr 1303/2013) 13
1.1.5. Beskrivning av ändringen – Artikel 4.1 i förordning (EU) nr 808/2014 13
2. MEDLEMSSTAT ELLER ADMINISTRATIV REGION 18
2.1. Geografiskt område som täcks av programmet 18
2.2. Klassificering av regionen 18
3. FÖRHANDSKONTROLL 19
3.1. Beskrivning av processen, inklusive tidpunkter för viktiga händelser och halvtidsrapporter om de viktigaste stegen i utvecklingen av landsbygdsutvecklingsprogrammet 19
3.2. {0} Strukturerad tabell med rekommendationerna från förhandsutvärderingen och hur de har behandlats 22
3.2.1. Etablering av mål och fördelning av finansiell - Målformulering 23
3.2.2. Etablering av mål och fördelning av finansiell - Extern överensstämmelse 23
3.2.3. Horisontella principer och hållbar utveckling - Genomförande 24
3.2.4. Horisontella principer och hållbar utveckling - Hållbar utveckling 24
3.2.5. Horisontella principer och hållbar utveckling - Jämställdhet och icke-diskriminering 25
3.2.6. Horisontella principer och hållbar utveckling - Målformuleringar och åtgärder 25
3.2.7. Horisontella principer och hållbar utveckling - Uppföljning och övervakning 26
3.2.8. Interventionslogik - CLLD 26
3.2.9. Interventionslogik - Förväntat utfall och resultat 27
3.2.10. Interventionslogik - Åtgärder 27
3.2.11. Programgenomförande - Administrativ börda 28
3.2.12. Programgenomförande - CLLD 28
3.2.13. Programgenomförande - Rådgivning 29
3.2.14. SWOT-analys och behovsbedömning 29
3.2.15. Uppföljning av programmets framdrift och resultat - Indikatorer 29
3.2.16. Uppföljning av programmets framdrift och resultat - Uppföljning och utvärdering 30
3.3. Rapport om förhandskontrollen 31
4. SWOT OCH BEHOVSIDENTIFIERING 32
4.1. Swot 32

4.1.1. En övergripande beskrivning av den nuvarande situationen inom programområdet som bygger på gemensamma och programspecifika kontextindikatorer och andra aktuella kvalitativa uppgifter 32
4.1.2. Starka sidor identifierade i programområdet 42
4.1.3. Svaga sidor identifierade i programområdet 46
4.1.4. Identifierade möjligheter i programområdet 49
4.1.5. Hot identifierade i programområdet 53
4.1.6. Indikatorer för gemensamma sammanhang 57
4.1.7. Programspecifika kontextindikatorer 66
4.2. Utvärdering av behoven 67
4.2.1. 1. Stärka innovationsinnehållet 69
4.2.2. 10. Skydda vattenmiljöerna 70
4.2.3. 11. Bevara och skapa våtmarker 70
4.2.4. 12. Hållbart skogsbruk 71
4.2.5. 13. Förbättrad samverkan mellan producenterna och av investeringar i anläggningar för produktion av förnybar energi 72
4.2.6. 14. Höja energieffektiviteten inom jordvbruket och livsmedelsbearbetningen 73
4.2.7. 15. Förbättrad luftkvalité 74
4.2.8. 16. Innovation och ökad kunskap gälllande växthusgasutsläpp inom animalieproduktionen 75
4.2.9. 17. Öka landsbygdens attraktivitet 75
4.2.10. 18. Stödja företagsamhet på landsbygden 76
4.2.11. 19. Finna lokala lösningar 77
4.2.12. 2. Stimulera kunskapsöverföring och kompetensutveckling 77
4.2.13. 20. Öka bredbandstäckningen och förbättra bredbandshastigheten 78
4.2.14. 3. Stärka konkurrenskraften inom det svenska lantbruket 79
4.2.15. 4. Fler unga behöver komma in i lantbruket 80
4.2.16. 5. Stärka djurvälfärden 80
4.2.17. 6. Ökad förädlingsgrad 81
4.2.18. 7. Nå nya marknader 82
4.2.19. 8. Preventiva åtgärder för riskhantering inom lantbruket 82
4.2.20. 9. Biologisk mångfald och kulturmiljövärden i odlingslandskapet och renskötselområden 83
5. BESKRIVNING AV STRATEGIN 85
5.1. Motivering till valet av vilka behov som ska hanteras genom landsbygdsutvecklingsprogrammet samt val av mål, prioriteringar, fokusområden och fastställande av mål baserat på belägg från swotanalysen och kartläggningen av behov. När så är relevant, en motivering till valet av tematiska delprogram som ingår i programmet. Motiveringen ska särskilt visa att de krav som anges i artikel 8.1 c led i och iv i förordning 1305/2013 uppfylls 85
5.2. Kombinationen och motiveringen av landsbygdsutvecklingsåtgärderna för varje fokusområde, inklusive en motivering av att tilldelningen av finansiella medel till programmets åtgärder är tillräcklig för att de fastställda målen ska kunna uppnås, i enlighet med artikel 8.1 c ii och iii i förordning (EU) nr 1305/2013. Den kombination av åtgärder som ingår i interventionslogiken

ska bygga på uppgifter från Swot-analysen och den motivering och prioritering av behoven som avses i punkt 5.1 90
5.2.1. P1: Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden 90
5.2.2. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning 91
5.2.3. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket 93
5.2.4. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket 94
5.2.5. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn 98
5.2.6. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden 101
5.3. En beskrivning av hur de övergripande målen ska hanteras, inklusive de särskilda kraven i artikel 8.1 c v i förordning (EU) nr 1305/2013 103
5.4. En översiktstabell över interventionslogiken som visar de prioriteringar och fokusområden som valts ut för landsbygdsprogrammet, de kvantifierade målen och den kombination av åtgärder som ska användas för att uppnå dem, inklusive de planerade utgifterna (tabellen genereras automatiskt med utgångspunkt i den information som lämnats i avsnitten 5.2 och 11) 104
5.5. En beskrivning av rådgivningskapaciteten för att se till att det ges tillräckligt med råd och stöd i fråga om de rättsliga kraven och för åtgärder i samband med innovation för att visa de åtgärder som har vidtagits enligt artikel 8.1 c vi i förordning (EU) nr 1305/2013 106
6. BEDÖMNING AV FÖRHANDSVILLKOREN 108
6.1. Ytterligare information 108
6.2. Förhandsvillkor 109
6.2.1. Förteckning över åtgärder som ska vidtas för de allmänna förhandsvillkoren 144
6.2.2. Förteckning över åtgärder som ska vidtas för de förhandsvillkor som är kopplade till prioriteringar 145
7. BESKRIVNING AV RESULTATRAMEN 146
7.1. Indikatorer 146
7.1.1. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning 149
7.1.2. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket 149
7.1.3. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket 150
7.1.4. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn 151
7.1.5. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden 152
7.2. Alternativa indikatorer 154
7.2.1. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket 154

7.2.2. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn 155
7.3. Reserv 156
8. BESKRIVNING AV DE UTVALDA ÅTGÄRDERNA 158
8.1. Beskrivning av de allmänna villkor som gäller för mer än en åtgärd, inklusive, i förekommande fall, definition av landsbygdsområde, utgångsläge, tvärvillkor, avsedd användning av finansieringsinstrument, avsedd användning av förskott och gemensamma bestämmelser för investeringar, inklusive bestämmelserna i artiklarna 45 och 46 i förordning (EU) nr 1305/2013 ..158
8.2. Beskrivning per åtgärd 165
8.2.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14) 165
8.2.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15) 188
8.2.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) 209
8.2.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19) 251
8.2.5. M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20) 269
8.2.6. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26) 310
8.2.7. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) 330
8.2.8. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29) 451
8.2.9. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31) 468
8.2.10. M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33) 495
8.2.11. M16 – Samarbete (artikel 35) 519
8.2.12. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013) 564
9. UTVÄRDERINGSPLAN 601
9.1. Mål och syfte 601
9.2. Ledning och samordning 601
9.3. Utvärderingsområden och utvärderingsverksamheter 605
9.4. Data och information 606
9.5. tidsplan 609
9.6. Kommunikation 610
9.7. Resurser 611
10. FINANSIERINGSPLAN 612
10.1. Årliga Ejflu-bidrag (i euro) 612
10.2. Gemensam Ejflu-bidragsnivå för alla åtgärder uppdelad per typ av region enligt artikel 59.3 i förordning 1305/2013 613
10.3. Fördelning per åtgärd eller insatstyp med en särskild Ejflu-bidragsnivå (i euro för hela perioden 2014–2020) 614
10.3.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14) 614
10.3.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15) 616
10.3.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) 617

10.3.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19) 619
10.3.5. M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20) 621
10.3.6. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26) 622
10.3.7. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) 624
10.3.8. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29) 626
10.3.9. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31) 628
10.3.10. M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33) 630
10.3.11. M16 – Samarbete (artikel 35) 631
10.3.12. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013) 633
10.3.13. M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54) 635
10.4. Preliminär uppdelning per åtgärd för varje delprogram 636
11. INDIKATORPLAN 637
11.1. Indikatorplan 637
11.1.1. P1: Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden 637
11.1.2. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning 640
11.1.3. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket 642
11.1.4. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket 644
11.1.5. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn 649
11.1.6. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden 654
11.2. Översikt över det planerade utfallet och de planerade utgifterna per åtgärd och per fokusområde (genereras automatiskt) 659
11.3. Sekundära effekter: angivande av potentiella bidrag från landsbygdsutvecklingsåtgärder/-delåtgärder som programplanerats inom ramen för ett givet fokusområde till andra fokusområden/mål 662
11.4. Stödtabell för att visa hur miljöåtgärder/-system är programplanerade för att uppnå ett (eller flera) miljö-/klimatmål 664
11.4.1. Jordbruksmark 664
11.4.2. Skogsareal 668
11.5. Programspecifikt mål och utfall 669
12. YTTERLIGARE NATIONELL FINANSIERING 670
12.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14) 670
12.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15) 670
12.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) 671
12.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19) 671

12.5. M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20) 671
12.6. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26).....671
12.7. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) 671
12.8. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29) 672
12.9. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31) 672
12.10. M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33).....672
12.11. M16 – Samarbete (artikel 35) 672
12.12. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013) 672
12.13. M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54) 672
13. ELEMENT SOM BEHÖVS FÖR BEDÖMNING AV STATLIGT STÖD.....674
13.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14) 676
13.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15) 676
13.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) 677
13.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19) 677
13.5. M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20) 678
13.6. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26).....679
13.7. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) 679
13.8. M16 – Samarbete (artikel 35) 680
13.9. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013) 680
14. INFORMATION OM KOMPLEMENTARITET 682
14.1. Beskrivning av metoder för komplementaritet och samstämmighet 682
14.1.1. Med andra unionsinstrument och, särskilt med struktur- och investeringsfonderna och pelare 1, inklusive förgröning och andra instrument i den gemensamma jordbrukspolitiken.....682
14.1.2. När en medlemsstat har valt att lämna in ett nationellt program och en uppsättning regionala program enligt artikel 6.2 i förordning 1305/2013, information om komplementariteten mellan dessa 685
14.2. I förekommande fall, information om komplementariteten med andra unionsinstrument, däribland Life 686
15. BESTÄMMELSER OM PROGRAMGENOMFÖRANDE.....687
15.1. Medlemsstatens förteckning över de myndigheter som den utsett i enlighet med artikel 65.2 i förordning 1305/2013 och en kortfattad beskrivning av programmets förvaltnings- och kontrollstruktur i enlighet med artikel 55.3 i i förordning 1303/2013 och de arrangemang som föreskrivs i artikel 74.3 i förordning 1303/2013 687
15.1.1. Myndigheter.....687
15.1.2. Sammanfattande beskrivning av programmets förvaltnings- och kontrollstruktur och bestämmelser för oberoende undersökningar av klagomål.....687
15.2. Övervakningskommitténs planerade sammansättning.....692

15.3. Bestämmelser för att garantera att programmet kommuniceras, däribland genom det nationella landsbygdsnätverket, genom att hänvisa till den informations- och kommunikationsstrategi som avses i artikel 13 i genomförandeförordning (EU) nr 808/2014 692
15.4. Beskrivning av mekanismerna för att skapa samstämmighet med lokala utvecklingsstrategier som genomförs inom ramen för Leader, verksamhet som planeras inom ramen för den samarbetsåtgärd som avses i artikel 35 i förordning (EU) nr 1305/2013, de grundläggande tjänster och åtgärder för förnyelse av samhällen på landsbygden som avses i artikel 20 i den förordningen, samt andra medel från struktur- och investeringsfonderna 695
15.5. Beskrivning av de åtgärder för att minska stödmottagarnas administrativa börda som avses i artikel 27.1 i förordning (EU) nr 1303/2013 696
15.6. Beskrivning av användningen av tekniskt stöd, inklusive åtgärder i samband med förberedelse, förvaltning, uppföljning, utvärdering, information och kontroll av programmet och dess genomförande, samt verksamhet i samband med föregående eller efterföljande programperioder i enlighet med artikel 59.1 i förordning (EU) nr 1303/2013 698
16. FÖRTECKNING ÖVER ÅTGÄRDER FÖR ATT ENGAGERA PARTNER 700
16.1. Deltagande i LEARN workshop med, 2013-05-28 700
16.1.1. Föremål för motsvarande samråd 700
16.1.2. Sammanfattning av resultaten 700
16.2. Deltagande i seminarium anordnat av SKL och Jordbruksverket. Deltagare var kommuner, länsstyrelser och regionalt tillväxtansvariga 2013-04-23 700
16.2.1. Föremål för motsvarande samråd 700
16.2.2. Sammanfattning av resultaten 700
16.3. Föredrag för Spannmåls- och Frö- och oljeväxtodlarna i Stockholm/mälardalen, 2013-03-13 700
16.3.1. Föremål för motsvarande samråd 700
16.3.2. Sammanfattning av resultaten 700
16.4. Föredrag och diskussion vid SvFF:s landsbygdsträff, 2012-08-29 701
16.4.1. Föremål för motsvarande samråd 701
16.4.2. Sammanfattning av resultaten 701
16.5. G4 – länsråd på vissa länsstyrelser 2014-03-06 701
16.5.1. Föremål för motsvarande samråd 701
16.5.2. Sammanfattning av resultaten 701
16.6. Heldagskonferens med länsstyrelserna, 2013-03-21 701
16.6.1. Föremål för motsvarande samråd 701
16.6.2. Sammanfattning av resultaten 702
16.7. Leaderträff anordnad av landsbygdsnätverket 2013-05-13 702
16.7.1. Föremål för motsvarande samråd 702
16.7.2. Sammanfattning av resultaten 702
16.8. Möte i Arbetsgruppen Konkurrenskraft inom gröna näringarna (Hushållningssällskapet, LRF och LRF skog, Leaders samverkansgrupp, Sveriges nötköttsproducenter, Livsmedelsverket), 2013-02-04 702
16.8.1. Föremål för motsvarande samråd 702
16.8.2. Sammanfattning av resultaten 702

16.9. Möte i dialoggruppen (länsstyrelserna och Jordbruksverket), 2013- 05-21 702
16.9.1. Föremål för motsvarande samråd....702
16.9.2. Sammanfattning av resultaten....703
16.10. Möte med Ekologiska lantbrukarna, 2012-12-19 703
16.10.1. Föremål för motsvarande samråd....703
16.10.2. Sammanfattning av resultaten....703
16.11. Möte med Ekologiska lantbrukarna, 2014-02-26 703
16.11.1. Föremål för motsvarande samråd....703
16.11.2. Sammanfattning av resultaten....703
16.12. Möte med Formas, 2013-02-28....704
16.12.1. Föremål för motsvarande samråd....704
16.12.2. Sammanfattning av resultaten....704
16.13. Möte med Hushållningssällskapens förbund 2013-10-10....704
16.13.1. Föremål för motsvarande samråd....704
16.13.2. Sammanfattning av resultaten....704
16.14. Möte med Hushållningssällskapens förbund, 2013-12-13....704
16.14.1. Föremål för motsvarande samråd....704
16.14.2. Sammanfattning av resultaten....704
16.15. Möte med Jordbruksverket, LRF, SLF och Landsbygdsnätverket 2013-05-22....705
16.15.1. Föremål för motsvarande samråd....705
16.15.2. Sammanfattning av resultaten....705
16.16. Möte med LD21-gruppen 2013-11-27....705
16.16.1. Föremål för motsvarande samråd....705
16.16.2. Sammanfattning av resultaten....705
16.17. Möte med LRF om innehållet i nytt LBP, 2014-04-15....705
16.17.1. Föremål för motsvarande samråd....705
16.17.2. Sammanfattning av resultaten....705
16.18. Möte med LRF, 2013-04-09 706
16.18.1. Föremål för motsvarande samråd....706
16.18.2. Sammanfattning av resultaten....706
16.19. Möte med LRF, 2013-06-25 706
16.19.1. Föremål för motsvarande samråd....706
16.19.2. Sammanfattning av resultaten....706
16.20. Möte med LRF, 2013-09-19 706
16.20.1. Föremål för motsvarande samråd....706
16.20.2. Sammanfattning av resultaten....706
16.21. Möte med LRF, 2013-12-12 707
16.21.1. Föremål för motsvarande samråd....707
16.21.2. Sammanfattning av resultaten....707

16.22. Möte med LRFs norrlandsgrupp dit även representanter för andra landsändar var inbjudna. 2013-10-16 707
16.22.1. Föremål för motsvarande samråd....707
16.22.2. Sammanfattning av resultaten....707
16.23. Möte med Länsstyrelser – handläggarmöte/lantbrukskonsulenter, 2012-09-14 707
16.23.1. Föremål för motsvarande samråd....707
16.23.2. Sammanfattning av resultaten....708
16.24. Möte med Riksantikvarieämbetet, 2012-10-08....708
16.24.1. Föremål för motsvarande samråd....708
16.24.2. Sammanfattning av resultaten....708
16.25. Möte med SKL 2013-12-06 708
16.25.1. Föremål för motsvarande samråd....708
16.25.2. Sammanfattning av resultaten....708
16.26. Möte med SLF och LRF, 2013-02-11....708
16.26.1. Föremål för motsvarande samråd....708
16.26.2. Sammanfattning av resultaten....709
16.27. Möte med SNF, 2013-09-23 709
16.27.1. Föremål för motsvarande samråd....709
16.27.2. Sammanfattning av resultaten....709
16.28. Möte med Sametinget, 2012-08-23....709
16.28.1. Föremål för motsvarande samråd....709
16.28.2. Sammanfattning av resultaten....709
16.29. Möte med Skärgårdarnas riksförbund, 2014-03-07 709
16.29.1. Föremål för motsvarande samråd....709
16.29.2. Sammanfattning av resultaten....710
16.30. Möte med WINNET, nätverk för kvinnliga resurscentra, 2013-01-10....710
16.30.1. Föremål för motsvarande samråd....710
16.30.2. Sammanfattning av resultaten....710
16.31. Möte med lantbruksdirektörer och länsråd, 2013-06-17....710
16.31.1. Föremål för motsvarande samråd....710
16.31.2. Sammanfattning av resultaten....710
16.32. Möte med länsstyrelserna (LD 21) 2013-09-26....710
16.32.1. Föremål för motsvarande samråd....710
16.32.2. Sammanfattning av resultaten....711
16.33. Möte med länsstyrelserna (dialoggruppen) 2013-10-01 711
16.33.1. Föremål för motsvarande samråd....711
16.33.2. Sammanfattning av resultaten....711
16.34. Möte med länsstyrelserna (länsråden) 2013-10-08....711
16.34.1. Föremål för motsvarande samråd....711
16.34.2. Sammanfattning av resultaten....711

16.35. Möte med länstyrelsen i Västra götaland, 2012-10-17 711
16.35.1. Föremål för motsvarande samråd....711
16.35.2. Sammanfattning av resultaten....712
16.36. Möte med referensgruppen för CAP-reformen, 2013-03-11 712
16.36.1. Föremål för motsvarande samråd....712
16.36.2. Sammanfattning av resultaten....712
16.37. Möte med referensgruppen för LBP, 2013-06-17....712
16.37.1. Föremål för motsvarande samråd....712
16.37.2. Sammanfattning av resultaten....712
16.38. Möte med referensgruppen för LBP, 2013-11-12....713
16.38.1. Föremål för motsvarande samråd....713
16.38.2. Sammanfattning av resultaten....713
16.39. Möte med skärgårdarnas riksförbund, 2013-04-12....713
16.39.1. Föremål för motsvarande samråd....713
16.39.2. Sammanfattning av resultaten....713
16.40. Möte med styrgruppen för nationella landsbygdsnätverket, 2013-03-06 713
16.40.1. Föremål för motsvarande samråd....713
16.40.2. Sammanfattning av resultaten....713
16.41. Möte med svenska fotbollsförbundet, 2013-06-25 714
16.41.1. Föremål för motsvarande samråd....714
16.41.2. Sammanfattning av resultaten....714
16.42. Möte om landsbygds-programmet med Svenska Fotbollförbundet. 2014-04-09 714
16.42.1. Föremål för motsvarande samråd....714
16.42.2. Sammanfattning av resultaten....714
16.43. Referensgruppsmöte för LBP, 2013-03-08....714
16.43.1. Föremål för motsvarande samråd....714
16.43.2. Sammanfattning av resultaten....715
16.44. Remissrunda till 239 intresseorganisationer, från 2012-07-05 till 2012-09-30 715
16.44.1. Föremål för motsvarande samråd....715
16.44.2. Sammanfattning av resultaten....715
16.45. Speeddating med landsbygdsnätverket, 2012-11-26 715
16.45.1. Föremål för motsvarande samråd....715
16.45.2. Sammanfattning av resultaten....716
16.46. Speeddating med landsbygdsnätverket, 2013-11-26 716
16.46.1. Föremål för motsvarande samråd....716
16.46.2. Sammanfattning av resultaten....716
16.47. Telefonmöte med Leaders samverkansgrupp 716
16.47.1. Föremål för motsvarande samråd....716
16.47.2. Sammanfattning av resultaten....716

16.48. Uppstartsmöte för projektet (Jordbruksverket, WINNET, Länsstyrelsen i Jönköping och Högskolan i Jönköping) , 2013-03-14 2013-03-15 717
16.48.1. Föremål för motsvarande samråd....717
16.48.2. Sammanfattning av resultaten....717
16.49. (Valfria) förklaringar eller ytterligare information för att komplettera åtgärdsförteckningen....717
17. NATIONELLT NÄTVERK FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING....719
17.1. Förfarande och tidsplan för inrättandet av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling....719
17.2. Den planerade organisationen av nätverket, dvs. hur organisationer och myndigheter som arbetar med landsbygdsutveckling, inbegripet partner i enlighet med artikel 54.1 i förordning (EU) nr 1305/2013, ska involveras och hur nätverksverksamhet ska underlättas. 719
17.3. Sammanfattande beskrivning av de huvudsakliga verksamheter som ska bedrivas av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling enligt programmets mål 721
17.4. Tillgängliga resurser för inrättande och drift av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling....721
18. FÖRHANDSKONTROLL AV VERIFIERBARHET OCH KONTROLLERBARHET SAMT FELRISK 723
18.1. Förklaring från den förvaltande myndigheten och det utbetalande organet om verifierbarheten och kontrollerbarheten hos de åtgärder som stöds inom ramen för programmet för landsbygdsutveckling....723
18.2. Förklaring från ett organ, som är funktionellt oberoende av de myndigheter som ansvarar för programmets genomförande, som bekräftar att beräkningarna av standardkostnader, merkostnader och inkomstbortfall är tillräckliga och riktiga....723
19. ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER....724
19.1. Beskrivning av övergångsvillkoren per åtgärd 724
19.2. Vägledande överföringstabell 726
20. TEMATISKA DELPROGRAM....728
Dokument....729

1. NAMN PÅ LANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAMMET

Sweden - Rural Development Programme (National)

1.1. Ändring

1.1.1. Typ av ändring enligt förordning (EU) nr 1305/2013

a. Beslut enligt artikel 11 a led i (artikel 4.2 första stycket i förordning (EU) nr 808/2014)

1.1.2. Ändring av den information som tillhandahålls i insatsområdet

- a. Ändringar enligt artikel 30.2 i förordning (EU) nr 1303/2013

1.1.3. Ändring avseende artikel 4.2 tredje stycket i förordning (EU) nr 808/2014 (ej avräknat mot de begränsningar som anges i artikeln):

1.1.4. Samråd med övervakningskommittén (artikel 49.3 i förordning (EU) nr 1303/2013)

1.1.4.1. Datum

27-05-2019

1.1.4.2. Övervakningskommitténs yttrande

Övervakningskommittén informerades om förslaget till programändring vid möte den 27 maj 2019. Kommittén fick då möjlighet att yttra sig om förslaget. Kommittén har valt att inte yttra sig.

1.1.5. Beskrivning av ändringen – Artikel 4.1 i förordning (EU) nr 808/2014

1.1.5.1. 1.1.5.1. Programändring 5 - Landsbygdsprogram för Sverige

1.1.5.1.1. Skälen till ändringen och/eller problem i genomförandet som motiverar ändringen.

Skälen till programändringen är flera. Programändringen kan delas in i fyra delar:

1. Ändrad valutakurs och ändrade finansieringsandelar

Programkursen ändras från 8,39 kr/euro till 9,30 kr/euro. En höjning av programkursen innebär att den ligger närmre den faktiska växelkursen som Sverige rekvirerar till. Skälet för höjningen är att Sverige annars riskerar att underutnyttja en stor del av EU-kuvertet.

Pga. växelkursfrågan ändras också finansieringsandelarna. Den huvudsakliga finansieringsandelen från EU för alla åtgärder höjs från 39,5 till 48,8 %. Den särskilda finansieringsandelen för lokal utveckling inom Leader höjs från 50 till 53 %. En ny särskild finansieringsandel införs för insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar. Detta gäller M10, M11 och M13 där finansieringsandelen från EU är 59,3%.

2. Finansiella ändringar

- Budget för stöd till bredband förstärks med 195 mnkr, då det finns behov av mer pengar för att nå de uppsatta målen.
- Samarbetsåtgärden 16.2/6a förstärks med 30 mnkr.
- Inom miljöersättningarna och stöd till ekologisk produktion finns ett prognostiserat överskott som nu omfördelas till kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar där det finns underskott. Omfördelningen speglar bättre de behov som finns och på detta sätt kan samtliga ersättningsnivåer inom jordbrukarstöden behållas oförändrade inför programperiodens sista ansökningsår. Inga ersättningar behöver heller stängs. Efter omfördelningarna finns ett överskott på 24 mnkr, programmet dras ner med motsvarande summa.
- Inom stöd till gödselbaserad biogas 6.4/5d finns ett överskott. Budgeten och programmet minskas därför med 126,1 mnkr (från 217,8 till 91,7 mnkr). Det låga söktrycket har varit känt under flera år och beror framför allt på bristande lönsamhet och att liknande stöd har gått att söka från annan finansieringskälla.
- 17,6 mnkr omfördelas från rådgivning om tvärvillkor och förgröning till Greppa Näringen, bl.a. för att nå uppsatta mål i det svenska luftvårdsprogrammet.
- Ca 50 mnkr omfördelas från samarbetsåtgärden för lokal serviceutveckling till stöd för kommersiell service. Det finns behov av extra pengar till investeringar inom service.
- 13 mnkr omfördelas från samarbetsinsatser inom skogsområdet samt från stöd till återställande av skadad skog till insatser för att öka skogens miljövärden och rådgivning. Omfördelningarna till skogens miljövärden behövs för att kunna hålla stödet öppet under 2020. Rådgivningen är kopplad till stödet för skogens miljövärden. Budgeten för stöd till återställande av skadad skog minskas till 1 euro, för att undvika att pengar inte utnyttjas. Beloppet på 1 euro fungerar endast som en ”platshållare”, i fall det skulle anses motiverat att aktivera insatsen kommer budgeten att fyllas på.
- 3 mnkr omfördelas från Sametingets investeringsstödsbudget till startstöd för nya renägare under 40 år då man ämnar öka antalet unga renägare.
- 4 mnkr omfördelas inom livsmedelsstrategin från kompetensutveckling till informationsinsatser.
- Förutom budgetändringarna ovan har en del omfördelningar gjorts mellan delåtgärder som har liknande syfte och mål för att bättre kunna spegla behoven.
    - 20 mnkr har omfördelats från 1.1/2a till 16.2/2a
    - 6 mnkr har omfördelats från 4.1/2a till 6.1/2b
    - Drygt 9,7 mnkr har omfördelats från 2.1/4abc till 1.1/4abc: drygt 5,7 mnkr och 1.2/4abc: knappt 4 mnkr
    - Ca 1,1 resp 3,9 mnkr har omfördelats från 4.1/5c resp 6.4/5c till 4.1/5d.
    - Ca 3,9 mnkr har omfördelats från 16.2/5c till 16.2/5d

- Ca 20,7 mnkr har omfördelats från 2.1/6a till 1.1/6a: ca 4,4 mnkr, 1.2/6a: ca 9,6 mnkr och 4.2/3a:ca 6,7 mnkr
- 7,5 mnkr har ofördelats från 7.6/6b till 1.2/6b: 2,5 mnkr och 16.2/6b: 5 mnkr.
- Ca 13,5 mnkr har omfördelats från 2.1/6b till 7.4/6b
- Ytterligare någon mindre omfördelning (under 1 mnkr) har gjorts mellan delåtgärder med samma syfte och mål.

- Följdändringar görs också i kapitel 13 Element som behövs för bedömning av statligt stöd vad gäller beloppen för M06 Jordbruks- och affärsutveckling, M07 Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden och M08 Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft. När det gäller åtgärd M07 och M08 uppdateras beloppet till ny budget samt uppdateras SA-nummer för delåtgärd 7.3. För åtgärd M06 inkluderade tidigare angivet belopp felaktigt även delåtgärd 6.1. Detta korrigeras och beloppet uppdateras till ny budget.

3. Indikatorändringar

Se under nästa rubrik Ändringens inverkan på indikatorer.

4. Textändringar

Inom åtgärden M08 och delåtgärd återställande av skadad skog uppdateras stödmöjligheterna då en utredning visat att nuvarande skrivningar inte fullt ut motsvarar de behov som kan uppstå. Inom åtgärd M16 Samarbete förtydligas att även trädgårdsnäringen har möjlighet att få stöd för utvecklingsprojekt. Programtexten anpassas också när det gäller stödnivån. Dessutom görs redaktionell ändring inom åtgärd M07 och delåtgärd 7.5.

1.1.5.1.2. Förväntade effekter av ändringen

Ändringarna i landsbygdsprogrammet bidrar till ett mer effektivt genomförande av programmet.

1.1.5.1.3. Ändringens inverkan på indikatorer

Alla belopp i indikatortabellerna har uppdaterats med den nya programkursen 9,30 kr/euro. Övriga ändringar av finansiella målvärden beror på budgetändringarna. I vissa fall beror ändringar av målvärden på tidigare felaktiga beräkningar.

Fokusområde 1A:

- T1 minskningen från 8,16 % till 8,03 % är en följd av att den totala budgeten för åtgärd 1, 2 och 16 minskar.
- T3 har rättats pga skrivfel.

Fokusområde 2B:

- T5 ökar pga att antalet stödmottagare ökar då vi ämnar stödja ett större antal unga jordbrukare.

Fokusområde 3A:

- Antal stödmottagare inom M14 djurvälfärdsersättningar ökar från 3 700 till 5 000. Se förklaring längre ner under Programspecifika mål.

P4 Jordbruk:

- Målvärdet för areal inom miljö- och klimatvänligt jordbruk har ökat från 820 600 till 823 100 ha. Detta beror på att i tidigare beräkningar för målvärdet av skötsel av våtmarker och dammar har inte de våtmarker och dammar som anläggs i denna programperiod inkluderats.
- Målvärdet för areal inom omställning till ekologisk produktion har tidigare byggt på ackumulerad areal och nu räknas målet om till att visa ett enskilt år. Detta innebär totalt sett en höjning av målet 25 000 ha * 6 år = 150 000 ha.
- Höjningarna av målvärderna för miljö- och klimatvänligt jordbruk samt för ersättning för omställning till ekologisk produktion påverkar också T9 som ökar från 18,56 till 19,18 %, T10 som ökar från 13,84 till 14,41% samt T12 som ökar från 15,73 till 16,27 %.

Fokusområde 5C:

- T16 målvärdet, som bygger på total investering inom 4.1 och 6.4, minskar från 75 175 447 till 67 819 570 euro. Total investering minskar pga. valutakursändringen.

Fokusområde 5D:

- Total investering för M06 minskar från 64 900 167 till 24 643 871 euro pga. minskad budget för stöd till biogas.

Regeringen har tillsatt en utredning om hur biogasens nytta som resurs tas till vara på bästa sätt och kan ges konkurrenskraftiga villkor på både kort och lång sikt. Utredningen ska lämna sitt förslag i december 2019.

Fokusområde 6B:

- T23 minskar från 1 700 till 700 arbetstillfällen. Det finns flera argument för varför målvärdet har beräknats om. Tidigare mål utgår från en mer generösa metod för beräkning av sysselsättning. Nu gällande metod räknar antal årsarbetskrafter och inkluderar bara arbetstillfällen som bedöms som varaktiga. Många projekt bedrivs inom fokusområden som inte har till syfte att skapa arbetstillfällen, Slutligen kommer många projekt som är av förstudie- eller förutsättningsskapande karaktär inte att hinna skapa arbetstillfällen inom tidsramen för projekten.

Programspecifika mål

- O8 ökar från 225 000 till 305 000 djurenheter och därmed ökar även T25 från 12,84 till 17,41 %. Målet är beräknat utifrån anslutna djurenheter till respektive djurvälfärdsersättning. Det har visat sig att antalet djurenheter fördelar sig annorlunda jämfört med de beräkningar som gjordes när målet sattes. Ersättningarna för får och kor var nya inför denna programperiod och har haft högre anslutning än förväntat. I samband med att budgeten höjs ökar målet om antal anslutna djurenheter och stödmottagare. En höjd budget innebär att ersättningarna kan vara öppna för ansökningar hela

programperioden och med bibehållna stödnivåer.

Följdändringar görs också i tabell 5.4 i avsnitt 5 Beskrivning av strategin samt i avsnitt 7 Beskrivning av resultatramen. I tabell 7.3 rättas också ett avrundningsfel.

1.1.5.1.4. Förhållande mellan ändringen och insatsområdet

Partnerskapsöverenskommelsen påverkas enligt följande.

Budgetändringarna i PÄ5 omfattar samtliga tematiska områden. I de flesta fall motsvarar ändringen för ett tematiskt område endast någon eller några procents skillnad jämfört med tidigare budget. För tematiskt område 4 är den procentuella ändringen större och uppgår till 24 %, vilket är den högsta procentuella ändringen. I pengar uppgår ändringen till ca 5 mneuro (EU), vilket motsvarar mindre än en halv procent av den totala EU-budgeten. För tematiskt område 3 är den procentuella ändringen näst störst och uppgår till 7 %. I pengar uppgår ändringen till ca 12 mneuro (EU), vilket är det högsta beloppet som ändras. Det motsvarar mindre än en procent av den totala EU-budgeten.

2. MEDLEMSSTAT ELLER ADMINISTRATIV REGION

2.1. Geografiskt område som täcks av programmet

Geografiskt område:

SE - National

Beskrivning:

Sverige kommer att ha ett nationellt landsbygdsprogram. För en övergripande beskrivning av situationen i programområdet se avsnitt 4.1.

2.2. Klassificering av regionen

Beskrivning:

Sverige klassificeras som en mer utvecklad region i enlighet med artikel 3 i kommissionens genomförandebeslut 2014/99/EU och annan region i enlighet med artikel 59.3d av förordning 1305/2013/EU.

3. FÖRHANDSKONTROLL

3.1. Beskrivning av processen, inklusive tidpunkter för viktiga händelser och halvtidsrapporter om de viktigaste stegen i utvecklingen av landsbygdsutvecklingsprogrammet.

Valet av utvärderare skedde enligt regelverket för offentlig upphandling. Efter anbudsförfrågan inkom tre anbud. Bedömningen av dessa skedde utifrån kriterierna att utvärderaren ska ha en utvärderingsledare med dokumenterad erfarenhet av projektledning av större projekt samt kompetens och erfarenhet inom områdena i) jordbrukets och landsbygders utveckling, ii) växtnäring, växtskydd, biologisk mångfald, kulturmiljö och klimat, iii) interventionslogik och utvärderingsmetodik samt iv) samhällsekonomiska konsekvensanalyser. Även referenser från liknande uppdrag, samt kostnad beaktades. Uppdraget tilldelades Sweco, som sammantaget visade sig ha lämnat med det mest fördelaktiga anbudet.

Sweco Strategy har varit ansvarig och lett det konsortium som genomfört förhandsutvärderingen. I konsortiet har Sweco Environment (med huvudansvar för den strategiska miljöbedömningen), Nordregio och Hushållningssällskapet ingått. Konsultteamet har haft regelbundna avstämningsmöten i takt med att underlag har erhållits samt för att diskutera preliminära bedömningar och sammanställa innehållet i återrapporteringen för de olika stegen.

I den gemensamma förordningen (EU) nr 1305/2013, artikel 55, samt i riktlinjer[1] för genomförande av förhandsutvärderingen presenteras de övergripande temata och aspekter som förhandsutvärderingen ska bedöma. Enligt riktlinjerna består programmeringsprocessen av två huvudprocesser. Den första är själva *framtagandet av programmet*, medan den andra handlar om genomförandet av *förhandsutvärderingen* inklusive den strategiska miljöbedömningen.

Förhandsutvärderingens olika moment samt relationen mellan de två huvudprocesserna beskrivs översiktligt i figur 1. De föreslagna stegen (de röda boxarna i figur 1) har varit vägledande i bedömningsarbetet. Men under processen har det emellertid inte varit möjligt att bedöma underlag i exakt den ordning som föreslagits i riktlinjerna då underlag inte har funnits tillgängliga i en sådan.

En beslutsgrupp har funnits för att styra processen. Beslutsgruppen har bestått av representanter från Jordbruksverket och dess utvärderingssekretariat, Landsbygdsdepartementet, och förhandsutvärderare, inklusive strategisk miljöbedömning. Beslutsgruppen har sammanträtt regelbundet för att stämma av viktiga skeden i programframtagandet samt förhandsutvärderingen och miljöbedömningen samt möjliggöra återrapporteringar. Följande avrapporteringar och möten har genomförts:

- 6 mars 2013. Inledande möte med delar av beslutsgruppen samt representanter från förhandsutvärderingen.
- 13 juni 2013. Avstämningsmöte med information om framdriften av programframtagningsprocessen gavs. De dimensioner som ska bedömas i förhandsutvärderingen presenterades översiktligt.
- 28 augusti 2013: Skriftlig rapport och muntlig återrapportering av SWOT- och behovsanalys.
- 7 november 2013: Skriftlig och muntlig återrapportering av bedömningar med avseende på delar av interventionslogiken.
- 9 december 2013: Skriftlig och muntlig återrapportering av alternativ inom strategisk miljöbedömning samt landsbygdsnätverket.
- 18 december 2013: Skriftlig återrapportering bedömning av utvärderingsplan.
- 24 april 2014: Skriftlig och muntlig återrapportering angående programdokument med betoning

på interventionslogik och genomförandeorganisation.

- 22 maj 2014: Slutrapportering förhandsutvärdering och strategisk miljöbedömning i samband med att programmet överlämnas till Europeiska kommissionen.

Förhandsutvärderarna har löpande följt de aktiviteter som företagits av *the European Evaluation Network for Rural Development*[2]. Konsortiet har även haft två avstämningar (6/3 och 27/5 2013) med Tillväxtanalys och Statskontoret som har utfört förhandsutvärderingarna av regionalfondsprogrammen respektive socialfondsprogrammet för att säkerställa erfarenhetsutbyte samt samordning beträffande de fonder som tillhör det gemensamma strategiska ramverket.

Dessutom har förhandsutvärderarna deltagit i två samlingar med referensgruppen för landsbygdsprogrammet(8 mars och 17 juni 2013) Förhandsutvärderingen har även följt de två hearings (18 juni 2013 samt 5 februari 2014) som genomförts i samband med framtagandet av Partnerskapsöverenskommelsen.

[1] Se European Evaluation Network for Rural Development, 2012, GETTING THE MOST FROM YOUR RDP: GUIDELINES FOR THE EX ANTE EVALUATION OF 2014-2020 RDPs DRAFT AUGUST, 2012

[2] http://www.ruralevaluation.eu/.

Figur 1. Processer för förhandsutvärdering inklusive strategisk miljöbedömning (SMB) samt framtagande av landsbygdsprogrammet

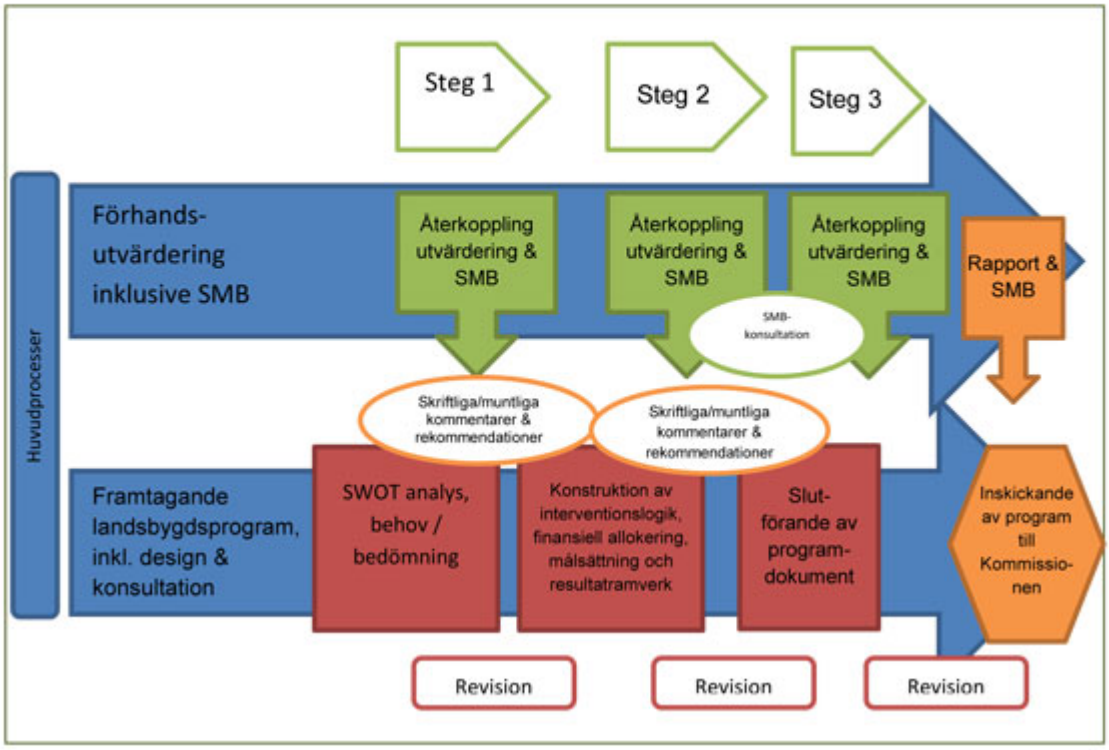

Figur 1. Processer för förhandsutvärdering inklusive strategisk miljöbedömning (SMB) samt framtagande av landsbygdsprogrammet

3.2. {0} Strukturerad tabell med rekommendationerna från förhandsutvärderingen och hur de har behandlats.

Rekommendationens titel (eller referens)	Rekommendationskategori:	Datum:
Etablering av mål och fördelning av finansiell - Målformulering	Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag	22/05/2014
Etablering av mål och fördelning av finansiell - Extern överensstämmelse	Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag	22/05/2014
Horisontella principer och hållbar utveckling - Genomförande	Annat	22/05/2014
Horisontella principer och hållbar utveckling - Hållbar utveckling	Annat	22/05/2014
Horisontella principer och hållbar utveckling - Jämställdhet och icke-diskriminering	Annat	22/05/2014
Horisontella principer och hållbar utveckling - Målformuleringar och åtgärder	Annat	22/05/2014
Horisontella principer och hållbar utveckling - Uppföljning och övervakning	Annat	22/05/2014
Interventionslogik - CLLD	Utarbetande av strategin för insatser	22/05/2014
Interventionslogik - Förväntat utfall och resultat	Utarbetande av strategin för insatser	22/05/2014
Interventionslogik - Åtgärder	Utarbetande av strategin för insatser	22/05/2014
Programgenomförande - Administrativ börda	Bestämmelser om programgenomförande	22/05/2014
Programgenomförande - CLLD	Bestämmelser om programgenomförande	22/05/2014
Programgenomförande - Rådgivning	Bestämmelser om programgenomförande	22/05/2014
SWOT-analys och behovsbedömning	Swot-analys, behovsbedömning	22/05/2014
Uppföljning av programmets framdrift och resultat - Indikatorer	Annat	22/05/2014
Uppföljning av programmets framdrift och resultat - Uppföljning och utvärdering	Annat	22/05/2014

3.2.1. Etablering av mål och fördelning av finansiell - Målformulering

Rekommendationskategori:: Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Målformulering

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: SMART:a mål på en mellanliggande nivå bör utvecklas för att underlätta uppföljning och utvärdering löpande och ex-post.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Förslaget till LBP följer de krav som ställs i EU-regelverket.

3.2.2. Etablering av mål och fördelning av finansiell - Extern överensstämmelse

Rekommendationskategori:: Fastställande av mål, fördelning av finansiella anslag

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Extern överensstämmelse

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation 1: Vid framtagandet av regionala handlingsplaner bör möjligheterna att relatera programmet till lokala och regionala mål säkerställas.

Rekommendation 2: Säkerställ en koppling till EU:s strategi för Östersjöregionen i programgenomförandet.

Rekommendation 3: Förhandsutvärderingen uppmanar att nogsamt följa genomförandet av insatser med en liknande inriktning för att säkerställa en minimering av överlappningar som skulle kunna leda till onödiga överskott eller tappad effektivitet samt möjliggöra synergier. I detta arbete är den löpande uppföljningen och utvärderingen av stor betydelse för att bedöma om programmets inriktning bör justeras av någon anledning.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande rekommendation 1: Beaktas i genomförandet

Bemötande rekommendation 2: Beaktas i genomförandet

Bemötande rekommendation 3: Beaktas i genomförandet, utvärdering och uppföljning stärks genom det

inrättade utvärderingssekretariatet

3.2.3. Horisontella principer och hållbar utveckling - Genomförande

Rekommendationskategori:: Annat

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Genomförande

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: Jordbruksverket bör som förvaltande myndighet säkerställa att handläggare löpande utbildas i tillämpningen av de horisontella principerna och hållbar utveckling. I detta inbegrips även att säkerställa att information når alla berörda samt att hänsyn till språkval tas, i exempelvis kunskapsöverförings- och informationsåtgärder, rådgivningstjänster, jordbruks- och affärsutveckling.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Beaktas i genomförandet.

3.2.4. Horisontella principer och hållbar utveckling - Hållbar utveckling

Rekommendationskategori:: Annat

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Hållbar utveckling

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation 1: För vissa av programmets fokusområden bör ses över om och hur kopplingen till hantering av klimatförändringar kan utvecklas.

Rekommendation 2: Framförallt prioriteringarna 1, 2 och 6 kan styras så att de bidrar till hållbar utveckling. Här bör Jordbruksverket vara aktiv i genomförandet så att exempelvis diversifiering av verksamheter, utveckling av innovation, kunskap, forskning, nyföretagande, it etc. sker på ett sätt och inom områden som aktivt bidrar till hållbar utveckling.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande rekommendation 1. Klimat berörs främst inom artikel 14 och 15, där klimataspekterna beaktas

under prioritering 4 (se vidare kapitel 5), samt inom artikel 17 och 19 när det gäller stöd till företag för investeringar inom biogas och annan förnybar energi.

Bemötande rekommendation 2. Beaktas i genomförandet.

3.2.5. Horisontella principer och hållbar utveckling - Jämställdhet och icke-diskriminering

Rekommendationskategori:: Annat

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Jämställdhet och icke-diskriminering

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: Rörande programmets bidrag till ökad jämställdhet och minskad diskriminering bedömer förhandsutvärderingen att denna koppling skulle kunna förtydligas för samtliga prioriteringar.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Arbetet med förbättrad jämställdhet och minskad diskriminering ska genomföras inom flera prioriteringar. SFC förutsätter dock att detta redovisas horisontellt. För information om detta arbete se kapitel 15.

3.2.6. Horisontella principer och hållbar utveckling - Målformuleringar och åtgärder

Rekommendationskategori:: Annat

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Målformuleringar och åtgärder

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: Mål på en mellanliggande nivå som uppfyller SMART-kriterierna saknas för de horisontella principerna. Sådana bör utformas. Därefter bör bedömas om särskilda åtgärder krävs för att nå dessa mål.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Förslaget till LBP följer de krav som ställs i EU-regelverket.

3.2.7. Horisontella principer och hållbar utveckling - Uppföljning och övervakning

Rekommendationskategori:: Annat

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Uppföljning och övervakning

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: En explicit uppföljning och utvärdering av målen för de horisontella principerna och hållbar utveckling bör genomföras. Resultat och information från denna bör återföras till ansvariga för programgenomförandet för att möjliggöra justering av insatser under genomförandet. Det kan både handla om att förstärka positiva effekter och minimera eller undvika negativa effekter.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Beaktas i genomförandet.

3.2.8. Interventionslogik - CLLD

Rekommendationskategori:: Utarbetande av strategin för insatser

Datum:: 22/05/2014

Ämne: CLLD

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation 1: Säkerställ lokal förvaltningskapacitet kring vissa aspekter. För det första föreslås ett ”landskapsperspektiv” inom genomförande av prioritering 4. För det andra föreslås att CLLD ska kunna spela roll inom innovationer och samverkan. För att kunna arbeta med dessa aspekter krävs ett säkerställande att det finns nödvändig kompetens och kapacitet inom LAG.

Rekommendation 2: Säkerställ att urvalskriterier av lokala utvecklingsstrategier svarar upp mot ett strategiskt sammanhang, till exempel innehållet i lokala och regionala planer och program.

Rekommendation 3: Säkerställ att innovationsprincipen adresseras och inkluderas i lokala utvecklingsstrategier.

Rekommendation 4: Säkerställ en samordning med fiskeri-, regional- och socialfonden under genomförandet för att möjliggöra en flerfondsfinansiering av insatser när behov finns.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande rekommendation 1: Beaktas i genomförandet. Förutsättningar ges bl.a. genom att stöd för driftskostnader, mobilisering och information får uppgå till 25%. Jordbruksverkets stödjande funktion stärks.

Bemötande rekommendation 2: Beaktas i genomförandet

Bemötande rekommendation 3: Beaktas i genomförandet

Bemötande rekommendation 4: Flerfondslösningar beskrivs i förekommande fall i de lokala utvecklingsstrategierna. Samordning kommer att beaktas i genomförandet bl.a. genom utbyte mellan övervakningskommittéer och genom att Jordbruksverket är förvaltande myndighet för LLU som helhet.

3.2.9. Interventionslogik - Förväntat utfall och resultat

Rekommendationskategori:: Utarbetande av strategin för insatser

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Förväntat utfall och resultat

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: Förväntat utfall och resultat som åtgärderna ska bidra till bör tydligare redovisas i programdokument.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Förslaget till LBP följer de krav som ställs i EU-regelverket.

3.2.10. Interventionslogik - Åtgärder

Rekommendationskategori:: Utarbetande av strategin för insatser

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Åtgärder

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: I genomförandet bör åtgärder som inkluderar nya inslag följas särskilt nogsamt i övervaknings-, uppföljning- och utvärderingsarbetet.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Beaktas i genomförandet

3.2.11. Programgenomförande - Administrativ börda

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Administrativ börda

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: Säkerställ att de åtgärder som planeras för att minska den administrativa bördan verkligen medför en reell förenkling.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Beaktas i genomförandet.

3.2.12. Programgenomförande - CLLD

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 22/05/2014

Ämne: CLLD

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation 1: Jordbruksverket bör säkerställa att det finns en god förståelse för lokala behov i genomförandet av CLLD. Här är utformningen och sammansättningen av”urvalskommittéerna”, som kommer att bedöma och prioritera de lokala utvecklingsstrategierna av yttersta vikt.

Rekommendation 2: Vidta åtgärder för att minimiera risken för finansieringsglapp av LAG för att säkerställa att kompetens och kapacitet vidmakthålls.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande rekommendation 1: Beaktas i genomförandet.

Bemötande rekommendation 2: Beaktas i genomförandet.

3.2.13. Programgenomförande - Rådgivning

Rekommendationskategori:: Bestämmelser om programgenomförande

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Rådgivning

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: Tydliggör hur rådgivning om programmets möjligheter ingår som en del i kommunikationsansatsen.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Beaktas i genomförandet.

3.2.14. SWOT-analys och behovsbedömning

Rekommendationskategori:: Swot-analys, behovsbedömning

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Behovsanalys och extern överenskommelse

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: Förtydliga om och hur andra offentliga insatser fångar upp de identifierade behov som ej omhändertas i landsbygdsprogrammet.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Alla identifierade behov omhändertas i programmet, dock i olika utsträckning.

3.2.15. Uppföljning av programmets framdrift och resultat - Indikatorer

Rekommendationskategori:: Annat

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Indikatorer

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation 1: Kompletterande utfallsindikatorer bör tas fram för att följa programgenomförandet, särskilt beträffande prioriteringarna 1, 3, 4 och 5.

Rekommendation 2: Kompletterande resultatindikatorer bör tas fram för samtliga fokusområden för att tydligare kunna följa den förändring som programmet eftersträvar att uppnå.

Rekommendation 3: Samverkan och erfarenhetsutbyte beträffande ansatser för att fånga resultat bör bedrivas med andra ESI-fonder. Rörande indikatorer inom prioritering 1 och 6 uppmuntras särskild avstämning

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande rekommendation 1: Förslaget till LBP följer de krav som ställs i EU-regelverket. Kompletterande indikatorer kommer vid behov utvecklas och följas på nationell nivå utan att de anges i programmet.

Bemötande rekommendation 2: Förslaget till LBP följer de krav som ställs i EU-regelverket. Kompletterande indikatorer kommer vid behov utvecklas och följas på nationell nivå utan att de anges i programmet.

Bemötande rekommendation 3: Beaktas i genomförandet bl.a. genom den rådgivande myndighetsgrupp som knyts till utvärderingssekretariatet.

3.2.16. Uppföljning av programmets framdrift och resultat - Uppföljning och utvärdering

Rekommendationskategori:: Annat

Datum:: 22/05/2014

Ämne: Uppföljning och utvärdering

Beskrivning av rekommendationen.

Rekommendation: Övervakningskommittén och förvaltningsmyndigheten bör använda sig av uppföljnings- och utvärderingsresultat för att vid behov justera insatser samt som grund för framtagandet av liknande framtida satsningar.

Hur rekommendationen har behandlats eller en motivering av varför den inte har beaktats:

Bemötande: Beaktas i genomförandet.

3.3. Rapport om förhandskontrollen

Se bifogade dokument

4. SWOT OCH BEHOVSIDENTIFIERING

4.1. Swot

4.1.1. En övergripande beskrivning av den nuvarande situationen inom programområdet som bygger på gemensamma och programspecifika kontextindikatorer och andra aktuella kvalitativa uppgifter

När begreppet lantbruk används i kapitel 4 och 5 avses en eller flera av de areella näringarna (jordbruk, skogsbruk, trädgårdsföretag och rennäring). Begreppet lantbruk används när beskrivningen är giltig för fler näringar än enbart för t.ex. jordbruk eller trädgårdsföretag.

Geografi och befolkningsstruktur

Sverige är beläget på den Skandinaviska halvön mellan 55 och 69 breddgraden. Landet är 1 572 kilometer långt och 499 kilometer brett och den totala ytan är 438 576 km2.[1]. Sverige är geografiskt indelat i tre större delar. Götaland i söder och Svealand i de centrala delarna utgör vardera en femtedel av landet. Norrland i norr utgör 60 % av landets totala yta.

I Sverige bor ca 9,5 miljoner människor, varav 22 % bor i urbana områden[2]. Dessa urbana områden utgör endast 1,5 % av Sveriges totala landareal[3]. Tillsammans med Finland är Sverige det mest glest befolkade landet inom EU med endast 23 personer/km2. Sveriges befolkning är koncentrerad till de södra delarna av landet och i de nordligare delarna finns stora områden som är mycket glest befolkade. Sammantaget bor det i de svenska landsbygdsområdena färre än 9 personer/km2.[4]

Mellan åren 1991 och 2011 växte storstadsregionernas befolkning i Sverige med omkring 25 % samtidigt som den glest befolkade landsbygden och den övriga landsbygden minskade med 16 % respektive 3 % [5]. Könsuppdelad statistik för perioden 1990-2012 visar att det är 3 % fler kvinnor än män som flyttar från landsbygden[6]. Inom jordbrukssektorn är problemet med ökande medelålder särskilt stort då sektorn domineras av jordbrukare äldre än 50 år. Nästan 40 % av jordbrukarna är 60 år eller äldre. År 1999 var 32 % av jordbrukarna över 60 år. Andelen jordbrukare under 50 år har sjunkit från 39 % till 30 % under samma period[7].

Markanvändning

Av Sveriges totala landareal på 41 miljoner hektar utgörs närmare 68 % av skogsmark, ca 55 % av den totala landarealen utgörs av produktiv skogsmark och endast 8,4 % utgörs av jordbruksmark[8]. Renskötsel bedrivs på ca hälften av Sveriges yta. Dessa marker finns i mellersta och norra Sveriges skogs- och fjällområden[9]. Vidare är Sverige ett vattenrikt land där nästan en tiondel av totala ytan består av närmare 100 000 sjöar[10]. Den totala jordbruksmarken i Sverige uppgår till ca 3,1 miljoner hektar varav ca 85 % är åker och 15 % är betesmarker och ängar[11]. Slåtter- och betesvall är den arealmässigt största grödan och täcker över 40 % av åkerarealen[12].

Den svenska jordbruksmarken är ojämnt fördelad med merparten koncentrerad till de södra delarna av landet. I de fyra nordligaste länen, som utgör drygt halva Sveriges totala yta, finns endast sju procent av all jordbruksmark medan skog och fjällområden dominerar[13].

Sysselsättning, näringslivsstruktur och produktion på landsbygden

I internationell jämförelse har Sverige en hög sysselsättningsgrad, även i landsbygdsområdena. Sverige hade år 2013 en sysselsättningsgrad på 74,4 % och en arbetslöshet runt 8 % (år 2013). Landsbygdens förvärvsfrekvens avviker inte väsentligt från riket i genomsnitt[14].

Jordbrukets andel av BNP utgjorde år 2012 endast 0,4 % i Sverige jämfört med 1,2 % för EU-27 [15]. Antalet jordbruksföretag uppgick år 2010 till 71 000. Samtidigt som antalet företag minskar, ökar den genomsnittliga storleken på företagen, både avseende areal och djurbesättningarnas storlek. I dag är den genomsnittliga storleken på jordbruken 43 hektar[16]. De större och ofta specialiserade företagen står i dag för merparten av den samlade livsmedelsproduktionen och markanvändningen. Av den totala åkerarealen svarar företag med mer än 50 hektar för närmare 70%[17]. Inom mjölkproduktion minskade antalet företag med 56 % mellan 2002 och 2012. Samtidigt ökade medelkoantalet från 37 till 70[18].

Inom EU-27 hade år 2010 69 % av alla jordbruksföretag mindre än 5 ha jordbruksmark. Dessa företag brukade endast 7 % av all jordbruksmark medan de 2,7 % av gårdarna med mer än 100 ha brukade hälften av den totala jordbruksmarken. Som en jämförelse var den genomsnittliga storleken i Brasilien 64 ha, Chile 107 ha, USA 170 ha och Argentina omkring 590 ha.[19]

År 2012 var andelen sysselsatta inom jordbruket 1,3 % (63 000 personer) av samtliga förvärvsarbetande[20]. Ytterligare 1 % var sysselsatta inom livsmedelsindustrin. Utöver den direkta sysselsättningen tillkommer den indirekta sysselsättningen, såsom underleverantörer av insatsvaror och tjänster (t.ex. består en tredjedel av transporterna på svenska vägar av livsmedel).

Jordbrukets struktur och produktion skiljer sig mycket åt i olika delar av landet. I de fyra nordligaste länen dominerar husdjursföretagen och andelen småbruk är stor. I Mellansverige (Svealand och norra Götaland) finns många och stora växtodlingsgårdar och få småbruk. I södra Sveriges skogslän dominerar husdjursföretagen med nötkreatur medan växtodlingsföretagen dominerar det sydsvenska jordbruket[21]. I takt med strukturomvandlingen inom de areella näringarna har övrigt näringsliv på landsbygden relativt sett fått en allt större betydelse för möjligheterna till utkomst och sysselsättning. Näringslivet på landsbygden är emellertid till stor del fortfarande beroende av de areella näringarna och därtill knuten företagsamhet[22].

Många jobb har försvunnit i landsbygdskommuner de senaste åren, medan de nya jobben växer fram i kunskapsintensiva delar av tjänstesektorn i stadsregionerna[23]. Det är främst män som är sysselsatta inom de areella näringarna (77 % år 2011, RAMS) och därmed har det historiskt främst varit män som sökt stöd inom landsbygdsprogrammet. Kvinnliga stödmottagare inom landsbygdsprogrammet har under tidigare programperioder främst varit verksamma utanför jordbrukssektorn[24].

Jordbrukets konkurrenskraft och lönsamhet

En analys av det svenska jordbrukets konkurrenskraft inom olika delsektorer visar att produktiviteten inom mjölkproduktionen är förhållandevis god, medan avkastningen för spannmål är svagare jämfört med flertalet andra europeiska länder (EU 15)[25]. Det finns, enligt rapporten, indikationer på att det svenska jordbruket kan vara sämre rustat för att möta utvecklingen framöver jämfört med jordbruket i de jämförda länderna. Fortsätter terms-of-trade[26] att försämras jämfört med övriga länder kan detta på sikt medföra att

lönsamheten faller. Emellertid visar indikatorn för arbetsproduktivitet en god utveckling och denna kan väga upp en försämrad terms-of-trade. Djurhållning i regioner med svagare avkastning i växtodling och kvalitetsproduktion av spannmål ger ett ökat värde på produkterna. Försämringen av terms-of-trade kan motverkas genom att Sverige i allt högre grad inriktar sin produktion mot nischprodukter med högt värde istället för att konkurrera med stora producentländer på bulkmarknaden.

I en rapport från år 2010 kommer Jordbruksverket fram till att jordbruket i Danmark har högre intäkter per arbetad timme. Det beror på att jordbruket i Danmark är mer storskaligt och att förädlingsgraden är högre. Dessutom är byggnadskostnaderna högre i Sverige jämfört med Danmark och Finland[27].

Jordbrukets produktionsvärde var år 2012 ca 56 miljarder kronor (€ 6,6 miljarder). Lönsamheten inom jordbruket är kopplad till dess konkurrenskraft. Lönsamheten har varierat kraftigt för enskilda produktionsgrenar under de senaste åren. Grisproduktionen drabbades hårt av låga priser och höga kostnader under år 2011 och under år 2012 har mjölkproduktionen varit i en djup lönsamhetssvacka. För år 2013 visar prognoserna att det är växtodlingen som har sämst lönsamhet. Lönsamhetsprognosen 2013 ligger för samtliga produktionsgrenar preliminärt under den långsiktigt hållbara nivån för att skapa tillväxt och mer sysselsättning enligt årliga undersökningar som görs av LRF Konsult[28].

Entreprenörskap på landsbygden

Näringslivet på landsbygden kännetecknas av enmansföretag, vilka utgör ca 80 %. Det genomsnittliga antalet verksamma i jordbruksföretagen är 2 personer[29]. Även andra landsbygdsföretag karaktäriseras i stor utsträckning av småskalighet. Historiskt sett har de areella näringarna dominerat företagandet på landsbygden och svarat för merparten av sysselsättningen. Pågående omstrukturering med ett minskat antal jordbruksföretag i kombination med strukturomvandlingen inom industrin påverkar förutsättningarna för en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling på landsbygden. Sverige har en förhållandevis låg andel nystartade företag i förhållande till antalet befintliga företag. Samtidigt är nyföretagandet på landsbygden relativt starkt för att vara svenska förhållanden[30].

Bristande kapitalförsörjning har blivit ett växande problem för företag på landsbygden[31]. För att företag ska kunna utvecklas och nya företag starta är en god tillgång till finansiellt kapital många gånger avgörande. Kapitalbehovet ökar, då utvecklingen kräver ökad konkurrenskraft och produktivitet där storleksrationalisering ställer krav på större investeringar jämfört med tidigare. Problemen accentueras för landsbygdsföretagen av att tillgångar i fastigheter och anläggningar av olika slag bedöms ha ett lågt belåningsvärde.

Minskningar av antalet aktiva lantbruksföretag kan leda till dåligt utnyttjande av landsbygdens samlade resurser i form av mark, byggnader och arbetskraft. För att upprätthålla ett livskraftigt näringsliv krävs nya företag och fortsatt utveckling av befintliga företag. Nya affärsområden och produkter behöver utvecklas, samtidigt som traditionella näringar måste ges möjligheter till fortsatt utveckling, gärna med ett ökat kunskapsinnehåll.

Diversifiering inom de areella näringarna

År 2010 ägnade sig 34 %[32] av alla lantbruksföretag (inklusive deltids- och hobbyföretag) åt annan

verksamhet än lantbruk av betydelse för företagets inkomster och sysselsättning. Detta är en fortsättning på den uppåtgående trend som fortgått sedan början av 2000-talet. Det är något vanligare med sådan kombinationsverksamhet vid större företag. Bland de företag som har över 100 hektar åkermark bedrev 54 % någon form av kombinationsverksamhet. Arbete på entreprenad är den vanligaste kombinationsverksamheten.

Utbildningsnivå och humankapital

Det finns i Sverige generellt en god grundutbildning och teknikvana[33], dock med regionala och könsmässiga skillnader. Nivån på humankapitalet avgör förmågan att tillgodogöra sig samt använda och generera ny kunskap och teknik. Därmed ökar också förutsättningarna för ökad produktivitet och konkurrenskraft inom ett företag.

Service och infrastruktur

Befolkningsminskningen som varit omfattande i vissa landsbygdsområden har inneburit försämringar i serviceutbudet[34]. Där landsbygdsbutiken finns kvar hanteras ofta fler servicefunktioner än försäljning av matvaror, de kan vara ombud för post- och betaltjänster, apotek och Systembolaget.

Kollektivtrafiken är ofta bristfällig, vilket påverkar både förutsättningar för etablering av företag och möjligheter att locka boende. Informationstekniken har en avgörande betydelse för landsbygden. Tillgång till snabbt och säkert bredband är en grundförutsättning för företagande och attraktivt boende på landsbygden. Behovet av utbyggnad är mycket stort[35] Enligt Post och telestyrelsen har endast 9 % av de boende på landsbygden tillgång till bredband med hög överföringshastighet. Regioner som saknar god tillgång till bredband tappar i konkurrenskraft och attraktionskraft. För såväl företag verksamma i glest befolkade områden som boende är det av stor vikt att kunna använda moderna digitala tjänster i verksamheten. Utvecklingen går mot att allt fler tjänster förmedlas via internet, vilket leder till att kapacitetsbehovet i bredbandsnäten ökar.

Områden med naturgivna begränsningar

Runt hälften av all jordbruksmark i Sverige klassificeras som områden med naturliga begränsningar (ANC-områden)[36] varav ca en femtedel utgörs av områden norr om den 62:a breddgraden och vissa närliggande områden. I dessa delar av landet dominerar skog, myrmarker och fjäll. Jordbruksmarken utgör endast någon procent av landarealen. I södra Sveriges skogsbygder och i norra Sverige är problemen stora med mark som överges och växer igen och därmed bidrar till minskad biologisk mångfald och försvinnande kulturmiljövärden. Jordbruksdrift med djurhållning är en förutsättning för brukandet av åkermarken och för hävden av betesmarkerna.

Mjölkproduktion är den dominerande produktionsformen i alla typer av ANC-områden. Betesmarkerna har minskat särskilt kraftigt i Norrlandslänen och de kvarvarande arealerna är särskilt viktiga för möjligheten att nå miljökvalitetsmålet *Ett rikt odlingslandskap*. De mest biologiskt värdefulla markerna och en stor del av kulturvärdena finns i det betade landskapet, vilket är viktigt även för landskapsbilden, kustlinjen, för

boende, turism och livskvalitet.

Trädgårdsnäringen

Trädgårdsodlingen är belägen främst i sydligaste Sverige och i närheten av tätorter i övriga delar av landet. I dag finns runt 1 900 företag i landet som bedriver trädgårdsodling[37]. Frilandsarealen för odling av trädgårdsväxter har under de senaste 20 åren varit i stort sett oförändrad. Växthusarealen har däremot minskat med ungefär 20 % under de senaste 10 åren. För båda odlingsinriktningarna har antalet företag kontinuerligt minskat.

Skogsnäringen i Sverige

Den svenska skogs- och träindustrin är en av Sveriges viktigaste basnäringar, och sedan länge en av de största och mest konkurrenskraftiga även på den internationella marknaden. Skogsbruket och skogs- och träindustrin skapar sysselsättning på landsbygden och har stor betydelse för landsbygdens ekonomi. Arbetstillfällena är spridda över hela landet och på många orter är företag i skogsnäringen den viktigaste privata arbetsgivaren. Den relativa betydelsen av skogen för landsbygden varierar regionalt. Medan skogsbruket har sin verksamhet förlagd till själva landsbygden, finns skogs- och träindustrin ofta på mindre orter. Generellt är skogsbrukets betydelse i den regionala ekonomin störst i glesbygdsregioner, exempelvis i Norrlands inland. Skog och skogsbruk påverkar indirekt ekonomin på landsbygden och dess attraktionskraft genom möjligheterna till jakt, fiske och naturturism. Den svenska skogspolitiken är avreglerad sedan 1990-talet vilket i huvudsak fungerar väl[38].

Miljömedvetenheten är hög inom svenskt skogsbruk och Sverige har en internationellt sett mycket hög andel miljöcertifierad skog. Omkring hälften av den produktiva skogsarealen är miljöcertifierad. Det är en av flera aspekter som gör den svenska skogssektorn väl anpassad till marknadskraven[39].

Livsmedelsindustrin

Inom livsmedelsindustrin är slakt- och köttvaruindustrin störst utifrån omsättning och produktionsvärde medan sektorn bageri och mjölprodukter har flest företag och anställda. Totalt ökar antalet företag i livsmedelsindustrin medan antal sysselsatta fortsätter att minska, främst i de större företagen[40].

Livsmedelsindustrin skapar sysselsättning i hela landet[41]. Sammantaget i livsmedelsindustrin finns drygt 46 800 anställda[42]. Minskningen av antal företag och antal anställda under de senaste åren har varit mycket kraftig i kött- och mejeriindustrin som båda har förlorat marknadsandelar till importen och haft en mycket lägre lönsamhet än genomsnittet i livsmedelsindustrin. De tre största livsmedelsföretagen står för i genomsnitt 75 % av omsättningen inom varje produktkategori. De små företagen är många i antalet, men står för en liten andel av livsmedelsförsäljningen[43]. Utan en inhemsk livsmedelsindustri riskerar efterfrågan på svenska råvaror att minska drastiskt.

Biologisk mångfald och kulturmiljö

Trots många genomförda åtgärder ser vi ännu inte något tydligt trendbrott för utvecklingen för natur och kulturvärdena. Arealen av ängs och betesmarker minskar och många av gräsmarkernas arter och naturtyper når inte upp till gynnsam bevarandestatus[44]. Stora arealer av ängs- och betesmarker har förlorats sedan början av 1900-talet och trenden är fortsatt negativ. Det råder brist på småbiotoper i slättbygd vilket påverkar både biologisk mångfald och ekosystemtjänster negativt. En tredjedel av de hotade arterna i Sverige är knutna just till odlingslandskapet[45]. Utvecklingen för odlingslandskapets fåglar har en långsiktigt negativ trend[46].

I Sveriges skogs- och mellanbygder är det framför allt stora förändringar i markanvändningen, särskilt nedläggning av jordbruk med förlust av aktiva brukare och upphört bete med igenväxning som följd, som hotar den biologiska mångfalden och kulturmiljön[47]. I slättbygd utgörs hotet i stället av jordbrukets intensifiering med borttagna odlingshinder och därmed förlust av livsmiljöer i åkerlandskapet som följd.

Jordbrukets vattenanvändning

Tillgången på vatten i Sverige är förhållandevis god. Jordbrukets användning av vatten för bevattningsändamål och för djurhållning utgör ca 4 % av den totala vattenanvändningen som år 2010 motsvarade ca 99 000 m3 vatten per år[48]. Under de senaste 50 till 100 åren har de öppna vattenytorna i odlingslandskapet minskat drastiskt bl.a. på grund av torrläggning av våtmarker.

Luft och vattenkvalitet

Från det svenska jordbruket avgår ca 45 000 ton ammoniak till luft. Mellan åren 1995 till 2011 har avgången av ammoniak minskat med 20 % [49].

Av den totala mänskliga bruttobelastningen på inlandsvatten bidrar jordbruksmarken med 48 % eller 930 ton fosfor/år. Samtidigt bidrar jordbruksmarken med ca 24 000 ton kväve/år i form av nettobelastning på havsområdena, vilket motsvarar ca 43 % av den totala nettobelastningen[50]. Både halterna av fosfor och kväve visar på nedåtgående trender. För kväve är minskningen mellan 20-30 % per tio år[51].

Klimatförändringar

Av de totala svenska utsläppen av växthusgaser står jordbruket för ca 18 % eller ca 12 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Jordbrukets utsläpp av växthusgaser utgörs till ca 40 % av lustgas, 30 % av metan och 30 % av koldioxid[52]. Utsläppen av lustgas och metan från det svenska jordbruket har minskat med ca 10 % sedan år 1990[53]. Detta främst beroende på minskat antal djur. Skogsbrukets årliga nettoupptag av växthusgaser är ca 15–20 miljoner ton koldioxidekvivalenter. Energiproduktionen på åkermark är liten. Exempelvis odlades 2012 energiskog på mindre än 0,5 % av åkerarealen[54].

Ett förändrat klimat kommer att påverka det svenska jordbruket positivt såväl som negativt. Det väntas ge ökat skördeutbyte och möjlighet att odla fler grödor samtidigt som risken för skadegörarangrepp, torka och

översvämmad mark ökar. Den i flera fall eftersatta underhållet av befintlig dränering av den svenska åkermarken är en grundläggande faktor som ökar risken för menliga effekter av översvämningar orsakade av mer frekventa skyfall vid ett förändrat klimat. Fysiska förändringar av vattnets väg genom landskapet, vilka kan ha en inverkan på jordbruksmark förekommer i större utsträckning i de mer intensiva jordbruksbygderna. I Sverige är det dock i första hand lantbrukarens ansvar att åtgärda detta.

Ekologisk produktion

Den ekologiskt odlade jordbruksarealen var år 2012 ca 478 000 hektar (avser både omställd areal och areal i omställning)[55], vilket motsvarar närmare 16 % av Sveriges jordbruksmark. Det motsvarar en fördubbling jämfört med år 2005. Trenden för hur stor andel av den ekologiskt odlade arealen som är certifierad har också varit mycket positiv och andelen certifierat låg år 2012 på 89 %.

Andelen av den totala åkerarealen som är ekologiskt odlad är fortfarande avsevärt mindre i slättbygderna än i landets skogs- och mellanbygder. I de tre sydligaste länen och den mest utpräglade slättbygden utgör den ekologiska odlingen under 10 % av åkerarealen[56].

Andelen ekologiska mjölkkor var 14 % år 2012 medan andelen ekologiska am- och dikor var 33 %. På fyra år har antalet ekologiska mjölkkor ökat med 40 % och antalet am- och dikor med 49 %. Antalet ekologiska svin och får ökar båda med 15 % jämfört med 2011[57].

Drygt 13 procent av mjölken som vägs in till mejerierna är ekologiskt producerad. Efterfrågan på ekologisk mjölk ökar inom både privat och offentligt konsumtion. Det finns även satsningar på export till tredje land (Kina). Tolv procent av äggen produceras ekologiskt i landet och efterfrågan är större än tillgången.

Det är stor brist på ekologiskt gris- och kycklingkött. Däremot är efterfrågan mindre än tillgången på ekologiskt producerat nöt- och lammkött. En marknadsmöjlighet är att öka förädlingsgraden av ekologiskt kött.

I dagsläget finns det ett importbehov av ekologiskt proteinfoder och foderspannmål. Här finns en möjlighet att öka den ekologiska växtodlingen i landet.

All produktion av ekologiska grönsaker och frukt i Sverige säljs som ekologiskt. Den brist som finns täcks av import.

Ett problem, särskilt inom frukt och grönt, är att livsmedelskedjorna kräver stora volymer och jämna leveranser året runt. Inom köttproduktionen är hela sektorn starkt konkurrensutsatt och det är svårt att få lönsamhet generellt. För en fortsatt utveckling inom sektorn behövs tillgång till rådgivning och produktutveckling.

Markens kvalitet

Mo är den dominerande jordarten i svensk matjord och åkermarkens mullhalt är i stort i balans bl.a. beroende på kallt klimat och hög andel vall. Klimatet med ett nederbördsöverskott tenderar samtidigt till att minska markens buffringskapacitet och sänka pH-värdet, vilket i genomsnitt är 6,3[58]. Fosfortillståndet är

relativt gott. Jordar med högre fosforklasser (P-AL) förekommer särskilt i södra delarna av landet. Förekomsten av höga tungmetallhalter i matjorden är i de flesta fall korrelerade till halterna i underliggande material. Vinderosion och vattenerosion utgör inte några hot, men de kan ställa till problem på lokalnivå.

Djurens välfärd

I Sverige finns sedan länge ett stort intresse hos både allmänhet och producenter av en hög nivå på djur- och smittskydd. Sverige har också en sträng djurskyddslagstiftning som går utöver flertalet av EU:s direktiv och förordningar[59]. De svenska djurskyddsreglerna bidrar till att den svenska animalieproduktionen har högre kostnader än motsvarande animalieproduktion i övriga medlemsländer. Ett gott djurskydd innebär friskare djur vilket kan ge lantbrukaren fördelar i form av lägre veterinär- och läkemedelskostnader och även ett bättre produktionsresultat. Import från tredje land och införsel av livsmedel till Sverige ökar däremot kraftigt, vilket kan komma att innebära sämre lönsamhet för Sveriges lantbrukare och därmed risk för en minskad mängd livsmedel producerade med svenska djuromsorgsregler.

Lokalt utvecklingsarbete

Det är i huvudsak kommunerna som ansvarar för utveckling på lokal nivå. Kommunerna har samordnat sig i kommunförbund som kan ha vissa övergripande utvecklingsuppgifter och har ett tätt samarbete med de utvecklingsansvariga institutionerna på regional nivå, som i de flesta fallen är regionförbund, länsstyrelsen eller landstinget. Näringslivsansvaret finns på kommunkontoret i en del kommuner, i andra fall läggs ansvaret ut på helägda eller delägda kommunala bolag. Ansvaret för exempelvis bredband på landsbygden ligger ofta på antingen kommunen eller lokala ekonomiska föreningar som också står som ansvarig stödmottagare för eventuella bredbandsstöd. På senare tid har det bildats fler olika privata initiativ på lokal nivå, kring exempelvis kapitalförsörjning, som på sina håll driver utvecklingen framåt.

Sveriges medlemskap i EU innebar att leadermetoden (numera CLLD – Community Led Local Development) blev en ny del i det lokala utvecklingsarbetet. Framförallt kan de begränsade kommunala medlen för utvecklingsarbete växlas upp med EU-medel och därigenom få större genomslagskraft.

Erfarenheterna från innevarande programperiod är att projekten spänner över ett mycket brett område och att insatser inriktade på främjande av turistverksamhet samt förnyelse och utveckling av byar och bygder är vanligast.

[1] Kontextindikator 3

[2] Kontextindikator 1

[3] Kontextindikator 3

[4] Kontextindikator 4

[5] Jordbruksverket (2012), Arbete och liv på landsbygden. Rapport 2012:19.

[6] Jordbruksverket (2013), Allt om landet, sammanfattande. Rapport, 2013:23.

[7] Jordbruksstatistisk årsbok 2013.

[8] kontextindikator 31

[9] SCB, Markanvändningen i Sverige 2008.

[10] SCB, Statistisk årsbok för Sverige 2013.

[11] kontextindikator 18

[12] Jordbruksmarkens användning 2012, JO10SM1301.

[13] SCB, Statistisk årsbok för Sverige 2013; Jordbruksmarkens användning 2012, JO10SM1301.

[14] kontextindikator 5 och 7

[15] SWOT-faktor 30

[16] kontextindikator 17

[17] Jordbruksmarkens användning 2012, JO10SM1301

[18] Husdjur i juni 2012, JO20SM1201

[19] EU Agricultural Economics Briefs No 9, October 2013, "Structure and dynamics of EU farms: changes, trends and policy relevance"

[20] kontextindikator 13

[21] Jordbruksföretagens driftsinriktning 2010, JO35SM1101.

[22] SWOT-faktor 9

[23] SWOT-faktor 113

[24] Wigren Kristofferson, C (2013). Jämställdhet – företagsstöd inom landsbygdsprogrammet 2007 – 2012

[25] Jordbruksverket (2003), Hur går det för svenskt jordbruk? En jämförelse med några konkurrentländer. Rapport 2003:7.

[26] Terms- of-trade definieras som kvoten mellan exportpris och importpris.

[27] Jordbruksverket (2010), Kostnader och intäkter i svenskt jordbruk – en jämförelse med Danmark och Finland. Rapport 2010:18.

[28] LRF, Lantbrukets lönsamhet 2013.

[29] kontextindikator 17

[30] SWOT-faktor 89

[31] SWOT-faktor 112

[32] Jordbruksverket (2010), Jordbruksföretagens kombinationsverksamheter 2010, JO 47 SM 1101.

[33] kontextindikator 24

[34] SWOT-faktor 58

[35] Jordbruksverket (2012), Rapport 2012:15

[36] kontextindikator 32

[37] SCB 2012, Trädgårdsproduktionen 2011, JO 33 SM 1201.

[38] SWOT -faktor 20

[39] SWOT-faktor 21

[40] Jordbruksverket (2012). Rapport 2012:42

[41] Jordbruksverket (2011). Rapport 2011:29

[42] Kontextindikator 13

[43] Jordbruksverket (2012). Rapport 2012:42

[44] Naturvårdsverket (2012) Steg på vägen. Fördjupad utvärdering av miljömålen 2012. Rapport 6500.

[45] Gärdenfors, U. (2010). Sveriges rödlistade arter 2010. Artdatabanken, SLU

[46] Lindström, Å., Green, M. (2013), Övervakning av fåglarnas populationsutveckling, Årsrapport för 2012.

[47] Naturvårdsverket(2012). Steg på vägen. Fördjupad utvärdering av miljömålen 2012. Rapport 6500

[48] Statistics Sweden: Water withdrawal and water use in Sweden 2010, MI 27 SM 1201. Kontextindikator 39 är inte korrekt.

[49] Swedish Environmental Protection Agency: Informative Inventory Report Sweden 2013, submitted under the Convention on Long-Range Convention Transboundary Air Pollution

[50] Ejhed m.fl (2011), Svenska Miljö Emissionsdata, Beräkning av kväve- och fosforbelastning på vatten och hav för uppföljning av miljökvalitetsmålet ”Ingen övergödning. *Kontextindikator 40, som visar överskott av kväve och fosfor på jordbruksmark, är inte bra indikatorer för att följa upp*

vattenkvalité i relation till näringsläckage till vattendrag, sjöar och hav.

[51] SLU (2012) Kväve- och fosfortrender i jordbruksvattendrag- Har åtgärderna gett effekt, Rapport 2012:1

[52] Jordbruksverket (2010) Minskade växtnäringsförluster och växthusgasutsläpp till 2016. Rapport 2010:10

[53] Swedish Environmental Protection Agency: National Inventory Report Sweden 2013, Greenhouse gas Emission Inventories 1990-2001 – submitted under the United Nations Framework Convention on Climate Change and the Kyoto Protocol.

[54] Jordbruksverkets statistikdatabas, www.jordbruksverket.se.

[55] SCB (2013). Jordbruksstatistisk årsbok 2013.

[56] Miljömålsportalen. www.miljomal.se.

[57] Jordbruksverket (2013), Antal ekologiska husdjur år 2012, Statistikrapport 2013:06

[58] SWOT-faktor 38

[59] Rådets direktiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur (EGT L221, 8.8.1998, s. 23-27 Celex 31998L0058). Rådets direktiv 2008/119/EG av den 18 december 2008 om fastställandet av lägsta djurskyddskrav för kalvar () Rådets direktiv 2008/120/EG av den 18 december 2008 om fastställandet av lägsta djurskyddskrav för svinhållning (). Rådets direktiv 1999/74/EG av den 19 juli 1999 om att fastställa miniminormer för skyddet av värphöns (EGT L203, 3.8.1999, s. 53-57 Celex 31999L0074). Rådets direktiv 2007/43/EG av den 28 juni 2007 om fastställande av mimimiregler för skydd av slaktkycklingar.

Rådets förordning (EG) nr 1/2005 av den 22 december 2004 om skydd av djur under transport och därmed sammanhängande förfaranden och om ändring av direktiven 64/432/EEG och 93/119/EG och förordning (EG) nr 1255/97. Rådets förordning (EG) nr 1099/2009 av den 24 september 2009 om skydd av djur vid tidpunkten för avlivning

4.1.2. Starka sidor identifierade i programområdet

Produktivitet, konkurrenskraft och tillväxt

1. God produktivitetsnivå och konkurrenskraft bland ”professionella” lantbrukare (Gullstrand & Hammarlund, 2010). Skalfördelar och den teknologiska utvecklingen har en positiv betydelse för lantbruksföretagens utveckling. Över tid är utvecklingen av skalavkastningen och den teknologiska nivån dock nedåtgående. Detta kan ses som att betydelsen av skillnader i skalstorlek mellan lantbruksföretag får en mindre betydelse över tiden, något som sannolikt också kan bero på att de mindre företagen blir allt färre,

dvs. den generella trenden i strukturutvecklingen från mindre till större företag bidrar till detta resultat.

2. God djurhälsa och gott djurskydd som främjar produktiviteten och skapar mervärde för konsumenterna. Strukturutveckling som leder till större enheter innebär nybyggnation vilket är bra ur djurskyddssynpunkt eftersom varje djur behöver för djurarten ändamålsenlig inhysning. Att böndernas kunskap om sambandet mellan djurhållning, djurhälsa och djurskydd ökar är också positivt för djurskyddet (Hultgren et al, 2003; Wallgren et al., 2011(a), Wallgren et al., 2011(b))

3. God grundutbildning och teknikvana (kontextindikator 24).

4. Sverige har en etablerad rådgivnings- och kunskapsorganisation. Som exempel kan nämnas att det nu finns ett branschråd för rådgivningsorganisationer (www, LRF, 2013) samt ett universitet med sektorsansvar för lantbruket (Sverige lantbruksuniversitet). Det är en god grund för att förbättra kunskapsläget som kontinuerligt måste uppdateras, t.ex. som en följd av tillämpad forskning.

5. Aktivt arbete för att vidta preventiva åtgärder för att motverka risker från användning av växtskyddsmedel inom lantbruket, genom bl.a. rådgivning, prognos och varningsverksamhet vid Växtskyddscentraler för att följa utvecklingen av växtskadegörare under odlingssäsongen och kompetensutveckling, bl.a. inom sprutteknik och ”Greppa växtskyddet” (www, Jordbruksverket, 2013).

6. Kvalitetssäkringssystem är ett etablerat verktyg inom lantbruksnäringen för att säkerställa och utveckla kvalitetsarbetet. Producentorganisationer och förädlingsföretagen har egna kvalitetssystem som lantbrukarna ansluter sig till. Som exempel kan nämnas att Arlas leverantörer är knutna till systemet ”Arlagården” och 95 % av alla värphöns är anslutna till Svenska Äggs omsorgsprogram.

7. Sverige har en tradition av kooperativa föreningar och branschorganisationer inom lantbrukssektorn, vilka stärker lantbrukarnas roll på marknaden (jmf producentgrupper). Som exempel kan nämnas att 75 % av åkerarealen odlas av LRF-medlemmar.

8. Gårdsstödet ger redan jordbrukarna en inkomstförsäkring, vilket minskar behovet av ett inkomststabiliseringsverktyg (Höjgård, 2013a)

9. Lantbrukssektorns utveckling har positiv betydelse även för den övriga ekonomin, störst är betydelsen i landsbygdsregioner. Lantbruksföretagen spelar också en viktig roll för den övriga sysselsättningsutvecklingen på den svenska landsbygden (Lindberg, 2011; Pettersson, Sjölander och Widell, 2009).

10. Sverige har en nationell innovationsstrategi som ligger till grund för det svenska innovationsarbetet. Implementering av innovationer i form av nya eller förbättrade varor, tjänster samt produktions- och organisationssätt bekräftas genom denna strategi som viktiga. Att strategin utgår från en bred definition av innovation är en styrka vid implementering i landsbygdspolitiken. (Regeringskansliet, 2012).

Lantbruket: Miljö, klimat, mark- och vattenkvalitet

11. God miljömedvetenhet hos brukare, befolkning och organisationer samt välorganiserat arbete med miljöfrågor. Det finns en acceptans för betalning av kollektiva nyttigheter (Ciaian & Paloma, 2011; Hasund

1998; Hasund et.al. 2011).

12. Det finns en väletablerad infrastruktur för miljömål, samverkan och utvärdering. Likaså finns en välutvecklad lagstiftning med miljöbalken som bas samt internationella konventioner och EU-direktiv till hjälp för att jobba med flertalet miljöfrågor (www, Sveriges miljömål, 2013; SFS 1998:808 m.m.).

13. Sverige har ett extensivt jordbruk i stora delar av landet med relativt låg miljöbelastning:

a. Kontextindikator 33 visar på mer än dubbelt så hög andel extensiva fodermarker som EU27,

b. Kontextindikator 18 samt Kontextindikator 21 visar på 25 % lägre djurtäthet i Sverige jämfört med EU-genomsnittet.

c. OECDs publikation Environmental performance at a glance (2013) visar på minskande bekämpningsmedelsförsäljning i Sverige mellan 1998-2000 och 2008-2010. Om denna indikator kombineras med kontextindikator 18 ser man att i Sverige säljs 0,5 kg aktiv substans per ha jordbruksmark medan försäljningen för EU15 ligger på 2,4 kg/ha.

I en studie från Sveriges lantbruksuniversitet har utsläppen per kg inhemsk producerad produkt skattats för ett antal produkter. Som exempel kan nämnas att för mjölk skattas utsläppen till 1 kg CO2/kg produkt, för ägg 1,5 kg CO2/kg produkt, fläskkött 6 kg CO2/ kg produkt, Nöt 26 kg CO2/kg produkt och fågel 3 kg CO2/kg produkt (SLU 2012b).

d. Kontextindikator 40 visar att tillförsel och bortförsel av fosfor på jordbruksmark är i stort sett i balans. Enligt indikatorn har Sverige också bland de lägsta halterna av nitrat i sötvatten i hela EU. Variationen är dock stor mellan olika regioner

14. Sverige har en stor andel skog och en liten andel jordbruk, vilket är positivt för kolinlagring. Enligt kontextindikator 31 utgörs Sverige av drygt 8 % jordbruksmark och ca 55 % skogsmark. Kontextindikator 41 visar också att Sverige har höga halter av kol i mark, t.ex. är medel för SOC 124 g/kg.

15. Sverige har unga jordar och det kalla klimatet medverkar till en långsammare nedbrytning av organiskt material än i mer sydliga länder. Vallodling på stora arealer är också en faktor som bidrar till att den svenska åkermarkens mullhalt är i balans (Andrén et al., 2008)

16. På grund av klimatet är vattenanvändningen inom jordbruket relativt liten i Sverige. Kontextindikator 20 visar att Sverige bevattnar 2,1 % av jordbruksarealen jämfört med EU-medelvärdet 5,8 %. När kontextindikator 39 för vattenanvändning inom jordbruket sätts i relation till jordbruksareal blir skillnaden mellan Sverige och EU ännu större då 0,04 m3 respektive 0,2 m3 vatten per ha jordbruksmark används.

17. Sverige har små problem med yterosion orsakad av vatten. Kontextindikator 42 visar att endast 0,6 % av jordbruksarealen är påverkad av måttlig till allvarlig erosion, att jämföra med ett EU-genomsnitt på 6 %.

18. De styrkor vi har beror till stor del på de styrmedel som redan tillämpas, bl.a. ersättningar i nuvarande landsbygdsprogram. T.ex. visar utvärderingar att stödet till betesmarker är väl utformat (SLU, 2010). Utvärderingsresultat visar också på goda effekter av kompetensutveckling både som fristående åtgärd och som stöttning av andra stödformer (Jordbruksverket, 2010b, 2011a och 2011b).

19. När det gäller Natura 2000 har 99 procent av de särskilda bevarandeområdena (SAC) framtagna

bevarandeplaner. Sveriges miljömål föranleder dock att miljöarbetet genomförs bredare än enbart inom de områden som ingår i Natura 2000. Det gäller även för vattenåtgärder och vad som framgår av artikel 30 i landsbygdsförordningen. (www, Sveriges miljömål, 2013).

20. Den avreglerade svenska skogspolitiken fungerar i huvudsak väl, varför produktionspåverkande stöd inte är aktuellt i Sverige.

21. Miljömedvetenheten är hög inom svenskt skogsbruk och Sverige har en internationellt sett mycket hög andel miljöcertifierad skog. En stor del av skogsmarken (drygt 60 %) är certifierad inom systemen Forest Steward Council (FSC) och/eller Programme for the Endorsement of Forest certification (PEFC) (Naturvårdsverket, 2012). Det är en av flera aspekter som gör den svenska skogssektorn väl anpassad till marknadskraven.

22. Landskapet med dess historiska spår och olika kulturmiljöer utgör attraktiva miljöer för såväl företagande, besökande som boende. En bevarad (vårdad) och brukad kulturmiljö ger därför samhällsekonomiskt positiva effekter och är en kollektiv nyttighet som tenderar att omfattas av en hög betalningsvilja (Jordbruksverket, 2012g)

Sysselsättning och näringsliv

23. Rika naturresurser och en relativt hög entreprenörsanda skapar goda förutsättningar till företagande i landsbygdsregionerna (OECD, 2010). Inte minst skapar detta goda förutsättningar för ”grön” tillväxt i den svenska ekonomin. Sveriges landsbygd präglas av gleshet och avskildhet vilket vissa upplever som eftersträvansvärt. Dessa faktorer kan även vara en fördel för viss företagsverksamhet, inte minst sådan som inriktas mot särskilda nischer för internationella turister. OECD framhåller entreprenörskapets och innovationers betydelse för utveckling, vilket inte minst gäller de svenska landsbygdsregionerna som både har en stor mängd små företag och en hög andel nystartade företag per invånare.

24. Starkt lokalt engagemang, omfattande nätverkande och aktiv ideell sektor. Sverige har i internationell jämförelse ett förhållandevis starkt socialt kapital (det finns sannolikt variationer mellan platser). Framförallt förefaller tillit och de kvalitativa perspektiven om att lita på andra människor vara relativt god. Sverige hamnar i topp bland länder, framförallt när det gäller den kvalitativa dimensionen av det sociala kapitalet (Rothstein, 2002). Framförallt små kommuners strategiska agerande med avseende på att stödja nätverk och underlätta för kontaktskapande etc. kan ha betydelse för entreprenörskap och näringslivsutveckling (Rønning, 2008; Westlund et al., 2010).

25. En stor andel av befolkningen har ett jobb, vilket bidrar till ekonomisk utveckling och till att finansiera välfärdssystemet. Landsbygdens förvärvsfrekvens avviker inte väsentligt från rikets genomsnittliga. Sverige har i internationell jämförelse en hög sysselsättningsgrad, även i landsbygdsområdena. Kontextindikator 5 visar sysselsättningsgraden och kontextindikator 7 visar arbetslöshetsnivån, som är något under genomsnittet för EU-länderna i jämförelse med OECD:s statistik. Även om den växande ungdomsarbetslösheten är ett problem för den svenska ekonomin, har Sverige generellt en god förvärvsfrekvens och sysselsättningsgrad.

Infrastruktur och glesa strukturer

26. Sverige har varit i framkant när det gäller utvecklingen av informationsteknologi (www, Post- och telestyrelsen, 2013). Digitaliseringen påverkar alla delar av samhället och driver fram utveckling och nya lösningar och strukturer. I takt med att ny teknik, nya tjänster, nya digitaliserade arbetssätt och nya användarmönster utvecklas och får spridning, ökar digitaliseringens bidrag till ekonomisk tillväxt, social välfärd och bättre miljö.

4.1.3. Svaga sidor identifierade i programområdet

Produktivitet, konkurrenskraft och tillväxt

27. Brist på tillämpad forskning och spridning av forskningsresultat till brukare, varav de senare delvis beror på bristande kunskap hos rådgivare, har skapat ett gap mellan grundutbildning och näringens behov av kunskap (Sundell & Thorstensson, 2011; Rabinowicz et al., 2012).

28. Höga produktionskostnader pga. omfattande djurskydds-, miljö- och klimatarbete, rovdjur, långa transporter samt markbrist ger dålig lönsamhet (Hultgren et al., 2003).

29. Lantbrukssektorerna är mycket drabbade av arbetsrelaterade olyckor (Jordbruksverket, 2007). De samhällsekonomiska kostnaderna för arbetsolyckor inom jordbruket uppskattades till motsvarande omkring 3 miljarder kronor ett ”typiskt år”. Detta kan jämföras med sektorns bidrag till BNP som är ungefär det fyrdubbla, varför arbetsrelaterade olyckor måste ses som ett omfattande problem inom lantbruket.

30. Jordbruket är en liten sektor i det nationella näringslivet. Jordbrukets andel av BNP utgör 0,4 procent av BNP i Sverige jämfört med 1,2 procent för EU-27 (EU-kommissionen, 2013)

31. Det finns en bristande marknadskunskap i olika delar av produktionskedjan, vilket kan vara en del av förklaringen till att Sverige har ett stort handelsunderskott för jordbruksprodukter (Jordbruksverket, 2012c).

32. Det svenska jordbruket domineras av jordbrukare äldre än 50 år. Nästan 30 procent av jordbrukarna är 65 år eller äldre (Jordbruksverket, 2013c)

33. Nyföretagandet inom lantbruket är svagt (se ovan), och antalet företag i flera viktiga delar av lantbrukssektorn minskar i snabb takt. Detta gäller t.ex. mjölknäringen (Jordbruksverket, 2013c).

34. Sverige har en stor andel icke ”professionella” lantbrukare vilka inte har följt med i den tekniska utvecklingen och som inte heller har en hög produktivitetsnivå. Dessutom finns empiriska underlag som pekar på att förutsättningar för att vinna skalfördelar avtar i takt med att storleken hos företagen ökar, dvs. att skalekonomierna är positiva men i avtagande takt när företagen blir större (Gullstrand & Hammarlund, 2010).

Lantbruket: Miljö, klimat, mark- och vattenkvalitet

35. Betande djur och fördelningen av dem över landet ger upphov till målkonflikter mellan t.ex. klimatpåverkan, växtnäringsläckage kontra hävd av betesmarker (Naturvårdsverket, 2011;

Naturvårdsverket, 2012).

36. Den intensiva jordbruksproduktionen i slättbygd medför ett variationsfattigt landskap, som begränsar förutsättningarna för den biologiska mångfalden (Naturvårdsverket 2012, www.miljomal.se, SLU 2010) Kontextindikator 35 visar att det skett en distinkt minskning av jordbruksfåglar sedan år 2000.

37. Den intensiva odlingen medför ökad risk för större förluster av växtnäringsämnen. En stor andel av hav, sjöar och vattendrag har dålig eller otillfredsställande ekologisk status utifrån definitionerna i ramdirektivet för vatten, inte minst i slättbygd (Vattenmyndigheterna 2010, kontextindikator 40 visar att kvävebalanserna för Sverige ligger i nivå med EU-genomsnittet och att till- och bortförsel av fosfor är i balans, men enligt t.ex. SCB (2011) är variationen mellan gårdar och mellan regioner stor). Mer information om kemisk och ekologisk status för vattenförekomster i Sverige redovisas i VISS (www.viss.lansstyrelsen.se)

38. Den svenska åkermarken har i ett europeiskt perspektiv lågt pH (6,3), vilket begränsar odlingsmöjligheterna (Naturvårdsverket, 2010). Hälften av åkermarken är dränerad och det finns ca 50 000 markavvattningsanläggningar, ofta med eftersatt underhåll. Ett förändrat klimat med mer nederbörd samt tätorternas utbredning kommer att öka påfrestningarna på anläggningarna (Jordbruksverket 2013b och 2010c).

39. Även om Sverige har en relativt stor andel ekologisk odling (13 % av jordbruksarealen i Sverige jfr 4 % i hela EU enligt kontextindikator 19) så är den ekologiska odlingen ännu inte särskild utbredd i slättbygd, där omställning skulle göra mest nytta (Jordbruksverket, 2012d).

40. I förhållande till de naturliga gräsmarksarealer som brukats historiskt finns endast en bråkdel kvar, vilket bidrar till att både vanliga och redan hotade hävdgynnade arter minskar. Kontextindikator 35 visar på en negativ trend för jordbrukets fåglar. Knappt 20 % av alla typer av gräsmarkshabitat bedöms vara i gynnsam bevarandestatus enligt kontextindikator 36. Data från kontextindikatorerna förstärks av den nationella rödlistan där 31 % av de rödlistade arterna är särskilt kopplade till odlingslandskapet (Gärdenfors et. al. 2010).

41. Endast en liten del av de återstående naturbetesmarkerna ligger inom Natura 2000-områden. Kontextindikator 34 visar att 4 % av jordbruksarealen ingår i Natura 2000 nätverket.

42. Jordbruksföretag i stora delar av Sverige har lönsamhetsproblem, särskilt i norra Sverige och i södra skogsbygderna. Detta beror bl.a. på att odlingssäsongen är kortare än 180 dagar, vilket begränsar produktionspotentialen. Lönsamhetsproblemen är en utmaning för upprätthållande av jordbruket. Om marken överges riskerar jordbrukets positiva miljöeffekter förloras. Kontextindikator 32 visar att 48 % av jordbruksarealen i Sverige utgörs av LFA-område.

43. Potentialen för att utnyttja möjligheten till produktion av olika typer av förnybar energi inom jordbruket begränsas av tillgången till råvara inom rimliga avstånd från produktionen. Landsbygdens gleshet och bristande infrastruktur har därför betydelse för produktionspotentialen. Enligt kontextindikator 4 finns i Sverige knappt 9 personer per km2 på landsbygden, vilket ska jämföras med EU:s 51 personer/km2. Kontextindikator 43 visar att Sverige producerar mindre förnybar energi per ha jordbruksmark än EU-genomsnittet, 70 respektive 100 kg oljeekvivalenter/ha.

44. Halvtidsutvärderingen pekade på att stöttande rådgivningsresurser är viktiga för utfallet av miljöersättningarna inom landsbygdsprogrammet och att resurserna för kompetensutveckling bör öka (SLU,

2010).

45. Halvtidsutvärderingen efterfrågar ersättningar som styrs mer utifrån ett landskapsperspektiv (SLU, 2010).

46. Brist på data och kunskapsluckor gällande effekter av miljöåtgärder, inte minst vilka de långsiktiga miljöeffekterna blir, gör det svårt att utforma effektiva åtgärder (SLU, 2010).

47. Det kan i vissa fall vara svårt att tillämpa principen att förorenaren betalar fullt ut inom jord- och skogsbruket, exempelvis kan den administrativa bördan bli stor både för myndigheter och verksamhetsutövaren.

48. Flera skogstyper bedöms ha ogynnsam bevarandestatus och många skogslevande arter är hotade. Ekologiska kontinuitetsbrott, fragmentering, förtätning och igenväxning samt otillräcklig mängd död ved är exempel på strukturella problem och brister i skogsekosystemen (Naturvårdsverket, 2012).

49. Tillståndet i skogsmarken varierar över landet. I vissa områden finns problem med försurning och övergödning och i delar av skogsmarken har den naturliga hydrologin påverkats (Naturvårdsverket, 2012).

50. Dagens skarpa gränser mellan skogslandskapet, odlings- och beteslandskapet är en relativt ny företeelse. Många av de hotade arter som finns i mellersta och södra Sverige har sitt ursprung i halvöppna och störningspräglade miljöer som formats av ett långvarigt och mångfacetterat brukande som helt eller delvis har upphört (Naturvårdsverket, 2012).

51. I de flesta landskapsavsnitt finns idag stora behov av natur- och kulturvårdande skötsel och restaurering. Samverkan mellan markägare kring åtgärder i ett landskapsperspektiv är idag för liten (Naturvårdsverket, 2012).

Sysselsättning och näringsliv

52. Låga löner på landsbygden (Jordbruksverket, 2012b) innebär svag köpkraft per person och i kombination med en gles befolkningsstruktur (kontextindikator 4) innebär detta att marknadsunderlagen är begränsade på landsbygden, även om en del konsumtion sker av företag.

53. Små företag har inte tid och resurser att vidareutbilda sig och utveckla nya idéer. Stödjande innovationssystem saknas eller är mycket svaga inom lantbruket och på landsbygden, vidare råder det brist på uppdaterade rådgivare. Ett problem är att tidigare stöd inte i tillräcklig utsträckning har utgått från hur innovationer växer fram (Rabinowicz et al., 2012).

54. Endast 3 % av eleverna på naturbruksgymnasierna har utländsk bakgrund (Naturbruksskolornas förening, 2012), och få personer med utländsk bakgrund bosätter sig på landsbygden vilket begränsar mångfalden (Regeringskansliet, 2013).

55. Landsbygden får bara i viss usträckning del av tillväxtregionernas utveckling, där koncentrationen av ekonomiska aktiviteter i hög grad finns, eftersom kopplingarna mellan stad och landsbygd inte är tillräckligt starka (OECD, 2010).

56. I samband med lågkonjunkturen 2008-2009 minskade antalet arbetstillfällen vilket drabbade många

landsbygdskommuner. Mellan 2007 och 2012 minskade antalet anställda inom tillverkningsindustrin med ca 100 000 personer, vilket motsvarar ca 20 % av den totala sektorn. Det finns regioner och sektorer som utvecklas svagare än rikets genomsnitt, bland annat en del landsbygdskommuner vilka har präglats av en stor andel jobb inom tillverkningsindustrin (Jordbruksverket, 2013c).

Infrastruktur och glesa strukturer

57. Bristande infrastruktur (stabilt bredband med hög överföringshastighet, vägnät, kollektiva kommunikationer, brist på service) i kombination med gleshet motverkar boende, företagande och samverkan på landsbygden. Landsbygdens begränsade marknadsunderlag innebär svaga förutsättningar för lönsamhet på privata marknader (Trafikverket, 2012; www, Post- och Telestyrelsen, 2013). Eftersom kollektivtrafik utgår från den grundläggande förutsättningen att många människor ska kunna färdas tillsammans mellan resmål, är det naturligt att glest befolkade regioner (kontextindikator 4) möter svårare förutsättningar att kunna organisera kollektivtrafik på ett sådant sätt att intäkter från biljetter kan täcka kostnaderna för trafiken. Således blir det svårt att etablera tillräckligt många kollektivtrafiklinjer för att göra trafikeringen attraktiv, vilket påverkar både förutsättningar för etablering av företag och möjligheter att locka boende till landsbygden. Även tillgång till bredband med hög överföringshastighet är en viktig faktor för etablering av företag och boende på landsbygden, men tillgången är ojämnt fördelad i Sverige. Eftersom befolkningsunderlaget på landsbygden är begränsat är det i större utsträckning olönsamt för kommersiella aktörer att investera i bredbandsinfrastruktur i de mer glest befolkade områdena och dessa områden halkar då efter. Post- och telestyrelsen (PTS) publicerar uppgifter om täckning för bredband för olika delar av landet och även om succesiva förbättringar sker finns fortfarande stora brister i täckning och kvalitet (kapacitet) i de bredbandsnät som finns på landsbygden. Detsamma gäller mobiltäckning.

58. Glesa strukturer försvårar samarbete, ger otillräckligt marknadsunderlag och brister i service. Detta innebär begränsat utbud av handel, service och tjänster, för såväl privata som offentliga verksamheter. Kontextindikator 4 visar att landsbygdsområdena i Sverige sammantaget har färre än 10 invånare per kvadratkilometer. Genomsnittet i Sverige är 23 och inom EU 69 invånare per kvadratkilometer. EU:s genomsnittliga befolkningstäthet är ca 9 gånger högre jämfört med landsbygdsområdena i Sverige. För marknader som är beroende av täthet och volym i kundunderlag för sina företag innebär det en väsentlig begränsning. Detta är också något som gäller för merparten av alla arbetsplatser i ekonomin, t.ex. för företag inom handel, service och tjänster. De glesa strukturerna innebär också begränsningar för att kunna erhålla s.k. ”överspillningseffekter” och de fördelar som stadsregioner kan erbjuda genom täthet, storlek och diversifiering på sina marknader. Dessa utvecklingskrafter är väsentliga utgångspunkter inom den s.k. ”nya ekonomiska geografin” och är förutsättningar som ofta inte finns på samma sätt i landsbygdsregioner (se Jordbruksverkets rapport 2012b). Det finns omfattande internationell forskning som visar att täthet i ekonomiska strukturer är betydelsefullt för regioners och platsers utveckling (Quigley, 1998) inte minst gäller detta servicemarknader (Glaeser et al, 2001).

4.1.4. Identifierade möjligheter i programområdet

Produktivitet, konkurrenskraft och tillväxt

59. Ökad produktivitet genom att förmå fler mindre företag att ta steget att bli större, både genom att öka sin omsättning och antalet anställda Utvecklingstakten av den teknologiska nivån är svagare i de norra medlemsländerna jämfört med övriga delar av EU (Gullstrand & Hammarlund, 2010). Detta gäller också produktivitetsutvecklingen och därmed också konkurrenskraften i ett internationellt perspektiv. Sammantaget kan sägas att den teknologiska nivån och produktiviteten inom det svenska lantbruket förefaller vara på en relativt god nivå bland de ”professionella lantbruksföretagen”, men att den generella utvecklingen inom hela sektorn inte i alla avseenden håller en stark utvecklingstakt.

60. Ökad förädlingsgrad är en möjlighet att komma till rätta med den låga lönsamheten. Den låga lönsamhetsnivån (kontextindikator 25) är ett tecken på låg förädlingsgrad.

61. Ökad djurproduktion kan ingå som ett led i ökad förädlingsgrad, (Jordbruksverket, 2012b)

62. Den svenska trädgårdsnäringen kan utvecklas eftersom marknaden är tämligen outvecklad (SLU, 2012a)

63. Export av nischade högförädlade produkter är en möjlighet att öka exporten. Sverige har p.g.a. en relativt liten jordbrukssektor svårt att konkurrera på världsmarknaden med bulkprodukter som t.ex. spannmål, oljeväxtfrö, hela/halva slaktkroppar, smör och ost.

64. Stärkt brygga mellan forskning, innovation och tillämpning ger möjlighet att snabba på innovationstakten inom lantbruket, t.ex. genom att utnyttja starka grundforskningsområden till tillämpningar i jordbruket (Regleringsbrev, 2013)

65. Nya grupper med andra erfarenheter som tidigare inte har haft anknytning till lantbruk och landsbygd har potential att bidra med ny kunskap och nya idéer.

66. De svenska mervärdena kan realiseras genom ökad kommunikation till konsumenter.

67. Diversifiering och kombinationsverksamhet på lantbruksföretag kan bidra till stärkt lönsamhet. Trenden visar att detta är en framgångsrik strategi. År 2010 hade drygt 24 000 företag någon form av kombinationsverksamhet. Detta motsvarar 34 % av alla företag i Lantbruksregistret, LBR. Det är en ökning med 43 % sedan år 2007 (Jordbruksverket, 2010a). Bland de vanligaste kompletterande verksamheterna återfinns sådana verksamheter som på olika sätt baseras på bruket och förvaltningen av kulturmiljön, t.ex. turism, entreprenad, småskalig livsmedelsförädling och gårdsförsäljning (Lantbrukarnas Riksförbund, 2012).

68. Nya användningsområden för lantbrukets råvaror kan utvecklas. Som exempel kan nämnas det bioraffinaderi som startat i Skåne vilket utvecklats av bl.a. Lunds Universitet (www, Lunds Tekniska Högskola, 2013).

69. Bättre djurhälsa kan minska antibiotikaanvändningen och därmed resistensutvecklingen samt ha positiva effekter på djurvälfärd och produktivitet, vilket i sin tur minskar växthusgasutsläppen per producerad enhet (Höjgård, 2013b). Ett gott djurskydd leder till friskare djur och högre tillväxt/produktion (Hultgren et al., 2003; Wallgren et al., 2011b).

70. Antalet arbetsskador inom lantbruket kan minska genom information och kunskapsspridning och förebyggande arbete (Alwall Svennefelt et al., 2013).

71. Med systematiska insatser kan utvecklingsbara och kommersialiserbara idéer fångas upp (Rabinowicz et

al., 2012), varför en struktur avsett för detta ändamål är en möjlighet

72. Med stöd till geografiska såväl som sektorsinriktade innovationssystem kan innovationer underlättas (Rabinowicz et al., 2012).

73. Jämställdheten på landsbygden kan förbättras genom att kvinnor och män ges samma möjligheter att ta del av stöden. Färre kvinnor än män söker stöd i landsbygdsprogrammet. Kvinnor ansöker oftare om stöd för företagande utanför jord- och skogsbrukssektorerna (Wigren Kristofferson, 2013).

Lantbruket: Miljö, klimat, mark- och vattenkvalitet

74. Genom att stötta innovation och utvecklingav nya tekniker och metoder kopplat till brukande, kan jordbrukets miljö- och klimatpåverkan minska ytterligare samtidigt som energieffektiviseringen förbättras och energianvändningen minskar (kontextindikator 44).

75. Genom demonstration och kommunikation av goda exempel t.ex. kring minskade växthusgasutsläpp och tillämpning av IPM (integrerat växtskydd), anammar brukarna lättare innovativa idéer.

76. Fleråriga energigrödor har potential att ersätta fossil energi samtidig som miljöpåverkan från produktion är liten. Energi som produceras från t.ex. gödsel och halm kan också ersätta fossil energi. Detta skapar möjligheter till nyaaffärsidéer på landsbygden. Kontextindikator 43 visar att Sverige producerar mindre förnybar energi per hektar än EU-genomsnittet.

77. Ökad andel av inhemska animalieprodukter i den svenska konsumtionen har potential att gynna klimatet. Inom svensk animalieproduktion är växthusgasutsläpp per kilo produkt klart under genomsnittet för EU (Lesschen et.al. 2011). Trenden för utsläppen är dessutom nedåtgående i Sverige, medan trenden för globala utsläpp från animalieproduktion är stigande (Cederberg et.al. 2009).

78. Ökad styrning av åtgärder ökar kostnadseffektiviteten (SLU, 2010).

79. Koppla samman och stärka producenter inom små produktionsgrenar, t.ex. odlare av energigrödor, för att bl.a. stimulera erfarenhetsutbyte, gemensam marknadsföring.

80. Genom att anpassa skötseln av infrastrukturmiljöer, som t.ex. vägkanter och kraftledningsgator, kan den gröna infrastrukturens funktion för den biologiska mångfalden förbättras (Jordbruksverket, 2012e).

81. Genetiska resurser och därmed biologisk mångfald kan främjas genom att traditionella husdjursraser och växtsorter bevaras för framtiden.

82. Det finns förutsättningar och behov av att i vissa fall öka arealen ängs- och betesmarker och våtmarker i odlingslandskapet.(Naturvårdsverket, 2012, Jordbruksverket, 2005).

83. Förbättrad användning och hantering av växtskyddsmedel och växtnäring, genom bl.a. utnyttjande av nya metoder och tekniker, kan bidra till att nationella miljömål nås liksom kraven enligt ramdirektivet för vatten och ramdirektivet för hållbar användning av bekämpningsmedel (Naturvårdsverket, 2012).

84. Kompetensutveckling om miljöåtgärder kan i större utsträckning kopplas till möjligheter för ökad

lönsamhet.

85. Genom att arbeta med flera miljöfrågor integrerat kan helhetssynen förbättras. På så sätt kan synergieffekter tas till vara och problem med målkonflikter hanteras bättre.

86. Arbetet med att nå de svenska miljökvalitetsmålen bidrar till ökad miljömedvetenhet inom svenskt skogsbruk samt en högre andel miljöcertifierad skog genom kompetensutveckling inom skogsnäringen.

87. Ökade förutsättningar för samverkan mellan markägare och andra aktörer och intressenter genom nya arbetssätt, t.ex. i form av biosfärområden och modellskogar (Naturvårdsverket, 2012).

88. Ökade satsningar på tvärvetenskaplig forskning (t.ex. Mistra Future Forests) där naturvetenskap och samhällsvetenskap integreras ger ökade förutsättningar för hållbart nyttjande (Naturvårdsverket, 2012).

Sysselsättning och näringsliv

89. Ökad affärsutveckling och entreprenörskap, då landsbygden hör till de delar av ekonomin som har en hög benägenhet att starta företag. Enligt OECD (2010) är naturresurser och en ”grön utveckling” något som Sverige förefaller ha komparativa fördelar för att utveckla vidare och som kan utgöra en grund för framtida tillväxt och utveckling. En viktig förutsättning för en vital ekonomi är en dynamisk utveckling som präglas av att gamla strukturer utmanas av nya. Nya företag och affärsidéer måste kunna ställas mot de äldre och under konkurrens kunna tävla om konsumenternas efterfrågan, varför entreprenörskap och nystartande av företag är betydelsefullt för ekonomin. Sverige en förhållandevis låg andel nystartade företag i förhållande till antalet befintliga företag (OECD, 2012). Samtidigt har OECD i sin Territorial review (2010) lyft fram nyföretagande, innovationer och nystart av företag som väsentligt för den svenska ekonomins långsiktiga utveckling. Studien konstaterar också att nyföretagandet på landsbygden är relativt starkt för att vara svenska förhållanden.

90. Samverkan och nya samverkansformer mellan aktörer för t.ex. miljöåtaganden, förvaltning av kulturmiljöer ochskapande av nya företag, genom att lokala engagemang och nätverk kan bidra till att stimulera företagande. Inte minst gäller detta i ekonomier med glesa strukturer där det också finns en hög grad av kännedom om vad andra människor på platsen har för kompetens och kunskaper mm. Studier visar att landsbygdskommuner som har kunskap om kommuninnevånarnas egna initiativ har en positiv påverkanseffekt med avseende på att stimulera entreprenörskap (Kobayashi et al., 2011).

91. Möjligheten att få bestående resultat av utvecklingsinsatser ökar om de är förankrade i samverkan med berörda aktörer. Genom t.ex. bruket och förvaltningen av kulturmiljön och landskapet möts markägare, lokalbefolkning och lokala föreningar. Platsen och bygdens historia bidrar på så sätt till att öka den lokala sociala sammanhållningen och engagemanget för bygden (Waldenström & Larsson, 2012).

92. Genom att integrera stad och landsbygd kan geografiska arbetsmarknadsområden vidgas och tillväxt, som utgår från de goda naturresurser som finns i ekonomin, tillvaratas och utvecklas. Inte minst skapar detta potential för ”grön tillväxt”, exempelvis genom att utveckla företagande inom förnybar energi (OECD, 2010).

Infrastruktur och glesa strukturer

93. Ökad bredbandsutbyggnad och utbyggd infrastruktur möjliggör boende, företagande och livslångt lärande på landsbygden. Det finns goda möjligheter att minska den digitala klyftan mellan landsbygd och tätort genom att förbättra tillgången till bredband med hög överföringshastighet och förbättra robustheten i näten. Ökad bredbandsutbyggnad möjliggör också en snabbare omställning när tjänster successivt blir allt mer internetbaserade. Ett väl utbyggt bredband ger möjligheter för landsbygden att erbjuda en del av det utbud som staden erbjuder, vilket kan öka landsbygdens attraktivitet. Även transportinfrastrukturen behöver utvecklas och förbättras. Tekniska lösningar finns och problemen gäller främst resurser för utbyggnad (Trafikverket, 2012).

94. Det finns förutsättningar för att utveckla näringar som är arbetsintensiva och som inte är starkt beroende av täta befolkningsunderlag i närområdet då landsbygden har lägre arbetskostnader (Jordbruksverket, 2012b). Detta kan i sin tur reducera utflyttningen.

95. Den tätortsnära befolkningen ökar och i de fall där det är väl fungerande kommunikationer till landsbygden skapar detta ett större marknadsunderlag och arbetsmarknad (Eliasson et al., 2003). Möjligtvis uppstår även en förändrad typ av efterfrågan (Amcoff, 1997).

4.1.5. Hot identifierade i programområdet

Produktivitet, konkurrenskraft och tillväxt

96. Det svaga intresset och de svårigheter som finns för unga att starta lantbruk är ett hot eftersom att många idag aktiva lantbruksföretagare tillhör de äldre ålderskategorierna (kontextindikator 23). Om inte insatser görs kan resultatet bli ett minskat antal ”professionella” lantbrukare. Kontextindikatorerna 14, 23, 25 och 27 speglar att förutsättningar för att kunna leva och försörja sig på lantbruk långsiktigt är viktigt.

97. Ökad globalisering ger ett fortsatt förändringstryck på svenskt lantbruk. På grund av den svenska ekonomins relativt höga löneläge och kostnadsnivå, behöver svenska lantbrukare fortsatt strukturrationalisera och investera, för att möta konkurrensen genom ökad produktivitet. Storleken på företagen och behovet av investeringar, gör att jordbruksföretagen exponeras för högre risker.

98. Ett hot mot möjligheten att starta lantbruksföretag är att eftersom kreditmarknaderna just nu genomgår en förändring mot mer strikta krav genom Basel II- och Basel III-processerna blir problematiken runt kapitalbindningen större vid valet att starta ett lantbruksföretag. Kontextindikator 28 visar att lantbruk binder mycket kapital. Detta innebär ett risktagande som är annorlunda jämfört med anställningar i andra delar av arbetsmarknaden. Lantbruk är en kapitalintensiv verksamhet där investeringarna ofta har alternativ användning i annan verksamhet. Investeringarna har dessutom ofta lång livslängd. Investeringar i stallbyggnader är ett typiskt exempel på detta.

99. Den låga nivån för nystart av företag hotar att ge mindre dynamik i det lokala näringslivsklimatet.

100. Ett hot är att konkurrens om mark och andra resurser minskar tillgängligheten för jordbruksproduktion och jordbruksmark i vissa regioner (Jordbruksverket, 2013a)

101. Ökade krav på konkurrenskraftför de djurhållande lantbruksverksamheterna hotar att minska antal djurhållande lantbrukare (Jordbruksstatistik årsbok, 2012)

102.Det finns ett hot att införandet av ett riskhanteringsverktyg kan motverka de preventiva åtgärder som lantbrukare vidtar idag. Införandet av ett riskhanteringsverktyg kan innebära att lantbrukare utsätter sig för större risker.

103.Den pågående strukturutvecklingen inom djurhållningen, vilken innebär en utveckling mot allt större mjölkkobesättningar, är ett hot mot gott smittskydd (Herlin et al., 2007).

Lantbruket: Miljö, klimat, mark- och vattenkvalitet

104. Ett förändrat klimat leder till ökad nederbördsmängd som bl.a. medför ökad utlakning av näringsämnen, vilket påverkar vattenkvaliteten. Den i flera fall eftersatta underhållet av befintlig dränering av den svenska åkermarken är en grundläggande faktor som ökar risken för menliga effekter. Ett förändrat klimat kan också leda till förändringar i skogs- och jordbruksproduktionen och ökade angrepp av befintliga eller nya växtskadegörare (Jordbruksverket, 2013b, Jordbruksverket 2012a).

105. Nedåtgående trend i tillgång på betesdjur p.g.a. minskande mjölk- och köttproduktion är ett hot mot förutsättningarna för den biologiska mångfalden och landskapsbilden. Antalet företag med nötkreatur har mer än halverats sedan 1990 (Naturvårdsverket, 2012; www, Sveriges miljömål, 2013)

106. Analyser av anslutningen till miljöersättningarna visar att inom kategorin High Nature Values (HNV) så minskar anslutningen av de ängs- och betesmarker som har allra högst natur- och kulturvärden. Mellan 2004 och 2010 har anslutningen av denna delmängd HNV-marker minskat från 80 % till 69 % (Jordbruksverket, 2012f). Av jordbruksarealen i Sverige har knappt 24 % klassats som HNV (kontextindikator 37). Här återfinns alla landets ängs- och betesmarker samt åkerareal i kommuner med liten andel jordbruksareal.

107. En fortsatt utveckling mot intensifiering av jordbruket och ökad produktivitet i slättbygderna kan kräva att det behövs högre ersättningsnivåer till miljöförbättrande åtgärder för att kompensera för det större intäktsbortfallet vid en höjd potentiell avkastning. I områden med lägre produktivitet såsom i skogs- och mellanbygd driver i stället brist på brukare behovet av högre ersättningar, för att skapa incitament att alls bruka markerna (Naturvårdsverket, 2011).

108. De traditionella husdjursraser, växtsorterna, byggnaderna, kulturelementen, slåttermarkerna och vissa betesmarker har förlorat sin betydelse för dagens jordbruksproduktion. Fortsatt produktion eller skötsel av dem är helt beroende av stöd, samtidigt som bibehållande av dessa företeelser är avgörande för miljömålsuppfyllelse kring biodiversitet, inklusive genetiska resurser, och kulturmiljö.

109. Låga elpriser och billiga fossila bränslen som har försprång på marknaden och delvis avsaknad av infrastruktur för transport av biogas försvårar för förnybara, biobaserade alternativ.

110. Att kostnaderna för skogsbruket de senaste tio åren har ökat realt är ett hot eftersom sänkt lönsamhet i skogsbruket kan minska skogsägarnas vilja att investera i produktion och miljöåtgärder (Skogsstatistik årsbok, 2012).

111. Pågående klimatförändringar och brister i den gröna infrastrukturen kan innebära ett förstärkt hot mot den biologiska mångfalden (Naturvårdsverket, 2013).

Sysselsättning och näringsliv

112. Tillgången på kapital hotas av större krav på avkastning genom striktare kapitaltäckningskrav vilket medför större svårigheter att erhålla kapital via kreditmarknaden.

113. Det finns ett hot i att de jobb som försvinner på landsbygden inte ersätts med nya jobb. Framväxten av nya jobb sker ofta på platser och i sektorer som inte är desamma som tidigare förlorat jobb. Många jobb har försvunnit i landsbygdskommuner (tillverkningsindustrin) de senaste åren, medan de nya jobben växer fram i kunskapsintensiva delar av tjänstesektorn i stadsregionerna. (Jordbruksverket, 2012b).

Infrastruktur och glesa strukturer

114. Ett hot mot landsbygdens utveckling är den utflyttning som sker. Storstadsbefolkningen i Sverige ökar och har ökat trendmässigt under en lång tid, utflyttning från landsbygden är en del av denna utveckling. Mellan åren 1991 och 2011 växte storstadsregionerna i Sverige med omkring 25 % samtidigt som den glest befolkade landsbygden och den övriga landsbygden minskade med 16 % respektive 3 % (Jordbruksverket, 2012b). Denna utveckling speglas också av utflyttningen från landsbygdsregioner till stadsområden. Studier av flyttmönster har visat att många landsbygds- och glesbygdskommuner har demografisk obalans i form av en ökad andel av befolkningen som närmar sig pensionsålder, då det främst är unga personer i åldrarna 17-24 år som väljer att flytta från landsbygdsregioner till stadsregioner (Jordbruksverket, 2009). En stor del av utflyttningen sker därmed i den ålder när det är vanligt att ungdomar söker sig till högre utbildning. I Jordbruksverkets studie från 2012 (Jordbruksverket, 2012b) visas också att landsbygdsregionerna har en väsentligt lägre andel högutbildad arbetskraft jämfört med stads- och storstadsregionerna. Vidare visar könsuppdelad statistik för perioden 1990-2012 att det är 3 % fler kvinnor än män som flyttar från landsbygden (Jordbruksverket 2013d).

115. Ett hot mot landsbygdens utveckling är att lönerna är låga och att utbudet av arbete är mer begränsat än i tätorterna. Löner och begränsad bredd i näringslivsstrukturen på landsbygden (efterfrågan på arbetskraft) minskar landsbygdens attraktivitet och landsbygdsområden får svårare att ”konkurrera” med stadsekonomierna om att locka befolkning. Utvecklingen av befolkning och flyttmönstren förefaller ha en koppling till de förhållanden som visas i de gemensamma kontextindikatorerna. Produktionsvärde per sysselsatt (indikator 11) är avsevärt lägre i landsbygdsregioner jämfört med stadsområden, och detsamma gäller indikator 8 som visar ekonomisk utveckling. Lönenivåer och lönesummor bidrar också till att förklara skillnaderna mellan stadsregioner och landsbygdsregioner. Jordbruksverkets rapport 2012:19 visar hur gapet mellan bruttoregionprodukt och lönesummor är fördelat i den svenska ekonomin och det geografiska mönstret visar tydligt att lönesummor per person är mycket lågt i landsbygdsregioner i förhållande till stadsregioner.

116. I takt med att skalekonomier blir viktiga för fler marknader finns det en risk för att försörjnings- och utbudsstrukturer på landsbygden reduceras ytterligare. Detta i sin tur utgör ett hot om att företag och hushåll i än lägre grad kommer att lokalisera sig och bosätta sig på landsbygden (Quigley, 1998; Glaeser et al,

2001).

117. Regioner som saknar god tillgång till bredband riskerar att tappa i konkurrenskraft och för lantbruk, skogsindustri, upplevelseindustri och andra företag verksamma i glest befolkade områden är det av stor vikt att kunna använda moderna digitala tjänster i verksamheten.

4.1.6. Indikatorer för gemensamma sammanhang

I Socioekonomisk situation och situation på landsbygden					
1 Befolkning					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Invånare	9 555 893	2013		
landsbygd	% av total	16,1	2013		
mellanliggande	% av total	61,7	2013		
stad	% av total	22,3	2013		
specifik landsbygdsdefinition som används för mål T21; T22 och T24 (i förekommande fall)	% av total				
2 Åldersstruktur					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt < 15 år	% av den totala befolkningen	16,9	2013		
totalt 15–64 år	% av den totala befolkningen	64	2013		
totalt > 64 år	% av den totala befolkningen	19,1	2013		
landsbygd < 15 år	% av den totala befolkningen	15,7	2013		
landsbygd 15–64 år	% av den totala befolkningen	62,2	2013		
landsbygd > 64 år	% av den totala befolkningen	22	2013		
3 Område					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Km2	438 576	2013		
landsbygd	% av det totala området	44	2013		
mellanliggande	% av det totala området	54,4	2013		
stad	% av det totala området	1,5	2013		
4 Befolkningstäthet					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Inv./km2	23,4	2012		
landsbygd	Inv./km2	8,5	2012		
5 Sysselsättningsnivå					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (15–64 år)	%	74,4	2013		
män (15–64 år)	%	76,3	2013		
kvinnor (15–64 år)	%	72,5	2013		
* landsbygd (glesbygd) (15–64 år)	%	75	2013		
totalt (20–64 år)	%	79,8	2013		
män (20–64 år)	%	82,2	2013		

kvinnor (20–64 år)	%	77,2	2013		
6 Nivå för egenföretagande					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (15–64 år)	%	9,4	2013		
7 Arbetslöshetsnivå					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (15–74 år)	%	8	2013		
ungdomar (15–24 år)	%	23,6	2013		
landsbygd (glesbygd) (15–74 år)	%	7,2	2013		
ungdomar (15–24 år)	%	23	2013		
8 BNP per capita					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Index PPS (EU-27 = 100)	127	2013		
* landsbygd	Index PPS (EU-27 = 100)	110	2011		
9 Fattigdomsnivå					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	% av den totala befolkningen	15,6	2012		
* landsbygd (glesbygd)	% av den totala befolkningen	16,1	2012		
10 Struktur på ekonomin (fast bruttoinvestering)					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	miljoner euro	369 244,5	2013		
primärt	% av total	1,5	2013		
sekundärt	% av total	24,2	2013		
tertiärt	% av total	74,3	2013		
landsbygd	% av total	14,3	2011		
mellanliggande	% av total	55,4	2011		
stad	% av total	30,3	2011		
11 Struktur på sysselsättningen					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	1 000 personer	4 673,6	2013		
primärt	% av total	2,2	2013		
sekundärt	% av total	20,8	2013		
tertiärt	% av total	77	2013		
landsbygd	% av total	15,4	2011		
mellanliggande	% av total	59,2	2011		
stad	% av total	25,4	2011		
12 Arbetsproduktivitet per ekonomisk sektor					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	euro/person	79 006,4	2013		

primärt	euro/person	53 165,6	2013		
sekundärt	euro/person	91 998,4	2013		
tertiärt	euro/person	76 254,3	2013		
landsbygd	euro/person	68 414,3	2011		
mellanliggande	euro/person	68 761,8	2011		
stad	euro/person	87 518	2011		

II Jordbruk/sektorsanalys

13 Sysselsättning per ekonomisk aktivitet

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	1 000 personer	4 704,5	2013		
jordbruk	1 000 personer	63	2013		
jordbruk	% av total	1,3	2013		
skogsbruk	1 000 personer	30,3	2013		
skogsbruk	% av total	0,6	2013		
livsmedelsindustri	1 000 personer	46,8	2013		
livsmedelsindustri	% av total	1	2013		
turism	1 000 personer	154	2013		
turism	% av total	3,3	2013		

14 Arbetsproduktivitet i jordbruk

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	EURO/ÅAE	33 084,1	2013		

15 Arbetsproduktivitet i skogsbruk

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	EURO/ÅAE	102 439,1	2011		

16 Arbetsproduktivitet i livsmedelsindustrin

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	euro/person	60 760,2	2011		

17 Jordbruksföretag

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	Antal	71 090	2010		
jordbruksföretagets storlek < 2 Ha	Antal	1 300	2010		
jordbruksföretagets storlek 2–4,9 Ha	Antal	7 630	2010		
jordbruksföretagets storlek 5–9,9 Ha	Antal	15 820	2010		
jordbruksföretagets storlek 10–19,9 Ha	Antal	14 180	2010		
jordbruksföretagets storlek 20–29,9 Ha	Antal	7 140	2010		
jordbruksföretagets storlek 30–49,9 Ha	Antal	8 030	2010		
jordbruksföretagets storlek 50–99,9 Ha	Antal	9 070	2010		
jordbruksföretagets storlek > 100 Ha	Antal	7 930	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek < 2 000 standardresultat	Antal	7 910	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 2 000–3 999 standardresultat	Antal	9 990	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 4 000–7 999 standardresultat	Antal	13 190	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 8 000–14 999 standardresultat	Antal	10 960	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 15 000–24 999 standardresultat	Antal	7 080	2010		

jordbruksföretagets ekonomiska storlek 25 000–49 999 standardresultat	Antal	7 450	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 50 000–99 999 standardresultat	Antal	5 540	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 100 000–249 999 standardresultat	Antal	5 570	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek 250 000–499 999 standardresultat	Antal	2 260	2010		
jordbruksföretagets ekonomiska storlek > 500 000 standardresultat	Antal	1 150	2010		
genomsnittlig fysisk storlek	ha brukad areal/jordbruksföretag	43,1	2010		
genomsnittlig ekonomisk storlek	euro av standardresultat/jordbruksföretag	52 515,28	2010		
genomsnittlig storlek i årsarbetskraft (personer)	Personer/jordbruksföretag	2	2010		
genomsnittlig storlek i årsarbetskraft (ÅAE)	ÅAE/jordbruksföretag	0,8	2010		
18 Jordsbruksområde					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt brukad areal	ha	3 066 320	2010		
åkermark	% av total ÅAE	85,2	2010		
gräsmark och permanent betesmark	% av total ÅAE	14,7	2010		
permanenta grödor	% av total ÅAE	0,1	2010		
19 Jordbruksområde med ekologiskt jordbruk					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
certifierat	ha brukad areal	310 060	2010		
i övergång	ha brukad areal	96 050	2010		
andel av brukad areal (både certifierat och övergång)	% av total ÅAE	13,2	2010		
20 Bevattnad mark					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	ha	63 250	2010		
andel av brukad areal	% av total ÅAE	2,1	2010		
21 Djurenheter					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	lsu	1 751 890	2010		
22 Antal anställda i jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt fast anställd arbetskraft på jordbruket	Personer	141 530	2010		
totalt fast anställd arbetskraft på jordbruket	ÅAE	53 580	2010		
23 Åldersstruktur för driftsledare					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt antal driftsledare	Antal	71 090	2010		
andel av < 35 år	% av det totala antalet driftsledare	4,8	2010		
kvot < 35 / > = 55 år	Antal unga driftsledare per 100 äldre driftsledare	8,8	2010		

24 Driftsledarnas jordbruksutbildning					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
andel av det totala antalet driftsledare med grundläggande och fullständig jordbruksutbildning	% av total	30,9	2010		
andel av driftsledare < 35 år med grundläggande och fullständig jordbruksutbildning	% av total	43,8	2010		
25 Jordbrukets faktorinkomst					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	EURO/ÅAE	27 084,9	2013		
totalt (index)	Index 2005 = 100	142,2	2013		
26 Jordbrukets företagsinkomst					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
Jordbrukarnas levnadsstandard	EURO/ÅAE	17 408,4	2013		
Jordbrukarnas levnadsstandard som andel av levnadsstandarden för personer som är anställda inom andra sektorer	%	48,4	2013		
27 Total faktorproduktivitet i jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (index)	Index 2005 = 100	99,7	2009 - 2011		
28 Fasta bruttoinvesteringar i jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
Fast bruttoinvestering	miljoner euro	1 223,11	2012		
andel av fast bruttoinvestering i jordbruket	% av fast bruttoinvestering i jordbruk	86,1	2012		
29 Skog och andra skogsmarker (FOWL) (000)					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	1 000 ha	30 625	2010		
andel av total landareal	% av det totala markområdet	75,2	2010		
30 Turisminfrastruktur					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
sängplatser i kollektiv inkvartering	Antal sängplatser	805 033	2013		
landsbygd	% av total	56,9	2013		
mellanliggande	% av total	24,9	2013		
stad	% av total	18,3	2013		

III Miljö/klimat

31 Marktäcke

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
andel av jordbruksmark	% av det totala området	8,4	2006		
andel av naturlig gräsmark	% av det totala området	0,4	2006		
andel av skogsmark	% av det totala området	55	2006		
andel av snårbeväxt skogsmark i övergång	% av det totala området	10,8	2006		
andel av naturmark	% av det totala området	16	2006		
andel av anlagd mark	% av det totala området	1,3	2006		
andel av annat område	% av det totala området	8	2006		

32 Områden med naturliga begränsningar

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	% av total ÅAE	47,8	2013		
bergsområden	% av total ÅAE	10,9	2013		
annat	% av total ÅAE	26,9	2013		
specifikt	% av total ÅAE	10	2013		

33 Jordbruksintensitet

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
lågintensiv	% av total ÅAE	35,5	2007		
medelintensiv	% av total ÅAE	35,2	2007		
högintensiv	% av total ÅAE	29,3	2007		
bete	% av total ÅAE	53,9	2010		

34 Natura 2000-områden

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
andel av området	% av området	13,8	2011		
andel av brukad areal (inklusive naturliga gräsmarker)	% av ÅAE	4,1	2011		
andel av totalt skogsområde	% av skogsområde	7,7	2011		

35 Farmland Birds-index (FBI)

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt (index)	Index 2000 = 100	67,3	2013		

36 Bevarandestatus för jordbrukslivsmiljöer (gräsmarker)

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
gynnsam	% av utvärdering av livsmiljöer	19,4	2001 - 2006		
ogynnsam – olämplig	% av utvärdering av livsmiljöer	0	2001 - 2006		
ogynnsam – dålig	% av utvärdering av livsmiljöer	74,2	2001 - 2006		
okänt	% av utvärdering av livsmiljöer	6,5	2001 - 2006		

37 Jordbruk med högt naturvärde

Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	% av total ÅAE	23,8	2014		
38 Skyddad skog					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
klass 1.1	% av FOWL-område	0,5	2011		
klass 1.2	% av FOWL-område	5,9	2011		
klass 1.3	% av FOWL-område	0,2	2011		
klass 2	% av FOWL-område	20,7	2011		
39 Vattenuttag i jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt	1 000 m3	111 052,6	2010		
40 Vattenkvalitet					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
Eventuellt överskott av kväve i jordbruksmarken	kg N/ha/år	45,3	2006 - 2009		
Eventuellt överskott av fosfor i jordbruksmarken	kg P/ha/år	0,5	2006 - 2009		
Nitrater i dricksvatten – ytvatten: Hög kvalitet	% av övervakningsplatser	92,4	2010		
Nitrater i dricksvatten – ytvatten: Måttlig kvalitet	% av övervakningsplatser	7,6	2010		
Nitrater i dricksvatten – ytvatten: Dålig kvalitet	% av övervakningsplatser	0	2010		
Nitrater i dricksvatten – grundvatten: Hög kvalitet	% av övervakningsplatser	98,5	2010		
Nitrater i dricksvatten – grundvatten: Måttlig kvalitet	% av övervakningsplatser	1,5	2010		
Nitrater i dricksvatten – grundvatten: Dålig kvalitet	% av övervakningsplatser	0	2010		
41 Organiska ämnen i jorden i åkermark					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
Totala uppskattningar av halten av organiskt kol	megaton	65,7	2009		
Medelvärde för halten av organiskt kol	g kg-1	19,6	2009		
42 Jorderosion av vatten					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
grad av jordförlust till följd av vattenerosion	ton/ha/år	0,6	2006		
berört jordbruksområde	1 000 ha	24,9	2006 - 2007		
berört jordbruksområde	% av jordbruksområde	0,6	2006 - 2007		
43 Produktion av förnybar energi från jordbruk och skogsbruk					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
från jordbruk	kToe	226,3	2010		
från skogsbruk	kToe	9 563,4	2012		
44 Energiförbrukning inom jordbruket, skogsbruket och livsmedelsindustrin					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
jordbruk och skogsbruk	kToe	439,3	2012		
användning per ha (jordbruk och skogsbruk)	kg olja motsvarande per ha av brukad areal	13,1	2012		

livsmedelsindustri	kToe	404,5	2012		
45 Växthusgasutsläpp från jordbruket					
Indikatorns namn	Enhet	Värde	År	Uppdaterat värde	Uppdaterat år
totalt jordbruk (CH4 och N2O samt markutsläpp/bortskaffande)	1 000 ton koldioxidekvivalent	9 948,6	2012		
andel av totala växthusgasutsläpp	% av totala nettoutsläpp	34,4	2012		

4.1.7. Programspecifika kontextindikatorer

Sektor	Kod	Indikatorns namn	Värde	Enhet	År

4.2. Utvärdering av behoven

Namn på (eller referens) till behovet	P1			P2		P3		P4			P5					P6			Övergripande mål		
	1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	Miljö	Begränsning av och anpassning till klimatförändringar	Innovation
1. Stärka innovationsinnehållet	X	X	X	X		X		X	X	X			X	X		X	X	X	X	X	X
10. Skydda vattenmiljöerna	X	X	X					X	X	X									X	X	X
11. Bevara och skapa våtmarker	X	X	X					X	X	X									X	X	
12. Hållbart skogsbruk	X	X	X					X	X	X									X	X	X
13. Förbättrad samverkan mellan producenterna och av investeringar i anläggningar för produktion av förnybar energi	X	X	X										X	X					X	X	X
14. Höja energieffektiviteten inom jordvbruket och livsmedelsbearbetningen	X	X	X										X						X	X	X
15. Förbättrad luftkvalité	X	X	X					X	X	X			X	X					X	X	X
16. Innovation och ökad kunskap gälllande växthusgasutsläpp inom animalieproduktionen	X	X	X											X						X	X
17. Öka landsbygdens attraktivitet	X	X	X													X	X		X	X	X
18. Stödja företagsamhet på landsbygden	X	X	X	X		X										X	X		X	X	X
19. Finna lokala lösningar																	X		X	X	X
2. Stimulera kunskapsöverföring och kompetensutveckling	X	X	X	X		X		X	X	X						X	X		X	X	X
20. Öka bredbandstäckningen och förbättra																		X		X	X

bredbandshastigheten																					
3. Stärka konkurrenskraften inom det svenska lantbruket	X	X	X	X		X		X	X	X									X	X	X
4. Fler unga behöver komma in i lantbruket	X	X	X	X	X														X		X
5. Stärka djurvälfärden	X	X	X	X		X													X	X	X
6. Ökad förädlingsgrad	X	X	X			X										X			X	X	X
7. Nå nya marknader	X	X	X			X							X	X		X	X				X
8. Preventiva åtgärder för riskhantering inom lantbruket	X	X	X					X	X	X									X	X	X
9. Biologisk mångfald och kulturmiljövärden i odlingslandskapet och renskötselområden	X	X	X					X	X	X									X	X	X

4.2.1. 1. Stärka innovationsinnehållet

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet
- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln
- 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel
- 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak
- 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.
- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden
- 6C) Öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik på landsbygden.

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att stärka innovationsinnehållet

Tillämpad forskning och spridning av forskningsresultat till lantbrukare och landsbygdsföretag är idag bristfällig. Detta är problematiskt eftersom denna kunskap skulle kunna bidra till att effektivisera miljö- och klimatarbetet, förbättra konkurrenskraften inom lantbruket och utveckla landsbygdsföretagandet.

Innovationssystem för lantbruket och landsbygden behöver därför stärkas för att snabba på och öka kommersialiseringen av nya idéer inom olika näringar.

4.2.2. 10. Skydda vattenmiljöerna

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov finns inom lantbruket av att skydda vattenmiljöerna

Det finns en allmän problematik kring näringsläckage från jordbruket till vatten. Denna problematik riskerar att förstärkas som en följd av klimatförändringen, vilken medför ökad nederbörd och högre temperatur. Problemen är störst i slättbygder och särskilt i de områden som har en påverkan på Östersjön, men problemen finns även i skogsmark i vissa delar av landet. Med anledning av detta finns det behov av att minska läckaget av näringsämnen till vattendrag och effektivisera användningen av växtnäring och växtskyddsmedel.

4.2.3. 11. Bevara och skapa våtmarker

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och

innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda

- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar

Beskrivning

Behov finns inom lantbruket av att bevara och skapa våtmarker

Det finns behov av att bevara och skapa våtmarker i odlingslandskapet eftersom våtmarkernas förmåga att hålla kvar näringsämnen minskar näringsläckage till omgivande vattendrag. Anläggning av våtmarker svarar också mot behovet av att öka den biologiska mångfalden i odlingslandskapet genom att de bidrar till att förbättra livsmiljöerna för växter och djur genom ökad variation. Detta är särskilt angeläget i slättbygd. Anläggning av våtmarker kopplar även till problematiken som beskrivs angående att skydda vattenmiljöerna.

4.2.4. 12. Hållbart skogsbruk

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Miljö- och klimatnyttan, kulturmiljö- och sociala värden avseende enskilda såväl som kollektiva nyttigheter från ett hållbart skogsbruk kan förstärkas genom riktade insatser.

Den svenska skogspolitiken, med jämställda mål för produktion och miljö, säkerställer ett långsiktigt hållbart skogsbruk bland annat genom ett uttalat sektorsansvar. Sektorsansvaret förutsätter en hög kompetens och miljömedvetenhet bland markägarna (skogsägarna) samt frivilliga insatser för att värna natur – och kulturmiljövärden och en hög produktivitet. Skogspolitiken är i det närmaste helt avreglerad varför det inte finns några produktionsstöd. Dock har skogsbrukets produktionskostnader de senaste åren ökat, vilket skulle kunna utgöra ett potentiellt hot då investeringsviljan för både produktions- och miljöåtgärder riskerar att sjunka. Befintlig politik och regelverk kan anses vara tillräckliga för att sätta ramarna för ett fortsatt långsiktigt hållbart skogsbruk även om det fortfarande kan finnas anledning att göra punktinsatser för att ytterligare stärka specifika miljöåtgärder i skogsmark.

Klimatförändringarna med varmare såväl som regnigare klimat innebär större risker för naturkatastrofer såsom exempelvis bränder och stormar. Naturkatastrofer som drabbar skogen innebär att stora ekonomiska värden förstörs. Efter en naturkatastrof måste den döda eller skadade skogen tas omhand inom en begränsad tid för att den inte ska bidra till förhöjda risker för omfattande angrepp av skadegörare. Sådana angrepp av skadegörare drabbar även den oskadade skogen utanför katastrofområdet, vilket innebär att den sekundära skadan till följd av naturkatastrof kan bli värre än den ursprungliga skadan. En naturkatastrof som brand eller storm, kan även innebära att föryngringsåtgärder försvåras och fördyras. Det finns därför behov av att inom landsbygdsprogrammet snabbt kunna sätta in riktade insatser till följd av en skoglig naturkatastrof.

4.2.5. 13. Förbättrad samverkan mellan producenterna och av investeringar i anläggningar för produktion av förnybar energi

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel
- 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av förbättrad samverkan mellan producenterna och av investeringar i anläggningar för produktion av förnybar energi

Utsläppen av växthusgaser ökar i världen. EU:s mål, nationella målsättningar och den svenska regeringens mål om netto noll i utsläpp av växthusgaser 2050 innebär ett behov av åtgärder för att minska klimatpåverkan även i Sverige, varför ökad produktion och användning av förnybar energi är viktigt. Glesheten och den bristande infrastrukturen på landsbygden begränsar dock möjligheterna att utnyttja hela den produktionspotential som finns för förnybar energi. Det finns behov av att ytterligare utveckla tillgången till och användningen av förnybara energikällor, vilket kan uppnås genom innovativa lösningar och förbättrad samverkan mellan producenterna. Genom att förnybara energikällor ges förutsättningar att konkurrera med fossila, etablerade, marknadsalternativ, finns potential att minska miljö- och klimatpåverkan samtidigt som nya affärsmöjligheter skapas på landsbygden. Detta i sin tur kan stärka konkurrenskraften för lantbruket.

4.2.6. 14. Höja energieffektiviteten inom jordvbruket och livsmedelsbearbetningen

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av innovation och nya lösningar för att ytterligare höja energieffektiviteten inom jordbruket och livsmedelsbearbetningen

Sverige ligger förhållandevis väl till jämfört med andra länder vad gäller energieffektivitet inom jordbruket. För att ytterligare förbättra energieffektiviteten inom jordbruket och livsmedelsbearbetningen finns dock behov av innovation och nya lösningar som också kommer att ha en positiv påverkan på klimatet.

4.2.7. 15. Förbättrad luftkvalité

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln
- 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel
- 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov finns inom lantbruket av att verka för en förbättrad luftkvalitet

Det finns behov av att minska utsläppen till luft vilket kan göras genom att miljö- och klimatpåverkan från lantbruket ytterligare begränsas. Ytterligare sätt att få bättre luftkvalitet och även i vissa fall förbättrad vattenkvalitet är att använda avfall och restprodukter som råvara för produktion av förnybar energi. Detta behov kopplar till ett fortsatt ambitiöst arbete för att nå de svenska miljömålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft och Giftfri miljö*, genom en minskning av utsläpp av kväveoxider och för en minskad klimatpåverkan.

4.2.8. 16. Innovation och ökad kunskap gälllande växthusgasutsläpp inom animalieproduktionen

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak

Övergripande mål

- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av innovation och ökad kunskap gällande växthusgasutsläpp inom animalieproduktionen

Trenden för växthusgasutsläpp per kilo produkt för den svenska animalieproduktionen visar på en minskning och det finns en ambition att fortsätta på den vägen. För att ytterligare stärka trenden behövs därför innovation och ökad kunskap.

4.2.9. 17. Öka landsbygdens attraktivitet

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.
- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att öka landsbygdens attraktivitet

Unga kvinnor och män lämnar ofta landsbygden för att skaffa sig högre utbildning, utan att återvända, och kvinnor lämnar landsbygden i högre utsträckning än män. Detta kan bero på gles befolkningsstruktur, bristande grundläggande service och att landsbygden domineras av låglönesektorer. Det finns därför behov av att öka landsbygdens attraktivitet, t.ex. med utvecklad service men också med ökad tillgång till kultur och fritid och attraktiva boendemiljöer så att fler väljer att bo och verka där.

4.2.10. 18. Stödja företagsamhet på landsbygden

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet
- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer
- 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.
- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att stödja företagsamhet på landsbygden

Glesa strukturer försvårar samarbete och ger otillräckligt marknadsunderlag vilket påverkar landsbygdsföretagens utveckling och dess lönsamhet. Investeringar på landsbygden ses ibland som osäkra, vilket kan försvåra tillgången till investeringskapital. Innovationer på landsbygden är nödvändiga för att generera arbetstillfällen och lösningar på serviceproblem som uppstår till följd av de glesa strukturerna. Av

dessa anledningar finns det ett behov av att stödja företagsamhet på landsbygden.

4.2.11. 19. Finna lokala lösningar

Prioriteringar/fokusområden

- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att finna lokala lösningar

I Sverige varierar förutsättningarna för utveckling i olika delar av landet och utmaningarna ser olika ut lokalt, varför det finns ett behov av att finna lokala lösningar.

4.2.12. 2. Stimulera kunskapsöverföring och kompetensutveckling

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet
- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln
- 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.
- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att stimulera kunskapsöverföring och kompetensutveckling

Genom att stimulera kunskapsöverföring kan lantbrukets konkurrenskraft ökas, miljö- och klimatutmaningar mötas och utveckling och sysselsättning på landsbygden stimuleras.

4.2.13. 20. Öka bredbandstäckningen och förbättra bredbandshastigheten

Prioriteringar/fokusområden

- 6C) Öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik på landsbygden.

Övergripande mål

- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att öka bredbandstäckningen och förbättra bredbandshastigheten

Den tekniska utvecklingen i samhället och de glesa strukturerna på landsbygden gör att tillgång till snabbt och säkert bredband är en mycket viktig förutsättning för möjligheten att leva och bedriva verksamhet på landsbygden. Företag och boende behöver tillgång till snabba och säkra bredbandsförbindelser och om det finns brister är detta ett hinder för att stanna eller etablera sig på landsbygden. Utan tillgång till bredband med hög överföringskapacitet tappar landsbygden i såväl konkurrenkraft som attraktionsförmåga. De boende och de företag som verkar i landsbygdsområden utan bredband med hög överföringskapacitet har betydligt sämre tillgång till service. Då allt mer av servicen sker digitalt ger detta dessa områden stora lägesnackdelar. Tillgång till bredband erbjuder också en attraktiv fritid med tillgång till bl.a. kultur. Insatser behöver göras för att minska den digitala klyftan mellan landsbygd och tätort genom att öka

bredbandstäckningen och förbättra hastigheten i näten.

4.2.14. 3. Stärka konkurrenskraften inom det svenska lantbruket

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet
- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att stärka konkurrenskraften inom det svenska lantbruket

Den vikande lönsamheten inom lantbruket, speciellt för djurhållande producenter inom vissa sektorer, understryker behovet av att underlätta för strukturutveckling, främst inom mjölk- och köttproduktionen som bidrar till att producera kollektiva nyttigheter i enlighet med de svenska miljömålen. Förutom att öka konkurrenskraften bidrar en strukturutveckling av det svenska lantbruket till att ytterligare stärka djurvälfärden, förbättra arbetsmiljön och anpassa produktionen till mer miljö- och klimatvänliga metoder. Detta är avgörande för att kunna bevara ett öppet odlingslandskap med en hög biologisk mångfald. Detta behov är mycket brett formulerat och har tydliga kopplingar till flera av de andra behov som identifieras i

SWOT-analysen.

4.2.15. 4. Fler unga behöver komma in i lantbruket

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet
- 2B) Underlätta inträdet i jordbrukssektorn för jordbrukare med tillräcklig kompetens och i synnerhet generationsskiften.

Övergripande mål

- Miljö
- Innovation

Beskrivning

Fler unga behöver komma in i lantbruket

Den ökande medelåldern hos kvinnor och män verksamma inom lantbrukssektorn, den låga lönsamheten, brister i arbetsmiljön och de ökande svårigheterna att få tillgång till riskkapital ger ett behov av att underlätta för generationsskifte och nyetablering av lantbruksföretag. Unga lantbrukare behöver komma in i lantbruket för att säkerställa en inhemsk livsmedelsproduktion och som en konsekvens även produktion av kollektiva nyttigheter, såsom biologisk mångfald och ett öppet odlingslandskap.

4.2.16. 5. Stärka djurvälfärden

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och

modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet

- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att stärka djurvälfärden

Genom att främja organisationen av livsmedelskedjan (inkl. djurvälfärd) ökar konkurrenskraften inom lantbruket. Ett ytterligare förstärkt arbete med djurvälfärd (djurskydd och smittskydd) stärker den svenska produktionens anseende och anpassar djurhållningen till de nya smittor som kan komma in i EU och i Sverige till följd av klimatförändringarna och ökad handel. Samtidigt möjliggörs en mer miljö- och klimatvänlig produktion eftersom svensk produktion är förhållandevis miljövänlig.

4.2.17. 6. Ökad förädlingsgrad

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer
- 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av ökad förädlingsgrad för vissa grupper av lantbrukare

För att skapa ytterligare inkomster på gården, t.ex. genom att attrahera nya grupper av konsumenter, kan vissa grupper av lantbrukare öka förädlingsgraden eller satsa på produktion av specialprodukter.

4.2.18. 7. Nå nya marknader

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer
- 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel
- 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak
- 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.
- 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Övergripande mål

- Innovation

Beskrivning

Behov för svenska producenter att nå nya marknader

Det finns behov för svenska producenter att nå nya marknader. Genom ökade kunskaper om tillvägagångsätt att närma sig nya grupper av konsumenter samt genom att mindre producenter samarbetar kan nya marknadsmöjligheter utvecklas, nationellt och internationellt.

4.2.19. 8. Preventiva åtgärder för riskhantering inom lantbruket

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö
- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Behov av att arbeta med preventiva åtgärder för riskhantering inom lantbruket

Av SWOT-analysen framgår behov av förebyggande riskarbete gällande arbetsskydd (inklusive risker från användning och hantering av växtskyddsmedel inom lantbruket), djursmittor och växtskadegörare.

4.2.20. 9. Biologisk mångfald och kulturmiljövärden i odlingslandskapet och renskötselområden

Prioriteringar/fokusområden

- 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden
- 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda
- 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk
- 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär
- 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel
- 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Övergripande mål

- Miljö

- Begränsning av och anpassning till klimatförändringar
- Innovation

Beskrivning

Biologisk mångfald och kulturmiljövärden i odlingslandskapet och renskötselområden

Sverige har kommit långt i sitt miljöarbete men 14 av totalt 16 miljökvalitetsmål är ännu inte uppfyllda. Det miljökvalitetsmål som direkt är knutet till jordbruket – *ett rikt odlingslandskap* – visar vid den senaste uppföljningen t.o.m. en nedåtgående trend för natur och kulturvärdena. Det finns därmed behov av att ha en fortsatt hög ambition för jordbrukets miljöarbete för att upprätthålla ett öppet och rikt odlingslandskap med syfte att på sikt verka för att biologisk mångfald och ekosystemtjänster bevaras, särskilt i slättbygd. Däremot finns i Sverige inget utalat behov av markrelaterade åtgärder, eftersom mullhalten är i balans. Det breda angreppssättet inom miljökvalitetsmålen och vad som skrivs om landsbygdsprogrammet som verktyg i den prioriterade åtgärdsplanen (PAF) föranleder att Sverige ska arbeta bredare än endast med Natura 2000-områden. Detta gäller även inom skogen. Den svenska åkermarken har i ett europeiskt perspektiv lågt pH vilket påverkar odlingsmöjligheterna. Befintliga markavvattningsanläggningar har ofta ett eftersatt underhåll.

Det extensiva brukandet i Sverige gynnar visserligen den biologiska mångfalden men antalet betande djur minskar och mark överges. Traditionella växtarter riskerar som en följd av detta att försvinna. Även flera traditionella husdjursraser riskerar att försvinna vilket hotar att leda till en utarmning av den genetiska variationen.

Den biologiska mångfalden är ett resultat av det historiska bruket. I takt med att kulturmiljöer försvinner så försvinner förutsättningar för arternas fortlevnad. Att värna kulturmiljöer och kunskapen om dessa främjar den biologiska mångfalden. De historiskt nyttjade betesmarkerna, som är viktiga för hävdgynnade arter och biologisk mångfald, är på tillbakagång. Detta problem är särskilt framträdande i de delar av Sverige som har sämre naturgivna förutsättningar för jordbruk. Även vissa skogstyper har ogynnsam bevarandestatus och vissa skogslevande arter är hotade. Ökad samverkan mellan olika aktörer behövs för att vända utvecklingen. Erfarenheter från tidigare programperioder visar att genom att styra åtgärder till rätt plats utifrån ett landskapsperspektiv och ha en helhetssyn på miljöåtgärderna, kan flera miljömål stödjas samtidigt.

5. BESKRIVNING AV STRATEGIN

5.1. Motivering till valet av vilka behov som ska hanteras genom landsbygdsutvecklingsprogrammet samt val av mål, prioriteringar, fokusområden och fastställande av mål baserat på belägg från swotanalysen och kartläggningen av behov. När så är relevant, en motivering till valet av tematiska delprogram som ingår i programmet. Motiveringen ska särskilt visa att de krav som anges i artikel 8.1 c led i och iv i förordning 1305/2013 uppfylls

Bakgrund

För att klargöra länken mellan EU:s strategi för en smart och hållbar tillväxt för alla (EU2020) och programmets insatser anges i texten om det finns kopplingar till denna strategi där så är relevant. Vilka detaljerade mål som finns framgår av indikatorplanerna på fokusområdesnivå. Under prioritering 4 är indikatorplanen gemensam för fokusområdena 4abc och bryts ner i tabell A1(jordbruk) samt A2 (skogsbruk). Målen för prioritering 1 utgörs av satsningar kopplade till innovation, kompetensutveckling och kunskapsöverföring under andra prioriteringar där sådana åtgärder genomförs.

Hur Sverige har prioriterat bland fokusområdena och de behov som finns bygger på en viktning av vad SWOT-analysen lyfter fram samt politiska prioriteringar. Där har också möjligheten att uppfylla EU-gemensamma direktiv t.ex. vattendirektivet och havsmiljödirektivet vägts in. En bedömning har också gjorts av hur lämpligt landsbygdsprogrammet är som verktyg för att möta behoven som finns. För en längre redogörelse för hur processen för att ta fram detta landsbygdsprogram har gått till, se kapitel 16.

Motivering för utvalda behov

För beskrivning av samtliga behov se kapitel 4. Landsbygdsprogrammet kommer helt eller delvis att möta alla identifierade behov, vilket förklaras vidare i motiveringarna nedan. Numreringen nedan bygger i stor utsträckning på numreringen av de prioriteringar (1-6) som anges i artikel 5 i landsbygdsutveklingsförordningen 1305/2013. Det har dock inte alltid varit möjligt att följa numreringen i artikel 5 eftersom vissa behov berör mer än en prioritering. Numreringen framför varje behov ska inte ses som ett ställningstagande utan är enbart en referens för kopplingen mellan identifierat behov i kapitel 4 och motivering av utvalda behov i detta kapitel.

1. Fungerande innovationssystem är betydelsefulla för att landsbygdens verksamheter ska kunna stärkas och för att bättre metoder för att möta miljö- och klimatutmaningarna ska kunna utvecklas. Arbetsmetoden inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) skapar förutsättningar att möta detta behov. EIP är ett nytt instrument inom landsbygdsprogrammet som initialt kommer att introduceras på lantbruksområdet med fokus på ökad konkurrenskraft. EIP genomförs inom ramen för samarbetsåtgärden, där det utöver detta instrument även är möjligt att ge stöd till innovativa projekt utanför lantbrukssektorn och för andra områden än de som prioriteras särskilt inom EIP. Detta bidrar till uppfyllandet av EU2020:s mål om sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

2. Tvärvillkorsrådgivning/FAS måste kunna garanteras, därtill behövs ytterligare kompetensutveckling kopplat till programmets miljö och klimatarbete. Behovsanalysen visar vidare behov av kompetensutveckling kopplat till riskhantering vid hantering av växtskyddsmedel, vilket kommer att mötas. Utöver detta prioriteras att genom kompetensutveckling stimulera företagande på landsbygden både inom och utanför de traditionella areella näringarna inklusive kompetensutveckling kopplat till förädling. Den

goda grundutbildningen och teknikvanan som finns i Sverige medför att kompetensutvecklingsåtgärder har god möjlighet att göra skillnad för agerandet bland landsbygdens aktörer. Detta bidrar till uppfyllandet av EU2020:s mål om sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi. Genom att arbeta med kompetensutveckling, informationsinsatser och rådgivning stöds dessutom måluppfyllelsen för de övriga åtgärderna inom programmet. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

3. Behovsanalysen föranleder ett brett perspektiv för att stärka konkurrenskraften inom det svenska lantbruket, vilket kommer att beaktas i programmets genomförande. Genom att stimulera lantbrukets konkurrenskraft fås indirekt ett hållbart miljö- och klimatarbete samt utveckling av landsbygden. Detta kopplar till EU2020:s mål om sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

4. För att fler unga ska kunna komma in i lantbruket kommer insatser att göras dels inom ramen för gårdsstödet, dels inom landsbygdsprogrammet. Inom landsbygdsprogrammet gäller insatserna jordbruks-, rennärings- och trädgårdsföretagande. Detta kopplar till EU2020:s mål om sysselsättning. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

5. Ett gott djurskydd är högt politiskt prioriterat i Sverige. Därför är de svenska djurskyddsreglerna i många fall är mer långtgående än EU:s lagstiftning. Även ett gott smittskydd är högt prioriterat. Den svenska ambitionen föranleder dock vidare proaktivt och offensivt arbete. I landsbygdsprogrammet innebär det främst satsningar på djurvälfärdsersättningar och kompetensutveckling. Detta arbete kopplar till EU2020:s mål om sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

6. Att möta behovet av en ökad förädlingsgrad är högt politiskt prioriterat. Behovet kommer att mötas bl.a. genom förädlingsstöd och kompetensutveckling. Detta arbete kopplar till EU2020:s mål om sysselsättning och innovation. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

7. I stor utsträckning hanteras behovet för svenska producenter att nå nya marknader bäst av marknaden själv. Därför finns inte behovet av breda insatser på detta område inom landsbygdsprogrammet. Enligt SWOT-analysen kan dock vissa insatser behövas både övergripande för livsmedelsproduktionen och mer specifikt inom animalieproduktionen samt på energiområdet. Detta arbete kopplar till EU2020:s mål om sysselsättning, innovation, energi och klimat. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

8. Sverige kommer inte att arbeta specifikt mot fokusområde 3b där riskhantering primärt är placerat. När det gäller arbetsskydd bör detta integreras i företagandet, i huvudsak under företagarens eget ansvar, då denne har bäst insyn i vilka risker som finns. Dock kopplar åtgärder inom andra fokusområden indirekt till riskförebyggande arbete t.ex. medför modernisering av stallbyggnader inom fokusområde 2a ofta även förbättrad arbetsmiljö. För övriga utpekade områden kommer de insatser som genomförs för att möta riskhanteringsbehovet att koppla till kompetensutveckling och rådgivning inom prioritering 4.

9. Insatser för att stärka produktionen av kollektiva nyttigheter och att minimera jordbrukets negativa miljöpåverkan är centrala i programmet. Detta arbete inbegriper att förebygga att jordbruksmark överges. Sveriges höga miljöambition tillsammans med de identifierade behoven för att nå miljömålen medför att prioritering 4 är högst rankad inom landsbygdsprogrammet. Eftersom att behovet av åtgärder för biologisk mångfald och ekosystemtjänster är särksilt stort i slättbygd kommer ett särskilt riktat vallstöd introduceras i denna programperiod. När det gäller de identifierade problemen kopplade till mark kommer programmet inte att innehålla åtgärder kopplade till detta eftersom markkvalitéfrågorna i Sverige är markägarens angelägenhet. Detta behov kopplar till ett fortsatt ambitiöst arbete för att nå de svenska miljökvalitetsmålen

till exempel *Ett rikt odlingslandskap, En storslagen fjällmiljö* och *Hav i balans samt levande kust och skärgård.* Detaljerade mål framgår av indikatorplanen. Många av programmets övriga insatser bidrar indirekt till att säkerställa produktionen av kollektiva nyttigheter.

10. Det är viktigt att vattenmiljöer skyddas genom att fortsatt minska utsläpp av övergödande ämnen och växtskyddsmedel till vattendrag, sjöar och hav där Östersjön är särskilt utsatt. Ett fortsatt ambitiöst arbete för att minska läckaget framförallt i slättbygden, där behovsanalysen visar på störst behov, är viktigt för att nå de svenska miljökvalitetsmålen *Ingen övergödning* och *Giftfri miljö*. Erfarenheter från tidigare programperiod visar att en regionalisering av vattenrelaterade åtgärder skulle öka deras effektivitet, vilket kommer att göras genom att åtgärderna i huvudsak knyts till nitratkänsliga områden. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

11. Det är viktigt att stödja insatser som möjliggör återskapande och restaurering av våtmarker i jordbrukslandskapet, särskilt i slättbygden. Erfarenheter från föregående programperioder visar att åtgärder som bidrar till att minska näringsläckage, öka den biologiska mångfalden i odlingslandskapet och främja natur- och kulturmiljön ger positiv miljöeffekter. Ågärder för ett minskat närinsläckage bidrar också till att anpassa jordbruket till klimatförändringarna och minskad risk för översvämningar. Dessutom förstärks ekosystemtjänsterna vattenrening, utjämning av vattenflöden och kolinlagring. Åtgärder för att möta detta behov kopplar till ett fortsatt ambitiöst arbete för att nå de svenska miljökvalitetsmålen till exempel *Myllrande våtmarke*r, *Ingen övergödning* och *Levande sjöar och vattendrag*. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen. Flera av dessa åtgärder bidrar också till att nå de internationella överenskommelserna inom HELCOM för Östersjön och att nå målen om god status inom vattenförvaltningen (EUs ramdirektiv för vatten). Åtgärderna minskar också risken för översvämningar vilket är syftet med översvämningsdirektivet.

12. Den svenska skogspolitiken har två jämställda mål; ett produktionsmål och ett miljömål. Produktionsmålet innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Miljömålet innebär att skogsmarkens produktionsförmåga samt den biologiska mångfalden och genetiska variationen i skogen bevaras. Inom landsbygdsprogrammet kommer riktade insatser som bl.a. förbättrar skogsekosystemets återhämtningsförmåga och miljövärde göras. Detta kan ske t.ex. genom investeringar inom områdena miljö, klimat, ekosystem, rekreation, kulturarv och kultur. Kompetensutveckling kopplat till detta kan också förstärka effekten av stöden. En satsning kommer att göras för att genom samarbete förbättra effektiviteten i skogsbruket genom samverkan kring gemensamma resurser men även i form av andra åtgärder där samverkan är en förutsättning. Därtill ska det inom ramen för programmet finnas möjlighet att snabbt göra insatser för hantering av en naturkatastrof. Sammantaget bidrar dessa åtgärder till uppfyllandet av EU2020:s mål om klimat och energi och kopplar även till ett fortsatt ambitiöst arbete för att nå det svenska miljömålet *Levande skogar.* Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

13. Att främja produktion av förnybar energi är högt politiskt prioriterat i Sverige och är ett led i det svenska klimatarbetet med syftet att nå den svenska regeringens mål om netto noll utsläpp av växthusgaser till 2050. Den största satsningen inom landsbygdsprogrammet kommer att göras för att utveckla produktionen av biogas inom jordbruket samt för att minska utsläppen av ammoniak och växthusgaser, exempelvis genom tätare gödselvårdsanläggningar. Att stödja utbyggnad av infrastrukturen för transport av förnybar energi bedöms dock ligga utanför landsbygdsprogrammets målsättningar. Därför kommer behovet främst att mötas genom stöd till investering i anläggningar och till samarbete. Detta arbete knyter an till EU2020:s mål för sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi och kopplar även till ett fortsatt ambitiöst arbete för att nå de svenska miljömålen *Frisk luft, Ingen övergödning* och *Giftfri miljö*. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

14. Energieffektivisering är fortsatt prioriterat för Sverige, men insatsernas avgränsas till energieffektivisering inom lantbruket. Detta bidrar till uppfyllandet av EU2020:s mål om forskning och innovation samt klimat och energi. Av förenklingsskäl har vi valt att i indikatorplanen hantera dessa insatser under fokusområde 5c. På så sätt undviker vi en resursmässig splittring på flera fokusområden.

15. När det gäller behovet av att verka för en förbättrad luftkvalitet är bedömningen att det finns andra miljömål där landsbygdsprogrammets behov och möjlighet att göra nytta bedöms som större. Vi kommer ändå i viss utsträckning att arbeta med att möta detta behov t.ex. genom att arbeta med att begränsa användningen av fossila bränslen och bidra till ökad produktion av förnybar energi. Att använda avfall och restprodukter bidrar till möjligheten att nå en bättre luftkvalitet och i vissa fall även få förbättrad vattenkvalité. Genom investeringar som minskar utsläppen till luft kan miljö- och klimatpåverkan från lantbruket ytterligare begränsas. Detta bidrar till uppfyllandet av EU2020:s mål om klimat och energi och kopplar även till ett fortsatt ambitiöst arbete för att nå de svenska miljömålen *Begränsad klimatpåverkan*, *Frisk luft* och *Giftfri miljö.* Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

16. Genom landsbygdsprogrammets samarbetsåtgärd kan behovet av innovation och ökad kunskap gällande växthusgasutsläpp inom animalieproduktionen mötas. Detta bidrar till uppfyllandet av EU2020:s mål om forskning och innovation samt klimat och energi.

17. Ett mål för det svenska landsbygdsprogrammet är att kvinnor och män ska ha lika förutsättningar, rättigheter och möjligheter att arbeta inom lantbruket samt bo och verka på landsbygden. Väl fungerande service och infrastruktur är en förutsättning för att detta ska kunna uppfyllas, därför behöver detta stödjas inom programmet. Vidare kommer programmet innehålla insatser för att skapa fler möjligheter till sysselsättning för kvinnor och män, utveckla servicen, bevara och utveckla kultur, kulturmiljö och kulturarv för attraktiva miljöer och bidra till möjligheter till förbättrad fritid på landsbygden. Ser man till landsbygdsprogrammet så är det färre kvinnor än män som söker stöd inom ramen för programmet, och kvinnor ansöker oftare om stöd för företagande utanför de traditionella areella näringarna. Därför är en satsning på detta område även är en satsning på jämställdhet inom programmets ramar. Detta arbete kopplar till EU2020:s mål om sysselsättning. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

18. Egen företagsamhet och utveckling av småskaligt företagande är den huvudsakliga förvärvsmöjligheten på landsbygden. Långa avstånd försvårar etablering på nya marknader vilket påverkar landsbygdsföretagens möjligheter till utveckling och lönsamhet. Därför finns behov av att stödja företagen på landsbygden genom t.ex. investeringsstöd och stöd till grundläggande service såsom drivmedelstationer och lanthandlar. Att främja diversifiering och kombinationsverksamhet kommer också att vara viktiga insatser inom programmet, där verksamheter som på olika sätt baseras på bruket och förvaltningen av kulturarvet och natur- och kulturmiljön, t.ex. turism, entreprenad, småskalig livsmedelsförädling och gårdsförsäljning är vanligt. Detta arbete kopplar till EU2020:s mål om sysselsättning. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

19. Den svenska landsbygden präglas av ett starkt lokalt engagemang vilket bidrar till att hitta effektiva lösningar utifrån ett helhetsperspektiv och ett integrerat synsätt. För att möta de lokala utmaningarna och ta till vara på det lokala engagemanget finns behov av att stödja lokala utvecklingsinsatser. Behovet kommer främst att mötas genom ett brett arbete inom lokalt ledd utveckling och kan därmed bidra till uppfyllandet av EU2020:s mål om sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

20. Tillgång till bredband är i Sverige högt politiskt prioriterat. För att förbättra möjligheten för kvinnor och män att bo och verka på landsbygden ses bredband som en nyckelfaktor. Det stöd som ges inom

landsbygdsprogrammet för att bygga ut och förbättra bredbandsnätet kommer att fokusera på fysiska investeringar nära slutanvändaren, dock alltid under förutsättning att det saknas kommersiell grund för utbyggnad. Detta kopplar till EU2020:s mål om sysselsättning, forskning och innovation samt klimat och energi. Detaljerade mål framgår av indikatorplanen.

5.2. Kombinationen och motiveringen av landsbygdsutvecklingsåtgärderna för varje fokusområde, inklusive en motivering av att tilldelningen av finansiella medel till programmets åtgärder är tillräcklig för att de fastställda målen ska kunna uppnås, i enlighet med artikel 8.1 c ii och iii i förordning (EU) nr 1305/2013. Den kombination av åtgärder som ingår i interventionslogiken ska bygga på uppgifter från Swot-analysen och den motivering och prioritering av behoven som avses i punkt 5.1

5.2.1. P1: Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden

5.2.1.1. 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden

5.2.1.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.1.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Insatser som genomförs inom åtgärderna kompetensutveckling (1) och rådgivning (2) är en viktig del av programmet. Genom dessa åtgärder kan landsbygdens företagare öka sina kunskaper om företagsutveckling, konkurrenskraft, service, miljö och klimat, varav de två senare områdena av förenklingsskäl båda programmeras under prioritering 4. Kompetensutveckling och rådgivning ska förmedla nya resultat från forskning och sprida innovationer men även underlätta genomförandet av övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet.

Förstudier, pilotprojekt och samarbete inom EIP som genomförs under samarbetsåtgärden (16) kan utveckla och tillföra ny kunskap som sedan kan förmedlas till företagen genom kurser, rådgivning eller andra informationsaktiviteter.

5.2.1.2. 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda

5.2.1.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.1.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Förstudier, pilotprojekt och samarbete inom EIP som genomförs under samarbetsåtgärden (16) kan utveckla och tillföra ny kunskap som sedan kan förmedlas till företagen genom kurser, rådgivning eller andra informationsaktiviteter. Samarbetsåtgärden inklusive EIP kompletterar kompetensutveckling (1) och (2).

5.2.1.3. 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk

5.2.1.3.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

5.2.1.3.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Kompetensutveckling (1) är en viktig del av programmet. Genom dessa åtgärder kan landsbygdens företagare öka sina kunskaper om företagsutveckling, konkurrenskraft, service, miljö och klimat, varav de två senare områdena av förenklingsskäl båda programmeras under prioritering 4. Dessa insatser kompletteras av rådgivning (2) samt samarbetsåtgärden (16). Kompetensutveckling och rådgivning ska förmedla nya resultat från forskning och sprida innovationer men även underlätta genomförandet av övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. Samtidigt som förstudier, pilotprojekt och samarbete inom EIP som genomförs under samarbetsåtgärden (16) kan utveckla och tillföra ny kunskap som sedan kan förmedlas till företagen genom kurser, rådgivning eller andra informationsaktiviteter.

5.2.2. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning

5.2.2.1. 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet

5.2.2.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.2.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Inom fokusområde 2a är fokus särskilt på att förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen, särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning men även diversifiering av jordbruksverksamhet.

Jordbruks, rennärings- och trädgårdsföretagen har ett kontinuerligt behov av kompetensutveckling genom

kurser eller rådgivning för att få del av ny forskning och utveckling. Denna typ av kompensutveckling är beroende av att det finns kunniga rådgivare som på ett anpassat sätt kan förmedla kunskap och erfarenheter. Dessutom behövs webblösningar och andra informationsinsatser så att den enskilde företagaren själv ska kunna söka ny kunskap. Kompetensutveckling är särskilt viktig inför och efter större investeringar för att kunna välja rätt lösning och kunna ta ut dess fulla potential. Allt detta går att genomföra inom åtgärd 1 och 2.

Den mest påtagliga åtgärden för att förbättra lantbruksföretagens konkurrenskraft och strukturomvandlingen inom näringen är investeringar i lantbruksföretagen, dvs. åtgärd 4. Lantbruksverksamhet är mycket kapitalintensiv och därför har stöd till investeringar avgörande betydelse för företagets utveckling. För skogsföretag finns inte samma påtagliga behov som för jordbruksföretag men insatser inom ramen för delåtgärd 16.2 där nyttan når flera är motiverade.

Stöd till samarbete inom EIP (16.1) skapar möjlighet att öka innovationerna inom lantbrukssektorerna, vilket ger förutsättningar för särskilda utvecklingsinsatser inom berörda branscher och att genom pilotprojekt testa olika lösningar innan de fullt ut förs ut i praktiken. Jordbrukssektorn genomgår en kraftig strukturrationalisering och påverkas av en ökad globalisering, vilket kan kräva nya samarbetsformer för jordbrukarna, något som blir möjligt att stödja inom åtgärd 16.2. Syftet är ökad konkurrenskraft och lönsamhet.

5.2.2.2. 2B) Underlätta inträdet i jordbrukssektorn för jordbrukare med tillräcklig kompetens och i synnerhet generationsskiften.

5.2.2.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

5.2.2.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 2b ska underlätta inträdet i lantbrukssektorn för lantbrukare och underlätta vid generations- och ägarskiften.

För att nå målen för fokusområde 2b genomförs en åtgärd, startstöd för jordbruks-, rennärings- och trädgårdsföretag. En förutsättning för att få stöd är att den sökande har tillräcklig kompetens.

Stöd till nyetablering ska underlätta inträde och generationsskifte inom jordbruks-, rennärings- och trädgårdsföretag. Det är relativt vanligt att investeringar görs i samband med generations- och ägarskiften. Investeringar i fysiska tillgångar programmeras dock under fokusområde 2a. Kompetensutveckling och rådgivning kan vara speciellt viktig för nystartade förutom att höja kunskapsnivån innebär det också nätverksskapande vilket kan leda till samarbeten. Dessa arrangemang programmeras dock under andra fokusområden än 2b, då programmet inte erbjuder någon särskild kompetensutveckling eller rådgivning för nystartande.

5.2.3. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

5.2.3.1. 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer

5.2.3.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)
- M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.3.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 3a syftar till att förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer.

Insatser i form av komptensutveckling och rådgivning stödjer på ett generellt plan investeringar och samarbetsprojekt. Genom olika former av komptensutvecklande insatser kan jordbrukare och andra som genomför insatser göra dessa med en högre kvalitet med en ökad kunskapsbas som grund. Kompetensutveckling och rådgivning kan också vara avgörande för att starta småskalig gårdsanknuten produktion där t.ex. traditionell kunskap kan vara en resurs. När dessa småskaliga producenter har byggt upp kunskaper kan investeringsstödet underlätta etableringen av företag. Investeringar som görs i förädlingsledet skapar mervärde för jordbruksprodukter. I de fall där dessa görs i små och medelstora företag kan investeringar leda till kortare leveranskedjor, t.ex. mellan producent och konsument eller till en lokal marknad.

Kontinuerliga djurvälfärdsinsatser inom åtgärd 14 borgar för högt förtroende och högkvalitativa råvaror och en bättre välfärd för djuren. Olika insatser under samarbetsåtgärden gör det möjligt för olika aktörer i livsmedelskedjan att samarbeta för att öka värdet på jordbruksprodukterna samt öka välfärden för djuren. Det kan främja utvecklingen av lokala marknader, nya produkter och arbetssätt eller att dela anläggningar och resurser. Det förbättrar också djurskyddet.

5.2.3.2. 3B) Stödja riskförebyggande insatser och riskhantering inom jordbruket

5.2.3.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.3.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 3b syftar till att stödja riskhantering inom jordbruket.

I Sverige bedrivs förebyggande arbete för att förhindra utbrott av växtskadegörare och djursjukdomar. Det finns också ett statligt finansierat ersättningssystem för att kompensera kostnader och förluster i samband med bekämpning av djursjukdomar och i särskilda fall gäller detta även i samband med utbrott av växtskadegörare. Det finns därför ingen anledning att införa ett riskhanteringsverktyg i landsbygdsprogrammet. Vidare har SWOT-analysen inte identifierat något behov av inkomststabiliseringsverktyg, då gårdsstödet fungerar som en inkomstförsäkring samtidigt som det förslagna verktyget skulle bli tekniskt svårt att administrera i Sverige. Därmed saknas behov att arbeta inom fokusområde 3b.

5.2.4. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

5.2.4.1. 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär

5.2.4.1.1. Åtgärder för jordbruksmark

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)
- M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)
- M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)
- M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)
- M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.4.1.2. Åtgärder för skogsbruksmark

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)

- M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

5.2.4.1.3. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Beskrivningen av hur de olika åtgärderna under priortiering 4 kompletterar varandra är gemensam för fokusområden 4abc, men delas på grund av platsbrist upp i rutorna för 4a, 4b och 4c.

Fokusområde 4a syftar till att återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, inklusive Natura 2000-områden, i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden samt de europeiska landskapens karaktär.

Fokusområde 4b ska förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel.

Fokusområde 4c ska förebygga markerosion och förbättra markskötseln.

Insatser i form av kompetensutveckling och rådgivning förstärker effekterna av såväl miljöersättningar, stöd till ekologisk produktion som miljöinvesteringar och bevarande av genetiska resurser. Genom olika former av komptensutvecklande insatser kan lantbrukare och andra som genomför insatser för miljön göra dessa med en högre kvalitet då de får en ökad kunskap om varför reglerna för miljöersättningar, stöd till ekologisk produktion och miljöinvesteringar ser ut på ett visst sätt. Miljöinvesteringar för att anlägga och restaurera våtmarker kräver särskild kunskap för att våtmarken ska utformas på ett sätt så den minskar växtnäringsläckaget och bidrar till att gynna den flora och fauna som finns i våta marker. Inom vissa områden är kompetensutveckling och rådgivning de huvudsakliga åtgärderna för att bidra till att nå ett miljömål, t.ex. kompetens och kunskap om kulturmiljöns och det historiska brukandets betydelse för att främja den biologiska mångfalden. Lantbrukare och andra som genomför insatser för miljön ska också kunna få information om ny kunskap från forsknings- och utvecklingsverksamhet genom kompetensutveckling och rådgivning.

Fortsättning under 4b

5.2.4.2. 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

5.2.4.2.1. Åtgärder för jordbruksmark

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)
- M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)

- M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)
- M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)
- M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.4.2.2. Åtgärder för skogsbruksmark

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

5.2.4.2.3. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Forsättning från 4a

Många av de miljöåtgärder som genomförs kan även bidra till en minskad påverkan på klimatet och här finns ett stort behov av kunskapshöjande åtgärder. För att jordbruket ska kunna minska sin påverkan på klimatet är det viktigt med information och rådgivning om effektivare energianvändning och andra insatser inom landsbygdsprogrammet som kan bidra till minskade utsläpp av växthusgaser. Information och rådgivning om insatser för att minska utsläpp av ammoniak och för att anpassa verksamheten till ett förändrat klimat behövs för ett konkurrenskraftigt jordbruk som också är miljö- och klimatvänligt.

Även miljöinvesteringar i skogen (8.5) bidrar till att bevara biologisk mångfald och gynna kollektiva nyttigheter i skogsområden som t.ex. ökad tillgänglighet eller bevarande av kulturlämningar. Som en säkerhetsåtgärd finns möjligheten att snabbt kunna sätta in krishanteringsåtgärder (8.4).

Fortsättning under 4c

5.2.4.3. 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

5.2.4.3.1. Åtgärder för jordbruksmark

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)
- M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)

- M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)
- M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)
- M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.4.3.2. Åtgärder för skogsbruksmark

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

5.2.4.3.3. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fortsättning från 4b

Andra åtgärder, exempelvis stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar det vill säga kompensationsstödet (13) skapar tillsammans med gårdsstödet förutsättningar för att lantbruk ska kunna finnas kvar i vissa delar av landet. Åtgärden betesmarker och slåtterängar inom miljö- och klimatvänligt jordbruk (10) kan bidra till kollektiva nyttigheter dels genom att landskapet hålls öppet och bevaras dels genom att landskapselement inte växer igen. Miljöinvesteringen för stängsel mot rovdjur är i många fall en förutsättning för att jordbruksmark inom miljö- och klimatvänligt jordbruk (10) och ekologiskt jordbruk (11) ska kunna fortsätta brukas. Det gäller i områden där det finns risk för angrepp av rovdjur. De olika insatserna i samarbetsåtgärden (16) verkar på olika sätt till att öka mervärdet i andra satsningar som görs. Samarbete inom EIP och andra pilotprojekt ger möjliget att få och sprida erfarenheter samt testa nya metoder för bästa miljönytta. Genom att främja samarbete mellan olika aktörer kan de lokala miljöeffekterna av såväl miljö- och klimatvänligt jordbruk (10) som miljöinvesteringar (4.4 och 7.6) förstärkas. Projektstöd för lantrasföreningar (10.2) är ett effektivt sätt att nå målet för bevarande av hotade husdjursraser. Detta beror på att föreningarna leds av uppfödarna själva, som har ett stor engagemang och bidrar med stor del ideellt arbete. Dessutom bidrar miljöersättning till hotade husdjursraser (10.1) till att nå målet.

Stöd till ekologisk produktion (11) och stöd som syftar till minskat näringsläckage till exempel minskat kväveläckage, skyddszoner och vallodling (10) samt miljöinvesteringar (4.4 och 7.6) till exempel våtmarker och tvåstegsdiken, bidrar till att förbättra vatten- och markförvaltningen. Dessa åtgärder bidrar till att uppfylla målen i ramdirektivet för vatten.

En tabell för möjliga kombinationer av arealbaserade insatser återfinns i bilaga till kapitel 5

5.2.5. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn

5.2.5.1. 5A) Effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket

5.2.5.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.5.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 5a syftar till att effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket.

Sverige har god tillgång till vatten och jordbrukets vattenanvändning är låg. Klimatet föranleder litet behov av bevattning. Därmed saknas behov att arbeta inom fokusområde 5a.

5.2.5.2. 5B) Effektivisera energianvändningen inom jordbruket och vid livsmedelsbearbetning

5.2.5.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.5.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Gränsdragningen mellan fokusområdena 5b och 5c är ofta svår att göra, varför dessa insatser av förenklingsskäl hanteras under fokusområde 5c, på så sätt kan en resursmässig splittring på flera fokusområden undvikas.

5.2.5.3. 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel

5.2.5.3.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)
- M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.5.3.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 5c främjar en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara energikällor samt öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel.

Av förenklingsskäl och för att undvika resursmässig splittring hanteras energieffektivisering inom

fokusområde 5c.

Investeringsstöd för att effektivisera energianvändningen kan sökas av jordbruksföretag. Utöver att främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi kan energieffektivisering bidra till att förbättra jordbruksföretagens livskraft och konkurrenskraft samt medverka till att det skapas nya arbetstillfällen på jordbruksföretag och andra företag på landsbygden.

Stöd för att främja tillgången på och användningen av förnybara energikällor som inte är avsedda för livsmedel eller bioekonomiska ändamål kan sökas av såväl jordbruksföretag inom åtgärd 4 som andra företag på landsbygden, åtgärd 6. Investeringar i förnybar energi kan även gälla lokal produktion av energiråvara, där stöd kan ges inom åtgärd 4 för plantor och plantering av flerårig energigröda, vilket kan leda till lokala miljövinster om odlingen placeras, utformas och sköts på ett för ändamålet lämpligt sätt.

Det finns behov av utveckling på flera områden inom småskalig energianvändning vilket kan stödjas via samarbetsåtgärden (16). Samarbete mellan olika aktörer, t.ex. mellan jordbruksföretag och företag i andra branscher som kan bidra till denna utveckling är därför avgörande för att höja kunskapsnivån och för att insatser inom energiområdet ska bli mer flexibla, lönsamma och kostnadseffektiva. Pilotprojekt kan också bidra till utveckling av ny effektivare teknik samt nya metoder eller andra lösningar som leder till en minskad eller effektivare energianvändning.

Kompetensutveckling (1) och rådgivning (2) inom klimatområdet programmeras av förenklingsskäl under prioritering 4.

5.2.5.4. 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak

5.2.5.4.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)
- M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.5.4.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 5d syftar till att minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak.

Det finns ett betydande behov av utveckling av såväl kunskap, teknik och metoder för att landsbygdens företag ska kunna bidra till en minskad klimatpåverkan. Behovet är också stort för att höja kunskapen om hur företagen kan anpassa sig till ett förändrat klimat och hur företagen kan minska utsläppen av ammoniak. För att stimulera företagen att ta initiativ till insatser som bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser och

ammoniak krävs information och rådgivning kring möjliga och kostnadseffektiva insatser.

Investeringsstöd som syftar till att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak kan sökas av jordbruksföretag inom åtgärd 4. Exempel på sådana investeringar är förbättrad stallgödselhantering eller effektivare användning av gödsel men kan också gälla andra åtgärder, exempelvis rening av frånluft från stall. Den här typen av åtgärder är viktiga för att minska jordbrukens påverkan på klimat och miljö.

Investeringsstöd till biogasanläggningar för rötning av stallgödsel kan sökas av jordbruksföretag inom åtgärd 4 liksom av andra företag på landsbygden inom åtgärd 6. Till skillnad från biogasanläggningar där annat substrat används räknas detta främst som en klimatåtgärd, eftersom rötning av gödsel kan bidra till att metanavgången vid hantering av stallgödsel minskar.

Utöver att främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxid och klimattålig ekonomi kan rötning av stallgödsel till biogas bidra till att förbättra jordbruksföretagens livskraft och konkurrenskraft.

Det finns ett stort behov av utveckling av såväl kunskap, teknik och metoder för att landsbygdens företag ska kunna minska sin påverkan på klimatet. Samarbete inom åtgärd 16 mellan olika aktörer som kan bidra till detta är viktigt för utvecklingen inom klimatområdet.

Kompetensutveckling (1) och rådgivning(2) inom klimatområdet programmeras av förenklingsskäl under prioritering 4.

5.2.5.5. 5E) Främja bevarande av kolsänkor och kolinbindning inom jord- och skogsbruk

5.2.5.5.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

5.2.5.5.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 5e syftar till att främja koldioxidbindning inom jordbruk och skogsbruk.

Programmets miljöåtgärder, både inom jordbruk och skogsbruk kopplar främst till prioritering 4 och 1, med inriktning mot biologisk mångfald varför detta fokusområde inte är aktuellt.

5.2.6. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden

5.2.6.1. 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.

5.2.6.1.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)
- M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.6.1.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 6a ska främja diversifiering, skapande samt utveckling av småföretag och arbetstillfällen.

Insatser i form av kompetensutveckling och rådgivning har särskilt stor betydelse i samband med investeringar. Egen företagsamhet och utveckling av småskaligt företagande är den huvudsakliga förvärvsmöjligheten på landsbygden. Långa avstånd försvårar etablering på nya marknader, vilket påverkar landsbygdsföretagens möjligheter till utveckling och lönsamhet. Innovationer och nya näringar, t.ex. besöksnäring och kulturella och kreativa näringar, kan växa fram som svar på samhällsutmaningar och bidra till sysselsättning och tillväxt. Genom att stödja investeringar i bearbetning och/eller saluföring av jordbruksprodukter främjas möjligheten att bedriva jordbruk och förädlingsverksamhet vilket ökar antalet arbetstillfällen och nya näringar. Landsbygden behöver ett diversifierat näringsliv för att upprätthålla service och för att utnyttja landsbygdens resurser och potential. Investeringsstöd till verksamheter utanför jordbrukssektorn är ett medel för att underlätta skapandet och utvecklingen av småföretag som därigenom leder till nya arbetstillfällen och nya näringar. Det kan även behövas gemensamma insatser för att hitta lösningar på de särskilda utmaningar som möter landsbygdens företag. Här är stödet till samarbete viktigt för att kunna genomföra pilotprojekt och utvecklingsinsatser med fler aktörer.

5.2.6.2. 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

5.2.6.2.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)
- M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)
- M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

- M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

5.2.6.2.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 6b ska främja lokal utveckling på landsbygden.

De valda åtgärderna ska bidra till en väl fungerande service och infrastruktur vilket ska öka landsbygdens attraktivitet så att fler väljer att bo och verka där. Även insatser för att bevara och utveckla kulturmiljö och kulturarv liksom förbättrade möjligheter till kultur- och fritidsaktiviteter kan medverka till ökad attraktivitet på landsbygden. Insatserna avser i första hand investeringar som är till allmän nytta men är även viktiga för besökande och företagande inom turism. Insatser som görs inom ramen för samarbetsåtgärden kan också på ett positivt sätt medverka till en god livsmiljö på landsbygden. Åtgärderna inom lokalt ledd utveckling utgår från ett underifrånperspektiv och gör att det lokala engagemanget tas till vara för att utveckla landsbygden.

5.2.6.3. 6C) Öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik på landsbygden.

5.2.6.3.1. Val av landsbygdsutvecklingsåtgärder

- M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)
- M16 – Samarbete (artikel 35)

5.2.6.3.2. Kombination och motivering av landsbygdsutvecklingsåtgärder

Fokusområde 6c ska öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik på landsbygden.

Den fysiska investeringen i bredband genomförs inom åtgärd 7.3. Investeringar i bredbandsinfrastruktur kan i många fall göras effektivare och med högre kvalitet om det görs förstudier eller andra samordnande och koordinerande insatser inom ramen för samarbetsåtgärden före själva investeringen. Den typen av insatser kan även genomföras inom ramen för lokala utvecklingsstrategier inom lokalt ledd utveckling, LLU.

5.3. En beskrivning av hur de övergripande målen ska hanteras, inklusive de särskilda kraven i artikel 8.1 c v i förordning (EU) nr 1305/2013

För att uppnå unionens prioriteringar för landsbygdsutveckling, inbegripet det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket, kommer arbetet med innovationer inom landsbygdsprogrammet ske i enlighet med Sveriges nationella innovationsstrategi.

Alla projekt och investeringar som genomförs inom landsbygdsprogrammet kommer dessutom att bedömas genom urvalskriterier. Det övergripande syftet med urvalskriterier är att de ska bidra till ökad målstyrning och prioritera projekt eller investeringar som i hög grad lever upp till programmål.

Syftet med urvalskriterierna är att de ska ge vägledning om vilka projekt eller investeringar som bäst bidrar till att uppfylla programmets målsättningar. Till varje kriterium hör poängsättningar och bedömningsgrunder som visar vad som ger poäng. Urvalskriterierna ska framgå av de regionala handlingsplanerna och i bedömningsgrunder ska det framgå vad poängsättningen grundar sig på. Särskilda miljö-, klimat- och innovationskriterier finns för flertalet delåtgärder och fokusområden. Det finns till exempel kriterier för projektets bidrag till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål och hur projektet kopplar till regionalt prioriterade miljö- och klimatmål. Poäng kan ges för till exempel klimatanpassning, förnybara energikällor, ekologisk produktion eller om investeringen leder till att fler betesmarker kommer att betas.

För innovation bedöms projektets bidrag till införandet av nya produkter, tjänster, arbetsmetoder. Här kan poäng ges för till exempel nya samarbeten till pilotanläggningar med nya tekniska lösningar.

I bedömningsgrunderna kan kopplingar göras till andra regionala strategier och planer, till exempel för N2000 områden eller utifrån mål inom vattenförvaltning.

5.4. En översiktstabell över interventionslogiken som visar de prioriteringar och fokusområden som valts ut för landsbygdsprogrammet, de kvantifierade målen och den kombination av åtgärder som ska användas för att uppnå dem, inklusive de planerade utgifterna (tabellen genereras automatiskt med utgångspunkt i den information som lämnats i avsnitten 5.2 och 11)

Prioritering 1				
Fokusområde	Namn på målindikator	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
1A	T1: Procentandel utgifter inom ramen för artiklarna 14, 15 och 35 i förordning (EU) nr 1305/2013 i förhållande till de sammanlagda utgifterna för landsbygdsprogrammet (fokusområde 1A)	8,03%		M01, M02, M16
1B	T2: Sammanlagt antal samarbetsprojekt som fått stöd inom ramen för samarbetsåtgärden (artikel 35 i förordning (EU) nr 1305/2013) (grupper, nätverk/kluster, pilotprojekt…) (fokusområde 1B)	640,00		M16
1C	T3: Totalt antal deltagare som utbildats enligt artikel 14 i förordning (EU) nr 1305/2013 (fokusområde 1C)	135 500,00		M01
Prioritering 2				
Fokusområde	Namn på målindikator	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
2A	T4: Procentandel jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A)	4,92%	303 449 066,00	M01, M02, M04, M16
2B	T5: Procentandel jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	0,81%	15 537 634,00	M06
Prioritering 3				
Fokusområde	Namn på målindikator	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
3A	T6: Procentandel jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper/producentorganisationer (fokusområde 3A)	0,93%	188 520 757,00	M01, M02, M04, M14, M16
	% of LU covered by M14 measure (%)	17,41%		
Prioritering 4				
Fokusområde	Namn på målindikator	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
4A (agri)	T9: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald och/eller landskap (fokusområde 4A)	19,18%	2 353 628 412,00	M01, M02, M04, M07, M10, M11, M13, M16
4B (agri)	T10: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltning (fokusområde 4B)	14,41%		
4C (agri)	T12: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel och/eller förebygga jorderosion (fokusområde 4C)	16,27%		
4A (forestry)	T8: Procentandel skog eller annan trädbevuxen areal som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald (fokusområde 4A)	0,03%	22 741 225,00	M01, M02, M08
4B (forestry)				
4C (forestry)				
Prioritering 5				
Fokusområde	Namn på målindikator	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
5C	T16: Sammanlagda investeringar i produktion av förnybar energi (euro) (fokusområde 5C)	67 819 570,00	24 765 835,00	M04, M06, M16
5D	T17: Procentandel djurenheter som berörs av investeringar i djurförvaltning som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak (fokusområde 5D)	5,65%	23 272 329,00	M04, M06, M16
	% of LU concerned by investmensts (6.4) in livestock management in view of reducing GHG and/or ammonia emissions (%)	2,05%		
Prioritering 6				

Fokusområde	Namn på målindikator	Målvärde 2023	Planerade utgifter	Kombination av åtgärder
6A	T20: Arbetstillfällen som skapats i projekt som får stöd (fokusområde 6A)	950,00	88 748 680,00	M01, M02, M04, M06, M16
6B	T21: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som omfattas av lokala utvecklingsstrategier (fokusområde 6B)	52,50%	317 672 401,00	M01, M02, M07, M16, M19
	T22: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av förbättrade tjänster/infrastrukturer (fokusområde 6B)	35,79%		
	T23: Arbetstillfällen som skapats i projekt som får stöd (Leader) (fokusområde 6B)	700,00		
6C	T24: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av nya eller förbättrade tjänster/infrastrukturer (IKT) (fokusområde 6C)	4,86%	479 569 892,00	M07, M16

5.5. En beskrivning av rådgivningskapaciteten för att se till att det ges tillräckligt med råd och stöd i fråga om de rättsliga kraven och för åtgärder i samband med innovation för att visa de åtgärder som har vidtagits enligt artikel 8.1 c vi i förordning (EU) nr 1305/2013

De myndigheter som utför de uppgifter som framgår av kapitel 15 ska också säkerställa tillräcklig kapacitet för att fullgöra dessa uppgifter finns.

Som hjälp för att förbereda de som avser att söka stöd inför att göra en ansökan kommer det att finnas någon form av e-utbildning att ta del av. Det kommer även att finnas instruktioner och information om hur stödansökan går till på stödmyndigheternas hemsidor.

Handläggningen görs i en elektronisk akt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar t.ex. för hur berörda myndigheter ska kommunicera. Detta skapar enhetlighet för dem som söker stöd. Att ha alla dokument elektroniskt kommer att underlätta för handläggaren vid själva handläggningen men också i kontakter med den som sökt stöd. Detta innebär att handläggaren inte behöver fundera på var akten finns eller vem som har den när frågor dyker upp och gör att stödsökanden snabbare kan få hjälp vid frågor om sitt ärende. En elektronisk akt ökar också möjligheten för länsstyrelserna att vid eventuella behov kunna hjälpa varandra med handläggningen.

Inför uppstarten av programmet kommer en omfattande utbildning av berörda handläggare genomföras. Det kommer även finnas så kallade superanvändare som får kontinuerlig utbildning under hela programperioden. Superanvändarna kommer ansvara för att i sin tur utbilda berörda handläggare.

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd där den information som handläggaren behöver för att göra korrekt handläggning finns samlad. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar och liknande. Det finns en direktlänk mellan detta stöd och det IT-baserade handläggningssystemet vilket gör det enkelt för handläggaren att söka information och ge svar på den stödsökandes frågor om sitt ärende.

Om den stödsökande har frågor, t.ex. om sin ansökan finns en bemannad support som via det IT-baserade handläggarsystemet snabbt kan söka efter det berörda ärendet och snabbare hjälpa den stödsökande.

Det kommer att bildas ett nationellt innovationsnätverk som ska vara länken mellan det europeiska innovationsnätverket inom EIP och de svenska innovationsgrupperna. Ytterligare uppgifter är att uppmuntra till och underlätta bildandet av innovationsgrupper samt underlätta spridning av kunskap från forskningsresultat och praktiska erfarenheter.

Inom det nationella innovationsnätverket kommer det att finnas en innovationssupport (sammanslagning av funktionen ”innovation brokering” och Innovation support service) som kan bidra med metod- och processtöd. Supporten kan också hjälpa till att knyta kontakter mellan relevanta aktörer och experter, undersöka om det redan finns en lösning eller dellösning på en föreslagen utmaning samt kunna föreslå lämpliga finansieringskällor.

Det svenska innovationsnätverket ska utnyttja *EIP Agri Service Point* i så stor utsträckning som möjligt för att främja transnationell samverkan.

6. BEDÖMNING AV FÖRHANDSVILLKOREN

6.1. Ytterligare information

Inte aktuellt.

6.2. Förhandsvillkor

Tillämpligt förhandsvillkor på nationell nivå	Tillämpligt förhandsvillkor uppfyllt: Ja Nej Delvis	Bedömning av uppfyllandet	Prioriteringar/fokusområden	Åtgärder
P3.1) Förebyggande och hantering av risker: Det finns nationella eller regionala riskbedömningar för katastrofhantering där anpassningen till klimatförändringarna beaktas	yes	uppfyllt	3A	M02, M16, M14, M01
P4.1) Villkor för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden på mark som avses i avdelning VI kapitel I i förordning (EU) 1306/2013 fastställs på nationell nivå	yes	uppfyllt	P4	M11, M10
P4.2) Minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel: De minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel som avses i avdelning III kapitel I artikel 28 i förordning 1305/2013 fastställs på nationell nivå	yes	uppfyllt	P4	M11, M10
P4.3) Övriga tillämpliga nationella normer: tillämpliga bindande nationella normer fastställs med avseende på avdelning III kapitel I artikel 28 i förordning 1305/2013	yes	uppfyllt	P4	M11, M10
P5.1) Energieffektivitet: Åtgärder har vidtagits för att främja kostnadseffektiva förbättringar av slutanvändning av energi samt kostnadseffektiva investeringar i energieffektivitet vid anläggning eller renovering av byggnader.	yes	uppfyllt	5D, 5C	M06, M16, M04
P5.2) Vattensektorn: Det finns a) en prispolitik för vatten som ger vattenförbrukarna tillräckliga incitament till effektiv användning av vattenresurserna och b) ett lämpligt bidrag från de olika vattenanvändningarna till kostnadstäckning för vattentjänster till en nivå som fastställs i den godkända förvaltningsplanen för avrinningsdistrikt för investeringar som stöds av programmen.	yes	uppfyllt		
P5.3) Förnybar energi: Åtgärder har vidtagits för att främja produktion och distribution av förnybara energikällor	yes	uppfyllt	5C	M16, M06, M04
P6.1) Infrastrukturen för nästa generations nät: Det finns nationella eller regionala planer för nästa generations accessinfrastruktur där man tar hänsyn till regionala åtgärder för att nå EU:s mål för tillgång till internet med hög kapacitet, med inriktning på områden där marknaden misslyckats med att erbjuda öppen infrastruktur till ett överkomligt pris med tillräcklig kvalitet i överensstämmelse med EU:s regler om konkurrens och statligt stöd, och erbjuda tillgängliga tjänster till utsatta grupper.	yes	uppfyllt	6C	M16, M07
G1) Antidiskriminering: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av unionsrätt och unionsstrategier om jämställdhet på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna	yes	uppfyllt	P4, 1B, 6C, 5C, 1A, 6A, 1C, 5D, 3A, 2A, 2B, 6B	M02, M11, M06, M16, M10, M04, M14, M19, M08, M07, M13, M01, M20
G2) Jämställdhet: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av unionsrätt och unionsstrategier om jämställdhet på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna	yes	uppfyllt	P4, 6C, 2B, 5D, 3A, 6A, 6B, 2A, 1B, 5C, 1A, 1C	M07, M19, M06, M16, M20, M04, M10, M14, M11, M02, M08, M01,

				M13
G3) Funktionsnedsättning: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (UNCRPD) på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna i enlighet med rådets beslut 2010/48/EG	yes	uppfyllt	P4, 1C, 3A, 5D, 6C, 2A, 6B, 6A, 1B, 1A, 2B, 5C	M14, M02, M04, M19, M08, M01, M20, M10, M11, M16, M07, M13, M06
G4) Offentlig upphandling: Det finns former för effektiv tillämpning av unionsrätten om offentlig upphandling på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	yes	uppfyllt	P4, 6A, 6B, 2B, 1C, 1B, 2A, 6C, 1A, 5C, 5D, 3A	M08, M16, M13, M10, M19, M06, M02, M07, M01, M20, M11, M14, M04
G5) Statligt stöd: Det finns former för effektiv tillämpning av unionens regler om statligt stöd på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	yes	uppfyllt	P4, 6C, 1C, 5C, 2A, 2B, 6A, 3A, 6B, 5D, 1A, 1B	M07, M02, M04, M08, M20, M11, M14, M19, M16, M01, M06, M10, M13
G6) Lagstiftning om miljökonsekvensbedömningar och strategiska miljöbedömningar: Det finns bestämmelser för ett effektivt genomförande av EU:s miljölagstiftning när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.	yes	uppfyllt	P4, 6A, 1C, 2B, 2A, 5C, 6B, 6C, 3A, 5D, 1A, 1B	M11, M16, M07, M02, M10, M14, M04, M20, M06, M01, M13, M19, M08
G7) Statistiksystem och resultatindikatorer: Det finns en statistisk bas som räcker till för att göra utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Att det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget	yes	uppfyllt	P4, 5D, 1A, 6C, 3A, 6B, 1B, 1C, 2B, 5C, 6A, 2A	M04, M19, M16, M01, M10, M14, M08, M07, M20, M02, M06, M13, M11

Tillämpligt förhandsvillkor på nationell nivå	Kriterier	Kriterierna är uppfyllda (Ja Nej)	Referens (om villkoren är uppfyllda) [hänvisning till strategier, rättsakter eller andra relevanta handlingar]	Bedömning av uppfyllandet
P3.1) Förebyggande och hantering av risker: Det finns nationella eller regionala riskbedömningar för katastrofhantering där anpassningen till klimatförändringarna beaktas	P3.1.a) Det finns ett nationellt eller regionalt förfarande för riskbedömning som omfattar följande delar: En beskrivning av den process, de metoder och de icke-konfidentiella uppgifter som använts vid riskbedömningen samt av de riskbaserade kriterierna för prioritering av investeringar.	Yes	MSB-förordning MSBFS 2010:6 om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser samt i MSBFS 2010:7 om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexternda ta%2Frs%2Fd7c24f8f-c4c9-47f3-a834-cff08ad0d636.pdf&ei=ZvcvU6GqAtSQ4gSf-IEI&usg=AFQjCNFEinAPedlioR5vzDXX5jg7oKKU0A https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexternda ta%2Frs%2Ff27a6eb9-61ea-4a0e-ad5d-6121b58a76c9.pdf&ei=oPcvU5PcGYWT4ASk0YHQCA&usg=AFQjCNHIlSrTeaB-AXAvl4ZuoNz_6tU1Og MSBFS 2010:6 (bl.a. 6§, 4p., 8p) samt MSBFS 2010:7 (bl.a. 5§, 4p., 8p.) https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexternda ta%2Frs%2Fd7c24f8f-c4c9-47f3-a834-cff08ad0d636.pdf&ei=ZvcvU6GqAtSQ4gSf-IEI&usg=AFQjCNFEinAPedlioR5vzDXX5jg7oKKU0A Anslag 1:10 inom UO20, 2:2 inom UO 6 http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Budgetproposition-2014-Utgifts_H1031d23/?text=true Anslag 2:4, UO6 http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Budgetproposition-2014-Utgifts_H1031d23/?text=true Klimat- och sårbarhetsutredningen (SOU 2007:60) Se sammanfattning, s. 11-32. http://www.regeringen.se/sb/d/8704/a/89334 Regeringens proposition ”En sammanhållen klimat- och energipolitik, prop. 2008/09:162” Se Kap 9 ”Anpassning till ett förändrat klimat”, s.157-194. http://www.regeringen.se/sb/d/11547/a/122778 Klimatanpassningsportalen: http://www.klimatanpassning.se	Sverige uppfyller kraven/kriterierna i punkt 3 avseende risk – och sårbarhetsanalyser, där effekter av ett förändrat klimat ingår som en naturlig del. Sådana analyser regleras i MSB-förordning MSBFS 2010:6 samt i MSBFS 2010:7 om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser.
	P3.1.b) Det finns ett nationellt eller regionalt förfarande för riskbedömning som omfattar följande delar: En beskrivning av scenarier med en risk och med flera risker.	Yes	MSB-förordning MSBFS 2010:6 om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser samt i MSBFS 2010:7 om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexternda ta%2Frs%2Fd7c24f8f-c4c9-47f3-a834-cff08ad0d636.pdf&ei=ZvcvU6GqAtSQ4gSf-IEI&usg=AFQjCNFEinAPedlioR5vzDXX5jg7oKKU0A https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexternda ta%2Frs%2Ff27a6eb9-61ea-4a0e-ad5d-6121b58a76c9.pdf&ei=oPcvU5PcGYWT4ASk0YHQCA&usg=AFQjCNHIlSrTeaB-AXAvl4ZuoNz_6tU1Og MSBFS 2010:6 (bl.a. 6§, 4p., 8p) samt MSBFS 2010:7 (bl.a. 5§, 4p., 8p.) https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexternda ta%2Frs%2Fd7c24f8f-c4c9-47f3-a834-cff08ad0d636.pdf&ei=ZvcvU6GqAtSQ4gSf-IEI&usg=AFQjCNFEinAPedlioR5vzDXX5jg7oKKU0A Anslag 1:10 inom UO20, 2:2 inom UO 6 http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Budgetproposition-2014-Utgifts_H1031d23/?text=true Anslag 2:4, UO6 http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Budgetproposition-2014-Utgifts_H1031d23/?text=true Klimat- och sårbarhetsutredningen (SOU 2007:60) Se sammanfattning, s. 11-32. http://www.regeringen.se/sb/d/8704/a/89334 Regeringens proposition ”En sammanhållen klimat- och energipolitik, prop. 2008/09:162” Se Kap 9 ”Anpassning till ett förändrat klimat”, s.157-194.	En RSA handlar om att systematiskt identifiera olika oönskade händelser, inkl. sådana som uppstår pga. ett förändrat klimat, och bedöma hur troligt det är att händelserna inträffar, de omedelbara negativa konsekvenserna, analysera verksamhetens sårbarheter, samt bedöma förmågan att hantera olika påfrestningar. Detta regleras i MSBFS 2010:6.

			http://www.regeringen.se/sb/d/11547/a/122778 Klimatanpassningsportalen: http://www.klimatanpassning.se	
	P3.1.c) Det finns ett nationellt eller regionalt förfarande för riskbedömning som omfattar följande delar: I tillämpliga fall, beaktande av nationella strategier för anpassning till klimatförändringar.	Yes	MSB-förordning MSBFS 2010:6 om kommuners och landstings risk- och sårbarhetsanalyser samt i MSBFS 2010:7 om statliga myndigheters risk- och sårbarhetsanalyser https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexterndata%2Frs%2Fd7c24f8f-c4c9-47f3-a834-cff08ad0d636.pdf&ei=ZvcvU6GqAtSQ4gSf-IEI&usg=AFQjCNFEinAPedlioR5vzDXX5jg7oKKU0A https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexterndata%2Frs%2Ff27a6eb9-61ea-4a0e-ad5d-6121b58a76c9.pdf&ei=oPcvU5PcGYWT4ASk0YHQCA&usg=AFQjCNHIlSrTeaB-AXAvl4ZuoNz_6tU1Og MSBFS 2010:6 (bl.a. 6§, 4p., 8p) samt MSBFS 2010:7 (bl.a. 5§, 4p., 8p.) https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Fwww.msb.se%2Fexterndata%2Frs%2Fd7c24f8f-c4c9-47f3-a834-cff08ad0d636.pdf&ei=ZvcvU6GqAtSQ4gSf-IEI&usg=AFQjCNFEinAPedlioR5vzDXX5jg7oKKU0A Anslag 1:10 inom UO20, 2:2 inom UO 6 http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Budgetproposition-2014-Utgifts_H1031d23/?text=true Anslag 2:4, UO6 http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/Budgetproposition-2014-Utgifts_H1031d23/?text=true Klimat- och sårbarhetsutredningen (SOU 2007:60) Se sammanfattning, s. 11-32. http://www.regeringen.se/sb/d/8704/a/89334 Regeringens proposition ”En sammanhållen klimat- och energipolitik, prop. 2008/09:162” Se Kap 9 ”Anpassning till ett förändrat klimat”, s.157-194. http://www.regeringen.se/sb/d/11547/a/122778 Klimatanpassningsportalen: http://www.klimatanpassning.se	Vad gäller nationell klimatanpassningsstrategi pågår ett systematiskt arbete med fokus på kunskapsuppbyggnad, sektorsintegrering och lokalt och regionalt arbete med klimatanpassning. Regeringen har gjort långsiktiga satsningar på klimatanpassning på 100-150 miljoner per år de senaste åren samt också indirekt till kommunerna med stöd av avtal mellan regeringen och SKL. Ett viktigt steg i arbetet med klimatanpassning är Klimat- och sårbarhetsutredningen som gjorde en analys av det svenska samhällets sårbarhet i förhållande till kommande klimatförändringar. De visade bl.a. att anpassning är en komplex fråga, att den berör många aspekter i samhället och kommer att behöva utvecklas under lång tid framöver. Det handlar om allt från skador på fysisk infrastruktur till påverkan på den biologiska mångfalden. Regeringen presenterade i sin proposition ”En sammanhållen klimat- och energipolitik” sina övergripande förslag till hur arbetet med klimatanpassning ska bedrivas. I enlighet med propositionen ska det göras en uppföljning av arbetet med klimatanpassning i samband med nästa klimatpolitiska kontrollstation, som kommer att ge

				underlag till det fortsatta arbetet med klimatanpassning. På regeringens uppdrag har MSB gjort en övergripande, samlad bedömning avseende förmågor, risker och sårbarheter baserad på underlag från berörda myndigheter 2012. Som resultat av riskbedömningen 2012 har MSB identifierat 27 särskilt allvarliga (nationella) händelser varav runt 14 av dess går att härleda (direkt el. indirekt) till klimatförändringar och behov av åtgärder som en följd av detta. Det svenska arbetet med klimatanpassning sker inom ramen för ett flertal myndigheters ordinarie arbete. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) har på regeringens uppdrag inrättat ett Nationellt kunskapscentrum för klimatanpassning. Centrat driver en klimatanpassningsportal där det redovisas hur klimatanpassningsarbetet bedrivs i Sverige.
P4.1) Villkor för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden: Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden på mark som avses i avdelning VI kapitel I i förordning (EU) 1306/2013 fastställs på nationell nivå	P4.1.a) Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden fastställs i nationell lagstiftning och specificeras i programmen.	Yes	Hänvisning till relevant lagstiftning avseende tvärvillkor, minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel framgår av åtgärdsbeskrivningarna i kapitel 8 i Landsbygdsprogrammet Skötselvillkoren kommer att fastställas i förordning/föreskrift.	Normer för god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden (tvärvillkor) fastställs i förordning/föreskrift. De delar som är relevanta för stödgivningen beskrivs i programmet
P4.2) Minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel: De	P4.2.a) Minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel som	Yes	Hänvisning till relevant lagstiftning avseende tvärvillkor, minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel framgår av åtgärdsbeskrivningarna i kapitel 8 i Landsbygdsprogrammet.	I programmet definieras relevanta

minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel som avses i avdelning III kapitel I artikel 28 i förordning 1305/2013 fastställs på nationell nivå	avses i avdelning III kapitel I i förordning 1305/2013 beskrivs i programmen.		De regler som finns för hantering av gödnings- och växtskyddsmedel finns angivna på Statens Jordbruksverks webbplats. (www.jordbruksverket.se).	delar.
P4.3) Övriga tillämpliga nationella normer: tillämpliga bindande nationella normer fastställs med avseende på avdelning III kapitel I artikel 28 i förordning 1305/2013	P4.3.a) Tillämpliga bindande nationella normer beskrivs i programmen	Yes	Hänvisning till relevant lagstiftning avseende tvärvillkor, minimikrav på gödselmedel och växtskyddsmedel framgår av åtgärdsbeskrivningarna i kapitel 8 i Landsbygdsprogrammet	Tillämpliga nationella villkor för de stöd som ingår i landsbygdsprogrammet anges i programmet.
P5.1) Energieffektivitet: Åtgärder har vidtagits för att främja kostnadseffektiva förbättringar av slutanvändning av energi samt kostnadseffektiva investeringar i energieffektivitet vid anläggning eller renovering av byggnader.	P5.1.a) Åtgärder för att säkerställa att minimikrav har fastställts för byggnaders energiprestanda i överensstämmelse med artiklarna 3, 4 och 5 i direktiv 2010/31/EU.	Yes	Lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/sfs_sfs-2006-985/	Lagstiftningsåtgärder har vidtagits för att genomföra direktivets krav enligt artiklarna 3 och 4. Grundläggande nationella bestämmelser om krav på byggnaders energiprestanda finns i plan- och bygglagen (2010:900, PBL) och plan- och byggförordningen (2011:338, PBF). I Boverkets byggregler, Regelsamling för byggande, BBR 2012 (BFS 2011:6, senast ändrade genom BFS 2011:26) finns de närmare bestämmelserna om energihushållning. Beräkning och rapportering enligt artikel 5 utförs av berörda myndigheter.
	P5.1.b) Åtgärder som är nödvändiga för att upprätta ett system för certifiering av byggnaders energiprestanda i överensstämmelse med artikel 11 i direktiv 2010/31/EU.	Yes	Förordning (2006:1592) om energideklaration för byggnader http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Forordning-20061592-om-ener_sfs-2006-1592/ Boverkets föreskrifter och allmänna råd om energideklaration för byggnader, BFS 2012:9, BED 5. https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CCYQFjAA&url=https%3A%2F%2Frinfo.boverket.se%2FBED%255CPDF%255CBFS2012-9-BED5.pdf&ei=j_YvU9K3HaWu4QTsp4C4Ag&usg=AFQjCNGuMKDnjRdQNsxjHEOtMbdXBfq8Aw Boverkets föreskrifter och allmänna råd för certifiering av energiexpert, BFS 2007:5, CEX 1–3. https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=3&ved=0CDoQFjAC&url=https%3A%2F%2Frinfo.boverket.se%2FCEX%2FPDF%2FBFS2007-5CEX1.pdf&ei=svYvU46GJPPa4QTJ64CQBg&usg=AFQjCNG4LW3U61dCFlCjNQ3YGHb189P0VQ	Sverige har upprättat ett system för certifiering av byggnaders energiprestanda genom en särskild lagstiftning, lagen (2006:985) om energideklaration för byggnader. Genom lagen och tillhörande förordning samt föreskrifter införs ett sådant system för certifiering som åsyftas i artikel 11.
	P5.1.c) Åtgärder för att säkerställa strategisk planering för energieffektivitet i	Yes	Regeringens prop. 2008/09:163 – En sammanhållen klimat- och energipolitik. http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/proposition-D_GW03163/	Regeringen har i april anmält Sveriges energiintensitetsmål till kommissionen. Målet

	enlighet med artikel 3 i direktiv 2012/27/EU.			har räknats om till slutanvänd energi på det sätt som krävs enligt artikel 3 i direktiv 2012/27/EU. Riksdagen år 2009 ett nationellt mål om 20 procent effektivare energianvändning till år 2020 (prop. 2008/09:163, bet. 2008/09:NU25, rskr. 2008/09:301). Målet uttrycks som ett sektorsövergripande mål om minskad energiintensitet om 20 procent mellan åren 2008 och 2020. Enligt målet ska den svenska energiintensiteten, mätt som tillförd energi per BNP-enhet i fasta priser vara 20 procent lägre år 2020 än år 2008. Målet utgör en integrerad del av 2009 års energi- och klimatpolitiska beslut . Målet har utformats med hänsyn till EU:s energieffektivitetsmål samt med beaktande av nationella omständigheter såsom BNP-utveckling, och uppfyller de krav som ställs på vägledande nationella mål i artikel 3.
	P5.1.d) Åtgärder i enlighet med artikel 13 i direktiv 2006/32/EG om effektiv slutanvändning av energi och om energitjänster för att se till att slutkonsumenterna förses med enskilda mätare så långt det är tekniskt möjligt, ekonomiskt rimligt och proportionerligt i förhållande till möjliga energibesparingar.	Yes	Ellagen (1997:857), http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Ellag-1997857_sfs-1997-857/ naturgaslagen (2005:403), http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Naturgaslag-2005403_sfs-2005-403/ fjärrvärmelagen (2008:263), http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Fjarrvarmelag-2008263_sfs-2008-263/	Omfattande krav på mätning av överförd energi finns i ellagen (1997:857), naturgaslagen (2005:403), fjärrvärmelagen (2008:263) och därtill hörande förordningar och föreskrifter. Enligt lagstiftningen krävs av nätbolagen att de mäter och rapporterar hur mycket energi som överförs till slutkunderna. Mätvärdena skickas till leverantörerna, som debiterar kunderna utifrån detta.
P5.2) Vattensektorn: Det finns a) en prispolitik för vatten som ger vattenförbrukarna tillräckliga incitament till effektiv	P5.2.a) Inom sektorer som erhåller Ejflu-stöd har en medlemsstat säkerställt att de olika vattenanvändningsverks amheterna bidrar till kostnadstäckningen för	Yes	Lagen (19070:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggning, se 24 – 26 §§ http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-1970244-om-allmanna-vat_sfs-1970-244/ Förordning (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön, kap. 5. http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/_sfs-2004-660/	Genomförandet av direktivets artikel 9 framgår av lagen (1970:244) om allmänna vatten – och avloppsanläggningar och förordningen

användning av vattenresurserna och b) ett lämpligt bidrag från de olika vattenanvändningarna till kostnadstäckning för vattentjänster till en nivå som fastställs i den godkända förvaltningsplanen för avrinningsdistrikt för investeringar som stöds av programmen.	vattentjänster per sektor i enlighet med artikel 9.1 första strecksatsen i ramdirektivet för vatten, när så är lämpligt med beaktande av kostnadstäckningens sociala, miljömässiga och ekonomiska effekter liksom geografiska och klimatiska förhållanden i den eller de regioner som påverkas.			(2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön. Kommissionen delar dock inte SE:s uppfattning om hur definitionen av vattentjänster i art. 2.38 i direktiv 2000/60/EG ska tolkas. Därför finns på denna punkt ett överträdelseärende.
P5.3) Förnybar energi: Åtgärder har vidtagits för att främja produktion och distribution av förnybara energikällor	P5.3.a) Öppna stödsystem, prioritering av nättillgång eller garanterad och prioriterad tillgång till styrning samt offentliggjorda standardbestämmelser som tillämpas vid fördelning av kostnaderna för tekniska anpassningar ska ha införts i överensstämmelse med artiklarna 14.1, 16.2 och 16.3 i direktiv 2009/28/EG.	Yes	Sveriges nationella handlingsplan för främjande av förnybar energi: http://www.regeringen.se/sb/d/12566/a/149023	Sverige har en politik för främjande av förnybar energi som en del i en övergripande politik för hållbar utveckling och effektiv resursanvändning. 2010 antogs en nationell handlingsplan för främjande av förnybar energi enligt Direktiv 2009/28/EG.
	P5.3.b) Medlemsstaten ska ha antagit en nationell plan för förnybar energi i överensstämmelse med artikel 4 i direktiv 2009/28/EG.	Yes	Sveriges nationella handlingsplan för främjande av förnybar energi: http://www.regeringen.se/sb/d/12566/a/149023	
P6.1) Infrastrukturen för nästa generations nät: Det finns nationella eller regionala planer för nästa generations accessinfrastruktur där man tar hänsyn till regionala åtgärder för att nå EU:s mål för tillgång till internet med hög kapacitet, med inriktning på områden där marknaden misslyckats med att erbjuda öppen infrastruktur till ett överkomligt pris med tillräcklig kvalitet i överensstämmelse med EU:s regler om	P6.1.a) Det finns en nationell eller regional plan för nästa generations nätinfrastruktur som innehåller en plan för infrastrukturinvestering på grundval av en ekonomisk analys med beaktande av befintlig privat och offentlig infrastruktur och planerade investeringar.	Yes	[1] It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige: http://www.regeringen.se/sb/d/14216/a/177256 2 Sveriges bredbandsstrategi: http://www.regeringen.se/sb/d/11345/a/134979 3 Bredbandskartan - ett verktyg som visar bredbandsteckning och områden som saknar tillgång till bredband med hög överföringshastighet: http://bredbandskartan.pts.se/ 4 Bredbandsforum – regeringen inrättade 2010 ett bredbandsforum som främjar samverkan kring bredbandsutbyggnad mellan företag, myndigheter och organisationer: http://www.bredbandivarldsklass.se/	På nationell nivå har Sverige två styrande dokument för it-infrastruktur. Den övergripande svenska strategin för it-området – It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige är indelad i fyra strategiska områden varav tillgång till it-infrastruktur är ett. För att det ska vara möjligt att erbjuda digitala tjänster och skapa förutsättningar för att nå framgång med de insatser som pekas ut i agendan

konkurrens och statligt stöd, och erbjuda tillgängliga tjänster till utsatta grupper.			5 Ledningskollen - ett verktyg som används för att öka och förenkla samförläggningen av infrastruktur och minskar risken för skador vid grävarbete: https://www.ledningskollen.se/	behövs en grundläggande infrastruktur med väl fungerande elektroniska kommunikationer. 2009 beslutade regeringen om en nationell bredbandsstrategi som innehåller såväl mål för bredbandsutbyggnaden som åtgärdsområden som är viktiga för att uppnå dessa. Utgångspunkten i strategin är att marknaden ska stå för utbyggnaden av bredband, men att det finns behov av stöd i områden där markanden inte anser det vara lönsamt att bygga ut. På regional nivå tas även regionala bredbandsstrategier fram och i många fall även på lokal nivå inom kommunerna. Stöd till bredbandsutbyggnad med hög överföringshastighet kanaliseras via regionalfonden och via landsbygdsprogrammet. Regeringen kanaliserar nationella stödmedel främst via landsbygdsprogrammet. Den svenska modellen bygger på att identifiering av områden och projekt sker genom efterfrågan på lokal och regional nivå och att stödbeslutande organ sedan säkerställer att projekten följer de nationella och europeiska regelverk som finns, bland annat kommissionens riktlinjer om stöd till bredbandsutbyggnad. Stödmedel fördelas från nationell till regional nivå och projektansökningar

				prioriteras sedan på regional nivå. Det finns även ett digitalt verktyg i form av bredbandskartan som tillgängliggör information om i vilka områden det saknas bredbandstäckning för olika hastigheter och tekniskslag vilket skapar förutsättningar för lokala och regionala initiativ att identifiera områden där utbyggnad av bredband med hög överföringshastighet saknas. Som ett led i att skapa bättre förutsättningar för marknaden och andra aktörer att bygga ut bredband inrättade regeringen 2010 ett Bredbandsforum som en del i den nationella bredbandsstrategin. Forumet främjar samverkan kring bredbandsutbyggnad och skapar en plattform där företag, myndigheter och organisationer möts för att tillsammans hitta lösningar som ökar tillgången till bredband i hela landet. Forumet leds av en styrgrupp med it- och energiministern som ordförande. Styrgruppen tillsatter ett antal arbetsgrupper per år där olika relevanta frågor utreds och lösningsförslag tas fram. För att ytterligare förenkla för utbyggnad av bredband och för att öka och förenkla samförläggning av infrastruktur och minska risken för skador vid grävarbeten har ett digitalt verktyg – Ledningskollen skapats. För att regeringen ska kunna följa upp

				bredbandstillgången och övriga åtgärdsområden som presenteras i bredbandsstrategin gör Post- och telestyrelsen årligen en geografisk översikt av bredbandstillgången i Sverige. De gör även en uppföljning av regeringens bredbandsstrategi samt följer upp målen i Digital Agenda för Europa. I denna del är det också viktigt att medan kommissionen efterfrågar en samlad top-down plan för bredbandsutbyggnad, är det Sveriges strategi att skapa förutsättningar för marknaden att bottom-up-bygga ut bredbandsnätet. Det kommissionen efterfrågar är non sequitur till den svenska ansatsen.
	P6.1.b) Det finns en nationell eller regional plan för nästa generations nätinfrastruktur som innehåller modeller för hållbara investeringar som främjar konkurrens och ger tillgång till öppna, ekonomiskt överkomliga och framtidssäkra infrastrukturer och tjänster av god kvalitet.	Yes	[1] It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige: http://www.regeringen.se/sb/d/14216/a/177256 2 Sveriges bredbandsstrategi: http://www.regeringen.se/sb/d/11345/a/134979 3 Bredbandskartan - ett verktyg som visar bredbandsteckning och områden som saknar tillgång till bredband med hög överföringshastighet: http://bredbandskartan.pts.se/ 4 Bredbandsforum – regeringen inrättade 2010 ett bredbandsforum som främjar samverkan kring bredbandsutbyggnad mellan företag, myndigheter och organisationer: http://www.bredbandivarldsklass.se/ 5 Ledningskollen - ett verktyg som används för att öka och förenkla samförläggningen av infrastruktur och minskar risken för skador vid grävarbete: https://www.ledningskollen.se/	På nationell nivå har Sverige två styrande dokument för it-infrastruktur. Den övergripande svenska strategin för it-området – It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige är indelad i fyra strategiska områden varav tillgång till it-infrastruktur är ett. För att det ska vara möjligt att erbjuda digitala tjänster och skapa förutsättningar för att nå framgång med de insatser som pekas ut i agendan behövs en grundläggande infrastruktur med väl fungerande elektroniska kommunikationer. 2009 beslutade

				regeringen om en nationell bredbandsstrategi som innehåller såväl mål för bredbandsutbyggnaden som åtgärdsområden som är viktiga för att uppnå dessa. Utgångspunkten i strategin är att marknaden ska stå för utbyggnaden av bredband, men att det finns behov av stöd i områden där markanden inte anser det vara lönsamt att bygga ut. På regional nivå tas även regionala bredbandsstrategier fram och i många fall även på lokal nivå inom kommunerna. Stöd till bredbandsutbyggnad med hög överföringshastighet kanaliseras via regionalfonden och via landsbygdsprogrammet. Regeringen kanaliserar nationella stödmedel främst via landsbygdsprogrammet. Den svenska modellen bygger på att identifiering av områden och projekt sker genom efterfrågan på lokal och regional nivå och att stödbeslutande organ sedan säkerställer att projekten följer de nationella och europeiska regelverk som finns, bland annat kommissionens riktlinjer om stöd till bredbandsutbyggnad. Stödmedel fördelas från nationell till regional nivå och projektansökningar prioriteras sedan på regional nivå. Det finns även ett digitalt verktyg i form av bredbandskartan som tillgängliggör information om i vilka

				områden det saknas bredbandstäckning för olika hastigheter och tekniskslag vilket skapar förutsättningar för lokala och regionala initiativ att identifiera områden där utbyggnad av bredband med hög överföringshastighet saknas. Som ett led i att skapa bättre förutsättningar för marknaden och andra aktörer att bygga ut bredband inrättade regeringen 2010 ett Bredbandsforum som en del i den nationella bredbandsstrategin. Forumet främjar samverkan kring bredbandsutbyggnad och skapar en plattform där företag, myndigheter och organisationer möts för att tillsammans hitta lösningar som ökar tillgången till bredband i hela landet. Forumet leds av en styrgrupp med it- och energiministern som ordförande. Styrgruppen tillsatter ett antal arbetsgrupper per år där olika relevanta frågor utreds och lösningsförslag tas fram. För att ytterligare förenkla för utbyggnad av bredband och för att öka och förenkla samförläggning av infrastruktur och minska risken för skador vid grävarbeten har ett digitalt verktyg – Ledningskollen skapats. För att regeringen ska kunna följa upp bredbandstillgången och övriga åtgärdsområden som presenteras i bredbandsstrategin gör Post- och telestyrelsen årligen en geografisk översikt av bredbandstillgången i Sverige. De gör även

				en uppföljning av regeringens bredbandsstrategi samt följer upp målen i Digital Agenda för Europa. I denna del är det också viktigt att medan kommissionen efterfrågar en samlad top-down plan för bredbandsutbyggnad, är det Sveriges strategi att skapa förutsättningar för marknaden att bottom-up-bygga ut bredbandsnätet. Det kommissionen efterfrågar är non sequitur till den svenska ansatsen.
	P6.1.c) Det finns en nationell och/eller regional plan för nästa generations accessinfrastruktur som innehåller åtgärder för att stimulera privata investeringar.	Yes	[1] It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige: http://www.regeringen.se/sb/d/14216/a/177256 2 Sveriges bredbandsstrategi: http://www.regeringen.se/sb/d/11345/a/134979 3 Bredbandskartan - ett verktyg som visar bredbandsteckning och områden som saknar tillgång till bredband med hög överföringshastighet: http://bredbandskartan.pts.se/ 4 Bredbandsforum – regeringen inrättade 2010 ett bredbandsforum som främjar samverkan kring bredbandsutbyggnad mellan företag, myndigheter och organisationer: http://www.bredbandivarldsklass.se/ 5 Ledningskollen - ett verktyg som används för att öka och förenkla samförläggningen av infrastruktur och minskar risken för skador vid grävarbete: https://www.ledningskollen.se/	På nationell nivå har Sverige två styrande dokument för it-infrastruktur. Den övergripande svenska strategin för it-området – It i människans tjänst – en digital agenda för Sverige är indelad i fyra strategiska områden varav tillgång till it-infrastruktur är ett. För att det ska vara möjligt att erbjuda digitala tjänster och skapa förutsättningar för att nå framgång med de insatser som pekas ut i agendan behövs en grundläggande infrastruktur med väl fungerande elektroniska kommunikationer. 2009 beslutade regeringen om en nationell bredbandsstrategi som innehåller såväl mål för bredbandsutbyggnaden som åtgärdsområden som är viktiga för att uppnå dessa. Utgångspunkten i

				strategin är att marknaden ska stå för utbyggnaden av bredband, men att det finns behov av stöd i områden där markanden inte anser det vara lönsamt att bygga ut. På regional nivå tas även regionala bredbandsstrategier fram och i många fall även på lokal nivå inom kommunerna. Stöd till bredbandsutbyggnad med hög överföringshastighet kanaliseras via regionalfonden och via landsbygdsprogrammet. Regeringen kanaliserar nationella stödmedel främst via landsbygdsprogrammet. Den svenska modellen bygger på att identifiering av områden och projekt sker genom efterfrågan på lokal och regional nivå och att stödbeslutande organ sedan säkerställer att projekten följer de nationella och europeiska regelverk som finns, bland annat kommissionens riktlinjer om stöd till bredbandsutbyggnad. Stödmedel fördelas från nationell till regional nivå och projektansökningar prioriteras sedan på regional nivå. Det finns även ett digitalt verktyg i form av bredbandskartan som tillgängliggör information om i vilka områden det saknas bredbandstäckning för olika hastigheter och tekniskslag vilket skapar förutsättningar för lokala och regionala initiativ att identifiera områden där utbyggnad av bredband med hög

				överföringshastighet saknas. Som ett led i att skapa bättre förutsättningar för marknaden och andra aktörer att bygga ut bredband inrättade regeringen 2010 ett Bredbandsforum som en del i den nationella bredbandsstrategin. Forumet främjar samverkan kring bredbandsutbyggnad och skapar en plattform där företag, myndigheter och organisationer möts för att tillsammans hitta lösningar som ökar tillgången till bredband i hela landet. Forumet leds av en styrgrupp med it- och energiministern som ordförande. Styrgruppen tillsatter ett antal arbetsgrupper per år där olika relevanta frågor utreds och lösningsförslag tas fram. För att ytterligare förenkla för utbyggnad av bredband och för att öka och förenkla samförläggning av infrastruktur och minska risken för skador vid grävarbeten har ett digitalt verktyg – Ledningskollen skapats. För att regeringen ska kunna följa upp bredbandstillgången och övriga åtgärdsområden som presenteras i bredbandsstrategin gör Post- och telestyrelsen årligen en geografisk översikt av bredbandstillgången i Sverige. De gör även en uppföljning av regeringens bredbandsstrategi samt följer upp målen i Digital Agenda för Europa.

				I denna del är det också viktigt att medan kommissionen efterfrågar en samlad top-down plan för bredbandsutbyggnad, är det Sveriges strategi att skapa förutsättningar för marknaden att bottom-up-bygga ut bredbandsnätet. Det kommissionen efterfrågar är non sequitur till den svenska ansatsen.
G1) Antidiskriminering: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av unionsrätt och unionsstrategier om jämställdhet på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna	G1.a) Former, i överensstämmelse med medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar, för involvering av organ som ansvarar för att främja lika behandling av alla personer genom hela processen för utarbetande och genomförande av programmen, inklusive rådgivning om lika behandling i verksamhet inom de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	Yes	Diskrimineringslagen (2008:567) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/ Lagen (2008:568) om Diskrimineringsombudsmannen http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2008568-om-Diskrimineri_sfs-2008-568/?bet=2008:568	I januari 2009 trädde den nya diskrimineringslagen i kraft. Samtidigt inrättades en ny myndighet, Diskrimineringsombudsmannen, med uppgift att se till lagen efterföljs. I konsultationsprocessen med olika aktörer från olika delar av samhället har Diskrimineringsombudsmannen blivit inbjuden att vara med och deltagit. Utbildningsinsatser om icke-diskriminering har genomförts på olika nivåer inom de förvaltande myndigheterna under tidigare programperiod. Liknande insatser kommer även att genomföras under kommande programperioder. Kommande utbildningar kommer att involvera alla relevanta delar av genomförandet. Ett kontinuerligt kvalitetsarbete som omfattar handläggning genom hela processen bidrar till att främja likabehandling av alla

				personer i genomförandeprocessen. Diskrimineringsombudsmannen kommer att vara representerad i styrgrupp/referensgrupp för fondgemensamt processtöd. Ambitionen är att det fondgemensamma processtödet ska omfatta likabehandling och icke diskriminering.
	G1.b) Former för utbildning av personal vid myndigheter med ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller unionens lagstiftning och politik mot diskriminering.	Yes	Arbetsplan för fondsamordning samt kompetensutvecklingsplaner för respektive myndighet. Se dokument bifogat till partnerskapsöverenskommelsen.	De förvaltande myndigheterna kommer att samordna utbildning för personal i den utsträckning det är lämpligt och möjligt. Därutöver kommer respektive myndighet att ansvara för specifik utbildning av sin personal. Tillväxtverket kommer att ha inledande utbildning inom samtliga horisontella kriterier under april 2014 som sedan kommer att följas upp under programperioden.
G2) Jämställdhet: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av unionsrätt och unionsstrategier om jämställdhet på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna	G2.a) Former, i överensstämmelse med medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar, för involvering av organ som ansvarar för jämställdhetsfrågor genom hela processen för utarbetande och genomförande av programmen, inklusive rådgivning om jämställdhet i verksamhet inom de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	Yes	Diskrimineringslagen (2008:567) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/ Lagen (2008:568) om Diskrimineringsombudsmannen http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-2008568-om-Diskrimineri_sfs-2008-568/?bet=2008:568 Regeringens skrivelse Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014 (skr. 2011/12:3) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/prop-2011123-Jamstalldhetspo_GZ033/?text=true Utvecklingsprogram om jämställdhet för myndigheter (Skr. 2010/12:3) http://www.regeringen.se/sb/d/15189/a/176271 Samarbete inom ramen för regeringsuppdraget om fondöverskridande samverkan (N2013/5563/RT) http://www.regeringen.se/download/55425b2f.pdf?major=1&minor=230568&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment	I januari -09 trädde diskrimineringslagen i kraft. Samtidigt inrättades Diskrimineringsombudsmannen med uppgift att se till lagen efterföljs. I regeringens skrivelse Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014 presenteras en plattform för arbetet med jämställdhetsintegrering. I den ingår ett särskilt utvecklingsprogram för jämställdhetsintegrering i myndigheter. Syftet är att utveckla arbetet med

				jämställdhetsintegrering i statsförvaltningen. De förvaltande myndigheterna har i myndighetsinstruktion och/eller regleringsbrev åtaganden om jämställdhet, bl.a. att man ska integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet, i program och projekt. De förvaltande myndigheterna ska bistå projekten med att effektivisera tillämpningen av jämställdhetsintegrering. Detta sker bl.a. genom att använda den minimistandard för jämställdhetsintegrering som utvecklats på EU-nivå. ESF-rådet håller under 2014 en utbildning för implementering av minimistandarden. Tillväxtverket och Jordbruksverket deltar.
	G2.b) Former för utbildning av personal vid myndigheter med ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller unionens lagstiftning och unionsstrategier om jämställdhet samt om integrering av jämställdhetsperspektivet.	Yes	Diskrimineringslagen (2008:567) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Diskrimineringslag-2008567_sfs-2008-567/ Regeringens skrivelse Jämställdhetspolitikens inriktning 2011–2014 (skr. 2011/12:3 http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Forslag/Propositioner-och-skrivelser/prop-2011123-Jamstalldhetspo_GZ033/?text=true Utvecklingsprogram om jämställdhet för myndigheter (Skr. 2010/12:3) http://www.regeringen.se/sb/d/15189/a/176271 Samarbete inom ramen för regeringsuppdraget om fondöverskridande samverkan. http://www.regeringen.se/download/55425b2f.pdf?major=1&minor=230568&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment Arbetsplan för fondsamordning. Se dokument bifogat till partnerskapsöverenskommelsen.	De förvaltande myndigheterna kommer under programperioden att genomföra utbildning för personal inom området. Utbildningsinsatser om jämställdhet och jämställdhetsintegrering kommer omfatta insatser på olika nivåer inom de förvaltande myndigheterna. B.la. ska en stödstruktur för jämställdhetsintegrering minst omfatta insatser inom Svenska ESF-rådet som förvaltande myndighet och enskilda projekt. Stödinsatserna kan ske i form av t.ex. utbildningsinsatser och framtagande av checklistor för hur projekten bör tillämpa jämställdhetsperspektivet i analys, genomförande, uppföljning och utvärdering. Kommande utbildningar kommer

				att involvera alla relevanta delar av genomförandet och samordnas mellan de förvaltande myndigheterna. Erfarenhetsutbyte och spridning av goda exempel gällande arbetssätt och rutiner samt projektexempel kommer att stärka personalens kompetens och förmåga att ge stöd till sökande/stödmottagare. Ett fondgemensamt processtöd för jämställdhetsintegrering prioriteras inom ramen för regeringsuppdraget om fondöverskridande samverkan.
G3) Funktionsnedsättning: Det finns administrativ kapacitet för genomförande och tillämpning av FN-konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (UNCRPD) på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna i enlighet med rådets beslut 2010/48/EG	G3.a) Former, i överensstämmelse med medlemsstaternas institutionella och rättsliga ramar, för samråd med och involvering av organ som ansvarar för att skydda rättigheterna för personer med funktionsnedsättning och andra berörda parter genom hela processen för utarbetande och genomförande av programmen.	Yes	SOU 2009:36 - Främja, skydda, övervaka - FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning http://www.regeringen.se/download/8c05cca3.pdf?major=1&minor=126637&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment	Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige fick i juli 2008 i uppdrag att utreda om Handisam, den blivande myndigheten Diskrimineringsombudsmannen eller något annat samhällsorgan bör anförtros uppgiften att i enlighet med kravet i artikel 33 i konventionen främja, skydda respektive övervaka dess genomförande (dir. 2008:92). Uppdraget redovisades i ett delbetänkande (SOU 2009:36) vars förslag är under beredning. Handisam och DO är idag involverade i ett implementeringsarbete via temagruppen Likabehandling. Förutom diskrimineringsgrunderna ingår även tillgänglighet som en aspekt för gruppen och man följer alla relevanta projekt finansierade av ESF.
	G3.b) Former för utbildning av personal vid myndigheter med	Yes	Nationellt socialfondsprogram 2014–2020 Samarbete inom ramen för regeringsuppdraget om fondöverskridande samverkan (N2013/5563/RT)	Socialfonden 2014–2020 ger möjlighet till stödprojekt såsom

	ansvar för förvaltning och kontroll av medel från de europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller unionens och medlemsstaternas lagstiftning och strategier personer med funktionsnedsättning, inklusive tillgänglighet och praktisk tillämpning av FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning enligt unionslagstiftning eller nationell lagstiftning.		http://www.regeringen.se/download/55425b2f.pdf?major=1&minor=230568&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment	tidigare Processtöd Tillgänglighet och Processtöd Jämställdhet. ESF-rådet kommer att fortsätta att vidareutveckla sitt processtöd. Genom fondsamordningsarbete t som involverar samtliga förvaltande myndigheter sprids kunskap och erfarenheter mellan de förvaltande myndigheterna och i den utsträckning det är möjligt kommer utbildning att samordnas för att skapa en enhetlighet mellan myndigheterna och i deras handläggning.
	G3.c) Former för att säkerställa övervakning av genomförandet av artikel 9 i FN-konventionen i samband med de europeiska struktur- och investeringsfonderna genom hela processen för utarbetande och genomförande av programmen.	Yes	Nationellt socialfondsprogram 2014–2020 Regionala och nationellt regionalfondsprogram 2014-2020.	Inom Svenska ESF-rådet är övervakning gällande artikel 9 säkrad genom att man villkorar tillgängligheten vid medelstilldelning. Programmet möjliggör processtöd både vid ansökningsförfarande och under hela projektperioden. Inom Tillväxtverket omhändertas övervakning av art 9 genom att de horisontella kriterierna beaktas för varje enskilt projekt och är den del i urvalet av projekt som beviljas stöd.
G4) Offentlig upphandling: Det finns former för effektiv tillämpning av unionsrätten om offentlig upphandling på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	G4.a) Former för effektiv tillämpning av unionens regler för offentlig upphandling genom lämpliga mekanismer.	Yes	Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/_sfs-2007-1091/ Lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-20071092-om-upphandling_sfs-2007-1092/ Lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-20111029-om-upphandling_sfs-2011-1029/	EU-direktiven om offentlig upphandling genomförs i svensk rätt i lagen om offentlig upphandling, lagen om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster och lagen om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet. Konkurrensverket är ansvarig tillsynsmyndighet för frågor om offentlig upphandling.

				Konkurrensverket ansvarar för ett nationellt upphandlingsstöd och för att utveckla elektronisk upphandling. Tillväxtverket och Verket för innovationssystem är andra myndigheter som arbetar med och informerar om offentlig upphandling. AB Svenska Miljöstyrningsrådet arbetar också inom upphandlingsområdet. MSR arbete består av att utveckla och uppdatera samt informera om upphandlingskriterier som ger stöd till upphandlare att ställa framför allt miljökrav vid offentlig upphandling. Regeringen har aviserat att detta arbete ska flyttas över till Konkurrensverket under 2014. Ekonomistyrningsverket är ansvarig myndighet i Sverige för OpenPEPPOL och utgör en PEPPOL myndighet.
	G4.b) Former för öppna förfaranden för tilldelning av avtal.	Yes	Lagen (2007:1091) om offentlig upphandling (LOU) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/_sfs-2007-1091/ Lagen (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster (LUF) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-20071092-om-upphandling_sfs-2007-1092/ Lagen (2011:1029) om upphandling på försvars- och säkerhetsområdet (LUFS) http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Lag-20111029-om-upphandling_sfs-2011-1029/	EU-direktiven om offentlig upphandling är genomförda i lagarna LOU, LUF och LUFS. Dessa lagar innehåller således de förfaranden som direktiven föreskriver. Lagarna innehåller även bestämmelser om Konkurrenspräglad dialog, Elektronisk auktion och Ramavtal inom de områden som omfattas av direktiven. Samtliga lagar reglerar förfaranden för sådana upphandlingar som inte uppgår till EU-kommissionens tröskelvärden samt för B-tjänster oavsett värde och som överstiger i lagarna fastställda nationella gränser. Sådana upphandlingar ska offentliggöras och följa

				i lagarna fastställda förfaranden.
	G4.c) Former för utbildning och informationsspridning för personal som berörs av de europeiska struktur- och investeringsfondernas genomförande.	Yes	Kompetensutvecklingsplan för personal som berörs av Europeiska regionala utvecklingsfondens genomförande	Jordbruksverket och utbetalande organ ansvarar för rutiner om kontroll av upphandling. Ansvaret omfattar att handläggare får den information och utbildning som krävs. Utbildningsinsatser genomförs i samband med att programmen startas upp. Handläggarna kan kontakta personal som arbetar med upphandling inom ordinarie verksamhet. ESF-rådet har genomfört en rad utbildningsinsatser. En ny riktlinje för offentlig upphandling har beslutats. Under våren 2014 kommer berörd personal utbildas i granskning med fokus på risk och väsentlighet. ESF-rådet har med Tillväxtverket initierat en arbetsgrupp som ska arbeta med erfarenhetsutbyte kring offentlig upphandling. Arbetsgruppen ska drivas av rådet för skydd av EU:s finansiella intressen. Tillväxtverket planerar introduktionsutbildning om offentlig upphandling för personal som handlägger ärenden inom regionalfondsprogram men och det territoriella programmet ÖKS. Introduktionsutbildning kommer följas upp med löpande utbildning under programperioden.
	G4.d) Det finns bestämmelser för att garantera förvaltningens kapacitet att genomföra	Yes	www.upphandlingsstod.se	Konkurrensverket ansvarar sedan den 1 mars 2014 för ett nationellt

	och tillämpa unionens regler för offentlig upphandling.			upphandlingsstöd och för att utveckla elektronisk upphandling. Tillväxtverket och Verket för innovationssystem är andra myndigheter som arbetar med och informerar om offentlig upphandling. AB Svenska Miljöstyrningsrådet (MSR) arbetar också inom upphandlingsområdet. MSR arbete består i huvudsak av att utveckla och uppdatera samt informera om rådets upphandlingskriterier, som ger stöd till upphandlare att ställa framförallt miljökrav vid offentlig upphandling. Regeringen har aviserat att detta arbete ska flyttas över till Konkurrensverket under sommaren 2014 Ekonomistyrningsverket (ESV) är ansvarig myndighet i Sverige för OpenPEPPOL och utgör en PEPPOL myndighet.
G5) Statligt stöd: Det finns former för effektiv tillämpning av unionens regler om statligt stöd på området för de europeiska struktur- och investeringsfonderna.	G5.a) Former för effektiv tillämpning av unionens regler om statligt stöd.	Yes	Förordningen (1988:764) om statligt stöd till näringslivet, se http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/Forordning-1988764-om-statl_sfs-1988-764/ Lagen (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler, se http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/sfs_sfs-2013-388/ Proposition 2012/13:84 om olagligt statsstöd), se http://www.regeringen.se/content/1/c6/21/14/89/3ba1714b.pdf Cirkulär 11, ”Riktlinjer för beredningen i Regeringskansliet av ärenden som rör Europeiska unionens statsstödsregler” Se dokument bifogat till partnerskapsöverenskommelsen.	Regleras bl.a. av förordningen om statligt stöd till näringslivet och lagen om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler. Inom RK har särskilda riktlinjer tagits fram i Cirkulär 11, för att garantera att ärenden som rör statsstöd hanteras på ett korrekt och ändamålsenligt sätt. Som framgår av dessa finns i Regeringskansliet en samordningsfunktion för statsstödsfrågor som hanteras av Enheten för konkurrens, statsstöd och ramvillkor vid Näringsdepartementet. Enheten bistår med information och rådgivning om statsstödsreglernas

				tillämpning samt sköter det administrativa förfarandet i samband med ärenden som ska anmälas till kommissionen. Den centraliserade strukturen med enheten som kontrollfunktion garanterar att inget nytt stöd betalas ut till ett företag förrän en återkravsprocess är avslutad. I korthet kan sägas att Regeringskansliet, inom ramen för cirkulär 11, har god kontroll på de mycket få GBER-stöd som ges. Det gäller särskilt energiskattestöden som både i antalet företag och belopp utgör den stora bulken av SverigesE:s GBER-stöd. De regionala riskkapitalfonderna kommer även fortsatt att hanteras enligt pari passu (dvs privata och offentliga aktörer finansierar på lika villkor) och är därmed inte att ses som statsstöd. Det nya nationella programmet för finansiella instrument kan av nödvändighet behöva subventionera investeringar och därmed falla under statsstödsreglerna. I så fall ska avtal med fondförvaltare skrivas och nationella föreskrifter tas fram, efter gällande regler för finansiella instrument inom ramen för GBER. Tillväxtverket är förvaltande myndighet och ska fortsatt övervaka att reglerna följs. Även ESV har en viktig roll i uppföljning och övervakning av svenska myndigheters verksamheter.
	G5.b) Former för utbildning och informationsspridning för personal som berörs	Yes	Kompetensutvecklingsplan för personal som berörs av Europeiska regionala utvecklingsfondens genomförande Se dokument bifogat till partnerskapsöverenskommelsen.	Näringsdepartementets enhet för konkurenskraft, statsstöd och

	av de europeiska struktur- och investeringsfondernas genomförande.			ramvillkor har en rådgivande roll avseende statsstöd på de olika myndigheterna. Därtill kommer personal som administrerar stödet i det enskilda fallet. Statsstödsfunktionen vid Näringsdepartementet håller utbildningar för personal i Regeringskansliet som kan komma i kontakt med regelverket. Detta gäller även personal som berörs av fondernas genomförande, för vilka utbildning även anordnas av Tillväxtverket. Vidare förs dialog mellan statsstödsfunktionerna inom Regeringskansliet och myndigheter som förvaltar fondernas medel. De förvaltande myndigheterna kommer under programperioden att genomföra utbildning för personal inom området. Statens Jordbruksverk har internutbildning av berörd personal med hjälp av advokatbyrå som särskilt inriktat sig på statsstödsfrågor. Tillväxtverket har rekryterat personal med stor erfarenhet och kompetens på statsstödsområdet. Svenska ESF-rådet har riktlinjer för handläggningen av ärenden där frågor om statsstöd aktualiseras, och internutbildar i aktuella frågor för programperioden där frågor kring statligt stöd ingår.

	G5.c) Former för att garantera förvaltningens kapacitet att genomföra och tillämpa unionens regler om statligt stöd.	Yes	Cirkulär 11, ”Riktlinjer för beredningen i Regeringskansliet av ärenden som rör Europeiska unionens statsstödsregler” Se dokument bifogat till partnerskapsöverenskommelsen.	Sverige har väl uppbyggda institutionella former för genomförande, tillämpning och övervakning av EU-lagstiftningen om statligt stöd samt en strategi för utbildning och informationsspridning för personal som berörs av fondernas genomförande. Ytterligare åtgärder för att öka förvaltningens kapacitet att genomföra och tillämpa EU-lagstiftningen om statligt stöd anses inte nödvändiga. När det gäller de tillkommande krav på medlemsstaterna avseende GBER, registerföring och rapportering som ingår i kommissionens förslag i SAM, avser regeringen att tillsätta en utredning under 2014 för att lämna förslag på enhetlig och effektiv nationell struktur för att omhänderta dessa. Det gäller inte minst för att kunna säkerställa att Sveriges GBER-stöd fortsatt är förenliga med tillkommande krav i regelverket. Det kommer innebära en effektiviserad struktur avseende statsstödshanteringen, men också därtill kopplade utbildningsinsatser både i Regeringskansliet och bland myndigheterna.
G6) Lagstiftning om miljökonsekvensbedömningar och strategiska miljöbedömningar: Det finns bestämmelser för ett effektivt	G6.a) Former för en effektiv tillämpning av direktiv 2011/92/EU (miljökonsekvensbeskrivningar) och direktiv 2001/42/EG (strategiska miljöbedömningar).	Yes	6 kap. miljöbalken http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/_sfs-1998-808/ Förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/_sfs-1998-905/ Allmänna råd om miljöbedömning av planer och program (Naturvårdsverket Handbok 2009:1) http://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.naturvardsverket.se%2FDocuments%2Fpublikationer%2F978-91-620-0159-	EIA- och SEA-direktivet genomförs i svensk rätt genom 6 kap. miljöbalken och förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar.

genomförande av EU:s miljölagstiftning när det gäller miljökonsekvensbeskrivningar och strategiska miljöbedömningar.			9.pdf&ei=aFYwU8XAFane4QSxnoGAAw&usg=AFQjCNGOMVp4VbbAbEJj8d8R8tc4EoOpRQ Information om MKB: http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning-amnesvis/Miljokonsekvensbeskrivning/	Det är verksamhetsutövaren som bekostar och upprättar en miljökonsekvensbeskrivning (MKB). Länsstyrelserna ska verka för att en MKB får den inriktning och omfattning som krävs för tillståndsprövningen. Genom samråd får statliga myndigheter, kommuner, allmänheten och organisationer i ett tidigt skede möjlighet att ge synpunkter på MKB:n. I tillståndsprövningen ska en bedömning göras om MKB:n uppfyller kraven i 6 kap. miljöbalken. Vad gäller MKB-processen för planer och program är det den myndighet eller kommun som ska upprätta eller ändra en plan eller program som ska göra en miljöbedömning. Europaparlamentets och rådets direktiv 2011/92/EU av den 13 december 2011 om bedömning av inverkan på miljön av vissa offentliga och privata projekt har varit föremål för omförhandlingar och ett nytt direktiv kommer att antas under våren 2014.
	G6.b) Former för utbildning och informationsspridning för personal som berörs av genomförandet av direktiven om miljökonsekvensbedömningar och strategiska miljöbedömningar.	Yes	Kompetensutvecklingsplan för personal som berörs av Europeiska regionala utvecklingsfondens genomförande Se dokument bifogat till partnerskapsöverenskommelsen.	Naturvårdsverket är den centrala myndigheten på miljöområdet och har ett vägledningsansvar i förhållande till kommuner och myndigheter som ska tillämpa reglerna om MKB. Vad gäller MKB för planer och program har Naturvårdsverket gett ut en handbok med allmänna råd samt ordnat utbildning. Information finns även

				på Naturvårdsverkets hemsida. Om Naturvårdsverket anser att det finns brister i MKB-regleringen som inte kan åtgärdas genom vägledning ska Miljö- och energidepartementet underrättas. Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) erbjuder kurser för personal som berörs av frågor om MKB och förmedlar information om MKB från myndigheterna och EU till kommuner och landsting. SKL har även gett ut en skrift som beskriver MKB-reglernas tillämpning och information finns på SKL:s hemsida. Kommuner kan också samverka och utbyta information inom regionala kommunalförbund. Även Boverket har gett ut en vägledning om MKB-regleringen. Vägledningen vänder sig till planhandläggare på kommuner och länsstyrelser.
	G6.c) Former för att säkra tillräcklig förvaltningskapacitet.	Yes	6 kap. miljöbalken http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/_sfs-1998-808/ Förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar: http://www.riksdagen.se/sv/Dokument-Lagar/Lagar/Svenskforfattningssamling/_sfs-1998-905/ Kulturmiljön som resurs (Riksantikvarieämbetet 2007) http://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&cad=rja&uact=8&ved=0CCYQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.raa.se%2Fwp-content%2Fuploads%2F2012%2F06%2FKulturmilj%25C3%25B6n-som-resurs.pdf&ei=81YwU_-gFKnx4gSowoD4Cg&usg=AFQjCNG2y0Frz8Q7uplHSeekHtsAGa5CrQ	Naturvårdsverket är den centrala myndigheten på miljöområdet. Myndigheten har bland annat ett allmänt ansvar för tillsynsvägledningen gentemot operativa tillsynsmyndigheter när det gäller tillämpningen av miljöbalken. Naturvårdsverket ska bidra med information om hur reglerna ska tillämpas. Detta innebär att länsstyrelserna m.fl. vänder sig till verket när de behöver vägledning. När en miljökonsekvensbeskrivning tas fram ska samråd ske med

				länsstyrelsen. För planer och program på nationell nivå ska samråd i stället ske med bland annat Naturvårdsverket. Verket har rätt att meddela föreskrifter för tillämpningen av förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar. Om Naturvårdsverket finner brister i regleringen meddelas Miljö- och energidepartementet om detta. Vad gäller MKB för planer och program har Naturvårdsverket gett ut en handbok med allmänna råd om hur reglerna bör tillämpas. Sverige har väl fungerande centrala myndigheter, särskilt Naturvårdsverket, som stödjer tillståndsmyndigheterna.
G7) Statistiksystem och resultatindikatorer: Det finns en statistisk bas som räcker till för att göra utvärderingar av programmens effektivitet och genomslag. Att det finns ett system av resultatindikatorer för att välja ut de åtgärder som mest effektivt bidrar till de önskade resultaten, mäta framstegen mot resultaten och bedöma genomslaget	G7.a) Former för insamling och sammanställning av statistisk i rätt tid som innehåller följande: Kartläggning av källor och mekanismer som garanterar statistisk validering	Yes	Samtliga operativa program samt samtliga ex-anteutvärderingar.	Jordbruksverket utvecklar fondgemensamt IT-system för kommande programperiod. Insamling sker från stödmottagare och ansökningar. Stödmottagarnas person/organisationsnummer registreras. Andra uppgifter samlas in via ansökan och följs upp senare genom enkäter/registerstudier. Den utåtriktade kommunikationen regleras i fondförordningen. Utvärderingsplanerna innehåller en översiktlig kommunikationsplan över intressenter, informationsbehov och kanaler. Statistik och utvärderingsresultat kommer att spridas på flera olika sätt och i samarbete med landsbygdsnätverket. Jordbruksverket arbetar med att vidareutveckla tidigare grundsystem för elektronisk insamling,

				lagring och hantering av data och indikatorer. Grundsystemet är gemensamt för landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet, programmet för lokalt ledd utveckling inom regional- och socialfonden. och vissa delar även för pelare 1. Utgångspunkten är att ansökningar görs elektroniskt. I ansökningarna redovisar den sökande information som behövs för uppföljning och utvärdering och som sökanden kan besvara vid ansökningstillfället. Ansökan om utbetalning av beviljat stöd hanteras på motsvarande sätt, vilket ger möjlighet att samla in information om faktiska utfall. Viss data finns även tillgänglig i andra register. Med hjälp av det IT-baserade beslutsstödet BLIS kan information från olika register sammanföras och registeruttag kan göras för rapportering och analyser. Uppföljningen och utvärderingen av programmen kräver i vissa fall tillgång till individdata. Bland annat är en stor del av de företag som får stöd enskilda näringsindikare och uppgifter om dessa företag utgör individdata. Jordbruksverket har inte bemyndigande att använda befintliga uppgifter som samlats in av andra myndigheter, t.ex. ekonomiska uppgifter om enskilda firmor. Vissa sådana uppgifter samlas därför in särskilt från stödmottagarna, antingen i samband med stödansökan eller senare. I vissa fall kan Jordbruksverket även ge SCB eller någon

				forskningsinstitution med behörighet att arbeta med nödvändig mikrodata, i uppdrag att genomföra analyserna.
	G7.b) Former för insamling och sammanställning av statistisk i rätt tid som innehåller följande: Former för publicering av och offentlighet för aggregerad statistik.	Yes	Samtliga operativa program samt samtliga ex-anteutvärderingar.	Jordbruksverket utvecklar fondgemensamt IT-system för kommande programperiod. Insamling sker från stödmottagare och ansökningar. Stödmottagarnas person/organisationsnummer registreras. Andra uppgifter samlas in via ansökan och följs upp senare genom enkäter/registerstudier. Den utåtriktade kommunikationen regleras i fondförordningen. Utvärderingsplanerna innehåller en översiktlig kommunikationsplan över intressenter, informationsbehov och kanaler. Statistik och utvärderingsresultat kommer att spridas på flera olika sätt och i samarbete med landsbygdsnätverket. Jordbruksverket arbetar med att vidareutveckla tidigare grundsystem för elektronisk insamling, lagring och hantering av data och indikatorer. Grundsystemet är gemensamt för landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet, programmet för lokalt ledd utveckling inom regional- och socialfonden. och vissa delar även för pelare 1. Utgångspunkten är att ansökningar görs elektroniskt. I ansökningarna redovisar den sökande information som behövs för uppföljning och utvärdering och som sökanden kan besvara vid ansökningstillfället.

				Ansökan om utbetalning av beviljat stöd hanteras på motsvarande sätt, vilket ger möjlighet att samla in information om faktiska utfall. Viss data finns även tillgänglig i andra register. Med hjälp av det IT-baserade beslutsstödet BLIS kan information från olika register sammanföras och registeruttag kan göras för rapportering och analyser. Uppföljningen och utvärderingen av programmen kräver i vissa fall tillgång till individdata. Bland annat är en stor del av de företag som får stöd enskilda näringsindikare och uppgifter om dessa företag utgör individdata. Jordbruksverket har inte bemyndigande att använda befintliga uppgifter som samlats in av andra myndigheter, t.ex. ekonomiska uppgifter om enskilda firmor. Vissa sådana uppgifter samlas därför in särskilt från stödmottagarna, antingen i samband med stödansökan eller senare. I vissa fall kan Jordbruksverket även ge SCB eller någon forskningsinstitution med behörighet att arbeta med nödvändig mikrodata, i uppdrag att genomföra analyserna
	G7.c) Ett verkningsfullt system med resultatindikatorer som omfattar val av resultatindikatorer för varje enskilt program, vilka ger information om vad som motiverar urvalet av de politiska åtgärder som finansieras inom programmet.	Yes	Samtliga operativa program samt samtliga ex-anteutvärderingar.	EU har på förhand fastställt de gemensamma indikatorer som ska användas. EU har även definierat hur indikatorerna ska tolkas och mätas.

				För EJFLU finns dessutom EU-gemensamma målindikatorer som i de flesta fall är utfallsindikatorer. För dessa fastställs särskilda mål. Dessa mål är satta utifrån tillgänglig statistik som oftast bygger på utfall och resultat i föregående program.
	G7.d) Ett verkningsfullt system med resultatindikatorer som omfattar fastställande av mål för dessa indikatorer	Yes	Samtliga operativa program samt samtliga ex-anteutvärderingar.	EU har på förhand fastställt de gemensamma indikatorer som ska användas. EU har även definierat hur indikatorerna ska tolkas och mätas. För EJFLU finns dessutom EU-gemensamma målindikatorer som i de flesta fall är utfallsindikatorer. För dessa fastställs särskilda mål. Dessa mål är satta utifrån tillgänglig statistik som oftast bygger på utfall och resultat i föregående program.
	G7.e) Ett verkningsfullt system med resultatindikatorer som omfattar uppfyllande av kraven på tillförlitlighet och statistisk validering för varje indikator, tydlighet vid normativ tolkning, anpassning till politiken och uppgifternas aktualitet	Yes	Samtliga operativa program samt samtliga ex-anteutvärderingar.	EU har på förhand fastställt de gemensamma indikatorer som ska användas. EU har även definierat hur indikatorerna ska tolkas och mätas. För EJFLU finns dessutom EU-gemensamma målindikatorer som i de flesta fall är utfallsindikatorer. För dessa fastställs särskilda mål.

				Dessa mål är satta utifrån tillgänglig statistik som oftast bygger på utfall och resultat i föregående program.
	G7.f) Garantier för att man i all verksamhet som finansieras av programmet använder sig av ett verkningsfullt system av indikatorer	Yes	Samtliga operativa program samt samtliga ex-anteutvärderingar.	EU har på förhand fastställt de gemensamma indikatorer som ska användas. Dessa omfattar all verksamhet i programmen.

6.2.1. Förteckning över åtgärder som ska vidtas för de allmänna förhandsvillkoren

Tillämpligt förhandsvillkor på nationell nivå	Kriterier som inte uppfylls	Action to be taken	Deadline	Bodies responsible for fulfillment

6.2.2. Förteckning över åtgärder som ska vidtas för de förhandsvillkor som är kopplade till prioriteringar

Tillämpligt förhandsvillkor på nationell nivå	Kriterier som inte uppfylls	Action to be taken	Deadline	Bodies responsible for fulfillment

7. BESKRIVNING AV RESULTATRAMEN

7.1. Indikatorer

Prioritering	Applicable	Indikator och måttenhet i tillämpliga fall	Mål 2023 (a)	Justering för tilläggsbetalningar (b)	Delmål 2018 % (c)	Delmål absolut värde (a-b)*c
P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning	X	Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A) + jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	4 078,00		40%	1 631,20
	X	Summa offentliga utgifter P2 (euro)	318 986 700,00		40%	127 594 680,00
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	X	Summa offentliga utgifter P3 (euro)	188 520 757,00		40%	75 408 302,80
	X	Antal jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper (fokusområde 3A)	660,00		15%	99,00
		Antal jordbruksföretag som deltar i system för riskhantering (fokusområde 3B)				
P4: Återställa, bevara	X	Summa offentliga utgifter P4 (euro)	2 376 369 637,0	2 865 795,00	60%	1 424 102 305,2

och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket			0			0
	X	Jordbruksmark som omfattas av åtagande som bidrar till biologisk mångfald (ha) (fokusområde 4A) + förbättrar vattenförvaltning (ha) (fokusområde 4B) + förbättrar markskötsel och/eller förebygger jorderosion (ha) (fokusområde 4C)	1 024 100,00	2 000,00	60%	613 260,00
P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn	X	Summa offentliga utgifter P5 (euro)	48 038 164,00		10%	4 803 816,40
		Jordbruks- och skogsbruksmark som omfattas av förvaltning för att främja koldioxidbindning eller bevarande av kolsänkor (ha) (fokusområde 5E) + jordbruksmark som omfattas av åtagande för att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak (ha) (fokusområde 5D) + bevattnad mark som ställs om till effektivare bevattningssystem (ha) (fokusområde 5A)				
	X	Antal investeringar i energibesparingar och energieffektivitet (fokusområde 5B) + i förnybar energiproduktion (fokusområde 5C)	560,00		25%	140,00
P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk	X	Summa offentliga utgifter P6 (euro)	885 990 973,00		10%	88 599 097,30
	X	Antal insatser som får stöd för att förbättra grundläggande tjänster och	4 360,00		17.52 %	763,87

utveckling på landsbygden		infrastrukturer i landsbygdsområden (fokusområdena 6B och 6C)				
	X	Befolkning som omfattas av LAG-gruppen (fokusområde 6B)	3 900 000,00		100%	3 900 000,00

7.1.1. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning

7.1.1.1. Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A) + jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 4 078,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 40%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 1 631,20

Motivering till fastställande av delmål:

Se motivering till P2, summa offentliga utgifter.

7.1.1.2. Summa offentliga utgifter P2 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 318 986 700,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 40%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 127 594 680,00

Motivering till fastställande av delmål:

Procentsatsen baseras på profilen för motsvarande åtgärder i tidigare programperiod. Justering har gjorts för helt nya delåtgärder som förväntas ha en långsammare takt inledningsvis. Åtgärderna har viktats i förhållande till andel av budget. Förväntad starttidpunkt är under 2015 för merparten av de åtgärder/delåtgärder som ingår.

7.1.2. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

7.1.2.1. Summa offentliga utgifter P3 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 188 520 757,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 40%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 75 408 302,80

Motivering till fastställande av delmål:

Procentsatsen baseras på profilen för motsvarande åtgärder i tidigare programperiod. Justering har gjorts för helt nya delåtgärder som förväntas ha en långsammare takt inledningsvis. Åtgärderna har viktats i förhållande till andel av budget. Förväntad starttidpunkt är under 2015 för merparten av de åtgärder/delåtgärder som ingår.

7.1.2.2. Antal jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper (fokusområde 3A)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 660,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 15%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 99,00

Motivering till fastställande av delmål:

Genom ett förbiseende markerades inte indikator som ”Applicable” varför heller inget delmål fastställdes när programmet togs fram. Procentsatsen baseras därför på hittills inkomna ansökningar under denna programperiod. Åtgärd 16.4 öppnades för ansökningar först 2016 och i denna programändring utökas budgeten med cirka 10,7 miljoner euro. Eftersom budgeten utökas 2018 kommer beviljade projekt inte att kunna slutföras till utgången av 2018 varför andelen slutförda projekt blir relativt lågt i jämförelse med det totala antalet.

7.1.2.3. Antal jordbruksföretag som deltar i system för riskhantering (fokusområde 3B)

Applicable: Nej

Mål 2023 (a): 0,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c):

Delmål absolut värde (a-b)*c: 0,00

Motivering till fastställande av delmål:

7.1.3. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

7.1.3.1. Summa offentliga utgifter P4 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 2 376 369 637,00

Justering för tilläggsbetalningar (b): 2 865 795,00

Delmål 2018 % (c): 60%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 1 424 102 305,20

Motivering till fastställande av delmål:

Stödformer med årlig utbetalning har beräknats enligt undantagsregeln. För den del som inte omfattas av undantagsregeln har procentsatsen baseras på profilen för motsvarande åtgärder i tidigare programperiod. Justering har gjorts för helt nya delåtgärder som förväntas ha en långsammare takt inledningsvis. Åtgärderna har viktats i förhållande till andel av budget. Starttidpunkten är 2014 för merparten av de åtgärder/delåtgärder som ingår.

7.1.3.2. Jordbruksmark som omfattas av åtagande som bidrar till biologisk mångfald (ha) (fokusområde 4A) + förbättrar vattenförvaltning (ha) (fokusområde 4B) + förbättrar markskötsel och/eller förebygger jorderosion (ha) (fokusområde 4C)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 1 024 100,00

Justering för tilläggsbetalningar (b): 2 000,00

Delmål 2018 % (c): 60%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 613 260,00

Motivering till fastställande av delmål:

Se motivering till P4, summa offentliga utgifter.

7.1.4. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn

7.1.4.1. Summa offentliga utgifter P5 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 48 038 164,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 10%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 4 803 816,40

Motivering till fastställande av delmål:

Procentsatsen baseras på profilen för motsvarande åtgärder i tidigare programperiod. Justering har gjorts för helt nya delåtgärder som förväntas ha en långsammare takt inledningsvis. Åtgärderna har viktats i förhållande till andel av budget. Förväntad starttidpunkt är under 2015 för merparten av de åtgärder/delåtgärder som ingår.

7.1.4.2. Jordbruks- och skogsbruksmark som omfattas av förvaltning för att främja koldioxidbindning eller bevarande av kolsänkor (ha) (fokusområde 5E) + jordbruksmark som omfattas av åtagande för att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak (ha) (fokusområde 5D) + bevattnad mark som ställs om till effektivare bevattningssystem (ha) (fokusområde 5A)

Applicable: Nej

Mål 2023 (a): 0,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c):

Delmål absolut värde (a-b)*c: 0,00

Motivering till fastställande av delmål:

7.1.4.3. Antal investeringar i energibesparingar och energieffektivitet (fokusområde 5B) + i förnybar energiproduktion (fokusområde 5C)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 560,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 25%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 140,00

Motivering till fastställande av delmål:

Se motivering till P5, summa offentliga utgifter.

7.1.5. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden

7.1.5.1. Summa offentliga utgifter P6 (euro)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 885 990 973,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 10%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 88 599 097,30

Motivering till fastställande av delmål:

Procentsatsen baseras på profilen för motsvarande åtgärder i tidigare programperiod. Justering har gjorts för helt nya delåtgärder som förväntas ha en långsammare takt inledningsvis. Åtgärderna har viktats i förhållande till andel av budget. Förväntad starttidpunkt är under 2015 för merparten av de åtgärder/delåtgärder som ingår. Budgeten för 7.3 har utökats med cirka 119,2 miljoner euro i en programändring under 2018, detta har också lett till att procentsatsen har justerats ner eftersom de projekt

som beviljas på grund av budgetutökningen inte kommer att kunna slutföras till utgången av 2018.

7.1.5.2. Antal insatser som får stöd för att förbättra grundläggande tjänster och infrastrukturer i landsbygdsområden (fokusområdena 6B och 6C)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 4 360,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 17.52%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 763,87

Motivering till fastställande av delmål:

Se motivering till P6, summa offentliga utgifter.

7.1.5.3. Befolkning som omfattas av LAG-gruppen (fokusområde 6B)

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 3 900 000,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 100%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 3 900 000,00

Motivering till fastställande av delmål:

Procentsatsen baseras på bedömningen att alla områden är fastställda vid tidpunkten för avstämning.

7.2. Alternativa indikatorer

Prioritering	Applicable	Indikator och måttenhet i tillämpliga fall	Mål 2023 (a)	Justering för tilläggsbetalningar (b)	Delmål 2018 % (c)	Delmål absolut värde (a-b)*c
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	X	Antal stödmottagare	5 000,00		40%	2 000,00
P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn	X	Antal insatser som får stöd av investeringar	280,00		25%	70,00

7.2.1. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

7.2.1.1. Antal stödmottagare

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 5 000,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 40%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 2 000,00

Motivering till fastställande av delmål:

Se motivering till P3, summa offentliga utgifter, i ovanstående tabell

7.2.2. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn

7.2.2.1. Antal insatser som får stöd av investeringar

Applicable: Ja

Mål 2023 (a): 280,00

Justering för tilläggsbetalningar (b):

Delmål 2018 % (c): 25%

Delmål absolut värde (a-b)*c: 70,00

Motivering till fastställande av delmål:

Se motivering till P5, summa offentliga utgifter, i ovanstående tabell

7.3. Reserv

Prioritering	Totalt planerat unionsbidrag (i euro)	Totalt bidrag från unionen som planeras (euro) som omfattas av resultatreserven	Resultatreserv (i euro)	Minsta resultatreserv (min. 5 %)	Högsta resultatreserv (max. 7 %)	Resultatreserv, nivå
P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning	140 688 732,00	146 582 288,80	8 551 897,00	7 329 114,44	10 260 760,22	5.83%
P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket	83 146 872,00	86 629 957,00	4 524 918,00	4 331 497,85	6 064 096,99	5.22%
P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket	1 046 954 925,00	1 071 798 148,01	64 865 487,00	53 589 907,40	75 025 870,36	6.05%
P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn	21 187 178,00	22 074 724,82	1 715 736,50	1 103 736,24	1 545 230,74	7.77%
P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och	401 414 573,00	418 230 131,37	25 060 877,00	20 911 506,57	29 276 109,20	5.99%

ekonomisk utveckling på landsbygden						
Summa	**1 693 392 280,00**	**1 745 315 250,00**	**104 718 915,50**	**87 265 762,50**	**122 172 067,50**	**6%**

8. BESKRIVNING AV DE UTVALDA ÅTGÄRDERNA

8.1. Beskrivning av de allmänna villkor som gäller för mer än en åtgärd, inklusive, i förekommande fall, definition av landsbygdsområde, utgångsläge, tvärvillkor, avsedd användning av finansieringsinstrument, avsedd användning av förskott och gemensamma bestämmelser för investeringar, inklusive bestämmelserna i artiklarna 45 och 46 i förordning (EU) nr 1305/2013

Gemensamma villkor

Detaljerade regler för alla åtgärder och delåtgärder inom landsbygdsprogrammet kommer att regleras i nationella förordningar samt i förvaltningsmyndighetens föreskrifter.

Åtaganden för miljöersättningar samt ersättning till ekologisk produktion kommer att grundas på 5-åriga åtaganden. Ersättning för omställning till ekologisk produktion kommer att grundas på 2-åriga åtaganden. Djurvälfärdsersättningar kommer att grundas på 1-åriga åtaganden.

Sverige avser att använda sig av möjligheten som anges i artikel 47 i förordning 1305/2013 att variera storleken på åtaganden från år till år.

Högsta ersättningsnivån anges i bilaga II i förordning (EU) nr 1305/2013. För att undvika överkompensation kommer behörig myndighet att kontrollera medelersättning per hektar för varje ansökan. Om den totala ersättningen överstiger den maximala nivån som anges i förordning kommer ersättningen att minskas med den överstigande delen av ersättningen.

I de specifika fall då den ersättningsnivå som anges i förordningen överskrids motiveras detta under den aktuella delåtgärden.

Stöd ges endast till projekt eller investeringar som ligger inom detta programs definition av landsbygdsområde (se nedan). För lokalt ledd utveckling måste projektet ligga inom ramen för tillämpningsområdet för lokalt ledd utveckling.

Klumpsumma

För delåtgärder inom åtgärd 1, 2, 7, 10, 16 och 19 är det möjligt att använda klumpsumma som metod för att fastställa stödet. Detta ger möjlighet till effektivare administration för myndigheter och stödmottagare och det blir även en tydligare koppling mellan stödbeloppet och resultatet. Klumpsumma innebär att sökande får ett förutbestämt belopp på högst 100 000 euro för hela eller delar av insatsen om sökande uppnår målen. Insatsen ska ha tydliga och mätbara mål och en specificerad budget. Den preliminära budgeten utgår ifrån sökandens uppskattning och rimlighetsbedöms av stödmyndigheten (inom delåtgärd 19 även LAG) genom den ordinarie rutinen för rimlighetsbedömning. Vid ansökan om utbetalning behöver sökande inte redovisa underlag för utgifterna utan endast dokument som styrker att målet eller målen med insatsen är uppfyllda.

Baseline

För arealbaserade miljöersättningar samt ekologisk produktion är baseline uppfyllandet av skötselvillkor inom direktstöden, uppfyllandet av relevanta tvärvillkor och annan relevant nationell lagstiftning. För djurbaserade miljöersättningar samt djurvälfärdsersättningar är det uppfyllandet av relevanta tvärvillkor som är baseline.

Tvärvillkor

Enligt artikel 93 i förordning (EU) nr 1306/2013 ska mottagare som får ersättning enligt artiklar 28-31, 33 och 34 uppfylla de krav som anges i bilaga II i förordning (EU) nr 1306/2013. När krav som anges i bilaga II ändras kommer Sverige tillämpa artikel 48 i förordning (EU) nr 1305/2013 för anpassa åtaganden till dessa nya krav. För en utförlig beskrivning av tvärvillkor och andra nationella bindande normer, se bilaga om tvärvillkor och andra bindande normer tillhörande kapitel 8.

Avsedd användning av förskott

Förskott får lämnas inom åtgärderna 7, 16, 19 och projektstöd till lantrasföreningar i 10.2 under förutsättning att sökanden är en ideell förening, en ekonomisk förening i form av ett lokalt kooperativ, en allmännyttig stiftelse eller en lokal utvecklingsgrupp som drivs av stödmottagaren. Inom delåtgärd 7.4 stöd till kommersiell och viss offentlig service kan förskott lämnas även till företag. Förskottet lämnas enbart med svenska pengar. Först när insatsen är genomförd och godkänd vid den slutliga utbetalningen debiteras EU-pengar enligt gällande andel. Om en insats inte godkänns helt eller delvis leder det till minskad utbetalning eller vid behov även återkrav. Närmare reglering av mottagare utöver det som anges i artikel 63 i förordning (EU) nr 1305/2013 kommer göras i nationella regelverk.

För 2016 sker förskottsutbetalning med 85 procent för åtgärderna M10, M11, M13 och M14. Detta enligt Commission Implementing Regulation (EU) 2016/1617 of 8 September 2016.

Minskad stödnivå

Minskad stödnivå får tillämpas inom åtgärderna 1, 2, 4, 6, 7 och 16 när budgeten inte räcker till för att finansiera ett helt ärende upp till den nivå som gäller för det specifika insatsområdet. Detta gäller insatsområden där det finns en stödnivå angiven och inte insatsområden som har ett fast belopp. Möjligheten ska kunna tillämpas för det ärende vars stödberättigade kostnader inte ryms i sin helhet när stödmyndigheten fördelar den sista delen av budgeten inom aktuellt insatsområde. Det ärende som får en minskad stödnivå är det ärende som rangordnas högst av de ärenden som inte ryms inom budgeten. Stödnivån får sänkas till lägst 20 % av stödberättigande kostnader. Tillämpningen av minskad stödnivå ska preciseras i stödmyndigheternas handlingsplaner och stödmyndigheten ska, innan beslut fattas, informera berörd sökande.

Definition av jordbruksverksamhet och jordbruksföretag

i) att producera, föda upp eller odla jordbruksprodukter inklusive trädgårdsprodukter, inbegripet skörd, mjölkning, djuruppfödning och djurhållning för animalieproduktion eller annan produktion, inklusive verksamhet som får bedrivas av sameby med stöd av rennäringslagen (1971:437) eller

ii) att hålla en jordbruksareal i ett skick som gör den lämplig för bete eller odling utan några särskilda förberedande åtgärder utöver sedvanliga jordbruksmetoder och jordbruksmaskiner, på grundval av kriterier som ska fastställas av medlemsstaterna på grundval av en ram som fastställts av kommissionen, eller

iii) att på jordbruksarealer som naturligt hålls i ett skick som lämpar sig för bete eller odling bedriva en minimiverksamhet som definieras av medlemsstaterna.

I annan produktion ingår all råvara till produkter enligt EU:s regler om förädlade jordbruksprodukter, se bilaga 1 produkt i EG-fördraget 2012/C 326/01, exklusive fiskeriprodukter. För samtliga företag gäller att de måste ha sin jordbruksverksamhet registrerad som näringsverksamhet enligt Skattemyndighetens regler för

att få räknas som jordbruksföretag. I djurhållning för animalieproduktion ingår naturligt också rennäringen. I programtexten är det dock förtydligat när rennäringsföretag kan söka stöd. På samma sätt förtydligas också när trädgårdsföretag kan söka stöd.

Till jordbruksföretag räknas de företag som bedriver jordbruksverksamhet. Rennärings- och trädgårdsföretag ingår alltså i begreppet jordbruksföretag. När det står företag i programtexten inkluderas jordbruksföretag, i de fall det inte uttryckligen står något annat.

Jordbruksprodukt definieras enligt bilaga 1-produkt i i EG-fördraget 2012/C 326/01.

Definition av jordbruksmark

Definitionen grundar sig på artikel 28 punkt 2 i förordning (EU) nr 1305/2013. Som jordbruksmark räknas den mark som anses vara jordbruksareal enligt artikel 2. punkt 1 f i förordning (EU) nr 1305/2013. Utöver detta räknas som jordbruksmark även den mark som ingår i ett miljöersättningsåtagande där stödmyndigheten har fastställt marken som våtmark eller damm, skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark, gräsfattig mark, fäbodbete eller mark som restaureras eller röjs till ägoslaget betesmark.

Definitionerna för våtmark och damm samt olika typer av betesmark och slåtterängar regleras i svensk förordning och föreskrift.

Definition av skogsmark

Mark som anses som skogsmark enligt 2 § skogsvårdslagen (1979:429)

Definition av landsbygdsområde

Landsbygdsdefinitionen i landsbygdsprogrammet består av fyra huvuddelar: jordbruksföretag, mindre tätorter, regionala undantag samt särskild definition för lokalt ledd utveckling. Under vissa omständigheter kan enskilda åtgärder tillämpa en annan definition.

Ingen geografisk avgränsning kommer att tillämpas för de insatser som har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet, skogsbruksverksamhet, målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk eller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även om stödmottagaren är lokaliserad i en tätort.

För övriga åtgärder, delåtgärder eller typer av insatser med undantag för lokalt ledd utveckling, definieras landsbygd som områden utanför tätorter med mer än 3 000 invånare enligt SCBs befolkningsstatistik för år 2015[1]. I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

Sveriges landsbygd består av ett antal olika landsbygder med olika karaktär. Den glesa landsbygden i norr skiljer sig åt i jämförelse med den mer bebyggda landsbygden i söder och den tätbebyggda landsbygden runt storstäderna. Detta kan belysas av det faktum att endast 16 procent av tätorterna med över 3 000 invånare finns i de sex norrlandslänen. Förekomsten av tätorter i ett annars glest befolkat område kan vara viktiga stödjepunkter i genomförandet av programmet. Av denna anledning bör berörda myndigheter som handlägger stöd som riktas till de län där befolkningstätheten är lägre än medelvärdet för riket (22,9 invånare per kvadratkilometer) ges möjlighet att nyansera och utveckla den ovan bestämda huvudregeln. Detta kan göras genom att större tätorter räknas in i tillämpningsområdet för dessa län. Eventuella ändringar

av huvudregeln ska framgå av stödmyndigheternas handlingsplaner. I handlingsplanen ska det tydligt framgå vilken avgränsning som görs. Om det görs avsteg från huvudregeln ska det kunna motiveras på ett tydligt sätt. Förvaltningsmyndigheten ska godkänna handlingsplanerna innan de kan tillämpas.

Om stödmyndigheterna planerar att göra avsteg från huvudprincipen, dvs. att lägga till tätorter större än 3 000 invånare ska SCB:s befolkningsstatistik 2015 över Sveriges tätorter användas för att undantagen från huvudregeln ska bli tydliga.

I bilagan "Åtgärder kopplade till definiton av landsbygdsområde" tillhörande avsnitt 8.1 visas för vilka stöd som landsbygdsdefinition ska användas respektive inte användas.

Definition av tillämpningsområdet för lokalt ledd utveckling

Nedanstående definition av tillämpningsområden för lokalt ledd utveckling gäller enbart den av Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling finansierade delen i de fall där strategin omfattar flera fonder. Definitionen av området ska inte begränsa möjligheten till samarbetsprojekt enligt artikel 44 i förordning (EU) nr 1305/2013.

Ingen avgränsning av tillämpningsområdet görs om projektet har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet eller målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk.

För stöd till andra verksamheter definieras tillämpningsområdet enligt följande:

Tillämpningsområdet för lokalt ledd utveckling omfattar landsbygden och tätorter med under 20 000 invånare. I de lokala utvecklingsstrategierna för utvecklingsområdena (även kallade för leaderområden) får begränsningar göras så att stora tätorter kan uteslutas från utvecklingsområdet. Insatser kan även genomföras i större tätorter, med fler än 20 000 invånare, om projektet ger mervärden till utvecklingsområdet.

Bakgrund

Det finns flera skäl att ha med orter upp till 20 000 invånare i lokala utvecklingsområden, dels är det viktigt att ha en kontinuitet från genomförandet av programmet 2007-2013, dels är det viktigt att ha med större tätorter för att få till stånd en bred samverkan mellan aktörer. För att uppnå målen i lokala utvecklingsstrategier krävs att strategin omfattar hela områdets utveckling där vissa tätorter behöver ingå för att områdets potential ska användas fullt ut. Det kan innebära att företag, föreningar och organisationer i tätorter upp till 20 000 invånare behöver involveras i genomförandet av strategin för att skapa en sammanhållen lokal identitet som också utgör en viktig grund för utveckling. Utvecklingsprojekt med inriktning på exempelvis turism, integration och livsmedelsförädling handlar ofta om att få till stånd ett utbyte mellan aktörer i mindre samhällen och landsbygden. En destinationsutveckling behöver exempelvis se till vad hela området har att erbjuda för att locka besökare och bli framgångsrikt, och en förädlingsverksamhet kan behöva involvera företag som förädlar och saluför produkterna i tätorten.

[1] För år 2015 finns befolkningsstatistik på tätortsnivå. Denna statistik uppdateras endast var femte år. Statistiken finns att hämta hos Jordbruksverkets webbplats.

Innehåll i projektplan, affärsplan och energiplan

Utifrån affärsplanen och projektplanen kan stödmyndigheten ställa krav på vad som måste genomföras för

att den sökande ska kunna få pengar utbetalade.

Affärsplan

Sökanden ska bifoga en affärsplan som innehåller uppgifter om vilken investering som ska genomföras, varför sökande vill genomföra investeringen, företagets nuvarande verksamhet, hur investeringen påverkar företagets situation till exempel konkurrenskraft, uppgifter som krävs för myndighetens bedömning av behov av stöd, utgift för investeringen och slutdatum för när investeringen ska vara klar. Sökanden ska också lämna uppgifter som är kopplade till indikatorer i de fall sådana finns. Det kan vara EU-indikatorer eller nationella indikatorer.

Projektplan

Sökanden ska bifoga en projektplan som innehåller uppgifter om vad projektet ska göra, vilka som ska genomföra projektet, budget och finansiering, tidplan inklusive slutdatum för när projektet ska vara klart varför den sökande vill genomföra projektet, vilken målgruppen är, vilka målen är för projektet samt hur resultatet ska tas tillvara. För miljöinvesteringar ska även en karta med investeringens placering bifogas. Detta underlag ska används av stödmyndigheten för att bedöma platsens lämplighet utifrån syftet med investeringen. Sökanden ska också lämna uppgifter som är kopplade till indikatorer i de fall sådana finns. Det kan vara EU-indikatorer eller nationella indikatorer.

För bredband och stödet för att bilda en innovationsgrupp är dock projektplanen förenklad, läs mer under delåtgärd 7.3 och 16.1.

Energiplan

Sökande ska bifoga en energiplan om ansökan avser energieffektivisering eller förnybar energi. Planen ska innehålla uppgifter om hur investeringen påverkar energianvändningen för den som söker stöd. Om ansökan gäller energieffektivisering ska det framgå om den som söker har fått energirådgivning. Om ansökan gäller förnybar energi ska den sökande lämna uppgifter om hur investeringen påverkar den sökandes energianvändning och installerad effekt. Om ansökan gäller investering i biogasanläggning eller småskalig kraftvärme ska sökande lämna särskilda uppgifter kopplade till den aktuella investeringen. Det kan vara uppgifter om substrat i biogasanläggningen, användning av spillvärme samt producerad mängd gas eller el. Vid produktion till försäljning efterfrågas energikälla eller energiråvara samt beräknad produktionsmängd, antal KWh/år alternativt kubikmeter eller ton för värme, el eller drivmedel. Sökanden ska också lämna uppgifter som är kopplade till indikatorer i de fall sådana finns. Det kan vara EU-indikatorer eller nationella indikatorer.

Övriga definitioner

Stödmyndighet: Den myndighet som handlägger stöd inom en viss åtgärd.

Företagsstöd: Ett stöd där resultatet ska vara till nytta för företaget eller företagen som söker stödet.

Projektstöd: Ett stöd där resultatet ska vara till nytta för fler än den eller de som söker stödet. Inom lokalt ledd utveckling kan dock enskilda företag söka projektstöd även om stödet då inte kommer att vara till nytta för fler än det företag som söker projektstödet.

Kort livsmedelskedja: Det får högst vara en mellanhand mellan jordbrukaren och konsumenten vid förädling

jordbruksprodukt till livsmedel.

Lokala marknader: Handel inom eget och angränsande landskap. Det gäller även över landsgräns. För Öland är Småland angränsande landskap och för Gotland är Småland, Östergötland, Södermanland och Uppland angränsande landskap. Med över landsgräns avses angränsande landskap med anknytning via fastland.

Investeringar: Ett inköp räknas som en investering enligt artikel 45 i (EU) nr 1303/2013 om utgifter uppgår till minst 22 000 kronor, exklusive moms. Beloppet är valt för att stämma överens med de svenska bokföringsreglerna för när investeringar avskrivs direkt. Dessa investeringar ska behållas i fem år enligt artikel 71 i den fondgemensamma förordningen (EU) 1303/2013.

Eget arbete: Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som ”eget arbete” då dessa inte kan erhålla lön för sitt arbete. Endast ”eget arbete” som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Tillbehör till fastighet: Fast egendom, fastighet och tillbehör till fastighet definieras i Jordabalken (1970:994). Tillbehör till en fastighet är byggnader, ledningar, stängsel och andra anläggningar som har anbragts inom fastigheten för stadigvarande bruk, på rot stående träd och andra växter, naturlig gödsel.

Med uppförande av tillbehör till fastighet menas i detta sammanhang det man vill tillföra fastigheten genom investeringen, till exempel bygga ett nytt kostall, nya stängsel, ny dränering, ny damm eller plantering av fleråriga grödor. Upprustning av tillbehör till fastighet kan vara renovering av stallkulturhistoriska byggnader, dammar, dräneringar och även röjning eller restaurering av mark.

Byggnad: Byggnad definieras i Jordabalken (1970:994) enligt nedan. Till byggnad hör fast inredning och annat varmed byggnaden blivit försedd, om det är ägnat till stadigvarande bruk för byggnaden eller del av denna, såsom fast avbalkning, hiss, ledstång, ledning för vatten, värme, ljus eller annat med kranar, kontakter och annan sådan utrustning, värmepanna, element till värmeledning, kamin, kakelugn, innanfönster, markis, brandredskap, civilförsvarsmateriel och nyckel.

I enlighet med vad som sägs i första stycket hör där jämte i regel till byggnad, såvitt angår:

1. bostad: badkar och annan sanitetsanläggning, spis, värmeskåp och kylskåp samt maskin för tvätt eller mangling,

2. butikslokal: hylla, disk och skyltfönsteranordning,

3. samlingslokal: estrad och sittplatsanordning,

4. ekonomibyggnad till jordbruk: anordning för utfodring av djur och anläggning för maskinmjölkning,

5. fabrikslokal: kylsystem och fläktmaskineri.

Indirekta kostnader:

Följande utgifter ingår i schablon för indirekta kostnader om de inte har en direkt koppling till en specifik

aktivitet i projektet:

Övergripande styrning och ledning

- Övrig indirekt personalkostnad i organisationen till den del som inte arbetar direkt i projektet(ledning, kundservice, personalenhet, ekonomi, administration, IT-support, information, marknadsföring, juridik mm)

Centralt personalstöd för all personal i organisationen

- Utbildning och annan kompetensutveckling
- Rekryteringskostnader inklusive utannonsering av tjänst

- Sjuk- och hälsovård
- Frisk- och personalvårdsförmåner

Lokalkostnader och därtill relaterade utgifter som används av projektets personal

- Hyra för lokal

- Lokalkostnader
- Förvaltning och drift av lokaler, inkl. underhåll, städ/vaktmästeri och reparationer
- Försäkringar kopplade till lokaler för personal och till kontorsutrustning (brand, stöldförsäkring)
- El, värme, vatten

Reception, kontorsservice, telekommunikation

- Kommunikation; telefon, fax, internet, postservice, porto
- Kontorsutrustning (möbler, datorer inklusive programvaror, mm); Inköp, hyra, avskrivning, reperation och underhåll
- Kontorsmaterial; papper, pennor, pärmar, mm
- Kopieringskostnader
- Bankavgifter; t.ex. konto- och kortavgift nödvändiga för projektet (inte ränte- och andra transaktionsavgifter)
- Böcker/tidningar mm

- Medlemsavgifter

Registratur och arkivering

- Registratur- och arkiveringskostnader

Övriga kostnader

- Parkeringskostnader
- Intern representation; mat och gåvor

8.2. Beskrivning per åtgärd

8.2.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

8.2.1.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 14

8.2.1.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med kompetensutvecklingen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska åtgärden verka för en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden. Åtgärden ska gynna personer som är verksamma inom jordbruks-, livsmedels-, skogsbruks- och servicesektorn, markförvaltare och andra ekonomiska aktörer som utgörs av små och medelstora företag som bedriver verksamhet på landsbygden. I många fall kommer stödmyndigheten att vara projektägare. Inom dessa projekt kan myndigheten upphandla olika typer av kompetensutvecklingsverksamhet samt genomföra verksamhet i egen regi. Stödmyndigheten kan också genom riktade utlysningar ta in ansökningar inom de två delåtgärderna och de olika fokusområdena. Jordbruksverket är, förutom förvaltningsmyndighet, också sektorsansvarig myndighet för de svenska miljömålen inom jordbruksverksamhet. Av denna anledning kommer en hel del av verksamheten inom fokusområdena 4abc och 5bcd att genomföras i egen regi av Jordbruksverket. Projektövergripande verksamhet samt verksamhet som bedöms mindre effektiv att upphandla eller utlysa kommer också att genomföras av respektive stödmyndighet.

Bidrag till fokusområde

1a – Ökad kompetens hos dem som verkar och lever på landsbygden bidrar till att främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap.

1c – Informationsinsatser, demonstrationer och kursverksamhet för dem som verkar och lever på landsbygden bidrar till att främja livslångt lärande.

2a – Jordbrukets konkurrenskraft stärks genom informationsinsatser och kurser inom företagsutveckling och företagsledning.

3a– Jordbrukets konkurrenskraft stärks genom vidareförädling av livsmedel och genom att skapa mervärden t.ex. med förstärkt djuromsorg.

4abc– Ökad kompetens hos verksamma på landsbygden om samhällsmål inom miljö och klimat och hur de kan nås bidrar till en hållbar utveckling av landsbygden. Även kompetensutvecklings- och informationsinsatser som kopplar till fokusområde 5c och 5d ingår här.

6a- Småföretag och arbetstillfällen på landsbygden kan utvecklas genom informationsinsatser och kurser inom andra näringar än jordbruk men också genom utveckling och tillvaratagande av kulturarv och

traditionell kunskap.

6b- Ökad kompetens inom lokal service på landsbygden samt kulturarv och kulturmiljöer inom mat, vilket främjar den lokala utvecklingen.

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

2a

Miljö: Information och kunskap behövs för att bedriva ett konkurrenskraftigt jordbruk som tar miljöansvar och bevarar den biologiska mångfalden på landsbygden.

Klimat: Information och kunskap behövs för att bedriva ett konkurrenskraftigt men klimatsmart jordbruk.

Innovation: Kurser och informationsinsatser är ett effektivt sätt att sprida innovationer.

3a

Miljö: Ökad kunskap om korta leveranskedjor mellan producent och konsument och om jordbruksproduktion med mervärden är positivt för miljö.

Klimat: Ökad kunskap om korta leveranskedjor mellan producent och konsument och om jordbruksproduktion med mervärden är positivt för klimatet.

Innovation: Kurser och informationsinsatser är ett effektivt sätt att sprida innovationer.

4abc, inklusive 5c och 5d

Miljö och klimat: Ökad kompetens hos verksamma på landsbygden om samhällsmål inom miljö och klimat och hur de kan nås bidrar till en hållbar utveckling av landsbygden.

Innovation: Kurser och informationsinsatser är ett effektivt sätt att sprida innovationer.

6a och 6b

Miljö: Ökad kunskap om service och företagsutveckling bidrar till en levande landsbygd med människor som tar hand om landskapet och de kultur- och naturresurser som finns på landsbygden.

Klimat: Landsbygdens resurser tas till vara.

Innovation: En mångfald av företag och service stimulerar innovation.

8.2.1.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.1.3.1. Stöd till demonstrationer och information

Delåtgärd:

- 1.2 – stöd till demonstrations- och informationsåtgärder

8.2.1.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Stöd till demonstrationer och information kan omfatta informationsmaterial i form av fysiska informationsträffar, broschyrer och webbinformation, sammanställning och förmedling av ny kunskap och ny tillämning av kunskap från forskning och försök till målgruppen. Dessutom kan stöd ges till demonstrationsgårdar och demonstrationsodlingar för att visa nya metoder och tekniker. Det kan också vara utveckling av IT-stöd för uppföljning av produktion och miljöprestanda samt framtagning av metoder och fakta för systematiserad rådgivning. Aktiviteterna ska inspirera till att använda ny teknik och nya metoder utifrån ny kunskap från forskning och försök.

Demonstrationerna och informationsåtgärderna kan sedan användas vid aktiviteter inom delåtgärderna 1.1, 2.1 och 2.3.

Fokusområde 1a, demonstrationer och information för att främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap

Aktiviteterna ska bidra till ökad kompetens hos dem som verkar och lever på landsbygden, vilket i sin tur främjar innovation, samarbete och utveckling av kunskap.

Fokusområde 2a, demonstrationer och information för ökad konkurrenskraft

Aktiviteterna ska bidra till att verksamma inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag ska få ökad kunskap eller praktiska exempel på hur de kan leda sitt företag så att det kan utvecklas, marknadsorienteras, anpassa sig till klimatförändringar och få bättre konkurrenskraft. Aktiviteterna kan innehålla ämnen som företagsledning, juridik, företagsadministration, marknadskunskap, ledarskap, affärsmannaskap, riskhantering, planering och upphandling inför byggnation samt byggnadslösningar och produktionsfrågor

för olika driftsgrenar inom jordbruk, trädgård och rennäring.

Fokusområde 3a, demonstrationer och information för kort livsmedelskedja och lokala marknader Demonstrationer och information för ökad djurvälfärd

Aktiviteterna ska bidra till att verksamma inom livsmedelsproduktion och förädling av livsmedel ska få ökad kunskap eller praktiska exempel på hur de kan utveckla lokala marknader eller korta livsmedelskedjor från producent till konsument samt om djurvälfärd. Aktiviteterna kan innehålla ämnen som kunskap och praktiska övningar inom småskalig livsmedelsförädling, företagsledning, marknadskunskap och logistik samt ämnen som bidrar till att främja djurvälfärden inom jordbruket och rennäringen. Inom djurvälfärd kan aktiviteterna också handla om klimatanpassning.

Fokusområde 4abc, demonstrationer och information för miljö och klimat

Även insatser som kopplar till 5c och 5d ingår här

Aktiviteterna ska bidra till att verksamma inom jordbruks- trädgårds- skogsbruks- och rennäringsföretag ska få ökad kunskap om nationella miljökvalitetsmål och EU-gemensamma mål för klimat, förnybar energi och vattenkvalitet. Målgruppen ska få praktiska och konkreta exempel på miljö- och klimatåtgärder som går att tillämpa på företagsnivå.

Aktiviteterna inom miljö och klimat kommer att genomföras inom följande fokusområden:

4a

Aktiviteterna handlar om att öka odlingslandskapets och skogens variationsrikedom genom ökad kunskap om hur man gynnar biologisk mångfald och synliggör natur- och kulturmiljöer, samt ge ökad kunskap om landskapets ekosystemtjänster. Aktiviteterna kan handla om hur man kan skapa förutsättningar för att öka den biologiska mångfalden i och vid åkermark i slättbyggd, hur betesmarker och slåtterängar ska skötas för att gynna biologisk mångfald och natur- och kulturmiljöer, hur man kan öka odlingen av bevarandevärda växtsorter, om hänsyn och åtgärder i skogs- och jordbruk för att öka ett områdes natur- och kulturvärden samt sociala värden.

4b

Aktiviteterna syftar till att bättre anpassa utfodringen till husdjurens behov av näringsämnen och till att anpassa gödslingen med stall- och mineralgödsel till grödornas växtnäringsbehov. Aktiviteterna kan även handla om åtgärder i fält som gynnar grödornas utveckling, vilket ger ett effektivt upptag av växtnäring, samt om skyddsåtgärder som minskar transporten av fosfor och kväve från fältet för att reducera övergödningseffekter i vatten och hav. Ytterligare ett område är integrerat växtskydd där aktiviteterna kan handla om metoder för att förebygga växtskyddsproblem och behovsanpassa användandet av växtskyddsmedel, samt att minska hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel. Dessutom kan aktiviteterna ta upp frågor om biologiska bekämpningsmetoder och hur man kan kombinera kemiska och mekaniska bekämpningsmetoder.

4c

Aktiviteterna ska bidra till att öka eller behålla markens bördighet och till att minska markpackningen. Det kan handla om åtgärder i växtodlingen som gynnar rotutveckling och mullhalt samt en god vattenhushållning. Åtgärderna ska minska risken för att jord transporteras från fälten till vattendragen. Här

ingår också aktiviteter som bidrar till ett hållbart skogsbruk för att förebygga effekter av klimatpåverkan och påverkan på vatten. Ytterligare ett område är ekologisk produktion där aktiviteterna kan handla om att underlätta omläggningen till ekologisk produktion samt hur man kan utveckla produktionsmetoder och klara av produktionstekniska hinder.

5c

Aktiviteterna ska bidra till att öka kunskaperna om och stimulera användning av klimat- och energieffektiva tekniker och metoder. Det kan vara aktiviteter för att öka kunskaper om energieffektivisering eller produktion och användning av förnybar energi. Det kan också handla om hur företagen kan bidra till ett mer resurseffektivt jordbruk genom ökad användning av avfall, rest- och biprodukter till energi.

5d

Aktiviteterna kan handla om allmän kunskapshöjning om kvävets och kolets kretslopp på gården, samt om åtgärder i växtodling och djurproduktion som ökar resurseffektiviteten och minskar övergödningseffekter i vatten och hav. Aktiviteterna syftar till att bättre anpassa utfodringen till husdjurens behov av näringsämnen och till att anpassa gödslingen med stall- och mineralgödsel till grödornas växtnäringsbehov. Detta minskar risken för förluster av ammoniak, lustgas och metan. Andra aktiviteter kan handla om att röta stallgödsel eller om att förbättra metoderna för lagring och spridning av stallgödsel, vilket även det minskar avgången av ammoniak, lustgas och metan till luften.

Fokusområde 6a, demonstrationer och information för att skapa nya jobb

Aktiviteterna ska bidra till att företag på landsbygden kan utvecklas, marknadsorienteras, finna nya marknader, öka antalet arbetstillfällen och ta tillvara landbygdens resurser. Aktiviteterna kan exempelvis innehålla ämnen som företagsledning, företagsadministration, marknadskunskap, betydelsen av jämställdhet, integration och tillgänglighet i företagandet och specifika frågor för branscher på landsbygden samt att utveckla nya produkter och tjänster.

Fokusområde 6b, demonstrationer och information för lokal serviceutveckling och matkultur

Lokal serviceutveckling

Aktiviteterna kommer att bestå av att ta fram, sammanställa och sprida kunskap, forskningsresultat samt lärdomar inom arbetet med lokal service på landsbygden. Aktiviteterna kommer att bestå av både generella och målgruppsinriktade informationsinsatser.

Kulturarv och kulturmiljöer kopplade till traditionell småskalig matkultur.

Aktiviteterna ska bidra till att främja och bevara ett levande och dynamiskt kulturarv inom mat- och livsmedelsframställning. Det kan vara information och demonstrationer inom lokal matidentitet och produktutveckling. Aktiviteterna kan också omfatta försäljning, logistik samt utveckling av förpackningar och varumärken.

Villkor

För stöd till kunskapssöverförings- och informationsåtgärder inom skogsbrukssektorn gäller villkoren enligt

artikel 38 i kommissionens förordning (EU) nr 702/2014.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.1.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stöd ges via upphandling, riktade utlysningar eller genom att stödmyndigheten genomför projekt i egen regi. Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.1.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER), artikel 38
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013, ESF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Personuppgiftslag (1998:2004)

8.2.1.3.1.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som ordnar

demonstrationer och informationsåtgärder.

8.2.1.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

- lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader
- eget arbete för att genomföra projektet
- köp av tjänst för att genomföra projektet
- immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara
- övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som exempelvis utgifter för hyra av utrustning, tryckning av material, möteslokaler och resor

8.2.1.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska bedriva kompetensutveckling inom. Specifika krav ställs vid varje utlysning och upphandling. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Den sökande ska ha en plan för personalens fortbildning inom det aktuella området. Vid behov måste den som håller i kompetensutvecklingen kunna visa att personalen har nödvändiga kvalifikationer och tillräcklig kunskap.
- Den som genomför aktiviteter ska ha dokumenterad erfarenhet inom det aktuella området. Detta ska styrkas genom tidigare arbeten eller referensobjekt.

8.2.1.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

När stödmyndigheten avsätter pengar till olika projekt kommer urvalskriterierna att användas för att säkerställa att arbetet verkligen bidrar till aktuellt fokusområde, som konkurrenskraft, förbättrad djurvälfärd, miljö och klimat, diversifiering, utveckling av arbetstillfällen och service på landsbygden. För demonstations- och informationsinsatser är det viktigt att urvalskriterierna bidrar till att prioritera projekt som leder till effektiv kunskapsspridning av innovationer och sådant som det finns identifierade behov av att öka kompetensen om hos målgruppen. Upphandling ska ske enligt lagen om offentlig upphandling för att säkerställa att den efterfrågade tjänsten upphandlas på kostnadseffektivt sätt.

8.2.1.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som

beskrivs i kapitel 8.1.

För demonstrationer och information utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller för den som får kompetensutveckling och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller alltså inte per stödmottagare.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas
    - belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt
- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

Schabloner tillämpas inte vid upphandling av aktiviteter.

8.2.1.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.1.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de

administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig offentlig upphandling (R4)
- bristfällig rimlighetsbedömning (R3)

8.2.1.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-

systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).
Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.1.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.1.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013 och procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. *Mat*. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband
    a. konferens

b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

1. *Traktamente.* Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)
2. *Eget arbete.* Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagare får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet. (Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.1.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Angivelse av lämplig kompetens för uppgiften för organ som tillhandahåller kunskapsöverföringstjänster, i form av kvalificerad personal och regelbunden utbildning

Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska bedriva kompetensutveckling inom. Specifika krav ställs vid varje utlysning och upphandling. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Vid behov måste den som håller i kompetensutvecklingen kunna visa att personalen har nödvändiga kvalifikationer och tillräcklig kunskap. Den sökande ska ha en plan för personalens fortbildning inom det aktuella området. Den som genomför aktiviteter ska ha dokumenterad erfarenhet inom det aktuella området. Detta ska styrkas genom tidigare arbeten eller referensobjekt.

Definition av längden på och innehållet i de utbytes- och besöksprogram inom jord- och skogsbruket som avses i artikel 3 i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.1.3.2. Stöd till kompetensutveckling

Delåtgärd:

- 1.1 – stöd till yrkesutbildnings- och kompetensutvecklingsåtgärder

8.2.1.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med kompetensutveckling är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Aktiviteterna ska inspirera till att använda ny teknik och nya metoder utifrån ny kunskap från forskning och försök. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling. Stöd ges för gruppaktiviteter till den som ordnar kompetensutvecklingen.

Fokusområde 1a, kompetensutveckling för att främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap

Aktiviteterna ska bidra till ökad kompetens hos dem som verkar och lever på landsbygden, vilket i sin tur främjar innovation, samarbete och utveckling av kunskap.

Fokusområde 1c, kompetensutveckling för ökad kompetens

Aktiviteterna ska bidra till ökad kompetens hos verksamma inom jordbruk och skogsbruk, vilket främjar livslångt lärande.

Fokusområde 2a, kompetensutveckling för ökad konkurrenskraft

Aktiviteterna ska bidra till att verksamma inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag får ökad kunskap eller praktiska exempel på hur de kan leda sitt företag så att det kan utvecklas, marknadsorienteras, anpassa sig till klimatförändringar och få bättre konkurrenskraft. Aktiviteterna kan innehålla ämnen som företagsledning, juridik, företagsadministration, marknadskunskap, ledarskap, affärsmannaskap, riskhantering, planering och upphandling inför byggnation samt byggnadslösningar och produktionsfrågor för olika driftsgrenar inom jordbruk, trädgård och rennäring.

Fokusområde 3a, kompetensutveckling för kort livsmedelskedja och lokala marknader Kompetensutveckling för ökad djurvälfärd

Aktiviteterna ska bidra till att verksamma inom livsmedelsproduktion och förädling av livsmedel får ökad kunskap eller praktiska exempel på hur de kan utveckla lokala marknader eller korta leveranskedjor från producent till konsument samt om djurvälfärd. Aktiviteterna kan innehålla ämnen som exempelvis småskalig livsmedelsförädling, företagsledning, marknadskunskap och logistik samt ämnen som bidrar till att främja djurvälfärden inom jordbruket och rennäringen. Inom djurvälfärd kan aktiviteterna också handla om klimatanpassning.

Fokusområde 4abc, kompetensutveckling för miljö och klimat

Även insatser som kopplar till 5c och 5d ingår här.

Aktiviteterna ska bidra till att verksamma inom jordbruks- trädgårds- skogsbruks- och rennäringsföretag ska få ökad kunskap om nationella miljökvalitetsmål och EU-gemensamma mål för klimat, förnybar energi och vattenkvalitet. Målgruppen ska få praktiska och konkreta exempel på miljö- och klimatåtgärder som går att tillämpa på företagsnivå.

Gruppaktiviteter inom miljö och klimat kommer att genomföras inom följande fokusområden:

4a

Aktiviteterna handlar om att öka odlingslandskapets och skogens variationsrikedom genom ökad kunskap om hur man gynnar biologisk mångfald och synliggör natur- och kulturmiljöer, samt ge ökad kunskap om landskapets ekosystemtjänster. Aktiviteterna kan handla om hur man kan skapa förutsättningar för att öka den biologiska mångfalden i och vid åkermark i slättbyggd, hur betesmarker och slåtterängar ska skötas för att gynna biologisk mångfald och natur- och kulturmiljöer, hur man kan öka odlingen av bevarandevärda växtsorter, om hänsyn och åtgärder i skogs- och jordbruk för att öka ett områdes natur- och kulturvärden samt sociala värden.

4b

Aktiviteterna syftar till att bättre anpassa utfodringen till husdjurens behov av näringsämnen och till att anpassa gödslingen med stall- och mineralgödsel till grödornas växtnäringsbehov. Aktiviteterna kan även handla om åtgärder i fält som gynnar grödornas utveckling, vilket ger ett effektivt upptag av växtnäring, samt om skyddsåtgärder som minskar transporten av fosfor och kväve från fältet för att reducera övergödningseffekter i vatten och hav. Ytterligare ett område är integrerat växtskydd där aktiviteterna kan handla om metoder för att förebygga växtskyddsproblem och behovsanpassa användandet av växtskyddsmedel, samt att minska hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel. Dessutom kan aktiviteterna ta upp frågor om biologiska bekämpningsmetoder och hur man kan kombinera kemiska och mekaniska bekämpningsmetoder.

4c

Aktiviteterna ska bidra till att öka eller behålla markens bördighet och till att minska markpackningen. Det kan handla om åtgärder i växtodlingen som gynnar rotutveckling och mullhalt samt en god vattenhushållning. Åtgärderna ska minska risken för att jord transporteras från fälten till vattendragen. Här ingår också aktiviteter som bidrar till ett hållbart skogsbruk för att förebygga effekter av klimatpåverkan och påverkan på vatten. Ytterligare ett område är ekologisk produktion där aktiviteterna kan handla om att underlätta omläggningen till ekologisk produktion samt hur man kan utveckla produktionsmetoder och klara av produktionstekniska hinder.

5c

Aktiviteterna ska bidra till att öka kunskaperna om och stimulera användning av klimat- och energieffektiva tekniker och metoder. Det kan vara aktiviteter för att öka kunskapen om energieffektivisering eller produktion och användning av förnybar energi. Det kan också handla om hur företagen kan bidra till ett mer resurseffektivt jordbruk genom ökad användning av avfall, rest- och biprodukter till energi.

5d

Aktiviteterna kan handla om allmän kunskapshöjning om kvävets och kolets kretslopp på gården, samt om åtgärder i växtodling och djurproduktion som ökar resurseffektiviteten och minskar övergödningseffekter i vatten och hav. Aktiviteterna syftar till att bättre anpassa utfodringen till husdjurens behov av näringsämnen och till att anpassa gödslingen med stall- och mineralgödsel till grödornas växtnäringsbehov. Detta minskar risken för förluster av ammoniak, lustgas och metan. Andra aktiviteter kan handla om att röta stallgödsel eller om att förbättra metoderna för lagring och spridning av stallgödsel, vilket även det minskar avgången av ammoniak, lustgas och metan till luften.

Fokusområde 6a, kompetensutveckling för att skapa nya jobb

Aktiviteterna ska bidra till att företag på landsbygden kan utvecklas, marknadsorienteras, öka antalet arbetstillfällen samt ta tillvara landbygdens resurser. Aktiviteterna kan exempelvis innehålla ämnen som företagsledning, företagsadministration, marknadskunskap, betydelsen av jämställdhet, integration och tillgänglighet i företagandet och specifika frågor för branscher på landsbygden samt att utveckla nya produkter och tjänster.

Fokusområde 6b, kompetensutveckling för lokal serviceutveckling och matkultur

Lokal serviceutveckling

Aktiviteterna ska bidra till ökad kunskap om hur verksamhet inom lokal service kan utvecklas. Aktiviteterna ska ge kunskap och sprida erfarenheter om hur service kan upprätthållas, samordnas och utökas och även hur arbetet med strategisk serviceutveckling kan bedrivas på lokal och regional nivå.

Kulturarv och kulturmiljöer kopplade till traditionell småskalig matkultur

Aktiviteterna ska bidra till ökad kunskap om hur man kan främja och bevara ett levande och dynamiskt kulturarv inom mat- och livsmedelsframställning. Stöd kan beviljas till aktiviteter som bidrar till lokal matidentitet och produktutveckling. Projekten kan också omfatta försäljning, logistik samt utveckling av förpackningar och varumärken.

Villkor

Fokusområde 2a, 3a, 6a, 6b
Deltagaravgifter ska tas ut av den som utför kompetensutvecklingsåtgärden. Deltagaravgift ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och kursprogram och vara lägst 500 kronor. I beslut om stöd ska det framgå när högre avgift ska användas.

Fokusområde 4abc, 5cd
I beslut om stöd ska det framgå när avgift ska användas. Eventuell deltagaravgift ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar samt kursprogram.

Fokusområde 4abc inom skogsbrukssektorn

För stöd till kunskapssöverförings- och informationsåtgärder inom skogsbrukssektorn gäller villkoren enligt artikel 38 i kommissionens förordning (EU) nr 702/2014.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.1.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stöd ges via upphandling, riktade utlysningar eller genom att stödmyndigheten genomför projekt i egen regi. Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.1.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER), artikel 38
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013, ESF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Personuppgiftslag (1998:2004)

8.2.1.3.2.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som ordnar kompetensutveckling.

8.2.1.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden.För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

- lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader.
- eget arbete för att genomföra projektet
- köp av tjänst för att genomföra projektet
- övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor

8.2.1.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska bedriva kompetensutveckling inom. Specifika krav ställs vid varje utlysning och upphandling. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Den sökande ska ha en plan för personalens fortbildning inom det aktuella området. Vid behov måste den som håller i kompetensutvecklingen kunna visa att personalen har nödvändiga kvalifikationer och tillräcklig kunskap.
- Den som genomför aktiviteter ska ha dokumenterad erfarenhet inom det aktuella området. Detta ska styrkas genom tidigare arbeten eller referensobjekt.

8.2.1.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

När stödmyndigheten avsätter pengar till olika projekt kommer urvalskriterierna att användas för att säkerställa att arbetet verkligen bidrar till aktuellt fokusområde, som konkurrenskraft, förbättrad djurvälfärd, miljö och klimat, diversifiering, utveckling av arbetstillfällen och service på landsbygden. För kompetensutveckling är det viktigt att urvalskriterierna bidrar till att prioritera projekt som leder till effektiv kunskapsspridning av innovationer och sådant som det finns identifierade behov av att öka kompetensen om hos målgruppen. Upphandling ska ske enligt lagen om offentlig upphandling för att säkerställa att den efterfrågade tjänsten upphandlas på kostnadseffektivt sätt.

8.2.1.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter, vilket är utgifter som inte täcks av intäkter som tas in från den som deltar i kompetensutvecklingen. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

För kompetensutveckling utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller för den som får kompetensutveckling och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller alltså inte per stödmottagare.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas
    - belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt
- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

Schabloner tillämpas inte vid upphandling av aktiviteter.

8.2.1.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.1.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-

system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig offentlig upphandling (R4)
- bristfällig rimlighetsbedömning (R3)
- bristfällig registrering av deltagare i det datasystem som stödmyndigheten tillhandahåller (R3)

8.2.1.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera

suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).
Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

Före beslut om utbetalning ska en kontroll göras om deltagarna är registrerade i datasystemet som stödmyndigheten tillhandahåller(CPA7).

8.2.1.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.1.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013 och procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter:

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2.*Traktamente.* Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagare får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.(Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.1.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Angivelse av lämplig kompetens för uppgiften för organ som tillhandahåller kunskapsöverföringstjänster, i form av kvalificerad personal och regelbunden utbildning

Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska bedriva kompetensutveckling inom. Specifika krav ställs vid varje utlysning och upphandling. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Den sökande ska ha en plan för personalens fortbildning inom det aktuella området. Vid behov måste den som håller i kompetensutvecklingen kunna visa att personalen har nödvändiga kvalifikationer och tillräcklig kunskap. Den som genomför aktiviteter ska ha dokumenterad erfarenhet inom det aktuella

området. Detta kan styrkas genom tidigare arbeten och referensobjekt.

Definition av längden på och innehållet i de utbytes- och besöksprogram inom jord- och skogsbruket som avses i artikel 3 i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.1.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.1.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under deltåtgärd

8.2.1.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.1.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.1.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under delåtgärd

8.2.1.6. Information som är specifik för åtgärden

Angivelse av lämplig kompetens för uppgiften för organ som tillhandahåller kunskapsöverföringstjänster, i form av kvalificerad personal och regelbunden utbildning

Se under delåtgärd

Definition av längden på och innehållet i de utbytes- och besöksprogram inom jord- och skogsbruket som avses i artikel 3 i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

Sverige kommer inte att använda denna delåtgärd

8.2.1.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

8.2.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)

8.2.2.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 15

8.2.2.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med rådgivningen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska åtgärden verka för en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden. Åtgärden ska gynna personer som är verksamma inom jordbruks-, livsmedels-, skogsbruks- och serivcesektorn, markförvaltare och andra ekonomiska aktörer som utgörs av små och medelstora företag som bedriver verksamhet på landsbygden. För projekten inom åtgärden kommer stödmyndigheten att vara projektägare. Inom dessa projekt kommer myndigheten upphandla olika typer av rådgivningsverksamhet respektive fortbildning av rådgivare samt kunna genomföra verksamhet i egen regi. Jordbruksverket är, förutom förvaltningsmyndighet, också sektorsansvarig myndighet för de svenska miljömålen inom jordbruksverksamhet. Av denna anledning kommer en hel del av verksamheten inom fokusområdena 4abc och 5bcd att genomföras i egen regi av Jordbruksverket. Projektövergripande verksamhet samt verksamhet som bedöms mindre effektiv att upphandla eller utlysa kommer också att genomföras av respektive stödmyndighet.

Bidrag till fokusområde

1a – Ökad kompetens hos dem som verkar och lever på landsbygden bidrar till att främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap.

2a – Jordbrukets konkurrenskraft stärks genom rådgivning och företagsledningstjänster inom företagsutveckling och företagsledning.

3a– Jordbrukets konkurrenskraft stärks genom vidareförädling och att skapa mervärden t.ex. med förstärkt djuromsorg.

4abc– Ökad kompetens hos verksamma på landsbygden om samhällsmål inom miljö och klimat och hur de kan nås bidrar till en hållbar utveckling av landsbygden. Även rådgivning som kopplar till 5c och 5d ingår här.

6a- Småföretag och arbetstillfällen på landsbygden kan utvecklas genom rådgivning och företagsledningstjänster inom andra näringar än jordbruk.

6b- Ökad kompetens inom lokal service på landsbygden samt kulturarv och kulturmiljöer inom mat, vilket främjar den lokala utvecklingen.

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

2a

Miljö: Information och kunskap behövs för att bedriva ett konkurrenskraftigt jordbruk som tar miljöansvar och bevarar den biologiska mångfalden på landsbygden.

Klimat: Information och kunskap behövs för att bedriva ett konkurrenskraftigt men klimatsmart jordbruk.

Innovation: Rådgivning är ett effektivt sätt att sprida innovationer.

3a

Miljö: Ökad kunskap om korta leveranskedjor och om jordbruksproduktion med mervärden är positivt för miljö.

Klimat: Ökad kunskap om korta leveranskedjor och jordbruksproduktion med mervärden är positivt för klimatet.

Innovation: Rådgivning är ett effektivt sätt att sprida innovationer.

4abc, inklusive 5c och 5d

Miljö och klimat: Ökad kompetens hos verksamma på landsbygden om samhällsmål inom miljö och klimat och hur de kan nås bidrar till en hållbar utveckling av landsbygden.

Innovation: Rådgivning är ett effektivt sätt att sprida innovationer.

6a och 6b

Miljö: Ökad kunskap om service och företagsutveckling bidrar till en levande landsbygd med människor som tar hand om landskapet och de kultur- och naturresurser som finns på landsbygden.

Klimat: Landsbygdens resurser tas till vara.

Innovation: En mångfald av företag och service stimulerar innovation.

8.2.2.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.2.3.1. Stöd till fortbildning av rådgivare

Delåtgärd:

- 2.3 – stöd till utbildning av rådgivare

8.2.2.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska åtgärden verka för en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden. Stödet kan omfatta fortbildning av rådgivare som kurser och studieresor. Dessutom kan mentorsprogram för nya rådgivare och supporttjänster för kontinuerligt expertstöd till rådgivare ingå. För att rådgivarna ska kunna ge relevanta och företagsanpassade råd behöver de regelbundet hålla sig uppdaterade inom de områden där de ger kompetensutveckling och rådgivning. Rådgivarna behöver bland annat få information om ny kunskap från forskningen för att kunna ge aktuella och relevanta råd av hög kvalitet. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stöd ges till den som ordnar fortbildning för rådgivare. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Fokusområde 1a, fortbildning av rådgivare för att främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap

Aktiviteterna ska bidra till ökad kompetens hos dem som verkar och lever på landsbygden, vilket i sin tur främjar innovation, samarbete och utveckling av kunskap.

Fokusområde 2a, fortbildning av rådgivare för ökad konkurrenskraft

Support och fortbildning av rådgivare ska bidra till att de kan ge aktuella och relevanta råd till verksamma inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag. Aktiviteterna kan innehålla ämnen som exempelvis företagsledning, juridik, företagsadministration, marknadskunskap, ledarskap, affärsmannaskap, riskhantering, planering och upphandling inför byggnation samt byggnadslösningar och produktionsfrågor för olika driftsgrenar inom jordbruk, trädgård och rennäring.

Fokusområde 3a, fortbildning av rådgivare för kort livsmedelskedja och lokala marknader

fortbildning av rådgivare för ökad djurvälfärd

Support och fortbildning av rådgivare ska bidra till att de kan ge aktuella och relevanta råd till företag verksamma inom livsmedelsproduktion och förädling och företag med djurhållning. Aktiviteterna kan innehålla fortbildning inom småskalig livsmedelsförädling, företagsledning, marknadskunskap och logistik.

Fokusområde 4abc, fortbildning av rådgivare inom miljö och klimat

Även insatser som kopplar till 5c och 5d ingår här

Fortbildningen ska bidra till att rådgivarna ska få en hög kunskapsnivå om nationella miljökvalitetsmål och EU-gemensamma mål för klimat, förnybar energi och vattenkvalitet. Rådgivarna ska bli uppdaterade på de senaste forskningresultaten inom miljö- och klimatområdet och hur dessa kan tillämpas på företagsnivå. Det kan bland annat handla om ny teknik och nya metoder inom området och hur de kan tillämpas i praktiken. Syftet med rådgivningen inom dessa fokusområden kan vara att öka kunskapen om reglerna kring

tvärvillkor och förgröning och hur man kan uppfylla dem.

Fortbildning av rådgivare inom miljö och klimat kommer att genomföras inom följande fokusområden:

4a

Fortbildningen handlar om att öka odlingslandskapets och skogens variationsrikedom genom ökad kunskap om hur man gynnar biologisk mångfald och synliggör natur- och kulturmiljöer, samt ge ökad kunskap om landskapets ekosystemtjänster. Fortbildningen kan handla om hur man kan skapa förutsättningar för att öka den biologiska mångfalden i och vid åkermark i slättbyggd, hur betesmarker och slåtterängar ska skötas för att gynna biologisk mångfald och natur- och kulturmiljöer, hur man kan öka odlingen av bevarandevärda växtsorter, om hänsyn och åtgärder i skogs- och jordbruk för att öka ett områdes natur- och kulturvärden samt sociala värden.

4b

Fortbildningen syftar till att bättre anpassa utfodringen till husdjurens behov av näringsämnen och till att anpassa gödslingen med stall- och mineralgödsel till grödornas växtnäringsbehov. Fortbildningen kan även handla om åtgärder i fält som gynnar grödornas utveckling, vilket ger ett effektivt upptag av växtnäring, samt om skyddsåtgärder som minskar transporten av fosfor och kväve från fältet för att reducera övergödningseffekter i vatten och hav. Ytterligare ett område är integrerat växtskydd där fortbildningen kan handla om metoder för att förebygga växtskyddsproblem och behovsanpassa användandet av växtskyddsmedel, samt att minska hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel. Dessutom kan fortbildningen ta upp frågor om biologiska bekämpningsmetoder och hur man kan kombinera kemiska och mekaniska bekämpningsmetoder

4c

Fortbildningen ska bidra till att öka eller behålla markens bördighet och till att minska markpackningen. Det kan handla om åtgärder i växtodlingen som gynnar rotutveckling och mullhalt samt en god vattenhushållning. Åtgärderna ska minska risken för att jord transporteras från fälten till vattendragen. Här ingår också fortbildning som bidrar till ett hållbart skogsbruk för att förebygga effekter av klimatpåverkan och påverkan på vatten. Ytterligare ett område är ekologisk produktion där fortbildningen kan handla om att underlätta omläggningen till ekologisk produktion samt hur man kan utveckla produktionsmetoder och klara av produktionstekniska hinder.

5c

Fortbildningen ska bidra till att öka kunskaperna om och stimulera användning av klimat- och energieffektiva tekniker och metoder. Det kan vara aktiviteter för att öka kunskapen om energieffektivisering eller produktion och användning av förnybar energi. Det kan också handla om hur företagen kan bidra till ett mer resurseffektivt jordbruk genom ökad användning av avfall, rest- och biprodukter till energi.

5d

Fortbildningen kan handla om allmän kunskapshöjning om kvävets och kolets kretslopp på gården, samt om åtgärder i växtodling och djurproduktion som ökar resurseffektiviteten och minskar övergödningseffekter i vatten och hav. Fortbildningen syftar till att bättre anpassa utfodringen till husdjurens behov av näringsämnen och till att anpassa gödslingen med stall- och mineralgödsel till grödornas växtnäringsbehov.

Detta minskar risken för förluster av ammoniak, lustgas och metan. Annan fortbildning kan handla om att röta stallgödsel eller om att förbättra metoderna för lagring och spridning av stallgödsel, vilket även det minskar avgången av ammoniak, lustgas och metan till luften.

Fokusområde 6a, fortbildning av rådgivare för att skapa nya jobb

Support och fortbildning av rådgivare ska bidra till att de kan ge aktuella och relevanta råd till företag på landsbygden om hur de kan utvecklas, marknadsorienteras, öka antalet arbetstillfällen och ta tillvara landbygdens resurser. Aktiviteterna kan innehålla ämnen som företagsledning, företagsadministration, marknadskunskap, utveckling av nya produkter och tjänster samt specifika frågor för branscher på landsbygden som inte är produktion av livsmedelsråvaror eller lokalförädling av livsmedel. Det kan vara branscher som turism, omsorgstjänster, hantverk och upplevelser. I aktiviteterna kan även betydelsen av jämställdhet, integration och tillgänglighet i företagandet ingå.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.2.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet upphandlas i de fall den handläggande myndigheten inte själv genomför projektet. Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.2.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013, ESF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet

- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Personuppgiftslag (1998:2004)

8.2.2.3.1.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som ordnar fortbildning för rådgivare.

8.2.2.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader
b. eget arbete för att genomföra projektet
c. köp av tjänst för att genomföra projektet
d. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor

8.2.2.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska bedriva fortbildning inom. Specifika krav ställs vid varje upphandling. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Vid behov måste den som håller i rådgivningen kunna visa att personalen har nödvändiga kvalifikationer och tillräcklig kunskap. Den sökande ska ha en plan för personalens fortbildning inom det aktuella området.
- Den sökande ska ha dokumenterad erfarenhet inom det aktuella området. Detta ska styrkas genom tidigare arbeten eller referensobjekt.

8.2.2.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

När stödmyndigheten avsätter pengar till olika projekt kommer urvalskriterierna att användas för att säkerställa att arbetet verkligen bidrar till aktuellt fokusområde, som konkurrenskraft, förbättrad djurvälfärd, miljö och klimat, diversifiering, utveckling av arbetstillfällen och service på landsbygden. För fortbildning är det viktigt att urvalskriterierna bidrar till att prioritera projekt som leder till effektiv kunskapsspridning av innovationer och sådant som det finns identifierade behov av att öka kompetensen om hos målgruppen. Upphandling ska ske enligt lagen om offentlig upphandling för att säkerställa att den efterfrågade tjänsten upphandlas på kostnadseffektivt sätt.

8.2.2.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Varje rådgivningsföretag kan endast få fortbildning för sin personal för max 200 000 euro under en treårsperiod.

För fortbildning utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller för den som får rådgivning och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller alltså inte per stödmottagare.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas
    - belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt
- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

Schabloner tillämpas inte vid upphandling av aktiviteter.

8.2.2.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.2.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig offentlig upphandling (R4)
- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- bristfällig registrering av deltagare i det datasystem som stödmyndigheten tillhandahåller (R3)

8.2.2.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och

svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1). Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

Före beslut om utbetalning ska en kontroll göras om deltagarna är registrerade i datasystemet som stödmyndigheten tillhandahåller(CPA7).

8.2.2.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.2.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013 och procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter:

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagaren får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.(Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.2.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Allmänna principer för att garantera lämpliga resurser i form av regelbundet utbildad och kvalificerad personal och erfarenhet av rådgivning samt tillförlitlighet inom de områden där rådgivning erbjuds. Identifiering av de delar som rådgivningen kommer att omfatta.

Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska bedriva fortbildning inom. Specifika krav ställs vid varje upphandling. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Vid behov måste den som håller i rådgivningen kunna visa att personalen har nödvändiga kvalifikationer och tillräcklig kunskap. Den sökande ska ha en plan för personalens fortbildning inom det aktuella området.

8.2.2.3.2. Stöd till rådgivningstjänster

Delåtgärd:

- 2.1 – stöd till hjälp med att anlita rådgivningstjänster

8.2.2.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med rådgivningen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Rådgivningen ska inspirera till att använda ny teknik och nya metoder utifrån ny kunskap från forskning och försök. Rådgivningen ska vara individuellt anpassad till det enskilda företagets förutsättningar. Målsättningen avgör om rådgivningen bör ges i grupp eller individuellt. Gruppprådgivning ges när målsättningen är att öka generella kunskaper och förståelsen hos målgruppen. Individuell rådgivning ges vid tillämpning av generella kunskaper och när målsättningen är knuten till den egna verksamhetens förutsättningar snarare än till en branschgemensam problematik.

Stöd ges till den som tillhandahåller rådgivning. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

1a, rådgivningstjänster för ökad kompetens

Aktiviteterna ska bidra till ökad kompetens hos dem som verkar och lever på landsbygden, vilket främjar innovation, samarbete och utveckling av kunskap.

2a, rådgivningstjänster för ökad konkurrenskraft

Rådgivningen ska bidra till att verksamma inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag får individuellt anpassade råd om hur de kan leda sitt företag så att det kan utvecklas, marknadsorienteras, anpassa sig till klimatförändringar och få bättre konkurrenskraft. Rådgivningen kan omfatta områden som berör driftsgrenar inom jordbruk, trädgård och rennäring. Rådgivningen kan ske på gården eller annan lämplig plats och även utföras i grupp. Rådgivningen kan t ex ges inom företagsledning, juridik, företagsadministration, marknadskunskap, ledarskap, affärsmannaskap, riskhantering, planering och upphandling inför byggnation samt byggnadslösningar och produktionsfrågor.

3a, rådgivningstjänster för kort livsmedelskedja och lokala marknader samt ökad djurvälfärd

Rådgivningen ska bidra till att verksamma inom livsmedelsproduktion och förädling av livsmedel ska få individuella råd om hur de kan utveckla sin förädling, lokala marknader eller korta leveranskedjor från producent till konsument och djurvälfärd. Rådgivningen kan omfatta områden som berör företagande inom förädling och distribution av livsmedel samt djurvälfärd. Rådgivningen kan ske på företaget eller på annat lämpligt sätt och även utföras i grupp.

4abc, rådgivningstjänster för miljö och klimat

Även insatser som kopplar till 5c och 5d ingår här

Rådgivningstjänsterna ska bidra till att verksamma inom jordbruks- trädgårds- skogsbruks- och rennäringsföretag får ökad kunskap om nationella miljökvalitetsmål och EU-gemensamma mål för klimat, förnybar energi och vattenkvalitet. Målgruppen ska få praktiska och konkreta exempel på miljö- och klimatåtgärder som går att tillämpa på företagsnivå. Syftet med rådgivningen inom dessa fokusområden kan vara att öka kunskapen om reglerna kring tvärvillkor och förgröning och hur man kan uppfylla dem.

4a

Rådgivningen handlar om att öka odlingslandskapets och skogens variationsrikedom genom ökad kunskap om hur man gynnar biologisk mångfald och synliggör natur- och kulturmiljöer, samt ge ökad kunskap om landskapets ekosystemtjänster. Rådgivningen kan handla om hur man kan skapa förutsättningar för att öka den biologiska mångfalden i och vid åkermark i slättbyggd, hur betesmarker och slåtterängar ska skötas för att gynna biologisk mångfald och natur- och kulturmiljöer, hur man kan öka odlingen av bevarandevärda växtsorter, om hänsyn och åtgärder i skogs- och jordbruk för att öka ett områdes natur- och kulturvärden samt sociala värden.

4b

Rådgivningen syftar till att anpassa utfodringen till djurens behov av näringsämnen och till att anpassa gödslingen med stall- och mineralgödsel till grödornas växtnäringsbehov. Rådgivningen kan även handla om åtgärder i fält som gynnar grödornas utveckling, vilket ger ett effektivt upptag av växtnäring, samt om skyddsåtgärder som minskar transporten av fosfor och kväve från fältet för att reducera övergödningseffekter i vatten och hav. Ytterligare ett område är integrerat växtskydd där rådgivningen kan handla om metoder för att förebygga växtskyddsproblem och behovsanpassa användandet av växtskyddsmedel, samt att minska hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel. Dessutom kan rådgivningen ta upp frågor om biologiska bekämpningsmetoder och hur man kan kombinera kemiska och mekaniska bekämpningsmetoder.

4c

Rådgivningen ska bidra till att öka eller behålla markens bördighet och till att minska markpackningen. Det kan handla om åtgärder i växtodlingen som gynnar rotutveckling och mullhalt samt en god vattenhushållning. Åtgärderna ska minska risken för att jord transporteras från fälten till vattendragen. Här ingår också rådgivning som bidrar till ett hållbart skogsbruk för att förebygga effekter av klimatpåverkan och påverkan på vatten. Ytterligare ett område är ekologisk produktion där rådgivningen kan handla om att underlätta omläggningen till ekologisk produktion samt hur man kan utveckla produktionsmetoder och klara av produktionstekniska hinder.

5c

Rådgivningen ska bidra till att öka kunskaperna om och stimulera användning av klimat- och energieffektiva tekniker och metoder. Det kan vara rådgivning för att öka kunskapen om energieffektivisering eller produktion och användning av förnybar energi. Det kan också handla om hur företagen kan bidra till ett mer resurseffektivt jordbruk genom ökad användning av avfall, rest- och biprodukter till energi.

5d

Rådgivningen kan handla om allmän kunskapshöjning om kvävets och kolets kretslopp på gården, samt om åtgärder i växtodling och djurproduktion som ökar resurseffektiviteten och minskar övergödningseffekter i

vatten och hav. Rådgivningen syftar till att bättre anpassa utfodringen till husdjurens behov av näringsämnen och till att anpassa gödslingen med stall- och mineralgödsel till grödornas växtnäringsbehov. Detta minskar risken för förluster av ammoniak, lustgas och metan. Annan rådgivning kan handla om förutsättningarna för att röta stallgödsel eller om att förbättra metoderna för lagring och spridning av stallgödsel, vilket även det minskar avgången av ammoniak, lustgas och metan till luften.

6a, rådgivningstjänster för att skapa nya jobb

Rådgivning ska bidra till att företag på landsbygden kan få individuella råd om hur de kan utvecklas, marknadsorienteras, öka antalet arbetstillfällen och ta tillvara landbygdens resurser. Rådgivningen kan omfatta områden som gäller företagande inom branscher som inte handlar om produktion av livsmedelsråvaror eller lokal förädling av livsmedel. Det kan vara inom branscher inom exempelvis turism, omsorg, hantverk och upplevelser men även för att utveckla nya produkter. Det kan också vara rådgivning om betydelsen av jämställdhet, integration och tillgänglighet i företagandet. Rådgivningen kan ske på företaget eller på annat lämpligt sätt och även utföras i grupp.

6b, rådgivningstjänster för kommersiell och viss offentlig service och matkultur

Kommersiell service och viss offentlig service

Aktiviteterna bidrar till ökad kunskap om hur verksamhet inom lokal service kan utvecklas, bl a genom affärsutveckling, energikartläggning och energirådgivning hos företagare och verksamma inom lokal service, som dagligvarubutiker, drivmedelsstationer eller annan prioriterad serviceverksamhet.

Kulturarv och kulturmiljöer kopplade till traditionell småskalig matkultur

Aktiviteterna bidrar till ökad kunskap om hur man kan främja och bevara ett levande och dynamiskt kulturarv inom mat- och livsmedelsframställning. Stöd kan beviljas till aktiviteter som bidrar till lokal matidentitet och produktutveckling. Projekten kan omfatta försäljning, logistik samt utveckling av förpackningar och varumärken.

Villkor

2a, 3a, 6a, 6b
Mottagaren av rådgivningen ska betala 30% av det upphandlade priset eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

4abc 5cd, tvärvillkors- och förgröningsrådgivning
Mottagaren av rådgivningen ska betala 30% av det upphandlade priset eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

5c, energieffektiviseringsrådgivning
Mottagaren av rådgivningen ska betala 10% av det upphandlade priset eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

4abc, utöver tvärvillkors- och förgröningsrådgivning och energieffektiviseringsrådgivning
För övrig miljö- och klimatrådgivning inom fokusområde 4abc 5cd finns inget villkor att ta ut avgift.

4abc för skogsbrukssektorn

För stöd till kunskapssöverförings- och informationsåtgärder inom skogsbrukssektorn gäller villkoren enligt artikel 39 i kommissionens förordning (EU) nr 702/2014.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.2.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Stödet upphandlas i de fall den handläggande myndigheten inte själv genomför projektet. Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.2.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER), artikel 39
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013, ESF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Personuppgiftslag (1998:2004)

8.2.2.3.2.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som tillhandahåller rådgivningstjänster.

8.2.2.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader.
b. eget arbete för att genomföra projektet
c. köp av tjänst för att genomföra projektet
d. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor

8.2.2.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska hålla rådgivning inom. Specifika krav ställs vid varje upphandling. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Vid behov måste den som håller i rådgivningen kunna visa att personalen har nödvändiga kvalifikationer och tillräcklig kunskap. Den sökande ska ha en plan för personalens fortbildning inom det aktuella området.
- Den som genomför aktiviteter ska ha dokumenterad erfarenhet inom det aktuella området. Detta ska styrkas genom tidigare arbeten eller referensobjekt.

8.2.2.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

När stödmyndigheten avsätter pengar till olika projekt kommer urvalskriterierna att användas för att säkerställa att arbetet verkligen bidrar till aktuellt fokusområde, som konkurrenskraft, förbättrad djurvälfärd, miljö och klimat, diversifiering, utveckling av arbetstillfällen och service på landsbygden. För rådgivning är det viktigt att urvalskriterierna bidrar till att prioritera projekt som leder till effektiv kunskapsspridning av innovationer och sådant som det finns identifierade behov av att öka kompetensen om hos målgruppen. Upphandling ska ske enligt lagen om offentlig upphandling för att säkerställa att den efterfrågade tjänsten upphandlas på kostnadseffektivt sätt.

8.2.2.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter, vilket är utgifter som inte täcks av de intäkter som tas in från den som får rådgivning. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Stöd ges för maximalt 1500 euro per rådgivningstillfälle.

För rådgivning utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller för den som får rådgivning och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller alltså inte per stödmottagare.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas
    - belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt
- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

Schabloner tillämpas inte vid upphandling av aktiviteter.

8.2.2.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.2.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1),

rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig offentlig upphandling (R4)
- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- bristfällig registrering av deltagare i det datasystem som stödmyndigheten tillhandahåller (R3)

8.2.2.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela

handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1). Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

Före beslut om utbetalning ska en kontroll göras om deltagarna är registrerade i datasystemet som stödmyndigheten tillhandahåller(CPA7).

8.2.2.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.2.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013 och procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagare får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet. (Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.2.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Allmänna principer för att garantera lämpliga resurser i form av regelbundet utbildad och kvalificerad personal och erfarenhet av rådgivning samt tillförlitlighet inom de områden där rådgivning erbjuds. Identifiering av de delar som rådgivningen kommer att omfatta.

Den som genomför aktiviteter ska ha lämpliga resurser i form av utbildad och kvalificerad personal inom det område som de ska hålla rådgivning inom. Specifika krav ställs vid varje upphandling. Personalen ska ha relevant akademisk utbildning eller motsvarande kompetens för det aktuella området. Vid behov måste den som håller i rådgivningen kunna visa att personalen har nödvändiga kvalifikationer och tillräcklig

kunskap. Den sökande ska ha en plan för personalens fortbildning inom det aktuella området.

8.2.2.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.2.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.2.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.2.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.2.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under delåtgärd

8.2.2.6. Information som är specifik för åtgärden

Allmänna principer för att garantera lämpliga resurser i form av regelbundet utbildad och kvalificerad personal och erfarenhet av rådgivning samt tillförlitlighet inom de områden där rådgivning erbjuds. Identifiering av de delar som rådgivningen kommer att omfatta.

Se under delåtgärd

8.2.2.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

8.2.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

8.2.3.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 17 och artikel 45

8.2.3.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med åtgärden är att:

- verka för en ökad konkurrenskraft och lönsamhet hos jordbruks-, rennärings- och trädgårdsföretag inklusive ökad konkurrenskraft inom livsmedelsproduktion och förädling.
- effektivisera energianvändningen inom jordbruk, trädgård och rennäring.
- främja resurseffektivitet och en omställning i jordbruket till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi genom att stödja investeringar som minskar negativ påverkan av klimatet, samt investeringar för en anpassning till ett förändrat klimat.
- genom icke-produktiva investeringar, det vill säga miljöinvesteringar, bevara och förstärka natur-och kulturmiljöer i odlingslandskapet samt förbättra vattenkvaliteten genom att minska näringsförlusterna från jordbruksmarken.

Ersättning till icke-produktiva investeringar ges för anläggning och restaurering som syftar till att:

- bevara och förstärka natur- och kulturmiljöer, inklusive tillgänglighet och rekreation.
- öka retention av växtnäring vilket även bidrar till bättre vattenkvalitet, minska utsläpp av växthusgaser eller för anpassningar till ett förändrat klimat.

Bidrag till fokusområde

2a - Jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretagens investeringar bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft och lönsamhet genom exempelvis rationella byggnader med god djuromsorg, effektiv och energisnål utrustning eller innovativa metoder.

3a - Jordbruks- trädgårds och rennäringsföretagens konkurrenskraft kan också stärkas genom att öka förädlingsgraden på gården. Producera produkter med mervärden, speciella kvaliteter och korta kedjan till konsument.

4abc - Miljöinvesteringarna bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald och landskapets karaktär, till exempel genom att röja betesmarker i odlingslandskapet. Miljöinvesteringarna bidrar också till att förbättra vattenkvalitet och förbättrad markskötsel genom att öka retention av växtnäringsämne genom installation av reglerbar dränering. Detta bidrar till att nå de nationella miljökvalitetsmålen till exempel Ett rikt odlingslandskap och Ingen övergödning samt till att nå de internationella överenskommelserna inom HELCOM för Östersjön och att nå målen om god status inom vattenförvaltningen (EUs ramdirektiv för vatten). Miljöinvesteringar kan användas i utpekade Natura 2000-områden för att bidra till att nå de mål som

beskrivs i det enskilda områdets bevarandeplan. Åtgärderna kan även användas utanför Natura 2000 för att gynna arter och naturtyper enligt art- och habitatdirektivet, 92/43/EEG och fågeldirektivet, 2009/147/EG.

5c - Investeringar för energieffektivisering samt produktion av energi och ökad användning av energigrödor bidrar bland annat till minskad klimatpåverkan.

5d - Investeringar i gödselvårdsanläggningar och utrustning för att förbättra gödselhantering bidrar till att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak.

6a - Livsmedelsmedelsproduktion tar tillvara landsbygdens resurser och bidrar till utveckling av små företag och arbetstillfällen.

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

2a

Miljö: Nya investeringar som uppfyller högre miljökrav och särskilda miljöinvesteringar kan bidra till att minska miljöbelastningen.

Klimat: Ny utrustning och nya metoder kan bidra till effektivare energianvändning och minskad klimatpåverkan.

Innovation: Investeringar leder ofta till att äldre teknik ersätts med nyare. Stöd kan ges till innovativa investeringar som är kopplade till ett innovationsprojekt inom Europeiska innovationspartnerskapet (EIP).

3a

Miljö: God miljö byggs in i produkternas mervärde. Ökad kontakt mellan primärproducent och konsument kan bidra till att konsumenten gör medvetna val som i sin tur påverkar hur och vad som produceras.

Klimat: Livsmedelskedjan till konsument kortas, vilket kan minska klimatpåverkan. Ökad kontakt mellan primärproducent och konsument kan bidra till att konsumenten gör medvetna val som i sin tur påverkar hur och vad som produceras.

Innovation: Småskaliga och lokala lösningar stimuleras. Investeringar leder ofta till att äldre teknik ersätts med nyare. Stöd kan ges till investeringar som är kopplade till ett innovationsprojekt inom Europeiska innovationspartnerskapet (EIP).

4abc

Miljö: Huvudsyftet med miljöinvesteringar är att skapa miljönytta i form av att bevara och förstärka biologisk mångfald och landskapens karaktär samt öka retention av växtnäring vilket bidrar till förbättrad vattenkvalitet. Miljöinvesteringar kan också ge andra effekter som till exempel skapa variation i landskapet som kan uppfattas som positivt för friluftsliv.

Klimat: Miljöinvesteringar kan även möta effekterna av klimatförändringar t.ex. i form av ökad nederbörd.

5c

Miljö: Effektiv användning av tillgängliga resurser kan bidra till minskad belastning på miljö och klimat.

Klimat: Ökad tillgång till och användning av fleråriga energigrödor bidrar till att minska negativ påverkan på klimatet. Insatser för att effektivisera energianvändningen bidrar till ökad resurseffektivitet och minskad klimatpåverkan.

Innovation: Investeringar leder ofta till att äldre teknik ersätts med nyare. Stöd kan ges till innovativa investeringar som är kopplade till ett innovationsprojekt inom europeiska innovationspartnerskapet (EIP).

5d

Miljö: Effektiv användning av tillgängliga resurser kan bidra till minskad belastning på miljö och klimat.

Klimat: Insatser som ökar användningen av jordbrukets rest- och biprodukter ökar resurseffektiviteten vilket kan bidra till minskad klimatpåverkan. Särskilt insatser kopplade till hantering av stallgödsel inklusive rötning kan vara till tydlig klimatnytta.

Innovation: Investeringar leder ofta till att äldre teknik ersätts med nyare. Stöd kan ges till investeringar som är kopplade till ett innovationsprojekt inom europeiska innovationspartnerskapet (EIP).

6a

Miljö: Livsmedelsproduktion bidrar till ett attraktivt landskap.

Klimat: Landsbygdens resurser tas till vara.

Innovation: En mångfald av förädlingsanläggningar stimulerar innovation.

8.2.3.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.3.3.1. Engångsröjning av betesmark

Delåtgärd:

- 4.4 – stöd till icke-produktiva investeringar kopplade till uppnåendet av miljö- och klimatmål inom jordbruket

8.2.3.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet är att öka natur- och kulturvärden på betesmarker och slåtterängar som delvis har vuxit igen så att hela marken uppfyller betesmarksdefinitionen och kan ingå i miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller miljöersättningen för fäbodar med komplementet särskild skötsel av fäbodbete. Stöd ges för att göra väl definierade röjningsåtgärder på betesmarker eller slåtterängar. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan.

Engångsröjningen ska användas för att röja delar av betesmarker eller slåtterängar som i nuläget inte kvalificerar sig för miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar eller miljöersättningen för fäbodar på grund av att marken har vuxit igen och där en planerad röjning behövs för att öka de natur- och kulturvärden som är kopplade till marken. Denna miljöinvestering ska användas när det räcker med röjningsarbete under en säsong för att marken ska återställas till betesmark eller slåtteräng. Vid mer komplicerade åtgärder eller vid behov av åtgärder under flera år ska andra delåtgärder användas.

Denna delåtgärd bidrar till att nå målen i fokusområde 4a.

Stödvillkor

- Den sökande ska följa de villkor som framgår av den fastställda projektplanen.
- Den sökande måste få ett skriftligt besked av stödmyndigheten innan arbetet med miljöinvesteringen kan påbörjas.

Krav på investeringen efter färdigställande

- Resultatet av investeringen ska bevaras i minst 5 år räknat från året efter slutbesiktningen.
- Marken ska senast året efter slutbesiktningen omfattas av ett miljöersättningsåtagande för betesmarker och slåtterängar eller för fäbodar. Detta är under förutsättning att ersättningsformen är öppen för nysökning.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.3.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöinvestering som betalas ut i form av en fast ersättning i kronor per hektar.

8.2.3.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Miljöbalken (1998:808)
- Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.
- Kulturmiljölagen (1988:950)
- Statens Naturvårdsverks föreskrifter (SNFS 1997:2) om spridning av kemiska bekämpningsmedel.
- Förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt

8.2.3.3.1.4. Stödmottagare

Lantbrukare och andra markförvaltare som kommer att sköta marken med betesdjur eller slåtter.

8.2.3.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Fast ersättning per hektar baserad på utgifter för röjning och bortförsel av träd, buskar och sly.

8.2.3.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- En projektplan ska ha upprättats och godkänts av stödmyndigheten.
- Den sökande ska äga marken eller ha tillstånd av markägaren för att genomföra miljöinvesteringen Marken är tidigare brukad som betesmark eller slåtteräng.
- Marken får inte ingå i ett pågående åtagande för betesmarker och slåtterängar.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning som reglerar miljö, natur- och kulturvärden.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.3.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. Genom urvalskriterierna bedöms miljöinvesteringens bidrag till att nå syftet med stödet. Vilka ansökningar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Beslutsomgångar kan användas när det behövs för att få ett kvalitativt urval.

För engångsröjning finns urvalskriterier för miljöinvesteringens bidrag till att bevara och återskapa

biologisk mångfald. Bedömningsgrunder kan koppla till vissa typer av marker eller utpekade områden till exempel Natura 2000-områden eller områden för hotade arter enligt åtgärdsprogram för hotade arter.

Andra urvalskriterier kan vara miljöinvesteringens bidrag till ökade möjligheter för rekreation för allmänheten.

8.2.3.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

9 833 kr/ha

Ersättningsnivå

5 000 kr/ha

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1000 kronor.

8.2.3.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

Det finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12) samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08

Specifika risker

För den här delåtgärden anses denna risk vara högst:

utgångsläget, det vill säga hur det ser ut innan den sökande börjar med investeringen är inte tydligt beskrivet

(R3).

8.2.3.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Genom att använda enhetskostnad minskas risken för fel (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer. Kalkylen för enhetskostnaden har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

I projektplanen ska det finnas en beskrivning av utgångsläget och vilka åtgärder som ska vidtas (CPA7).

8.2.3.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.3.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Ersättningen är beräknad för de utgifter som uppstår under miljöinvesteringen. Utgifterna i kalkylen består av utgifter för att ta ner träd och röja igenväxning samt för att köra bort nedtagen vegetation. I kalkylen ingår även en intäkt som lantbrukaren kan få från växtmaterialet. Detta enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

Föreslagen stödnivå bedöms vara tillräcklig för att nå målen för ersättningen.

8.2.3.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

En icke-produktiv investering, det vill säga en miljöinvestering är en investering vars syfte inte är att öka produktionen av marknadsvaror men att förbättra jordbrukets miljöeffekter. Miljöinvesteringen kan vara motiverad av att öka jordbrukets positiva miljöeffekter, till exempel främja biologisk mångfald, skötsel av kulturhistoriska miljöer, ge upplevelser i samband med rekreation eller att minska jordbrukets negativa miljöeffekter genom att till exempel öka retentionen av växtnäring eller minskade utsläpp av växthusgaser.

Miljöinvesteringar ska bidra till att uppnå mål för miljö- och klimatvänligt jordbruk samt de svenska miljökvalitetsmålen. Miljöinvesteringar bedöms inte bli genomförda utan ersättning. De förväntas inte heller leda någon påtaglig ekonomisk nytta för det enskilda företaget eller den sökande, utan miljöinvesteringen ska vara av samhällsintresse så att många personer får nytta av dem.

Definition av gemensamma investeringar

Definition av integrerade projekt

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.3.3.2. Förädlingsstöd

Delåtgärd:

- 4.2 – stöd till investeringar i bearbetning/marknadsföring och/eller utveckling av jordbruksprodukter

8.2.3.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med delåtgärden är ökad konkurrenskraft för jordbruks, rennärings- och trädgårdsföretag där man genom förädling ökar jordbruksprodukternas värde alternativ ger förutsättningar för korta livsmedelskedjor eller försäljning av livsmedel på en lokal marknad samt ger ett ökat antal arbetstillfällen inom förädling. Stöd kan endast beviljas för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stöd kan inte beviljas till verksamhet för beredning av fiskeriprodukter eller till yrkesfiskare eller vattenbrukare som diversifierar sin verksamhet.

Fokusområde 3a Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader

Investeringarna ska ge ökad förädling av jordbruks-, rennärings- och trädgårdsprodukter till livsmedel. Stödet kan beviljas till dessa investeringar om egenproducerade eller inköpta jordbruksprodukter, övervägande från den lokala marknaden, förädlas till livsmedel och sedan säljs direkt till butik, restaurang eller konsument alternativt säljs som livsmedel på en lokal marknad.

Stöd får lämnas för

1. inköp eller avbetalningsköp av nytt material och ny fast inredning samt köp av tjänst för ny-, om-, tillbyggnad av anläggning för förädling, inklusive mobil anläggning
2. inköp eller avbetalningsköp av ny specialutrustning för förädling
3. köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen.
4. immateriella investeringar i form av inköp av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken eller för köp av tjänst för utveckling av programvara, om detta direkt kan kopplas till investeringen i punkt 1.

Fokusområde 6a Förädlingsstöd för att skapa nya jobb

Investeringarna ska ge ökad förädling av jordbruks-, trädgårds och rennäringsprodukter till livsmedel samt skapa fler arbetstillfällen. Stöd kan beviljas till dessa investeringar om jordbruksprodukter som förädlas och på så sätt skapar nya jobb. Dock ges här inte stöd för den förädling som kan få stöd inom fokusområde 3a i denna delåtgärd.

Förädlingsstöd för att skapa fler arbetstillfällen (fokusområde 6a) får lämnas för

1. inköp eller avbetalningsköp av nytt material och ny fast inredning samt köp av tjänst för ny-, om-, tillbyggnad av anläggning för förädling, inklusive mobil anläggning
2. inköp eller avbetalningsköp av specialutrustning för förädling
3. köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen.
4. immateriella investeringar i form av inköp av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken eller för köp av tjänst för utveckling av programvara, om detta

direkt kan kopplas till investeringen i punkt 1.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.3.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Investeringsstödet ges som procentuell del av faktiska utgifter

8.2.3.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Bilaga 1 till EUF-fördraget med lista över jordbruksprodukter
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2014 om marknadsordning för jordbruksprodukter
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (2010:900)

8.2.3.3.2.4. Stödmottagare

Mikroföretag samt små företag.

8.2.3.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter:

a. uppförande eller upprustning av tillbehör till fastighet, eller för mobil anläggning vilket exempelvis kan vara ett mobilt slakteri eller mobilt mejeri
b. inköp eller avbetalningsköp av nya maskiner och ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde
c. allmänna utgifter kopplade till utgifter i punkterna a och b, som
    1. köp av tjänst av arkitekter, ingenjörer och konsulter
    2. köp av tjänst för uppförande eller upprustning
d. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken.

8.2.3.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en affärsplan med ansökan som visar företagets ekonomiska bärkraft och insatsens påverkan på företagets utveckling.
- Huvudråvarorna ska omfattas av bilaga 1 till EG-fördraget 2012/C 326/01. De framställda produkterna behöver inte omfattas av bilaga 1 i fördraget.
- Nationell lagstiftning om miljövillkor för investeringen måste följas i förekommande fall.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.
- Stöd lämnas inte för nybyggnad av anläggning med panna eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen eller till inköp av pannor eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen.
- Stöd får inte heller lämnas för om-, ny- och tillbyggnad av privatbostadsfastigheter som inte är näringsfastigheter.

8.2.3.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms investeringens bidrag till aktuellt fokusområde, de svenska miljökvalitetsmålen, minskad klimatpåverkan och innovation. Hänsyn tas också till vilket behov den sökande har av stödet. Vilka investeringar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.3.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp. En minskad

stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

Högsta stödbelopp är mellan 600 000 kronor och 4 miljoner kronor. Stödmyndigheten beslutar det exakta högsta stödbeloppet inom detta intervall utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar. Beloppet ska anges i stödmyndigheternas handlingsplaner. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.2.3.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses denna risk vara högst:

bristfällig rimlighetsbedömning (R2)

8.2.3.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).
Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna.

Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.3.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.3.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.3.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

Definition av gemensamma investeringar

Definition av integrerade projekt

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.3.3.3. Investeringsstöd till jordbruk, trädgård och rennäring

Delåtgärd:

- 4.1 – stöd till investeringar i jordbruksföretag

8.2.3.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att förbättra av jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretagens generella kapacitet och hållbarhet samt för att påskynda företagens möjligheter att anpassa sig till nya förutsättningar på marknaden. Stödet kan bidra till positiva miljöeffekter genom begränsad klimatpåverkan och minskad övergödning. Stöd kan endast beviljas till det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan.

Fokusområde 2a Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag

Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft får lämnas för

1. inköp eller avbetalningsköp av nytt material och av ny fast inredning samt köp av tjänst för

   a) nybyggnation samt om- och tillbyggnation av djurstall, inklusive fast inredning och anläggning för mjölkning, mjölk-, foder-, gödselhantering samt erfoderligt personalutrymme. Stöd ges också till ny- och tillbyggnad av anläggning för gödsellagring,

   I de fall det finns en enhetskostnad för nybyggnation av den stalltyp som uppförs ska den användas.,

   b) ny-, om- och tillbyggnad av tunnel och växthus med fast inredning och precisionsutrustning för trädgårdsproduktion samt inköp och plantering av träd och buskar för odling av frukt och bär,

   c) ny-, om- och tillbyggnad av anläggningar för torkning och lagring av skörd, dock inte till halmlager,

   d) uppförande av ny anläggning för dränering, dock endast om åtgärden överensstämmer med Vattendirektivet, framförallt artikel 4 (7), (8) och (9) samt är en lämplig åtgärd för att förbättra status i vattenförekomster enligt åtgärdsprogram för vattenförvaltning,

   e) nya stängsel samt ny-, om- och tillbyggnad av anläggning för hållande och skötsel av ren, hjort och annat vilt samt överbyggnad till släpvagn för transport av ren och förrådsbyggnad som minskar transporter och effektiviserar renskötselarbetet

   f) nya stängsel för skydd av frukt- och bärodling,

   g) ny-, om- och tillbyggnad av renvaktarstugor,

   h) ny-, om- och tillbyggnad av mobila anläggningar för mjölkning eller djurhållning inklusive biodling,

   i) nya typer av maskiner som utvecklas inom ramen för ett innovationsprojekt i det europeiska

innovationsparterskapet (EIP),

2. strukturkalkning, både till inköp eller avbetalningsköp av kalk och köp av tjänst för spridning av kalk

3. inköp eller avbetalningsköp av ny specialutrustning och programvara för precisionsgödsling

4. inköp eller avbetalningsköp av ny utrustning för biodling

5. köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen

6. inköp av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken eller för köp av tjänst för utveckling av programvara, om detta direkt kan kopplas till investeringen i punkt 1.

Fokusområde 5c Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor

Stöd till invnvesteringar vars huvudsakliga syfte är energieffektivisering inom jordbruk, trädgård och rennäring får lämnas för

1. inköp eller avbetalningsköp av nytt material, programvara och ny fast inredning samt köp av tjänst för uppförande av investering för energieffektivisering,
2. köp av tjänst av konsulter för att planera energieffektiviseringen,

Investeringsstöd till energigrödor får lämnas för

1. inköp av plantor och köp av tjänst för iordningställande av mark samt plantering av salix, hybridasp och poppel enligt enhetskostnad
2. inköp av nytt material och köp av tjänst för uppförande av stängsel runt planteringar med salix, hybridasp och poppel enligt enhetskostnad.

Fokusområde 5d Investeringsstöd inom jordbruk och trädgård och rennäring för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak

Stöd beviljas för jordbruksföretag och trädgårdsföretag och rennäringsföretag som gör investeringar för minskade utsläpp av växthusgaser och ammoniak.

Investeringsstöd för att minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak får lämnas för

1. inköp eller avbetalningsköp av nytt material, programvara och ny fast inredning samt köp av tjänst för

   a) att bygga extra lagringskapacitet för gödsel utöver lagkrav som minskar utsläppen av växthusgaser och ammoniak,

   b) om-, ny och tillbyggnad av rötresthantering för jordbruksföretagets egna behov,

   c) om-, ny och tillbyggnad av andra anläggningar som minskar utsläppen av växthusgaser och ammoniak, dock inte till investeringar för att klara kraven på lagring av gödsel,

biogasanläggningar eller transportmedel, och

2. inköp eller avbetalningsköp av särskild utrustning för spridning och nedmyllning av stallgödsel som minskar utsläpp av växthusgaser och ammoniak,

3. köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen.

Exempel på andra anläggningar som minskar utsläppen är teknik för spridning och nedmyllning av stallgödsel, rening av luft från djurstallar och surgörning av stallgödsel.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.3.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Investeringsstödet ges som procentuell del av faktiska utgifter eller enhetskostnad.

8.2.3.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2014 om marknadsordning för jordbruksprodukter
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (2010:900), Kulturmiljölag (1988:950) och miljöbalk (1998:808) när det gäller plantering av energigrödor
- Djurskyddslag (1988:534)
- Djurskyddsförordning (1988:539)

- Förordning (2009:1577) om statligt stöd till energikartläggning

8.2.3.3.3.4. Stödmottagare

Jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag

8.2.3.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter:

a. uppförande, inköp eller upprustning av tillbehör till fastighet, dock ej för inköp av befintlig byggnad och anläggning, för fokusområde 2a ges dessutom stöd till uppförande eller upprustning av mobil anläggning vilket exempelvis kan vara mobila ligghallar till djur på bete
b. inköp eller avbetalningsköp av nya maskiner och ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde
c. allmänna utgifter kopplade till utgifter i punkterna a och b, som
    1. köp av tjänst av arkitekter, ingenjörer och konsulter
    2. köp av tjänst för uppförande eller upprustning
d. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken.

Inom fokusområde 5c är stödberättigande utgifter även

- plantor och plantering, inklusive ordningställande av mark, av de fleråriga energigrödorna salix, hybridasp och poppel, vilka lämpar sig för skottskogsbruk på åkermark
- stängsling runt planteringar av fleråriga energigrödor.

Dessa kommer att beviljas enligt enhetskostnad.

8.2.3.3.3.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en affärsplan med ansökan som visar företagets ekonomiska bärkraft och insatsens påverkan på företagets utveckling.
- För insatser inom energieffektivisering och minskning av utsläpp av ammoniak och växthusgaser, fokusområde 5c och 5d, ska sökanden istället för affärsplan lämna en energiplan.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning, exempelvis tillstånd som kan krävas enligt miljöbalken (1998:808) och tillstånd om förprövning enligt djurskyddsförordningen (1988:539).
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

- Stöd lämnas inte för nybyggnad av anläggning med panna eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen eller till inköp av pannor eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen.

8.2.3.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms investeringens bidrag till aktuellt fokusområde, de svenska miljökvalitetsmålen och minskad klimatpåverkan. Ansökningar som främst bidrar till ökad konkurrenskraft bedöms också utifrån innovation. Här tas också hänsyn till vilket behov den sökande har av stödetVilka investeringar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.3.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Högsta stödbelopp är mellan 1 miljon och 7 miljoner kronor. Stödmyndigheten beslutar det exakta högsta stödbeloppet inom detta intervall utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar. Beloppet ska anges i stödmyndigheternas handlingsplaner. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd till renvaktarstugor ges upp till högst 100 000 kronor per stuga. Det totala högsta stödbeloppet inom tre år är även här mellan 1 miljon och 7 miljoner kronor per stödmottagare, se detaljer i stycket ovan.

Stöd som avser utveckling av jordbruksföretag, exklusive rennäringsföretag, inom Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands, Västernorrlands, Gävleborgs, Dalarnas och Värmlands län får höjas med ytterligare 10 procent i de fall där investeringen är kopplad till betande djur. Samtliga dessa län ligger inom ANC-område. Detta gäller för investeringar inom fokusområde 2a.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) i åtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

För stöd till fleråriga energigrödor enligt enhetskostnad och till renvaktarstugor beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter, vilket innebär att det lägsta stödbeloppet är 20 000 kronor. För övriga delar beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för etablering och stängsling av fleråriga energigrödor-salix, poppel och

hybridasp:

- plantor och plantering av fleråriga energigrödor som lämpar sig för skottskogsbruk på åkermark samt extra utgifter förknippade med iordningställande av mark före produktion av fleråriga energigrödor, stödnivå 5 800 kronor per hektar
- stängsling runt planteringar av fleråriga energigrödor, stödnivå 10 000 kr per hektar

Enhetskostnader för nybyggnation av stallar

I de fall inget storleksintervall anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett storlek på stall och antal förprövade platser.

I de fall inget särskilt inhysningssystem anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett inhysningssystem.

De redovisade kostnaderna är inklusive allt såsom mark, byggnad, inredning, el, VA, utfodring, gödsellagring samt projekteringskostnad. Vid nybyggnation av stallarna i tabellen ovan går det därför inte att få något stöd utifrån faktiska utgifter.

Stödet beräknas utifrån ovanstående kostnad och aktuell stödnivå, 40-60 procent.

- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per förprövad plats = stödnivå * enhetskostnad per förprövad plats * antalet förprövade platser i stallet. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp
- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per kvadratmeter stallyta = stödnivå * enhetskostnad per kvadratmeter stallyta * antalet kvadratmeter stall, yttermått. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp

Se figur för vilka enhetskostnad som används för nybyggnation.

Enhetskostnad används för nybyggnation av följande stallar:

	Enhetskostnad per förprövad plats		Enhetskostnad per kvadratmeter stallyta
Djurkategori	**Oisolerat**	**Isolerat**	**Oisolerat**
Mjölkko vid förprövning av 0-150 platser	88 000 kr	93 300 kr	
Mjölkko vid förprövning av mer än 150 platser	72 800 kr	78 100 kr	
Kalvar 0-3 mån	24 300 kr		
Ungdjur, nötkreatur, i liggbås	27 600 kr		
Dikor i liggbås	48 000 kr		
Sugga i produktion		62 500 kr	
Slaktsvin		7 400 kr	
Slaktkyckling		186 kr	
Djupströ med skrapad gång för nötkreatur			3 900 kr

Enhetskostnad för stallar

8.2.3.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker(R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- att kraven på att lagringsutrymmet för stallgödsel inte följs (R4)

8.2.3.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).
Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

Kontroll av lagringskapacitet kommer att göras vid kontroll på plats (CPA7).

8.2.3.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.3.3.3.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader kommer att användas för nybyggnation av vissa typer av stallar inom fokusområde 2a (enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013).

Enhetskostnaderna för stallar är beräknade utifrån verkliga och byggda projekt alternativt projekterade projekt som Hushållningssällskapets byggrådgivare varit delaktiga i. Alla enhetskostnaderna är oavsett år för byggnation alternativt projektering justerade med byggnadsprisindex till prisläget per den 2015-05-01.

I flera fall är kostnaderna redovisade per förprövad plats. Dock är kostnaden för ett djupströbäddstall med skrapad gång redovisat med kostnad per kvadratmeter då ett sådant stall är flexibelt och kan hysa många olika typer av djurkategorier, till exempel dikor, rekrytering och tjurar. I vissa fall är olika storlekar på besättningar redovisade vilket framgår under respektive djurkategori i tabellen som visar enhetskostnaderna. I de fall inga olika storlekar på stall är redovisade gäller samma enhetskostnad oavsett storlek på stall. I de fall inget särskilt inhysningssystem anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett inhysningssystem.

Stödet beräknas utifrån ovanstående kostnad och aktuell stödnivå, 40-60 procent.

- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per förprövad plats = stödnivå * enhetskostnad

per förprövad plats * antalet förprövade platser i stallet. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp
- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per kvadratmeter stallyta = stödnivå * enhetskostnad per kvadratmeter stallyta * antalet kvadratmeter stall, yttermått. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp

Enhetskostnaderna kan ändras under programperioden beroende på hur byggkostnaderna ändras. Detta enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader kommer också att användas för följande områden inom fokusområde 5c (enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013):

- plantor och plantering av fleråriga energigrödor som lämpar sig för skottskogsbruk på åkermark inklusive extra utgifter förknippade med iordningställande av mark före produktion av fleråriga energigrödor
- stängsling runt planteringar av fleråriga energigrödor

Detta är beräknat utifrån de faktiska stödberättigande utgifter per hektar under programperioden 2007-2013.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.3.3.3.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

Definition av gemensamma investeringar

Definition av integrerade projekt

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

För att säkerställa måluppfyllelse med investeringsstödet för ökad konkurrenskraft används dels en fördelningsnyckel som avgör hur pengarna fördelas till stödmyndigheterna i landet, dels urvalskriterier som ska bidra till att de ansökningar som bäst bidrar till målen både på nationell och regional nivå är de som får

stöd.

Målstyrningen är till stor del geografisk, där olika län i landet får olika stor del av pengarna som ska gå till stöd som ska bidra till målen. Fördelningen av pengar till de regionala stödmyndigheterna kommer att baseras på följande faktorer:

1. *Omfattning av jordbruk och trädgård utifrån antal företag med 10 hektar jordbruksmark samt alla trädgårdsföretag*. Gränsen på 10 hektar är satt för att fokusera på företag som i större omfattning lever på sin verksamhet.
2. *Behov av strukturförändring utifrån antal företag 10-50 hektarjordbruksmark.* Omstrukturering är ett viktigt syfte med investeringsstödet men dock inte det enda syftet. En sammanslagning av fastigheter och utökning av areal kan leda till behov att bygga nya stallar etc. Vi har därför valt andel små jordbruk (areal) som en faktor i fördelningsnyckeln. En stor andel små företag visar att det finns en potential för företag att växa genom att förvärva mindre företag eller arrendera mark från de mindre företagen. Det finns således ett behov att stödja företag till att utvecklas till uthålligt bärkraftiga enheter.
3. *Bevara öppet odlingslandskap, utifrån betande djur.* Sverige ser investeringsstödet som ett sätt att, vid sidan av ökad konkurrenskraft, ge positiva effekter på miljön, som skötsel av betesmarker och därmed bidrag till ett öppet odlingslandskap med hög biologisk mångfald. Varje län viktas utifrån andel betesdjur. I variabeln ingår mjölk- och dikor med rekryteringsdjur samt får omräknat till djurenheter.
4. *Kompensation för högre stödnivåer i vissa län vid investeringar kopplat till betande djur.* I norra delarna av landet får investeringar som är kopplade till betande djur 50 procent i stöd, jämfört med övriga som får 40 procent i stöd. Motiveringen till dessa extra 10 procent är exempelvis att avstånden är långa i norr, att klimatet är kallare och att det finns ett extra stort behov av att hålla markerna öppna i dessa skogsrika områden. I fördelningsnyckeln kompenseras stödmyndigheten för denna högre stödnivå.
5. Det finns också en faktor som gör att *mindre gynnade områden*, som de norra delarna av Sverige, får en proportionellt högre andel pengar än de annars skulle fått.

Att vissa företag används som fördelningsnyckel, och bidrar till att det länet får mer pengar till investeringsstödet, innebär inte att just dessa företag ska få stöd. Istället kommer urvalskriterier att användas för att välja ut de ansökningar som bäst bidrar till målen i programmet. Här kommer störst vikt läggas på att investeringen bidrar till ökad lönsamhet och konkurrenskraft.

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.3.3.4. Reglerbar dränering

Delåtgärd:

- 4.4 – stöd till icke-produktiva investeringar kopplade till uppnåendet av miljö- och klimatmål inom jordbruket

8.2.3.3.4.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet är att öka retention av kväve på åkermark och därmed minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav samt att medverka till en bättre vattenhushållning under torra förhållanden. Stöd ges för installation av särskilda dämningsbrunnar som placeras i befintligt täckdikessystem på åkermark. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan.

Reglerbar dränering innebär att man med hjälp av särskilda dämningsbrunnar i täckdikessystemet kan reglera grundvattennivån på ett täckdikat fält. När dräneringsbehovet är litet kan man dämma i brunnarna och på så sätt höja vattennivån i marken vilket förbättrar växternas tillgång till vatten och därmed möjlighet att ta upp näring. På detta sätt skapas en högre grundvattennivå under vissa delar av året vilket minskar avrinningen och därmed också läckage av kväve som transporteras med vattnet. Åtgärden är lämplig på åkermark med god vattenledningsförmåga och där det är tillräckligt flackt för att åstadkomma dämning utan allt för många regleringsbrunnar.

Denna delåtgärd bidrar till att nå målen i fokusområde 4b och 4c.

Stödvillkor

- Den sökande ska följa de villkor som framgår av den fastställda projektplanen.
- Den sökande måste få ett skriftligt besked av stödmyndigheten innan arbetet med miljöinvesteringen kan påbörjas.

Krav på investeringen efter färdigställande

Resultatet av investeringen ska bevaras i minst 5 år räknat från året efter slutbesiktningen

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.3.3.4.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöinvestering som betalas ut i form av en fast ersättning i kronor per installerad reglerbrunn.

8.2.3.3.4.3. Länkar till annan lagstiftning

Miljöbalken 1998: 808

8.2.3.3.4.4. Stödmottagare

Lantbrukare och andra markförvaltare

8.2.3.3.4.5. Stödberättigande kostnader

Fast ersättning per reglerbrunn baserad på utgifter för:

- projektering
- material i form av reglerbrunn och anslutningsrör
- grävning och installation av reglerbrunn

8.2.3.3.4.6. Villkor för stödberättigande

- En projektplan ska ha upprättats och godkänts av stödmyndigheten.
- Miljöinvesteringen ska genomföras i nitratkänsligt område (för definition av områden se Jordbruksverkets föreskrifter 2004:62 miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring).
- Reglerbrunnen ska installeras i befintligt eller nytt täckdikessystem på åkermark.
- Den sökande ska äga marken eller ha tillstånd av markägaren för att genomföra miljöinvesteringen.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning som reglerar miljö, natur- och kulturvärden.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.3.3.4.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. Genom urvalskriterierna bedöms miljöinvesteringens bidrag till att nå syftet med stödet. Vilka ansökningar som slutligen prioriteras baseras

på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Beslutsomgångar kan användas när det behövs för att få ett kvalitativt urval.

För reglerbar dränering finns urvalskriterier för miljöinvesteringens bidrag till att öka retention av växtnäring. Bedömningsgrunder som poängsätts kan till exempel vara platsens lämplighet eller statusklassning enligt Vattendirektivet(2000/60/EG) på vattenförekomster nedströms.

8.2.3.3.4.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

13 774 kr /brunn

Ersättningsnivå

8 000 kr /brunn

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 8000 kronor.

8.2.3.3.4.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.4.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

Det finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Ersättning ges med en enhetskostnad per dräneringsbrunn vilket innebär att risken blir låg.

8.2.3.3.4.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Genom att använda enhetskostnad minskas risken för fel (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer. Kalkylen för enhetskostnaden har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

I projektplanen ska det finnas en beskrivning av utgångsläget och vilka åtgärder som ska vidtas (CPA7).

8.2.3.3.4.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram

beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.3.3.4.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Ersättningen är beräknad för de utgifter som uppstår under miljöinvesteringen. Utgifterna i kalkylen består av projekteringskostnader, installationen av reglerbara brunnar samt inköp av reglerbara brunnar och andra material som behövs för att ansluta brunnen till täckdiket. Detta enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

Föreslagen stödnivå bedöms vara tillräcklig för att ge ett attraktivt stöd med goda effekter i odlingslandskapet.

8.2.3.3.4.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

En icke-produktiv investering, det vill säga en miljöinvestering är en investering vars syfte inte är att öka produktionen av marknadsvaror men att förbättra jordbrukets miljöeffekter. Miljöinvesteringen kan vara motiverad av att öka jordbrukets positiva miljöeffekter, till exempel främja biologisk mångfald, skötsel av kulturhistoriska miljöer, ge upplevelser i samband med rekreation eller att minska jordbrukets negativa miljöeffekter genom att till exempel öka retentionen av växtnäring eller minskade utsläpp av växthusgaser.

Miljöinvesteringar ska bidra till att uppnå mål för miljö- och klimatvänligt jordbruk samt de svenska miljökvalitetsmålen. Miljöinvesteringar bedöms inte bli genomförda utan ersättning. De förväntas inte heller leda någon påtaglig ekonomisk nytta för det enskilda företaget eller den sökande, utan miljöinvesteringen ska vara av samhällsintresse så att många personer får nytta av dem.

Definition av gemensamma investeringar

Definition av integrerade projekt

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.3.3.5. Stängsel mot rovdjur

Delåtgärd:

- 4.4 – stöd till icke-produktiva investeringar kopplade till uppnåendet av miljö- och klimatmål inom jordbruket

8.2.3.3.5.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med miljöinvesteringen är att skydda betande tamdjur så att betesmarker och betesvallar ska kunna fortsätta skötas genom bete i områden där det finns risk för angrepp av rovdjur.

Stöd ges för att förstärka stängsel så att det hindrar varg, björn och lodjur från att ta sig in i inhägnader där det finns betande tamdjur. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Fortsatt hävd av betesmarker och betesvallar i områden med rovdjur är en viktig del i arbetet med att bevara och stärka den biologiska mångfalden i hela Sverige. Stängslet ska sättas upp runt betesmark och betesvall som används för bete i områden där varg, björn eller lodjur förekommer eller förväntas förekomma.

Denna delåtgärd bidrar till att nå målen i fokusområde 4a.

Stödvillkor

- Den sökande ska följa de villkor som framgår av den fastställda projektplanen.
- För att miljöinvesteringen ska vara godkänd ska hela inhägnaden skydda de betande tamdjuren mot angrepp av rovdjur.
- Den sökande måste få ett skriftligt besked av stödmyndigheten innan arbetet med miljöinvesteringen kan påbörjas.

Krav på investeringen efter färdigställande

Resultatet av investeringen ska bevaras i minst 5 år räknat från året efter slutbesiktningen.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.3.3.5.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöinvestering som betalas ut i form av en fast ersättning i kronor per meter.

8.2.3.3.5.3. Länkar till annan lagstiftning

- Viltskadeförordningen (2001:724)
- Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd om bidrag och ersättningar för viltskador enligt 11 och 12 §§ viltskadeförordningen (2001:724)
- Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.

8.2.3.3.5.4. Stödmottagare

Lantbrukare och andra markförvaltare som kommer att sköta marken med betesdjur.

8.2.3.3.5.5. Stödberättigande kostnader

Fast ersättning per meter stängsel beräknad på utgifter för:

- markberedning och uppsättning av stängsel
- material, tråd eller nät, stolpar samt övrigt stängselmaterial

Utgifter för uppsättning av permanent standardstängsel med tre trådar är borträknad från kalkylen.

8.2.3.3.5.6. Villkor för stödberättigande

- En projektplan ska ha upprättats och godkänts av stödmyndigheten.
- Stängslet ska sättas upp runt mark med ägoslag betesmark eller åkermark med betesvall.
- Den sökande ska äga marken eller ha tillstånd av markägaren för att genomföra miljöinvesteringen.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning som reglerar miljö, natur- och kulturvärden.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.3.3.5.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. Genom urvalskriterierna bedöms miljöinvesteringens bidrag till att nå syftet med stödet. Vilka ansökningar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Beslutsomgångar kan användas när

det behövs för att få ett kvalitativt urval.

För stängsel mot rovdjur finns urvalskriterier för miljöinvesteringens bidrag till att bevara biologisk mångfald genom att skydda betande tamdjur. Bedömningsgrunder kan till exempel vara vilken typ av mark som ska stängslas in, var marken finns eller vilka djurslag som ska skyddas.

8.2.3.3.5.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

57 kr/meter

Ersättningsnivå

50 kr/meter

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1000 kronor.

8.2.3.3.5.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.3.5.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

Det finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Ersättning ska ges med en enhetskostnad per meter stängsel vilket innebär att risken i övrigt blir låg.

8.2.3.3.5.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Genom att använda enhetskostnad minskas risken för fel (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare

beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer. Kalkylen för enhetskostnaden har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

I projektplanen ska det finnas en beskrivning av utgångsläget och vilka åtgärder som ska vidtas (CPA7).

8.2.3.3.5.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram

beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.3.3.5.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Ersättningen är beräknad genom att jämföra utgifterna för att sätta upp ett vanligt stängsel med 3 trådar med utgifterna för två typer av rovdjursavvisande stängsel. Utgifterna i kalkylen består av markberedning, uppsättning av stängsel samt material. Detta enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.3.3.5.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av icke-produktiva investeringar

En icke-produktiv investering, det vill säga en miljöinvestering är en investering vars syfte inte är att öka produktionen av marknadsvaror men att förbättra jordbrukets miljöeffekter. Miljöinvesteringen kan vara motiverad av att öka jordbrukets positiva miljöeffekter, till exempel främja biologisk mångfald, skötsel av kulturhistoriska miljöer, ge upplevelser i samband med rekreation eller att minska jordbrukets negativa miljöeffekter genom att till exempel öka retentionen av växtnäring eller minskade utsläpp av växthusgaser.

Miljöinvesteringar ska bidra till att uppnå mål för miljö- och klimatvänligt jordbruk samt de svenska miljökvalitetsmålen. Miljöinvesteringar bedöms inte bli genomförda utan ersättning. De förväntas inte heller leda någon påtaglig ekonomisk nytta för det enskilda företaget eller den sökande, utan miljöinvesteringen ska vara av samhällsintresse så att många personer får nytta av dem.

Definition av gemensamma investeringar

Definition av integrerade projekt

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

8.2.3.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.3.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.3.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.3.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.3.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under delåtgärd

8.2.3.6. Information som är specifik för åtgärden

Definition av icke-produktiva investeringar

Se under relevant delåtgärd

Definition av gemensamma investeringar

Sverige avser inte att använda sig av kollektiva investeringar. I de fall flera brukare vill gå samman för en större investering får de bilda en förening eller annan samarbetsform, som får söka investeringsstöd.

Definition av integrerade projekt

Sverige avser inte att använda integrerade projekt.

Definition och identifiering av stödberättigande Natura 2000-områden och andra stödberättigande områden med högt naturvärde

Sverige avser inte att ge särskilda stöd för Natura 2000-områden eller andra områden med höga naturvärden.

Beskrivning av hur stödet riktas till jordbruksföretag i enlighet med den swotanalys som genomförts i samband med den prioritering som avses i artikel 5.2 i förordning 1305/2013

Se under delåtgärd 4.1

En förteckning över nya krav att följa som införs genom unionslagstiftningen för de stöd som kan beviljas enligt artikel 17.6 i förordning (EU) nr 1305/2013

Sverige kommer inte att använda sig av den här möjligheten.

I förekommande fall, de miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

Det finns ingen sådan minimistandard i Sverige idag. Om det införs kommer detta att läggas in i programmet också. Genom urvalskriterierna kommer vi att prioritera de investeringar som ger stor energieffektivitet.

I förekommande fall, en definition av de tröskelvärden som avses i artikel 13 e i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014

Vi ger inte stöd till förnybar energi inom denna åtgärd.

8.2.3.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

8.2.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

8.2.4.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 19

8.2.4.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med åtgärden är att:

- främja diversifiering av jordbruks-, trädgårds-, och rennäringsföretag, främja utveckling av små företag och på så sätt skapa fler arbetstillfällen
- göra det lättare för unga att starta eller ta över ett jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag
- främja tillgång till och användning av förnybar energi för att begränsa klimatpåverkan. Investeringarna kan också ha positiva effekter för att minska växtnäringsförlusterna.

Bidrag till fokusområde

2b – Startstöd underlättar att starta ett jordbruks-, trädgårds-, eller rennäringsföretag och ta över vid generations- och ägarskiften.

5c – Främja tillgång till och användning av förnybar energi samt öka användningen av avfall, rest- och biprodukter till energi.

5d – Minska utsläpp av växthusgaser genom investeringar i biogasanläggningar samt lager för rötrester.

6a – Främja diversifiering och främja skapande och utveckling av små företag för fler arbetstillfällen på landsbygden.

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

2b

Miljö: Generations- och ägarskiften borgar för att jordbruksverksamheten fortsätter, vilket skapar förutsättningar för att landskapet och den biologiska mångfalden kan upprätthållas.

Klimat: Landsbygdens resurser tas tillvara.

Innovation: Unga företagare är mer benägna att investera i ny teknik.

5cd

Miljö: Effektiv användning av tillgängliga resurser kan bidra till minskad belastning på miljö och klimat.

Klimat: Ökad tillgång till och användning av förnybara energikällor istället för fossil energi bidrar till att minska negativ påverkan på klimatet. Insatser som bidrar till att öka användningen av rest- och biprodukter samt avfall till energi kan bidrar till ökad resurseffektivitet och minskad klimatpåverkan. Särskilt insatser kopplade till hantering av stallgödsel inklusive rötning kan vara till tydlig klimatnytta.

Innovation: Förnybara energikällor och tekniska lösningar kan utvecklas.

6a

Miljö: Investeringar i små företag och service på landsbygden skapar förutsättningar för att vårda natur- och kulturmiljöer.

Klimat: Investeringar inom förnybar energi bidrar till att minska klimatpåverkan.

Innovation: Det krävs innovativa lösningar för att skapa arbetstillfällen och upprätthålla service i glesbygder.

8.2.4.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.4.3.1. Investeringsstöd för jobb och klimat

Delåtgärd:

- 6.4 – stöd till investeringar för att skapa och utveckla annan verksamhet än jordbruk

8.2.4.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att främja diversifiering av jordbruks- trädgårds och rennäringsföretag, främja utveckling av små företag och arbetstillfällen på landsbygden, samt främja tillgång till och användning av förnybar energi. Stöd kan endast beviljas till det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan.

Fokusområde 5c, investeringsstöd till förnybar energi

Investeringsstöd till förädling och produktion av förnybar energi (fokusområde 5c) får lämnas för

- inköp eller avbetalningsköp av nytt material, ny fast inredning samt köp av tjänst för uppförande eller upprustning av anläggning för
    - jordbruks, rennärings- och trädgårdsföretag samt medlemmar i dessa hushåll för produktion av förnybar energi i form av bioenergi, vind, sol, vatten, jord och berg, både till eget behov och till försäljning. Vindkraftverk får dock inte vara så stora att de kräver bygglov enligt plan- och byggförordningen (2011:338), kapitel 6, 1§.
    - övriga mikroföretag och små företag i landsbygdsområden för produktion till försäljning av biobränslen eller biovärme, bio-el eller biodrivmedel. Stöd ges inte till dessa företag om det endast är produktion för eget bruk.
- inköp av programvara eller till köp av tjänst för utveckling av programvara som direkt kan kopplas till investeringen som ger förnybar energi, och
- köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen.

Stöd ges till biogasanläggningar som avser att röta annat substrat än gödsel. Stöd ges dock inte till gödselbaserad biogas inom fokusområde 5 c, detta ges istället inom fokusområde 5d.

Fokusområde 5d, investeringsstöd till gödselbaserad biogas

Investeringsstöd till anläggningar för produktion och användning av gödselbaserad biogas får lämnas för

- inköp eller avbetalningsköp av nytt material och ny fast inredning samt köp av tjänst för uppförande eller upprustning av anläggning produktion och användning av gödselbaserad biogas samt anläggningar för rötresthantering. Detta kan också inkludera exempelvis uppgraderingsanläggning, rörledningar och kulvertar,
- inköp av programvara eller till köp av tjänst för utveckling av programvara som behövs för driften av anläggningen, och
- köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen.

Fokusområde 6a, investeringsstöd för att skapa nya jobb

Stöd kan beviljas till investeringar i företag som har sin verksamhet på landsbygden samt skapar arbetstillfällen.

Investeringsstöd för fler jobb på landsbygden (fokusområde 6a) får lämnas för

- inköp eller avbetalningsköp av nytt material och ny fast inredning, ny särskild produktionsutrustning samt köp av tjänst för uppförande eller upprustning av anläggningar i företag inom turism, omsorg, tillverkning, tjänster, detalj- och partihandel, hantverk, restaurang, kultur och nöjen. Det kan även vara jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag som diversifierar sig inom något av ovanstående områden,
- inköp av programvara eller till köp av tjänst för utveckling av programvara om detta direkt kan kopplas till investeringen i punkt 1, och

- köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen.

Stöd ges dock inte till investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring, till verksamhet för beredning av fiskeriprodukter eller till yrkesfiskare eller vattenbrukare som diversifierar sin verksamhet. Stöd ges inte heller till investeringar i drivmedelsstationer, dagligvarubutiker och servicepunkter, för vilket stöd kan sökas för inom delåtgärd 7.4, eller till investeringar för förädling av jordbruksprodukter till livsmedel, för vilket stöd istället kan sökas för inom delåtgärd 4.2.

Villkor

- Vid produktion av elenergi från biomassa ska minst 30 procent av genererad spillvärme användas.
- En anläggning för värmeproduktion, elproduktion eller biogasproduktion är stödberättigad om den under 51 procent av driftstiden inte använder spannmål, annan stärkelserik gröda eller oljeväxter som huvudsaklig energiråvara.
- Stöd till anläggningar för produktion av biodrivmedel från oljeväxter får ges så länge den totala oljeväxtarealen i Sverige inte överstiger den maximala areal som är lämplig utifrån rådande växtföljdsrestriktioner.
- För insatser inom fokusområde 5d ska anläggningar med en rötkammarvolym som är mindre än eller lika med 1000 kubikmeter ha minst 50 procent stallgödsel. Anläggninar som har större rötkammarvolym än 1000 kubikmeter ska ha minst 1000 ton stallgödsel

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.4.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Investeringsstöd som ges i form av del av faktiska utgifter.

8.2.4.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014

- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling
- Förordning (2007:61) om regionalt investeringsstöd
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 om gruppundantag (GBER), artikel 41
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (2010:900)
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/28/EC om energi från förnybara energikällor, artikel 17.2-6
- Drivmedelslag (2011:319)
- Lag (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen
- Förordning (2009:689) om statligt stöd till solceller
- Plan- och byggförordning (2011:338)

8.2.4.3.1.4. Stödmottagare

- Mikroföretag och små företag på landsbygden som bedriver annan verksamhet än jordbruksverksamhet.
- Jordbruksföretag, för diversifiering i annan verksamhet än jordbruksverksamhet samt för produktion av förnybar energi både till eget bruk och till försäljning. Hit räknas alla jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag.

8.2.4.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter:

a. uppförande eller upprustning av tillbehör till fastighet
b. inköp eller avbetalningsköp av nya maskiner och ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde
c. allmänna utgifter kopplade till utgifter i punkterna a och b, som
    1. köp av tjänst av arkitekter, ingenjörer och konsulter
    2. köp av tjänst för uppförande eller upprustning
d. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara

För investeringar i biogasanläggningar och därtill kopplade anläggningar inom fokusområde 5d gäller artikel 41.6 b) i förordning (EU) nr 651/2014 (GBER). De stödberättigande utgifterna för att uppnå en högre nivå på miljöskyddet utgörs alltid av de totala investeringskostnaderna. Detta eftersom det skulle krävas flertalet, mindre miljövänliga investeringar för att kunna motsvara den sammansatta produktionsleveransen av energi och tillkommande funktioner som en biogasanläggning ger.

8.2.4.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en affärsplan med ansökan som visar företagets ekonomiska bärkraft och insatsens påverkan på företagets utveckling.
- För insatser inom fokusområde 5c ska sökanden istället för affärsplan lämna en energiplan.
- För insatser inom fokusområde 5d ska sökanden utöver affärsplan lämna en energiplan.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.
- Stöd lämnas inte för nybyggnad av anläggning med panna eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen eller till inköp av pannor eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen.
- Stöd får inte heller lämnas för om-, ny- och tillbyggnad av privatbostadsfastigheter som inte är näringsfastigheter.

8.2.4.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms till exempel investeringens bidrag till aktuellt fokusområde, de svenska miljökvalitetsmålen och innovation. Vilka investeringar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.4.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

En minskad stödnivå är möjlig inom alla fokusområden enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Fokusområde 5c, investeringsstöd till förnybar energi

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

Högsta stödbelopp är mellan 1 miljon kronor och 200 000 euro. Stödmyndigheten beslutar det exakta högsta stödbeloppet inom detta intervall utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar. Beloppet ska anges i stödmyndighetens handlingsplan. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under

året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Fokusområde 5d, investeringsstöd till gödselbaserad biogas

Stöd ges till 40 procent av stödberättigande utgifter.

Högsta stödbelopp är 40 miljoner kronor. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Fokusområde 6a, investeringsstöd för att skapa nya jobb

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

Högsta stödbelopp är mellan 600 000 kronor och 200 000 euro. Stödmyndigheten beslutar det exakta högsta stödbeloppet inom detta intervall utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar. Beloppet ska anges i stödmyndigheternas handlingsplaner. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.2.4.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.4.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-

system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- att mindre än 30 procent av spillvärmen används vid produktion av elenergi från biomassa (R3)
- att annan än den tillåtna energiråvaran används i produktionen (R3)

8.2.4.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska

kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

Investeringen kommer att kontrolleras när den är klar tas i bruk. En kontroll kan då klargöra om det finns förutsättningar för att kunna ta tillvara spillvärme (CPA7).

Investeringen kommer att kontrolleras när den är klar tas i bruk. För att kunna jämföra resultat före och efter investeringen ska sökanden lämna uppgifter om energianvändning och produktion vid ansökan om stöd (CPA7).

8.2.4.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.4.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

8.2.4.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av småbruk enligt artikel 19.1 a iii i förordning (EU) nr 1305/2013

Definition av övre och nedre gränser enligt artikel 19.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 1305/2013

Särskilda villkor för stöd till unga jordbrukare som inte etablerar sig som ensam ansvarig för jordbruksföretaget i enlighet med artikel 2.1 och 2.2 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

En sammanfattning av kraven i affärsplanen

Se avsnitt 8.1

Användning av möjligheten att kombinera olika åtgärder med hjälp av affärsplanen genom att ge de unga jordbrukarna tillgång till dessa åtgärder

Områden som täcks av diversifieringen

Alla områden där landsbygden kan bidra till utveckling och livskvalitet.

8.2.4.3.2. Startstöd

Delåtgärd:

- 6.1 – nyetableringsstöd för unga jordbrukare

8.2.4.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att göra det lättare för unga att starta eller ta över ett jordbruks-, trädgårds eller rennäringsföretag. Landsbygdens utveckling och konkurrenskraft kan på så sätt stärkas. Stöd kan endast beviljas om villkoren för stöd som beskrivs här uppfylls och affärsplanen motiverar att stöd ges. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stöd kan beviljas till personer som är yngre än 40 år och som för första gången blir ägare eller delägare av ett jordbruks-, trädgårds- eller rennäringsföretag.

Sökanden ska ha yrkesfärdigheter och yrkeskvalifikationer. Grundkravet är gymnasiekompetens eller motsvarande för alla unga företagare och för rennäringsföretagare är ett ytterligare grundkrav att en mentor ska vara utsedd som har åtagit sig att vara mentor i minst tre år. Mentorn ska vara utsedd senast före beslut om stöd. Utöver detta krävs att den som ska starta ett jordbruksföretag, rennärings- eller trädgårdsföretag, har utbildning på minst 10 veckor, vilket omfattar 20-25 studietimmar per vecka inom det aktuella verksamhetsområde de ska starta. De ytterligare kompetenskraven utöver grundkravet, är uppfyllda om den sökande har en gymnasieutbildning eller högre utbildning som täcker in detta.

Etableringen inträffar när sökanden är ägare eller delägare och ansvarar för företaget genom att ha faktisk och långsiktig kontroll över företaget i fråga om beslut som rör administration, ersättningar och ekonomiska risker. För att visa att en etablering har skett ska det finnas registreringsbevis från Bolagsverket eller en registrering hos Skatteverket av mervärdesskatt, F-skatt eller SA-skatt. Vid köp av befintligt företag ska det finnas ett avtal om företagsköpet. Det kan även finnas avtal om köp av mark eller andra produktionsmedel, arrendeavtal om mark eller avtal om upplåtelse av andra produktionsmedel. Om företaget är en juridisk person ska sökandens innehav av aktier eller andelar vara mer än 50 procent och motsvara en lika stor andel av rösterna så att sökanden kan ansvara för och utöva den faktiska och långsiktiga kontrollen över företaget. Om ägandekontroll, se aktiebolagslagen (2005:551, lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag eller lag (1987:667) om ekonomiska föreningar. Ansökan ha kommit in senast 24 månader efter etableringsdatumet. Etableringen bedöms vara slutförd när affärsplanen är genomförd.

Det kan vara flera unga företagare som startar ett gemensamt företag. Alla kan få fullt startstöd förutsatt att var och en uppfyller villkoren för stöd. De ska i så fall samtliga ansvara för företaget och ha faktisk och långsiktig kontroll över det. Det gemensamma innehavet av aktier eller andelar ska vara mer än 50 procent och motsvara en lika stor andel av rösterna så att de tillsammans kan utöva den faktiska och långsiktiga kontrollen över företaget.

För kopplingen mellan stöd till unga inom gårdsstödet se kapitel 14.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom

landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.4.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ett schablonbelopp per ung nystartare

8.2.4.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013, artikel 65
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013 om regler för direktstöd för jordbrukare inom de stödordningar som ingår i den gemensamma jordbrukspolitiken, artikel 9 och 50-51, se vidare i kapitel 14
- Förordning 651/2014, bilaga I

8.2.4.3.2.4. Stödmottagare

Personer som är yngre än 40 år och för första gången etablerar sig som primärproducenter inom jordbruk, trädgård eller rennäring.

8.2.4.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Stödet ges i form av ett fast belopp till den unga nystartaren.

8.2.4.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden är yngre än 40 år när ansökan kommer in.
- Sökanden etablerar sig för första gången som ägare eller delägare till ett jordbruks-, trädgårds- eller rennäringsföretag.
- Sökanden ska ansvara för och ha faktisk kontroll över företaget.
- Sökanden har tillräckliga yrkesfärdigheter och yrkeskvalifikationer, vilka definieras ovan.
- Sökanden är vid start av rennäringsföretag medlem och aktiv inom samebyn när ansökan kommer in.

Dessutom krävs att en mentor är utsedd för en period om tre år.

- Sökanden ska bifoga en affärsplan till ansökan för företagets utveckling. Affärsplanen får omfatta högst fem år och börja genomföras senast 9 månader från och med dagen för beslut om stöd.
- Företagets produktionspotential inom jordbruk, trädgård eller rennäring ska för den sökandes del motsvara minst 860 timmar per år beräknat enligt standardtimmar för verksamheten i fråga.
- Företagets verksamhet inom jordbruk, trädgård eller rennäring ska enligt affärsplanen för den sökandes del uppgå till max 17 200 timmar vid ansökan om stöd, beräknat enligt standardtimmar för verksamheten i fråga.
- Företaget ska tillhöra kategorin små företag.

8.2.4.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna prioriteras bland annat stödets bidrag till att få nya livskraftiga företag samt bidrag till de svenska miljökvalitetsmålen och innovation. Vilka ansökningar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Beslutsomgångar kan användas när det behövs för att få ett kvalitativt urval.

8.2.4.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Ett schablonbelopp på 250 000 kronor som betalas ut i två delutbetalningar. Första utbetalningen omfattar 150 000 kronor och sker i samband med beslut om stöd. Ansökan om den andra utbetalningen ska ha kommit in senast 45 månader efter beslut om stöd.

8.2.4.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.4.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

Det finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Inga specifika risker.

8.2.4.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Genom att använda fast schablonersättning minskas risken för fel. (CPA6). Det bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

8.2.4.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av

om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.4.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Vi kommer tillämpa schablonbelopp.

Genom att Sverige väljer att utnyttja möjligheten att rikta 2 % av det s.k. gårdsstödet inom pelare I till unga jordbrukare görs bedömningen att den stödnivå på 250 000 kronor som fastställs för startstödet i pelare II är tillräcklig för att startstödets mål ska kunna uppnås. Summan är i paritet med förra programperioden och motsvarar en låg årsinkomst.

8.2.4.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av småbruk enligt artikel 19.1 a iii i förordning (EU) nr 1305/2013

Definition av övre och nedre gränser enligt artikel 19.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 1305/2013

Den nedre gränsen för stöd är sökanden vid ansökan ska visa att företagets produktionspotential ska för den sökandes del motsvara minst 860 timmar per år beräknat utifrån standardtimmar för den aktuella verksamheten. Den övre gränsen för stöd är att företagets jordbruks-, trädgårds- eller rennäringsverksamhet uppgår för den sökandes del till max 17 200 timmar vid ansökan om stöd, beräknat utifrån standardtimmar för den aktuella verksamheten.

Särskilda villkor för stöd till unga jordbrukare som inte etablerar sig som ensam ansvarig för jordbruksföretaget i enlighet med artikel 2.1 och 2.2 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Startstöd får beviljas en ung företagare inom jordbruk, trädgård eller rennäring som driver företaget tillsammans med en annan person. Den unga företagaren ska i så fall ha faktisk och långsiktig kontroll över företaget och inga beslut ska kunna tas i företaget utan medgivande av den unga företagaren. Om företaget är en juridisk person ska sökandens innehav av aktier eller andelar vara mer än 50 procent och motsvara en lika stor andel av rösterna så att sökanden kan utöva den faktiska och långsiktiga kontrollen över företaget.

Det kan vara flera unga företagare som startar ett gemensamt företag. Alla kan få fullt startstöd förutsatt att var och en uppfyller villkoren för stöd. De ska i så fall samtliga ansvara för företaget och ha faktisk och långsiktig kontroll över det. Det gemensamma innehavet av aktier eller andelar ska vara mer än 50 procent

och motsvara en lika stor andel av rösterna så att de tillsammans kan utöva den faktiska och långsiktiga kontrollen över företaget.

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Stödmyndigheten får besluta att sökanden får komplettera kravet på yrkesfärdigheter och yrkeskvalifikationer inom högst 45 månader från beslut om stöd. Kontroll görs före den sista utbetalningen.

En sammanfattning av kraven i affärsplanen

Sökanden ska lämna en affärsplan för företagets utveckling. Affärsplanen får omfatta högst fem år och börja genomföras senast 9 månader från och med dagen för beslut om stöd. Den ska innehålla företagets initiala situation, mål och delmål för utvecklingen av företagets verksamhet. Vidare ska affärsplanen innehålla en detaljerad beskrivning om vilka insatser, däribland sådana som rör miljömässig hållbarhet och resurseffektivitet, som krävs för utveckling av företagets verksamhet, såsom investeringar, kompetensutveckling, rådgivning eller annan åtgärd.

Sökanden får inte ut den sista delen av startstödet om det visar sig att den planerade utvecklingen inte kan genomföras t.ex. om marknaden ändras. En satsning som inte lyckats fullt ut ska inte innebära återkrav. Sökanden ska dock ha påbörjat affärsplanen inom rätt tid. Den första delen av startstödet kan bara återkrävas vid oegentligheter, eller om affärsplanen inte har påbörjats.

Användning av möjligheten att kombinera olika åtgärder med hjälp av affärsplanen genom att ge de unga jordbrukarna tillgång till dessa åtgärder

Nystartare har möjlighet att ta del av den kompetensutveckling och rådgivningsverksamhet som hålls inom åtgärderna 1 och 2.

Områden som täcks av diversifieringen

8.2.4.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.4.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.4.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.4.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.4.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under delåtgärd

8.2.4.6. Information som är specifik för åtgärden

Definition av småbruk enligt artikel 19.1 a iii i förordning (EU) nr 1305/2013

Sverige kommer inte använda denna del av åtgärden.

Definition av övre och nedre gränser enligt artikel 19.4 tredje stycket i förordning (EU) nr 1305/2013

Se under delåtgärd

Särskilda villkor för stöd till unga jordbrukare som inte etablerar sig som ensam ansvarig för jordbruksföretaget i enlighet med artikel 2.1 och 2.2 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Se under delåtgärd

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Se under delåtgärd

En sammanfattning av kraven i affärsplanen

Se under delåtgärd

Användning av möjligheten att kombinera olika åtgärder med hjälp av affärsplanen genom att ge de unga jordbrukarna tillgång till dessa åtgärder

Se under delåtgärd

Områden som täcks av diversifieringen

Se under delåtgärd

8.2.4.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

8.2.5. M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)

8.2.5.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 20

8.2.5.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med åtgärden är att lokalbefolkning, företag och besökande får tillgång till infrastruktur och service samt attraktiva natur-, fritids- och kulturmiljöer. Stöd ges till projekt där den gemensamma nyttan är stor men där incitamentet är litet för att någon enskild i större grad ska vilja finansiera det. Nyttan av stödet ska nå fler än den som söker stödet. Projekten ska stärka lokalbefolkningens, landsbygdsföretagens och besökandes tillgång till infrastruktur och service samt till attraktiva natur-, fritids- och kulturmiljöer.

Följande projekt kan få stöd:

- projekt för investeringar som syftar till att upprätta, förbättra eller utvidga alla typer av småskalig infrastruktur, exklusive bredbandsinfrastruktur
- projekt för att upprätta och utvidga bredbandsinfrastruktur
- projekt för investeringar som syftar till att upprätta, förbättra och utvidga grundläggande tjänster och service för landsbygdsbefolkningen, landsbygdsföretagen och besökare till landsbygden, vilket även omfattar satsningar inom fritid och kultur
- projekt för investeringar i infrastruktur för fritids- och rekreationsändamål och turistinformation
- projekt för investeringar i underhåll och restaurering av kultur- och naturmiljöer
- projekt som syftar till bättre vattenkvalitet

Bidrag till fokusområde

4abc – Bevara och förstärka landskapets karaktär genom att synliggöra samiska kulturtillgångar och natur- och kulturmiljöer i renskötselområdet vilket bidrartill att nå det nationella miljökvalitetsmålet En storslagen fjällmiljö. Miljöinvesteringar för våtmarker, tvåstegsdiken och förbättrad vattenkvalitet, bidrar att bevara och förstärka biologisk mångfald som gynnas av vatten i odlingslandskapet och till att förbättra vattenkvalitet. Dessa åtgärder bidrar till att nå de nationella miljökvalitetsmålen till exempel Ingen övergödning och Ett rikt odlingslandskap samt till att nå de internationella överenskommelserna inom HELCOM för Östersjön och att nå målen om god status samt miljökvalitetsnormerna inom vattenförvaltningen (EUs ramdirektiv för vatten). Miljöinvesteringar och utveckling av natur- och kulturmiljöer kan användas i utpekade Natura 2000-områden för att bidra till att nå de mål som beskrivs i det enskilda områdets bevarandeplan. Åtgärderna kan även användas utanför Natura 2000 för att gynna arter och naturtyper enligt art- och habitatdirektivet, 92/43/EEG och fågeldirektivet, 2009/147/EG.

6b – Åtgärden ska främja lokal utveckling i landsbygdsområden med investeringar som är till allmän nytta.

6c – Öka tillgängligheten till, användning av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik i

landsbygdsområden.

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

4abc

Miljö: Syftet med miljöinvesteringar är att skapa miljönytta i form av att bevara och förstärka biologisk mångfald och landskapens karaktär samt öka retention av växtnäring. De kan också ge andra effekter som till exempel skapa variation i landskapet som kan uppfattas som positivt för friluftsliv.

Klimat: Miljöinvesteringar kan även möta effekterna av klimatförändringar t.ex. i form av ökad nederbörd. Exempel är våtmarker och tvåstegsdike som kan fungera som utjämningsmagasin. Våtmarker kan också bidra till ökad kolinlagring och minskad avgång av växthusgaser.

Innovation: Miljöinvestering för att anlägga tvåstegsdiken är en relativt obeprövad metod för att öka retention av växtnäring, likaså kan det rymmas innovativa åtgärder inom miljöinvesteringen förbättrad vattenkvalitet.

6bc

Miljö: Natur- och kulturmiljöer kan utvecklas och bevaras samt bli tillgängliga för allmänheten.

Klimat: Bättre service lokalt och snabbt bredband kan minska resandet och därigenom minska utsläpp av klimatgaser.

Innovation: Snabbt bredband ger möjlighet att använda nya tjänster och landsbygdsbefolkningen blir en del i en globaliserad värld. Nya servicesystem kan bidra till att överbrygga avstånd och gleshet.

8.2.5.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.5.3.1. Stöd till bredband

Delåtgärd:

- 7.3 – stöd till bredbandsinfrastruktur, inklusive uppbyggnad, förbättringar och utökningar, passiv bredbandsinfrastruktur och tillhandahållande av åtkomst till bredband och e-förvaltning

8.2.5.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att öka tillgången till bredbandsnät med hög överföringskapacitet, så kallade nästa generations accessnät (NGA-nät)på landsbygden. Investeringen ska genomföras på landsbygden i områden

där det saknas nät med hög överföringskapacitet och där det enligt genomförd marknadsanalys inte bedöms vara kommersiellt lönsamt att bygga ut. En marknadsanalys av förutsättningarna för utbyggnad på kommersiella grunder ska finnas och ska bekräftas av ett offentligt samråd för det aktuella projektet. Ansökan om bredbandsprojekt ska innehålla en projektplan och en karta som visar det geografiska området som berörs.

Stöd beviljas till investeringar i passiv bredbandsinfrastruktur för nästa generations accessnät (NGA-nät) nära slutanvändarna och ska leda till faktiska anslutningar. Stöd beviljas inte för inköp och installation av aktiv utrustning eller till kostnader för drift av bredbandsnätet. Bredbandsnät som finaniseras inom stödet ska vara robusta och driftssäkra och tagna i drift inom projekttiden.Möjligheterna att utnyttja befintlig infrastruktur och samförläggning ska undersökas.

Projekten ska uppfylla kraven för statsstöd enligt gruppundantagsförordning EU (nr) 651/2014 (GBER) och den sökande ska under projekttiden inhämta alla de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning för att genomföra investeringen. Vilka projekt som slutligen ska prioriteras bedöms utifrån nationellt fastställda urvalskriterier.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

Detaljerade regler för samtliga villkor för delåtgärden finns i den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder, statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet. Där finns också detaljerade regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.5.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstödet kan ges som procentuell del av faktiska utgifter.

8.2.5.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 om gruppundantag (GBER)
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken

- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (2010:900)

8.2.5.3.1.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som är juridiska personer.

8.2.5.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Stödberättigade utgifter är följande i enlighet med gruppundantagsförordning EU (nr) 651/2014 (GBER):

- investeringskostnaden för utbyggnad av passiv bredbandsinfrastruktur samt
- investeringskostnaderna för bredbandsrelaterade anläggningsarbeten

Utgifterna kan vara i form av inköp av nytt material, inköp av tjänst för projektering, anläggningsarbeten, dokumentation av bredbandsnätet samt för förrättning av ledningsrätt.

Utgifterna kan också vara i form av allmänna utgifter för inköp av tjänst, för projektledning, upphandlingshjälp samt ekonomiadministration.

8.2.5.3.1.6. Villkor för stödberättigande

Stöd beviljas till projekt som:

- Avser att använda teknik som ger ett bredbandsnät med hög överföringskapacitet, så kallat NGA-nät enligt definition i gruppundantagsförordning EU (nr) 651/2014.
- Genomförs i ett område på landsbygden där det saknas NGA-nät och där det enligt en marknadsanalys saknas förutsättningar för sådan utbyggnad på kommersiella grunder. Detta ska även ha bekräftats genom ett offentligt samråd för det aktuella projektet.
- Är förenligt med befintliga kommunala och regionala bredbandsstrategier.
- Anlägger bredbandsinfrastruktur nära slutanvändare. Det innebär att investeringen ska leda till faktiska anslutningar.
- Bifogar en förenklad projektplan som innehåller uppgifter om vad projektet ska göra, vilka som ska genomföra projektet inklusive deras kompetens, vilken bredbandsteknik projektet avser att bygga, budget och finansiering, beräknat slutdatum för projektet samt uppgift om ägande efter projektavslut. Den sökande ska också bifoga en karta som visar vilket geografiskt område som ingår i projektet och lämna uppgifter för urvalskriterierna och indikatorerna, både EU-indikatorer och nationella indikatorer.

8.2.5.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier som tar sin utgångspunkt i att på ett kostnadseffektivt sätt bygga ut bredbandsnätet där det inte är kommersiellt lönsamt att bygga ut och att de som får stöd har förutsättningar att genomföra projektet på ett bra sätt.

8.2.5.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

De regionala förutsättningarna gällande bland annat markförhållanden, befolkningstäthet, marknadsmässig utbyggnad och existerande infrastruktur för bredband varierar stort i Sverige, vilket leder till att kostnaderna för utbyggnaden varierar mellan länen. Detta innebär att stöd ges med mellan 40 och 90 % av de stödberättigande utgifterna. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Stödandelen fastställs per län utifrån riktlinjer från Jordbruksverket. Riktlinjerna tar sin utgångspunkt i geografiska förutsättningar, marktyper, befolkningstäthet samt marknadsmässiga förutsättningar som marknadsaktörers agerande och anslutningskostnad. En och samma stödprocent tillämpas i alla projekt inom ett län och kan justeras på begäran av länen under programperioden om förutsättningarna ändras i länet.Ett maximalt stödbelopp till allmänna utgifter regleras i nationella föreskrifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.2.5.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), upphandling - här definierat i enlighet med GBER, artikel 52, som att stödet tilldelas på grundval av en öppen, transparant, icke-diskrimininerande och konkurrensutsatt urvalsprocess(R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker(RC): hur upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de

administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08)

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- utgångsläget, det vill säga hur det ser ut innan den sökande börjar med investeringen är inte tydligt beskrivet (R3)
- upphandling (R4) – här definierat i enlighet med GBER, artikel 52, som att stödet tilldelas på grundval av en öppen, transparent, icke-diskriminerande och konkurrensutsatt urvalsprocess

8.2.5.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av en öppen, transparent, icke-diskriminerande och konkurrensutsatt urvalsprocess i enlighet med GEBR vid ansökan om stöd.

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna godkänns av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska

kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna.

8.2.5.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.5.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Behovet av ett spann för stödnivåer grundar sig på ett flertal faktorer. Tillgången till bredband med hög överföringshastighet är ojämnt fördelad i Sverige, vilket gör att utbyggnaden sker utifrån skilda förutsättningar i länen. De geografiska förutsättningarna och befolkningstätheten skiljer sig stort över landet vilket gör att kostnaderna för utbyggnaden varierar. Behovet av stöd kan även påverkas av hur mycket befintlig bredbandsinfrastruktur som finns att ansluta till och hur långt den marknadsmässiga utbyggnaden kommer att nå. Stödnivåerna behöver därför kunna anpassas i länen utifrån de faktorer som är aktuella under programperiodens gång.

8.2.5.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av småskalig infrastruktur, inklusive sådan småskalig turistinfrastruktur som avses i artikel 20.1 e i förordning (EU) nr 1305/2013

Om tillämpligt, särskilda undantag för att tillåta stöd till mer storskalig infrastruktur för investeringar i bredband och förnybar energi

Stöd ges till bredbandsnät med hög överföringskapacitet, så kallade nästa generations accessnät (NGA-nät) på landsbygden. Stödet till bredbandsinvesteringar får uppgå till 10 000 000 euro per projekt.

Stöd till utbyggnad av bredbandsnät i landsbygdsprogrammet fokuseras på investeringar nära slutanvändaren. Även inom vissa av regionalfondens program kan stöd ges till utbyggnad av bredbandnät, men där prioriteras investeringar i övergripande ortssammanbindande nät.

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

De miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014.

Definition av de gränser som avses i artikel 13 e i [DA RD – C(2014)1460]

8.2.5.3.2. Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation

Delåtgärd:

- 7.5 – stöd till investeringar för offentligt bruk i infrastruktur för rekreationsändamål, turistinformation och småskalig turisminfrastruktur

8.2.5.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att utifrån landsbygdens resurser skapa möjligheter för rekreation för allmänheten och förbättra möjligheterna till turism. Stöd kan endast beviljas till det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Investeringen ska vara fri att använda för allmänheten.

Investeringsstöd får lämnas för

1. inköp eller avbetalningsköp av nytt material samt köp av tjänst för uppförande och upprustning av infrastruktur för rekreation och turism som är fri för allmänheten att använda,
2. inköp eller avbetalningsköp av nytt material, eller
3. inköp av programvara eller till köp av tjänst för utveckling av programvara för att ta fram och sprida informationsmaterial för att få fler besökare till den aktuella platsen, och
4. köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen.

Det kan exempelvis vara infrastruktur som badplatser, lekplatser eller leder för vandring, cykel, kanot och skoter. Till turistinformation räknas information som syftar till att få fler besökare till landsbygden, exempelvis turistbroschyrer, webbplatser och skyltar för att informera om bygden och de natur- och kulturarv som finns. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Villkor

- Den sökande måste få ett skriftligt besked av stödmyndigheten innan arbetet med stig eller led genom skog och mark får påbörjas.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.5.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd kan ges som procentuell del av faktiska utgifter, enhetskostnad eller både faktiska utgifter och enhetskostnad eller som klumpsumma.

8.2.5.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling
- Förordning (2007:61) om regionalt investeringsstöd
- Förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (2010:900)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling

8.2.5.3.2.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag.

8.2.5.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande eller upprustning av tillbehör till fastighet enligt projektplanen
b. inköp eller avbetalningsköp av ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde
c. allmänna utgifter kopplade till utgifter i punkterna a och b, som
    1. köp av tjänst som gäller arkitekter, ingenjörer och konsulter
    2. köp av tjänst för uppförande eller upprustning.

Fast ersättning per meter för stigar och leder genom skog och öppen mark ges för utgifter för röjning och utmärkning. Övriga utgifter för leden ges utifrån faktiska utgifter.

Stöd till turistinformation

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. köp av tjänst för att genomföra projektet och som syftar till att ta fram och sprida information
b. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara

8.2.5.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Investeringar ska vara förenliga med kommunala och regionala planer och med befintliga lokala utvecklingsstrategier.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.5.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms projektets bidrag till exempelvis den lokala utvecklingen på landsbygden, de svenska miljökvalitetsmålen, minskad klimatpåverkan och innovation. Hänsyn tas också till vilket regionalt behov som finns för investeringen. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.5.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigande utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Stöd för röjning och skyltning till stigar och leder genom skog och mark ges i form av enhetskostnad:

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

1187 kronor per 100 meter i skog som behöver röjas.

857 kronor per 100 meter i öppen mark som behöver röjas.

117 kronor per 100 meter i mark som inte behöver röjas, som vägar, tydliga stigar eller andra ytor där det enda som krävs är skyltning.

Ersättningsnivå

950 kronor per meter i skog som behöver röjas.

600 kronor per meter i öppen mark som behöver röjas

100 kronor per meter i mark som inte behöver röjas, som vägar, tydliga stigar eller andra ytor där det enda som krävs är skyltning.

8.2.5.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses denna risk vara högst:

bristfällig rimlighetsbedömning (R2)

8.2.5.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schablon i form av enhetskostnad minskas risken för fel. Kalkylen för enhetskostnad har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivån är rimlig och framtagen utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett

webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.5.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.5.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Röja och rensa stig eller led genom skog och mark. Utgifterna i kalkylen består av utgifter för att ta ner träd och buskar samt att avlägsna dessa från stig eller vandringsled samt utmärkning av stigen/vandringsleden med färg, stolpar och skyltar. Dessa utgifter ges i form av enhetskostnad. Detta enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

8.2.5.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av småskalig infrastruktur, inklusive sådan småskalig turistinfrastruktur som avses i artikel 20.1 e i förordning (EU) nr 1305/2013

Om tillämpligt, särskilda undantag för att tillåta stöd till mer storskalig infrastruktur för investeringar i bredband och förnybar energi

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

De miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014.

Definition av de gränser som avses i artikel 13 e i [DA RD – C(2014)1460]

8.2.5.3.3. Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden

Delåtgärd:

- 7.4 – stöd till investeringar för etablering, förbättring och utvidgning av grundläggande tjänster för landsbygdsbefolkningen, inklusive rekreation och kultur och relaterad infrastruktur

8.2.5.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att skapa och behålla lokal service på landsbygden. Det kan vara servicepunkter där flera olika typer av service finns samlat, men också investeringar för att skapa bra möjligheter för idrott och fritid samt samlingslokaler, vilket gynnar både boende och besökare. Stöd ska bidra till förbättrad service för de som bor, verkar och besöker landsbygden. Stöd kan endast beviljas till det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Fokusområde 6b

Investeringsstöd får lämnas för

1. inköp eller avbetalningsköp av nytt material, och ny eller begagnad fast inredning samt köp av tjänst för om-, ny och tillbyggnad samt större reparationer av
    a. dagligvarubutiker, för att behålla och utveckla den lokala servicen
    b. drivmedelsstationer, för att behålla och utveckla den lokala servicen
    c. servicepunkter med både kommersiell service och viss annan serice, för att behålla och utveckla den lokala servicen
    d. lokala distributions- och logistiklösningar
    e. anläggningar och samlingslokaler för idrotts- och fritidssysselsättning,
2. inköp eller avbetalningsköp av ny eller begagnad utrustning till dagligvarubutiker och drivmedelsstationer, för att behålla och utveckla den lokala servicen
3. inköp av byggnad för
    a. dagligvarubutiker, för att behålla och utveckla den lokala servicen
    b. drivmedelsstationer, för att behålla och utveckla den lokala servicen
    c. servicepunkter med både kommersiell service och viss annan service, för att behålla och utveckla den lokala servicen,
4. inköp av programvara eller till köp av tjänst för utveckling av programvara kopplat till investeringar i punkterna 1-3 ovan, och
5. köp av tjänst av konsulter för att planera och genomföra investeringen.

Investeringar i kommersiell och viss offentlig service
Stöd till investeringar i lokal service, som investeringar i dagligvarubutiker, drivmedelsanläggningar och servicepunkter syftar till att behålla och utveckla lokal service och lokala servicepunkter. Servicepunkter kan också etableras i gårdsbutiker, på campingplatser eller värdshus. På servicepunkter kan det finnas kommersiell service och olika typer av viss offentlig service, som exempelvis bibliotek, information från myndigheter, post, grundläggande betaltjänster och apoteksombud. Stöd till investeringar i lokala distributions- och logistiklösningar syftar till att överbrygga problem som uppstår till följd av långa

transporter av små volymer av varor.

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler
Stöd till investeringar i anläggningar för idrotts- och fritidssysselsättning samt samlingslokaler syftar till att utöka aktiviter inom idrott, kultur och annan fritidssysselsättning.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.5.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd till investeringar ges som procentuell del av faktiska utgifter och som klumpsumma.

8.2.5.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling
- Förordning (2007:61) om regionalt investeringsstöd
- Förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (2010:900)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling

8.2.5.3.3.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag.

8.2.5.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande, inköp eller upprustning av tillbehör till fastighet
b. inköp eller avbetalningsköp av ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde eller inköp eller avbetalningsköp av begagnad utrustning om samtliga av följande villkor är uppfyllda:
    1. Den sökanden intygar att den tidigare ägaren som använt utrustningen inte har fått stöd för inköp av den.
    2. Priset för den begagnade utrustningen överstiger inte marknadsvärdet och är lägre än kostnaden för motsvarande ny utrustning.
    3. Utrustningen har de tekniska egenskaper som behövs för insatsen.
c. allmänna utgifter kopplade till utgifter i punkterna a och b, som
    1. köp av tjänst som gäller arkitekter, ingenjörer och konsulter
    2. köp av tjänst för uppförande eller upprustning.
d. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara.

8.2.5.3.3.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Stöd till dagligvarubutiker, drivmedelsstationer och servicepunkter får endast lämnas om det behövs för att det i landsbygdsområden ska kunna upprätthållas en försörjning med dagligvaror och drivmedel som är tillfredsställande med hänsyn till geografiska och befolkningsmässiga förhållanden.
- Investeringar ska vara förenliga med kommunala och regionala planer och med befintliga lokala utvecklingsstrategier.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.
- Stöd lämnas inte för nybyggnad av anläggning med panna eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen eller till inköp av pannor eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen.
- Stöd får inte heller lämnas för om-, ny- och tillbyggnad av privatbostadsfastigheter som inte är näringsfastigheter.

8.2.5.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms investeringens bidrag till exempelvis den lokala utvecklingen på landsbygden, de svenska miljökvalitetsmålen, minskad klimatpåverkan och innovation. Hänsyn tas också till vilket regionalt behov som finns för investeringen. Vilka investeringar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.5.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Investeringar i kommersiell och viss offentlig service

1. Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om det inte finns särskilda skäl enligt punkt 2. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 50 000 kronor.

2. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter om någon av punkterna nedan är uppfyllda, vilket ses som särskilda skäl. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 30 000 kronor.

a) investeringar i förbättrad tillgänglighet

b) investering vid nystart av nedlagd butik som är högt prioriterad i länsstyrelsens handlingsplan utifrån de regionala serviceprogrammen.

c) försäljningsstället för dagligvaror, drivmedel eller servicepunkt är högt prioriterad i länsstyrelsens handlingsplan utifrån de regionala serviceprogrammen.

d) investeringar vars huvudsyfte är förbättrad miljö och klimat.

e) investeringar som görs för att komplettera ett försäljningsställe för dagligvaror eller drivmedel med andra grundläggande servicefunktioner.

En ersättningsinvestering för kyl- och frysutrustning ges dock inte 90 procent i stöd om den inte kan motiveras utifrån någon annan av punkterna a-e ovan.

En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Högsta stödbelopp är mellan 600 000 kronor och 4 miljoner kronor. Stödmyndigheten beslutar det exakta högsta stödbeloppet inom detta intervall utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar. Beloppet ska anges i stödmyndigheternas handlingsplaner. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under

nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter för övriga investeringar, som samlingslokaler, anläggningar för idrotts- och fritidssysselsättningar. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter för dessa övriga investeringar. Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigande utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Högsta stödbelopp är mellan 600 000 kronor och 4 miljoner kronor. Stödmyndigheten beslutar det exakta högsta stödbeloppet inom detta intervall utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar. Beloppet ska anges i stödmyndigheternas handlingsplaner. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse, där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

8.2.5.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses denna risk vara högst:

bristfällig rimlighetsbedömning (R2)

8.2.5.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett

webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.5.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.5.3.3.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

8.2.5.3.3.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av småskalig infrastruktur, inklusive sådan småskalig turistinfrastruktur som avses i artikel 20.1 e i förordning (EU) nr 1305/2013

Om tillämpligt, särskilda undantag för att tillåta stöd till mer storskalig infrastruktur för investeringar i bredband och förnybar energi

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

De miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014.

Definition av de gränser som avses i artikel 13 e i [DA RD – C(2014)1460]

8.2.5.3.4. Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur

Delåtgärd:

- 7.2 – stöd till investeringar som syftar till upprättande, förbättring eller utvidgning av alla typer av småskalig infrastruktur, inklusive investeringar i förnybar energi och energibesparing

8.2.5.3.4.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet är att förbättra den småskaliga infrastrukturen på landsbygden för att därigenom ge en ökad livskvalitet och en tryggare utomhusmiljö för de boende på landsbygden.

Investeringsstöd får lämnas för

1. inköp eller avbetalningsköp av nytt material samt köp av tjänst för uppförande och upprustning av vägbelysning, mindre vägar, bryggor och broar samt pendelparkering och system för samåkning om de är till allmän nytta och
2. köp av tjänst konsulter för att planera och genomföra investeringen.

Stöd till ovanstående investeringar kan med fördel ges när de ligger i anslutning till andra investeringar som fått stöd inom landsbygdsprogrammet.Stöd kan endast beviljas till det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan.

Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.5.3.4.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd till investeringar kan ges som procentuell del av faktiska utgifter och som klumpsumma.

8.2.5.3.4.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (2010:900)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling

8.2.5.3.4.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag

8.2.5.3.4.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande eller upprustning av infrastruktur
b. allmänna utgifter kopplade till utgifter i punkterna a och b, som
    1. köp av tjänst av arkitekter, ingenjörer och konsulter
    2. köp av tjänst för uppförande eller upprustning

8.2.5.3.4.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Investeringar ska vara förenliga med kommunala och regionala planer och befintliga lokala utvecklingsstrategier.
- Investeringar ska uppfylla definitionen på småskalig infrastruktur.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.5.3.4.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms investeringens bidrag till exempelvis den lokala utvecklingen på landsbygden, de svenska miljökvalitetsmålen och minskad klimatpåverkan. Hänsyn tas också till vilket regionalt behov som finns för investeringen. Vilka investeringar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.5.3.4.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigande utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

8.2.5.3.4.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.4.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses denna risk vara högst:

bristfällig rimlighetsbedömning (R2)

8.2.5.3.4.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett

webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).
Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.5.3.4.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.5.3.4.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

8.2.5.3.4.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av småskalig infrastruktur, inklusive sådan småskalig turistinfrastruktur som avses i artikel 20.1 e i förordning (EU) nr 1305/2013

Investering i infrastruktur där de stödberättigande utgifterna i ansökan om stöd är mindre än 200 000 euro.

Om tillämpligt, särskilda undantag för att tillåta stöd till mer storskalig infrastruktur för investeringar i bredband och förnybar energi

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

De miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014.

Definition av de gränser som avses i artikel 13 e i [DA RD – C(2014)1460]

8.2.5.3.5. Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö

Delåtgärd:

- 7.6 – Stöd till utredningar och investeringar i samband med underhåll, restaurering och uppgradering av natur- och kulturarvet i landsbygdssamhällen, på landsbygden och i områden med högt naturvärde, inklusive socioekonomiska aspekter samt åtgärder för att öka miljömedvetenheten

8.2.5.3.5.1. Beskrivning av insatstypen

Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Fokusområde 4abc

Miljöinvesteringar för våtmarker, dammar, tvåstegsdiken och förbättrad vattenkvalitet

Syftet är att förbättra vattenkvalitet i våra sjöar vattendrag och hav genom att öka retention av växtnäringsämnen eller att bevara och förstärka biologisk mångfald som gynnas av vatten i landskapet. Miljöinvesteringarna bidrar till att nå målen i vattendirektivet och ska främst genomföras för att leda till förbättring av vattenförekomsternas ekologiska status det vill säga fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer som kan kopplas till miljöproblemen övergödning eller fysisk påverkan.

Det finns fyra miljöinvesteringar med syftet att förbättra vattenkvalitet:

- Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald, där huvudsyftet är att skapa förutsättningar för att bevara och förstärka biologisk mångfald.
- Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet där huvudsyftet är att öka retention av kväve eller fosfor.
- Anlägga tvåstegdiken, där huvudsyftet är att minska erosion och genom detta minska förluster av fosfor från åkermark.
- Förbättrad vattenkvalitet där huvudsyftet är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav genom olika insatser i, vid eller uppströms vattenförekomster i odlingslandskapet som har sämre än god status enligt vattendirektivet.

Dessa miljöinvesteringar kan också bidra till att skapa en variation i landskapet som kan uppfattas som positivt för friluftsliv och rekreation. Insatserna ska utformas med hänsyn till befintliga kulturmiljövärden. Vissa av insatserna kan även bidra till flödesutjämning samt minska avgång av växthusgaser om de anläggs på organogen mark. Utformning, placering och storlek på de enskilda miljöinvesteringarna varierar utifrån förutsättningarna på plats och syfte.

Definition av begreppet miljöinvestering i odlingslandskapet finns längst ner i denna åtgärdsbeskrivning.

Miljöinvestering för att återställa och restaurera kulturmiljöer i renskötselområdet

Renskötsel och det samiska bosättningsmönstret har gamla anor och har påverkat landskapets karaktär genom till exempel hävdgynnad växtlighet och äldre lämningar.

Stöd ges för att återställa eller restaurera byggnader och stängsel i renskötselområdet som hör samman med traditionell renskötsel och som inte ska användas kommersiellt. Byggnader som kan få stöd är traditionella bostadsbyggnader, förrådsbyggnader och övriga byggnader som förknippas med djurhållning eller fiske. Stängsel som kan få ersättning är traditionella stängsel i naturmaterial som har använts för renskötsel. Byggnader och stängsel ska ursprungligen vara uppförda enligt samiska byggnadstraditioner och återställas eller restaureras med liknande metoder.

Fokusområde 6b

Syftet med stödet är att bevara och utveckla de värden som är förknippade med olika geografiska områdens attraktivetet. Eftersom stödet bidrar både till lokal utveckling och att nå nationella miljökvalitetsmål bidrar åtgärden också till kollektiva nyttigheter.

Utveckling av natur och kulturmiljöer
Stöd kan beviljas till investeringar för att bevara och restaurera landsbygdens natur- och kulturmiljöer, inklusive kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsemiljöer, överloppsbyggnader och därigenom de värden som är förknippade med olika geografiska områdens attraktivitet. Projekten ska bidra till att förstärka landskapets natur- och kulturvärden inom en by eller bygd och är därmed en del i att utveckla en attraktiv boendemiljö, främja friluftsliv och rekreation eller ge bättre förutsättningar för turism och annat företagande inom bygden. I detta ingår även immateriellt kulturarv. Eftersom stödet dels syftar till lokal utveckling, dels till att nå nationella miljökvalitetsmål, särskilt Ett rikt odlingslandskap, bidrar stödet också till kollektiva nyttigheter.

Om investeringen uppfyller första stycket får investeringsstöd lämnas för inköp eller avbetalningsköp av nytt material, för bevarande av kulturmiljöer lämnas stöd även för inköp av återanvänt material, samt köp av tjänst lämnas för

1. restaurering av kulturhistoriskt värdefulla byggnader, inklusive överloppsbyggnader,

2. återskapande av park- och trädgårdsmiljöer, murar och gärdsgårdar och andra värdefulla kulturmiljöer, eller

3. anläggning och restaurering av småbiotoper och andra värdefulla naturmiljöer.

Stöd ges inte för ettåriga grödor.

Utveckling av kulturhistoriska byggnader

Stöd kan också beviljas till investeringar för att ta tillvara och vårda kulturhistoriskt värdefulla byggnader i form av som hembygdsgårdar, inklusive därtill kopplad trädgårds- och gårdsmiljö så att de kan utvecklas som mötesplatser eller besöks- och turistmål och därmed bidra till social sammanhållning, företagande och en levande landsbygd. För att utveckla hembygdsgården som ett turistmål kan även andra byggnader, som ligger i direkt anslutning till hembygdsgården, komma ifråga för stöd. I detta ingår även att på olika sätt öka tillgängligheten till byggnader, exempelvis genom investeringar som förbättrar tillgängligheten för olika människor samt faciliteter för information till allmänhet och besökare om bygdens historia och de värdefulla byggnaderna med omgivning.

Även kulturhistoriskt värdefulla byggnader som är lokaliserade till en annan plats än själva hembygdsgården men som ingår i hembygdsgårdens verksamhet innefattas av stödet. Det kan vara exempelvis kvarnbyggnader, gamla smedjor och gamla vattenkraftverk. Även dessa investeringar ska då

bidra till att platsen utvecklas som mötesplats, besöks- eller turistmål.

Om investeringen bidrar till att utveckla mötesplatser eller besöks- och turistmål får investeringsstöd lämnas till inköp eller avbetalningsköp av nytt material, för bevarande av kulturmiljöer lämnas stöd även för inköp av återanvänt material, ny fast inredning samt köp av tjänst för

1. restaurering, om- och tillbyggnad av hembygdsgård, inklusive investeringar som bidrar till att hembygdsgården blir mer tillgänglig för olika människor,

2. faciliteter för information till besökare om bygden kopplat till hembygdsgården,

3. uppförande av ny anläggning i anslutning till hembygdsgården för service till besökande,

4. återskapande av trädgårds- och gårdsmiljöer kring hembygdsgården, och

5. restaurering, om- och tillbyggnad av annan kulturhistorisk byggnad som ingår i hembygdsgårdens verksamhet.

Stöd ges inte för ettåriga grödor.

Med hembygdsgård menas en eller flera byggnader som har ett historiskt värde för lokalsamhället och en social funktion i en bygd och som är öppen för allmänheten. En hembygdsgård förvaltas oftast av en förening.

Villkor

4abc

- Den sökande ska följa de villkor som framgår av den fastställda projektplanen.
- Den sökande måste få ett skriftligt besked av stödmyndigheten innan arbetet med miljöinvesteringen kan påbörjas.
- Efter färdigställande ska resultatet av investeringen bevaras i minst 5 år räknat från året efter slutbesiktningen

Särskilda villkor för våtmarker och dammar

- Fisk, kräftor eller andra djur planteras inte in i våtmarken eller dammen om stödmyndigheten inte beslutar annat.
- Fisk, kräftor eller andra djur utfodras inte i våtmarken eller dammen om stödmyndigheten inte beslutar annat.
- Våtmarken eller dammen ska senast året efter slutbesiktningen omfattas av ett miljöersättningsåtagande för skötsel av våtmarker och dammar. Detta är under förutsättning att ersättningsformen är öppen för nysökning

Särskilda villkor för förbättrad vattenkvalitet

- Stödmyndigheten kan besluta om specifika villkor för skötsel och bevarande för att syftet med åtgärden ska finnas kvar.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.5.3.5.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd och miljöinvesteringar kan ges som procentuell del av faktiska utgifter och som klumpsumma.

8.2.5.3.5.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Förordning (2010:1121) om bidrag till förvaltning av värdefulla kulturmiljöer
- Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m. m.
- Kulturmiljölagen (1988:950)
- Förordning (2003:598) om statliga bidrag till lokala naturvårdsprojekt
- Lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet (LSV) (1998:812)
- Förordning om vattenverksamhet (1998:1388)
- Förordning (2009:381) om statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Plan- och bygglag (2010:900)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling

8.2.5.3.5.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag. Till

miljöinvesteringar ges stöd även till enskilda personer.

8.2.5.3.5.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande eller upprustning av tillbehör till fastighet
b. inköp eller avbetalningsköp av, ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde eller inköp eller avbetalningsköp av återanvänt material upp till tillgångens marknadsvärde, om det avser att bevara kulturmiljöer och om samtliga av följande villkor är uppfyllda:
    1. Den sökanden intygar att den tidigare ägaren som använt materialet inte har fått stöd för inköp av det.
    2. Materialet har de egenskaper som krävs för insatsen.
c. allmänna utgifter kopplade till punkterna a och b, som
    1. köp av tjänst som gäller arkitekter, ingenjörer och konsulter
    2. köp av tjänst för uppförande eller upprustning
d. För miljöinvesteringar är även utgifter som uppkommer i samband med förberedelser stödberättigande. Detta är förstudier som innehåller projektering och tillstånd som behövs för att genomföra miljöinvesteringen. Stödmyndigheten kan besluta att ge stöd för förberedelser även om miljöinvestering inte kan genomföras fullt ut. Stöd till förberedelser kan beviljas även om utgifterna har uppstått innan en ansökan lämnats till stödmyndigheten, enligt 60.2 andra stycket i förordning (EU) nr 1305/2013.

8.2.5.3.5.6. Villkor för stödberättigande

- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

Fokusområde 4abc

- En projektplan ska ha upprättats och godkänts av stödmyndigheten.
- Den sökande ska äga marken eller ha tillstånd av markägaren för att genomföra miljöinvesteringen.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning som reglerar miljö, natur- och kulturvärden.
- Miljöinvestering för att återställa och restaurera kulturmiljöer i renskötselområdet ska genomföras i renskötselområdet
- Miljöinvesteringar för våtmarker, tvåstegsdiken och förbättrad vattenkvalitet ska genomföras i odlingslandskapet

Specifikt för tvåstegsdike

- Tvåstegsdiket ska anläggas i eller vid åkermark. Detta ska framgå vid ansökan.
- Tvåstegsdiket har en lågvattenfåra samt terrasser på en eller båda sidor. Detta ska framgå av projektplanen.

Fokusområde 6b

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Investeringar ska vara för enliga med kommunala och regionala planer och med befintliga lokala utvecklingsstrategier.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning.
- Stöd lämnas inte för nybyggnad av anläggning med panna eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen eller till inköp av pannor eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen.
- Stöd får inte lämnas för om-, ny- och tillbyggnad av privatbostadsfastigheter som inte är näringsfastigheter.

8.2.5.3.5.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna för fokusområde 6b bedöms projektets bidrag till exempelvis den lokala utvecklingen på landsbygden, de svenska miljökvalitetsmålen och minskad klimatpåverkan. Hänsyn tas också till vilket regionalt behov som finns för investeringen. För fokusområde 4abc bedöms miljöinvesteringens bidrag till att nå syftet med stödet utifrån regionala förutsättningar. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

Det finns urvalskriterier för miljöinvesteringens bidrag till ökad retention av växtnäring eller för att gynna biologisk mångfald. Bedömningsgrunder kan kopplas till statusklassning enligt Vattendirektivet (2000/60/EG) på vattenförekomster nedströms, andra underlag som visar på kväve- eller fosforbelastning eller förekomst av skyddsvärda arter.

8.2.5.3.5.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

En minskad stödnivå är möjlig inom alla fokusområden enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Fokusområde 4abc

Återställa och restaurera kulturmiljöer i renskötselområdet

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 250 000 kronor per projekt.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Övriga miljöinvesteringar

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

För våtmarker och dammar finns en gräns på 200 000 kronor per hektar. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar. För våtmarker och dammar för biologisk mångfald ska dessa fall motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i utpekade områden för arter och naturtyper enligt art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet eller för arter som är hotade i den svenska rödlistan samt vara inom nitratkänsligt område. För våtmarker och dammar för att öka retention av kväve eller fosfor ska dessa fall motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

För tvåstegsdiken finns en gräns på 1000 kronor per meter. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 1000 kronor per löpmeter tvåstegsdike. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsliga områden samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

För förbättrad vattenkvalitet kan i särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

Stödmyndigheten ska besluta om ett högsta stödbelopp per ansökan utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar. Det får dock inte överstiga 15 miljoner kronor. Beloppet ska anges i stödmyndigheternas handlingsplaner.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Fokusområde 6b

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigande utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under

nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.2.5.3.5.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.3.5.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- utgångsläget, det vill säga hur det ser ut innan den sökande börjar med investeringen är inte tydligt beskrivet (R3)

8.2.5.3.5.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Ansökningarna kommer att i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider men också men

också kunna erbjuda sökande mer hjälp via anpassade texter i ansökningsformulären (CPA4) och (CPA3).

För urval så kommer ett poängsystem användas där både nationella och regionala bedömningsgrunder finns för varje delåtgärd. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Stödsökanden kommer också ha tillgång till kriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till stödsökande kommer att finnas både elektroniskt och via papper. Det finns också FAQ för stödsökande, informationsmöten för stödsökande och de organisationer som hjälper stödsökande med ansökningar, det nationella nätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet, det finns checklistor och hjälptexter för att underlätta för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. Utgångspunkten är en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning för att likrikta och minimera suboptimeringar. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggningen innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för pappersakten. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att göra korrekt handläggning. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne kommit fram till de budgeterade utgifterna. Utgifter ska bedömas och dokumenteras om de är relevanta till omfattning, mål och syfte av beslutande myndighet (CPA1). Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom bedömning av en särskild kommitté. Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

I projektplanen ska det finnas en beskrivning av utgångsläget och vilka åtgärder som ska vidtas (CPA7).

8.2.5.3.5.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram

beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.5.3.5.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

8.2.5.3.5.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av småskalig infrastruktur, inklusive sådan småskalig turistinfrastruktur som avses i artikel 20.1 e i förordning (EU) nr 1305/2013

Om tillämpligt, särskilda undantag för att tillåta stöd till mer storskalig infrastruktur för investeringar i bredband och förnybar energi

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

De miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014.

Definition av de gränser som avses i artikel 13 e i [DA RD – C(2014)1460]

8.2.5.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.5.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.5.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.5.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.5.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under delåtgärd.

8.2.5.6. Information som är specifik för åtgärden

Definition av småskalig infrastruktur, inklusive sådan småskalig turistinfrastruktur som avses i artikel 20.1 e i förordning (EU) nr 1305/2013

Se under relevant delåtgärd

Om tillämpligt, särskilda undantag för att tillåta stöd till mer storskalig infrastruktur för investeringar i bredband och förnybar energi

Se under delåtgärd

Information om tillämpningen av den tidsfrist som avses i artikel 2.3 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Inte relevant under denna åtgärd.

De miniminormer för energieffektivitet som avses i artikel 13 c i den delegerade förordningen (EU) nr 807/2014.

Inte relevant under denna åtgärd

Definition av de gränser som avses i artikel 13 e i [DA RD – C(2014)1460]

Inte relevant under denna åtgärd.

En anläggning för värmeproduktion, elproduktion eller biogasproduktion är stödberättigad om den under 51 procent av driftstiden inte använder spannmål, annan stärkelserik gröda eller oljeväxter som huvudsaklig energiråvara. Detta är dock endast aktuellt för investeringar som görs inom delåtgärd 6.4.

8.2.5.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

En miljöinvestering är en icke-produktiv investering vars syfte inte är att öka produktionen av marknadsvaror men att förbättra jordbrukets miljöeffekter. Miljöinvesteringen kan vara motiverad av att öka jordbrukets positiva miljöeffekter, till exempel främja biologisk mångfald, skötsel av kulturhistoriska miljöer, ge upplevelser i samband med rekreation eller att minska jordbrukets negativa miljöeffekter genom att till exempel öka retentionen av växtnäring eller minskade utsläpp av växthusgaser.

Miljöinvesteringar ska bidra till att uppnå mål för miljö- och klimatvänligt jordbruk samt de svenska miljökvalitetsmålen. Miljöinvesteringar bedöms inte bli genomförda utan ersättning. De förväntas inte heller leda någon påtaglig ekonomisk nytta för det enskilda företaget eller den sökande, utan miljöinvesteringen ska vara av samhällsintresse så att många personer får nytta av dem.

Miljöinvesteringar genomförs i huvudsak på jordbruksmark men kan genomföras på annan mark än det som ingår i definition av jordbruksmark enligt artikel 28 punkt 2 i (EU) 1305/2013 om det uppfyller syftet med stödet. I odlingslandskapet finns mark som inte brukas aktivt och som är lämplig för att genomföra insatser som kopplar till jordbrukets miljöeffekter. Andra än jordbruksföretag kan vara sökande. Det är framförallt aktuellt i större projekt som är knutna till vattenförvaltning och landskapsperspektiv och över ett större geografiskt område eller med flera markägare involverade.

Enligt den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder har stödmyndigheten möjlighet att ställa villkor i beslut om stöd om att stödmottagaren ska ha övrig offentlig finansiering när detta är ett krav för delåtgärden. För offentliga aktörer ska minst 30 procent av stödet vara övrig offentlig finansiering. För icke-offentliga aktörer är det inte obligatoriskt med övrig offentlig finansiering, men stödmyndigheten har möjlighet att ställa det kravet. Tillämpningen av kravet på övrig offentlig finansiering ska preciseras i stödmyndigheternas handlingsplaner och godkännas av Jordbruksverket. Med övrig offentlig finansiering menas här en andel av den svenska finansieringen som inte kommer från programmets ordinarie anslag i statsbudgeten.

8.2.6. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

8.2.6.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 21

8.2.6.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med åtgärden är att skapa fungerande ekosystem med ett naturligt växt- och djurliv där hotade arter och naturtyper är särskilt prioriterade. Även kulturvärden, sociala och estetiska värden kommer att värnas. För skogar som skadas på grund av skogsbränder, naturkatastrofer eller andra katastrofer skapas möjligheter för att återställa dessa områden. På så sätt kan ett områdes potential tas till vara för att återigen bli skogsmark med ett fungerande ekosystem.

Bidrag till fokusområde

4abc

Miljöinvesteringarna bidrar till att skapa förutsättningar för att bevara och utveckla biologisk mångfald och ekosystemtjänster i skog. Vilket bidrar till att nå de nationella miljökvalitetsmålen och då särskilt *Levande skogar*. Dessa investeringar leder till en ökad mängd substrat som gynnar den biologiska mångfalden såsom död ved, bränd ved, gynnsam status för skyddsvärda träd, ädellövskog och lövskogar med biologiska kvaliteter. Investeringarna kan också användas för att skapa konnektivitet och därigenom gynna arters möjlighet till spridning. Vidare kommer dessa investeringar att öka arealen försumpad skogsmark och bidra till att vårda kulturarvet och kulturmiljön.

Miljöinvesteringarna kan användas i utpekade Natura 2000-områden för att bidra till att nå de mål som beskrivs i det enskilda områdets bevarandeplan. De kan även användas utanför Natura 2000 för att gynna arter och naturtyper enligt art- och habitatdirektivet, 92/43/EEG och fågeldirektivet, 2009/147/EG.

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

4abc

Miljö: Syftet med miljöinvesteringarna i skog är att uppnå miljönytta t.ex. genom att den biologiska mångfalden bevaras och förstärks. Detta kan exempelvis åstadkommas genom att röja fram ädellövsskogar.

Klimat: Miljönvesteringar som till exempel gynnar ädellövskog och lövrika skogar kan bidra till att anpassa skogen för att möta de problem som uppstår till följd av klimatförändringarna. Klimatpåverkan kan minska genom tillvaratagande av försumpad skogsmark vilken kan fungera som filter för att begränsa läckaget av

humusämnen till sjöar och hav.

Innovation: För att kunna öka substratmängden i skog och därigenom gagna den biologiska mångfalden krävs innovativa idéer. Stödet för investeringar som förbättrar skogsekosystems återhämtningsförmåga och miljövärde bidrar till att verksamma i skogsbruket får möjlighet att i praktiken tillämpa och utveckla nya metoder för att öka skogars miljövärden.

8.2.6.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.6.3.1. Skogens miljövärden

Delåtgärd:

- 8.5 – stöd för investeringar som förbättrar skogsekosystems återhämtningsförmåga och miljövärde

8.2.6.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Stödet syftar till att bevara och utveckla natur- och kulturvärden samt sociala värden i skogen. Det kan till exempel göras genom att gallra fram ädellövskog eller lövrik skog, skapa våtmarker, sköta natur- och kulturmiljöer och rensa stenmurar. Det handlar också om att bidra till minskad klimatpåverkan och ökad innovation. Insatserna genomförs som en del av adaptiv förvaltning av naturresurser.

Stödet ska leda till att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga populationer. Åtgärder som gynnar hotade arter och naturtyper ska särskilt prioriteras. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas samtidigt som ekosystemtjänster vidmakthålls. Åtgärderna ska genomföras på skogsmark med natur- eller kulturmiljövärden som har behov av skötsel. Stöd beviljas endast till 6 definierade typer av åtgärder:

- naturvårdsbränning
- skapa våtmarker
- rensa kulturmiljöer
- sköta natur- och kulturmiljö
- gallra fram ädellöv eller lövrik skog
- röja och rensa stenmur

Alla aktiviteter ska utföras på skogsmark. Definitionen av skogsmark framgår av 2 § skogsvårdslagen (1979:429). Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stöd betalas ut som en engångsersättning. Åtgärder som handlar om att sköta, gallra eller rensa natur- och

kulturmiljöer kan behöva göras en eller ett par gånger under ett skogsbestånds omloppstid. Hur lång tid det är mellan gångerna varierar beroende på förutsättningarna i det enskilda beståndet men är oftast inom intervallet 10-50 år. Stöd betalas ut vid dessa tillfällen.

Det kommer finnas möjlighet för den sökande att få rådgivning om hur åtgärderna bör utföras inom åtgärderna för kompetensutveckling och rådgivning.

Villkor

För delåtgärden gäller villkoren enligt artikel 35 i kommissionens förordning (EU) nr 702/2014.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade krav för schabloner, avdrag för villkorsfel, tidpunkt för när utgifterna har uppstått i förhållande till ansökan av stöd och när de därmed är stödberättigande, innehåll i ansökan och andra detaljerade regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning och kontroller, sista datum för ansökan om utbetalning samt detaljerade regler om när och hur utbetalningar sker.

8.2.6.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöinvestering som betalas ut i form av en fast ersättning.

8.2.6.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER), artikel 35
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Skogsvårdslag (1979:429)
- Miljöbalk (1998:808)
- Förordning (2010:1879) om stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och Skogsstyrelsens

föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:2) om stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket,
- Förordning (2012:31) om stöd till insatser på skogsområdet och Skogsstyrelsens föreskrifter (SKSFS 2012:1) om stöd till insatser på skogsområdet

8.2.6.3.1.4. Stödmottagare

Skogsägare och skogsförvaltare.

8.2.6.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Stödbeloppen betalas ut i form av fast ersättning.

8.2.6.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Den sökande ska äga marken eller ha tillstånd av markägaren för att genomföra miljöinvesteringen.
- Sökande ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Stöd ges till investering på skogsmark och träd-buskmark enligt 2 och 2 a §§ skogsvårdslagen (1979:429).
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.6.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. Genom urvalskriterierna bedöms investeringens bidrag till att utveckla och bevara biologisk mångfald samt kulturmiljöer och sociala värden i skogen. Bedömningsgrunder kan särskilt koppla till vissa typer av marker eller utpekade områden till exempel Natura 2000-områden eller områden för hotade arter enligt åtgärdsprogram för hotade arter.

Vilka ansökningar som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Beslutsomgångar kan användas när det behövs för att få ett kvalitativt urval.

8.2.6.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

- Gallra fram ädellöv och lövrik skog 9 044 kr/hektar
- Naturvårdsbränning 32 280 kr per bränning och 12 640 kr/hektar,
- Röja och rensa stenmur 1 092 kr/100 meter
- Rensa kulturmiljöer 1 620kr/st.
- Skapa våtmark 15 192 kr/hektar
- Sköta natur- och kulturmiljöer 9 150 kr/hektar

Ersättningsnivå

- Gallra fram ädellöv och lövrik skog 9 000 kr/hektar
- Naturvårdsbränning 28 000 kr per bränning och 9 000 kr/hektar,
- Röja och rensa stenmur 850 kr/100 meter
- Rensa kulturmiljöer 1 300kr/st.
- Skapa våtmark 15 000 kr/hektar
- Sköta natur- och kulturmiljöer 9 000 kr/hektar

Stödmyndigheten ska besluta om ett högsta stödbelopp per ansökan utifrån regionala förutsättningar och prioriteringar. Beloppet ska anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stödet fårinte överstiga 60 miljoner kronor per projekt. För naturvårdsbränning beviljas inte stöd till en omfattning på mindre än 2 hektar. För övriga åtgärder beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 5000 kronor.

8.2.6.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.6.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är, bristfälliga kontrollsystem (R3), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- utgångsläget, det vill säga hur det ser ut innan den sökande börjar med investeringen är inte tydligt

beskrivet (R3)

8.2.6.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Genom att använda enhetskostnad minskas risken för fel (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer. Kalkylen för enhetskostnaden har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer att i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider men också men också kunna erbjuda sökande mer hjälp via anpassade texter i ansökningsformulären (CPA4) och (CPA3).

För urval så kommer ett poängsystem användas där både nationella och regionala bedömningsgrunder finns för varje delåtgärd. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Stödsökanden kommer också ha tillgång till kriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till stödsökande kommer att finnas både elektroniskt och via papper. Det finns också FAQ för stödsökande, informationsmöten för stödsökande och de organisationer som hjälper stödsökande med ansökningar, det nationella nätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet, det finns checklistor och hjälptexter för att underlätta för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. Utgångspunkten är en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning för att likrikta och minimera suboptimeringar. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggningen innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för pappersakten. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att göra korrekt handläggning. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

I projektplanen ska det finnas en beskrivning av utgångsläget och vilka åtgärder som ska vidtas (CPA7).

8.2.6.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.6.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

- Gallra fram ädellöv och lövrik skog. Utgifterna i kalkylen består av utgifter för förberedelser samt röjning, avverkning och transporter. Intäkter är borträknade vilket framgår av kalkylen.
- Naturvårdsbränning. Utgifterna i kalkylen består av utgifter för tillstånd, avverkning av brandgator, kontrollerad bränning, eftersläckning.
- Röja och rensa stenmur. Utgifterna i kalkylen består av utgifter för att ta ner träd och buskar samt att avlägsna dessa från stenmuren.
- Rensa kulturmiljöer. Utgifterna i kalkylen består av utgifter för att ta ner träd och buskar samt att avlägsna dessa från kulturmiljöer
- Skapa våtmark. Utgifterna i kalkylen består av utgifter för förberedelser och tillstånd samt röjning och grävning.
- Sköta natur- och kulturmiljöer. Utgifterna i kalkylen består av förberedelser samt röjning, avverkning och transporter. Intäkter är borträknade vilket framgår av kalkylen

Detta enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen. Föreslagen stödnivå bedöms vara tillräcklig för att nå målen för ersättningen.

8.2.6.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Definition och motivering av den företagsstorlek över vilken stöd endast får beviljas på villkor att det lämnas in en skogsbruksplan eller ett likvärdigt instrument

Mina sidor är en webbtjänst som administreras av Skogsstyrelsen där alla skogsägare kan få samlad information om sin skogsfastighet. Informationen finns geografiskt återgiven på olika kartor och flygbilder med detaljinformation kopplad till varje polygon. Informationen är uppdelat på tre kategorier; naturvärden, kulturvärde och skog med information om:

- Naturvärden: Natura 2000 habitat, nationalparker, naturreservat, områden med intresse för rennäringen, nyckelbiotoper, naturvärden, sumpskogar, biotopskydd och naturvårdsavtal
- Kulturvärden: Fornminnen och övriga kulturhistoriska lämningar
- Skog: röjningsanalys, föryngringsytor, avverkningar, olika aktuella ärenden på fastigheten, skoglig

grunddata från flygbaserad laserskanning

Webbtjänsten har också ett planeringsverktyg med checklistor och en guide för markägare att skapa olika ärenden som till exempel underlag för olika skötselåtgärder eller underlag för olika typer av och ansökningar. Webbtjänsten omfattar all skogsmark i Sverige. Uppgifterna motsvarar den information som stödmottagaren ska lägga fram enligt artikel 21, punkt 2 sista stycket i förordning (EU) nr 1305/2013. Webbtjänsten innehåller alla skogsmarker oavsett storlek och administreras av Skogsstyrelsen.

Definition av ”likvärdigt instrument”

Mina sidor är en webbtjänst som administreras av Skogsstyrelsen där alla skogsägare kan få samlad information om sin skogsfastighet. Informationen finns geografiskt återgiven på olika kartor och flygbilder med detaljinformation kopplad till varje polygon. Informationen är uppdelat på tre kategorier; naturvärden, kulturvärde och skog med information om:

- Naturvärden: Natura 2000 habitat, nationalparker, naturreservat, områden med intresse för rennäringen, nyckelbiotoper, naturvärden, sumpskogar, biotopskydd och naturvårdsavtal
- Kulturvärden: Fornminnen och övriga kulturhistoriska lämningar
- Skog: röjningsanalys, föryngringsytor, avverkningar, olika aktuella ärenden på fastigheten, skoglig grunddata från flygbaserad laserscaning

Webbtjänsten har också ett planeringsverktyg med checklistor och en guide för markägare att skapa olika ärenden som till exempel underlag för olika skötselåtgärder eller underlag för olika typer av och ansökningar. Webbtjänsten omfattar all skogsmark i Sverige. Uppgifterna motsvarar den information som stödmottagaren ska lägga fram enligt artikel 21, punkt 2 sista stycket i förordning (EU) nr 1305/2013.

[Beskogning och skapande av skogsmark] fastställande av arter, områden och metoder som ska användas för att undvika olämplig beskogning enligt artikel 6 a i den delegerade förordningen nr 807/2014, inklusive en beskrivning av miljö- och klimatförhållandena i de områden där beskogning planeras i enlighet med artikel 6 b i den förordningen

[Beskogning och skapande av skogsmark] Definition av de lägsta miljökrav som avses i artikel 6 i den delegerade förordningen nr 807/2014

[Inrättande av system för trädjordbruk] Specificering av det minsta och högsta antal träd som ska planteras och, när de är fullväxta, som ska bevaras, per hektar och de skogsarter som ska användas enligt artikel 23.2 i förordning (EU) nr 1305/2013

[inrättande av trädjordbrukssystem] Angivelse av miljövinster med de system som ska stödjas

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] I förekommande fall, förteckning över arter av organismer som är skadliga för växter och som kan orsaka en katastrof

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] Angivande av skogsområden där risken för skogsbränder enligt relevant skogsskyddsplan anses vara medelhög till hög

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] När det gäller förebyggande åtgärder som rör skadegörare och sjukdomar, en beskrivning av en relevant katastrof, underbyggd med vetenskapliga bevis, inklusive, när så är relevant, rekommendationer om hantering av skadegörare och sjukdomar som utarbetats av vetenskapliga organisationer

[Investeringar som förbättrar skogsekosystemens klimattålighet och miljövärde] Definition av typer av stödberättigande investeringar och deras förväntade miljöresultat och/eller rekreationsvärde för allmänheten

Målet med delåtgärden är att bevara och utveckla biologisk mångfald, synliggöra och gynna bevarandet av fornminnen och övriga kulturhistoriska lämningar samt främja sociala värden i skog. Stöd beviljas endast som engångsersättning till 6 definierade typer av åtgärder:

Investeringar:

- naturvårdsbränning, för att gynna brandberoende arter
- skapa våtmarker, för att gynna ekosystemtjänster och hydrofila arter i skog
- rensa kulturmiljöer, för att synliggöra gamla tiders seder och bruk, öka bevarandestatus och förebygga skador för dessa lämningar i skog
- sköta natur- och kulturmiljöer, för att bevara och utveckla natur- och kulturvärden i områden med dokumenterad förekomst av åtgärdskrävande värden. Att sköta är i detta fall en engångshändelse i form av till exempel röjning, frihuggning av träd eller lämningar eller annan insats för att bevara och utveckla värden.
- gallra fram ädellöv eller lövrik skog, för att skapa lövskogsbiotoper med förutsättningar att hysa en mångfald av lövträdsberoende arter
- röja och rensa stenmur, för att synliggöra och förebygga skador på kulturarvet av äldre stenmurar i skogen

Stödet ska kunna genomföras som en del av adaptiv förvaltning av naturresurser.

8.2.6.3.2. Återställande av skadad skog

Delåtgärd:

- 8.4 – stöd till återställande av skog som skadats till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer

8.2.6.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Stödet syftar till att återställa skogsmark som har drabbats i samband med exempelvis skogsbränder, naturkatastrofer eller andra katastrofer. I samband med katastrofen är det viktigt att snabbt kunna sätta in krishanteringsåtgärder, för att begränsa de negativa effekterna på den biologiska mångfalden och andra miljövärden. Detta kan ske genom att inventera omfattning och grad av skada, säkra tillvaratagande av virke för att undvika följdskador såsom spridning av t ex insekter och svampar, samt återplantering och andra insatser för att återställa det drabbade ekosystemet.

Omfattande skador på skog drabbar många ekosystemtjänster, inte minst miljövärden såsom biologisk mångfald. Omfattande bränder, stormar, insekts- eller svampangrepp och andra skador kan förstöra kulturmiljöer, upplevelsevärden och biologisk mångfald. Föreslagna insatser i stödet såsom inventering, tillvaratagande och återbeskogning/återställande bidrar till att bibehålla eller återupprätta de aktuella värdena. Insatser för att återställa mark och vatten kan vara aktuella för att återställa ekosystemen efter omfattande bränder eller översvämningar.

Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan.

Stöd kan beviljas för:

- inventering av skadans utbredning och grad av skada inom det drabbade området, i syfteatt kunna planera för investeringen
- omhändertagande av virke inom drabbat område eller i anslutning till detta, för att förhindra spridning och följdskador av till exempel insekts- eller svampangrepp. Detta kan ske genom ersättning för fördyrade avverkningskostnader, utmärkning av skadade fastighetsgränser, förstärkning av enskilda vägar och transportkostnader inklusive
- anläggning av lagringsplatser och ersättning för därtill relaterade kostnader som mätanläggning, markarbeten och bevattning av virke i syfte att skadat virke omhändertas för att förhindra spridning av skada till omgivande skog.
- återbeskogning och åtgärder för återställande av mark och vatten
- bekämpning av insekter, svampar och andra skadegörare.

Säkra uppgifter för hur mycket skog som verkligen är skadad och som gäller enskilda fastigheter kommer att kunna tas fram först när uppröjningsarbetet är klart och virket är inlämnat för inmätning. Volymuppgifter knutna till enskilda fastigheter erhålls först vid inmätning av virket. Vid brand bedöms brandskador genom att anlysera flyg- eller satellitbilder i kombination med laserdata. Det går då att beräkna skadans storlek i antal skogskubikmeter.

Stöd kommer endast beviljas efter att behörig myndighet har bekräftat att en naturkatastrof har ägt rum och att denna katastrof eller att de åtgärder som antagits i enlighet med direktiv 2000/29/EG för att utrota eller begränsa spridningen av en växtsjukdom eller en skadegörare har orsakat förstörelse av minst 20 procent av

den berörda skogspotentialen.

Definitionen av skogsmark framgår av 2 § skogsvårdslagen (1979:429).

Villkor

För delåtgärden gäller villkoren enligt artikel 34 i kommissionens förordning (EU) nr 702/2014.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade krav för schabloner, avdrag för villkorsfel, tidpunkt för när utgifterna har uppstått i förhållande till ansökan av stöd och när de därmed är stödberättigande, innehåll i ansökan och andra detaljerade regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning och kontroller, sista datum för ansökan om utbetalning samt detaljerade regler om när och hur utbetalningar sker.

8.2.6.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöinvesteringen betalas ut som stöd till alla faktiska stödberättigande utgifter och för några delåtgärder i form av fasta ersättningar.

8.2.6.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER), artikel 34
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Skogsvårdslag (1979:429)
- Miljöbalk (1998:808)
- Förordning (2010:1879) om stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket och Skogsstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SKSFS 2011:2) om stöd till vissa åtgärder inom skogsbruket,
- Förordning (2012:31) om stöd till insatser på skogsområdet och Skogsstyrelsens föreskrifter

(SKSFS 2012:1) om stöd till insatser på skogsområdet
- Förordning (2014:1315) om tillfälligt stöd för upparbetning och lagring av brandskadat virke från brandområdet i Västmanland

8.2.6.3.2.4. Stödmottagare

Skogsägare samt myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar och andra organisationer.

8.2.6.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Stöd ges för nedanstående utgifter kopplade till aktiviteter i den projektplan som stödmyndigheten fastställer.

- inventering i form av fjärranalys eller på plats
- merkostnader vid upparbetning och borttransport av skadat virke eller virke som behöver avverkas för att förhindra spridning av skadan
- utmärkning av skadade fastighetsgränser
- förstärkning av enskilda vägar
- anläggning av lagrings- och omlastningsplatser och ersättning för därtill relaterade kostnader som mätanläggning, markarbeten och bevattning av virke
- engångskostnad för återbeskogning och därtill relaterade kostnader, som markberedning, plantor och stängsel
- återföring av näring eller annat som behövs för att återställa mark och vatten
- åtgärder för att bekämpa insekter, svampar eller andra skadegörare

8.2.6.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Sökande ska bifoga en projektplan till ansökan vilken uppfyller kraven i Skogsstyrelsens risk- och sårbarhetsanalys samt strategin för centrala skogsskyddskommittén.
- För stöd till merkostnader vid upparbetning av skadat virke behöver ingen projektplan bifogas ansökan.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.
- Utgifter kan berättiga till stöd från och med den dag då naturkatastrofen inträffade.

8.2.6.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet prioriterar ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms projektets bidrag till att återställa

skogspotential. Beslutsomgångar kan användas för att de högst prioriterade ansökningarna ska få stöd.

8.2.6.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

För merkostnader vid upparbetning och transport av skadat virke ges stöd med högst 50 kronor per m3fub vid upparbetning av energived. Vid upparbetning av övriga sortttiment ges stöd med högst 20 kronor pr m3fub. Stödnivån beräknas utifrån förutsättningarna vid varje katastroftillfälle så att ingen överkompensation sker.

För stöd till anläggning av lagrings- och omlastningsplatser ges stöd med 50 procent av stödberättigande utgifter. Stöd till lagrings- och omlastningsplatser beviljas inte till ansökningar med mindre stödberättigande utgifter än 100 000 kronor.

För övriga åtgärder ges stöd till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 5 000 kronor i stödberättigande utgifter (förutom där minsta stödbelopp anges kopplat till åtgärden).

För stöd till förstärkning av enskilda vägar kan stöd betalas ut i förskott.

8.2.6.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.6.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

Det finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

8.2.6.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling . I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).
Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.6.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.6.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

- Upparbetning av energived. Utgifterna i kalkylen består av merkostnader för att stimulera utförare av avverkning och transport att ta uppdrag i brandskadad skog samt ökade kostnader för att kunna transportera energived till förbrukande värmeverk. Beräknad ersättning för fördyrad avverkning från försäkringar ingår inte i ersättningen.
- Upparbetning av övriga sortiment. Utgifterna i kalkylen består av merkostnader för att stimulera utförare av avverkning och transport att ta uppdrag i brandskadad skog. Beräknad ersättning för fördyrad avverkning från försäkringar ingår inte i ersättningen.

8.2.6.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Definition och motivering av den företagsstorlek över vilken stöd endast får beviljas på villkor att det lämnas in en skogsbruksplan eller ett likvärdigt instrument

Mina sidor är en webbtjänst som administreras av Skogsstyrelsen där alla skogsägare kan få samlad information om sin skogsfastighet. Informationen finns geografiskt återgiven på olika kartor och flygbilder med detaljinformation kopplad till varje polygon. Informationen är uppdelat på tre kategorier; naturvärden, kulturvärde och skog med information om:

- Naturvärden: Natura 2000 habitat, nationalparker, naturreservat, områden med intresse för rennäringen, nyckelbiotoper, naturvärden, sumpskogar, biotopskydd och naturvårdsavtal
- Kulturvärden: Fornminnen och övriga kulturhistoriska lämningar
- Skog: röjningsanalys, föryngringsytor, avverkningar, olika aktuella ärenden på fastigheten, skoglig grunddata från flygbaserad laserskanning

Webbtjänsten har också ett planeringsverktyg med checklistor och en guide för markägare att skapa olika ärenden som till exempel underlag för olika skötselåtgärder eller underlag för olika typer av och ansökningar. Webbtjänsten omfattar all skogsmark i Sverige. Uppgifterna motsvarar den information som stödmottagaren ska lägga fram enligt artikel 21, punkt 2 sista stycket i förordning (EU) nr 1305/2013.

Definition av ”likvärdigt instrument”

Mina sidor är en webbtjänst som administreras av Skogsstyrelsen där alla skogsägare kan få samlad information om sin skogsfastighet. Informationen finns geografiskt återgiven på olika kartor och flygbilder med detaljinformation kopplad till varje polygon. Informationen är uppdelat på tre kategorier; naturvärden, kulturvärde och skog med information om:

- Naturvärden: Natura 2000 habitat, nationalparker, naturreservat, områden med intresse för rennäringen, nyckelbiotoper, naturvärden, sumpskogar, biotopskydd och naturvårdsavtal
- Kulturvärden: Fornminnen och övriga kulturhistoriska lämningar
- Skog: röjningsanalys, föryngringsytor, avverkningar, olika aktuella ärenden på fastigheten, skoglig grunddata från flygbaserad laserscaning

Webbtjänsten har också ett planeringsverktyg med checklistor och en guide för markägare att skapa olika ärenden som till exempel underlag för olika skötselåtgärder eller underlag för olika typer av och ansökningar. Webbtjänsten omfattar all skogsmark i Sverige. Uppgifterna motsvarar den information som stödmottagaren ska lägga fram enligt artikel 21, punkt 2 sista stycket i förordning (EU) nr 1305/2013.

[Beskogning och skapande av skogsmark] fastställande av arter, områden och metoder som ska användas för att undvika olämplig beskogning enligt artikel 6 a i den delegerade förordningen nr 807/2014, inklusive en beskrivning av miljö- och klimatförhållandena i de områden där beskogning planeras i enlighet med artikel 6 b i den förordningen

[Beskogning och skapande av skogsmark] Definition av de lägsta miljökrav som avses i artikel 6 i den delegerade förordningen nr 807/2014

[Inrättande av system för trädjordbruk] Specificering av det minsta och högsta antal träd som ska planteras och, när de är fullväxta, som ska bevaras, per hektar och de skogsarter som ska användas enligt artikel 23.2 i förordning (EU) nr 1305/2013

[inrättande av trädjordbrukssystem] Angivelse av miljövinster med de system som ska stödjas

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] I förekommande fall, förteckning över arter av organismer som är skadliga för växter och som kan orsaka en katastrof

Beträffande skadegörare som inte etablerat sig i Sverige finns en lista över karantänsskadegörare i EU gemensamma växtskyddslagstiftning. Några exempel som kan få allvarliga konsekvenser för skogen är tallvedsnematod, skadesvampen Gibberella circinata och plötslig ekdöd. Lista finns i Statens jordbruksverks

föreskrift (SJVFS 2014:12).

Dessutom kan skadegörare som idag inte är etablerade i Sverige och inte identifierade som karantänskadegörare komma att bli allvarliga hot. Därtill finns ett flertal etablerade som under olämpliga omständigheter såsom till följd av stormar kan bli allvarliga. Exempelvis granbarkborren som mer eller mindre kontinuerligt förekommit i stora populationer efter de senaste decenniernas stormar.

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] Angivande av skogsområden där risken för skogsbränder enligt relevant skogsskyddsplan anses vara medelhög till hög

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] När det gäller förebyggande åtgärder som rör skadegörare och sjukdomar, en beskrivning av en relevant katastrof, underbyggd med vetenskapliga bevis, inklusive, när så är relevant, rekommendationer om hantering av skadegörare och sjukdomar som utarbetats av vetenskapliga organisationer

[Investeringar som förbättrar skogsekosystemens klimattålighet och miljövärde] Definition av typer av stödberättigande investeringar och deras förväntade miljöresultat och/eller rekreationsvärde för allmänheten

8.2.6.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.6.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.6.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.6.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.6.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under delåtgärd

8.2.6.6. Information som är specifik för åtgärden

Definition och motivering av den företagsstorlek över vilken stöd endast får beviljas på villkor att det lämnas in en skogsbruksplan eller ett likvärdigt instrument

Se under delåtgärd

Definition av ”likvärdigt instrument”

Se under delåtgärd

[Beskogning och skapande av skogsmark] fastställande av arter, områden och metoder som ska användas för att undvika olämplig beskogning enligt artikel 6 a i den delegerade förordningen nr 807/2014, inklusive en beskrivning av miljö- och klimatförhållandena i de områden där beskogning planeras i enlighet med artikel 6 b i den förordningen

Sverige kommer inte att använda delåtgärd 8.1

[Beskogning och skapande av skogsmark] Definition av de lägsta miljökrav som avses i artikel 6 i den delegerade förordningen nr 807/2014

Sverige kommer inte att använda delåtgärd 8.1

[Inrättande av system för trädjordbruk] Specificering av det minsta och högsta antal träd som ska planteras och, när de är fullväxta, som ska bevaras, per hektar och de skogsarter som ska användas enligt artikel 23.2 i förordning (EU) nr 1305/2013

Inte aktuellt i Sverige då inga stöd är planerade för plantering inom skogens miljövärden.

[inrättande av trädjordbrukssystem] Angivelse av miljövinster med de system som ska stödjas

För att mäta effekterna av skogens miljövärden används indikatorer för de svenska miljökvalitetsmålen och framförallt målet ”Levande Skogar”. Dessa är för närvarande under uppdatering och beslutas inom kort. Några exempel på föreslagna indikatorer är areal gammal skog, areal äldre lövrik skog, mängden död ved, antal grova träd, landsdel och skador på forn- och kulturlämningar.

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] I förekommande fall, förteckning över arter av organismer som är skadliga för växter och som kan orsaka en katastrof

Se under delåtgärd

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] Angivande av skogsområden där risken för skogsbränder enligt relevant skogsskyddsplan anses vara medelhög till hög

Inte relevant

[Förebyggande och återställande av skador på skogar som uppstår till följd av skogsbränder, naturkatastrofer och andra katastrofer] När det gäller förebyggande åtgärder som rör skadegörare och sjukdomar, en beskrivning av en relevant katastrof, underbyggd med vetenskapliga bevis, inklusive, när så är relevant, rekommendationer om hantering av skadegörare och sjukdomar som utarbetats av vetenskapliga organisationer

Inte relevant

[Investeringar som förbättrar skogsekosystemens klimattålighet och miljövärde] Definition av typer av stödberättigande investeringar och deras förväntade miljöresultat och/eller rekreationsvärde för allmänheten

Se under delåtgärd

8.2.6.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

8.2.7. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

8.2.7.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 28.

8.2.7.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Åtgärden syftar till att:

- bevara och utveckla ett attraktivt landskap och en levande landsbygd och stimulera omställningen till en resurseffektiv och hållbar produktion med minskad miljöpåverkan för att bidra till att gemensamma och nationella miljömål på ett effektivt sätt kan uppnås. En helhetssyn ska utvecklas med landskapet som resurs för rekreation, utveckling och tillväxt, boende och som bärare av ett natur- och kulturarv.
- stimulera till hållbara produktionsmetoder och bibehålla det öppna odlingslandskapet och ge förutsättningar för en rik biologisk mångfald och värdefull kulturmiljö.
- nå en god vattenkvalitet, både i inlandsvatten samtidigt som tillförseln av fosfor och kväve till Östersjön minskar.

Stödmyndigheten har ett övergripande ansvar för jordbruks och landsbygdsfrågorna regionalt, vilket innebär att de har etablerade och väl fungerande kontakter via flera olika kanaler som når lantbrukarna. Via dessa kanaler sprids bland annat information om kompetensutvecklingsprojekt. Den som söker en miljöersättning inom landsbygdsprogrammet kan vid ansökningstillfället också få direkt information om hur ett eventuellt behov av kompetensutveckling kan tillgodoses. Detta säkerställs genom att samma myndighet som ansvarar för miljöersättningarna också ansvarar för delar av kompetensutvecklingen på miljöområdet.

Bidrag till fokusområde

4abc - Miljöersättningarna bidrar till ett miljö- och klimatvänligt jordbruk, dvs. till fokusområdena 4a, 4b, 4c. Miljöersättningen för skötsel av betesmarker och slåtterängar, inklusive komplement, restaurering av betesmarker och slåtterängar, skötsel av fäbodbete och hotade husdjursraser är exempel på miljöersättningar som i första hand bidrar till att nå målen för fokusområde 4a genom att bevara och förstärka biologisk mångfald samt bevara landskapets karaktär. Miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar inklusive komplementen kan användas för att bidra till att nå målen i de bevarandeplaner som finns för enskilda Natura 2000-områden. Ersättningen är ett viktigt verktyg för att sköta hävdberoende arter och naturtyper (enligt art- och habitatdirektivet, 92/43/EEG och fågeldirektivet 2009/147/EG). Miljöersättningarna för skötsel av våtmarker, minskat kväveläckage och skyddszoner är exempel på miljöersättningar som främst bidrar till målen för fokusområde 4b genom att minska växtnäringsläckaget från åkermark till sjöar, vattendrag och hav. Av dessa har bland annat skötsel av våtmarker samt skyddszoner också potential att bidra till fokusområde 4a genom att öka variationen i odlingslandskapet. Miljöersättningen för vallodling bidrar både till fokusområde 4b genom att den minskar växtnäringsläckage och till fokusområde 4c då den

minskar markerosionen.

Miljöersättningarna bidrar till att nå de nationella miljökvalitetsmålen till exempel Ett rikt odlingslandskap och Ingen övergödning samt till att nå de internationella överenskommelserna inom HELCOM för Östersjön och att nå målen om god status samt miljökvalitetsnormerna inom vattenförvaltningen (EUs ramdirektiv för vatten).

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

4abc

Miljö: Bevara och förstärka biologisk mångfald samt bevara landskapets karaktär och bidra till att minska föroreningar av vatten.

Klimat: En del miljöersättningar kan i någon mån också bidra till att minska utsläpp av klimatgaser och bevara kolsänkor.

8.2.7.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.7.3.1. Betesmarker och slåtterängar

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att bevara och förstärka hävdgynnad biologisk mångfald och kulturmiljöer. Syftet är även att bevara och synliggöra variationen i landskapet samt ge möjlighet till rekreation och upplevelser.

Ett rikt odlingslandskap rymmer en mängd växter och djur som funnit sina livsmiljöer där tack vare att marken har brukats och hävdats. Odlingslandskapet är ett resultat av tidigare markanvändning och sammanhängande betes- och slåtterlandskap. Långvarig hävd har skapat en flora och fauna som många gånger är unik i sitt slag. Antalet hotade, sällsynta och hänsynskrävande arter som har sin huvudutbredning i odlingslandskapet uppskattas för närvarande till drygt 1 400, vilket är en tredjedel av de rödlistade arterna i Sverige.

En stor del av odlingslandskapets biologiska mångfald finns i ängs- och betesmarkerna och dessa marker är bland de mest artrika markerna i Sverige. Den påverkan som markerna utsätts för genom slåtter och bete ger en hög artrikedom. En slåtteräng kan innehålla så mycket som 40 till 50 kärlväxtarter per kvadratmeter.

Ersättning ges för skötsel av betesmarker och slåtterängar. De behöver skötas för att behålla och utveckla sina biologiska och kulturhistoriska kvaliteter samt för att bevara en variation i landskapet. Markerna ska i huvudsak skötas med bete eller slåtter och skörd för att inte växa igen och i åtagandet förbinder sig lantbrukaren att sköta marken varje år. Variation i hävden bland annat genom betesuppehåll eller slåtteruppehåll är en förutsättning för att uppnå hög biologisk mångfald. För att få en större variation i betestrycket och därmed göra det möjligt för fler arter att finnas på dessa marker, kommer betes- och slåtterfria år att tillåtas. Under dessa betes- och slåtterfria år ska övriga skötselvillkor följas som borttagning av igenväxning, men marken behöver inte betas eller slås. De år en mark sköts som en betes- och slåtterfri mark kommer lantbrukaren inte att kunna söka utbetalning för denna mark.

Det finns många olika slags betesmarker och slåtterängar som i sin tur är uppdelade i olika markklasser. Det finns värdekriterier som avgör vilken markklass en mark kan tillhöra. De markklasser som finns inom denna ersättning är betesmarker och slåtterängar med allmänna värden, betesmarker med särskilda värden, slåtterängar med särskilda värden, skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmarker och gräsfattiga marker.

Lantbrukaren väljer åtagandenivå för marken, antingen allmän skötsel eller särskild skötsel. Om lantbrukaren söker särskild skötsel så fastställer stödmyndigheten markklass, areal och åtagandenivå. För alla markklasser utom betesmarker och slåtterängar med allmänna värden, fastställer stödmyndigheten även de särskilda skötselvillkoren. Åtagandenivån allmän skötsel kan lantbrukaren få för markklasserna betesmarker och slåtterängar med allmänna värden, betesmarker med särskilda värden samt slåtterängar med särskilda värden. Även betesmark och slåtteräng som saknar fastställd markklass kan ge rätt till åtagandenivån allmän skötsel och då ska marken skötas som markklassen allmänna värden. De olika kombinationerna av markklass och åtagandenivå visas i tabellen nedan.

Bete eller slåtter behöver bara utföras de år lantbrukaren ansöker om utbetalning för marken. Varje år måste lantbrukaren beta eller slå minst 75 procent av arealen i åtagandet. Samma mark får inte ha uppehåll i hävden två år i rad. Ersättning betalas för skötsel av betesmarker, slåtterängar, skogsbete, mosaikbetesmarker och gräsfattiga marker i hela landet och för alvarbete på Öland och Gotland.

För att ytterligare förstärka de biologiska och kulturhistoriska värdena på marken finns det ett antal tilläggsersättningar att söka för betesmarker och slåtterängar, så kallade komplement. De komplement som är möjliga att söka är bränning, efterbete, lieslåtter, lövtäkt, svårtillgängliga platser och höhantering. Åtgärderna ingår i ett åtagande som är bundet till en viss areal. Det är möjligt att ha en eller flera av åtgärderna på samma mark men alla komplement går inte att söka på alla markklasser. Det går bara att söka komplement för marker där lantbrukaren har sökt särskild skötsel i sitt åtagande för betesmarker och slätterängar.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Denna delåtgärd bidrar till att nå målen i fokusområde 4a.

Skötselvillkor

Generella skötselvillkor:

- Det förbjudet att sprida gödsel och växtskyddsmedel, göra insådd och jordbearbeta marken.
- Det är förbjudet att skada fornlämningar.

- Det är förbjudet att skada värdefulla landskapselement.
- Det är även förbjudet att vidta andra åtgärder som riskerar att skada natur- och kulturvärden.
- Lantbrukaren ska årligen hålla igenväxning borta.
- Det är förbjudet att bedriva täkt av sten eller jord

Specifika villkor för markklasser:

- Betesmarker och slåtterängar med allmänna värden; låta beta marken eller slå och föra bort vegetationen varje år man söker utbetalning för marken,
- Betesmarker med särskilda värden: låta beta marken varje år man söker utbetalning för marken, följa de särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten fastställt för den enskilda marken
- Slåtterängar särskilda värden: slåtterängen ska slås och skörden föras bort varje år man söker utbetalning för marken, årligen faga ängen, följa de särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten fastställt för den enskilda marken
- Skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmarker, gräsfattiga marker: låta beta marken varje år man söker utbetalning för marken, följa de särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten fastställt för den enskilda marken

Särskilda skötselvillkor:

- När på året bete eller slåtter ska ske, vegetationens utseende, skötsel och underhåll av kulturhistoriskt värdefulla landskapselement, regleringen av tillskottsutfodring.

Särskilda skötselvillkor är en metod för att kunna optimera och anpassa skötseln för att bevara och förstärka natur- och kulturvärden som är specifika för den enskilda marken.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: hur lantbrukaren ska visa vilka marker som betas eller slås varje år, definitioner av de olika markklasserna, vilka datum som gäller för olika åtgärder, metoder för slåtter, kvalitetskrav på betet och slåttern, i vilka fall betet får bytas ut mot slåtter, samt innehåll och tillämpning av de särskilda skötselvillkor som finns ovan.

Typ av betesmark och slåtteräng	Markklass	Allmän skötsel	Särskild skötsel
Betesmark	Ingen fastställd markklass	X	
Betesmark	Betesmarker och slåtterängar med allmänna värden	X	
Betesmark	Betesmarker med särskilda värden	X	X
Slåtteräng	Ingen fastställd markklass	X	
Slåtteräng	Betesmarker och slåtterängar med allmänna värden	X	
Slåtteräng	Slåtterängar med särskilda värden	X	X
Alvarbete	Alvarbete		X
Skogsbete	Skogsbete		X
Mosaikbetesmark	Mosaikbetesmarker		X
Gräsfattig mark	Gräsfattiga marker		X

Kombination av markklass och åtagandenivå

8.2.7.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, per hektar

8.2.7.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Miljöbalken (1998:808) 7 kap
- Kulturmiljölagen (1988:950) 1, 2 och 6 §§
- Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel 2 kap. 37 och 38§§
- Statens Naturvårdsverks föreskrifter (SNFS 1997:2) om spridning av kemiska bekämpningsmedel 15§
- Statens jordbruksverks föreskrifter (1999:119) om natur- och kulturmiljöhänsyn i jordbruket 12§

- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2014:42) om integrerat växtskydd

8.2.7.3.1.4. Stödmottagare

Lantbrukare och andra markförvaltare som kommer att sköta marken med betesdjur eller slåtter.

Viss del av den traditionella skötseln på ägoslaget betesmarker utförs idag av andra intressenter än lantbrukare. Detta beror på att delar av den traditionella skötseln har blivit mer ovanlig i ett rationellt jordbruk. Sverige vill att de natur- och kulturvärden som finns på dessa marker ska kunna bevaras.

8.2.7.3.1.5. Stödberättigande kostnader

- För betesmarker ersätts utgifter för underhåll av stängsel, djurtillsyn, kostnader för att beta marken med betesdjur samt borttagning av igenväxning.
- För slåtterängar ersätts utgifter för fagning, avslagning med specifika metoder och bortförsel av skörden, minskat fodervärde samt borttagning av igenväxning.
- Förutom dessa utgifter ersätts ökade kostader för särskilda skötselvillkor.

8.2.7.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksmark.
- Marken är ägoslag betesmark.
- Stödmyndigheten har fastställt att:
    - Marken uppfyller definition för den aktuella markklassen. Detta gäller inte för betesmarker och slåtterängar med allmän skötsel.
    - Markklasserna betesmarker med särskilda värden, slåtteräng med särskilda värden och mosaikbetesmarker ska ha höga natur- eller kulturvärden som gynnas av de särskilda skötselvillkoren.
    - Om markens värde är kopplade till fältskiktet får den endast i liten grad vara påverkad av gödsling eller produktionshöjande åtgärder. Detta gäller för markklasserna betesmarker med särskilda värden, slåtteräng med särskilda värden och mosaikbetesmarker

8.2.7.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

Betesmarker och slåtterängar med allmän skötsel 4 199 kr/ha

Betesmarker med särskild skötsel 5 944 kr/ha

Slåtterängar med särskild skötsel 8 764 kr/ha

Alvarbete 2 907 kr/ha

Skogsbete 5 215 kr/ha

Gräsfattiga marker 3 347 kr/ha

Mosaikbetesmarker 4 760 kr/ha

Ersättningsnivå

Betesmarker och slåtterängar med allmän skötsel 1 000 kr/ha

Betesmarker med särskild skötsel 2 800 kr/ha

Slåtterängar med särskild skötsel 5 500 kr/ha

Alvarbete 1 400 kr/ha

Skogsbete 3 500 kr/ha

Gräsfattiga marker 2 700 kr/ha

Mosaikbetesmarker 2 700 kr/ha

Beräknade stödbelopp för betesmarker och slåtterängar, inklusive komplement, som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Slåtterängar med särskild skötsel

Slåtterängar tillhör de mest hotade, och samtidigt de biologisk mest värdefulla, biotoperna i

odlingslandskapet. Slåtterängarna är ofta marginalmarker och som sådana är ofta de första marker lantbrukare väljer att sluta sköta eftersom de inte går att sköta rationellt. För att säkerställa att hävden trots detta upprätthålls måste ersättningsnivåerna ligga på en nivå som är något högre än den som anges i bilaga 2 till förordning 1305/2013. Den föreslagna ersättningsnivån täcker ändå inte hela det inkomstbortfall och den merkostnad som åtagandet medför.

8.2.7.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabas (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).
- Särskilda skötselvillkor är otydligt formulerade (R3).

8.2.7.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats

och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

8.2.7.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.1.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

I den här ersättningen finns ett antal olika markklasser där endast vissa berättigar till gårdsstöd.

Alla markklasser ska betas varje år i sådan omfattning att det inte blir någon skadlig ansamling av förna. För att uppnå detta behöver marken betas med dubbelt så många betesdjur jämfört med godkänt bete inom gårdsstödet. Nettokostnaden för att hålla detta antal betesdjur är betets förädlingsvärde.

Markklasser som får gårdsstöd

Betesmarker och slåtterängar med allmän skötsel

För betesmarker med allmän skötsel ingår kostnader för underhåll av stängsel, arbetstid för djurtillsyn, betets förädlingsvärde och kostnader för att röja bort igenväxning. Eftersom denna markklass berättigar till gårdsstöd reduceras kostnaderna för underhåll av stängsel, djurtillsyn och betes förädlingsvärde med 25 procent vilket motsvarar kraven i gårdsstödet.

För slåtterängar med allmän skötsel ingår kostnader för arbets- och maskintid för att slå vegetationen. Det ingår även en intäkt för höskörden. Eftersom denna markklass berättigar till gårdsstöd reduceras kostnaderna med de kostnader som uppkommer för att bedriva slåtter med rotorslåttermaskin vilket motsvarar kraven i gårdsstödet.

Betesmarker med särskild skötsel

För betesmarker med särskild skötsel ingår samma kostnader som för betesmarker med allmän skötsel, samma avdrag för gårdsstödskraven samt kostnader för särskilda skötselvillkor. För de särskilda skötselvillkoren ”ingen tillskottsutfodring” och ”när bete får ske” är kostnaden att det blir sämre tillväxt på djuren. För de särskilda skötselvillkoren ”vegetationens utseende för träd och buskskikt” och ”skötsel av kulturhistoriskt viktiga landskapselement” består kostnaderna av arbets- och maskintid.

Slåtterängar med särskild skötsel

För slåtterängar med särskild skötsel ingår samma kostnader som för slåtterängar med allmän skötsel, samma avdrag för gårdsstödskraven samt kostnader för särskilda skötselvillkor. För de särskilda skötselvillkoren ”vegetationens utseende för träd och buskskikt” och ”skötsel av kulturhistoriskt viktiga landskapselement” består kostnaderna av arbets- och maskintid.

Markklasser som inte får gårdsstöd

De markklasser som inte berättigar till gårdsstöd är alvarbete, skogsbete, mosaikbetesmark och gräsfattiga marker. För dessa markklasser ingår kostnader för underhåll av stängsel, arbetstid för djurtillsyn, betets förädlingsvärde samt kostnader för att röja bort igenväxning. Eftersom dessa markklasser inte berättigar till gårdsstöd görs inga avdrag för kostnader relaterade till krav inom gårdsstödet.

Det finns även kostnader för särskilda skötselvillkor. Det är samma typer av särskilda skötselvillkor och kostnader (se ovan) som för de särskilda skötselvillkoren för betesmarker med särskild skötsel. Kostnaderna för särskilda skötselvillkor har viktats utifrån hur ofta de förväntas förekomma på varje markklass. För plockhuggning på skogsbete finns även en intäkt för värdet av det bortförda virket.

Baseline

Baseline för de markklasser som berättigar till gårdsstöd är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren, skötselkraven inom gårdsstödet och annan relevant nationell lagstiftning. Baseline för de markklasser som inte berättigar till gårdsstöd är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren och annan relevant nationell lagstiftning. Ingen ersättning betalas för att uppfylla baseline.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.2. Betesmarker och slåtterängar - Komplement efterbete

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med komplementet är att gynna natur- och kulturmiljöer knutna till särskild skötsel av slåtterängar. Efterbete innebär att ängsflorans fröer får möjlighet att etablera sig i de jordblottor som betesdjuren skapar. Efterbete innebär samtidigt att näring förs bort från ängen, vilket ytterligare gynnar kärlväxter som är beroende av näringsfattiga slåtterängar. Efterbete ingår inte i normal skötsel av slåtterängar eftersom det inte är lämpligt för alla slåtterängar. Ersättningen ska därför riktas till marker som är i behov av ytterligare skötsel. Slåtterängar sköts generellt inte med bete utan endast med slåtter. I detta fall ska slåtterängen först slåttras normalt, vilket ingår i grundåtagandet för slåtterängar med särskild skötsel, sedan ska återväxten på slåtterängen betas, vilket är den del som ingår i komplementet. Efterbete innebär att ängen tillfälligt måste stängslas in vilket är en kostnad som inte ingår i normal skötsel av en slåtteräng.

Ersättningen för efterbete betalas bara ut de år som lantbrukaren också söker utbetalning för skötsel av betesmarker och slåtterängar på den aktuella marken. Variation i hävden bland annat genom betesuppehåll eller slåtteruppehåll är en väsentlig förutsättning för att uppnå hög biologisk mångfald. Vissa arter gynnas av högt betestryck medan andra behöver ett lägre betestryck för att frodas. För att få en större variation i betestrycket och därmed göra det möjligt för fler arter att växa på dessa marker, kommer betes- och slåtterfria år att tillåtas. Under dessa betes- och slåtterfria år ska övriga skötselvillkor följas såsom borttagning av igenväxning, men marken behöver inte betas eller slås. Någon aktivitet inom åtagandet ska genomföras varje år men om det är fördelaktigt för den biologiska mångfalden får åtagandet innehålla enstaka år utan aktiviteter, dock inte mer än två år.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Skötselvillkor

- Den som söker ersättning ska låta efterbeta slåtterängen efter att ängen har slåttrats och skörden har förts bort.
- Stödmyndigheten har möjlighet att besluta om särskilda skötselvillkor för efterbete för den enskilda slåtterängen.
- De särskilda skötselvillkor för efterbete som stödmyndigheten får besluta om är datum för åtgärder, metoder för efterbete, kvalitetskrav på bete samt vilka djurslag som kan användas för bete. Särskilda skötselvillkor är en metod för att kunna optimera och anpassa skötseln för att bevara och förstärka natur- och kulturvärden som är specifika för den enskilda marken

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilka datum som gäller för olika åtgärder, metoder för efterbetet, kvalitetskrav på betet, samt vilka djurslag som kan användas för bete.

8.2.7.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, komplement, per hektar

8.2.7.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.7.3.2.4. Stödmottagare

Sökanden som har ett åtagande för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel.

8.2.7.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningen har beräknats utifrån utgifter för underhåll av stängsel, kostnader för att beta marken med betesdjur och djurtillsyn.

8.2.7.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättningen måste ha ett åtagande för betesmarker och slåtterängar för den aktuella marken
- Markklass måste vara slåtterängar med särskilda värden.
- Åtagandenivån på marken ska vara särskild skötsel.
- Stödmyndigheten ska fastställa att:
    - Natur- eller kulturvärden på den enskilda marken gynnas av åtgärden.

8.2.7.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

1 460 kr/ha

Ersättningsnivå

700 kr/ha

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Eftersom komplementet efterbete kan kombineras med ersättningen för slåtterängar med särskild skötsel kan ersättningsnivån komma att överstiga beloppen i bilaga 2 i 1305/2013. Komplement utgör skötselinsatser med omfattande manuella insatser som vilket innebär höga kostnader. Den föreslagna ersättningsnivån täcker ändå inte hela det inkomstbortfall och den merkostnad som komplementet medför.

8.2.7.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt

villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer ((R3).
- Särskilda skötselvillkor är otydligt formulerade (R3).

8.2.7.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

8.2.7.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.2.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för komplementet efterbete är beräknad på kostnaderna för att uppfylla villkoren i åtagandet. Kostnaderna består av underhåll av stängsel, arbetstid för djurtillsyn och nettokostnader för att hålla betesdjur (betets förädlingsvärde).

Baseline i denna ersättning är att uppfylla villkoren för den aktuella markklassen i grundåtagandet för betesmarker och slåtterängar.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.3. Betesmarker och slåtterängar - Komplement lövtäkt

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att gynna natur- och kulturmiljöer knutna till lövtäkt på betesmarker och slåtterängar. Lövtäkt och hamling är en åtgärd som görs på betesmarker och slåtterängar där detta är en traditionell skötselmetod. Den biologiska mångfalden i trädskikten av betesmarker och slåtterängar gynnas genom att skötseln skapar en succession av träd med död ved och hål i stammarna. Sett över trädets livscykel så kommer hamling eller lövtäkt att ske upprepade gånger och det är dessa regelbundet upprepade behandlingar som skapar förekomst av död ved och håligheter. Död ved och håligheter i stammarna är en viktig livsmiljö för många organismer och denna livsmiljö har minskat i omfattning med dagens moderna skötselmetoder. Ersättning ges för lövtäkt på slåtteräng med särskilda värden, betesmark med särskilda värden, mosaikbetesmark eller gräsfattiga marker.

Lövtäkt är en traditionell skötselmetod som stärker den biologiska mångfalden av trädskiktet i betesmarker och slåtterängar. Den biologiska mångfalden gynnas genom att skötseln skapar en succession av träd med död ved och hål i stammarna. Dessa hål i stammarna är en viktig livsmiljö för många organismer och denna livsmiljö har minskat i omfattning med dagens moderna skötselmetoder. Traditionell lövtäkt syftar även till att bevara det kulturlandskap som har präglats av denna skötselmetod.

För att få till stånd hög biologisk mångfald behöver lövtäkten vara planerad så att olika träd hamlas olika år eftersom det är förekomsten av träd med olika andelar död ved och håligheter som leder till en hög biologisk mångfald på landskapsnivå. Denna succession av träd i olika stadier ger en mosaikeffekt i landskapet. För att få denna mosaikeffekt behöver ett helt område ingå i åtagandet där olika träd hamlas vid olika tidpunkter. Någon aktivitet inom åtagandet ska genomföras varje år men om det är fördelaktigt för den biologiska mångfalden får planen innehålla enstaka år utan aktiviteter, dock inte mer än två år.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden och de träd som ska hamlas ska finnas kvar under hela åtagandeperioden.

Skötselvillkor

- Den som söker ersättning ska hamla träden eller utföra annan lövtäkt minst en gång under åtagandeperioden och utföra eventuell nyhamling under första året av åtagandeperioden.
- Stödmyndigheten ska besluta vilka objekt för lövtäkt som ska ingå i åtagandet, när i åtagandeperioden varje objekt ska hamlas och metoder för lövtäkt.
- Stödmyndigheten har möjlighet att besluta om särskilda skötselvillkor för lövtäkt för den enskilda betesmarken eller slåtterängen.
- De särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten får besluta om är datum för lövtäkt och metoder för lövtäkt. Särskilda skötselvillkor är en metod för att kunna optimera och anpassa skötseln för att bevara och förstärka natur- och kulturvärden som är specifika för den enskilda marken.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och

allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilka datum som gäller för olika åtgärder, datum för sista lövtäkt samt metoder för lövtäkt.

8.2.7.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, komplement, per styck

8.2.7.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.7.3.3.4. Stödmottagare

Sökanden som har ett åtagande för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel.

8.2.7.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningen har beräknats utifrån de extra utgifter för arbete och användandet av särskilda redskap som uppstår för att hamla träd eller ta annan lövtäkt.

8.2.7.3.3.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättningen måste ha ett åtagande för betesmarker och slåtterängar för den aktuella marken.
- Markklass måste vara betesmark med särskilda värden, slåtterängar med särskilda värden, mosaikbetesmark eller gräsfattiga marker.
- Träden som ska hamlas ska vara lövträd eller hassel.

- Åtagandenivån på marken ska vara särskild skötsel.
- Stödmyndigheten ska fastställa att:
    - Natur eller kulturvärden på den enskilda marken ska gynnas av åtgärden.
    - Det finns minst 3 lövtäktsträd i åtagandet

8.2.7.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

166 kr/styck

Ersättningsnivå

100 kr/styck

I genomsnitt finns 10 fastställda lövtäktsträd per hektar, vilket ger en ersättningsnivå på 1 000 kr/ha.

Det får vara högst 20 fastställda lövtäktsträd per hektar.

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Eftersom komplementet lövtäkt kan kombineras med ersättningen för slåtterängar med särskild skötsel kan ersättningsnivån komma att överstiga beloppen i bilaga 2 i 1305/2013. Komplement utgör skötselinsatser med omfattande manuella insatser som vilket innebär höga kostnader. Den föreslagna ersättningsnivån täcker ändå inte hela det inkomstbortfall och den merkostnad som komplementet medför.

8.2.7.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Särskilda skötselvillkor är otydligt formulerade (R3).

8.2.7.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden

och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

8.2.7.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.3.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för komplementet lövtäkt är beräknad på kostnaderna för att uppfylla villkoren i åtagandet. Kostnaderna består av arbets- och maskintid när lantbrukaren utför lövtäkten.

Baseline i denna ersättning är att uppfylla villkoren för den aktuella markklassen i grundåtagandet för betesmarker och slåtterängar.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.4. Betesmarker och slåtterängar - Komplement bränning

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.4.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med komplementet är att bevara och förstärka natur- och kulturmiljöer som gynnas av bränning. Bränning är en åtgärd som främst görs på ljunghedar. För att få ljunghedar med hög biologisk mångfald behövs planerad bränning. Bränningen behöver vara planerad så att olika delar av heden bränns olika år för att få en mosaik av olika utvecklingsstadier av ljungen. De olika utvecklingsstadierna har olika fauna associerad med dem vilket leder till en hög biologisk mångfald på landskapsnivå. För att få denna mosaikeffekt behöver ett helt område ingå i åtagandet där olika delområden bränns vid olika tidpunkter. Det är dessa återkommande aktiviteter på åtagandet sett i sin helhet som ger den önskade miljöeffekten.

Bränningen är ett komplement till ersättning för betesmarker och slåtterängar. Stödmyndigheten bedömer vilka marker som har biologiska kvaliteter som gynnas av att marken bränns. Bränning ska utföras i områden som historiskt har bränts, till exempel ljunghedar, men även andra naturtyper kan vara aktuella. Åtgärden innebär att varje delområde av marken i åtagandet ska brännas minst en gång under åtagandeperioden och att bränningen ska följa en på förväg bestämd plan för området. Stödmyndigheten fastställer omfattning av åtagandet, vilken mark den sökande ska bränna och vid vilken tidpunkt i åtagandeperioden varje mark ska brännas. Någon aktivitet inom åtagandet ska genomföras varje år men om det är fördelaktigt för den biologiska mångfalden får åtagandet innehålla enstaka år utan aktiviteter, dock inte mer än två år.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden.

Skötselvillkor

- Den som söker ersättning ska bränna den mark som ingår i åtagande i enlighet med stödmyndighetens anvisningar. Varje delområde av marken ska brännas minst en gång under åtagandet.
- Stödmyndigheten har möjlighet att besluta om särskilda skötselvillkor för den enskilda betesmarken eller slåtterängen.
- De särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten får besluta om är datum för åtgärder och metoder för bränning. Särskilda skötselvillkor är en metod för att kunna optimera och anpassa skötseln för att bevara och förstärka natur- och kulturvärden som är specifika för den enskilda marken.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilka datum som gäller för olika åtgärder samt vilka metoder för bränning som är tillåtna.

8.2.7.3.4.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, komplement, per hektar

8.2.7.3.4.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.7.3.4.4. Stödmottagare

Sökanden som har ett åtagande för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel.

8.2.7.3.4.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningen baseras på den arbetstid som krävs för förarbete, bränning inklusive efterarbete med släckning.

8.2.7.3.4.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättning för bränning måste ha ett åtagande för betesmarker och slåtterängar för den aktuella marken.
- Marken måste vara av markklass betesmark med särskilda värden, slåtterängar med särskilda värden eller mosaikbetesmark.
- Åtagandenivån på marken ska vara särskild skötsel.
- Stödmyndigheten ska fastställa att:
    - Natur- eller kulturvärden på den enskilda marken gynnas av komplementet.

8.2.7.3.4.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det

finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.4.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

1 312 kr/ha

Ersättningsnivå

800 kr/ha

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Eftersom komplementet bränning kan kombineras med ersättningen för slåtterängar med särskild skötsel kan ersättningsnivån komma att överstiga beloppen i bilaga 2 i 1305/2013. Komplement utgör skötselinsatser med omfattande manuella insatser som vilket innebär höga kostnader. Den föreslagna ersättningsnivån täcker ändå inte hela det inkomstbortfall och den merkostnad som komplementet medför.

8.2.7.3.4.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.4.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat (exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall) (R5).
- Särskilda skötselvillkor är otydligt formulerade (R3).

8.2.7.3.4.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för

att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

8.2.7.3.4.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.4.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för komplementet bränning är beräknad på kostnaderna för att uppfylla villkoren i åtagandet. Kostnaderna består av arbets- och maskintid för förarbete, bränning och efterarbete efter bränning.

Baseline i denna ersättning är att uppfylla villkoren för den aktuella markklassen i grundåtagandet för betesmarker och slåtterängar.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.5. Betesmarker och slåtterängar - Komplement höhantering

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.5.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att gynna natur- och kulturmiljöer knutna till särskild skötsel av slåtterängar. Ersättning ges för att låta höet torka på plats. Att låta höet torka på plats är positivt för ängsväxters fröspridning. Dessa slåtterängars värde är ofta höga genom sin särskilda flora. Brukandet av traditionella hässjor eller volmar har även ett kulturhistoriskt värde. Traditionell ängsskötsel innefattar förutom själva slåttern även en arbetsam höbärgning med hässjning eller regelbunden torkning och vändning av hö på marken vilket inte ingår i moderna skötselmetoder. De hässjor och volmar som används ska vara sådan som förekommit traditionellt.

Ersättningen för höhantering betalas bara ut de år som lantbrukaren också söker utbetalning för skötsel av betesmarker och slåtterängar på den aktuella marken. Variation i hävden bland annat genom betesuppehåll eller slåtteruppehåll är en väsentlig förutsättning för att uppnå hög biologisk mångfald. Vissa arter gynnas av högt hävdtryck medan andra behöver ett lägre hävdtryck för att frodas. För att få en större variation i hävdtrycket och därmed göra det möjligt för fler arter att växa på dessa marker, kommer betes- och slåtterfria år att tillåtas. Under dessa betes- och slåtterfria år ska övriga skötselvillkor följas såsom borttagning av igenväxning, men marken behöver inte betas eller slås. Någon aktivitet inom åtagandet ska genomföras varje år men om det är fördelaktigt för den biologiska mångfalden får åtagandet innehålla enstaka år utan aktiviteter, dock inte mer än två år.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Skötselvillkor

- Den som söker ersättning ska låta höet torka på slåtterängen innan det förs bort. Torkningen ska antingen göras genom hässjning eller vändning.
- Stödmyndigheten har möjlighet att besluta om särskilda skötselvillkor för höhantering för den enskilda slåtterängen.
- De särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten får besluta om är datum och metoder för höhantering. Särskilda skötselvillkor är en metod för att kunna optimera och anpassa skötseln för att bevara och förstärka natur- och kulturvärden som är specifika för den enskilda marken.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilka datum som gäller för olika åtgärder, metoder för höhanteringen samt kvalitetskrav på slåttern.

8.2.7.3.5.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, komplement, per hektar

8.2.7.3.5.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.7.3.5.4. Stödmottagare

Sökanden som har ett åtagande för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel.

8.2.7.3.5.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningen har beräknats utifrån det extra arbete som höhanteringen innebär antingen genom att man hässjar höet eller genom att man vänder det.

8.2.7.3.5.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättningen måste ha ett åtagande för betesmarker och slåtterängar för den aktuella marken.
- Markklass måste vara slåtterängar med särskilda värden.
- Åtagandenivån på marken ska vara särskild skötsel.
- Stödmyndigheten ska fastställa att:
    - Natur- eller kulturvärden på den enskilda marken gynnas av åtgärden.

8.2.7.3.5.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det

finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.5.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

2 155 kr/ha

Ersättningsnivå

1 700 kr/ha

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Eftersom komplementet höhantering kan kombineras med ersättningen för slåtterängar med särskild skötsel kan ersättningsnivån komma att överstiga beloppen i bilaga 2 i 1305/2013. Komplement utgör skötselinsatser med omfattande manuella insatser som vilket innebär höga kostnader. Den föreslagna ersättningsnivån täcker ändå inte hela det inkomstbortfall och den merkostnad som komplementet medför.

8.2.7.3.5.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.5.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna har vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Särskilda skötselvillkor är otydligt formulerade (R3).

8.2.7.3.5.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar,

information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

8.2.7.3.5.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.5.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för komplementet höhantering är beräknad på kostnaderna för att uppfylla villkoren i åtagandet. Kostnaderna består av den extra arbetstid som det tar att hantera hö manuellt.

Baseline i denna ersättning är att uppfylla villkoren för den aktuella markklassen i grundåtagandet för betesmarker och slåtterängar.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.6. Betesmarker och slåtterängar - Komplement lieslåtter

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.6.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med komplementet är att gynna natur- och kulturmiljöer knutna till särskild skötsel av slåtterängar. Ersättning ges för särskild skötsel på slåtteräng med särskilda värden. Lieslåtter är aktuellt på stenbundna, trädrika eller sluttande marker som inte går att sköta rationellt eller andra slåtterängar med markförhållanden som gör att skötsel med slåtterbalk inte är möjligt. Ersättningen är även aktuell för slåtterängar där de kulturhistoriska värdena är höga och där syftet är att bevara traditionella skötselmetoder. Att slå en slåtteräng med lieslåtter är arbetskrävande men det undviker markskador på känsliga marker. Dessutom finns det ett kulturhistoriskt egenvärde i att bevara lieslåtter som en traditionell skötselmetod.

Ersättningen för lieslåtter betalas bara ut de år som lantbrukaren också söker ersättning för skötsel av betesmarker och slåtterängar på den aktuella marken. Variation i hävden bland annat genom betesuppehåll eller slåtteruppehåll är en väsentlig förutsättning för att uppnå hög biologisk mångfald. Vissa arter gynnas av högt hävdtryck medan andra behöver ett lägre hävdtryck för att frodas. För att få en större variation i hävdtrycket och därmed göra det möjligt för fler arter att växa på dessa marker, kommer betes- och slåtterfria år att tillåtas. Under dessa betes- och slåtterfria år ska övriga skötselvillkor följas såsom borttagning av igenväxning, men marken behöver inte betas eller slås. Någon aktivitet inom åtagandet ska genomföras varje år men om det är fördelaktigt för den biologiska mångfalden får åtagandet innehålla enstaka år utan aktiviteter, dock inte mer än två år.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Skötselvillkor

- Den som söker ersättning ska slå slåtterängen med lie eller motormanuell minislåtterbalk varje år som slåtter sker under åtagandeperioden. Skörden ska föras bort.
- Stödmyndigheten har möjlighet att besluta om särskilda skötselvillkor för lieslåtter för den enskilda slåtterängen. De särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten får besluta om är datum för åtgärder, tillåtna redskap och särskilda metoder för slåtter. Särskilda skötselvillkor är en metod för att kunna optimera och anpassa skötseln för att bevara och förstärka natur- och kulturvärden som är specifika för den enskilda marken.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättning för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilka datum som gäller för olika åtgärder, vilka redskap som är tillåtna, metoder för lieslåttern samt kvalitetskrav på slåttern.

8.2.7.3.6.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, komplement, per hektar

8.2.7.3.6.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.7.3.6.4. Stödmottagare

Sökanden som har ett åtagande för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel.

8.2.7.3.6.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningen har beräknats utifrån de utgifter för extra arbete med fagning och slåtter samt användandet av särskilda redskap som slåtter med lie eller motormanuell minislåtterbalk medför.

8.2.7.3.6.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättningen måste ha ett åtagande för betesmarker och slåtterängar för den aktuella marken.
- Markklass måste vara slåtterängar med särskilda värden.
- Åtagandenivån på marken ska vara särskild skötsel.
- Stödmyndigheten ska fastställa att:
    - Natur- eller kulturvärden på den enskilda marken ska gynnas av åtgärden eller att det inte är möjligt att sköta slåtterängen rationellt.

8.2.7.3.6.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.6.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

13 249 kr/ha

Ersättningsnivå

7 000 kr/ha

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Eftersom komplementet lieslåtter kan kombineras med ersättningen för slåtterängar med särskild skötsel kan ersättningsnivån komma att överstiga beloppen i bilaga 2 i 1305/2013. Komplement utgör skötselinsatser med omfattande manuella insatser som vilket innebär höga kostnader. Den föreslagna ersättningsnivån täcker ändå inte hela det inkomstbortfall och den merkostnad som komplementet medför.

8.2.7.3.6.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.6.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt

villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer ((R3).
- Särskilda skötselvillkor är otydligt formulerade (R3).

8.2.7.3.6.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

8.2.7.3.6.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.6.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för komplementet lieslåtter är beräknad på kostnaderna för att uppfylla villkoren i åtagandet. Kostnaderna består av arbets- och maskintid för att utföra lieslåtter och föra bort den slagna vegetationen.

Baseline i denna ersättning är att uppfylla villkoren för den aktuella markklassen i grundåtagandet för betesmarker och slåtterängar.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.7. Betesmarker och slåtterängar - Komplement svårtillgängliga platser

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.7.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att bevara och öka arealen hävdade betesmarker och slåtterängar i skärgård, slåtterängar i väglöst land och andra svårtillgängliga platser som ligger långt från brukningscentrum. Svårtillgängliga platser är ett komplement till åtgärden skötsel av betesmarker och slåtterängar. Det är betesmarker och slåtterängar som har höga natur- och kulturvärden och som finns i områden som har fastställts som svårtillgängliga som ger rätt till ersättning. I den svenska skärgården finns till exempel en stor andel av de hävdgynnade naturtyperna grå dyner, rissandhedar och fukthedar. Även naturtyperna fuktängar, hällmarkstorrängar och trädklädda betesmarker är vanligt förekommande på svårtillgängliga platser. Ingen av dessa naturtyper har gynnsam bevarandestatus i dag eftersom de inte sköts med bete eller slåtter i tillräcklig omfattning. För att förbättra bevarandestatusen för dessa, men även andra naturtyper, behöver markerna skötas med bete eller slåtter.

Miljöersättning för betesmarker och slåtterängar är inte tillräckligt för att täcka de kostnader som hävd av svårtillgängliga platser innebär. Det medför att sannolikheten för att dessa marker inte sköts ökar. Sveriges möjligheter att nå de skyldigheter som följer av art- och habitatdirektivet (92/43/EEG) med krav på gynnsam bevarandestatus för naturtyper och arter minskar därmed. Redan i dag är situationen för Sveriges gräsmarker negativ enligt Sveriges rapportering enligt Artikel 17 i direktivet (Wenche Eide (red.) 2014. Arter och naturtyper i habitatdirektivet – bevarandestatus i Sverige 2013. Artdatabanken SLU, Uppsala). Ersättningen till svårtillgängliga platser ökar möjligheten för Sverige att nå gynnsam bevarandestatus för de hävdberoende naturtyper som tidigare räknats upp.

Att sköta marker som är svårtillgängliga är dyrare än att sköta marker som ligger närmare brukningscentrum. Förutom att den dagliga tillsynen är dyrare på grund av tidsmässigt längre resväg tillkommer kostnader för transport av djur. Eftersom dessa marker är så kallade marginalmarker är de ofta de första marker lantbrukare väljer att sluta sköta eftersom de inte går att sköta rationellt.

Ersättningen för svårtillgängliga platser betalas bara ut de år som lantbrukaren också söker utbetalning för skötsel av betesmarker och slåtterängar på den aktuella marken. Variation i hävden bland annat genom betesuppehåll eller slåtteruppehåll är en väsentlig förutsättning för att uppnå hög biologisk mångfald. Vissa arter gynnas av högt betestryck medan andra behöver ett lägre betestryck för att frodas. För att få en större variation i betestrycket och därmed göra det möjligt för fler arter att växa på dessa marker, kommer betes- och slåtterfria år att tillåtas. Under dessa betes- och slåtterfria år ska övriga skötselvillkor följas såsom borttagning av igenväxning, men marken behöver inte betas eller slås. Någon aktivitet inom åtagandet ska genomföras varje år men om det är fördelaktigt för den biologiska mångfalden får åtagandet innehålla enstaka år utan aktiviteter, dock inte mer än två år.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Skötselvillkor

Den som söker ersättning ska:

- låta beta eller slå och skörda den areal som länsstyrelsen har fastställt som svårtillgänglig
- sköta markerna enligt de villkor som gäller för den aktuella markklassen

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: Definition av svårtillgängliga platser

8.2.7.3.7.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, komplement, per hektar

8.2.7.3.7.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.7.3.7.4. Stödmottagare

Sökanden som har ett åtagande för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel.

8.2.7.3.7.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningen har beräknats utifrån det extra arbete som krävs för att transportera djur med båt till marken, de extra utgifter för daglig djurtillsyn som beror på att djuren hålls långt ifrån lantbrukarens hemgård

alternativt för att bedriva slåtter i väglöst land.

8.2.7.3.7.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättningen måste ha ett åtagande för betesmarker och slåtterängar för den aktuella marken.
- Marken måste vara av markklassen betesmark med särskilda värden, slåtteräng med särskilda värden, skogsbete, alvarbete, mosaikbetesmark eller gräsfattiga marker.
- Åtagandenivån på marken ska vara särskild skötsel.
- Stödmyndigheten ska fastställa att marken uppfyller definition för det aktuella komplementet.

8.2.7.3.7.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.7.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

3 264 kr/ha

Ersättningsnivå

1 000 kr/ha

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Eftersom komplementet svårtillgängliga platser kan kombineras med ersättningen för slåtterängar med särskild skötsel kan ersättningsnivån komma att överstiga beloppen i bilaga 2 i 1305/2013. Komplement utgör skötselinsatser med omfattande manuella insatser som vilket innebär höga kostnader. Den föreslagna ersättningsnivån täcker ändå inte hela det inkomstbortfall och den merkostnad som komplementet medför.

8.2.7.3.7.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.7.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

8.2.7.3.7.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

8.2.7.3.7.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.7.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av

maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för komplementet svårtillgängliga platser är beräknad på kostnaderna för att uppfylla villkoren i åtagandet. Kostnaderna är beräknade dels på att transportera redskap till svårtillgängliga slåtterängar och dels på kostnader för att beta djur på skärgårdsöar. För att ha betande djur på skärgårdsöar tillkommer kostnader för att frakta djuren till öar och de extra kostnader för den dagliga djurtillsynen som beror på att djuren hålls långt ifrån lantbrukarens hemgård.

Baseline i denna ersättning är att uppfylla villkoren för den aktuella markklassen i grundåtagandet för betesmarker och slåtterängar.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.8. Fäbodar

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.8.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att bevara ett fäbodbruk som förstärker och bevarar landskapets karaktär och dess biologiska mångfald. Ett levande fäbodbruk möjliggör också att hantverk och traditioner kring skötsel av djur och brukande av marken kan föras vidare till kommande generationer. Fäbodbruket ingår i ett brukningssystem som bidrar till att bevara en traditionell karaktär i landskapet som skapats genom fäbodbete. Den biologiska mångfalden är knuten till mosaiken av mer eller mindre hävdad skog och gräsmarker som används för bete eller slåtter, och också till träd och byggnader.

Varje fäbod är knuten till en eller flera hemgårdar där huvuddelen av jordbruksproduktionen sker. Jordbruksbyggnaderna finns vid hemgården. Djuren är större delen av året på hemgården och flyttas till fäboden för sommarbete. Fäboden består av traditionella byggnader som inte är anpassade för modernt rationellt jordbruk. Ibland används ett flerfäbodsystem där djuren flyttas mellan huvudfäboden och en eller flera kompletterande fäbodar under fäbodsäsongen. Fäbodbruk visar ett brukningssystem som historiskt var vanligt i vissa delar av landet.

Ersättningen ges för att bevara miljön runt fäboden såväl som själva fäboden. Fäboden definieras som den byggnad eller de byggnader som hör ihop med fäboddriften. I ersättningen ingår inte utgifter för underhåll av husen på fäboden. Det traditionella brukandet av fäboden ska kunna styrkas.

Åtgärden är uppdelad i flera delar:

- <u>Fäbod i bruk:</u> Fäbod i bruk innebär att fäboden är en del i ett brukningssystem. Fäboden är knuten till minst en hemgård. Ibland kan flera hemgårdar ha djuren på samma fäbod. Fäboden ska ha traditionell bebyggelse kvar. Fäboden får inte användas som permanentbostad och djur får inte vistas på fäboden hela året. Fäboden ska historiskt ha brukats som fäbod och den ska vara tydligt geografiskt och funktionellt skild från hemgården. Stödmyndigheten fastställer vilka typer av fäbodar som är ersättningsberättigande, dessa anges i stödmyndighetens handlingsplan.

- <u>Ersättning för fäbodbete:</u> För att kunna bevara fäbodbetes karaktär som tramp av stigar, och biologisk mångfald som hävdberoende eller hävdgynnade kärlväxter, insekter, lavar och svampar behövs ett tillräckligt högt betestryck. Fäbodbetet är den mark som djuren betar. Det kan vara sammanhängande fritt bete eller bete i storhägn. Ersättningen bygger på ett betestryck på 0,2 djurenheter per hektar av nötkreatur, får, get eller häst. Stödmyndigheten fastställer fäbodbetets areal och särskilda skötselvillkor. Åtagandearealen måste vara minst 6 hektar fäbodbete per fäbod. Arealen beräknas utifrån:

  - antal djurenheter på fäboden eller i flerfäbodsystemet det första året i åtagandet

  - den tillgängliga fäbodbetesarealen per fäbod

  - det antal djurenheter stödmyndigheten eventuellt beslutat att det maximalt får vara per

fäbod eller flerfäbodsystem.

- Komplement - särskild skötsel av fäbodbete: Komplement för särskild skötsel av fäbodbete gäller för marker där landskapets karaktär och biologiska mångfald kräver skötsel utöver normalt fäbodbete. Det kan till exempel vara att markerna behöver röjas eller betas på ett särskilt sätt för att behålla och utveckla de värden som är knutna till fäbodbetet. Stödmyndigheten beslutar om särskilda skötselvillkor för den enskilda marken. För komplementet kan stödmyndigheten sätta ett särskilt skötselvillkor inom skötsel av värdefulla landskapselement att traditionella byggnader ska underhållas, men denna kostnad ersätts inte.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Denna delåtgärd bidrar till att nå målen i fokusområde 4a.

Skötselvillkor

Generella skötselvillkor:

- Det är förbjudet att sprida gödsel och växtskyddsmedel, göra insådd och jordbearbeta marken.
- Det är förbjudet att skada fornlämningar.
- Det är förbjudet att skada värdefulla landskapselement.
- Det är även förbjudet att vidta andra åtgärder som riskerar att skada natur- och kulturvärden.
- Det är förbjudet att bedriva täkt av sten eller jord.

För fäbod i bruk ska den som söker ersättning:

- ha minst 1,2 djurenhet av nöt, get eller får på minst 6 hektar sammanhängande fäbodbete per fäbod

Stödmyndigheten ska fastställa fäboden som huvudfäbod eller som kompletterande fäbod.

I svensk förordning om stöd till landsbygdsutveckling och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: definition av fäbod i bruk och hur stödmyndigheten får fastställa fäboden som godkänd.

För fäbodbete ska den som söker ersättning:

- låta beta marken vid fäboden under fäbodperioden med minst 0,2 djurenheter per hektar med nötkreatur, får, get eller häst. Fäbodbetet kan vara fritt bete eller bete i storhägn på öppen fäbodvall eller fäbodskog.
- följa de särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten fastställt.

De särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten får besluta om är hur många djurenheter som får finnas på

fäboden, vilka djurslag samt maximalt antal av respektive djurslag som får beta på fäboden, när på året bete ska ske, samt reglering av tillskottsutfodring. Särskilda skötselvillkor är en viktig faktor för att kunna optimera och anpassa skötseln för att bevara och förstärka natur- och kulturvärden som är specifika för den enskilda fäboden.

I svensk förordning om stöd till landsbygdsutveckling och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: definition av fäbodbete, innehåll och tillämpning av de särskilda skötselvillkor som finns ovan, vid vilka tidpunkter djuren får finnas på fäboden samt hur djuren får flyttas mellan fäbodar vid flerfäbodsystem.

För komplementet särskild skötsel av fäbodbete ska den som söker ersättning:

- Följa de särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten fastställt.

De särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten får besluta om är villkor för vegetationens utseende, villkor för skötsel och underhåll av värdefulla landskapselement, villkor för fäbodstigar och villkor för hur igenväxning ska hållas borta.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: innehåll och tillämpning av de särskilda skötselvillkor som finns ovan.

8.2.7.3.8.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, per hektar

8.2.7.3.8.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Miljöbalken (1998:808) 7 kap

- Kulturmiljölagen (1988:950) 1, 2 och 6 §§
- Förordning (2014:425) om bekämpningsmedel 2 kap. 37 och 38§§
- Statens Naturvårdsverks föreskrifter (SNFS 1997:2) om spridning av kemiska bekämpningsmedel 15§
- Statens jordbruksverks föreskrifter (1999:119) om natur- och kulturmiljöhänsyn i jordbruket 12§
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2014:42) om integrerat växtskydd

8.2.7.3.8.4. Stödmottagare

Fäbodbrukare och andra markförvaltare som kommer att driva fäbodbruk.

Viss del av den traditionella skötseln på ägoslaget betesmarker utförs idag av andra intressenter än lantbrukare. Detta beror på att delar av den traditionella skötseln har blivit mer ovanlig i ett rationellt jordbruk. Sverige vill att de natur- och kulturvärden som finns på dessa marker ska kunna bevaras.

8.2.7.3.8.5. Stödberättigande kostnader

För fäbod i bruk ersätts utgifter för transport av djuren till fäboden och resor för tillsyn av djuren under betesperioden. För fäbodbete ersätts de extra utgifter för djurtillsyn som beror på att djuren hålls långt ifrån hemgården och för det inkomstbortfall som uppstår till följd av en lägre tillväxt på djuren jämfört med om de hade betat på betesvall. För komplementet särskild skötsel av fäboden ersätts utgifter för att styra betesdjuren till rätt plats, arbete med skötsel av värdefulla landskapselement, arbete med att röja igenväxning och annat arbete med vegetationens utseende.

8.2.7.3.8.6. Villkor för stödberättigande

- Fäboden ska vara godkänd av stödmyndigheten.
- Fäbodbrukaren ska förfoga över fäboden med tillhörande betesrätt. Marken är jordbruksmark.
- Marken är ägoslag betesmark.
- För komplementet särskild skötsel av fäbodbete ska marken vara öppen fäbodvall eller fäbodskog samt ha natur- eller kulturvärden som gynnas av särskild skötsel.
- Stödmyndigheten ska fastställa att fäboden uppfyller definitionen för fäbodersättningens olika delar.

8.2.7.3.8.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.8.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

Fäbod i bruk: Huvudfäbod 5 511 kr/ha, där en fäbod i bruk består av 6 hektar

Fäbod i bruk: Kompletterande fäbod 969 kr/ha, där en kompletterande fäbod består av 6 hektar

Fäbodbete 1 174 kr/ha

Komplement särskild skötsel av fäbodbete 2 416 kr/ha

Ersättningsnivå

Fäbod i bruk: Huvudfäbod 3 333 kr/ha, där en fäbod i bruk består av 6 hektar

Fäbod i bruk: Kompletterande fäbod 500 kr/ha, där en kompletterande fäbod består av 6 hektar

Fäbodbete 1 000 kr/ha

Komplement särskild skötsel av fäbodbete 1 200 kr/ha

Beräknade stödbelopp för fäbodar som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Eftersom fäbod i bruk alltid kombineras med fäbodbete och i vissa fall även kan kombineras med komplementet särskild skötsel av fäbodbete, kommer ersättningsnivån överskrida takbeloppet i bilaga 2 i 1305/2013. Samtidigt innebär just denna kombination en påtaglig kvalitetsförstärkning av skötselinsatserna som är eftersträvansvärd. Föreslagna ersättningsnivåer ligger med marginal under de maximala ersättningsberättigande kostnaderna.

8.2.7.3.8.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.8.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02) samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer ((R3).
- Särskilda skötselvillkor är otydligt formulerade (R3).
- Djur som går i skogen kan vara svåra att hitta (R5).

8.2.7.3.8.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden

och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

Kontrollanten utgår från stalljournal och tar vid behov hjälp av lantbrukaren för att hitta och identifiera djuren (CPA7).

8.2.7.3.8.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.8.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Den här ersättningen består av tre delåtgärder: fäbod i bruk, fäbodbete och komplementet särskild skötsel av fäbodbete.

I kalkylen för fäbod i bruk har vi beräknat grundkostnaderna för att bedriva fäbodbruk. Vi har räknat på kostnader för att transportera djuren till fäboden och grundkostnader för den dagliga tillsynen vid en fäbod. Från kostnaderna har vi dragit av kostnader för att sköta den del av fäbodbetet som kan få gårdsstöd enligt skötselvillkoren för gårdsstödet. Den maximala ersättningsnivån enligt kalkyl är räknad per fäbod.

I kalkylen för fäbodbete har vi räknat på nettokostnader för att hålla det antal betesdjur som krävs på fäbodbetet (betets förädlingsvärde), de extra kostnader för djurtillsyn som beror på att djuren hålls långt ifrån hemgården (utöver grundkostnader som ingår i fäbod i bruk) och kostnaderna för de särskilda skötselvillkoren. För de särskilda skötselvillkoren ”ingen tillskottsutfodring” och ”när bete får ske” är kostnaden att det blir sämre tillväxt på djuren. Från kostnaderna har vi dragit av kostnader för att sköta den del av fäbodbetet som kan få gårdsstöd enligt skötselvillkoren för gårdsstödet.

För komplementet särskild skötsel av fäbodbete har vi räknat på vad det kostar att sköta fäbodbetet på andra sätt än enbart genom att låta djuren beta på fäboden. Vi har räknat på ett antal olika möjliga alternativa skötselmetoder. Kostnaderna för dessa alternativa skötselmetoder består av arbets- och maskintid och underhåll av stängsel.

Baseline för fäbod i bruk och fäbodbete är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren och annan relevant nationell lagstiftning. För de delar av fäbodbetet som berättigar till gårdsstöd ingår även skötselvillkoren

inom gårdsstödet i baseline. För komplementet är baseline att uppfylla villkoren för den aktuella markklassen i grundåtagandet för fäbodar.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.9. Hotade husdjursraser

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.9.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att stimulera och underlätta för djurägare att hålla hotade husdjursraser. Hotade husdjursraser är viktiga att bevara för att upprätthålla den genetiska variationen bland domesticerade djur. Egenskaper som en gång funnits i äldre raser kan på grund av omvärldsförändringar åter komma till nytta. Många av våra äldre husdjursraser utgör även ett levande kulturarv. De raser som ska stödjas kan inte konkurrera ekonomiskt med raser som har selekterats för hög avkastning av mjölk och kött. Flera raser hålls enbart för självhushåll eller för att visa vårt kulturarv av husdjursraser. Utan ersättning riskerar flera husdjursraser att helt dö ut.

Ersättning ges som ett årligt belopp till de djurägare som håller djur av hotade husdjursraser av nötkreatur, får, getter och grisar. För att vara stödberättigande ska rasen finnas med på den lista över husdjursraser som uppfyller kriterierna för att Sverige ska åta sig bevarandeansvar för rasen och som ingår i den nationella handlingsplanen Bevara, nyttja och utveckla – handlingsplan för uthållig förvaltning av svenska husdjursraser 2010–2020. Information om antal hondjur och stamboksförande organisation för de raser som kan få ersättning finns i bilagan "Hotade husdjursraser" tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget. Antal djurenheter i åtagandet får variera mellan åren i åtagandeperioden. Variationen får vara ner till 50 procent av första årets åtagande samt upp till 150 procent av första årets åtagande. Denna möjlighet till variation av åtagandet är nödvändig eftersom det finns naturlig variation i besättningen.

Denna delåtgärd bidrar till att nå målen i fokusområde 4a.

Skötselvillkor

Den som söker ersättning ska:

- hålla djur där individen kan identifieras
- hålla djur som inte är kastrerade
- hålla sina djur i enlighet med en godkänd avelsplan för rasen
- hålla renrasiga djur med känd härstamning registrerade i härstamningskontroll för det aktuella djurslaget
- betäcka hondjur med handjur av samma ras.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken period djuren ska hållas och hur djuren får bytas ut, vilken räknings- och hållandeperioden är, rasspecifik definition av renrasighet

samt metoder för identifiering av individer.

8.2.7.3.9.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, per djurenhet

8.2.7.3.9.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 7, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.7.3.9.4. Stödmottagare

Djurägare som har djur av hotade husdjursraser

8.2.7.3.9.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning ges som ett årligt belopp till de djurägare som håller renrasiga djur av hotade husdjursraser av nötkreatur, får, getter och grisar.

Ersättningen beräknas genom en jämförelse med att hålla konventionella produktionsraser. Skillnaderna består bland annat i att hotade husdjursraser har:

- lägre mjölkavkastning
- lägre slaktvärde på utslagsko
- lägre kalvvärde
- lägre kvalitetsklass på lamm
- färre djur i besättningen
- utgifter för härstamningskontroll
- högre arbetskostnad per djur

8.2.7.3.9.6. Villkor för stödberättigande

- Djurägare ska hålla minst ett renrasigt djur av en hotad husdjursras.
- Djurägaren ska vara djurhållare på sitt produktionsplatsnummer.
- Får, getter och gyltor ska ha satts i avel för att berättiga till ersättning.
- Galtar ska vara äldre än 6 månader för att berättiga till ersättning.
- Nötkreatur ska vara äldre än 6 månader och registrerade i centrala nötkreatursregistret, CDB, för att berättiga till ersättning.
- Besättningar med får ska vara anslutna till Maedi-Visna-programmet.

8.2.7.3.9.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.9.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

Getter 1 899 kr/DE

Svin 16 119 kr/DE

Nöt 5 254 kr/DE

Får 8 674 kr/DE

Ersättningsnivå

Getter 1 450 kr/DE

Svin 2 050 kr/DE

Nöt 1 450 kr/DE

Får 1 450 kr/DE

Beräknade stödbelopp för hotade husdjursraser som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

Motivering till överskridande av beloppstak

Av de utrotningshotade husdjursraserna är Linderödssvinet den ras som är dyrast att bevara (uttryckt som summan av inkomstbortfall och merkostnad) varför ersättningsnivån per djurenhet måste vara förhållandevis hög om bevarandearbetet ska bli framgångsrikt. Även med den föreslagna ersättningsnivån, som något överstiger takbeloppet i bilaga 2 i 1305/2013, kompenseras endast en mycket låg andel av de ersättningsberättigande kostnaderna (13 procent).

8.2.7.3.9.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.9.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

Miljöersättningarna har vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk (RC02) samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Lantbrukaren har otydlig dokumentation vilket gör det svårt att verifiera om villkoret är uppfyllt (R5).
- Ett hondjur kan ha betäckts av ett icke rasrent handjur (R5).

8.2.7.3.9.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med

ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

Kontroll av att handjur av annan ras inte går tillsammans med rasrena hondjur (CPA7).

8.2.7.3.9.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram

beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.9.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

För hotade husdjursraser, lokala raser av:

- Nötkreatur: Fjällko, Rödkulla, Allmogeko (väneko, ringmålako och bohuskulla), svensk lågland
- Får: Allmogefår (dala pälsfår, fjällnäsfår, gestrikefår, helsingefår, klövsjöfår, roslagsfår, svärdsjöfår, värmlandsfår, och åsenfår), gutefår, ryafår, svenskt finullsfår
- Getter: Svensk lantrasget, Allmogeget (göingeget, jämtget och lappget)
- Svin: Linderödsvin

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för hotade husdjursraser har beräknats genom att jämföra intäkter och kostnader för hotade

husdjursraser med produktionsraser.

För kor av en hotad husdjursras som hålls för mjölkproduktion består skillnaderna i lägre mjölkavkastning, lägre slaktvärde på utslagsko och lägre kalvvärde jämfört med produktionsraser. Kostnaderna är högre för arbete men lägre för foder, beroende på skillnad i mjölkavkastning. Nötkreatur kan även hållas som dikor för köttproduktion. Skillnaderna här består av att hotade raser har lägre värde för avvand dikalv, lägre slaktvärde på utslagsko och lägre kostnader för foder och inköp av rekryteringskvigor jämfört med produktionsraser.

De olika hotade fårraserna har jämförts med konventionell lammköttsproduktion med lamning på våren och slakt under hösten. Skillnaden består främst av lägre avräkningspris för lammen av hotade raser eftersom lammen inte kommer upp till de bäst betalda kvalitetsklasserna.

För hotade raser av getter finns det inga produktionsraser att jämföra med. Därför har getterna jämförts med produktionsraser av får. Här består skillnaderna främst av högre kostnader för foder och arbete för de hotade getraserna jämfört med får.

För hotade raser av grisar består skillnaderna i att hotade raser hålls i betydligt mindre besättningar än motsvarande produktionsraser och varje sugga producerar färre smågrisar. Detta leder till lägre intäkter från smågrisarna och högre arbetskostnader per gris.

Baseline i denna ersättning är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren och annan relevant nationell lagstiftning.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.10. Minskat kväveläckage

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.10.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att minska kväveutlakning och fosforförluster från åkermark samt att lagra in kol i marken. Minskat kväveläckage består av två delar; odling av fånggröda respektive vårbearbetning. Odling av fånggröda och jordbearbetning på våren i stället för under hösten är två möjligheter att minska växtnäringsförluster samt att öka inlagringen av kol i marken. Ersättning kan ges för fånggröda eller vårbearbetning eller för dem båda tillsammans på samma skifte.

Med fånggröda avses en etablerad växtlighet som har sin huvudsakliga tillväxt mellan två huvudgrödor. Fånggrödan odlas med syfte att ta upp växtnäringsämnen och att lagra in kol efter skörd av huvudgrödan. Vid odling av fånggröda inom de ramar som åtgärden anger kan ingen tidig jordbearbetning genomföras. Därmed begränsas frigörelse av kväve- och kol från marken i viss utsträckning.

Vårbearbetning innebär att brytning av markens växttäcke eller stubbåker inte görs förrän tidigast den 1 januari året efter stödåret. Senarelagd jordbearbetning minskar frigörelsen av kväve och kol från markens organiska substans. Orörd mark under hösten minskar också riskerna för fosforförluster genom erosion.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Arealen med minskat kväveläckage får variera mellan åren i åtagandeperioden eftersom den inte finns på fasta skiften. Variationen får vara ner till 80 procent av första årets åtagande samt upp till 120 procent av första årets åtagande. Denna möjlighet till variation av åtagandet är nödvändig eftersom de skiften som åtgärden utförs på ingår i växtföljden. Åtagandet för minskat kväveläckage är den sammanlagda arealen för fånggröda, vårbearbetning eller en kombination av de två delarna.

Denna delåtgärd bidrar i första hand till att nå målen i fokusområde 4b. Delåtgärden kan även bidra till fokusområde 4c, 5d och 5e.

Skötselvillkor

Fånggröda

- Fånggrödan ska sås med normal utsädesmängd för att ge den förutsättning för ett bra bestånd
- Fångrödan ska sås vid en tidpunkt så att den kan utvecklas väl och ta upp kväve under hösten.
- Efter skörd av huvudgröda får inte gödselmedel eller växtskyddsmedel spridas på marken före det datum fånggrödan får brytas.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken gröda fångrödan ska

utgöras av och hur och var den får sås, vad den som söker ersättning får göra på marken efter skörd av en huvudgröda samt vid vilken tidpunkt fånggrödan får brytas.

Vårbearbetning

- Det får inte utföras någon jordbearbetning på marken efter skörd av en huvudgröda, vall eller efter en bevuxen träda förrän tidigast den 1 januari året efter stödåret.
- Efter skörd av huvudgröda, efter den sista skörden vall eller efter en bevuxen träda får inte gödselmedel eller växtskyddsmedel spridas på marken förrän tidigast den 1 januari året efter stödåret.
- Marken ska sås med en huvudgröda eller vall året efter stödåret.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vad den som söker ersättning får göra på marken efter skörd av en huvudgröda eller efter den sista skörden vall eller efter en bevuxen träda samt vid vilken tidpunkt sådd ska göras året efter stödåret.

8.2.7.3.10.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, per hektar

8.2.7.3.10.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och Rådets förordning (EG)nr 1107/2009, art 55
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd, 11 och 28 §
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring 26, 28, 29, 30, 33 och 34 §§
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2014:42) om integrerat växtskydd

8.2.7.3.10.4. Stödmottagare

Lantbrukare

8.2.7.3.10.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning ges för utgifter för odling av fånggröda samt vårbearbetning.

Utgifter för fånggröda:

- Utsäde och sådd
- Ökat behov av ogräsbekämpning
- Viss skördereducering av huvudgrödan

Utgifter för vårbearbetning:

- Läglighetskostnad för vårbearbetning
- Ökat behov av ogräsbekämpning
- Skördereduktion vid efterföljande gröda

8.2.7.3.10.6. Villkor för stödberättigande

- Marken ska finnas inom nitratkänsligt område. Områdena definieras i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket.
- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksmark.
- Marken är ägoslag åkermark

8.2.7.3.10.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.10.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

Fånggröda 1 442 kr/ha

Vårbearbetning 639 kr/ha

Ersättningsnivå

Fånggröda 1 100 kr/ha

Vårbearbetning 600 kr/ha

Beräknade stödbelopp för minskat kväveläckage som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

8.2.7.3.10.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.10.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer ((R3).
- Lantbrukaren använder växtskyddsmedel under en period eller vid ett tillfälle när det inte är tillåtet vilket kan vara svårt att upptäcka vid kontroll (R5).
- För vårbearbetning finns risken att jordbearbetning sker innan innevarande års slut och för fånggrödan finns risken att jordbearbetning sker innan tillåten tidpunkt för brytning av fånggröda (R5).

8.2.7.3.10.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

För att likrikta bedömningarna används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion till kontrollanten (CPA1).

Om det finns anledning att tro att lantbrukaren har använt växtskyddsmedel när det inte är tillåtet kan kontrollanten fråga lantbrukaren hur denne sköter sina skiften. När det gäller ogräsmedel kan kontrollanten jämföra skiftet med intilliggande skiften och titta efter om skiftet är helt fritt från ogräs eller om förekomsten av ogräs är mycket liten. Kontrollanten kan även titta efter om vissa ogräsarter är döda samtidigt som andra ogräsarter står synligt opåverkade. Slutligen kan kontrollanten titta efter om det finns sprutmistor på skiftet samt om det finns överlappning av sprutdragen där grödan eller ogräsen ser särskilt påverkade ut. Om kontrollanten bedömer att det finns misstanke om att växtskyddsmedel använts felaktigt ska denne kontrollera sprutjournal och annan dokumentation (CPA7).

Att fånggrödan inte bryts för tidigt eller att jordbearbetning sker innan stödårets utgång kan kontrolleras genom att efterkontroller utförs sent på säsongen (CPA7).

8.2.7.3.10.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.10.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

I bilaga 3 i rådets direktiv 91/676/ EEG om skydd mot att vatten förorenas av nitrater från jordbruk anges vilka åtgärder som ska ingå i åtgärdsprogram enligt artikel 5.4 a i direktivet. Dessutom gäller att åtgärder som medlemsländerna angett i sina riktlinjer för god jordbrukssed ska ingå i åtgärdsprogrammen om detta inte är överflödigt på grund av åtgärderna i artikel 3. Odling av fånggröda, vårbearbetning eller bevuxen skyddszon anges inte i de åtgärdsprogram som finns för de av Sverige utpekade nitratkänsliga områdena. Dessa åtgärdsprogram framgår av förordningen (1998:915) om miljöhänsyn i jordbruket och Statens

jordbruksverks föreskrifter (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket, vad avser växtnäring.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen består av fånggrödor och vårbearbetning som kan utföras separat eller i kombination på samma mark. Den första delen är sådd av fånggröda i växande gröda. Här ingår kostnader för extra sådd, ökade kostnader för ogräsbekämpning i efterföljande gröda och en reducerad intäkt från huvudgrödan på grund av lägre avkastning. För vårbearbetning ingår kostnader för extra jordbearbetning på våren följande år, ökade kostnader för ogräsbekämpning i efterföljande gröda och en reducerad intäkt från huvudgrödan på grund av lägre avkastning. I både fånggrödor och vårbearbetning finns det även en minskad kostnad för kvävegödsling eftersom åtgärderna minskar behovet av att tillföra kväve följande år.

Baseline i denna ersättning är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren, skötselkraven inom gårdsstödet och annan relevant nationell lagstiftning.

För denna ersättning finns en potentiell koppling till en åtgärd inom förgröningen. De ekologisk fokusarealerna vallinsådd och fånggröda, som har liknande villkor som åtgärderna inom minskat kväveläckage, skulle kunna ligga på samma mark som mark med åtagande för minskat kväveläckage. För att undvika risken för dubbelfinansiering kommer det i svensk föreskrift att regleras att lantbrukare inte kan söka utbetalning för de ekologisk fokusarealerna vallinsådd och fånggröda på mark där lantbrukaren söker utbetalning för minskat kväveläckage.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.11. Projektstöd för lantrasföreningar

Delåtgärd:

- 10.2 – stöd till bevarande och hållbar användning och utveckling av genetiska resurser i jordbruket

8.2.7.3.11.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är stödja lantrasföreningarna med att organisera och leda bevarandearbetet. Föreningarna har en nyckelroll i bevarandearbetet genom att ha en överblick över statusen inom respektive ras. Föreningarna kan inte klara hela bevarandearbetet genom avgifter från djurägarna. Det behövs riktade insatser som är väsentliga för rasen, men som för den enskilde djurhållaren innebär för höga kostnader. Hotade raser av fjäderfä, hästar, bi och kaniner hålls i så små besättningar att det inte är effektivt att dessa ska ha ett enskilt åtagande. Det är då effektivare att direkt stödja delar av föreningarnas verksamhet som är väsentlig för att bevara rasen.

Åtgärden innebär att lantrasföreningar kan söka projektstöd för en eller flera aktiviteter som är ändamålsenliga för bevarandearbetet och i linje med den nationella handlingsplanen för uthållig förvaltning av svenska husdjursraser 2010–2020. För att vara berättigad till stöd ska föreningen bedriva bevarandearbete med hotade raser som finns med på den lista över raser som uppfyller kriterierna för att Sverige ska åta sig bevarandeansvar för rasen och som ingår i den nationella handlingsplanen.

Denna delåtgärd bidrar till att nå målen i fokusområde 4a.

Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan.

Målinriktade åtgärder:

- Ersättning för att hålla ston i avel, hålla handjur eller hålla djur i genbank - Syftet med denna verksamhet är att via föreningarna kunna ge ett ekonomiskt stöd till de djurägare som deltar i aktivt avels- och bevarandearbete och håller djur i genbank av raser som inte omfattas av delåtgärden 10.1 i programmet.
- Skapa och upprätthålla härstamningsregister - Dokumentation och kunskap om djurens släktskap och härstamning är en grundläggande förutsättning för ett hållbart bevarandearbete genom att kunna planera avelsarbetet, följa den genetiska statusen inom en ras som inavelsgrad och effektiv population.
- Stambokföring - Stambokföring innebär en fördjupad dokumentation och kvalitetssäkring av djuren själva och deras härstamning vilket är positivt för bevarandearbetet.
- Transport av genetiskt viktiga djur för avel mellan besättningar - För att hålla en bred avelsbas och motverka inavel är det viktigt att många djur av båda könen används i avel och att speciellt handjur inte används för mycket i samma besättning eller region. Utbyte av djur för avel mellan besättningar är därför angeläget.
- Genbanksverksamhet - Syftet med genbanksverksamhet är att genom registerhållning och stambokföring kvalitetssäkra bevarandearbetet på individ- eller flocknivå.
- Hälsofrämjande åtgärder inom rasen - Sunda och friska djur fria från anlag som försämrar deras livskraft, reproduktionsförmåga och hållbarhet är ett vanligt avelsmål för husdjur. För de hotade

husdjursraserna med små populationer är det extra viktigt att förhindra att negativa anlag sprids inom rasen. Hälsofrämjande åtgärder kommer att bland annat inkludera aktiviteter som syftar till att ta reda på orsaken till varför djur dött eller behövt avlivats i de fall där det inte är uppenbart vad som är dödsorsaken.

- Stimulans av avelsverksamhet - Avelsverksamheten kan behöva stimuleras både vad gäller kvalité och omfattning. Föreningar kan behöva göra insatser för att öka antalet hondjur som betäcks eller stimulera djurägare att hålla många handjur i avel. Avelsverksamhet kan också behöva stimuleras på annat sätt genom riktad rådgivning och planering och att göra genetiskt material tillgängligt till exempel via semin.
- Utbilda unghästar i körning om arbete inom jord- och skogsbruk är det ursprungliga syftet med rasen. - En viktig faktor för bevarandet av en ras är att denna är efterfrågad och har en funktionell och lönsam användning. En välorganiserad utbildning av hästar i deras traditionella arbete i jord och skogsbruk blir också en garant för att de egenskaper som gör rasen intressant och konkurrenskraftig i dessa sammanhang finns kvar i rasen genom att enskilda hästars egenskaper och kvalitéer blir kända och kan ligga till grund för avelsarbetet.

Kompletterande insatser:

- Kartläggning av för rasen viktiga egenskaper - God kännedom om det djurmaterial som utgör en ras och de egenskaper som är karakteristiska eller unika för rasen är viktigt för bevarandearbetet.
- Information, utbildning, rådgivning och sammanställning av tekniska rapporter - För att kunna behålla och helst öka antalet engagerade djurägare behöver dessa kunna hålla kontakt med varandra, få stimulans, stöd och inspiration, utbyta information och erfarenheter samt ges möjligheter till utbildning. Medlemsblad, webbplats, informationsverksamhet, utbildningsdagar och rådgivning är därför centrala verksamheter i alla föreningar.

De djur som får ersättning genom insatsen hotade husdjursraser kan inte få stöd genom denna insats.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.7.3.11.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd för samarbete som kan ges i form av del av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och

procentuellt påslag.

Enhetskostnader används för utgifter som mat, milersättning, traktamente och eget arbete. Vid redovisning av löner ska standardiserad årsarbetstid användas.

Ett procentuellt lönekostnadspåslag ges på stödberättigande faktiska lönekostnader.

Stöd ges till indirekta kostnader med 15 procent av stödberättigande direkta lönekostnader enligt artikel 68 b) i (EU) nr 1303/2013.

Utgifter som inte ersätts enligt enhetskostnader eller procentuella påslag kan ersättas som en procentuell del av faktiska utgifter.

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

8.2.7.3.11.3. Länkar till annan lagstiftning

- Konventionen om biologisk mångfald
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 7 och 8
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter om företagsstöd och projektstöd inom landsbygdsprogrammet (SJVFS 2014:22)

8.2.7.3.11.4. Stödmottagare

Lantrasföreningar

8.2.7.3.11.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningsberättigande utgifter är:

Målinriktade åtgärder:

- Ersättning för att hålla ston i avel, hålla handjur eller hålla djur i genbank
- Skapa och upprätthålla härstamningsregister
- Stambokföring
- Transport av genetiskt viktiga djur för avel mellan besättningar
- Hälsofrämjande åtgärder inom rasen
- Genbanksverksamhet
- Stimulans av avelsverksamhet
- Utbildning av unghästar i de fall arbete inom jord- och skogsbruk är det ursprungliga syftet med rasen

Kompletterande insatser:

- Kartläggning av för rasen viktiga egenskaper
- Information, utbildning, rådgivning och sammanställning av tekniska rapporter

8.2.7.3.11.6. Villkor för stödberättigande

- För att vara berättigad till stöd ska föreningen bedriva bevarandearbete med hotade raser som finns med på den lista över raser som uppfyller kriterierna för att Sverige ska åta sig bevarandeansvar för rasen och som ingår i den nationella handlingsplanen. En godkänd avelsplan ska finnas för den eller de raser som föreningen bevarar.
- Sökanden ska bifoga en projektplan.

8.2.7.3.11.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms projektet utifrån till exempel bidrag till hållbart nyttjande och bevarande av de husdjursgenetiska resurserna. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Beslutsomgångar kan användas när det behövs för att få ett kvalitativt urval.

8.2.7.3.11.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under

nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

8.2.7.3.11.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.11.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

Det finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses denna risk vara högst:

- otydlighet ifråga om vad det beviljade stödet omfattar (R3)

8.2.7.3.11.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling . I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).
Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.7.3.11.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.11.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

För projektstöd för lantrasföreningar, lokala raser av:

- Nötkreatur: Fjällko, Rödkulla, Allmogeko (väneko, ringmålako och bohuskulla), svensk lågland
- Får: Allmogefår (dala pälsfår, fjällnäsfår, gestrikefår, helsingefår, klövsjöfår, roslagsfår, svärdsjöfår, värmlandsfår, och åsenfår), gutefår, ryafår, svenskt finullsfår
- Getter: Svensk lantrasget, Allmogeget (göingeget, jämtget och lappget)
- Gris: Linderödsvin
- Häst: Gotlandsruss, Svensk ardenner och Nordsvensk brukshäst
- Höns: Bjurholmshöna, Bohuslän-Dals svarthöna, fiftyfive flowery, gotlandshöna, hedemorahöna, kindahöna, gammalsvensk dvärghöna, svensk dvärghöna, orusthöna, skånsk blommehöna, åsbohöna, ölandshöna, öländsk dvärghöna
- Gås: skånegås och ölandsgås
- Anka: Blekingeanka, svensk blå anka, svensk gul anka och svensk myskanka
- Kanin: Gotlandskanin, mellerudskanin och svensk pälskanin
- Bi: Nordiskt bi

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

8.2.7.3.12. Restaurering av betesmarker och slåtterängar

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.12.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att öka arealen betesmarker och slåtterängar och därigenom utveckla odlingslandskapets natur- och kulturmiljöer. Restaurering av betesmarker och slåtterängar ökar förutsättningarna för biologisk mångfald i odlingslandskapet. Restaureringen innebär också att kvaliteter knutna till kulturmiljöer förstärks. Den har dessutom effekt på upplevelsevärden i odlingslandskapet samt på landskapsbilden. Åtgärden innebär att marken ska restaureras under 5 år med syfte att marken efter genomförd restaurering ska kunna ingå i ett åtagande för miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar eller miljöersättningen för fäbodar. Den mark som ska restaureras ska vara igenvuxen eller ohävdad och i behov av restaurering för att uppnå avsedd markklass. Den ska tidigare ha brukats som betesmark eller slåtteräng. Marken ska ha kulturhistoriskt värde, innehålla rester av vegetationstyper som visar på tidigare betes- eller slåtterhävd samt bedömas ha förutsättningar för att återfå biologiska värden som gynnas av hävd. Stödmyndigheten fastställer den areal som ska restaureras.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden.

Denna delåtgärd bidrar till att nå målen i fokusområde 4a.

Skötselvillkor

Den som söker ersättning ska:

- genomföra restaureringen enligt den plan som stödmyndigheten fastställer. Planen ska innehålla en beskrivning av befintliga natur- och kulturvärden, mål med restaureringen, vilka åtgärder som ska göras för att restaurera området, tidpunkter och metoder för åtgärder, samt i vilken omfattning restaureringsbete eller restaureringsslåtter ska ske.
- restaurera all mark som ingår i åtagande för restaurering inom fem år
- bevara den restaurerade marken som betesmark eller slåtteräng i fem år efter slutbesiktning.

Restaureringen får inte påbörjas innan den sökande har fått ett skriftligt besked från stödmyndigheten om att åtgärden får påbörjas.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: tidpunkter, metoder och omfattning av åtgärder.

8.2.7.3.12.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, per hektar

8.2.7.3.12.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och Rådets förordning (EG)nr 1107/2009
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2014:42) om integrerat växtskydd

8.2.7.3.12.4. Stödmottagare

Lantbrukare och andra markförvaltare som kommer att sköta marken med betesdjur eller slåtter.

Viss del av restaurering av betesmarker och slåtterängar utförs idag av andra intressenter än lantbrukare. Detta beror på att delar av den traditionella skötseln har blivit mer ovanlig i ett rationellt jordbruk. Sverige vill att de natur- och kulturvärden som finns på dessa marker ska kunna bevaras.

8.2.7.3.12.5. Stödberättigande kostnader

Ersättningen har beräknats utifrån de utgifter som uppstår när den sökande röjer igenväxning och tar bort träd, underhåller stängsel och utför restaureringsbete eller restaureringsslåtter.

8.2.7.3.12.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren ska ha tillgång till marken
- Marken måste uppfylla minst ett av följande villkor:
    - Marken har vegetationstyper eller rester av sådana som visar på långvarig slåtter- eller beteshävd
    - Marken har växtarter som visar på långvarig hävd

- Marken har andra biologiska värden som gynnas av slåtter- eller beteshävd
- Marken har djurarter som är beroende av långvarig slåtter- eller beteshävd eller har goda förutsättningar att återfå sådana
- Marken har eller kan återfå höga kulturhistoriska värden

- Stödmyndigheten ska fastställa att:
  - Marken inte samtidigt ingår i ett åtagande för betesmarker och slåtterängar eller fäbodar, eller restaureras eller röjs med miljöinvestering
  - Marken inte uppfyller förutsättningarna för miljöersättning för betesmarker och slåtterängar, eller miljöersättning för fäbodar eller tidigare har ingått i ett åtagande för dessa eller en miljöinvestering. Länsstyrelsen kan dock ge undantag i särskilda fall.

8.2.7.3.12.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.12.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

5 716 kr/ha

Ersättningsnivå

3 600 kr/ha

Beräknade stödbelopp för restaurering av betesmarker och slåtterängar som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

8.2.7.3.12.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.12.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer ((R3).
- För de marker där lantbrukaren inte söker miljöersättning eller direktstöd efter genomförd restaurering är det risk att den restaurerade marken inte bevaras som betesmark eller slåtteräng (R5).

8.2.7.3.12.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som

handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

För de marker där lantbrukaren inte söker miljöersättning eller direktstöd efter genomförd restaurering kommer 100 procent av restaureringarna att efterkontrolleras efter 5 år (CPA7).

8.2.7.3.12.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.12.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för restaurering av betesmarker och slåtterängar är beräknad på de kostnader som uppstår för att genomföra restaurering under fem år. De tre huvudsakliga kostnaderna är arbetstid och material för att underhålla stängsel, arbetstid och djur för att restaureringsbeta marken samt arbetstid och maskintid för att röja bort igenväxning. När lantbrukaren tar bort träd och röjer igenväxning kan lantbrukaren även få en intäkt från växtmaterialet.

Baseline i denna ersättning är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren och annan relevant nationell lagstiftning.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.13. Skyddszoner

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.13.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden skyddszoner mot vattendrag är att minska ytavrinningen, erosionen och läckaget av näringsämnen från åkermark. Skyddszonerna minskar även risken för att rester av växtskyddsmedel förorenar sjöar och vattendrag. En skyddszon är en vallbesådd zon eller remsa utmed ett vattenområde vid åkerkanten. Ersättning ges för anläggning och skötsel av skyddszoner på åkermark. Åtgärden innebär att vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter odlas på skyddszonen. Insektsbefrämjande fröblandningar får blandas in vid insådden av vallgräs för att skapa ytterligare förutsättningar för att gynna den biologiska mångfalden. Skyddszonen ska sås senast på våren det första året i åtagandet och den får inte brytas förrän på hösten det sista året. Det är inte tillåtet att använda gödsel eller växtskyddsmedel på skyddszonen. Skyddszoner mot vattendrag berättigar inte till ersättning på överlappande areal där lagstiftningen redan kräver någon form av skyddszon.

Syftet med åtgärden anpassade skyddszoner är att minska läckage av fosfor från åkermark genom att minska ytavrinning och erosion, minska skador i markstrukturen på grund av vägsalt som annars riskerar att öka fosforförlusterna samt minska ytavrinning och erosion i översvämningsområden.

Med anpassade skyddszoner avses skyddszon på erosionsbenägen mark, mark som riskerar att få skador i markstrukturen på grund av vägsalt eller mark som löper risk att översvämmas. Ersättning ges för anläggning och skötsel av anpassade skyddszoner på åkermark. Åtgärden innebär att vallgräs eller vallgräs i blandning med vallbaljväxter odlas på den anpassade skyddszonen. Insektsbefrämjande fröblandningar får blandas in vid insådden av vallgräs för att skapa ytterligare förutsättningar för att gynna den biologiska mångfalden. Den kan anläggas på erosionsbenägen mark vid till exempel ytvattenbrunnar eller i svackor på åkermark, längs med vägar som saltas eller åkermark som översvämmas regelbundet. Anpassade skyddszoner berättigar inte till ersättning på överlappande areal där lagstiftningen redan kräver någon form av skyddszon.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Denna delåtgärd bidrar i första hand till att nå målen i fokusområde 4b och 4c. Delåtgärden kan även bidra till att nå målen i fokusområde 4a.

Skötselvillkor

Skyddszoner mot vattendrag

- Skyddszonen ska anläggas utmed ett vattenområde vid åkerkanten. Vattenområde definieras i miljöbalken.
- Skyddszonen ska ligga obruten under hela åtagandeperioden. Sista året i åtagandet får skyddszonen brytas på hösten.

- Användning av gödsel eller växtskyddsmedel är inte tillåtet på skyddszonen.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken gröda som skyddszonen ska utgöras av, när skyddszonen ska vara sådd, vilken tidpunkt skyddszonen får putsas och skördas, under vilka förhållanden en skyddszon får läggas om, vilken tidpunkt skyddszonen får brytas sista året i åtagandeperioden samt vilken storlek skyddszonen ska ha.

Anpassade skyddszoner

- Den anpassade skyddszonen ska anläggas på erosionsbenägen mark, mark som riskerar att få skador i markstrukturen på grund av vägsalt eller mark som löper risk att översvämmas
- Den anpassade skyddszonen ska ligga obruten under hela åtagandeperioden. Sista året i åtagandet får skyddszonen brytas på hösten.
- Användning av gödsel eller växtskyddsmedel är inte tillåtet.

I svensk förordning om stöd till landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken gröda som den anpassade skyddszonen ska utgöras av, när den anpassade skyddszonen ska vara sådd, vilken tidpunkt den anpassade skyddszonen får putsas och skördas, under vilka förhållanden en anpassad skyddszon får läggas om, vilken tidpunkt den anpassade skyddszonen får brytas sista året i åtagandeperioden samt vilken storlek den anpassade skyddszonen ska ha.

8.2.7.3.13.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, per hektar

8.2.7.3.13.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 1107/2009, art 31 och 55
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd, 9 och 12 §
- Statens Jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 24, 24b, 29 och 30§§
- Miljöbalken (1998:808)2 kap. 2-3§§

8.2.7.3.13.4. Stödmottagare

Lantbrukare

8.2.7.3.13.5. Stödberättigande kostnader

- Utsäde och arbete vid sådd.
- Skötsel i form av eventuell avslagning och bortförsel av vegetation
- Uteblivna intäkter på grund av skyddszonen eller den anpassade skyddszonen.

8.2.7.3.13.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksmark.
- Marken ska finnas inom nitratkänsligt område. Områdena definieras i Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket.
- Marken är ägoslag åkermark.

8.2.7.3.13.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.13.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

Skyddszon mot vattendrag 3 190 kr/ha

Anpassade skyddszoner 4 114 kr/ha

Ersättningsnivå

Skyddszon mot vattendrag 3 000 kr/ha

Anpassade skyddszoner 3 000 kr/ha

Beräknade stödbelopp för skyddszoner som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

8.2.7.3.13.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.13.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna har vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer ((R3).
- Lantbrukaren använder växtskyddsmedel under en period eller vid ett tillfälle när det inte är tillåtet vilket kan vara svårt att upptäcka vid kontroll (R5).
- Risk finns för att skyddszonen bryts under åtagandeperioden (R3).

8.2.7.3.13.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats

och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

Om det finns anledning att tro att lantbrukaren har använt växtskyddsmedel när det inte är tillåtet kan kontrollanten fråga lantbrukaren hur denne sköter sina skiften. När det gäller ogräsmedel kan kontrollanten jämföra skiftet med intilliggande skiften och titta efter om skiftet är helt fritt från ogräs eller om förekomsten av ogräs är mycket liten. Kontrollanten kan även titta efter om vissa ogräsarter är döda samtidigt som andra ogräsarter står synligt opåverkade. Slutligen kan kontrollanten titta efter om det finns sprutmistor på skiftet samt om det finns överlappning av sprutdragen där grödan eller ogräsen ser särskilt påverkade ut. Om kontrollanten bedömer att det finns misstanke om att växtskyddsmedel använts felaktigt ska denne kontrollera sprutjournal och annan dokumentation (CPA7).

Vid misstanke om att skyddszonen har brutits under åtagandeperioden kontrolleras även sökt grödkod på skiftet tidigare år och lantbrukaren tillfrågas om insåningsår. Det kontrolleras även om det funnits speciella förhållanden som gjort att skyddszonen har fått brytas och läggas om (CPA7).

8.2.7.3.13.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.13.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga

jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för skyddszoner är beräknad dels på kostnader för att anlägga skyddszonen och dels på kostnader för produktionsbortfall. Vi har även räknat med att lantbrukaren kan ta en skörd av växtligheten ungefär vartannat år. Skörden innebär både en intäkt och kostnader för arbetet med att skörda. Produktionsbortfallet är beräknat genom att jämföra med det genomsnittliga täckningsbidraget för en 5-årig referensväxtföljd av de vanligaste grödorna i området.

För anpassade skyddszoner har vi även räknat på en kostnad av ett mindre rationellt brukande av intilliggande åkermark. Detta har vi gjort eftersom den anpassade skyddszonen oftast är placerad inne i en åkermark vilket gör att lantbrukaren måste sköta åkermarken annorlunda för att inte skada den anpassade skyddszonen.

Baseline i denna ersättning är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren, skötselkraven inom gårdsstödet och annan relevant nationell lagstiftning.

För denna ersättning finns det en potentiell koppling till en åtgärd inom förgröningen. Den ekologiska fokusarealen obrukad fältkant skulle kunna ligga på samma mark som en skyddszon. För att undvika risk för dubbelfinansiering kommer det i svensk föreskrift (Statens jordbruksverks föreskrifter om direktstöd)att regleras att lantbrukare inte kan söka utbetalning för obrukad fältkant på mark där det finns ett åtagande för skyddszoner. Vi kommer även att reglera att om lantbrukaren måste anlägga en skyddszon på grund av produktkrav för växtskyddsmedel på mark som ingår i ett åtagande för skyddszoner så kan lantbrukaren inte söka utbetalning för den marken.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.14. Skötsel av våtmarker och dammar

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.14.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att behålla en effektiv näringsretention i våtmarker och dammar samt hindra dem från att växa igen. Syftet kan också vara att förstärka och bibehålla den biologiska mångfalden. Ersättning ges för att sköta våtmarker och dammar anlagda eller restaurerade i miljöförbättrande syfte. Genom att underhålla våtmarker och dammar förstärks och behålls deras funktion som växtnäringsfälla och den biologiska mångfalden upprätthålls. Detta bidrar till en förbättrad vattenkvalitet och ökad biologisk mångfald samt kan minska avgången av växthusgaser. Våtmarken och dammen ska ha godkänts av stödmyndigheten innan den kan ingå i ett åtagande. Arealen ska fastställas av stödmyndigheten. Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden.

Denna delåtgärd bidrar i första hand till att nå målen i fokusområde 4a och 4b. Delåtgärden kan även bidra till att nå målen i fokusområde 5d.

Skötselvillkor

Den som söker ersättning ska:

- inte använda växtskyddsmedel eller sprida gödsel eller kalk
- underhålla dammvallar, brunnar och övriga anläggningar så att deras funktion består under hela åtagandeperioden
- ta bort vegetation som riskerar att försämra funktionen
- respektera förbud mot att utfodra fisk, kräftor och andra djur
- respektera förbud mot att plantera in fisk, kräftor och andra djur
- följa de skötselvillkor som anges ovan och eventuella särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten har beslutat för våtmarken eller dammen.

De särskilda skötselvillkor som stödmyndigheten kan besluta om är förbud mot att helt tömma våtmarken, hur vattennivåer får variera, särskild skötsel för hänsyn till växt- och djurliv, särskilda villkor för bete och slåtter samt hur omgivande anläggningar och bebyggelse får uppföras.

Särskilda skötselvillkor är en viktig faktor för att kunna optimera och anpassa skötseln till de platsspecifika förhållanden som råder för den enskilda våtmarken eller dammen.

8.2.7.3.14.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, per hektar

8.2.7.3.14.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2004:62) om miljöhänsyn i jordbruket vad avser växtnäring, 24 §
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd, 9§
- Europaparlamentets och Rådets förordning (EG) nr 1107/2009
- Miljöbalken (1998:808) 7 kap

8.2.7.3.14.4. Stödmottagare

Lantbrukare och andra markförvaltare som har våtmarker och dammar som har anlagts eller restaurerats i syfte att förbättra vattenkvaliteten eller bevara eller förstärka den biologiska mångfalden.

Andra än lantbrukare ska kunna söka ersättning för skötsel av våtmarker och dammar. Detta beror på att skötsel av våtmark inte är en naturlig del av ett rationellt jordbruk. Sverige vill att de natur- och kulturvärden som finns genom våtmarker och dammar ska kunna bevaras.

8.2.7.3.14.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning ges för att sköta våtmarker och dammar anlagda i miljöförbättrande syfte.

Ersättning ges för:

- Underhåll av dammvallar, brunnar och övriga anläggningar
- Borttagning av vegetation
- Värdeminskning på marken

8.2.7.3.14.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksmark.

- Våtmarken eller dammen ska vara godkänd av stödmyndigheten

8.2.7.3.14.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.14.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

Skötsel av våtmarker och dammar 7 878 kr/ha

Markersättning i hela landet utom Götalands Södra Slättbygder 1 654 kr/ha

Markersättning i Götalands Södra Slättbygder 5 254 kr/ha

Ersättningsnivå

Skötsel av våtmarker och dammar 4 000 kr/ha

Markersättning i hela landet utom Götalands Södra Slättbygder, åkermark 1 000 kr/ha

Markersättning i Götalands Södra Slättbygder, åkermark 3 000 kr/ha

Beräknade stödbelopp för skötsel av våtmarker och dammar som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

Ersättningen begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Motivering till överskridande av beloppstak

Anläggning och restaurering av våtmarker i odlingslandskapet finansieras inom åtgärd 7.6. För att få maximal miljönytta av dessa investeringar (framförallt minskat läckage av kväve till sjöar, vattendrag och hav) måste våtmarkerna skötas. Skötselersättningen ligger något över motsvarande ersättningsnivå i tidigare landsbygdsprogram, och på en nivå något över taket i bilaga 2 i 1305/2013. Detta bedöms nödvändigt eftersom skötsel av våtmarker är arbetsintensivt, och kostnaden per arbetad timme är betydligt högre än vid ingången av landsbygdsprogrammet 2007-2013.

8.2.7.3.14.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.14.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer ((R5).
- Särskilda skötselvillkor är otydligt formulerade (R3).

8.2.7.3.14.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en

pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Stödmyndigheterna utformar tydliga och verifierbara särskilda skötselvillkor, medan utbetalningsmyndigheten och förvaltningsmyndigheten tar fram tydliga riktlinjer och standardtexter för beslut. (CPA7).

8.2.7.3.14.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.14.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättning för skötsel av våtmarker och dammar är beräknad dels på kostnader för att underhålla våtmarken, dels som ersättning för förlorat markvärde. För att upprätthålla en hög miljönytta i våtmarken krävs röjning av sly, underhåll och vid behov byte av rör och brunnar, rensning av in- och utlopp, borttagande av oönskad vegetation på dammvallar, skörd av vattenväxter som vass och kaveldun samt bortförsel av växtmaterialet. Skötselkostnaden är beräknad på kostnader för att förhindra uppbyggnad av sediment, röja igenväxning och underhålla utrustning.

Markersättningen är beräknad för den del av våtmarken som inte får gårdsstöd. Det finns två nivåer för markersättningen: en för Götalands Södra Slättbygder och en för övriga landet.

Baseline i denna ersättning är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren och annan relevant nationell lagstiftning. För den mark som kan ge gårdsstöd ska dessutom skötselkraven inom gårdsstödet uppfyllas.

Det finns ingen koppling till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.3.15. Vallodling

Delåtgärd:

- 10.1 – stöd till miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.3.15.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med denna ersättning är att stimulera hållbar odling och minska växtnäringsläckage. Denna miljöersättning stimulerar hållbar odling genom att öka andelen vall i områden som domineras av högintensiv spannmålsodling. I dessa områden leder en ökad andel vallodling till en mer varierad växtföljd och en mer varierad intensitet i odlingen jämfört med en växtodling som domineras av spannmål. Vallodling med en förlängd liggtid och längre intervall mellan vallbrotten bidrar till att växtnäringsläckaget och ytavrinningen minskar samt minskar risken för negativ påverkan vid användningen av växtskyddsmedel och kan bidra till ökad inbindning av kol. Den bidrar till att förbättra vattenkvaliteten och därmed till att uppnå god status enligt ramdirektivet för vatten samt medverkar till att nå de minskningar av utsläppen av växtnäringsämnen som krävs enligt Helcoms aktionsplan för Östersjön. Miljöersättningen för vallodling riktar sig till lantbrukare som odlar vall i slättbygder utanför ANC-området.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget. Arealen med vallodling får variera mellan åren i åtagandeperioden eftersom den inte finns på fasta skiften. Variationen får vara ner till 80 procent av första årets åtagande samt upp till 120 procent av första årets åtagande. Denna möjlighet till variation av åtagandet är nödvändig eftersom dessa grödor ingår i växtföljden.

Denna delåtgärd bidrar i första hand till att nå målen i fokusområde 4b och 4c. Delåtgärden kan även bidra till att nå målen i fokusområde 4a och 5e.

Skötselvillkor

Den som söker ersättning ska:

- låta vallen ligga obruten under tre odlingssäsonger i följd
- låta beta eller skörda vallen varje år
- inte använda växtskyddsmedel när vallen är huvudgröda förutom när vallen bryts.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vad insådden och växtligheten ska utgöras av, tidpunkt för sådd, datum när vallen måste vara skördad och när vallen tidigast får brytas efter tredje odlingssäsongen.

8.2.7.3.15.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Miljöersättning, per hektar

8.2.7.3.15.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c ii och iii i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och Rådets förordning (EG)nr 1107/2009
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2014:41) om direktstöd, 9 §
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2014:42) om integrerat växtskydd

8.2.7.3.15.4. Stödmottagare

Lantbrukare

8.2.7.3.15.5. Stödberättigande kostnader

- Ersättning ges för odling av vall på åkermark.
- Ersättning ges för inkomstbortfall som uppkommer när lantbrukaren odlar vall istället för en mer lönsam gröda.

8.2.7.3.15.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksmark.
- Marken är ägoslag åkermark
- Marken är belägen utanför ANC-området

8.2.7.3.15.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.7.3.15.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

601 kr/ha utan förgröningsavdrag

597 kr/ha med avdrag för gröd-diversifiering inom förgröningen

532 kr/ha med avdrag för gröd-diversifiering och EFA inom förgröningen

Ersättningsnivå

500 kr/ha

Beräknade stödbelopp för vallodling som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

8.2.7.3.15.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.3.15.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För miljöersättningarna finns vissa generella risker (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R7) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat exempelvis för att beta, skörda, putsa, så och bryta till exempel vall (R5).

- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).
- Lantbrukaren använder växtskyddsmedel under en period eller vid ett tillfälle när det inte är tillåtet vilket kan vara svårt att upptäcka vid kontroll (R5).
- Vallen har inte legat obruten i 3 odlingssäsonger (R3).
- Vallen bryts för tidigt det tredje året (R5).

8.2.7.3.15.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar,

information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Om det finns anledning att tro att lantbrukaren har använt växtskyddsmedel när det är inte är tillåtet kan kontrollanten fråga lantbrukaren hur denne sköter sina skiften. När det gäller ogräsmedel kan kontrollanten jämföra skiftet med intilliggande skiften och titta efter om skiftet är helt fritt från ogräs eller om förekomsten av ogräs är mycket liten. Kontrollanten kan även titta efter om vissa ogräsarter är döda samtidigt som andra ogräsarter står synligt opåverkade. Slutligen kan kontrollanten titta efter om det finns sprutmistor på skiftet samt om det finns överlappning av sprutdragen där grödan eller ogräsen ser särskilt påverkade ut. Om kontrollanten bedömer att det finns misstanke om att växtskyddsmedel använts felaktigt ska denne kontrollera sprutjournal och annan dokumentation (CPA7).

Vid misstanke om att vallen brutits tidigare än tillåtet kontrolleras sökt grödkod på skiftet tidigare år och lantbrukaren tillfrågas om insåningsår (CPA7).

Kontrollen görs efter sista datum för att få bryta vallen. Om kontrollen görs innan detta datum görs en efterkontroll (CPA7).

8.2.7.3.15.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.7.3.15.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda

produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagorna ”Tvärvillkor och andra bindande normer” samt ”Basvillkor” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för vallodling är beräknad genom att jämföra intäkter och kostnader i 5-årig växtföljd där tre år utgörs av vall jämfört med en traditionell spannmålsbaserad växtföljd. Intäktssidan för både vall och andra grödor innefattar vetenskapliga uppskattningar av medelskördar och avräkningspris. I de beräknade kostnaderna ingår bland annat utsäde, gödselmedel, ogräsbekämpning, drivmedel, torkningskostnader, underhåll av maskiner och arbetskostnader.

Baseline i denna ersättning är att lantbrukaren uppfyller tvärvillkoren, skötselkraven inom gårdsstödet och annan relevant nationell lagstiftning.

Det finns två kopplingar till åtgärder inom förgröningen för denna ersättning. Den första kopplingen är att vall kan räknas som en av grödorna för att uppfylla kravet på gröd-diversifiering. För att undvika dubbelfinansiering gentemot gröd-diversifiering har vi därför beräknat den genomsnittliga kostnaden för att uppfylla kravet på gröd-diversifiering och gjort ett avdrag för detta i kalkylen. Den andra kopplingen är att det finns en åtgärd för att uppfylla kravet på ekologiska fokusarealer (EFA) som innebär att lantbrukaren sår in vall i en växande gröda. Eftersom denna vallinsådd skulle kunna övergå till huvudgröda det följande året finns det risk för dubbelfinansiering gentemot denna miljöersättning. För att undvika dubbelfinansiering har vi därför räknat ut kostnaden för att så en vall och dragit av kostnaden i kalkylen för denna ersättning.

I kalkylen finns tre olika ersättningsnivåer: maximal ersättningsnivå enligt kalkyl, maximal ersättningsnivå enligt kalkyl med avdrag för gröd-diversifiering inom förgröningen och maximal ersättningsnivå enligt kalkyl med avdrag för gröd-diversifiering och för ekologiska fokusarealer (EFA).

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.7.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.7.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.7.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.7.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.7.4.4. Åtaganden för miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.4.4.1. Betesmark och slåtterängar

8.2.7.4.4.1.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.2. Betesmark och slåtterängar - Komplement bränning

8.2.7.4.4.2.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.3. Betesmark och slåtterängar - Komplement efterarbete

8.2.7.4.4.3.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.4. Betesmark och slåtterängar - Komplement höhantering

8.2.7.4.4.4.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.5. Betesmark och slåtterängar - Komplement lieslåtter

8.2.7.4.4.5.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.6. Betesmark och slåtterängar - Komplement lövtäkt

8.2.7.4.4.6.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.7. Betesmark och slåtterängar - Komplement svårtillgängliga platser

8.2.7.4.4.7.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.8. Fäbodar

8.2.7.4.4.8.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.9. Hotade husdjursraser

8.2.7.4.4.9.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.10. Minskat kväveläckage

8.2.7.4.4.10.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.11. Projektstöd för lantrasföreningar

8.2.7.4.4.11.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se möjligheter att verifiera och kontrollera typen av insatser (avsnitt 9 under delåtgärden)

8.2.7.4.4.12. Restaurering av betesmarker och slåtterängar

8.2.7.4.4.12.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.13. Skyddszoner

8.2.7.4.4.13.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.14. Skötsel av våtmarker och dammar

8.2.7.4.4.14.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.4.4.15. Vallodling

8.2.7.4.4.15.1. Verifieringsmetoder för åtaganden

Se Kontroll av miljöersättningarna - bilaga kapitel 8

8.2.7.5. Information som är specifik för åtgärden

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Se under delåtgärd

Minimikraven för gödselmedel måste bl.a. omfatta de riktlinjer för god jordbrukssed som införs inom ramen för direktiv 91/676/EEG för gårdar utanför nitratkänsliga zoner, samt krav avseende fosforföroreningar; minimikraven för växtskyddsmedel måste bl.a. omfatta de allmänna principer för integrerat växtskydd som införs genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/128/EG, krav på licens för att använda produkterna och på att utbildningsskyldigheter ska vara uppfyllda, krav på säker lagring, kontroll av maskiner för spridning av växtskyddsmedel och regler för användning av växtskyddsmedel nära vatten och andra känsliga områden i enlighet med nationell lagstiftning

Se under delåtgärd

Förteckning över lokala raser som riskerar att försvinna från djurhållningen och växtgenetiska resurser som hotas av genetisk utarmning

Se under delåtgärd

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Se under delåtgärd

8.2.7.5.1. Åtaganden för miljö- och klimatvänligt jordbruk

8.2.7.5.1.1. Betesmark och slåtterängar

8.2.7.5.1.1.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.1.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.1.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.1.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.1.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.1.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.2. Betesmark och slåtterängar - Komplement bränning

8.2.7.5.1.2.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.2.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.2.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.2.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.2.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.2.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.3. Betesmark och slåtterängar - Komplement efterarbete

8.2.7.5.1.3.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.3.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.3.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.3.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.3.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.3.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.4. Betesmark och slåtterängar - Komplement höhantering

8.2.7.5.1.4.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.4.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.4.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.4.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.4.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.4.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.5. Betesmark och slåtterängar - Komplement lieslåtter

8.2.7.5.1.5.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.5.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.5.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.5.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.5.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.5.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.6. Betesmark och slåtterängar - Komplement lövtäkt

8.2.7.5.1.6.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.6.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.6.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.6.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.6.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.6.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.7. Betesmark och slåtterängar - Komplement svårtillgängliga platser

8.2.7.5.1.7.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.7.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.7.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.7.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.7.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.7.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.8. Fäbodar

8.2.7.5.1.8.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.8.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.8.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.8.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.8.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.8.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.9. Hotade husdjursraser

8.2.7.5.1.9.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.9.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.9.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.9.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.9.1.4. Minsta verksamhet

Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.9.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.10. Minskat kväveläckage

8.2.7.5.1.10.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.10.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.10.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.10.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.10.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.10.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.11. Projektstöd för lantrasföreningar

8.2.7.5.1.11.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.11.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Ej relevant

8.2.7.5.1.11.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Ej relevant

8.2.7.5.1.11.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Ej relevant

8.2.7.5.1.11.1.4. Minsta verksamhet

Ej relevant

8.2.7.5.1.11.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Ej relevant

8.2.7.5.1.12. Restaurering av betesmarker och slåtterängar

8.2.7.5.1.12.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.12.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.12.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.12.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.12.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.12.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.13. Skyddszoner

8.2.7.5.1.13.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.13.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.13.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.13.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.13.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.13.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.14. Skötsel av våtmarker och dammar

8.2.7.5.1.14.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.14.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.14.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.14.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.14.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.14.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.5.1.15. Vallodling

8.2.7.5.1.15.1. Utgångsläge

8.2.7.5.1.15.1.1. Relevant god jordbrukshävd och goda miljöförhållanden och/eller föreskrivna verksamhetskrav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.15.1.2. Minimikrav för gödselmedel och bekämpningsmedel

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.15.1.3. Andra relevanta nationella/regionala krav

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8

Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.15.1.4. Minsta verksamhet

Se Tvärvillkor och andra bindande normer - bilaga kapitel 8
Se Basvillkorstabell - bilaga kapitel 8

8.2.7.5.1.15.2. Relevanta vanliga jordsbruksmetoder

Se beskrivning av metoden och agronomiska antaganden och parametrar (avsnitt 11 under delåtgärden)

8.2.7.6. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Sverige kommer att justera åtaganden på följande sätt.

Utökningar av befintliga åtaganden kommer att tillåtas om utökningen uppfyller de kriterier som anges i artikel 15.2 i förordning (EU) 807/2014. I de fall den tillagda arealens storlek och den återstående längden på det befintliga åtagandet berättigar till det kommer utökningen att hanteras inom befintliga åtaganden med bibehållen åtagandelängd. Annars kommer utökningen leda till ett nytt femårigt åtagande där det nya åtagandet omfattar hela området och villkoren är minst lika förpliktigande som det ursprungliga åtagandet.

I de fall nivån särskild skötsel läggs till ett befintligt åtagande för betesmarker och slåtterängar kommer detta att vara en omvandling av det befintliga åtagandet i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EU) 807/2014 och därmed leda till ett nytt 5-årigt åtagande, oavsett hur mycket av åtagandeperioden av det ursprungliga åtagandet som redan fullgjorts.

I de fall ett komplement läggs till ett befintligt åtagande för betesmarker och slåtterängar eller till fäbodar kommer detta att anses vara en omvandling av ett befintligt åtagande i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EU) 807/2014 och därmed leda till ett nytt 5-årigt åtagande, oavsett hur mycket av åtagandeperioden av det ursprungliga åtagandet redan har genomförts.

I de fall som lantbrukare vill minska ett befintligt åtagande får lantbrukaren ta bort enskilda marker utan återkrav om marken har ingått i ett motsvarande åtagande under minst fem år, så länge minskningen inte äventyrar syftet med åtagandet. I de fall som marken har ingått i ett åtagande i mindre än fem år hävs åtagandet på den specifika marken och lantbrukaren får återkrav på den hävda arealen enligt en fastställd sanktionsskala. I de fall minskningen är så stor att den skulle äventyra syftet med åtagandet, hävs hela åtagandet och lantbrukaren får återkrav enligt en fastställd sanktionsskala.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas för när och för vilken omfattning stödmyndigheten får avslå, häva eller avsluta åtaganden, anpassa efter administrativ kontroll eller kontroll på plats samt när undantag från skötselvillkoren får beviljas. I dessa bestämmelser kommer även de

detaljerade reglerna att finnas för den minsta stödberättigande skiftesstorleken.

Höjning av ersättningsnivå för slåtterängar med särskild skötsel fr.o.m. 2018. Syftet med att höja ersättningsnivån för slåtterängar med särskild skötsel, kapitel 8.2.7.3.1.8, är att öka arealen hävdad slåtteräng med dessa kvaliteter. Under de senaste 20 åren har det skett en ökning av arealen men takten har minskat de senaste 10 åren. De särskilda omständigheterna för att maxbeloppet överskrids för slåtterängar med särskilda värden är att dessa är särskilt dyra att sköta. Trots höjningen motsvarar ersättningen bara 68 procent av den kalkylerade genomsnittskostnaden för att sköta dem. En stor del av odlingslandskapets biologiska mångfald är knuten till ängs- och betesmarker. Som en följd av jordbrukets utveckling i Sverige har arealen ängs- och betesmarker minskat dramatiskt sedan början av 1900-talet. Närmare 99 procent av ängsarealen har försvunnit sedan förra seklets början, vilket har haft effekter på den biologiska mångfald som är knuten till denna typ av mark. Sveriges möjligheter att nå nationella miljökvalitetsmål och internationella åtaganden om att bevara biologisk mångfald är beroende av fortsatt hävd av dessa marker

8.2.8. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

8.2.8.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 29.

8.2.8.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med åtgärden är att få fler att gå över till ekologisk produktion för att få till stånd positiva effekter på miljö, klimat, djurhälsa och landsbygdsutveckling.

Bidrag till fokusområde

4abc

Ekologisk produktion bidrar till ett miljö- och klimatvänligt jordbruk i första hand genom förbättrade förutsättningar för biologisk mångfald (4a) och positiva effekter på markens kvalitet (4c). Den biologiska mångfalden gynnas av den lägre växtskyddsmedelsanvändningen och den varierade växtföljden. Markens struktur och mullhalt gynnas av ekologisk produktion. Åtgärden kan även bidra till förbättrad vattenkvalitet (4b).

Bidrag till horisioniella kriterier per fokusområde

4abc

Miljö: Främja biologisk mångfald och markkvalitet och bidra till att minska föroreningar av vatten

Klimat: Åtgärden kan bidra till att minska utsläpp av klimatgaser och bevara kolsänkor

8.2.8.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.8.3.1. Ekologisk produktion

Delåtgärd:

- 11.2 – stöd till bibehållande av ekologiska odlingsmetoder

8.2.8.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att bibehålla arealen med ekologisk produktion för att få till stånd positiva effekter på miljö, klimat, djurhälsa och landsbygdsutveckling.

Certifierad ekologisk produktion ger positiva effekter för den biologiska mångfalden dels genom en varierad växtföljd och dels genom att kemiska växtskyddsmedel inte används i produktionen. Anpassningen av djurtätheten till foderproduktionsförmågan innebär en positiv miljöfördel genom att detta ger ett incitament för lantbrukaren att hushålla med den växtnäringsresurs som finns i stallgödsel. En varierad växtföljd med en högre andel vallodling i växtföljden och användning av organiska gödselmedel innebär även positiva effekter för markens långsiktiga produktionsförmåga, främst genom dess effekt på markstrukturer och mullhalt. Certifierad ekologisk djurhållning främjar djurvälfärden genom att utfodring, djurmiljö och uppfödningsmetoderna i möjligaste mån bör överensstämma med djurens naturliga behov.

Åtgärden innebär en ersättning för certifierad ekologisk produktion enligt EU:s regelverk. Villkor för ersättning är att produktionen ska vara godkänd som ekologisk av ett ackrediterat certifieringsföretag. Ersättningen ges för areal som brukas och djur som föds upp enligt EU:s regler för ekologisk produktion. Djurproduktionen ska ha koppling till ekologiskt brukad jordbruksmark. Ersättning för certifierad ekologisk växtodling lämnas endast för åkermark. För att måluppfyllelsen för insatsen inte ska försämras utformas besluten så att odlingen utförs på samma mark under hela åtagandeperioden. Ersättningen för certifierad ekologisk djurhållning lämnas för antalet mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar inom företaget. Ersättningen lämnas i form av en extra ersättning för åkermark med ett åtagande för certifierad ekologisk produktion samt för betesmark och slåtteräng med åtagande för miljöersättningen betesmarker och slåtterängar. Ett hektar åker motsvaras av en djurenhet och en hektar betesmark eller slåtteräng motsvaras av 0,5 djurenheter.

Ersättningen är framtagen för att täcka en del av de merkostnader som finns i ekologisk produktion jämfört med konventionell produktion. Åtaganden inom denna insats kommer att vara 5-åriga åtaganden. Förlängningar av fullgjorda åtaganden kan göras med ett år i taget.

Denna delåtgärd bidrar i första hand till att nå målen i fokusområde 4a och 4c. Den kan även bidra till att nå målen i fokusområden 4b.

Skötselvillkor

- Lantbrukaren som söker ersättning ska följa de villkor för odling och djurhållning som finns i EU:s regelverk för ekologisk produktion.
- Grödan ska odlas med sikte på god skörd.
- Grödan ska odlas för att användas till foder, livsmedel eller utsäde. Även 1-åriga jordbruksgrödor som används för industriändamål ger rätt till ersättning.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken dokumentation som krävs, när produktionen ska vara ansluten till och godkänt av ett kontrollorgan, tidpunkt för sådd, minsta antal träd och buskar per hektar (frukt- och bärodling), minsta antal djur i åtagandet, vilken period djuren

ska hållas och hur djuren får bytas ut, vilken räknings- och hållandeperioden är samt ålderskrav för att djuren ska berättiga till utbetalning.

8.2.8.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättning för ekologisk produktion, per hektar

8.2.8.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 882/2004
- Rådets förordning (EG) nr 834/2007, artikel 16
- Kommissionens förordning (EG) nr 889/2008, bilaga 1 och 2
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ekologisk produktion och kontroll av ekologisk produktion

8.2.8.3.1.4. Stödmottagare

Lantbrukare

8.2.8.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Lantbrukaren ersätts för det inkomstbortfall och högre kostnader som finns i ekologisk produktion jämfört med konventionell produktion. Faktorer som orsakar inkomstbortfall och högre kostnader är bland annat lägre avkastning, dyrare utsäde och mer arbetstid. Till viss del kan den lägre avkastningen inom ekologisk produktion uppvägas av högre avräkningspris.

8.2.8.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksmark.
- För åtaganden för ekologisk växtodling ska marken vara ägoslag åkermark. För åtaganden för ekologisk djurhållning ska marken vara ägoslag åkermark eller ägoslag betesmark som ingår i ett miljöersättningsåtagande för betesmarker och slåtterängar.
- Produktionen ska vara godkänd som ekologisk produktion av ett ackrediterat certifieringsföretag.
- Den som söker ersättning ska vara en aktiv lantbrukare i den mening som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1307/2013

8.2.8.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.8.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

Spannmål/oljeväxter/proteingrödor m.m. (ej vallodling på åkermark): 1 615 kr/ha utan förgröningsavdrag, 1 551 kr/ha med förgröningsavdrag

Potatis och grönsaker: 17 508 kr/ha utan förgröningsavdrag, 17 444 kr/ha med förgröningsavdrag

Frukt och bär: 8 712 kr/ha utan förgröningsavdrag, 8 648 kr/ha med förgröningsavdrag

Djurersättning för åkermark: 2 604 kr/ha utan förgröningsavdrag, och 2 540 kr/ha med förgröningsavdrag där 1 ha åkermark motsvarar 1 djurenhet. Djurersättning för betesmark:1 302 kr/ha utan förgröningsavdrag, och 1 270 kr/ha med förgröningsavdrag, där 2 hektar betesmark motsvarar 1 djurenhet.

Ersättningsnivå

Spannmål/oljeväxter/proteingrödor m.m. (ej vallodling på åkermark): 1 500 kr/ha

Potatis och grönsaker: 5 000 kr/ha

Frukt och bär: 7 500 kr/ha

Djurersättning 1 600 kr/ha åkermark, där 1 ha åkermark motsvarar 1 djurenhet. 800 kr/ha betesmark, där 2 hektar betesmark motsvarar 1 djurenhet

Beräknade stödbelopp för ekologisk produktion som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

Motivering till överskridande av beloppstak

Ersättningsnivåerna för odling av potatis och grönsaker samt frukt och bär inom ekologisk produktion ligger under de belopp som anges i bilaga 2 i 1305/2013. Relativt begränsade förändringar i valutakursen kan dock leda till att nivåerna kan komma att överskrida dessa belopp. För att skapa marginal till takbeloppen skulle ersättningsnivåerna behöva sänkas jämfört med tidigare programperiod, något som inte bedöms förenligt med ambitionerna för den ekologiska produktionens utveckling.

8.2.8.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.8.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För ekologisk odling har vissa generella risker identifierats (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För ekologisk odling anses dessa risker vara högst:

- Grödan är inte odlad med sikte på god skörd (R3).
- Lantbrukaren har otydlig dokumentation vilket gör det svårt att verifiera om villkoret är uppfyllt (R5).
- Andra än godkända förökningsmaterial och godkänt utsäde har använts (R5).
- Annat än ekologiskt foder har använts (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).

8.2.8.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och

kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Grödan kontrolleras i fält och kompletteras vid behov med kontroll av växtodlingsplan samt bokföring för att avgöra om en tillräcklig utsädesmängd har använts. Om skiftet har mycket ogräs måste kontrollanten ibland fråga lantbrukaren för att få reda på om jordbearbetning och mekanisk ogräshackning har gjorts tillräckligt för att uppnå en god skörd. Om grödan inte skördats vid kontrollen så görs en efterkontroll senare på säsongen. Om grödan har brutits innan kontrollen så tittar kontrollanten på rester från grödan (CPA7).

Den skrivna instruktionen till kontrollanten ska vara tydlig och utförlig. Även mallar som lantbrukaren kan använda för att få med all nödvändig information tas fram (CPA2).

Om kontrollanten behöver ytterligare underlag än vad som finns i lantbrukarens dokumentation ska den sökandes uppgifter verifieras genom kontroll av inköpskvitton, säcketiketter eller dylikt.

Om eget utsäde används ska det kontrolleras om utsädet är ekologiskt eller konventionellt odlat, och om utsädet har behandlats. Om utsädet är konventionellt ska det kontrolleras att det är obetat och att det är av en sort som omfattas av generell dispens eller om lantbrukaren fått individuell dispens (CPA7).

Om kontrollanten behöver ytterligare underlag än den sökandes foderstater för att verifiera att inte otillåtet foder används ska kontrollanten titta att det i byggnader och andra utrymmen inte förvaras foder som inte är godkända för ekologisk produktion (CPA7).

8.2.8.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.8.3.1.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagan ”Tvärvillkor och andra bindande normer” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för ekologisk produktion är beräknad genom att jämföra intäkter och kostnader för ekologisk produktion med jämförbar konventionell produktion för ett antal grödor och djurslag. De grödor som har använts i kalkylerna representerar de grödgrupper som är vanliga inom ekologisk odling. Djurslagen representerar de vanligaste djurslagen inom ekologisk djurhållning.

För växtodling är de viktigaste skillnaderna mellan ekologisk och konventionell produktion att i ekologisk produktion är det högre avräkningspris men lägre avkastning, högre kostnad för utsäde och arbete men lägre kostnader för gödsel och växtskyddsmedel. Dessutom ingår fler år med träda eller vall i en ekologisk växtföljd.

För djurhållning är de viktigaste skillnaderna mellan ekologisk och konventionell produktion att i ekologisk produktion är det högre avräkningspris men lägre avkastning av till exempel mjölk och ägg samt högre kostnader för foder och arbete.

Baseline för denna ersättning är att lantbrukaren följer tvärvillkor, skötselvillkor inom gårdsstödet och annan relevant nationell lagstiftning.

I kalkylen finns två olika ersättningsnivåer: maximal ersättningsnivå enligt kalkyl, maximal ersättningsnivå enligt kalkyl med avdrag för gröd-diversifiering och ekologiska fokusarealer (EFA). Lantbrukare som har certifierad ekologisk produktion är undantagna från att följa villkoren för förgröningen av gårdsstödet. För att undvika dubbelfinansiering görs därför ett avdrag som motsvarar kostnaden för konventionella lantbrukare att uppfylla villkoren i förgröningen.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.8.3.2. Omställning till ekologisk produktion

Delåtgärd:

- 11.1 – stöd till övergång till ekologiska odlingsmetoder

8.2.8.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att få fler att gå över till ekologisk produktion för att få till stånd positiva effekter på miljö, klimat, djurhälsa och landsbygdsutveckling. Ekologisk produktion ger positiva effekter för den biologiska mångfalden dels genom en varierad växtföljd och dels genom att kemiska växtskyddsmedel inte används i produktionen. Anpassningen av djurtätheten till foderproduktionsförmågan innebär en positiv miljöfördel genom att detta ger ett incitament för lantbrukaren att hushålla med den växtnäringsresurs som finns i stallgödsel. En varierad växtföljd med en högre andel vallodling i växtföljden och användning av organiska gödselmedel innebär även positiva effekter för markens långsiktiga produktionsförmåga, främst genom dess effekt på markstrukturer och mullhalt. Ekologisk djurhållning främjar djurvälfärden genom att utfodring, djurmiljö och uppfödningsmetoderna i möjligaste mån bör överensstämma med djurens naturliga behov.

Åtgärden innebär en ersättning för omställning till certifierad ekologisk produktion enligt EU:s regelverk. Villkor för ersättning är att produktionen ska vara under omställning till ekologisk produktion. Ersättningen ges för omställning till ekologisk produktion för areal som brukas och för djur som föds upp enligt EU:s regler för ekologisk produktion. Djurproduktionen ska ha koppling till ekologiskt brukad jordbruksmark eller mark under omställning. Ersättning för omställning till ekologisk växtodling lämnas endast för åkermark. För att måluppfyllelsen för insatsen inte ska försämras utformas besluten så att odlingen utförs på samma mark under hela åtagandeperioden. Ersättningen för omställning till ekologisk djurhållning lämnas för antalet mjölkkor, am- och dikor, ungnöt, tackor, getter (hondjur), suggor, slaktsvin, värphöns och slaktkycklingar inom företaget. Ersättningen lämnas i form av en extra ersättning för åkermark med ett åtagande för omställning till ekologisk produktion eller åtagande för certifierad ekologisk produktion samt för betesmark och slåtteräng med åtagande för miljöersättningen betesmarker och slåtterängar. Ett hektar åker motsvaras av en djurenhet och en hektar betesmark eller slåtteräng motsvaras av 0,5 djurenheter.

Ersättningen är framtagen för att täcka en del av de merkostnader som finns i ekologisk produktion jämfört med konventionell produktion. Åtaganden inom denna insats kommer att vara 1-åriga eller 2-åriga åtaganden. Längden på åtaganden kommer att bero på hur lång omställningsperiod som krävs.

Denna delåtgärd bidrar i första hand till att nå målen i fokusområde 4a och 4c. Den kan även bidra till att nå målen i fokusområden 4b.

Skötselvillkor

- Lantbrukaren som söker ersättning ska följa de villkor som finns i EU:s regelverk för ekologisk produktion.
- Grödan ska odlas med sikte på god skörd.
- Grödan ska odlas för att användas till foder, livsmedel eller utsäde. Även 1-åriga jordbruksgrödor som används för industriändamål ger rätt till ersättning.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken dokumentation som krävs, när produktionen ska vara ansluten till och godkänt av ett kontrollorgan, tidpunkt för sådd, minsta antal träd och buskar per hektar (frukt- och bärodling), minsta antal djur i åtagandet, vilken period djuren ska hållas och hur djuren får bytas ut, vilken räknings- och hållandeperioden är samt ålderskrav för att djuren ska berättiga till utbetalning.

8.2.8.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Ersättning för omställning till ekologisk produktion, per hektar

8.2.8.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Artikel 4(1)c i Förordning (EU) 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 882/2004
- Rådets förordning (EG) nr 834/2007, artikel 16
- Kommissionens förordning (EG) nr 889/2008, bilaga 1 och 2
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 9, 14 och 15
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ekologisk produktion och kontroll av ekologisk produktion

8.2.8.3.2.4. Stödmottagare

Lantbrukare

8.2.8.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Lantbrukaren ersätts för det inkomstbortfall och högre kostnader som finns i ekologisk produktion jämfört med konventionell produktion. Faktorer som orsakar inkomstbortfall och högre kostnader är bland annat lägre avkastning, dyrare utsäde och mer arbetstid.

8.2.8.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksmark.
- För åtaganden för omställning till ekologisk växtodling ska marken vara ägoslag åkermark. För åtaganden för omställning till ekologisk djurhållning ska marken vara ägoslag åkermark eller ägoslag betesmark som ingår i ett miljöersättningsåtagande för betesmarker och slåtterängar.
- Produktionen ska vara godkänd för omställning till ekologisk produktion av ett ackrediterat certifieringsföretag.
- Den som söker ersättning ska vara en aktiv lantbrukare i den mening som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1307/2013

8.2.8.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.8.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

Spannmål/oljeväxter/proteingrödor m.m. (ej vallodling på åkermark): 3 266 kr/ha utan förgröningsavdrag, 3 202 kr/ha med förgröningsavdrag

Potatis och grönsaker: 87 967 kr/ha utan förgröningsavdrag, 87 903 kr/ha med förgröningsavdrag

Frukt och bär: 69 405 kr/ha utan förgröningsavdrag, 69 341 kr/ha med förgröningsavdrag

Djurersättning för åkermark: 9 358 kr/ha utan förgröningsavdrag, och 9 294 kr/ha med förgröningsavdrag där 1 ha åkermark motsvarar 1 djurenhet. Djurersättning för betesmark: 4679 kr/ha utan förgröningsavdrag, och 46 47 kr/ha med förgröningsavdrag, där 2 hektar betesmark motsvarar 1 djurenhet.

Ersättningsnivå

Spannmål/oljeväxter/proteingrödor m.m. (ej vallodling på åkermark): 1 500 kr/ha

Potatis och grönsaker: 5 000 kr/ha

Frukt och bär: 7 500 kr/ha

Djurersättning 1 600 kr/ha åkermark, där 1 ha åkermark motsvarar 1 djurenhet. 800 kr/ha betesmark, där 2 hektar betesmark motsvarar 1 djurenhet

Beräknade stödbelopp för omställning till ekologisk produktion som är lägre än 1 000 kronor per stödår

betalas inte ut.

Motivering till överskridande av beloppstak

Ersättningsnivåerna för odling av potatis och grönsaker samt frukt och bär inom ekologisk produktion ligger under de belopp som anges i bilaga 2 i 1305/2013. Relativt begränsade förändringar i valutakursen kan dock leda till att nivåerna kan komma att överskrida dessa belopp. För att skapa marginal till takbeloppen skulle ersättningsnivåerna behöva sänkas jämfört med tidigare programperiod, något som inte bedöms förenligt med ambitionerna för den ekologiska produktionens utveckling.

8.2.8.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.8.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För omställning till ekologisk odling har vissa generella risker identifierats (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här åtgärden anses följande risker vara högst:

- Grödan är inte odlad med sikte på god skörd (R3).
- Lantbrukaren har otydlig dokumentation vilket gör det svårt att verifiera om villkoret är uppfyllt (R5).
- Andra än godkända förökningsmaterial och godkänt utsäde har använts (R5).
- Annat än ekologiskt foder har använts (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).

8.2.8.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Grödan kontrolleras i fält och kompletteras vid behov med kontroll av växtodlingsplan samt bokföring för att avgöra om en tillräcklig utsädesmängd har använts. Om skiftet har mycket ogräs måste kontrollanten ibland fråga lantbrukaren för att få reda på om jordbearbetning och mekanisk ogräshackning har gjorts tillräckligt för att uppnå en god skörd. Om grödan inte skördats vid kontrollen så görs en efterkontroll senare på säsongen. Om grödan har brutits innan kontrollen så tittar kontrollanten på rester från grödan (CPA7).

Den skrivna instruktionen till kontrollanten ska vara tydlig och utförlig. Även mallar som lantbrukaren kan använda för att få med all nödvändig information tas fram (CPA1).

Om kontrollanten behöver ytterligare underlag än vad som finns i lantbrukarens dokumentation ska den sökandes uppgifter verifieras genom kontroll av inköpskvitton, säcketiketter eller dylikt (CPA7).

Om eget utsäde används ska det kontrolleras om utsädet är ekologiskt eller konventionellt odlat, och om utsädet har behandlats. Om utsädet är konventionellt ska det kontrolleras att det är obetat och att det är av en sort som omfattas av generell dispens eller om lantbrukaren fått individuell dispens (CPA7).

Om kontrollanten behöver ytterligare underlag än den sökandes foderstater för att verifiera att inte otillåtet foder används ska kontrollanten titta att det i byggnader och andra utrymmen inte förvaras foder som inte är godkända för ekologisk produktion (CPA7).

8.2.8.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.8.3.2.10. Information som är specifik för insatsen

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Relevanta standarder beskrivs i bilagan ”Tvärvillkor och andra bindande normer” tillhörande kapitel 8, åtgärd 10.

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Ersättningen för omställning till ekologisk produktion är beräknad genom att jämföra intäkter och kostnader för ekologisk produktion med jämförbar konventionell produktion för ett antal grödor och djurslag. Vi

använder jämförelsen mellan ekologisk och konventionell produktion eftersom produktion under omställning har samma kostnader och minskningar i avkastning som ekologisk produktion, skillnaden är att produkterna inte får ett merpris vid försäljning. De grödor som har använts i kalkylerna representerar de grödgrupper som är vanliga inom ekologisk odling. Djurslagen representerar de vanligaste djurslagen inom ekologisk djurhållning.

För växtodling är de viktigaste skillnaderna mellan ekologisk och konventionell produktion att i ekologisk produktion är det lägre avkastning, högre kostnad för utsäde och arbete men lägre kostnader för gödsel och växtskyddsmedel. Dessutom ingår fler år med träda eller vall i en ekologisk växtföljd. För omställning till ekologisk produktion räknar vi med samma avräkningspris som för konventionell produktion.

För djurhållning är de viktigaste skillnaderna mellan ekologisk och konventionell produktion att i ekologisk produktion är det lägre avkastning av till exempel mjölk och ägg samt högre kostnader för foder och arbete.

Baseline för denna ersättning är att lantbrukaren följer tvärvillkor, skötselvillkor inom gårdsstödet och annan relevant nationell lagstiftning.

I kalkylen finns två olika ersättningsnivåer: maximal ersättningsnivå enligt kalkyl och maximal ersättningsnivå enligt kalkyl med avdrag för gröd-diversifiering och ekologiska fokusarealer (EFA). Lantbrukare som har produktion under omställning till ekologisk produktion är undantagna från att följa villkoren för förgröningen av gårdsstödet. För att undvika dubbelfinansiering görs därför ett avdrag som motsvarar kostnaden för konventionella lantbrukare att uppfylla villkoren i förgröningen.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.8.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.8.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.8.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.8.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.8.5. Information som är specifik för åtgärden

Fastställande och definition av det relevanta utgångsläget; detta ska omfatta tillämpliga bindande normer enligt avdelning VI kapitel I i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, relevanta kriterier och minimiverksamheter som fastställs i artikel 4.1 c ii och iii i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013, de relevanta minimikraven för användning av gödselmedel och växtskyddsmedel och andra relevanta bindande krav enligt nationell lagstiftning

Se under delåtgärd

Beskrivning av metoden och av de agronomiska antaganden och parametrar, inklusive en beskrivning av de baskrav som avses i artikel 29.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje typ av åtagande och som ligger till grund för de beräkningar som används för att motivera merkostnader, inkomstbortfall till följd av åtagandet och transaktionskostnadernas storlek; i förekommande fall ska metoden ta hänsyn till stöd som beviljats i enlighet med förordning (EU) nr 1307/2013, inklusive betalning för klimat- och miljövänliga jordbruksmetoder, för att utesluta dubbelfinansiering; i förekommande fall, den omräkningsmetod som används för andra enheter i enlighet med artikel 9 i den förordningen

Se under delåtgärd

8.2.8.6. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Sverige kommer att justera åtaganden på följande sätt.

Utökningar av befintliga åtaganden kommer att tillåtas om utökningen uppfyller de kriterier som anges i artikel 15.2 i förordning (EU) 807/2014. I de fall den tillagda arealens storlek och den återstående längden på det befintliga åtagandet berättigar till det kommer utökningen att hanteras inom befintliga åtaganden med bibehållen åtagandelängd. Annars kommer utökningen leda till ett nytt tvåårigt eller femårigt åtagande där det nya åtagandet omfattar hela området och villkoren är minst lika förpliktigande som det ursprungliga åtagandet.

I de fall djurhållning läggs till ett befintligt åtagande kommer detta att anses vara en omvandling av ett befintligt åtagande i enlighet med artikel 14.1 i förordning (EU) 807/2014 och därmed leda till ett nytt tvåårigt eller femårigt åtagande, oavsett hur mycket av åtagandeperioden av det ursprungliga åtagandet redan har genomförts.

I de fall som lantbrukare vill minska ett befintligt åtagande får lantbrukaren ta bort enskilda marker utan återkrav om marken har ingått i ett motsvarande åtagande under minst fem år, så länge minskningen inte äventyrar syftet med åtagandet. I de fall som marken har ingått i ett åtagande i mindre än fem år hävs åtagandet på den specifika marken och lantbrukaren får återkrav på den hävda arealen enligt en fastställd sanktionsskala. I de fall minskningen är så stor att den skulle äventyra syftet med åtagandet, hävs hela åtagandet och lantbrukaren får återkrav enligt en fastställd sanktionsskala.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas för när och för vilken omfattning

stödmyndigheten får avslå, häva eller avsluta åtaganden, anpassa efter administrativ kontroll eller kontroll på plats samt när undantag från skötselvillkoren får beviljas. I dessa bestämmelser kommer även de detaljerade reglerna att finnas för den minsta stödberättigande skiftesstorleken.

8.2.9. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

8.2.9.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 31 och 32.

8.2.9.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med åtgärden är att främja fortsatt användning av jordbruksmark, bidra till att bevara landsbygden och till att bevara och främja hållbara jordbrukssystem. Genom att kompensera lantbrukare för alla eller delar av de merkostnader och inkomstbortfall som är relaterade till begränsningarna för jordbruksproduktionen i det berörda området, bidrar åtgärden till att uppnå detta. För att undvika överkompensation styrs ersättningen per hektar av de typer av jordbruk som företaget bedriver. Alla typer av jordbruk i ett område, vars beräknade hektarbelopp är minst 25 euro, ersätts.

Den dominerande typen av jordbruk inom kompensationsområdena är företag med betesdjur, främst med nöt men även med får och get. Företag där den övervägande driftsinriktningen är nöt, får och get står för ungefär 65 procent av de standardiserade arbetstimmarna på företagen i skogs- och mellanbygder, jämfört med 35 procent i slättbygder. Eftersom omsättning och jordbruksaktivitet per hektar är högre på dessa företag är också merkostnaderna för naturliga och särskilda begränsningar större. Växtodling av främst spannmål förekommer, ofta används skörden som kraftfoder till företagets djurhållning. Utan djurhållning faller den ekonomiska grunden för en stor del av odlingen av spannmål och i princip helt för odlingen av grovfoder och därmed också för att behålla jordbruket och bruka jordbruksmarken i många av kompensationsområdena. I Sveriges rapportering enligt artikel 17 i art- och habitatdirektivet framgår att situationen är allvarlig för många av odlingslandskapets naturtyper och arter. De mest biologiskt värdefulla markerna och en stor del av värdena finns i det betade landskapet. En nedläggning eller beskogning av jordbruksmarken inom kompensationsområdena, leder således till minskad biologisk mångfald. Aktiv jordbruksdrift genom djurhållning är en förutsättning för ett öppethållande av åker- och betesmark. Inslag av spannmål i områden som domineras av vallodling ger ett mer varierat odlingslandskap.

Den vanligaste typen av företag med djurhållning av nöt, får eller get har huvuddelen av foderproduktionen som vall på åkermark. På grund av kompensationsområdenas nordliga läge har även vall på bördig åkermark ett betydande kompensationsbehov, främst beroende på de sämre produktionsförutsättningarna jämfört med vall på bördig åkermark i de mer intensiva jordbruksområdena i södra Sverige. Det finns även företag med djurhållning där huvuddelen av foderarealen är naturbetesmark. Naturbetesmark får oftast inte gödslas med mineral-, stallgödsel eller andra gödselmedel och inte heller behandlas med växtskyddsmedel. Produktionen är därför vanligen mycket lägre än för vall på åkermark. Att ändra mark från åkermark till naturbetesmark eller tvärtom är sällan önskvärt eller praktiskt möjligt. Olika jordmån ger också en stor naturlig variation i produktivitet och betesbehov. Markens förutsättningar är bestående och företagen har ofta anpassat sin inriktning efter foderarealens beskaffenhet. Företag med betesdjur med tillhörande foderarealer fördelas på typ 1, som speglar ett företag med huvudsakligen vall på åkermark, typ 2, som speglar företag med stor andel betesmarker och där vall främst odlas för vinterfoder samt typ 3, som speglar företag med stor andel mycket extensiva betesmarker och där vinterfoder odlas extensivt. Jordbruk i typ 1, 2 och 3 visar olika merkostnader per hektar. Att slå ihop grupperna skulle därför innebära en överkompensation till företag med stor andel betesmarker i förhållande till de med en stor andel vall på åkermark. Ett högt hektarbelopp skulle

driva upp efterfrågan på främst åkermark och därmed markkostnaden. Om företag inom typ 1 inte kan kompenseras för sina kostnader kommer den typen av jordbruk att minska väsentligt på sikt och risken för en övergång till skog och för att odlingslandskapet blir mer likartat ökar väsentligt.

I rapporten om landsbygdens utveckling i norra Sverige för 2013, beskrivs att stödåtgärderna, det nationella stödet och kompensationsstödet, som de ser ut 2013 tillsammans inte är helt tillräckliga för att bevara jordbruket i alla kompensationsområden. Utan det nationella stödet skulle uppskattningsvis 31 procent av mjölkföretagen visa så dålig lönsamhet att de inom några år skulle lägga ner verksamheten. Ett borttagande av kompensationsstödet skulle på sikt resultera i åtminstone motsvarande slutsats.

Differentierat krav på djurenheter per hektar speglar att foderarealerna är av olika karaktär, inte att samma typ av mark används mer eller mindre intensivt. Eftersom djurtätheten sätts signifikant lägre än den genomsnittliga för betesdjur på vall respektive betesdjur på betesmark och betydligt lägre än vad som motsvaras av en intensivt odlad vall, bedöms utformningen inte ändra på marknadsförhållandena. Kravet för typ 1 har satts efter 75 procent av företagens genomsnittliga djurinnehav av betesdjur inom jordbruket i förhållande till all areal med fodergrödor på åkermark, i respektive område. Kravet för typ 2 har satts efter typgårdar där alla djur hålls på betesmark under betessäsongen och vall endast används för odling av vinterfoder. För att göra en korrekt uppdelning mellan områdena har differentieringen i djurtäthet mellan områden, räknat på betesdjur och all foderareal, använts. Kravet för typ 2 motsvarar ca 40 procent av det genomsnittliga djurinnehavet i de olika områdena. Krav för företag i typ 3, är anpassade till företag med betesdjur på mycket extensiva betesmarker och vars vinterfoder odlas på lågproducerande gräsmarker. Dessa marker har behov av bete med djurtäthet under 0,3-0,4 djurenheter per hektar. Betesmarker och många gräsmarker på sandiga och torra marker, oftast med låga näringstal, är mycket lågproducerande, men har många gånger höga naturvärden med skyddsvärda arter. Dessa marker skiljer sig från vanliga naturbetesmarker genom att behovet av betestryck är väsentligt lägre per hektar. Skillnaden i merkostnad mellan olika delar av landet för dessa företag är också lägre.

Antal djurenheter räknas mot all foderareal i alla typer av jordbruk. Detta som en förenkling och för att undvika ett stort antal gränser i regelverket för lantbrukarna. Det gör också att lantbrukaren kan ha lågproduktiva betesmarker och köpa in foder från andra företag.

Då stödbeloppen är betydligt lägre än de verkliga merkostnaderna som uppstår beroende på naturliga och särskilda begränsningar för att bedriva jordbruk i området leder utformningen knappast till någon ökning av produktionen, utan bidrar endast till att det jordbruk som finns i möjligaste mån kan bibehållas.

Bidrag till fokusområde

4abc

Kompensationsstödet bidrar till bevarande av jordbruksmarken.

Bidrag till horisontella kriterier

4abc

Miljö: upprätthåller ett öppet och varierat odlingslandskap vilket är positivt för den biologiska mångfalden

8.2.9.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.9.3.1. Kompensationsstöd i bergsområden

Delåtgärd:

- 13.1 – betalning av ersättning till jordbruk i bergsområden

8.2.9.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att främja fortsatt användning av jordbruksmark, bidra till att bevara landsbygden och till att bevara och främja hållbara jordbrukssystem. Genom att kompensera lantbrukare för alla eller delar av de merkostnader och inkomstbortfall som är relaterade till begränsningarna för jordbruksproduktionen i det berörda området, bidrar kompensationsstödet till att uppnå detta.

Ersättning betalas inom områden som är avgränsade som bergsområden med naturliga begränsningar enligt artikel 32.1(a). Aktiva lantbrukare får ersättning per hektar jordbruksareal för merkostnader som beräknats för området och det jordbruk som de bedriver.

Delåtgärden bidrar till fokusområde 4a, b och c.

Utformning

Lantbrukarnas mark delas in i följande sex typer av jordbruk:

1 Jordbruk med betesdjur och fodergrödor på åkermark
Typ 1 är riktat till företag som har fodergrödor på åkermark.

2 Jordbruk med betesdjur och naturbetesmarker
Typ 2 är riktad till företag som har naturbetesmarker.

3 Jordbruk med betesdjur och andra mycket extensiva naturbetesmarker
Typ 3 är riktat till företag som har mycket extensiva naturbetesmarker. Dessa marker skiljer sig från vanliga naturbetesmarker genom att behovet av betestryck är väsentligt lägre per hektar. Företagen hävdar marken genom att hålla betesdjur inom jordbruket.

4 Jordbruk med växtodling
Typ 4 är riktat till företag som har växtodling. Växtodling är en typ av jordbruk med andra praktiska och ekonomiska förutsättningar. Grödan är vanligtvis ettårig och sås på våren. Gödslingen sker i samband med sådd, oftast främst med stallgödsel och med mindre givor av mineralgödsel för att täcka grödans behov. Ogräsbekämpning görs då behov finns genom mekanisk bearbetning eller med växtskyddsmedel. Som

växtodling räknas jordbruksgrödor som spannmål, oljeväxter, proteingrödor, potatis och trädgårdsgrödor.

5 Extensivt jordbruk
Typ 5 är riktat till företag som har mark som generellt sköts mer extensivt, som rörflen, gröngödsling eller foderarealer som lantbrukaren inte sköter med betesdjur inom sitt jordbruk.

6 Mycket extensivt jordbruk
I denna typ av jordbruk ingår mark som generellt inte skördas och som därmed inte har merkostnader, som träda och mark utan gröda.

Skötselvillkor

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. De detaljerade reglerna innefattar hur marken ska skötas i de olika typerna av jordbruk, tidpunkt för sådd och när vissa skötselvillkor ska vara uppfyllda, möjlighet till undantag, vilken period djuren ska hållas och hur djuren får bytas ut, vilken räknings- och hållandeperioden är, ålderskrav och krav på djurkategori för djuren samt hur djurtäthet ska räknas om lantbrukaren har areal i flera områden.

Lantbrukaren ska sköta all sin foderareal så att biologisk mångfald och öppet odlingslandskap bevaras genom att inom sitt jordbruk hålla en djurtäthet av betesdjur om minst följande djurenheter per hektar foderareal:

Typ 1: 0,65

Typ 2: 0,3

Typ 3: 0,1

Foderareal är areal med grönfoder, foderbetor, vall, slåtterängar och betesmarker. Lantbrukarens hela foderareal ingår i typ 1, 2 eller 3 om lantbrukaren har någon av dessa typer av jordbruk, annars ingår hela arealen med fodergrödor i typ 5. En lantbrukare har aldrig foderareal i mer än en typ av jordbruk.

Problem med marker som inte sköts förekommer i så stor utsträckning att målen och effektiviteten i åtgärden hotas. Felfrekvensen i tidigare kompensationsstöd och för miljöersättning för vallodling där ett visst belopp går till all vall, utan krav på skötsel genom djurhållning, har varit alltför hög redan med dagens utformning. Därför måste skötselkrav ställas, för att säkerställa att gemensamma medel huvudsakligen betalas för mark som har kostnader för naturliga begränsningar och sköts så att målen med åtgärden uppnås. Syftet är också att se till att målen för kompensationsstödet uppnås och att gräsmarker och vallar hävdas. Därför ställs krav om att foderarealer ska betas eller slås av och att grödan ska föras bort. Om det inte skulle finnas krav kan marken i praktiken skötas som en träda och bör då ingå i typ 6. Växtmaterial som lämnas kvar kan ge förnaansamling som påverkar värdefull flora negativt.

8.2.9.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Kompensationsstöd, per hektar

8.2.9.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, Artikel 92
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.9.3.1.4. Stödmottagare

Aktiva lantbrukare, enligt artikel 9 i Förordning (EU) 1307/2013, i kompensationsområdena.

8.2.9.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning ges per hektar för hela eller del av jordbrukets merkostnader och inkomstbortfall på grund av naturliga begränsningar i de berörda områdena.

8.2.9.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksareal.
- Marken ska ligga inom kompensationsområde 1-5.
- Lantbrukaren bedriver jordbruk på en jordbruksareal om minst 4 hektar inom kompensationsområdena.
- Lantbrukarens utbetalning av kompensationsstöd understiger inte 1000 kr.
- Den som söker ersättning ska vara en aktiv lantbrukare i den mening som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1307/2013

8.2.9.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.9.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

För belopp och stödnivåer se bild nedan.

Om det beräknade beloppet motsvarar mindre än 25 euro betalas inte ersättning för den aktuella typen av jordbruk i området. Lantbrukarens genomsnittliga belopp räknas på ersatt areal och blir därmed aldrig mindre än motsvarande 25 euro.

För lantbrukarens stödberättigande areal över 200 hektar inom typ av jordbruk 1, 2 eller 3 och över 70 hektar inom typ 4 och 5, trappas stödet ner till 80 % av ersättningsnivån. Om lantbrukaren har areal i mer än ett område görs nedtrappning i första hand för areal i område med lägre ersättningsnivå. Om nedtrappningen ger ett belopp som motsvarar mindre än 25 euro betalas ingen ersättning för areal över nedtrappningsgränserna.

Ersättning räknas inte ned med ersättningen inom miljöersättningen för extensiv vallodling för miljön och landskapet enligt 2 kap. 28 § i Förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder, även om de båda åtgärderna delvis ersätter samma kostnader. Orsaken är att tilläggsersättningen tillsammans med kompensationsstödet inte i något fall överstiger den maximala ersättningsnivån enligt kalkylen.

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl, kronor per hektar						
	Jordbrukstyp					
Område	1	2	3	4	5	6
1	9 741	4 775	1 750	2 200	663	0
2	7 385	4 125	1 819	2 200	503	0
3	7 091	3 704	1 432	2 200	451	0
4	5 985	3 005	1 334	2 200	413	0
5	5 457	2 766	1 106	2 200	438	0

Ersättningsnivå, kronor per hektar						
	Jordbrukstyp					
Område	1	2	3	4	5	6
1	5 400	2 600	1 000	1 200	400	0
2	4 100	2 300	1 000	1 200	300	0
3	3 900	2 100	800	1 200	250	0
4	3 300	1 700	700	1 200	250	0
5	3 000	1 500	600	1 200	250	0

Belopp och stödnivåer

8.2.9.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.9.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För kompensationsstöd i bergsområden har vissa generella risker identifierats (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC). sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här åtgärden anses följande risker vara högst:

- Djuren kan vara svåra att räkna och det kan vara svårt att veta vilka djur som hör till vilken lantbrukare (R5)
- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat (R3).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).

8.2.9.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera

suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Kontrollanten kan ta hjälp av lantbrukaren för att verifiera djuren. Kontrollen kan utföras genom antingen en fullständig kontroll på märkning eller så kan ett stickprov göras för att se att lantbrukaren är djurinnehavare för de individerna. Produktionsplatsnumret som redovisas för nötkreatur kontrolleras administrativt för att se om lantbrukaren står som djurinnehavare där djuren står. (CPA7)

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

8.2.9.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.9.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under rubriknivå e.

8.2.9.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av den arealgräns per jordbruksföretag som medlemsstaten utgår från vid beräkning av nedtrappningen av stödet

Se under rubriknivå f.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av den lokala enhetsnivå som används för att ange områdena.

Se under rubriknivå f.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av tillämpningen av metoden, inklusive de kriterier som avses i artikel 32 i förordning (EU) nr 1305/2013 för avgränsningen av de tre kategorier med områden som avses i den artikeln, inklusive beskrivning av och resultat från den noggranna avvägningen för andra områden än bergsområden med naturliga och andra särskilda begränsningar.

Se under rubriknivå f.

8.2.9.3.2. Kompensationsstöd i områden med naturliga begränsningar

Delåtgärd:

- 13.2 – betalning av ersättning till andra områden med väsentliga naturliga begränsningar

8.2.9.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att främja fortsatt användning av jordbruksmark, bidra till att bevara landsbygden och till att bevara och främja hållbara jordbrukssystem. Genom att kompensera lantbrukare för alla eller delar av de merkostnader och inkomstbortfall som är relaterade till begränsningarna för jordbruksproduktionen i det berörda området, bidrar kompensationsstödet till att uppnå detta.

Ersättning betalas inom områden som är avgränsade som andra områden än bergsområden med väsentliga naturliga begränsningar enligt artikel 32.1(b). Aktiva lantbrukare får ersättning per hektar jordbruksareal för merkostnader som beräknats för området och det jordbruk som de bedriver.

Delåtgärden bidrar till fokusområde 4a, b och c.

Utformning

Lantbrukarnas mark delas in i följande sex typer av jordbruk:

1 Jordbruk med betesdjur och fodergrödor på åkermark
Typ 1 är riktat till företag som har fodergrödor på åkermark.

2 Jordbruk med betesdjur och naturbetesmarker
Typ 2 är riktad till företag som har naturbetesmarker.

3 Jordbruk med betesdjur och andra mycket extensiva naturbetesmarker
Typ 3 är riktat till företag som har mycket extensiva naturbetesmarker. Dessa marker skiljer sig från vanliga naturbetesmarker genom att behovet av betestryck är väsentligt lägre per hektar. Företagen hävdar marken genom att hålla betesdjur inom jordbruket.

4 Jordbruk med växtodling
Typ 4 är riktat till företag som har växtodling. Växtodling är en typ av jordbruk med andra praktiska och ekonomiska förutsättningar. Grödan är vanligtvis ettårig och sås på våren. Gödslingen sker i samband med sådd, oftast främst med stallgödsel och med mindre givor av mineralgödsel för att täcka grödans behov. Ogräsbekämpning görs då behov finns genom mekanisk bearbetning eller med växtskyddsmedel. Som växtodling räknas jordbruksgrödor som spannmål, oljeväxter, proteingrödor, potatis och trädgårdsgrödor.

5 Extensivt jordbruk
Typ 5 är riktat till företag som har mark som generellt sköts mer extensivt, som rörflen, gröngödsling eller foderarealer som lantbrukaren inte sköter med betesdjur inom sitt jordbruk.

6 Mycket extensivt jordbruk
I denna typ av jordbruk ingår mark som generellt inte skördas och som därmed inte har merkostnader, som träda och mark utan gröda.

Skötselvillkor

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas.De detaljerade reglerna innefattar hur marken ska skötas i de olika typerna av jordbruk, tidpunkt för sådd och när vissa skötselvillkor ska vara uppfyllda, möjlighet till undantag, vilken period djuren ska hållas och hur djuren får bytas ut, vilken räknings- och hållandeperioden är, ålderskrav och krav på djurkategori för djuren samt hur djurtäthet ska räknas om lantbrukaren har areal i flera områden.

Lantbrukaren ska sköta all sin foderareal så att biologisk mångfald och öppet odlingslandskap bevaras genom att inom sitt jordbruk hålla en djurtäthet av betesdjur om minst följande djurenheter per hektar foderareal:

Typ 1: 1

Typ 2: 0,4

Typ 3: 0,1

Foderareal är areal med grönfoder, foderbetor, vall, slåtterängar och betesmarker. Lantbrukarens hela foderareal ingår i typ 1, 2 eller 3 om lantbrukaren har någon av dessa typer av jordbruk, annars ingår hela arealen med fodergrödor i typ 5. En lantbrukare har aldrig foderareal i mer än en typ av jordbruk.

Problem med marker som inte sköts förekommer i så stor utsträckning att målen och effektiviteten i åtgärden hotas. Felfrekvensen i tidigare kompensationsstöd och för miljöersättning för vallodling där ett visst belopp går till all vall, utan krav på skötsel genom djurhållning, har varit alltför hög redan med dagens utformning. Därför måste skötselkrav ställas, för att säkerställa att gemensamma medel huvudsakligen betalas för mark som har kostnader för naturliga begränsningar och sköts så att målen med åtgärden uppnås. Syftet är också att se till att målen för kompensationsstödet uppnås och att gräsmarker och vallar hävdas. Därför ställs krav om att foderarealer ska betas eller slås av och att grödan ska föras bort. Om det inte skulle finnas krav kan marken i praktiken skötas som en träda och bör då ingå i typ 6. Växtmaterial som lämnas kvar kan ge förnaansamling som påverkar värdefull flora negativt.

8.2.9.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Kompensationsstöd, per hektar

8.2.9.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013, Artikel 92
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014

- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.9.3.2.4. Stödmottagare

Aktiva lantbrukare, enligt artikel 9 i Förordning (EU) 1307/2013, i kompensationsområdena.

8.2.9.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning ges per hektar för hela eller del av jordbrukets merkostnader och inkomstbortfall på grund av naturliga begränsningar i de berörda områdena.

8.2.9.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksareal.
- Marken ska ligga inom kompensationsområde 6-10. För stöd enligt artikel 31.5 gäller att marken ska ligga inom utfasningsområden som inte ingår i kompensationsområdena från och med 2015 men som var avgränsade enligt artikel 50.3(a) i Förordningen (EG) no 1698/2005.
- Lantbrukaren bedriver jordbruk på en jordbruksareal om minst 4 hektar inom kompensationsområdena. Till och med 2018 ingår jordbruksareal i utfasningsområdena i de 4 hektar som jordbrukaren minst måste bedriva jordbruk på, i delåtgärderna 13.1, 13.2 och 13.3.
- Lantbrukarens utbetalning av kompensationsstöd understiger inte 1000 kr.
- Den som söker ersättning ska vara en aktiv lantbrukare i den mening som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1307/2013

8.2.9.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.9.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

För belopp och stödnivåer se bild nedan.

Om det beräknade beloppet motsvarar mindre än 25 euro betalas inte ersättning för den aktuella typen av jordbruk i området. Lantbrukarens genomsnittliga belopp räknas på ersatt areal och blir därmed aldrig mindre än motsvarande 25 euro.

För lantbrukarens stödberättigande areal över 200 hektar inom typ av jordbruk 1, 2 eller 3 och över 70 hektar inom typ 4, trappas stödet ner till 80 % av ersättningsnivån. Om lantbrukaren har areal i mer än ett område görs nedtrappning i första hand för areal i område med lägre ersättningsnivå. Om nedtrappningen ger ett belopp som motsvarar mindre än 25 euro betalas ingen ersättning för areal över nedtrappningsgränserna.

Ersättning räknas inte ned med ersättningen inom miljöersättningen för extensiv vallodling för miljön och landskapet enligt 2 kap. 28 § i Förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder, även om de båda åtgärderna delvis ersätter samma kostnader. Orsaken är att tilläggsersättningen tillsammans med kompensationsstödet inte i något fall överstiger den maximala ersättningsnivån enligt kalkylen.

Lantbrukare i områden där kompensationsstöd lämnades enligt artikel 36(a)(ii) och som var avgränsade enligt artikel 50.3(a) i Förordningen (EG) no 1698/2005 under programperioden 2007-2013, men som inte längre ingår i kompensationsområdet, får fortsatt ersättning till och med 2018. Ersättning lämnas med 80 procent 2015, 70 procent 2016, 50 procent 2017 och 20 procent 2018 av stödet som beräknas enligt villkoren i Förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder. Om nedtrappningen ger ett lägre hektarbelopp än 210 kr lämnas ändå ersättning med 210 kr per hektar.

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl, kronor per hektar						
	Jordbrukstyp					
Område	1	2	3	4	5	6
6	5 959	2 886	894	2 200	367	0
7	4 518	2 161	777	2 200	310	0
8	3 380	1 830	691	1 763	289	0
9	2 252	1 045	394	1 934	178	0
10	1 844	943	390	2 200	189	0

Ersättningsnivå, kronor per hektar						
	Jordbrukstyp					
Område	1	2	3	4	5	6
6	2 100	1 000	300	800	0	0
7	1 600	700	250	800	0	0
8	1 200	600	250	600	0	0
9	800	400	0	700	0	0
10	600	300	0	800	0	0

Belopp och stödnivåer

8.2.9.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.9.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För kompensationsstöd i områden med särskilda svårigheter har vissa generella risker identifierats (R).. Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här åtgärden anses följande risker vara högst:

- Djuren kan vara svåra att räkna och det kan vara svårt att veta vilka djur som hör till vilken lantbrukare (R5)
- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat (R3).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).

8.2.9.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För

handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Kontrollanten kan ta hjälp av lantbrukaren för att verifiera djuren. Kontrollen kan utföras genom antingen en fullständig kontroll på märkning eller så kan ett stickprov göras för att se att lantbrukaren är djurinnehavare för de individerna. Produktionsplatsnumret som redovisas för nötkreatur kontrolleras administrativt för att se om lantbrukaren står som djurinnehavare där djuren står. (CPA7)

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

8.2.9.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.9.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under rubriknivå e.

8.2.9.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av den arealgräns per jordbruksföretag som medlemsstaten utgår från vid beräkning av nedtrappningen av stödet

Se under rubriknivå f.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av den lokala enhetsnivå som används för att ange områdena.

Se under rubriknivå f.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av tillämpningen av metoden, inklusive de kriterier som avses i artikel 32 i förordning (EU) nr 1305/2013 för avgränsningen av de tre kategorier med områden som avses i den artikeln, inklusive beskrivning av och resultat från den noggranna avvägningen för andra områden än bergsområden med naturliga och andra särskilda begränsningar.

Se under rubriknivå f.

8.2.9.3.3. Kompensationsstöd i områden med särskilda begränsningar

Delåtgärd:

- 13.3 – betalning av ersättning till andra områden med särskilda begränsningar

8.2.9.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att främja fortsatt användning av jordbruksmark, bidra till att bevara landsbygden och till att bevara och främja hållbara jordbrukssystem. Genom att kompensera lantbrukare för alla eller delar av de merkostnader och inkomstbortfall som är relaterade till begränsningarna för jordbruksproduktionen i det berörda området, bidrar kompensationsstödet till att uppnå detta.

Ersättning betalas inom områden som är avgränsade som områden som påverkas av särskilda begränsningar enligt artikel 32.1(c). Aktiva lantbrukare får ersättning per hektar jordbruksareal för merkostnader som beräknats för området och det jordbruk som de bedriver.

Delåtgärden bidrar till fokusområde 4a, b och c.

Utformning

Lantbrukarnas mark delas in i följande sex typer av jordbruk:

1 Jordbruk med betesdjur och fodergrödor på åkermark
Typ 1 är riktat till företag som har fodergrödor på åkermark.

2 Jordbruk med betesdjur och naturbetesmarker
Typ 2 är riktad till företag som har naturbetesmarker.

3 Jordbruk med betesdjur och andra mycket extensiva naturbetesmarker
Typ 3 är riktat till företag som har mycket extensiva naturbetesmarker. Dessa marker skiljer sig från vanliga naturbetesmarker genom att behovet av betestryck är väsentligt lägre per hektar. Företagen hävdar marken genom att hålla betesdjur inom jordbruket.

4 Jordbruk med växtodling
Typ 4 är riktat till företag som har växtodling. Växtodling är en typ av jordbruk med andra praktiska och ekonomiska förutsättningar. Grödan är vanligtvis ettårig och sås på våren. Gödslingen sker i samband med sådd, oftast främst med stallgödsel och med mindre givor av mineralgödsel för att täcka grödans behov. Ogräsbekämpning görs då behov finns genom mekanisk bearbetning eller med växtskyddsmedel. Som växtodling räknas jordbruksgrödor som spannmål, oljeväxter, proteingrödor, potatis och trädgårdsgrödor.

5 Extensivt jordbruk
Typ 5 är riktat till företag som har mark som generellt sköts mer extensivt, som rörflen, gröngödsling eller foderarealer som lantbrukaren inte sköter med betesdjur inom sitt jordbruk.

6 Mycket extensivt jordbruk
I denna typ av jordbruk ingår mark som generellt inte skördas och som därmed inte har merkostnader, som träda och mark utan gröda.

Skötselvillkor

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. De detaljerade reglerna innefattar hur marken ska skötas i de olika typerna av jordbruk, tidpunkt för sådd och när vissa skötselvillkor ska vara uppfyllda, möjlighet till undantag, vilken period djuren ska hållas och hur djuren får bytas ut, vilken räknings- och hållandeperioden är, ålderskrav och krav på djurkategori för djuren samt hur djurtäthet ska räknas om lantbrukaren har areal i flera områden.

Lantbrukaren ska sköta all sin foderareal så att biologisk mångfald och öppet odlingslandskap bevaras genom att inom sitt jordbruk hålla en djurtäthet av betesdjur om minst följande djurenheter per hektar foderareal:

Typ 1: 1

Typ 2: 0,4

Typ 3: 0,1

Foderareal är areal med grönfoder, foderbetor, vall, slåtterängar och betesmarker. Lantbrukarens hela foderareal ingår i typ 1, 2 eller 3 om lantbrukaren har någon av dessa typer av jordbruk, annars ingår hela arealen med fodergrödor i typ 5. En lantbrukare har aldrig foderareal i mer än en typ av jordbruk.

Problem med marker som inte sköts förekommer i så stor utsträckning att målen och effektiviteten i åtgärden hotas. Felfrekvensen i tidigare kompensationsstöd och för miljöersättning för vallodling där ett visst belopp går till all vall, utan krav på skötsel genom djurhållning, har varit alltför hög redan med dagens utformning. Därför måste skötselkrav ställas, för att säkerställa att gemensamma medel huvudsakligen betalas för mark som har kostnader för särskilda begränsningar och sköts så att målen med åtgärden uppnås. Syftet är också att se till att målen för kompensationsstödet uppnås och att gräsmarker och vallar hävdas. Därför ställs krav om att foderarealer ska betas eller slås av och att grödan ska föras bort. Om det inte skulle finnas krav kan marken i praktiken skötas som en träda och bör då ingå i typ 6. Växtmaterial som lämnas kvar kan ge förnaansamling som påverkar värdefull flora negativt.

8.2.9.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Kompensationsstöd, per hektar

8.2.9.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013. Artikel 92
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1307/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014

- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd

8.2.9.3.3.4. Stödmottagare

Aktiva lantbrukare, enligt artikel 9 i Förordning (EU) 1307/2013, i kompensationsområdena.

8.2.9.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning ges per hektar för hela eller del av jordbrukets merkostnader och inkomstbortfall på grund av särskilda begränsningar i området.

8.2.9.3.3.6. Villkor för stödberättigande

- Lantbrukaren har tillgång till marken. Marken är jordbruksareal.
- Marken ska ligga inom kompensationsområde 11-12.
- Lantbrukaren bedriver jordbruk på en jordbruksareal om minst 4 hektar inom kompensationsområdena.
- Lantbrukarens utbetalning av kompensationsstöd understiger inte 1000 kr.
- Den som söker ersättning ska vara en aktiv lantbrukare i den mening som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1307/2013

8.2.9.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.9.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

För belopp och stödnivåer se bild nedan.

Om det beräknade beloppet motsvarar mindre än 25 euro betalas inte ersättning för den aktuella typen av

jordbruk i området. Lantbrukarens genomsnittliga belopp räknas på ersatt areal och blir därmed aldrig mindre än motsvarande 25 euro.

För lantbrukarens stödberättigande areal över 200 hektar inom typ av jordbruk 1 eller 2 och över 70 hektar inom typ 4, trappas stödet ner till 80 % av ersättningsnivån. Om lantbrukaren har areal i mer än ett område görs nedtrappning i första hand för areal i område med lägre ersättningsnivå. Om nedtrappningen ger ett belopp som motsvarar mindre än 25 euro betalas ingen ersättning för areal över nedtrappningsgränserna.

Ersättning räknas inte ned med ersättningen inom miljöersättningen för extensiv vallodling för miljön och landskapet enligt 2 kap. 28 § i Förordning (2007:481) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder, även om de båda åtgärderna delvis ersätter samma kostnader. Orsaken är att tilläggsersättningen, tillsammans med kompensationsstödet inte i något fall överstiger den maximala ersättningsnivån enligt kalkylen.

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl, kronor per hektar						
	Jordbrukstyp					
Område	1	2	3	4	5	6
11	2 806	1 290	490	2 200	231	0
12	4 680	1 311	307	1 973	268	0
Ersättningsnivå, kronor per hektar						
	Jordbrukstyp					
Område	1	2	3	4	5	6
11	1 000	400	0	800	0	0
12	1 600	500	0	700	0	0

Beloppoch stödivåer

8.2.9.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.9.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För kompensationsstöd i områden med särskilda begränsningar har vissa generella risker identifierats (R).. Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar regelverk eller blockdatabasen (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För den här åtgärden anses följande risker vara högst:

- Djuren kan vara svåra att räkna och det kan vara svårt att veta vilka djur som hör till vilken lantbrukare (R5)
- Villkoret går inte att kontrollera vid kontrolltillfället på grund av att sista datum för att uppfylla villkoret inte har passerat (R3).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).

8.2.9.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Kontrollanten kan ta hjälp av lantbrukaren för att verifiera djuren. Kontrollen kan utföras genom antingen en

fullständig kontroll på märkning eller så kan ett stickprov göras för att se att lantbrukaren är djurinnehavare för de individerna. Produktionsplatsnumret som redovisas för nötkreatur kontrolleras administrativt för att se om lantbrukaren står som djurinnehavare där djuren står. (CPA7)

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

8.2.9.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.9.3.3.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under rubriknivå e.

8.2.9.3.3.11. Information som är specifik för insatsen

Definition av den arealgräns per jordbruksföretag som medlemsstaten utgår från vid beräkning av nedtrappningen av stödet

Se under rubriknivå f.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av den lokala enhetsnivå som används för att ange områdena.

Se under rubriknivå f.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av tillämpningen av metoden, inklusive de kriterier som avses i artikel 32 i förordning (EU) nr 1305/2013 för avgränsningen av

de tre kategorier med områden som avses i den artikeln, inklusive beskrivning av och resultat från den noggranna avvägningen för andra områden än bergsområden med naturliga och andra särskilda begränsningar.

Se under rubriknivå f.

8.2.9.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.9.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.9.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.9.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.9.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Ersättningen är baserad på ekonomiska skillnader beroende på naturliga eller särskilda begränsningar. Dessa skillnader är beräknade utifrån olika typer av jordbruk i ett referensområde i södra Sverige och motsvarande merkostnad för vart och ett av områdena med naturliga och särskilda begränsningar.

De kalkylerade stödbeloppen har reducerats för att anpassas till den tillgängliga budgeten, till ca 55 procent, för bergsområden, där risken för att jordbruksmarken överges är större, och ca 34 procent för övriga områden. Belopp under 300 kr avrundas till 210 kr eller närmaste femtiotal kronor och belopp över 300 kronor avrundas till närmaste hundratal kronor.

Kalkylmetod

Vid beräkning av maximal stödnivå har ökade kostnader och minskade intäkter för varje typ av jordbruk och stödområde jämförts med områden i Blekinge, Skåne, Halland och Kalmar län som inte är avgränsade som områden med naturliga begränsningar. En differentiering har gjorts utifrån begränsningens svårighetsgrad i de olika kompensationsområdena 1-12. Beräkningarna görs för en eller flera representativa produktionsgrenar i de olika jordbrukstyperna. Stödet till bergsområden (32.1(a)) kommer att ingå i kalkylen för det nationella stödet till jordbruket i norra Sverige. Den sammanlagda ersättningsnivån för de

båda stödformerna kommer inte att överstiga de beräknade produktionsnackdelarna för varje område.

Växtodling: Vid beräkningarna har vårkorn används som representativ gröda för jordbrukstypen växtodling. Spannmål utgör ca 85 procent av växtodlingsgrödorna i kompensationsområdena. Minskade intäkter på grund av skördenivå inkluderas i beräkningarna. Ökade kostnader (maskinkostnader och arbetstid) på grund av företagsstruktur och fältform inkluderas. Företagsstruktur och fältform påverkas av de naturliga förutsättningarna. Topografi, stenförekomst m.m. sätter gränser för fältstorlek och andel mark som är lämplig som jordbruksmark. För spannmål har beloppet begränsats till kostnaden för etablering av grödan, för att garantera en effektiv användning av medlen.

Träda: Förutom kostnadsposter inkluderade i beräkning för spannmålens produktionskostnader, tas också hänsyn till minskat behov av bortröjning av vegetation i regioner med lägre avkastningspotential.

Vallkalkyler: Grovfoder till nötkreatur, får och getter kan produceras på ett mycket stort antal marktyper, från mycket intensiva vallar till mycket extensiva naturbetesmarker. Grovfoder kan skördas som hö, olika typer av ensilage eller betas. Vi har kalkylerat produktionskostnad och produktionsunderlägsenhet för några typiska produktionsformer och fått fram produktionskostnad och produktionsunderlägsenhet per kg TS grovfoder i de olika regionerna. Denna produktionsunderlägsenhet fördelas sedan på några olika grovfodermarker (intensiv vall, extensiv vall, betesmark, extensiv betesmark) efter deras produktionsförmåga för att få ett värde per hektar.

Högre kostnader samt lägre avkastning beaktas i beräkningen av produktionskostnad för grovfoder. Den absolut största delen av grovfoderproduktionen konsumeras på samma företag som producerar det. Det finns därför inget bra värde på grovfoder som speglar produktionskostnaderna, vilket gör beräkning av produktionsunderlägsenhet mer komplicerad än till exempel för spannmål. Den lägre avkastningen i kompensationsområdena innebär att odling av flera hektar krävs för samma antal djur. Värdet av det producerade grovfodret blir uppenbart först i nästa produktionsled. Därför beräknas ökade kostnader och minskade intäkter för djurproduktion beroende av grovfoder (sammanvägt för mjölkproduktion, självrekryterande nötkött och ungnöt) och produktionsunderlägsenheten fördelas därefter per kg torrsubstans.

Beloppen trappas ned över 200 respektive 70 ha till den andel av beloppet som beräknas motsvara kostnad i medeltal för företag med areal över gränsen. Denna andel är 80 procent.

I område 1, 2 och 3 överstiger ersättningsnivåerna 450 Euro för typ 1. Det ersatta beloppet är dock fortfarande betydligt lägre än det beräknade maximala beloppet, ca 55 procent. Från 2010-2014 minskade jordbruksarealen i de områden där kompensationsbehovet är störst med 7 procent jämfört med 1 procents minskning i hela landet under samma tid. Den höga merkostnaden beror på betydligt sämre klimat och lägre skördenivåer.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

Indelning i geografiska områden

Ersättningarna är uppdelade på 12 geografiska områden. Uppdelningen av område 1 till och med 10 utgår från skillnader i genomsnittlig temperatursumma. Områdena 1 till och med 5 avser delåtgärd 13.1 medan områdena 6 till och med 10 avser delåtgärd 13.2. Utgångspunkten för områdena 11 och 12 delåtgärd 13.3, är de särskilda begränsningar som finns närmare beskrivna i bilaga 3 tillhörande kapitel 8, åtgärd 13. Område

11 omfattar områden med stor andel betesmarker (1.22 i bilaga 3) och område med kustlinje (1.23 i bilaga 3). Område 12 omfattar öar utan bro (1.21 i bilaga 3)

8.2.9.6. Information som är specifik för åtgärden

Definition av den arealgräns per jordbruksföretag som medlemsstaten utgår från vid beräkning av nedtrappningen av stödet

Beloppet trappas ned för arealer över 200 hektar till 80 procent för typ av jordbruk 1,2 och 3. Beloppet trappas ned för arealer över 70 hektar till 80 procent för typ av jordbruk 4 och 5. Typ av jordbruk 6 utesluts.

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av den lokala enhetsnivå som används för att ange områdena.

Områden enligt 32.1 (c): Hel eller del av församling

Områden enligt 32.1 (a) och (b): Hel församling

[Angivande av områden med naturliga och andra särskilda begränsningar] Beskrivning av tillämpningen av metoden, inklusive de kriterier som avses i artikel 32 i förordning (EU) nr 1305/2013 för avgränsningen av de tre kategorier med områden som avses i den artikeln, inklusive beskrivning av och resultat från den noggranna avvägningen för andra områden än bergsområden med naturliga och andra särskilda begränsningar.

- Bergsområden är områden norr om 62:a breddgraden och vissa angränsande områden.
- Områden med väsentliga naturliga begränsningar är områden som begränsas av låg temperatur genom tröskelvärdet 1500 daggraders växtsäsong.
  Metod för fine-tuning som använts är: En vägd medelavkastning baserad på 13 vanliga grödor beräknas för varje församling. Denna medelavkastning jämförs med en referensavkastning, beräknad för samma grödor för all areal utanför bergsområde. Om församlingens medelavkastning inte överstiger 80 procent av referensavkastningen inkluderas den i område med naturliga begränsningar.
- Områden som är påverkade av särskilda begränsningar är sådana där det är nödvändigt att markförvaltningen fortgår för att bevara eller förbättra miljön, bevara landsbygden och bibehålla potentialen för turism i området, eller för att skydda kustlinjen. Som områden med särskilda begränsningar har Sverige pekat ut vissa områden utanför bergsområden och områden med väsentliga naturliga begränsningar. De utpekade områdena är de med kust (både havs- och insjökust) eller områden där andelen betesmark överstiger medelvärdet i riket samt en medelavkastning som inte överstiger 80 procent av referensavkastningen. Områden som tidigare varit avgränsade som områden med särskilda svårigheter och inte inkluderas i områden med naturliga begränsningar enligt beskrivningen i punkten ovan, är oförändrade.

Beskrivning av avgränsningar och metoder finns dessutom i följande dokument

- Description of the method used by Sweden to delimit areas other than mountain areas facing natural

constraints. November 2014. Bilaga 1 tillhörande kapitel 8, åtgärd 13

- Description of the method used for fine-tuning of the areas with significant natural constraints. Bilaga 2 tillhörande kapitel 8, åtgärd 13
- Description of the method use to delimit other areas with specific constraints. Bilaga 3 tillhörande kapitel 8, åtgärd 13
- Lista över församlingar som ingår i de avgränsade områdena enligt artikel 32.1(a), 32.1(b) och lista över hel och del av församling som ingår i de avgränsade områdena enligt artikel 32.1(c).

8.2.9.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

För att kunna söka kompensationsstöd ska företaget bruka minst 4 hektar jordbruksareal. Med ett genomsnittligt stöd på i storleksordningen 1000 kr per hektar motsvarar gränsen på 4 hektar en årlig utbetalning med 4 000 kr. Stödbeloppet för areal under 4 hektar skulle generellt vara mycket lågt i förhållande till kostnaden för lantbrukarens och myndigheternas administration. Även för gårdsstödet är gränsen 4 hektar i Sverige. I genomsnitt brukar företagen ca 45 hektar. Företag med mindre än 4 hektar jordbruksareal drivs sällan med det huvudsakliga syftet att producera för avsalu.

Villkoret att lantbrukarens utbetalning ett år måste vara minst 1000 kr är satt av administrativa skäl, och är en generell regel för i princip alla svenska jordbrukarstöd.

De av Sverige valda representativa gränserna för nedtrappning vid 70 och 200 hektar berör ca 100 000 hektar på ca 1500 jordbruksföretag. Dessa företag har i storleksordningen 23 procent av arealen som får kompensationsstöd.

Gränsen 200 hektar för typ av jordbruk 1, 2 och 3 motsvarar ungefär totalt arealbehov för det djurantal som motsvarar en mjölkgård med en mjölkrobot. Mjölkproduktion är en representativ och viktigt produktionsinriktning i de svenska kompensationsområdena. För mjölkproduktion har en mjölkrobot under senare år blivit det helt dominerande vid nybyggnation eller utökning och innebär ett förändrat kostnadsläge. Kalkylen visar på detta. Kostnadsläget har förändrats i allt snabbare takt. Från 1995 till 2000 ökade antalet mjölkkor per företag i medeltal med 6 mjölkkor. Mellan 2000 och 2006 var ökningen 15 mjölkkor och mellan 2006 och 2014 var ökningen 30 mjölkkor i medeltal, så att medelbesättningen nu har 78 mjölkkor. Det finns i nuläget inte något som tyder på att en ökning av antalet mjölkkor per företag framöver kommer att avstanna. Skulle gränsen sättas lägre skulle företag som är relativt små och som har högre kostnadsläge få en nedtrappning av stödet.

För de typer av jordbruk som inte har djurhållning av betesdjur påverkar storleken på arealen främst vilka typer av jordbruksmaskiner som är optimala. Företag med upp till 70 hektar växtodling har en maskinkedja som kostar ca 40 000 kr per hektar och en typgård större än 70 hektar har en helt annan uppsättning maskiner, med en kostnad på ca 30 000 kr per hektar.

För typ av jordbruk 4 och 5 är medelarealen ca 16 hektar. Det är en annan fördelning av arealen än i typerna av jordbruk med fodergrödor och betesdjur, där medelareal tillsammans är ca 44 hektar. För att få åtskillnader med praktisk relevans har gränsen för typ 4 och 5 därför satts lägre, 70 hektar. Gränsen 70 hektar är satt så att förhållandet blir det samma som mellan medelareal och gränsen 200 hektar för typ av jordbruk 1, 2 och 3.
44 ha / 200 ha = ca 22 %.

16 ha / 22 % = ca 70 ha.

Företag i typ 5 har ofta extensivt skötta fodergrödor. Bete förekommer, men till största del med djur som inte ingår i företagets jordbruksproduktion. Jämfört med i typ 1, 2 och 3 där 100 procent av företagen har betesdjur är andelen 3 procent av företagen i typ 5. Jämfört med typ 3 som har djurtäthet med i genomsnitt 0,25 djurenheter per hektar är genomsnittet inom typ 5 70 gånger lägre, 0,0036 djurenheter per hektar. Det finns därmed inte någon merkostnad för betesdjur inom jordbruket för typ 5.

Övriga typer av jordbruk som inte tillhör de beskrivna typerna 1 till och med 5 har inte någon merkostnad för naturliga och särskilda begränsningar och ersätts därför inte.

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas för den minsta stödberättigande skiftesstorleken.

8.2.10. M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)

8.2.10.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 33.

8.2.10.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med åtgärden är att förbättra djurvälfärden hos djur som primärt hålls för livsmedelsproduktion.

Djurvälfärdshöjande åtgärder inom **fårproduktionen** är nödvändigt med anledning av att fårskötsel i Sverige till övervägande del bedrivs extensivt och som sidoverksamhet, vilket medför behov av stödjande insatser för att säkerställa att djuren får sina näringsmässiga behov uppfyllda i alla delar av produktionscykeln. Eftersom vi har en lång stallperiod i Sverige (6 månader eller längre) läggs mycket ansvar på djurägaren att ha kunskap om djurens behov och fodrets näringsinnehåll. Detta eftersom djuren inte själva kan tillgodose sina behov på samma sätt som vid betesdrift. För att säkerställa god omvårdnad av fåren och deras tillgång till foder i enlighet med deras naturliga behov måste djurägaren ha kunskap och instrument för att analysera och planera fodertillgång och foderupptag. Det finns många djurvälfärdsvinster som uppnås genom att ligga på en balanserad och för djurets ålder och produktionsstadie anpassad utfodringsnivå. Rätt utfodring under dräktighet och digivning ger bland annat jämnare födelsevikter och bättre överlevnad hos både lamm och tackor. En välanpassad foderstat minskar också risken att fåren drabbas av hälsostörningar orsakade av över- eller underskott i näringstillförseln. Välfärdsmässigt för djuren finns här stora förbättringsmöjligheter.

En av de viktigaste förutsättningarna för att uppnå en god och hög välfärd för **suggorna** är att de ges en god omvårdnad och goda inhysningsförhållanden. Stress i alla former påverkar djurens välfärd negativt. För att undvika stress hos djuren måste produktionen och djurflöden planeras så att djuren kan hållas i homogena grupper och så att flyttar inte innebär onödig stresspåverkan på djuren. Suggor behöver också optimal utfordring med kvalitetsäkrat foder och stömaterial för att genomgående ha ett jämt hull, vilket motverkar stress relaterat till otillfredsställt näringsintag och sjukdomar, t.ex. bogsår.

Klövhälsan är en av de viktigaste parametrarna för djurvälfärd i **mjölkproduktion** och har stor betydelse för kornas hälsa, fertilitet och allmänna välmående. Därför är god skötsel av djurens klövar en betydelsefull åtgärd för att ge en god omvårdnad av kor som hålls för mjölkproduktion. Goda rutiner för kontroll, bedömning och uppföljning av mjölkkornas klövar samt vid behov, behandling av klövsjukdomar kan förbättra klövhälsan generellt. Genom systematiska och enhetliga bedömningar och registreringar av resultaten för de enskilda djurens klövhälsa kommer ett stort datamaterial att finnas både på besättningsnivå men även för mjölkkopopulationen som helhet. Detta material ger såväl djurägare och rådgivare som besättningsveterinär ett mycket bra underlag för förebyggande arbete på kort och lång sikt, samt för behandling och uppföljning. På populationsnivå kan klövhälsomaterialet användas i avelsarbetet för bättre klövhälsa. På så sätt kan resultaten komma till stor och varaktig nytta. Åtgärden syftar till att:

- anpassa foder och utfodring till djurens naturliga behov i olika produktionsfaser och produktionssystem
- skapa god omvårdnad genom planering och dokumentation av skötsel och inhysning

- upptäcka brister i omvårdnad genom systematiskt och regelbunden uppföljning
- skapa förutsättningar för en god djuromsorg

Bidrag till fokusområde

3a - Åtgärden bidrar till att på ett bättre sätt integrera primärproducenter i livsmedelskedjan genom att stöd ges till insatser som är ändamålsenliga för djurens välfärd och därmed kvaliteten i produktionen.

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

3a - Åtgärden bedöms kunna få en svag positiv påverkan på miljö, klimat och innovation. Bättre hälsa och hållbarhet leder till ökad produktivitet (större livstidsproduktion och lägre rekryteringsbehov) vilket är positivt för klimatet då det minskar växthusgasutsläppen per producerad mängd mjölk, kött m.m.

8.2.10.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.10.3.1. Extra djuromsorg för får

Delåtgärd:

- 14.1 – stöd till djurens välbefinnande

8.2.10.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att förbättra välfärden för får genom att säkerställa att djuren uppnår sitt näringsmässiga behov i relation till produktionscykeln med hjälp av förbättrad produktionsplanering och foderplanering, inkl. foderanalys, extra klippning och speciella rutiner för intoducerande av nya djur.

Djur som inte får rätt mängd näring under hela året och vid produktionscykelns olika delar far illa. Oplanerade, snabba foderbyten är negativa för idisslare och inte förenliga med en god omvårdnad av djuren. Får är ett djurslag vars näringsbehov varierar stort under året. För att djuren inte ska påverkas negativt måste det säkerställas att foder med rätt anpassat näringsinnehåll och med god hygienisk kvalitet sätts in vid rätt tillfälle i djurets årliga produktionscykel. Detta medför att lantbrukaren måste analysera sitt foder och planera sin produktion, något som inte är praxis inom fårnäringen då denna överlag är en extensiv och småskalig sidoproduktion som ofta företas med andra mål än köttproduktion, såsom öppethållande av betesmark. Många djurägare behöver ökad insikt i hur näringsbehovet förändras beroende på produktionsstadium för att bättre kunna säkerställa en god djurvälfärd genom hela produktionscykeln.

Foderanalys möjliggör gruppanpassade foderpartier vid optimal tidpunkt. Analyserat foder ger djurägaren

ökad kännedom om grovfodrets näringsinnehåll och vad som påverkar detta, t ex skördetidpunkt, artsammansättning och gödsling. Detta medför att fler djurägare blir medvetna om vad som påverkar näringsinnehållet och förutsättningar för att producera grovfoder anpassat till fårens naturliga behov i olika produktionsfaser. Då kraftfoder behövs ger analysen vägledning om vilket/vilka kraftfoder man bör komplettera med. Överutfodring av protein kan på så sätt undvikas och djuren slipper göra sig av med ett kostsamt överkott som varken är bra för djuret eller miljön.

God kunskap om mängd och kvalitet på egenproducerat foder och beräkning av fodermässiga behov under olika produktionsstadier ger att de naturliga behoven av foder tillgodoses. Produktionsplanering möjliggör även uppföljning av fårens välbefinnande, gruppering av djur med likartade behov och är en lärandeprocess för lantbrukaren. Det är då även enklare att utreda om något inträffar som påverkar djuren, vilket förbättrar djuromsorgen. En produktionsplan innehåller bl a betesplanering, klippning och slakt. Planen underlättar för djurägaren att i god tid förbereda och planera åtgärder som främjar djurens välbefinnande vilket höjer sannolikheten att dessa genomförs vid rätt tidpunkt under året, såsom klippning när detta är som bäst för djuren. Planering gör även att försämrad djurvälfärd genom uppkommen foder- eller betesbrist vid slaktkö undviks och betesplanering medför att rätt betesmarker används i enlighet med vad som är bäst för djuren under årets variationer.

Foder ska ha god hygienisk kvalitet för att djur ska uppnå sitt näringsmässiga behov. Väl planerad och genomförd utfodring ger goda förutsättningar men skapar inte en garanti för att alla djur får den näring de behöver. Det enskilda djurets välfärd måste därför kontrolleras och säkerställas. En åtgärd är att vid ett antal strategiskt valda tillfällen under året bedöma djurens hull. Hullbedömning möjliggör gruppering av får efter hur väl de tillgodogör sig foder så att t ex djur med mindre hull får gå på mer näringsrika beten och/eller få stödfodring.

Hullbedömning är viktigt då det är svårt att se hullet pga ullen. Ullen försvårar för djuren att göra sig av med överskottsvärme, vilket förutom att momentant försämra djurets välbefinnande, försämrar matlusten och möjligheten att tillgodose näringsbehovet. Det är viktigt för djurens välfärd att pälsen är i gott skick för att undvika klåda och hudbesvär, förbättra förlossningshygien och undvika att lamm får i sig föroreningar vid di och försvagas, far illa och inte tillgodogör sig näring för att uppnå sitt näringsmässiga behov. Fåren bör därmed klippas mer än den enda gång per år som är lagstadgad. Under kyligare perioder kan en hygienklippning runt fårets lår ersätta en vanlig klippning. Tätare klippningar ger även tillfälle till omfattande kontroll av hela djuret så att t ex ohyra kan upptäckas och åtgärdas.

Vid utökning av besättningen med nya djur är det viktigt för inkommande djurs väbefinnande att djuret får ett anpassat mottagande och en introduktion i den nya flocken. Nya djur bör hållas åtskilda från övrig besättning under en tid för att ställa om till nya förhållanden. Idisslare är känsliga för foderbyte, vilket blir fallet vid byte av bestättning. För att minska risken för störningar i fodersmältningen och därmed undvika en period av försämrad djurvälfärd genom att det naturliga näringsbehovet inte blir tillfredsställt så bör foderomställningen göras succesivt, t ex genom att foder tas med från ursprungsbesättningen och succesivt blandas med det nya fodret.

För god effekt av åtgärderna ska alla djur i besättningen omfattas samtidigt som hänsyn tas till enskildas specifika behov. God djurvälfärd uppnås genom flera samverkande åtgärder som förstärker varandra. En åtgärd kan skapa förutsättning för eller vara beroende av en annan. Därför är ersättningen utformad som ett paket med en serie av åtgärder på några centrala områden.

Djur som ger rätt till ersättning är får som används i avel eller är äldre än ett år. Samtliga djur som ger rätt

till ersättning i en besättning ska hållas och skötas i enlighet med villkoren för ersättningen.

Alla villkor i ersättningen innebär strängare normer än vad som gäller enligt lag eller gängse praxis för produktionsmetoder inom området ”vatten, foder och omvårdnad i enlighet med djurens naturliga behov” (artikel 10 a i förordning 807/2014).

Besättningsnivå

På denna nivå läggs grunden för en djurhållning och produktion med hög standard för djurens välfärd.

Ett produktionsår består av många aktiviteter som behöver planeras och förberedas. Ett får utvecklas från nyfödd till könsmogen individ under kortare tid än ett år. Sveriges nordliga läge med stora årstidsskillnader medför att djuren hålls under mycket olika villkor under sommaren jämfört med vintern. För många aktiviteter är det viktigt att de utförs vid lämplig tidpunkt, mer eller mindre begränsad i tid, och där konsekvenserna av förseningar kan bli stora. Dålig eller bristfällig planering och framförhållning kan leda till negativa konsekvenser för djurens välfärd. För att förebygga detta måste djurägaren göra en plan för när de mest väsentliga händelserna ska äga rum och när aktiviteter utförs under det kommande året. Planen ger djurägaren anledning att skaffa sig kunskap om åtgärderna i sig och hur de ska utföras samt om när under året detta passar bäst. Vissa aktiviteter av stor betydelse för en god omvårdnad kan behöva en mer detaljerad beskrivning i planen.

För att kunna ge djuren en väl anpassad utfodring under hela den tid av året då de inte helt går på bete krävs kännedom om mängd och kvalitet på det hemodlade fodret. Därför behöver detta inventeras efter avslutad skörd. Om det hemodlade fodret inte räcker till i mängd eller kvalitet behöver extra foder köpas in vilket kräver planering och framförhållning för att undvika hastiga foderbyten eller att mindre lämpligt foder måste användas.

Djurgruppnivå

På denna nivå inriktas åtgärderna på ett av de mest centrala områdena och område av stor betydelse för djurens välfärd och för att de ska få en god omvårdnad.

Den huvudsakliga åtgärden är att säkerställa att fåren får foder i mängd och kvalitet anpassat till deras naturliga behov i olika stadier och åldrar. Växande djur har ett större näringsbehov än vuxna djur. Tackor med lamm har större behov. Tackor med stort näringsbehov kan behöva få del av det bättre fodret som finns tillgängligt. Ensilerat eller torkat vallfoder är det vanligaste fodret i svensk fårhållning och kännedom om detta foders näringsinnehåll är därför en grundförutsättning. Merparten av det grovfoder som ges till fåren är vanligtvis odlat på den egna gården. Djurens behov av foder varierar kraftigt bland annat utifrån produktionsstadium och ålder. I vissa stadier måste vallfodret kompletteras med kraftfoder och mineraler och vitaminer. För att djuren ska få rätt mängd foder och rätt mängd av olika fodermedel måste det finnas en beräkning av detta som djurägaren kan följa. Kunniga djurägare kan göra dessa beräkningar själva men det är vanligt att djurägaren tar en rådgivare till hjälp.

Individnivå

Trots väl fungerande åtgärder på besättnings- och gruppnivå finns en möjlighet att förbättra enskilda djurs välfärd genom direkta insatser med fokus på det enskilda djuret. En väl planerad och genomförd utfodring kan skapa goda förutsättningar men är inte en garanti för att djuren får den näring de behöver. Åtgärder behövs därför för att kontrollera och säkerställa enskilda djurs välfärd. Sådana åtgärder är att vid ett antal strategiskt väl valda tillfällen under året bedöma djurens hull samt att säkerställa att djurens päls hålls i gott skick. Dessa åtgärder ger också djurägaren information om hur åtgärderna på besättningsen fungerat och om förändring krävs.

Djurmaterialet i besättningen förnyas vanligtvis genom att nya avelsdjur väljs ut bland de egna lammen. Vid utökning eller vid behov av nytt genetiskt material måste dock djur från andra besättningar föras in. Det är viktigt att dessa djur ges ett väl anpassat mottagande och introduktion i den nya flocken.

8.2.10.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Djurvälfärdsersättning, per djurenhet

8.2.10.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien
- Rådsdirektiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 10
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2013:14) om förebyggande och särskilda åtgärder avseende hygien m.m. för att förhindra spridning av zoonoser och andra smittämnen

8.2.10.3.1.4. Stödmottagare

Djurägare som har får

8.2.10.3.1.5. Stödberättigande kostnader

- Analys av foder
- Arbetskostnader
- Köpta tjänster, såsom rådgivning och professionell fårklippare

8.2.10.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättning är registrerad djurhållare på sitt produktionsplatsnummer
- Den som söker ersättning måste ha minst en djurenhet i sin ansökan om åtagande
- Den som söker ersättning ska vara en aktiv lantbrukare i den mening som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1307/2013

8.2.10.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.10.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

2 304 kr/DE

Ersättningsnivå

2 000 kr/DE

Beräknade stödbelopp för extra djuromsorg för får som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

8.2.10.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.10.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För djurvälfärd har vissa generella risker identifierats (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (R): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar i regelverk (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För djurvälfärd anses dessa risker vara högst:

- Lantbrukaren har otydlig dokumentation vilket gör det svårt att verifiera om villkoret är uppfyllt (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).
- Det är svårt för kontrollanten att bedöma om hullbedömningen är korrekt gjord (R5).

8.2.10.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden

och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Den skrivna instruktionen till kontrollanten ska vara tydlig och utförlig. Tydlig och utförlig information ska även finnas på webbplatsen. Även mallar som lantbrukaren kan använda för att få med all nödvändig information tas fram (CPA2).

Kontrollanten kan ta ett stickprov för att se att den hullbedömning som lantbrukaren har gjort är rimlig (CPA7).

8.2.10.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.10.3.1.10. Information som är specifik för insatsen

Definition och angivande av de nationella krav och unionskrav som motsvarar de bindande normer som fastställs enligt avdelning VI kapitel I i förordning (EU) nr 1306/2013

Av (EU) nr 1306/2013 bilaga II framgår att Rådets direktiv 98/58/EG artikel 4 utgör föreskrivna verksamhetskrav. Detta innebär att alla djur som ska skyddas av direktivet och som ingår i en stödsökande lantbrukares jordbruksverksamhet omfattas av tvärvillkoren.

Den svenska lagstiftningen som gäller djurskydd och djurens välbefinnande regleras genom djurskyddslagen (1988:534) och förordningar samt föreskrifter utfärdade av regeringen och myndigheter

med stöd av lagen.

Lagstiftningen syftar till att ge djuren en hög välfärdsnivå. Bestämmelserna (2 och 4 §§ djurskyddslagen) anger att djuren ska hållas och skötas i en god djurmiljö som främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. I djurskyddsförordningen (1988:539) finns förtydligande och preciseringar av bestämmelser i djurskyddslagen.

För hållande och skötsel av får finns det detaljerade tillämpningsföreskrifter i 1 och 4 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m. (L100). Generellt kan sägas att de regler som återfinns i 1 kap L 100 implementerar Rådets direktiv 98/58/EG (fortsättningsvis benämns som ”direktivet”) men att det ställer i flera avseenden mer långtgående krav jämfört med direktivet. Vad gäller tillämpningsföreskrifterna i 4 kap. L 100, särskilda bestämmelser för får, så saknas motsvarande krav i direktivet.

I Sverige krävs att får sommartid hålls på bete eller på annat sätt ges tillfälle att vistas ute. Dessa regler finns i 4 kap. 6 och 7 §§ L100. Kravet har sin utgångspunkt från djurskyddslagen som anger att djur ska ges möjlighet att bete sig naturligt.

Ett annat krav är utrymmeskraven vid foderhäck eller foderbord (4 kap.12 § L100). Enligt 1 Kap. 28 § L100 ska djur dagligen ges foder av lämplig struktur. Fodergivan ska garantera en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel. Dessa regler införlivar direktivets krav bilaga sid. 14-17. Sverige har dessutom valt att gå utöver direktivets krav och föreskriva om minsta utrymme vid foderplats. Skälet till detta är att säkerställa att det enskilda fåret får i sig så mycket näring som det behöver.

För att ytterligare säkerställa det enskilda djurets näringsintag finns också regler i 4 kap. 10 § L100. Denna regel innebär att en transponder- eller responderstyrd foderstation inte får användas av fler får än att alla hinner äta sin dygnstilldelning inom tolv timmar.

Ett annat krav är att får ska ha tillgång till lämpligt grovfoder som tillgodoser deras sysselsättningsbehov (4 kap 5 § L100). Får är idisslare och ägnar största delen av sin vakna tid åt att äta eller idissla.

Liggytor på spaltgolv bidrar ofta till en karg och dragig miljö i motsats till ströbädd. Från och med år 2017 gäller därför i samtliga svenska fårstallar att fårens liggytor inte får bestå av gödseldränerande golv (4 kap. 8 § L100).

För att tillgodose fårens naturliga beteendebehov som bland annat innefattar behovet av att leva i flock, ställs i 4 kap. 2 § L100 krav på att får ska hållas i par eller grupp. Stadigvarande ensamhållning är inte djurskyddsmässigt acceptabelt då det på sikt kan leda till beteendestörningar och försämrad djurvälfärd.

Under vinterperioden hålls djuren vanligtvis inomhus i stallar. Denna stallperiod sträcker sig vanligen över 6 månader. En god stallmiljö är en grundförutsättning för djurens välbefinnande och hälsa. Till en god stallmiljö räknas bland annat bra luft, lågt buller och ljus. 1 kap. 27 § L 100 regleras att bullret i stallet inte får ha en sådan nivå och frekvens att det påverkar djurens hälsa negativt och att djur endast tillfälligtvis får utsättas för mekaniskt buller över 65 dBA. För luftkvaliteten finns angivna gränsvärden för luftfuktighet, ammoniak, koldioxid, svavelväte och organiskt damm (1 kap. 20 och 21 §§ L100). I de svenska reglerna finns också krav på att djurstallar ska ha ljusinsläpp för dagsljus (1 kap. 24§ L100). Djuren ska också ha tillgång till dagsljus och belysning som stödjer deras dygnsrytm och beteendebehov (1 kap. 23a § L100). Eftersom det är vanligt att tackorna lammar inne i stallet finns regler som säger att lamningsboxar ska kunna ställas i ordning. (4 kap.9 § L100). Minsta utrymme i en sådan box regleras i 4 kap 16 § L 100.

Hur fåren ska skötas regleras också i 4 kap. 3 § L100. Denna paragraf anger att fårens klövar ska inspekteras regelbundet och verkas vid behov. Hur ofta detta ska ske anges dock inte. I 4 kap. 4 § L100 regleras kravet på klippning som ska ske vid behov och med högst ett års intervall.

Beskrivning av den metod och de agronomiska/zootekniska antaganden och parametrar, inklusive den beskrivning av de baskrav som avses i artikel 33.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje specifik typ av åtaganden, som används som referens för de beräkningar som motiverar merkostnader och förlorad inkomst till följd av det åtagande som gjorts

Ersättningen för extra djuromsorg för får är beräknad på de kostnader som uppstår för att genomföra villkoren som ingår i åtagandet. Kostnaderna består av den extra arbetstid som krävs för att genomföra villkoren, kostnader för köpt rådgivning, kostnader för en extern fårklippare och kostnader för analyser utförda av ett ackrediterat laboratorium.

Baseline för denna ersättning är att sköta fåren i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning och praxis och ingen ersättning betalas därför för detta. I detta ingår att vidta åtgärder om hullbedömningen visar att djuren är för under- eller överviktiga.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.10.3.2. Extra djuromsorg för suggor

Delåtgärd:

- 14.1 – stöd till djurens välbefinnande

8.2.10.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att suggornas välfärd förbättras genom förebyggande av stress hos djuren, vilket kan ske genom god produktionsplanering, analys av foder och strömaterial, utfordringsrutiner och uppföljning.

För beskrivning av åtgärden, se bilaga tillhörande kapital 8, åtgärd 14.

8.2.10.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Djurvälfärdsersättning, per djurenhet

8.2.10.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien
- Rådsdirektiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur
- Rådets direktiv 2001/88/EG av den 23 oktober 2001 om ändring av direktiv 91/630/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 10
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Rådets direktiv 2001/88/EG av den 23 oktober 2001 om ändring av direktiv 91/630/EEG om fastställande av lägsta djurskyddskrav vid svinhållning
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m.
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2013:14) om förebyggande och

särskilda åtgärder avseende hygien m.m. för att förhindra spridning av zoonoser och andra smittämnen

8.2.10.3.2.4. Stödmottagare

Djurägare som har suggor och betäckta gyltor för smågrisproduktion.

8.2.10.3.2.5. Stödberättigande kostnader

- Arbetskostnader
- Analyser av foder, vatten och strömaterial

8.2.10.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättning är registrerad djurhållare på sitt produktionsplatsnummer
- Den som söker ersättning ska vara en aktiv lantbrukare i den mening som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1307/2013

8.2.10.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.10.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

2 137 kr/DE

Ersättningsnivå

2 000 kr/DE

Beräknade stödbelopp för extra djuromsorg för suggor som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

8.2.10.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.10.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För djurvälfärd har vissa generella risker identifierats (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Riskerna har följande underliggande orsaker (RC) sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar i regelverk (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För djurvälfärd anses dessa risker vara högst:

- Lantbrukaren har otydlig dokumentation vilket gör det svårt att verifiera om villkoret är uppfyllt (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).

8.2.10.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För

handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Den skrivna instruktionen till kontrollanten ska vara tydlig och utförlig. Tydlig och utförlig information ska även finnas på webbplatsen. Även mallar som lantbrukaren kan använda för att få med all nödvändig information tas fram (CPA2).

8.2.10.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.10.3.2.10. Information som är specifik för insatsen

Definition och angivande av de nationella krav och unionskrav som motsvarar de bindande normer som fastställs enligt avdelning VI kapitel I i förordning (EU) nr 1306/2013

Se bilaga tillhörande kapitel, åtgärd 14

Beskrivning av den metod och de agronomiska/zootekniska antaganden och parametrar, inklusive den beskrivning av de baskrav som avses i artikel 33.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje specifik typ av åtaganden, som används som referens för de beräkningar som motiverar merkostnader och förlorad inkomst till följd av det åtagande som gjorts

Ersättningen för extra djuromsorg för suggor är beräknad på de kostnader som uppstår för att genomföra villkoren som ingår i åtagandet. Kostnaderna består av den extra arbetstid som krävs för att genomföra villkoren och kostnader för analyser utförda av ett ackrediterat laboratorium.

Baseline för denna ersättning är att sköta grisarna i enlighet med svensk djurskyddslagstiftning och praxis och ingen ersättning betalas därför för detta. I detta ingår att vidta åtgärder om hullbedömningen visar att djuren är för under- eller överviktiga. Ersättning betalas heller inte för kravet på fem dagars tomtid i stallarna mellan varje djuromgång.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.10.3.3. Utökad klövhälsovård för mjölkkor

Delåtgärd:

- 14.1 – stöd till djurens välbefinnande

8.2.10.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att förbättra klövhälsan hos mjölkkor, vilket görs genom ökat antal verkningar per år, rutiner för kontroll, bedömning och uppföljning av mjölkkornas klövar samt vid behov, behandling av klövsjukdomar.

Klövhälsan är en av de viktigaste parametrarna för djurvälfärd i mjölkproduktion och har stor betydelse för kornas hälsa, fertilitet och allmänna välmående. Därför är god skötsel av djurens klövar är en betydelsefull åtgärd för att ge en god omvårdnad av kor som hålls för mjölkproduktion.

Regelbunden besiktning och verkning av klövar ger underlag för direkta åtgärder men också information om besättningens generella klövhälsostatus. I samband med verkningen görs en klövhälsoplan där åtgärderna specificeras. Det innebär att på lång sikt är det förebyggande arbetet det viktigaste för att undvika problem och skapa god djurhälsa. Genom regelbundna besiktningar av klövarnas hälsa kan resultatet av dessa åtgärder utvärderas och planen anpassas. Klövvård är alltså mer än bara klövverkning. Det är även att en certifierad klövvårdare gör en bedömning av klövhälsan och samtidigt ger vissa grundläggande råd om hur klövhälsan kan förbättras. Klövvårdaren ska också kunna ställa rätt sjukdomsdiagnos och göra rätt behandling och efterbehandling.

Under 2013 var 2 240 av landets drygt 4 500 mjölkproducenter anslutna till organiserad klövhälsovård. 189 000 kor i 1 756 besättningar besiktigades och verkades under året. Av dessa kor besiktigades och verkades 108 000 kor en gång per år, 67 000 kor två gånger per år och knappt 14 000 kor tre gånger per år. Det totala antalet mjölkkor i landet i december 2013 var 346 122 stycken. Endast 23 procent av korna verkades således mer än en gång per år, (Växa Sverige, Klövhälsostatistik för 2013).

Enligt EFSA bör kornas klövar besiktigas och vid behov verkas med högst 6 månaders mellanrum. Det bör också finnas ett system för att övervaka förekomst och allvar av hälta genom en bedömning av kornas rörelser och klövskador var tredje till sjätte månad i alla mjölkkobesättningar. (*Scientific Opinion of the Panel on Animal Health and Welfare on a request from the Commission on the risk assessment of the impact of housing, nutrition and feeding, management and genetic selection on leg and locomotion problems in dairy cows. The EFSA Journal (2009) 1142, 1-57).* Vid ett klövvårdsmöte i Danmark i oktober 2014 framkom att man i Danmark rekommenderar att verkning ska göras en gång per 3000 kg producerad mjölk. En högproducerande ko skulle således behöva verkas 3-4 gånger per år. (Bergsten, Christer. Personligt meddelande).

Alla villkor i ersättningen innebär strängare normer än vad som gäller enligt lag eller gängse praxis för produktionsmetoder inom området ”vatten, foder och omvårdnad i enlighet med djurens naturliga behov” (artikel 10 a i förordning 807/2014). Enligt 2 kap 4 § Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m., ska mjölkkornas klövar inspekteras regelbundet och verkas vid behov.

Besättningsnivå

Avgörande för bra klövhälsa är skötsel av djuren och djurens miljö. Därför måste arbetet börja på besättningsnivå. En viktig del i arbetet är klövhälsoplanen. Den ska upprättas för och anpassas till situationen i den specifika besättningen och specificera de förebyggande insatser som behöver göras när det gäller till exempel miljö och skötsel. Klövhälsoplanen ska följas upp och uppdateras och genomförda aktiviteter ska noteras.

Individnivå

Samtliga kor i besättningen som hålls för mjölkproduktion ska besiktigas och verkas funktionellt minst två gånger per år. Det gäller kons samtliga klövar. Klövsjukdomar ska behandlas på lämpligt sätt. Besiktning och verkning ska ske med minst tre månaders mellanrum och göras av en certifierad klövvårdare.

I samband med besiktning och verkning ska varje klöv bedömas och registreras i enlighet med Växa Sveriges klövhälsorapport eller motsvarande. Registrering ska göras vid båda verkningstillfällena. Klövverkarnaren bedömer klöven och registrerar klövens form, förekomst av infektioner, sår med mera

8.2.10.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Djurvälfärdsersättning, per djurenhet

8.2.10.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 183/2005 av den 12 januari 2005 om fastställande av krav för foderhygien
- Rådsdirektiv 98/58/EG av den 20 juli 1998 om skydd av animalieproduktionens djur
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014, artikel 10
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar för ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan för jordbrukarstöd
- Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m.

8.2.10.3.3.4. Stödmottagare

Djurägare som har mjölkkor

8.2.10.3.3.5. Stödberättigande kostnader

- Utgifter för besiktning, verkning och registrering utförd av klövvårdare.
- Utgifter för arbete

8.2.10.3.3.6. Villkor för stödberättigande

- Den som söker ersättning är registrerad djurhållare på sitt produktionsplatsnummer
- Den som söker ersättning ska vara en aktiv lantbrukare i den mening som avses i artikel 9 i förordning (EU) nr 1307/2013

8.2.10.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Sökande som uppfyller villkoren får ersättning enligt fastlagda ersättningsnivåer under förutsättning att det finns tillgängliga budgetmedel.

8.2.10.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Maximal ersättningsnivå enligt kalkyl

231 kr/DE

Ersättningsnivå

220 kr/DE

Beräknade stödbelopp för utökad klövhölsovård för mjölkkor som är lägre än 1 000 kronor per stödår betalas inte ut.

8.2.10.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.10.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För djurvälfärd har vissa generella risker identifierats (R). Dessa är bristfälliga kontrollsystem (R3), villkor som är svåra att kontrollera (R5), IT-system (R8) och återkrav (R9). Riskerna har följande underliggande orsaker (RC): sanktionssystemet var inte proportionerligt (RC01), sökande förstår inte eller uppmärksammar inte ändringar i regelverk (RC02), samt villkor som är svåra att kontrollera (RC06).

Specifika risker

För djurvälfärd anses dessa risker vara högst:

- Lantbrukaren har otydlig dokumentation vilket gör det svårt att verifiera om villkoret är uppfyllt (R5).
- Kontrollanter kan göra olika bedömningar av likartade situationer (R3).
- Det kan vara svårt för kontrollanten att avgöra om alla mjölkkors klövar är besiktigade två gånger om året och verkade vid behov (R5).

8.2.10.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett

webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Sanktionsskalor har tagits fram och kommer att ingå i de nationella föreskrifterna (CPA8).

Under tiden åtgärderna har arbetats fram har de hela tiden utvärderats utifrån att de ska vara verifierbara och kontrollerbara och om det har behövts har villkoren justerats (CPA5).

Risken bemöts genom riskbedömning och efterkontroll. Lantbrukaren kan ange hur planen för säsongen ser ut och komplettera med foton eller dokumentation när villkoret har blivit uppfyllt. Även efterkontroller för att kontrollera det specifika villkoret görs (CPA7).

För att likrikta bedömningarna som kontrollanterna ska göra används kalibreringsövningar, utbildningar, information och en tydlig och utförlig skriven instruktion (CPA1).

Den skrivna instruktionen till kontrollanten ska vara tydlig och utförlig. Tydlig och utförlig information ska även finnas på webbplatsen. Även mallar som lantbrukaren kan använda för att få med all nödvändig information tas fram (CPA2).

Förutom att kontrollera dokumentation ska även kontroll göras stickprovsvis mot andra dokument, exempelvis faktura från certifierad klövvårdare (CPA7).

8.2.10.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.10.3.3.10. Information som är specifik för insatsen

Definition och angivande av de nationella krav och unionskrav som motsvarar de bindande normer som fastställs enligt avdelning VI kapitel I i förordning (EU) nr 1306/2013

Av (EU) nr 1306/2013 bilaga II framgår att Rådets direktiv 98/58/EG artikel 4 utgör föreskrivna verksamhetskrav. Detta innebär att alla djur som ska skyddas av direktivet och som ingår i en stödsökande lantbrukares jordbruksverksamhet omfattas av tvärvillkoren.

Den svenska lagstiftningen avseende djurskydd och djurens välbefinnande regleras genom djurskyddslagen (1988:534) och förordningar samt föreskrifter utfärdade av regeringen och myndigheter med stöd av lagen.

Lagstiftningen syftar till att ge djuren en hög välfärdsnivå. Bestämmelserna (2 och 4 §§ djurskyddslagen) anger att djuren ska hållas och skötas i en god djurmiljö som främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att

bete sig naturligt. I djurskyddsförordningen (1988:539) finns förtydligande och preciseringar av bestämmelser i djurskyddslagen. Ett sådant förtydligande är kravet på att nötkreatur som hålls för mjölkproduktion och som är äldre än 6 månader ska hållas på bete sommartid. Denna grundläggande regel finns i 10 § djurskyddsförordningen och baseras på att djuret ska ges möjlighet att utöva sitt naturliga beteende.

Svensk djurskyddslagstiftning har utöver ovan nämnda grundkrav särskilda tillämpningsföreskrifter. När det gäller hållande och skötsel av mjölkkor så återfinns dessa i 1 och 2 kap. Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd (SJVFS 2010:15) om djurhållning inom lantbruket m.m. (L100). Dessa föreskrifter implementerar i huvudsak Rådets direktiv 98/58/EG (fortsättningsvis benämns som direktivet) men ställer i flera avseenden mer långtgående krav.

I djurskyddsförordningen ställs det krav på att mjölkkor ska hållas på bete under sommaren. Hur och när bete ska anordnas föreskrivs mer detaljerat i 2 kap. 25 – 30 §§ L 100. För att tillgodose mjölkkornas naturliga beteendebehov som bland annat innefattar behovet av social kontakt, så föreskrivs detta i 2 kap. 3b § L 100.

För att säkerställa en god djurvälfärd ställs i 1 kap. 7 § L 100 krav på att djur ska hållas tillfredsställande rena. Med tillfredsställande rena menas att djuren ska skötas på ett sådant sätt att gödsel, urin och annan smuts inte fastnar på djuren.

Ett annat krav är att djurens klövar ska inspekteras regelbundet och verkas vid behov. Detta framgår av 2 kap. 4 § L 100. Hur ofta klövarna ska inspekteras och verkas anges dock inte.

Under vinterperioden hålls djuren i svenska besättningar normalt inomhus. Denna stallperiod sträcker sig vanligen över 6 månader. En god stallmiljö kännetecknas av ändamålsenliga utrymmen. För att säkerställa detta ställs därför följande krav:

- 2 kap. 1 § L 100. I alla stallar som byggs efter 30 juni 2010 ska nötkreatur hållas i lösdrift. Lösdrift som inhysningssystem medverkar till att djuren får ökade möjligheter att tillgodose sina naturliga rörelsebehov och underlättar också djurens möjlighet till social kontakt.
- 2 kap. 35, 37-40 §§ reglerar vilket minsta utrymme mjölkkor ska ha i boxar, bås och gångar.
- 2 kap. 12 och 15 §§ L100 Kor och kvigor ska kalva lösgående. I besättningar med kor eller kvigor som ska kalva ska det inför kalvningen finnas kalvningsboxar. Kraven ställs för att underlätta för kon att bete sig naturligt under förlossningen och för att skapa ett utrymme som är lämpligt ur smitt- och hygiensynpunkt.
- 1 kap. 12 och 13 §§ L 100. Golv och liggytor ska ha en jämn och halksäker yta. Jämna halksäkra golv minskar risken för bl a fläkskador. Liggytor ska hållas rena och torra samt vara anpassade efter djurslag och stallklimat (termisk komfort)
- 2 kap 17 § L 100. Liggytan för mjölkkor får inte bestå av dränerande golv. I 16 § djurskyddsförordningen finns grundläggande bestämmelser om att mjölkkor ska ha en godtagbar bädd av halm eller annat jämförbart material på liggplatsen.
- I 15 § djurskyddsförordningen anges att utrustning som ger djur en elektrisk stöt i avsikt att styra deras beteende inte får användas.

I en god stallmiljö ingår bl a att djuren säkerställs bra luft, låg bullernivå, termisk komfort och dagsljus. Därför regleras i 1 kap. 27 § L 100, att bullret i stallet inte får ha en sådan nivå och frekvens så att det

påverkar djurens hälsa negativt. Där föreskrivs också att djur endast tillfälligtvis får utsättas för mekaniskt buller över 65 dBA.

För luftkvalitetet (1 kap. 20 och 21 §§ L100) finns angivna gränsvärden för luftfuktighet, ammoniak, koldioxid, svavelväte och organiskt damm (1 kap. 20 och 21 §§ L100). I 1 kap. 19 § L 100 regleras också att djuren i stall ska ha ett klimat som är anpassat till djurslaget och djurhållningsformen (termisk komfort). I de svenska reglerna finns även krav på att djurstallar ska ha ljusinsläpp för dagsljus (1 kap. 24§ L100). Djuren ska också ha tillgång till dagsljus och belysning som stödjer deras dygnsrytm och beteendebehov (1 kap. 23a § L100).

Beskrivning av den metod och de agronomiska/zootekniska antaganden och parametrar, inklusive den beskrivning av de baskrav som avses i artikel 33.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje specifik typ av åtaganden, som används som referens för de beräkningar som motiverar merkostnader och förlorad inkomst till följd av det åtagande som gjorts

Ersättningen för utökad klövhälsovård för mjölkkor är beräknad på de kostnader som uppstår för att genomföra villkoren som ingår i åtagandet. Kostnaderna består av extra arbetstid för djurägaren i samband med klövhälsovård och kostnader för en godkänd klövvårdare som utför verkningar och registrering i klövhälsorapporten. Kostnader finns också för att klövvårdaren och djurägaren gemensamt uppdaterar företagets klövhälsoplan.

I ersättningen finns villkoret att mjölkkorna verkas två gånger om året men baseline är att mjölkkor verkas en gång om året. Därför betalas det bara ersättning för en verkning. Registrering i klövhälsorapporten går utöver baseline eftersom det inte ingår i praxis och därför betalas för två registreringar per år och mjölkko. I baseline ingår även att behandla eventuella klövsjukdomar som upptäcks i samband med klövhälsovården.

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

8.2.10.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.10.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.10.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.10.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.10.5. Information som är specifik för åtgärden

Definition och angivande av de nationella krav och unionskrav som motsvarar de bindande normer som fastställs enligt avdelning VI kapitel I i förordning (EU) nr 1306/2013

Se under delåtgärd

Beskrivning av den metod och de agronomiska/zootekniska antaganden och parametrar, inklusive den beskrivning av de baskrav som avses i artikel 33.2 i förordning (EU) nr 1305/2013, som är relevanta för varje specifik typ av åtaganden, som används som referens för de beräkningar som motiverar merkostnader och förlorad inkomst till följd av det åtagande som gjorts

Se under delåtgärd

8.2.10.6. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutveckling och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas för när och för vilken omfattning stödmyndigheten får avslå, häva eller avsluta åtaganden, anpassa efter administrativ kontroll eller kontroll på plats samt när undantag från skötselvillkoren får beviljas.

Extra djuromsorg för får

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken period djuren ska hållas och hur djuren får bytas ut, tidpunkt för när foderinventering och foderstatsberäkning ska göras, hur foderstatsberäkningen, hullbedömning och hygienklippning ska göras, hur foderinventering, foderstatsberäkning och hullbedömningen ska dokumenteras, produktionsplanens innehåll samt mottagningsförfarandet för nya djur i besättningen.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 1-åriga åtaganden som kan sökas varje år under programperioden.

Extra djuromsorg för suggor

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken period djuren ska hållas och hur djuren får bytas ut, vilken räknings- och hållandeperioden är, hur skötselrutinerna ska se ut, hur utformning av stallavdelning ska se ut, vad analyser av foder, vatten eller strömaterial minst ska omfatta, hur kontrollen av utfodringen, produktionsuppföljningen och hur hullbedömningen ska utföras samt innehåll i produktionsplan.

Ersättningsberättigande djur är suggor och betäckta gyltor i smågrisproduktion. Åtaganden inom denna insats kommer att vara 1-åriga åtaganden som kan sökas varje år under programperioden.

Utökad klövhälsovård för mjölkkor

I svensk förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och Statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om miljöersättningar, ersättningar till ekologisk produktion, kompensationsstöd och djurvälfärdsersättningar kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är: vilken period djur ska hållas och hur de får bytas ut, innehåll i klövhälsoplanen samt kraven för certifiering av klövvårdare.

Åtaganden inom denna insats kommer att vara 1-åriga åtaganden som kan sökas varje år under programperioden.

8.2.11. M16 – Samarbete (artikel 35)

8.2.11.1. Rättslig grund

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013, artikel 35

8.2.11.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid på en landsbygd som präglas av problem som är en följd av glesa strukturer. Landsbygden kan inte erbjuda samma stödjande förutsättningar till företag och befolkning som i mer tätbefolkade områden. Syftet är också att samarbeta transnationellt, inte minst i projekt enligt artikel 89 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1303/2013 och Östersjöstrategin. Projekten ska genomföras som helt nya samarbetsprojekt eller genom att pågående projekt samordnas för att nå synergieffekter.

Denna åtgärd består av samarbetsprojekt för innovation inom jordbruksverksamhet, inklusive trädgårds- och rennäring inom ramen för det upplägg som är kopplat till det europeiska innovationspartnerskapet, EIP. Detta finns inom delåtgärden 16.1 och fokusområdena 2a, 3a, 4abc, 5c och 5d.

Det finns också samarbetsprojekt som ligger utanför EIP inom delåtgärd 16.2, 16.4 16.5 och 16.9. Beviljade projekt sorteras in under något av fokusområdena 2a, 3a, 4abc, 5c och 5d, 6a, 6b och 6c beroende på dess inriktning.

Inom ramen för samarbetsåtgärden kan även transnationella samarbeten stödjas, inte minst projekt enligt artikel 89 Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 1303/2013 och Östersjöstrategin. Detta gäller också projekt inom EIP. De som redan har ett beviljat projekt eller som beviljas projekt inom åtgärderna 1, 2 samt 16 kan även få ett stöd för att ha ett samarbete med liknande projekt i andra EU-länder. Stöd ges då till utgifter för att träffa personer som driver liknande projekt, som exempelvis utgifter för resor, uppehälle och för att ta emot besök. Syftet är att kunna utbyta erfarenheter och få kunskap om resultat från andra EU-länder eller hur man arbetar i andra liknande projekt inom EU.

Projekten får inte vara längre än 7 år.

Inom samarbetsåtgärden kan stöd till investeringar endast ges för lokal serviceutveckling, delåtgärd 16.2 i fokusområde 6b samt för innovationsprojekt i delåtgärd 16.1 EIP. Investeringar som kopplar till andra projekt inom samarbetsåtgärden får istället sökas separat inom investeringsstöden i åtgärderna 4, 6, 7 och 8. Även investeringar inom EIP bör i största möjliga mån sökas inom dessa åtgärder.

Bidrag till fokusområde

1b - Samarbeten, pilotprojekt och arbeten i innovationsgrupper inom EIP stärker banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion samt forskning och innovation.

2a – Samarbeten, pilotprojekt och arbeten i innovationsgrupper inom EIP för att öka konkurrenskraften inom lantbruket samt för ökad miljöhänsyn och konkurrenskraft inom skogsbruket

3a– Samarbeten, pilotprojekt och arbeten i innovationsgrupper inom EIP för att för att öka mervärdet på jordbruksprodukter, skapa korta leveranskedjor och öka tillgången på lokal marknad. Det gäller även för att öka djurens välbefinnande och att minska risker för smitta.

4abc– Samarbeten, pilotprojekt och arbeten i innovationsgrupper inom EIP för att organisera och sköta natur- och kulturmiljön ur ett landskapsperspektiv som en del i en grön infrastruktur. . Samarbeten för att åstadkomma gemensamma åtgärder för att begränsa övergödning i sjöar, vattendrag och hav samt för att förbättra markanvändning, hantering av gödsel- och växtskyddsmedel och minska erosion. Samarbete för att främja kulturvärden i landskapet och vårda kulturelement och kulturarv i landsbygd och skog.

5c – Samarbeten, pilotprojekt och arbeten i innovationsgrupper inom EIP för att öka kunskap och andra förutsättningar som är nödvändiga för att få till stånd en effektivare energianvändning och en ökad produktion och användning av förnybar energi. Här ingår även arbeten som kan bidra till att öka användningen av avfall, bi- och restprodukter till energi.

5d – Samarbeten, pilotprojekt och arbeten i innovationsgrupper inom EIP för att öka kunskap och andra förutsättningar som bidrar till att minska jordbrukets utsläpp av metan, andra växthusgaser och ammoniak.

6a- Samarbeten och pilotprojekt för att utveckla näringslivet utanför jordbrukssektorn. Det ska bidra till att nya små företag startar, att företag utvecklas och att fler arbetstillfällen på landsbygden skapas.

6b – Samarbeten och pilotprojekt för att förbättra livsmiljön och förutsättningarna att verka, bo och vistas i gles- och landsbygder för företag befolkning och besökare. Samarbeten och pilotprojekt även för att utveckla den lokala servicen samt för att utveckla besöksnäringen på landsbygden och den småskaliga matkulturen.

6c – Samarbete mellan aktörer som är involverade i utbyggnaden av bredband är en framgångsfaktor för att på ett effektivt sätt bygga ut bredband i landsbygdsområden.

Bidrag till horisontella kriterier

Miljö: Åtgärden ger möjlighet till samarbete mellan jordbrukare, skogsbrukare och organisationer för att ta hänsyn till landsskapsperspektivet, natur- och kulturmiljöer och den biologiska mångfaldens olika förutsättningar och behov över ett större område t.ex. by, kommun eller region. Detsamma gäller för vattenavrinningsområden och för att begränsa övergödning.

Klimat: Åtgärden ger möjlighet till samarbete mellan jordbrukare, organisationer och forskare för att utveckla idéer, kunskap och teknik samt att testa och utvärdera metoder och processer som kan bidra till att effektivisera energianvändning och minska utsläppen av växthusgaser. Detsamma gäller för att öka tillgång och användning av förnybar energi samt öka användningen av avfall, bi- och restprodukter och på så sätt bidra till ökad resurseffektivitet och minskad klimatpåverkan. Även samarbeten inom livsmedelsproduktion i projekt som ökar kunskapen om hållbar mat och matproduktion samt medveten konsumtion kan bidra till

ökad resurseffektivitet och minskat svinn vilket är betydelsefullt för jordbrukets klimatpåverkan.

Innovation: Åtgärden lämpar sig mycket bra för att öka antalet innovationer inom jordbruket, livsmedelsförädling, service och förnybar energi. Genom projekt där flera kompetenser möts och samarbetar kan innovativa idéer på ett systematiskt sätt identifieras, testas och spridas.

8.2.11.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.11.3.1. Stöd till utveckling inom jordbruk och livsmedel samt pilotprojekt

Delåtgärd:

- 16.2 – stöd till pilotprojekt och stöd till utveckling av nya produkter, metoder, processer och tekniker

8.2.11.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att utveckla produkter, metoder, processer och tekniker och sedan sprida resultatet. Syftet kan även vara att pröva och utvärdera nya produkter, metoder, processer och tekniker i ett annat sammanhang eller under andra förutsättningar än vad som tidigare gjorts. Utvecklingen ska ske inom jordbruks-, trädgårds-, rennärings- och livsmedelssektorerna men också pilotprojekt inom andra näringar på landsbygden som exempelvis lokal service, besöksnäringen och förnybar energi. I projekten ska det också ingå att sprida resultaten av projektet. Stöd kan också ges till transnationella samarbeten. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stöd kommer att beviljas både för samarbetsprojekt och till enskilda aktörer. Resultatet från projekt ska spridas i enlighet med artikel 35.4 förordning (EU) nr 1305/2013, dock med förbehåll för svensk lagstiftning inom offentlighet och sekretess.

Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Fokusområde 2a, för ökad konkurrenskraft för jordbruk, trädgård- och rennäring

Stöd kan beviljas till projekt för att stärka konkurrenskraften i alla driftsgrenar inom jordbruk, trädgård- och rennäring. Det kan vara att utveckla och utvärdera byggnadslösningar, produktionsstyrning, produktionsuppföljning, uppfödnings- och odlingsmetoder, samt jordbruksprodukternas kvalitet. Inom trädgårdsnäringen kan insatserna även handla om utvecklingsprojekt.

Fokusområde 3a, för ökad djurvälfärd

Stöd kan beviljas till projekt för att stärka djurvälfärden inom jordbruket och rennäringen. Det kan vara att utveckla och utvärdera djurens närmiljö och möjlighet till naturligt beteende, hälsofrämjande åtgärder och

smittskydd. Aktiviteterna kan också handla om klimatanpassning för bättre djurvälfärd.

Fokusområde 4abc, för bättre miljö
Stöd kan beviljas till projekt inom miljöområdet, som projekt inom natur- och kulturmiljö, växtnäring och minskning av kväve och fosforförluster, växtskydd, markbördighet, markpackning, vattenförvaltning och ekologisk produktion. Stöd kan också beviljas till samarbeten för att bevara den biologiska mångfalden bland husdjursraser. Stöd kan dock inte ges till projekt som kan få stöd inom delåtgärd 10.2, projektstöd till lantrasföreningar.

Fokusområde 5c, för förnybar energi och effektivare energianvändning

Stöd kan beviljas till projekt för att utvärdera och utveckla förnybar energi på landsbygden. Det kan vara teknik, metoder, processer och logistik inom hela bränslekedjan från råvara till färdig värme eller annat energislag. Stöd kan beviljas till projekt för att utveckla kunskap och teknik samt för att testa och utvärdera metoder och processer för en effektivare energianvändning. Det samma gäller för att öka tillgång till och användning av förnybar energi inklusive energi från rest-, biprodukter och avfall. Det kan både gälla bioenergi och annan förnybar energi som energi från vind, sol, jord, berg eller vatten.

Fokusområde 5d, för biogas och minskat utsläpp av växthusgaser och ammoniak

Stöd kan beviljas till projekt för att utvärdera och utveckla produktion och användning av biogas på landsbygden. Stöd kan också beviljas till projekt som kan bidra till att minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak från jordbruket.

Fokusområde 6a, för att skapa nya jobb

Stöd kan beviljas till samarbeten som bidrar till att stärka landsbygdens näringsliv, som projekt för hållbar mat, projekt för att utveckla förädlingsmetoder, nya produkter, arbetsprocesser och verktyg för att hitta nya marknadskanaler och nya marknader. Projekten kan också innehålla samarbeten mellan olika näringar med koppling till upplevelser på landsbygden som mat, kultur, design, hälsa och turism. Stöd kan beviljas till utveckling av produkter, processer och tekniker som syftar till att stärka konkurrenskraften för de små företagen i livsmedelsbranschen samt till projekt som kan bidra till tillväxt i hela livsmedelskedjan och på så sätt skapa fler arbetstillfällen. Stöd ges vidare till projekt inom näringar som kan utveckla landsbygdsresurser och bidra till fler arbetstillfällen som turism, omsorgstjänster, hantverk och råvaruförädling. Stöd kan också beviljas till samarbete kring jämställdhet, integration och tillgänglighet i företagandet. Stöd ges inte till samarbeten inom jordbruks-, trädgårds och rennäringsverksamhet.

Fokusområde 6b, för lokal serviceutveckling

Syftet med alla projekt är att främja en god tillgång till lokal service i Sveriges gles- och landsbygder, genom en utvecklad och stabil servicestruktur. Projekten ska främja en god tillgång till lokal service för medborgare och företag och därmed skapa förutsättningar för människor och företag att bo och verka i alla delar av landet. Stöd kan beviljas till samarbetsprojekt som utvecklar regionala och lokala processer och strategiska arbetssätt som bidrar till förankring och delaktighet för en fungerande servicestruktur på landsbygden. Det kan vara projekt för utveckling av nya service- och, samverkanslösningar och ny teknik så väl som förutsättningsskapande projekt, metodutveckling och förstudier som alla ska främja lokal service. Projekten kan även komma att innehålla investeringar som är av allmännyttig karaktär och som gynnar tillgången till service för verksamma, boende och besökare på landsbygden. Stöd kan beviljas till utveckling av distributions- och logistiklösningar, för att överbrygga problem som uppstår till följd av långa transporter av små volymer av varor. Stöd kan också beviljas för aktiviteter som bidrar till ökad kunskap om tillgången

till kommersiell service på landsbygden och därmed bidra till att öka förutsättningarna för att planera och genomföra framgångsrika hållbara insatser. I detta ingår att ta fram analysmetoder som sedan bl.a. kan användas som beslutsunderlag för organisationer på lokal och regional nivå. Stöd kan beviljas till projekt för samarbete mellan myndigheter, lokala föreningar, företagare och organisationer. Stöd kan också beviljas till projekt som initieras och genomföras av enskild organisation under förutsättning att resultatet är av allmännyttig karaktär och kommer fler till del.

Fokusområde 6b, för kulturarv och kulturmiljöer kopplade till traditionell småskalig matkultur

Syftet är att främja och bevara ett levande och dynamiskt kulturarv inom mat- och livsmedelsframställning. Stöd kan beviljas till samarbetsprojekt som bidrar till lokal matidentitet, produktutveckling och för att säkerställa en certifieringsprocess. Projekten kan också omfatta försäljning, logistik samt utveckling av förpackningar och varumärken.

Fokusområde 6b, för landsbygdsturism

Syftet med alla projekt är att stärka utvecklingen av turism på landsbygden genom tematiska eller geografiska satsningar för att öka antalet besökare. Stöd kan beviljas till samarbetsprojekt som utvecklar nationella, regionala och lokala processer som bidrar till att stärka förutsättningarna för landsbygdsturism och tillväxt för företag inom besöksnäringen. Stöd kan ges till samarbeten för att utarbeta planer och strategier, för marknadsföring, för utveckling av produkter eller tjänster inom landsbygdsturism.

Fokusområde 6c, för bredband

Stöd kan beviljas till pilotprojekt och samarbeten för att underlätta utbyggnaden av bredband på landsbygden. Det kan vara utveckling av metoder och organisation för bredbandsutbyggnad.

Stöd till transnationellt samarbete

Stöd kan också beviljas till transnationellt samarbete som komplement till ett projekt som redan har beviljats inom åtgärderna 1, 2 eller 16, även som en del av ansökan inom denna delåtgärd, 16.2. Pengarna ska gå till samarbete med liknande projekt i andra EU-länder. Stöd ges då till utgifter för att träffa personer som driver liknande projekt, som exempelvis utgifter för resor, uppehälle och för att ta emot besök. Syftet är att kunna utbyta erfarenheter och få kunskap om resultat från andra EU-länder eller hur man arbetar i andra liknande projekt inom EU.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, begränsning av vilka investeringar som kan få stöd, schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.11.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd för samarbete som kan ges som procentuell del av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

8.2.11.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling
- Förordning (2007:61) om regionalt investeringsstöd
- Förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)
- Skogsvårdslag (1979:429)

8.2.11.3.1.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag. Stöd kan beviljas även till enskilda aktörer.

8.2.11.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande, inköp och upprustning av tillbehör till fastighet inom lokal serviceutveckling i fokusområde 6b

b. inköp eller avbetalningsköp av nya maskiner och ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde inom lokal serviceutveckling i fokusområde 6b
c. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader.
d. eget arbete för att genomföra projektet
e. köp av tjänst för att genomföra projektet
f. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara
g. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, mindre utrustning, möteslokaler och resor

Stöd ges även för samarbete med andra medlemsstater.

8.2.11.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Vid utlysning ställs specifika krav i den aktuella utlysningen.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning för att genomföra projektet.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning. Stöd beviljas inte heller till pågående samarbetsprojekt vilket innebär att befintlig verksamhet inom redan etablerade kluster eller nätverk inte beviljas stöd.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.
- För transnationellt samarbete gäller att stöd kan beviljas som komplement till ett projekt som redan har beviljats inom åtgärderna 1, 2 eller 16, även som en del av ansökan inom denna delåtgärd, 16.2.

8.2.11.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms hur projektet kan bidra till aktuellt fokusområde, som konkurrenskraft, förbättrad djurvälfärd, miljö- och klimat samt diversifiering, utveckling av arbetstillfällen och utveckling av landsbygden. Hur projektet bidrar till exempelvis de svenska miljökvalitetsmålen, minskad klimatpåverkan och innovation bedöms för alla projekt. Hänsyn tas också till vilket behov den sökande har av stödet. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.11.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

En minskad stödnivå är möjlig inom alla fokusområden enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Fokusområde 2a och 3a

Stöd ges till 70 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd ges till mellan 70 procent och 100 procent av stödberättigande utgifter till utvecklingsprojekt. Nivån

bestäms av förvaltningsmyndigheten i den aktuella utlysningen.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Fokusområde 4abc, 5c och 5d

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Fokusområde 6a

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter för övriga projekt.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Fokusområde 6b

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Fokusområde 6c

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar med under 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas
    - belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt
- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

Schabloner tillämpas inte vid upphandling av aktiviteter.

8.2.11.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.11.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de

administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- otydlighet ifråga om vad det beviljade stödet omfattar (R3)

8.2.11.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en

pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).
Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.11.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.11.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013, procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013 och klumpsummor enligt artikel 67.1 c. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. Mat. 1. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagaren får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet. (Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.11.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Angivande av egenskaperna hos pilotprojekt, kluster, nätverk, korta leveranskedjor och lokala marknader

Pilotprojekt: Ett projekt som genomför en undersökning, ett experiment, en utvärdering av en ny lösning, en studie inför en investering eller en förutsättningsskapande insats, exempelvis som en del i en utvecklingsprocess. Projektet ska vara nytt och utvecklande inom något ämne eller geografiskt område.

Kort livsmedelskedja: Det får högst vara en mellanhand mellan jordbrukaren och konsumenten vid förädling jordbruksprodukt till livsmedel.

Lokala marknader: Handel inom eget och angränsande landskap. Det gäller även över landsgräns.

8.2.11.3.2. Stöd för att bilda innovationsgrupper och för innovationsprojekt inom Europeiska innovationspartnerskapet, EIP

Delåtgärd:

- 16.1 – stöd till inrättande och drift av operativa grupper, inom det europeiska innovationspartnerskapet för produktivitet och hållbarhet inom jordbruket

8.2.11.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att skapa bättre kopplingar mellan forskningsresultat, ny teknik och praktiska arbete inom jordbruk, trädgård och rennäring för att få fram bra, praktiska och innovativa lösningar på gemensamma utmaningar inom olika områden. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Arbetet kan ske i form av samarbeten inom jordbruk, trädgård och rennäring mellan exempelvis forskare, rådgivare och företagare. Projekten kan genomföras som helt nya samarbetsprojekt eller genom att pågående projekt samordnas för att nå synergieffekter. Projekten kan också genomföras som transnationella samarbeten. Arbetet bör utgå ifrån redan genomförd forskning och kan också leda till förslag på nya forskningsprojekt inom exempelvis Horisont 2020. Arbetet inom EIP ska ses som en del av det övergripande innovationsarbete som pågår inom alla områden både nationellt och internationellt.

Samarbete inom ramen för EIP utgår från innovationsgrupper (operational groups). Genom att bilda innovationsgrupper runt en identifierad utmaning kan potentiella innovationer på ett systematiskt sätt identifieras, utvecklas och spridas. En viktig del i sammansättningen av en innovationsgrupp är att den består av olika kompetenser från till exempel företag, rådgivningsorganisationer och forskning, både inom och utom lantbrukssektorn. En innovationsgrupp ska bildas kring en gemensam utmaning som gruppen tror sig kunna lösa.

Det finns två typer av stöd inom EIP, ett för att bilda innovationsgrupper och ett för innovationsprojekt. En innovationssupport finns som en stöttande funktion till dem som söker detta stöd. Jordbruksverket beslutar om stöden inom EIP.

För att få många ansökningar till innovationsprojekten bör många stöd beviljas för att bilda innovationsgrupper.

En innovationsgrupp godkänns formellt i samband med ett beslut om innovationsprojekt. En rådgivande urvalskommitté kommer att hjälpa till att bedöma ansökningarna till innovationsprojekten utifrån urvalskriterierna. Stöd för innovationsprojekt inom EIP kan beviljas även till sökande som inte tidigare fått stöd för att bilda en innovationsgrupp.

Delåtgärden kan användas inom fokusområdena 2a, 3a, 4abc, 5c och 5d:

Fokusområde 2a – För ökad konkurrenskraft, omstrukturering och diversifiering inom jordbruk, trädgård och rennäring

Fokusområde 3a – För ökad konkurrenskraft genom kort livsmedelskedja och försäljning av livsmedel på

lokala marknader för jordbruksprodukter samt för bättre djurvälfärd.

Fokusområde 4abc – För att återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jordbruk, trädgård och rennäring.

Fokusområde 5c – För att effektivisera energianvändningen och öka produktionen av förnybar energi inom jordbruk, trädgård och rennäring samt öka produktionen och försäljningen av biobränsle, biovärme, bio-el och biodrivmedel.

Fokusområde 5d – För ökad produktion av gödselbaserad biogas samt minskning av utsläppen av växthusgaser och ammoniak.

Stöd för att bilda innovationsgrupp inom EIP

Den som ansöker om att bilda en innovationsgrupp ska formulera sin utmaning och samla de kompetenser som behövs för att lösa utmaningen. Stödet för att bilda en innovationsgrupp omfattar ett mindre belopp och ska vara enkelt att söka. Syftet är att föra samman jordbrukare, forskare, rådgivare och organisationer som sedan kan arbetar tillsammans för att utveckla jordbruket.

Ansökan består av en kortare beskrivning av den utmaning som den potentiella innovationsgruppen vill arbeta med och på vilket sätt utmaningen är tänkt att hanteras. Om ansökan beviljas ska stödet användas till att knyta samman de kompetenser som behövs för att bilda en grupp kring utmaningen och till att ta fram en ansökan för ett innovationsprojekt.

Stödet ges i form av en klumpsumma.

De sökande för att bilda innovationsgrupp ska som resultat redovisa:

- en presentation av innovationsgruppens deltagare
- en projektplan för ett innovationsprojekt, inklusive budget
- ett samarbetsavtal för innovationsgruppen som tydliggör ansvar för arbete och pengar samt hur man ska förfara beträffande IPR om det blir aktuellt vid ett planerat marknadsinträde

  Om gruppen under arbetet med att bilda innovationsgrupp kommer fram till att det redan finns resultat som ger lösningen på utmaningen ska gruppen istället redovisa dessa resultat så att de kan spridas till jordbrukare, rådgivare och forskare.

Stöd till innovationsprojekt inom EIP

Stöd kan beviljas till innovationsprojekt som genomförs av innovationsgrupper. Innovationsgrupperna blir godkända i samband med att ett innovationsprojekt beviljas.

Stöd kan också beviljas till transnationella samarbeten.

Ansökan till innovationsprojektet ska innehålla en projektplan som tydligt beskriver utmaningen, hur

gruppen tänkt gå tillväga för att utveckla och testa lösningar samt vad gruppen vill se för resultat. Med resultat menas i detta sammanhang vad gruppen förväntar sig att ha löst, inte hur lösningen ska se ut.

Avvägning mellan breda mer omfattande projekt och mindre avgränsade projekt bör göras så att det finns utrymme för ett antal större och mer omfattande projekt samtidigt som det finns utrymme för mindre och mer avgränsade projekt.

Resultaten från innovationsgruppernas arbete ska spridas enligt artikel 57.3 i förordning (EU) nr 1305/2013 dock med förbehåll för svensk lagstiftning inom offentlighet och sekretess. Det som sprids ska ha tillräckligt substantiellt innehåll för att kunna vara till nytta för andra.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, begränsning av vilka investeringar som kan få stöd, schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.11.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd för samarbete mellan minst två olika aktörer med olika kompetensområden som kan ges i form av del av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma procentuellt påslag och för att bilda innovationsgrupper i form av klumpsumma.

8.2.11.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

Ingen

8.2.11.3.2.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag.

8.2.11.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som

stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande, inköp och upprustning av tillbehör till fastighet inom innovationsprojekt (inte för att bilda innovationsgrupper)
b. inköp eller avbetalningsköp av nya maskiner och ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde, inom innovationsprojekt (inte för att bilda innovationsgrupper)
c. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader
d. eget arbete för att genomföra projektet
e. köp av tjänst för att genomföra projektet
f. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken inom innovationsprojekt (inte för att bilda innovationsgrupper)
g. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor

Stöd ges även för samarbete med andra medlemsstater.

Stöd för att bilda innovationsgrupper ges i form av klumpsumma.

8.2.11.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Minst två aktörer ska ingå i innovationsgruppen.
- Innovationsgruppen ska ha ett samarbetsavtal.
- Stöd får inte beviljas till forskning.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning för att genomföra projektet.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning. Stöd beviljas inte heller till pågående samarbetsprojekt vilket innebär att befintlig verksamhet inom redan etablerade kluster eller nätverk inte beviljas stöd.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.
- Den sökande ska i ansökan garantera att resultaten från innovationsgruppernas arbete ska spridas enligt artikel 57.3 i förordning (EU) nr 1305/2013 dock med förbehåll för svensk lagstiftning inom offentlighet och sekretess. Det som sprids ska ha tillräckligt substantiellt innehåll för att kunna vara till nytta för andra.

8.2.11.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Jordbruksverket, som är handläggande myndighet, poängsätter och prioriterar *ansökningarna om att bilda innovationsgrupp* med hjälp av urvalskriterier. Vilka projekt som slutligen får stöd baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Urvalskriterierna ska vara få och enkla för att kunna bevilja många stöd så att det finns möjlighet att få en bred bas av ansökningar till innovationsprojekt. Urvalskriterierna ska bland annat omfatta en bedömning om resultatet kommer att vara till nytta för en bredare grupp samt kopplingen till det Europeiska innovationspartnerskapet.

För att bedöma ansökningarna till *stöden för att genomföra innovationsprojekt* har Jordbruksverket en rådgivande urvalskommitté som består av kvinnor och män med erfarenhet och god kompetens av att bedöma idéer med stort inslag av nytänkande och affärsmässig potential. Urvalskommittén poängsätter och prioriterar ansökningarna med hjälp av urvalskriterier. Jordbruksverket kontrollerar att urvalskriterierna tillämpats på rätt sätt i samband med formellt beslut. I urvalskriterierna för innovationsprojekten bedöms hur projektet kan bidra till aktuellt fokusområde. Hur projektet bidrar till exempelvis de svenska miljökvalitetsmålen, minskad klimatpåverkan och innovation samt kopplingen till det Europeiska innovationspartnerskapet bedöms för alla projekt. Urvalskriterierna ska bland annat omfatta en bedömning om resultatet kommer att vara till nytta för en bredare grupp. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Detta syftar till att de projekt som ger bäst måluppfyllelse får stöd.

Beslutsomgångar kan användas för att de högst prioriterade ansökningarna ska få stöd.

8.2.11.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödnivån för en investering inom ett projekt ska vara densamma som om investeringen sökts inom relevant delåtgärd och fokusområde i åtgärder 4, 6 eller 7. För övriga delar i projektet ges stöd till 100 procent av stödberättigande utgifter. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd för innovationsprojekt med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd till enbart transnationellt samarbete med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas

- belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt
- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

Stöd för att bilda innovationsgrupper inom EIP ges i form av klumpsumma:

- 2-4 projektdeltagare som arbetar för att bilda en innovationsgrupp får 50 000 kronor i stöd.
- 5 projektdeltagare eller fler som arbetar för att bilda en innovationsgrupp får 80 000 kronor i stöd.
- En grupp som kommer fram till att det redan finns en lösning på utmaningen och som inte kommer att lämna in en ansökan om stöd för ett innovationsprojekt får 15 000 kronor i stöd för arbetet med att ta fram och redovisa resultaten som visar lösningen på utmaningen. Denna redovisning ska bestå av en beskrivning av vad de gjort samt en presentation av den existerande lösningen.

8.2.11.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.11.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- otydlighet ifråga om vad det beviljade stödet omfattar (R3)

8.2.11.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader och klumpsummor minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller

genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.11.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.11.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013, procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013 och klumpsummor enligt artikel 67.1 c. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagare får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet. (Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödet för att bilda innovationsgrupp inom EIP samt stöd för transnationella samarbeten beviljas i form av klumpsumma. Denna har beräkntas utifrån bedömda kostnader för att arbeta fram en projektplan för ett innovationsprojekt och inkluderar även utgifter för resor och möten. En beräkninga har också gjort av utgifter för arbete att ta fram resultat, om detta visar sig redan finnas. För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.11.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Angivande av egenskaperna hos pilotprojekt, kluster, nätverk, korta leveranskedjor och lokala marknader

Korta leveranskedjor innebär att det högst får vara en mellanhand mellan jordbrukaren och konsumenten. *Lokala marknader* definieras som handel inom eget och angränsande landskap. Det gäller även över landsgräns.

8.2.11.3.3. Stöd till samarbeten inom miljö

Delåtgärd:

- 16.5 – stöd till gemensamma åtgärder för begränsning av och anpassning till klimatförändringar, samt stöd till gemensamma angreppssätt när det gäller miljöprojekt och pågående miljöarbete

8.2.11.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att genom samarbete stärka natur- och kulturvärden och förbättra landsbygdsbefolkningens livsmiljö. Inom skogsbruket är syftet att ta ökad miljöhänsyn genom samarbeten med landskapsperspektiv, något som också kan leda till ökad konkurrenskraft. Åtgärden ger möjlighet till samarbete mellan skogsbruks-, jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag, andra företag som arbetar inom dessa näringar samt organisationer och föreningar. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Fokusområde 2a, samarbete med landskapsperspektiv för ökad konkurrenskraft i skogen

Stöd kan beviljas till skogligt samarbete med fokus på landskapsperspektivet för ökad miljöhänsyn. Stöd kan också beviljas till samarbeten kring adaptiv skogskötsel samt planering och projektering kring skogsbilvägar, viltförvaltning, vattenförvaltning och att märka ut gränser i skogen.

Samarbete med landskapsperspektiv i skogen

Stöd kan beviljas till skogligt samarbete med fokus på landskapsperspektivet.

Samarbeten kring adaptiv skogsskötsel

Samhällets ökade förväntningar på skogen medför en efterfrågan på nya skogskötselmetoder med inriktning på såväl bättre hänsyn till skogens miljövärden samt ökad produktion av biomassa. Följderna av pågående klimatförändringar ställer samtidigt krav på skötselmetoder anpassade till nya förhållanden. För att få ta fram bättre kunskap om skogsskötselmetoder och önskade effekter i skogen krävs ett strukturerat lärande där åtgärder utvecklas i praktisk drift och prövas över större områden. Metodutveckling sett i ett landskapsperspektiv förutsätter samverkan mellan skogsägare. Genom erfarenhetsutbyte ökar kunskapen och möjligheten till spridning av resultat, vilket leder till en bättre miljönytta samtidigt som produktionen av biomassa kan ökas. Klimatförändringar medför en risk för ökade skogsskador vilka kan motverkas eller minskas genom att skogsägaren gör strategiska val av skogsskötselmetoder. Systematiska försök ger möjlighet till bättre beslutsunderlag för skogsägaren vid val av skötselmetod och därmed en riskspridning som ökar konkurrenskraften.

Samarbeten planering och projektering kring skogsbilvägar

Skogsbilvägar berör oftast flera skogsfastigheter och markägare. En bättre samordnad planering av skogsbilvägars sträckning innebär minskade kostnader för anläggande och drift av vägar. Effektiva virkestransporter med kortare körsträckor är positivt såväl ekonomiskt som miljömässigt. Minskad transport

ger en lägre klimatpåverkan. En gemensam planering som utgår från landskapets förutsättningar ger vägsträckningar med bättre dragning vilket underlättar vid utförandet av skogsvårdsåtgärder. Samtidigt kan skador på miljön såsom påverkan på vattendrag och våtmarker undvikas och fragmenteringen av landskapet minskas. Minskade kostnader vid samverkan ökar skogsägarnas konkurrenskraft samtidigt som man minskar den negativa miljöpåverkan.

Samarbeten kring viltförvaltning

Dagens viltskador på skogen bedöms ge stora produktionsförluster och samtidigt förhindra etablering av många viktiga lövträdslag. Den pågående landskapsomvandlingen mot grandominans försämrar även läget för den biologiska mångfalden.

I viss utsträckning bottnar problematiken i att motstående intressen, skogsbruk och jaktbart vilt, förvaltas på olika skala, viltet på landskapsnivå och skogen på fastighetsnivå. Därför är det angeläget att fler och djupare samarbetsprojekt kommer till stånd i områden som utgör förvaltningsenheter för älg. Strukturerade arbetsformer med skogligt landskapsperspektiv behövs. Målet är en miljönytta genom bättre kunna bibehålla eller öka den biologiska mångfalden men också att åstadkomma en skog som växer bättre genom mindre skador och att fler trädslag används vid föryngring. Att begränsa viltskador på skog har en stor potential att öka konkurrenskraft för svenskt skogsbruk.

Samarbeten kring vattenförvaltning

Vattendrag, sjöar och våtmarker är en integrerad del av skogslandskapet vilket innebär att vattenförvaltning är en viktig fråga kopplat till skog och skogsbruk. Skogsbruksåtgärder som utförs inom en fastighet kan ha inverkan på hela vattensystemet inom ett avrinningsområde. Samordning vid planering och utförande av åtgärder kring vattendrag och dikessystem innebär stora vinster för såväl miljön som vattenkvaliteten. Exempel på åtgärder att samverka om är överfarter över vattendrag och våtmarker, planering av lämnad hänsyn, t.ex. utformande av skyddszoner, och dikesrensning eller planering av skyddszoner. Planering utifrån ett landskapsperspektiv bidrar förutom till bättre vattenkvalitet även till att korridorer mellan skogsmiljöer skapas i landskapet. Ett vatten med god kvalitet är en förutsättning för fungerande ekosystem och producerande ekosystemtjänster. En samverkan om vattenförvaltning inom avrinningsområden medför förutom en påtaglig miljönytta också en ökad konkurrenskraft för fiske och besöksnäring.

Samarbeten kring gränsutmärkning

Utmärkning av en gräns innebär ofta att flera markägare berörs. Om gränser är tydligt utmärkta kan planering och utförande av skogsbruksåtgärder effektiviseras. Genom att samordna arbetet med gränsutmärkning i ett större område undviks att oklarheter uppstår när det är aktuellt för avverkning eller andra skogliga åtgärder. Detta kan leda till ett mer aktivt brukande och på sikt bättre klarhet i läget för miljövärden. I arbetet har man stor nytta av tillförlitlig mätutrustning (GPS, GIS) vilket kan vara en stor kostnad för en enskild markägare.

Samarbete inom dessa områden kan bli en plattform för samarbete mellan skogsägare och andra intressenter även inom andra områden som kräver ett landskapsperspektiv.

Fokusområde 4abc, samarbeten inom miljö

Stöd kan beviljas för samarbeten i ett område för att utveckla och genomföra projekt på landskapsnivå. Stöd

kan beviljas för sådana samarbetsprojekt som syftar till att bevara och förstärka den biologiska mångfalden till exempel genom förbättrad grön infrastruktur, för att förbättra vattenkvaliteten, för hållbar markanvändning, för att synliggöra kulturmiljöerna i landskapet eller för andra åtgärder som uppfattas som positiva för friluftsliv och rekreation. Området kan exempelvis vara en by, kommun eller region eller en avgränsning utifrån vattenförvaltningen.

Även samarbeten som syftar till att undersöka, utreda eller åtgärda effekter av ett förändrat klimat kan beviljas stöd.

Stöd kan också beviljas till transnationellt samarbete som komplement till ett projekt som redan är godkänt inom denna delåtgärd.

Fokusområde 6b, samarbeten inom miljö för människors livsmiljö

Stöd kan beviljas till projekt som förbättrar landsbygdsbefolkningens livsmiljö. Stöd kan bland annat beviljas till att begränsa massförekomst av översvämningsmygg, om detta prioriteras regionalt.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.11.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd för samarbete som kan ges som procentuell del av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.11.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF

- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Förordning (2000:283) om regionalt bidrag till företagsutveckling
- Förordning (2007:61) om regionalt investeringsstöd
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

8.2.11.3.3.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag.

8.2.11.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader
b. eget arbete för att genomföra projektet
c. köp av tjänst för att genomföra projektet
d. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor

Stöd ges även för samarbete med andra medlemsstater.

8.2.11.3.3.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Minst två aktörer ska ingå i samarbetet.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning för att genomföra projektet.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning. Stöd beviljas inte heller till pågående samarbetsprojekt vilket innebär att befintlig verksamhet inom redan etablerade kluster eller nätverk inte beviljas stöd.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.11.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och

prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms hur projektet kan bidra till de svenska miljökvalitetsmålen och anpassning till klimatförändringar. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier. Beslutsomgångar kan användas för att de högst prioriterade ansökningarna ska få stöd.

8.2.11.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

En minskad stödnivå är möjlig inom alla fokusområden enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Fokusområde 2a

Stöd ges till 70 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Fokusområde 4abc

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Fokusområde 6b

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid

- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas
    - belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt
- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

8.2.11.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.11.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- otydlighet ifråga om vad det beviljade stödet omfattar (R3)

8.2.11.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte

för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.11.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.11.3.3.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013, procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013 och klumpsummor enligt artikel 67.1 c. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagare får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet. (Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödberättigande utgifter som inte ersätts enligt schablon eller procentuella påslag kan ersättas som en procentuell del av faktiska utgifter.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.11.3.3.11. Information som är specifik för insatsen

Angivande av egenskaperna hos pilotprojekt, kluster, nätverk, korta leveranskedjor och lokala marknader

8.2.11.3.4. Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan

Delåtgärd:

- 16.4 – stöd till horisontellt och vertikalt samarbete mellan aktörer i försörjningskedjan för att inrätta och utveckla korta leveranskedjor och lokala marknader, samt stöd till verksamheter i ett lokalt sammanhang som främjar utvecklingen av korta leveranskedjor och lokala marknader

8.2.11.3.4.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att genom samarbete korta kedjan mellan jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag och konsument och att också kunna sälja fler livsmedelsprodukter på den lokala marknaden. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Fokusområde 3a

Stöd kan beviljas till samarbetsprojekt på landsbygden som främjar samarbete för lokal förädling av jordbruksprodukter, mer försäljning av livsmedelsprodukter på den lokala marknaden och som gör att fler lokala livsmedelsprodukter säljs med kort leveranskedja. Stöd kan också beviljas till transnationellt samarbete som komplement till ett projekt som redan är godkänt inom denna delåtgärd.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.11.3.4.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd för samarbete som kan ges i form av del av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.11.3.4.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1308/2014 om marknadsordning för jordbruksprodukter
- Förordning (2000:284) om stöd till kommersiell service
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

8.2.11.3.4.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag.

8.2.11.3.4.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader.
b. eget arbete för att genomföra projektet
c. köp av tjänst för att genomföra projektet
d. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor

Stöd ges även för samarbete med andra medlemsstater.

8.2.11.3.4.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Minst två aktörer ska ingå i samarbetet.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning för att genomföra projektet.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning. Stöd beviljas inte heller till pågående samarbetsprojekt vilket innebär att befintlig verksamhet inom redan etablerade kluster eller nätverk inte beviljas stöd.

- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.11.3.4.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms hur projektet kan bidra till utvecklingen av korta leveranskedjor och lokala marknader. Hur projektet bidrar till exempelvis de svenska miljökvalitetsmålen, minskad klimatpåverkan och innovation bedöms för alla projekt. Hänsyn tas också till vilket behov den sökande har av stödet. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.11.3.4.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas
    - belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt

- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

Schabloner tillämpas inte vid upphandling av aktiviteter.

8.2.11.3.4.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.11.3.4.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- otydlighet ifråga om vad det beviljade stödet omfattar (R3)

8.2.11.3.4.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och

kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.11.3.4.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett

tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.11.3.4.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013, procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013 och klumpsummor enligt artikel 67.1 c. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagare får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet. (Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.11.3.4.11. Information som är specifik för insatsen

Angivande av egenskaperna hos pilotprojekt, kluster, nätverk, korta leveranskedjor och lokala marknader

Pilotprojekt: Ett projekt som genomför en undersökning, ett experiment, en utvärdering av en ny lösning, en studie inför en investering eller en förutsättningsskapande insats, exempelvis som en del i en utvecklingsprocess. Projektet ska vara nytt och utvecklande inom något ämne eller geografiskt område.

Kort livsmedelskedja: Det får högst vara en mellanhand mellan jordbrukaren och konsumenten vid förädling jordbruksprodukt till livsmedel.

Lokala marknader: Handel inom eget och angränsande landskap. Det gäller även över landsgräns.

8.2.11.3.5. Stöd till samarbeten som främjar diversifiering och information om miljö och mat

Delåtgärd:

- 16.9 – stöd till diversifiering av verksamheterna inom jordbruket till verksamhet med anknytning till hälso- och sjukvård, social integration, jordbruk med stöd från lokalsamhället samt utbildning i fråga om miljö och livsmedel

8.2.11.3.5.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att genom samarbete leverera samhällsnytta och samtidigt ge jordbruksföretagen möjligheter till inkomster och att bredda sin verksamhet.
Stöd kan beviljas till samarbetsprojekt för att använda gården som bas för till exempel omsorgsverksamhet, verksamhet som främjar jämställdhet och integration eller information om jordbruk, trädgård, rennäring, miljö och mat. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i stödmyndighetens handlingsplan. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Fokusområde 3a, information om lokal mat

Stöd kan beviljas till samarbeten för att utveckla, organisera och genomföra informationsinsatser till skolor och allmänheten om lokalproducerad mat eller mat producerad med kort leveranskedja.

Stöd kan också beviljas till transnationellt samarbete som komplement till ett projekt som redan är godkänt inom denna delåtgärd.

Fokusområde 4abc, information om jordbrukets miljö

Stöd kan beviljas till samarbeten för att utveckla, organisera och genomföra informationsinsatser till skolor och allmänheten om jordbrukets miljöarbete. Även samarbeten som bidrar till att öka kunskap om hur konsumtionsmönster och konsumentens val av livsmedel påverkar jordbruksproduktionen och jordbrukets påverkan på miljö och klimat kan få stöd.

Stöd kan också beviljas till transnationellt samarbete som komplement till ett projekt som redan är godkänt inom denna delåtgärd.

Fokusområde 6a, samhällstjänster med gården som bas

Stöd kan beviljas till samarbeten för att med gården som bas utveckla och organisera företagande inom sociala välfärdstjänster eller andra samhällstjänster, utbildning eller tjänster som gynnar jämställdhet, tillgänglighet eller integration.

Stöd kan också beviljas till transnationellt samarbete som komplement till ett projekt som redan är godkänt

inom denna delåtgärd.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.11.3.5.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd för samarbete som kan ges som procentuell del av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.11.3.5.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Förordning om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder
- Statens jordbruksverks föreskrifter om stöd i landsbygdsprogrammet
- Miljöbalk (1998:808)
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Offentlighets- och sekretesslag (2009:400)

8.2.11.3.5.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag.

8.2.11.3.5.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som

stödmyndigheten fastställer:

a. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader
b. eget arbete för att genomföra projektet
c. köp av tjänst för att genomföra projektet
d. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor

Stöd ges även för samarbete med andra medlemsstater.

8.2.11.3.5.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Minst två aktörer ska ingå i samarbetet.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning för att genomföra projektet.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner, ska ansvara för enligt lag eller annan författning. Stöd beviljas inte heller till pågående samarbetsprojekt vilket innebär att befintlig verksamhet inom redan etablerade kluster eller nätverk inte beviljas stöd.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.11.3.5.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse ska få stöd. Handläggande myndighet poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. I urvalskriterierna bedöms hur projektet kan bidra till aktuellt fokusområde, som konkurrenskraft, förbättrad djurvälfärd, miljö samt diversifiering och utveckling av arbetstillfällen på landsbygden. Hur projektet bidrar till exempelvis de svenska miljökvalitetsmålen, minskad klimatpåverkan och innovation bedöms för alla projekt. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda poäng som en ansökan får för samtliga kriterier.

8.2.11.3.5.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter. En minskad stödnivå är möjlig enligt vad som beskrivs i kapitel 8.1.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med
    - ett procentuellt påslag på lön eller ett belopp per arbetad timme baserat på ett genomsnitt av de indirekta kostnaderna i de tre senaste årsboksluten fördelat med lön eller arbetade timmar för operativ personal
    - belopp för motsvarande utgifter beräknade med annan fördelningsmetod om tre årsbokslut saknas
    - belopp som motsvarar ett preliminärt beslutsvillkor som utgår från ett genomsnitt av kalkylerade utgifter för indirekta kostnader om tre årsbokslut saknas. Ett villkor för indirekta kostnader fastställs senast före slututbetalningen och det villkoret gäller retroaktivt
- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

8.2.11.3.5.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.11.3.5.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För alla företags- och projektstöd finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08)

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- otydlighet ifråga om vad det beviljade stödet omfattar (R3).

8.2.11.3.5.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Alla kalkyler för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett

webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.11.3.5.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.11.3.5.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013, procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013 och klumpsummor enligt artikel 67.1 c. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter:

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagare får stöd för indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.(Enligt artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.)

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.11.3.5.11. Information som är specifik för insatsen

Angivande av egenskaperna hos pilotprojekt, kluster, nätverk, korta leveranskedjor och lokala marknader

Kort livsmedelskedja innebär att det högst får vara en mellanhand mellan jordbrukaren och konsumenten vid förädling av jordbruksprodukter till livsmedel.

Lokala marknader definieras som handel inom eget och angränsande landskap. Det gäller även över landsgräns.

8.2.11.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.11.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.11.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.11.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.11.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under delåtgärd.

8.2.11.6. Information som är specifik för åtgärden

Angivande av egenskaperna hos pilotprojekt, kluster, nätverk, korta leveranskedjor och lokala marknader

Nätverk: ett samarbete mellan företag eller personer med ett gemensamt intresse utan att vara en juridisk person.

Kluster står för ett näringslivskluster av företag inom ett geografiskt område som samarbetar och konkurrerar inom en viss bransch eller kompletterande branscher. Genom samverkan skapar de värden för varandra.

8.2.11.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Enligt den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder har stödmyndigheten möjlighet att ställa villkor i beslut om stöd om att stödmottagaren ska ha övrig offentlig finansiering när detta är ett krav för delåtgärden. För offentliga aktörer ska minst 30 procent av stödet vara övrig offentlig finansiering. För icke-offentliga aktörer är det inte obligatoriskt med övrig offentlig finansiering, men stödmyndigheten har möjlighet att ställa det kravet. Tillämpningen av kravet på övrig offentlig finansiering ska preciseras i stödmyndigheternas handlingsplaner och godkännas av Jordbruksverket. Med övrig offentlig finansiering menas här en andel av den svenska finansieringen som inte kommer från programmets ordinarie anslag i statsbudgeten.

8.2.12. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

8.2.12.1. Rättslig grund

- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1303/2013, artikel 42, 65-71
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1305/2013

8.2.12.2. En allmän beskrivning av åtgärden, inklusive dess interventionslogik och hur den bidrar till fokusområdena och de övergripande målen

Syftet med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden är att befolkningen i ett område tillsammans ska kunna utveckla området utifrån en lokal utvecklingsstrategi. Lokalt ledd utveckling möjliggör landsbygds-utveckling utifrån de lokala behoven genom ett sektorsövergripande arbetssätt. Trepartnerskap mellan ideella, offentliga och privata intressen säkerställer en bred förankring i olika delar av samhället. Underifrånperspektivet gör att initiativet ligger på lokal nivå, för att stimulera engagemang, innovation och lokalt anpassade lösningar.

Stöd inom lokalt ledd utveckling ges för:

- Förberedande stöd
- Stöd för genomförande av den lokala utvecklingsstategin
- Stöd till samarbetsprojekt
- Stöd till löpande kostnader och ledning

Delåtgärderna inom lokalt ledda utveckling kan bidra till att uppnå alla mål i landsbygdsprogrammet. Alla beviljade projekt ska bidra till målen i den lokala utvecklingsstrategin.

De lokala utvecklingsstrategierna som ligger till grund för genomförandet kan omfatta flera ESI-fonder. Detta kommer att bidra till att insatserna får större effekt, och att de kompletterar andra insatser som görs i de olika fonderna.

Under förutsättning att strategierna är av god kvalitet och att kapacitet i genomförandet kan säkerställas kan hela Sveriges landsbygd täckas med lokala utvecklingsområden (även kallade för leaderområden) som finansieras av landsbygdsprogrammet. Med kapacitet menas bland annat att det kommer att finnas en tillräckligt stor budget för området.

I de lokala utvecklingsstrategierna ska det framgå hur de lokala aktionsgrupperna (LAG) ska formeras. I strategierna ska det även tydligt framgå hur LAG tänker hantera frågor om jäv samt hur de ska arbeta för jämställdhet, icke-diskriminering, miljö, klimat, innovation och andra horisontella frågor.

Tematiskt fokus

Stöd ska beviljas till projekt som bidrar till att lösa de identifierade behoven och bidra till målen som

formulerats i den aktuella lokala utvecklingsstrategin. Det kan exempelvis vara projekt för lokal service, attraktiva boendemiljöer, besöksnäring, små företag, kultur, livsmedelsförädling, miljö- och klimatanpassning och liknande temaområden som är viktiga för landsbygdens utveckling.

Genom flerfondsstrategier finns det möjlighet att komplettera dessa stöd med insatser som finansieras av de andra ESI-fonderna och bidra till synergieffekter och samordning av insatser i olika fonder. LAG ska definiera, om så är möjligt, fondernas tematiska fokus inom en flerfondsstrategi. Därigenom blir en integrerad utveckling möjlig som exempelvis kopplar ihop fiskehamnar, stad och land, entreprenörskap och boende. Syften och prioriteringar för varje fond pekas ut i respektive fonds operativa program.

Bidrag till fokusområde

6b – Lokalt ledd utveckling på landsbygden bidrar till fokusområdet genom till exempel antal beviljade LAG, antal genomförda projekt och totalinvesteringar.

Bidrag till horisontella kriterier per fokusområde

6b – Lokalt ledd utveckling bidrar till miljö, klimat, jämställdhet och innovation genom att dessa beaktas i strategin, samt genom att genomföra lokala projekt.

8.2.12.3. Omfattning, stödnivå, bidragsberättigade mottagare och, i förekommande fall, metod för beräkning av stödbelopp eller stödnivå fördelat på delåtgärd och/eller typ av insats, vid behov. För varje typ av insats krävs en specificering av stödberättigande kostnader, villkor för stödberättigande, tillämpliga belopp och stödnivåer och principer för fastställande av urvalskriterierna

8.2.12.3.1. Förberedande stöd för lokalt ledd utveckling

Delåtgärd:

- 19.1 – Förberedande stöd

8.2.12.3.1.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med åtgärden är att förbereda och skriva en lokal utvecklingsstrategi genom:

- mobilisering och nätverksskapande
- kapacitetsbyggande
- utbildning
- analyser och SWOT

Målet är att åtgärden resulterar i förslag till lokala utvecklingsstrategier för geografiskt avgränsade områden. Utvecklingsstrategierna kan komma att finansieras av flera ESI-fonder.

Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Förberedande stöd inom lokalt ledd utveckling ska stödja framtagande av lokala utvecklingsstrategier för geografiska lokala utvecklingsområden som inte överlappar varandra inom samma fonder. Stödet ges i form av en enhetskostnad

Det förberedande stödet delas upp i två delar som söks separat:

- Del 1 går att söka för att arbeta fram en lokal utvecklingsstrategi. För att kunna betala ut det förberedande stödet som enhetskostnad krävs att partnerskapet har lämnat in en lokal utvecklingsstrategi för området.
- Del 2 går att söka för de partnerskap som har blivit prioriterade av urvalskommittén. Stöd ges för att ytterligare komplettera strategierna, klargöra organisation och leaderkontorets funktion samt urvalskriterier för ansökan om stöd, kvantifiera mål och indikatorer.

Förberedande stöd från landsbygdsprogrammet kan ges till strategiskrivning och förberedelser som omfattar landsbygdsområden (för definition av tillämpningsområdet se avsnitt 8.1).

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.12.3.1.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Förberedande stöd inom lokalt ledd utveckling som ges i form av enhetskostnad.

8.2.12.3.1.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådet förordning (EU) nr 1303/2013, artikel 65.11
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013, ESF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Lag (2015:266) om lokala aktionsgrupper

- Förordning (2015:407) om lokalt ledd utveckling
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan om lokalt ledd utveckling
- Statens jordbruksverks föreskrifter om projektstöd, företagsstöd, miljöinvesteringar, samt stöd inom lokalt ledd utveckling
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

8.2.12.3.1.4. Stödmottagare

Aktörer som vill arbeta fram en lokal utvecklingsstrategi. Ett partnerskap representerat av både privata (företag), offentliga och ideella aktörer står bakom ansökan.

8.2.12.3.1.5. Stödberättigande kostnader

Ersättning som baserats på en fast summa för arbetet med utvecklingsstrategin samt utgifter som varierar med antalet invånare i området samt områdets storlek i kvadratkilometer.

8.2.12.3.1.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska i ansökan ange uppgifter om projektets innehåll.
- Ansökan ska stödjas av ett partnerskap representerat av både privata (företag), offentliga och ideella aktörer.
- Samtliga berörda kommuner ska stå bakom ansökan (avsiktsförklaring).
- Det berörda området omfattar minst 10 000 invånare och högst 150 000 invånare. Om ett område har färre än 10 000 eller fler än 150 000 invånare behöver partnerskapen kunna motivera varför. Motiv för att understiga 10 000 invånare kan vara särskilt glesa områden. Motiv för att överstiga 150 000 invånare kan när flera fonder kommer att användas för genomförandet av strategin eftersom användandet av havs- och fiskerifonden, socialfonden och regionalfonden kan medföra att större tätorter eller delar av större tätorter inkluderas samt för att få sammanhängande havs- och fiskeriområden. Ett utvecklingsområde får aldrig överstiga 320 000 invånare.
- Ansökan ska lämnas in senast angivet datum.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.12.3.1.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Så många grupper som möjlig ska få stöd för att utreda förutsättningarna för den lokala utvecklingen, bygga upp ett partnerskap och skriva en utvecklingsstrategi. Om det i ansökan framgår att det finns en grund för att bilda ett funktionellt och effektivt utvecklingsområde ska det berättiga till stöd. Handläggande myndighet

poängsätter och prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. Med hjälp av urvalskriterierna bedöms om strategin har tillräcklig administrativ kapacitet och om de delar av utvecklingsstrategin som rör landsbygdsfonden är ändamålsenlig utifrån landsbygdsprogrammet. Vilka som slutligen prioriteras baseras på sammanlagda bedömningen av alla kriterier. Ansökningar samlas för bedömning och jämförelse i beslutsomgångar.

8.2.12.3.1.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stödbelopp i form av enhetskostnad ges till ett belopp som beräknas så här:

300 000 kr i fast belopp per område + 50 000 kr * (% avvikelse från genomsnittligt invånarantal) + 25 000 kr * (% avvikelse från genomsnittlig yta).

Högsta stödbelopp är 800 000 kronor per utvecklingsstrategi.

Lägsta stödbelopp är 22 000 kronor.

8.2.12.3.1.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.12.3.1.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För lokalt ledd utveckling finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Inga specifika risker.

8.2.12.3.1.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel (CPA6). Kalkylen för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder vi urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

8.2.12.3.1.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.12.3.1.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd beviljas i form av enhetskostnad.

Enhetskostnaden för förberedande stöd steg ett och steg två baseras på en enhetskostnad som beräknas utifrån en genomsnittlig kostnad som finns för att ta fram en utvecklingsstrategi. Utgifterna för att ta fram en utvecklingsstrategi för lokalt ledd utveckling är jämförbar mellan olika områden. Modellen som tillämpas för att beräkna enhetskostnaden består av

1. ett fast grundbelopp 300 000 kr som är samma för alla områden samt
2. ett tillägg eller avdrag beroende på om området är större eller mindre än det genomsnittliga invånarantalet; 50 000 kr * (% avvikelse från genomsnittligt invånarantal)
3. ett tillägg eller avdrag beroende på om området är större eller mindre än den genomsnittliga ytan; 25 000 kr * (% avvikelse från genomsnittlig yta)

Därför beräknas stödet utifrån:

300 000 kr i fast belopp per område + 50 000 kr * (% avvikelse från genomsnittligt invånarantal) + 25 000 kr * (% avvikelse från genomsnittlig yta).

För vidare detaljer, se den bifogade kalkylen.

Föreslagen stödnivå bedöms vara tillräcklig för att nå målen för stödet.

8.2.12.3.1.11. Information som är specifik för insatsen

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

8.2.12.3.2. Stöd för genomförande av den lokala utvecklingsstrategin

Delåtgärd:

- 19.2 – Stöd till genomförande av insatser inom den lokalt ledda utvecklingsstrategin

8.2.12.3.2.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet är att bidra till att uppfylla målen i utvecklingsstrategin och landsbygdsprogrammet. Projekten ska bidra till att stärka den lokala befolkningens tillgång till infrastruktur och förbättra levnadsvillkor, inklusive fritid och kultur och förutsättningar för attraktivt boende samt företagsutveckling. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i den lokala utvecklingsstrategin. De lokala utvecklingsstrategierna ska ange hur innovationer och innovativa projekt ska fångas upp och prioriteras i LAG:s arbete. Innovationer definieras utifrån att det ska finnas ett nytänkande utifrån de lokala förutsättningarna. Innovation kan omfatta nya tjänster, nya produkter och nya metoder i det lokala sammanhanget.

Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling.

Olika former av projekt

Stöd kan ges för genomförande av insatser inom den lokala utvecklingsstrategin som huvudsakligen främjar utvecklingen i det egna utvecklingsområdet.

- Projektstöd kan ges för insatser vars nytta tillfaller en bredare allmänhet eller är förutsättningsskapande för exempelvis företagsutveckling, boendemiljö, kunskap, service eller landsbygdens attraktivitet.
- Projektstöd till företag kan ges för insatser vars nytta tillfaller enskilda företag eller till samarbetande företag.
- Paraplyprojekt är projekt ägda av LAG med ett tydligt mål och syfte och som omfattar ett antal delaktiviteter som inte är kända i samband med ansökan och beslut om stöd. Delaktiviteterna kan genomföras av olika aktörer som anhåller om att få genomföra aktiviteter som kan bidra till att uppfylla målet inom paraplyprojektet. En mindre urvalsgrupp med representanter från LAG avgör vilka delaktiviteter som ska genomföras inom paraplyprojektet.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.12.3.2.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd som kan ges i form av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.12.3.2.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådet förordning (EU) nr 1303/2013, artikel 65.11
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013, ESF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Lag (2015:266) om lokala aktionsgrupper
- Förordning (2015:407) om lokalt ledd utveckling
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan om lokalt ledd utveckling
- Statens jordbruksverks föreskrifter om projektstöd, företagsstöd, miljöinvesteringar, samt stöd inom lokalt ledd utveckling
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster
- Kommunallag (1991:900)

8.2.12.3.2.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som söker stöd för att främja utvecklingen i ett lokalt utvecklingsområde.

LAG kan även genomföra egna projekt för att nå målen inom strategin. LAG kan söka stöd för projekt där det finns administrativa eller resultatmässiga mervärden och fördelar med att LAG står som sökande.

8.2.12.3.2.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande, inköp eller upprustning av tillbehör till fastighet enligt projektplanen
b. inköp eller avbetalningsköp av nya maskiner och ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde

eller inköp eller avbetalningsköp av återanvänt material om det avser att bevara eller utveckla natur- och kulturmiljöer upp till tillgångens marknadsvärde eller
inköp eller avbetalningsköp av begagnade maskiner och begagnad utrustning om samtliga av följande villkor är uppfyllda:

1. Den sökanden intygar att den tidigare ägare som använt utrustningen inte har fått stöd för inköp av den.
2. Priset för den begagnade utrustningen överstiger inte marknadsvärdet och är lägre än kostnaden för motsvarande ny utrustning.
3. Utrustningen har de tekniska egenskaper som behövs för insatsen.

c. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader.
d. eget arbete för att genomföra projektet.
e. köp av tjänst för att genomföra projektet.
f. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken eller för köp av tjänst för utveckling av programvara, om detta direkt kan kopplas till investeringen i punkt 1.
g. offentliga resurser, det vill säga insatser i annat än pengar som inte betalas av projektet utan av utomstående offentliga organisationer
h. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor.

Inom paraplyprojekt är det inte möjligt att få stöd till investeringar enligt punkterna a och b ovan.

8.2.12.3.2.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Insatsen bidrar till att uppfylla målen i den lokala utvecklingsstrategin.
- Insatsen bidrar till att uppfylla målen i landsbygdsprogrammet.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning för att genomföra projektet.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.
- Stöd lämnas inte för nybyggnad av anläggning med panna eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen eller till inköp av pannor eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen.
- Stöd får inte lämnas för om-, ny- och tillbyggnad av privatbostadsfastigheter som inte är näringsfastigheter.

8.2.12.3.2.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Ansökningar om projekt som ger bäst måluppfyllelse ska berättiga till stöd. LAG prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. Med hjälp av urvalskriterierna bedöms projektets bidrag till måluppfyllelse i den lokala utvecklingsstrategin. Hänsyn tas också till vilket behov den sökande har av

stödet. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda bedömningen av alla kriterier.

Ansökningar där LAG själva är stödsökande genomgår samma urvalsprocess som andra projekt och som beskrivs i den lokala utvecklingsstrategin. Förvaltande myndighet har till uppgift att kontrollera att ansökningen är i enlighet med den lokala utvecklingsstrategin samt att kontrollera samtliga kontrollpunkter som LAG vanligtvis kontrollerar för andra projekt.

8.2.12.3.2.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

LAG konkretiserar och anger principer för stödnivån i den lokala utvecklingsstrategin. Leadermetoden och samordning mellan olika ESI-fonder kräver en viss flexibilitet för LAG att sätta stödnivån utifrån en bedömning av stödsökanden och projektet och för att uppnå den högst möjliga budgeteffektiviteten (utnyttjande).

Stöd ges till 40-100 proent av stödberättigande utgifter när organisationer, föreningar eller myndigheter söker stöd inom delåtgärden och nyttan av projektet tillfaller en bredare allmänhet eller är förutsättningsskapande för exempelvis företagsutveckling, boendemiljö, kunskap, service eller landsbygdens attraktivitet. Detta innefattar även paraplyprojekt.

Stöd ges till 40-70 procent av stödberättigande utgifter för insatser som direkt gynnar inående företag.

LAG sätter stödnivån för insatser genom bedömning enligt följande principer:

- En lägre stödnivå kan motiveras av om projektet eller insatsen endast är till nytta för ett eller ett fåtal företag, om det finns tillgång till privat medfinansiering, förväntas ha hög avkastning av insatsen eller om LAG:s budget är begränsad. Förutom egna pengar kan privat medfinansiering utgöras av förväntade intäkter, sponsring och deltagaravgifter i projektet.

En högre stödnivå upp till 100 procent motiveras om projektet eller insatsen är till nytta för allmänheten och förutsättningsskapande projekt där resultaten kommer fler till del, har hög innovationsgrad på lokal nivå och om LAG har tillgänglig budget. Projektstöd till företag inom lokalt ledd utveckling är stöd som begränsas till ett stödbelopp på maximalt 200 000 kronor.

Stöd ges för 40 procent av de stödberättigande utgifterna till projekt inom jordbruksverksamhet.

Varje paraplyprojekt får högst uppgå till 400 000 kronor. Paraplyprojekt får inte ge stöd till investeringar.

Lägsta stödbelopp är 22 000 kronor.

Stödbeloppet för projekt utanför jordbruksverksamhet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med 15 procent av utgifterna för personal, inklusive arvoden som betalas ut som lön enligt artikel 68 b) i (EU) nr 1303/2013.
    - Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

8.2.12.3.2.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.12.3.2.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För lokalt ledd utveckling finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9). Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC):

hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses denna risk vara högst:

bristfällig rimlighetsbedömning (R2)

8.2.12.3.2.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning

kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Kalkylen för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder LAG urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1). Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer. För paraplyprojekt finns det ytterligare en rutin

för rimlighetsbedömning av delaktiviteter vid ansökan om utbetalning.

8.2.12.3.2.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.12.3.2.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013 och procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. *Eget arbete.* Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU)

1303/2013.)

Stödmottagaren får stöd för indirekta kostnader med 15 procent av stödberättigande direkta lönekostnader enligt artikel 68 b) i (EU) nr 1303/2013.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.12.3.2.11. Information som är specifik för insatsen

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

LAG:s strategier behöver ta hänsyn till de regionala handlingsplanerna för landsbygdsprogrammet och etablera regelbundna kontakter med respektive stödmyndighet.

8.2.12.3.3. Stöd till löpande kostnader och ledning inom lokalt ledd utveckling

Delåtgärd:

- 19.4 – Stöd till löpande kostnader och ledningsfunktioner

8.2.12.3.3.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet med stödet är att ge LAG möjligheter att genomföra sin lokala utvecklingsstrategi, vara en kontakt för alla involverade parter samt underlätta för lokala aktörer att söka stöd. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Stöd till administration och mobilisering beviljas och betalas ut till LAG som ett vanligt projektstöd som LAG själva söker. LAG skickar in en ansökan och bifogar en kort projektplan även för de administrativa utgifterna. Projektet löper som ett projekt över hela programperioden, där LAG ansöker om förlängning av projektet för ett år i taget, eller den tid som anses lämplig. I samband med ansökan om förlängning presenteras nästa års verksamhetsplan och budget. Stöd ges tilllöpande kostnader och ledning för att administrera genomförandet av en lokal utvecklingsstrategi. Det kan gälla löner, inköp av fordon och liknande som underlättar eller är en förutsättning för det administrativa och mobiliserande arbetet. Stöd ges också för att underlätta utbyte mellan intressenter och sprida information om den lokala utvecklingsstrategin samt att stödja potentiella stödmottagare att utveckla projekt och förbereda ansökningar. Delåtgärden ska fungera som en samordnande fond (lead fund) enligt förordning 1303/2013 även för andra ESI-fonder, i det fall landsbygdsprogrammet finansierar större delen av budgeten i en gemensam lokal utvecklingsstrategi. LAG kan få stöd för administration och mobilisering för upp till 25 procent av de totala offentliga utgifterna i den lokala utvecklingsstrategin. Principen om samordnande fond (lead fund) ska tillämpas. Därför är det särskilt vid flerfondsstrategier relevant att kunna utnyttja det totalt möjliga beloppet för administration och mobilisering. Även i områden med särskilt stora utmaningar eller svåra geografiska förutsättningar är en tillräcklig administrativ budget viktig. LAG avgör hur mycket som får gå till administration och mobilisering, men beloppet får inte utgöra mer än 25 procent av de totala offentliga utgifterna.

LAG ska följa lagen om offentlig upphandling.

Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.12.3.3.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd som kan ges i form av del av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.12.3.3.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådet förordning (EU) nr 1303/2013, artikel 65.11
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013, ESF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014, EHFF
- Lag (2015:266) om lokala aktionsgrupper
- Förordning (2015:407) om lokalt ledd utveckling
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan om lokalt ledd utveckling
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan om projektstöd, företagsstöd, miljöinvesteringar, samt stöd inom lokalt ledd utveckling
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

8.2.12.3.3.4. Stödmottagare

LAG

8.2.12.3.3.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande, inköp och upprustning av tillbehör till fastighet
b. inköp eller avbetalningsköp av nya maskiner och ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde eller inköp eller avbetalningsköp av begagnade maskiner och begagnad utrustning om samtliga av följande villkor är uppfyllda:
    1. Den sökanden intygar att den tidigare ägare som använt utrustningen inte har fått stöd för inköp av den.
    2. Priset för den begagnade utrustningen överstiger inte marknadsvärdet och är lägre än kostnaden för motsvarande ny utrustning.
    3. Utrustningen har de tekniska egenskaper som behövs för insatsen.
c. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader.
d. köp av tjänst för att genomföra projektet.
e. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara.
f. offentliga resurser, det vill säga insatser i annat än pengar som inte betalas av projektet utan av

utomstående offentliga organisationer

g. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor.

8.2.12.3.3.6. Villkor för stödberättigande

- Sökanden ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.

8.2.12.3.3.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

Urval sker genom godkännande av utvecklingsstrategin.

Ansökningar där LAG själva är stödsökande genomgår samma urvalsprocess som andra projekt och som beskrivs i den lokala utvecklingsstrategin. Förvaltande myndighet har till uppgift att kontrollera att ansökan är i enlighet med den lokala strategin samt att kontrollera samtliga kontrollpunkter som LAG vanligtvis kontrollerar för andra projekt.

8.2.12.3.3.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

Stöd för löpande kostnader och ledning, mobilisering och information får inte överskrida 25 procent av utvecklingsområdets totala offentliga utgifter.

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Lägsta stödbelopp är 300 000 kronor.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- indirekta kostnader med 15 procent av utgifterna för personal, inklusive arvoden som betalas ut som lön enligt artikel 68 b) i (EU) nr 1303/2013.
    - Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

8.2.12.3.3.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.12.3.3.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För lokalt ledd utveckling finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses denna risk vara högst:

bristfällig rimlighetsbedömning (R2)

8.2.12.3.3.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader i större utsträckning minskas risken för fel. Alla kalkyler som enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och

svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande myndigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer.

8.2.12.3.3.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.12.3.3.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel

67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013 och procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens

   Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

   Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. *Traktamente.* Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagaren får stöd för indirekta kostnader med 15 procent av stödberättigande direkta lönekostnader enligt artikel 68 b) i (EU) nr 1303/2013.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.12.3.3.11. Information som är specifik för insatsen

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

8.2.12.3.4. Stöd till samarbetsprojekt inom lokalt ledd utveckling

Delåtgärd:

- 19.3 – Förberedelser inför och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen

8.2.12.3.4.1. Beskrivning av insatstypen

Syftet är skapa utveckling i området genom att utbyta erfarenheter, lära och inspireras av varandra eller utveckla innovativa lösningar. Stöd kan endast beviljas till stödberättigande utgifter för det som beskrivs här. Vem som beviljas stöd avgörs av de prioriteringar och urvalskriterier som anges i den lokala utvecklingsstrategin.

Stöd kan ges till samarbetsprojekt som bidrar till målen i utvecklingsstrategin och landsbygdsprogrammet. Genomförande av samarbeten omfattar projekt där ett utvecklingsområde samarbetar med ett eller fler andra utvecklingsområden eller med offentligt-privat partnerskap, inom Sverige eller med andra EU-länder. Samarbeten ska uppfylla gemensamma behov för att uppfylla de mål som finns i respektive strategi. Samarbeten utanför EU kan ske med offentligt-privat partnerskap exempelvis i Norge.ett exempel för att få stödet är att den kompetens som behövs för att uppnå målen i utvecklingsstrategin finns utanför det aktuella utvecklingsområdet. Stöd kan även ges för gemensamma insatser med angränsande utvecklingsområden samt till paraplyprojekt som är ägda av LAG och som omfattar ett antal delaktiviteter som inte är kända i samband med ansökan och beslut om stöd. Behovet av att använda sig av delåtgärden beskrivs i den lokala utvecklingsstrategin. Behov och mål kan variera beroende på utvecklingsstrategi och antal samarbetsparter. Insatserna ska stärka den lokala befolkningens tillgång till infrastuktur och förbättra levnadsvillkor inklusive fritid och kultur och förutsättningar för attraktivt boende och företagsutveckling inom det egna området i de utvecklingsområden som omfattas av samarbetsprojektet.

Samarbeten med andra ska gälla en konkret fråga.

De lokala strategierna ska ange hur innovationer och innovativa projekt ska fångas upp och prioriteras i LAG:s arbete. Innovationer definieras utifrån att det ska finnas ett nytänkande utifrån de lokala förutsättningarna. Innovation kan omfatta nya tjänster, nya produkter och nya metoder att göra saker i det lokala sammanhanget.

Stödmottagare som är offentliga organisationer ska följa lagen om offentlig upphandling. Detaljer som regleras i nationell lagstiftning

I den svenska förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder och statens jordbruksverks föreskrifter och allmänna råd om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar inom landsbygdsprogrammet kommer de detaljerade reglerna att finnas. Dessa är detaljerade regler om villkor, eventuella schabloner, stödnivåer och stödtak, regler om ansökan om stöd och utbetalning, regler om handläggning, utbetalning och kontroller, återkrav och överklaganden.

8.2.12.3.4.2. Typ av stöd

Typ av stöd: Bidrag

Projektstöd som kan ges i form av del av faktiska utgifter, enhetskostnad, klumpsumma och procentuellt påslag.

8.2.12.3.4.3. Länkar till annan lagstiftning

- Europaparlamentets och rådet förordning (EU) nr 1303/2013, artikel 65.11
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1306/2013
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 640/2014
- Kommissionens delegerade förordning (EU) nr 807/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 808/2014
- Kommissionens genomförandeförordning (EU) nr 809/2014
- Kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1301/2013, ERUF
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1304/2013, ESF
- Förordning (2003:596) om bidrag för projektverksamhet inom den regionala tillväxtpolitiken
- Lag (2015:266) om lokala aktionsgrupper
- Förordning (2015:407) om lokalt ledd utveckling
- Statens jordbruksverks föreskrifter om ansökan om lokalt ledd utveckling
- Statens jordbruksverks föreskrifter om projektstöd, företagsstöd, miljöinvesteringar, samt stöd inom lokalt ledd utveckling
- Lag (2007:1091) om offentlig upphandling
- Lag (2007:1092) om upphandling inom områdena vatten, energi, transporter och posttjänster

8.2.12.3.4.4. Stödmottagare

Myndigheter, kommuner, landsting, regioner, föreningar, andra organisationer och företag som söker stöd för att främja utvecklingen i ett lokalt utvecklingsområde.

LAG kan även genomföra egna projekt för att nå målen inom strategin. LAG kan söka stöd för projekt där det finns administrativa eller resultatmässiga mervärden och fördelar med att LAG står som sökande.

8.2.12.3.4.5. Stödberättigande kostnader

Vad det går att söka stöd för anges under beskrivningen av delåtgärden. För detta kan stöd beviljas för nedanstående utgifter, under förutsättning att de är kopplade till aktiviteterna i den projektplan som stödmyndigheten fastställer:

a. uppförande, inköp eller upprustning av tillbehör till fastighet enligt projektplanen
b. inköp eller avbetalningsköp av nya maskiner och ny utrustning upp till tillgångens marknadsvärde eller inköp eller avbetalningsköp av återanvänt material om det avser att bevara eller utveckla natur-

och kulturmiljöer upp till tillgångens marknadsvärde eller
inköp eller avbetalningsköp av begagnade maskiner och begagnad utrustning om samtliga av följande villkor är uppfyllda:

1. Den sökanden intygar att den tidigare ägare som använt utrustningen inte har fått stöd för inköp av den.
2. Priset för den begagnade utrustningen överstiger inte marknadsvärdet och är lägre än kostnaden för motsvarande ny utrustning.
3. Utrustningen har de tekniska egenskaper som behövs för insatsen.

c. lön till personal för att genomföra projektet, inklusive lönepåslag och indirekta kostnader.
d. eget arbete för att genomföra projektet.
e. köp av tjänst för att genomföra projektet.
f. immateriella investeringar i form av inköp eller utveckling av programvara och patentansökningar, licensavtal samt skydd av upphovsrätt och varumärken eller för köp av tjänst för utveckling av programvara, om detta direkt kan kopplas till investeringen i punkt 1.
g. offentliga resurser, det vill säga insatser i annat än pengar som inte betalas av projektet utan av utomstående offentliga organisationer
h. övriga utgifter som är kopplade till projektplanen, som utgifter för tryckning av material, möteslokaler och resor.

8.2.12.3.4.6. Villkor för stödberättigande

- Sökande ska bifoga en projektplan till ansökan.
- Den sökande ska ha de tillstånd som krävs enligt svensk lagstiftning för att genomföra projektet.
- Stöd beviljas inte till insatser som myndigheter, staten, landsting, regioner och kommuner ska ansvara för enligt lag eller annan författning.
- Stöd beviljas inte till insatser som enligt lag eller annan författning skulle ha varit genomförda vid tidpunkten för ansökan om stöd.
- Stöd lämnas inte för nybyggnad av anläggning med panna eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen eller till inköp av pannor eller förbrännare som huvudsakligen eldas med fossila bränslen.
- Stöd får inte lämnas för om-, ny- och tillbyggnad av privatbostadsfastigheter som inte är näringsfastigheter.

8.2.12.3.4.7. Principer för fastställandet av urvalskriterier

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse enligt den lokala utvecklingsstrategin ska berättiga till stöd.

LAG prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. Med hjälp av urvalskriterierna bedöms projektets bidrag till måluppfyllelse i den lokala utvecklingsstrategin. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda bedömningen av alla kriterier.

Ansökningar där LAG själva är stödsökande genomgår samma urvalsprocess som andra projekt och som beskrivs i den lokala utvecklingsstrategin. Förvaltande myndighet har till uppgift att kontrollera att ansökan är i enlighet med den lokala strategin samt att kontrollera samtliga kontrollpunkter som LAG vanligtvis

kontrollerar för andra projekt.

Budgeten för samarbetsprojekt är del i den lokala utvecklingsstrategin, därför prioriterar och väljer LAG samarbetsprojekt.

8.2.12.3.4.8. (Tillämpliga) belopp och stödnivåer

LAG konkretiserar och anger principer för stödnivån i den lokala utvecklingsstrategin. Leadermetoden och samordning mellan olika ESI-fonder kräver en viss flexibilitet för LAG att sätta stödnivån utifrån en bedömning av stödsökanden och projektet och för att uppnå den högst möjliga budgeteffektiviteten (utnyttjande).

Stöd ges till 40-100 procent av stödberättigande utgifter när organisationer, föreningar eller myndigheter söker stöd inom delåtgärden.

Stöd ges till 40-70 procent av stödberättigande utgifter för insatser som direkt gynnar ingående företag.

LAG sätter stödnivån för insatser genom bedömning enligt följande principer:

- En lägre stödnivå kan motiveras av om projektet eller insatsen endast är till nytta för ett eller ett fåtal företag, om det finns tillgång till privat medfinansiering, förväntas ha hög avkastning av insatsen eller om LAG:s budget är begränsad. Förutom egna pengar kan privat medfinansiering utgöras av förväntade intäkter, sponsring och deltagaravgifter i projektet.
- En högre stödnivå upp till 100 procent motiveras om projektet eller insatsen är till nytta för allmänheten och förutsättningsskapande projekt där resultaten kommer fler till del, har hög innovationsgrad på lokal nivå och om LAG har tillgänglig budget.

Stöd ges för 40 procent av de stödberättigande utgifterna till projekt inom jordbruksverksamhet.

Lägsta stödbelopp är 22 000 kronor.

Stödbeloppet för projekt utanför jordbruksverksamhet begränsas enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt, se även avsnitt 13. Begränsningen gäller per stödmottagare och för de stöd som beviljats under nämnda förordning under året för beslut om stöd samt de två föregående beskattningsåren.

Schabloner

Stödmottagaren får redovisa

- lunch eller middag med 90 kronor exklusive moms per måltid
- timlön beräknad med en årsarbetstid på 1 720 timmar
- resor med egen bil med 30 kr per mil
- traktamenten enligt Skatteverkets riktlinjer
- eget arbete med 220 kr per redovisad timme
- indirekta kostnader med 15 procent av utgifterna för personal, inklusive arvoden som betalas ut som

lön enligt artikel 68 b) i (EU) nr 1303/2013.

- Andra schabloner som är tillåtna inom ramen för EU-förordningarna.

8.2.12.3.4.9. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.12.3.4.9.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärderna

R står för Risk

RC står för Root Cause (underliggande orsak)

Generella risker

För lokalt ledd utveckling finns vissa generella risker (R). Dessa är anbudsförfarande (R1), rimlighetsbedömning (R2), bristfälliga kontrollsystem (R3), offentlig upphandling (R4), urval (R7), IT-system (R8) och återkrav (R9).

Dessa risker har följande underliggande orsaker (RC): hur offentlig upphandling, anbud och offerter tillämpas (RC11), brister i hur bedömningen av utgifter görs (RC10), hur kontroller fungerar och om de administrativa rutinerna är tillräckliga (RC12), samt om den sökande inte följer de villkor som finns (RC08).

Specifika risker

För den här delåtgärden anses dessa risker vara högst:

- bristfällig rimlighetsbedömning (R2)
- otydlighet ifråga om vad det beviljade stödet omfattar (R3)

8.2.12.3.4.9.2. Begränsande åtgärder

CPA står för Corrective and Preventive Action (förebyggande åtgärder)

En ny rutin har tagits fram för handläggning av offentlig upphandling. I samband med beslut om utbetalning kommer stödmyndigheten att fastställa om sökanden är skyldig att följa reglerna för offentlig upphandling. Sökande kommer att informeras om kraven på offentlig upphandling (CPA7).

Genom att använda schabloner i form av enhetskostnader minskas risken för fel. Kalkylen för enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag (CPA6).

Ansökningarna kommer i de allra flesta fall komma in elektroniskt för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar vilket troligen också kommer att leda till kortare handläggningstider. E-tjänsten

kommer också att erbjuda den sökande mer hjälp genom så kallade hjälptexter i ansökan. (CPA4) och (CPA3).

För att kunna göra ett urval bland ansökningarna använder LAG urvalskriterier där ansökningarna poängsätts med hjälp av bedömningsgrunder. Bedömningsgrunderna beslutas av förvaltningsmyndigheten. Detta system ska ge en objektiv och transparent urvalsprocess (CPA7).

Sökanden kommer också ha tillgång till urvalskriterierna innan de söker stöd för att kunna se om deras investering eller projekt hör till det som prioriteras (CPA3).

Informationen till sökande kommer att finnas både elektroniskt och på papper. Det finns också frågor och svar (FAQ) för sökande, informationsmöten för sökande och de organisationer som hjälper till med ansökningar. Det nationella landsbygdsnätverket jobbar med temagrupper utifrån de behov som identifierats och sprider resultatet. Det kommer att finnas checklistor och hjälptexter för att det ska bli enklare för den sökande och minska risken för missförstånd (CPA3) och (CPA2).

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen och alla handläggare använder samma IT-system. För att likrikta och minimera suboptimering är utgångspunkten en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning. I IT-systemet görs automatiserade kontroller av uppgifter både inom ett ärende och mellan ärenden. För handläggaren innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för en pappersakt. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera med den sökande. (CPA 7).

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att kunna handlägga ett ärende på rätt sätt. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet (CPA7).

Handläggarna får löpande utbildningar inom olika områden. I de flesta fall sker utbildningarna genom ett webbaserat verktyg så att avstånd till utbildningsplatsen inte ska utgöra ett hinder (CPA1).

Enligt en ny rutin för rimlighetsbedömning vid handläggning av ansökan om stöd krävs en tillräckligt detaljerad budget där sökanden visar hur denne har kommit fram till de budgeterade utgifterna. Den beslutande mydnigheten ska bedöma om utgifterna är relevanta till omfattning, men också om mål och syfte för åtgärden uppfylls. Bedömningen ska också dokumenteras. (CPA1).

Rimlighetsbedömningen kan verifieras genom att jämföra utgifter i andra liknande fall, jämföra offerter eller genom att en särskild kommitté bedömer utgifterna. Genom att använda schabloner minskar riskerna för fel. (CPA6). Detta bedöms leda till att det blir tydligare beslut om stöd och att det därigenom blir tydligare för både sökanden, handläggare av utbetalningar, kontrollanter och revisorer. För paraplyprojekt finns det ytterligare en rutin för rimlighetsbedömning av delaktiviteter vid ansökan om utbetalning.

8.2.12.3.4.9.3. Övergripande bedömning av åtgärden

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten har för varje stödregel gjort en bedömning av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har myndigheterna försäkrat sig om att kontrollen kommer kunna göras på ett

tillfredsställande sätt. Som underlag för bedömning av åtgärderna har även handlingsplanen för felfrekvenser, resultat från revisioner, kontroller och upphävande av stöd i nuvarande landsbygdsprogram beaktats.

Den utbetalande myndigheten och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

8.2.12.3.4.10. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Stöd kan ges utifrån faktiska utgifter och schabloner. Vi kommer tillämpa enhetskostnader enligt artikel 67.1 b. i förordning (EU) 1303/2013 och procentuella påslag enlig artikel 67.1 d. i förordning (EU) 1303/2013.

Enhetskostnader används för följande utgifter.

1. Mat. Stödmottagare får redovisa utgifter för lunch och middag med en obligatorisk enhetskostnad. En högre nivå kan vara stödberättigande i samband med

a. konferens
b. transnationella projekt inom lokalt ledd utveckling
c. projekt där mat har en central betydelse

Stödmottagaren får redovisa utgifter för fika utifrån faktiska utgifter men högst till enhetskostnaden (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

Resor med egen bil. Obligatorisk enhetskostnad per mil för resor med egen bil. Enhetskostnaden gäller för alla milkostnader som inte kommer på faktura. Enhetskostnaden gäller därmed inte för konsulter och andra köpta tjänster (hyrbil) men för tjänstebil eller leasingbil om inte milkostnaden ingår i leasingavtalet. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

2. Traktamente. Obligatorisk enhetskostnad för traktamente enligt Skatteverkets nivå. (Enligt artikel 67.5 c. i förordning (EU) 1303/2013.)

3. Eget arbete. Enhetskostnad för eget arbete i kronor per timme när stödmottagaren är en enskild firma, privatperson, kommandit- eller handelsbolag. (Enligt artikel 67.5 a. i förordning (EU) 1303/2013.)

Vid redovisning av löner ska en standardiserad årsarbetstid på 1 720 timmar användas. (Enligt artikel 68.2 i förordning (EU) 1303/2013.)

Ett procentuellt lönekostnadspåslag kommer att läggas till på stödberättigande faktiska lönekostnader. Lönekostnadspåslaget inkluderar inte semestertillägg eller förmåner. (Enligt artikel 67.5 a i förordning (EU) 1303/2013.)

Stödmottagaren får redovisa indirekta kostnader med 15 procent av stödberättigande direkta lönekostnader enligt artikel 68 b) i (EU) nr 1303/2013.

Hela eller delar av projekt kan beviljas stöd i form av klumpsumma.

Detaljer om schabloner kommer att anges i svensk förordning eller Jordbruksverkets föreskrifter.

8.2.12.3.4.11. Information som är specifik för insatsen

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

De ansökningar som ger bäst måluppfyllelse enligt den lokala utvecklingsstrategin ska berättiga till stöd.

LAG prioriterar därför ansökningarna utifrån urvalskriterier. Med hjälp av urvalskriterierna bedöms projektets bidrag till måluppfyllelse i den lokala utvecklingsstrategin. Vilka projekt som slutligen prioriteras baseras på den sammanlagda bedömningen av alla kriterier.

Ansökningar där LAG själva är stödsökande genomgår samma urvalsprocess som andra projekt och som beskrivs i den lokala strategin. Förvaltande myndighet har till uppgift att kontrollera att ansökningen är i enlighet med den lokala strategin samt att kontrollera samtliga kontrollpunkter som LAG vanligtvis kontrollerar för andra projekt.

Budgeten för samarbetsprojekt är del i den lokala utvecklingsstrategin, därför prioriterar och väljer LAG samarbetsprojekt.

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande

fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

8.2.12.4. Åtgärdernas och/eller de olika insatstypernas verifierbarhet och kontrollerbarhet

8.2.12.4.1. Risk(er) i genomförandet av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.12.4.2. Begränsande åtgärder

Se under delåtgärd

8.2.12.4.3. Allmän bedömning av åtgärden

Se under delåtgärd

8.2.12.5. Metod för beräkning av belopp eller stödnivå, där detta är relevant

Se under delåtgärd.

8.2.12.6. Information som är specifik för åtgärden

Beskrivning av de obligatoriska delar i den lokalt ledda utvecklingen som Leader-åtgärden består av: förberedande stöd, genomförande av insatser inom ramen för strategin för den lokalt ledda utvecklingen, förberedelse och genomförande av samarbetsverksamhet i den lokala aktionsgruppen (nedan kallad LAG-gruppen), löpande kostnader och ledningskostnader (dvs. kostnader för att främja strategin), enligt artikel 35.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Syftet med lokalt ledd utveckling genom leadermetoden är att befolkningen i ett område tillsammans ska kunna utveckla området utifrån en lokal utvecklingsstrategi. Lokalt ledd utveckling möjliggör landsbygds-utveckling utifrån de lokala behoven genom ett sektorsövergripande arbetssätt. Trepartnerskap mellan ideella, offentliga och privata intressen säkerställer en bred förankring i olika delar av samhället. Underifrånperspektivet gör att initiativet ligger på lokal nivå, för att stimulera engagemang, innovation och lokalt anpassade lösningar.

Stöd inom lokalt ledd utveckling ges för:

- Förberedande stöd
- Stöd för genomförande av den lokala utvecklingsstrategin
- Stöd till samarbetsprojekt
- Stöd till löpande kostnader och ledning

Delåtgärderna inom lokalt ledd utveckling kan bidra till att uppnå alla mål i landsbygdsprogrammet. Alla beviljade projekt ska bidra till målen i den lokala utvecklingsstrategin.

De lokala utvecklingsstrategierna som ligger till grund för genomförandet kan omfatta flera ESI-fonder. Detta kommer att bidra till att insatserna får större effekt, och att de kompletterar andra insatser som görs i de olika fonderna.

Beskrivning av användningen av det Leader-startpaket som avses i artikel 43 i förordning (EU) nr 1305/2013 som särskild typ av förberedande stöd, i förekommande fall

Sverige kommer inte att använda detta startpaket.

Beskrivning av de system för löpande inlämning av ansökningar om Leader-samarbetsprojekt som avses i artikel 44.3 i förordning (EU) nr 1305/2013

Se under delåtgärd

Förfarande och tidsplan för val av lokala utvecklingsstrategier

En expertgrupp med två av varandra oberoende experter bedömer och rangordnar utvecklingsstrategierna utifrån de mallar och kriterier som Jordbruksverket har tagit fram. Underlaget med rangordnade utvecklingsstrategier skickas från experterna till en urvalskommitté, som då gör ett urval av utvecklingsstrategierna.

Det är Jordbruksverket som tillsätter urvalskommittén, som består av en ordförande från Jordbruksverket samt sex ordinarie ledamöter och sex suppleanter. Kommittén har en jämn fördelning av representanter från ideell, privat och offentlig sektor från regional och nationell nivå samt en jämn fördelning av kvinnor och män. Urvalskommittén ska ha erfarenhet av leadermetoden, programhantering samt av de fyra fonderna.

Urvalskommittén har i uppdrag att bedöma och prioritera de lokala utvecklingsstrategierna utifrån de kvalitets- och urvalskriterier som Jordbruksverket fastställt. Budget till varje partnerskap fördelas i samband med det preliminära beskedet om vilka utvecklingsstrategier som prioriteras. Jordbruksverket fattar beslut enligt urvalskommitténs prioritering när partnerskapen har kompletterat sina utvecklingsstrategier och bildat sina organisationer.

Preliminär tidsplan för urval och godkännande av utvecklingsstrategier:

- utvecklingsstrategier lämnas in av partnerskapen, december 2014
- expertgruppen bedömer och rangordnar utvecklingsstrategierna, december 2014 – februari 2015
- expertgruppen ger vid behov partnerskapen möjlighet att lämna in kompletteringar, januari 2015
- urvalskommittén ger preliminära besked om vilka utvecklingsstrategier som prioriterats, våren 2015
- partnerskapen kompletterar sina utvecklingsstrategier samt bildar sina organisationer, april – augusti 2015
- Jordbruksverket skickar ut formella beslut till partnerskapen om att kunna bilda utvecklingsområden, hösten 2015

Urvalsprocess och preliminär tidsplan gäller för alla fyra ESI-fonder och är beroende av tidpunkten för respektive programs godkännande. Sverige eftersträvar integrerade flerfondsstrategier, även om separata enfondsstrategier är möjliga. Fondspecifikt innehåll i de lokala utvecklingsstrategierna kan även bedömas separat i urvalsprocessen.

Motivering av valet av geografiska områden för genomförande av lokala utvecklingsstrategier vars invånare inte omfattas av de gränser som fastställs i artikel 33.6 i förordning (EU) nr 1303/2013

Generellt bör de av kommissionen angivna riktlinjerna om en befolkning om 10 000-150 000 invånare per område följas. I vissa områden kan denna siffra dock behöva vara annorlunda för att få funktionella områden. I särskilt glesa områden kan gränsen på 10 000 invånare behöva underskridas, för att inte områdena ska bli allt för stora geografiskt. Gränsen på 150 000 invånare kan i vissa fall också behöva överskridas om ett område vill inkludera en befolkningsrik tätort eller del av en tätort som har stor betydelse för den lokala utvecklingen.

Utvecklingsområden kan överstiga 150 000 invånare där flera fonder kommer att användas för genomförandet av strategin eftersom användandet av havs- och fiskerifonden, socialfonden och

regionalfonden kan medföra att större tätorter eller delar av större tätorter inkluderas samt för att få sammanhängande havs- och fiskeriområden. Ett utvecklingsområde får aldrig överstiga 320 000 invånare.

Samordning med de andra europeiska struktur- och investeringsfonderna när det gäller lokalt ledd utveckling, även i fråga om möjliga lösningar när det gäller att använda alternativet med en samordnande fond och eventuella övergripande komplementariteter mellan struktur- och investeringsfonderna i finansieringen av det förberedande stödet

Lokalt ledd utveckling genomförs i Sverige i alla fyra ESI-fonder. Förvaltningsmyndighet för alla program som innehåller lokalt ledd utveckling är Jordbruksverket. Därigenom är det möjligt att uppnå den störst möjliga samordningen och harmoniseringen av programmen, fram för allt när det gäller hanteringen och regelverken i dessa fonder.

Delåtgärden 19.4 ska fungera som en samordnande fond (lead fund) enligt förordning 1303/2013 även för andra ESI-fonder, i det fall landsbygdsprogrammet finansierar större delar av budgeten i en gemensam lokal utvecklingsstrategi.

Det förberedande stödet kan beviljas för utvecklingsstrategier som omfattar flera ESI-fonder. Stödet kan betalas ut även om den framtagna utvecklingsstrategin (slutresultatet av insatsen) visar sig lämpligare att finansieras av en annan ESI-fond än landsbygdsprogrammet som det var tänkt från början, om strategin stöder landsbygdens utveckling. Produktleverans är ett krav för utbetalning. Om det finns godtagbara skäl att inte komma in med en utvecklingsstrategi utbetalas stöd för en första etapp. Första etappen avser grundläggande analyser och partnerskapsbildning. En rapport ska då presenteras över utförd verksamhet samt slutsatser och motivering till att etapp två inte ska genomföras. Etapp två innebär utarbetande av utvecklingsstrategi för ett lokalt utvecklingsområde, vilken lämnas in som produktleverans för etapp ett plus två.

Eventuella möjligheter till förskottsutbetalning

Det kommer finnas möjlighet att betala ut förskott.

Definition av de uppgifter som utförs av den förvaltande myndigheten, det utbetalande organet och LAG-grupperna inom ramen för Leader, särskilt när det gäller ett icke-diskriminerande och öppet urvalsförfarande och objektiva kriterier för att välja ut de insatser som avses i artikel 34.3 b i förordning (EU) nr 1303/2013

Jordbruksverket ansvarar för att fatta myndighetsbesluten om stöd inom Lokalt ledd utveckling samt för att administrera och fatta beslut om utbetalningar. Utöver regleringarna i artikel 34.3 (1303/2013) ska LAG tillhandahålla ett bemannat kansli.

Urvalsprocessen ska beskrivas i varje strategi. Det är alltså varje område som utvecklar sin process i vilken bland annat icke-diskriminering och ett transparent urval garanteras. Jordbruksverket kommer att tillhandahålla verktyg som hjälp för LAG att utveckla dessa processer och kommer sedan att följa upp att de

tillämpar processen vid varje urvalstillfälle (LAG:s beslutsmöten).

En beskrivning av planerade samordningsmekanismer och komplementaritet med insatser som får stöd från andra landsbygdsutvecklingsåtgärder, särskilt vad gäller investeringar i annan verksamhet än jordbruksverksamhet och nyetableringsstöd enligt artikel 19 i förordning 1305/2013; investeringar enligt artikel 20 i förordning 1305/2013; samt samarbetsstrategier enligt artikel 35 i förordning 1305/2013, särskilt lokala utvecklingsstrategier som genomförs i partnerskap mellan den offentliga och den privata sektorn

Strategierna inom den lokalt ledda utvecklingen kan bidra till att genomföra insatser som hjälper till att uppnå alla mål (priortieringar) i landsbygdsprogrammet. För mer information om samordningsmekanismer och komplementaritet se kapitel 14 och 15.

8.2.12.7. Andra viktiga anmärkningar som är relevanta för att förstå och genomföra åtgärden

Investeringar inom bredaband är inte möjliga.

9. UTVÄRDERINGSPLAN

9.1. Mål och syfte

Utgångspunkten ska vara att se till att det görs en tillräcklig och ändamålsenlig utvärdering, särskilt för att få fram den information som krävs för programmets styrning, de årliga genomföranderapporterna under 2017 och 2019 och efterhandsutvärderingen, och för att se till att de uppgifter som krävs för utvärderingen av landsbygdsprogrammet finns tillgängliga.

Alla tabeller som hänvisas till i detta kapitel finns i bilaga till kapitel 9.

Utvärderingsplanen beskriver utgångspunkterna för de uppföljnings- och utvärderingsaktiviteter som är kopplade till programmet och hur utvärderingsarbetet kommer att organiseras. Ett systematiserat utvärderingsarbete är en grundförutsättning för att bedöma landsbygdsprogrammets effektivitet och måluppfyllelse. Det övergripande syftet med utvärderingsplanen är att säkerställa att planerade utvärderingsaktiviteter är tillräckliga avseende omfattning och karaktär, samt att de resurser som avsätts för utvärderingsarbetet säkerställer uppfyllandet av följande mål:

- Tydliggöra hur uppföljnings- och utvärderingsverksamheten är utformad.
- Tillhandahålla information som behövs för styrning av programmet.
- Tillhandahålla information som behövs för de fördjupade årsrapporterna 2017 och 2019.
- Tillhandahålla information som behövs för att följa upp och utvärdera måluppfyllelsen under programgenomförandet.
- Säkerställa att data som behövs för utvärdering finns i rätt tid och i rätt format.

9.2. Ledning och samordning

Kortfattad beskrivning av uppföljnings- och utvärderingsrutinerna för landsbygdsprogrammet, där de viktigaste organ som deltar och deras ansvarsområden anges. Förklaring av på vilket sätt utvärderingsinsatser är kopplade till landsbygdsprogrammets genomförande, med avseende på innehåll och tidsplan.

Uppföljnings- och utvärderingsverksamheten involverar olika aktörer. De centrala aktörerna återfinns i figur 1.

Jordbruksverket

Som förvaltande myndighet ansvarar Jordbruksverket för att bygga upp informationssystem kring handläggningen av stöd och kunna tillhandahålla den information som behövs för uppföljning och utvärdering. En del av denna information kommer från utbetalningsfunktionen, som är organiserad som en särskild del av Jordbruksverket. Även andra delar av Jordbruksverket tillhandahåller information som används i uppföljnings- och utvärderingsverksamheten. Det gäller t.ex. statistikenheten, kundavdelningen och enheter som handlägger vissa stöd. Uppföljnings- och utvärderingsverksamheten involverar även andra delar av Jordbruksverket. Inte minst är växt- och miljöavdelningens analysenhet samt landsbygdsanalysenheten centrala funktioner för att uppföljnings- och utvärderingsarbetet ska fungera. Jordbruksverket ansvarar även för att lärdomar från genomförda uppföljningar och utvärderingar tas tillvara

i genomförandet av programmet.

Utvärderingssekretariat

Jordbruksverket har fått i uppdrag av regeringen att ”*tillhandahålla ett sekretariat med ansvar för arbetet med de av EU-kommissionen stipulerade utvärderingarna av landsbygdsprogram och fiskeriprogram för perioden 2014-2020, samt utvärdering i efterhand av nuvarande program för perioden 2007-2013*” (regeringsbeslut L2012/2576).

Uppdraget har inneburit att ett operativt sekretariat inrättats med ansvar för det löpande arbetet att planera, samordna, administrera och upphandla utvärderingar. Sekretariatet ska säkerställa att utvärderingarna genomförs i enlighet med gällande program och förordningar. I uppdraget ingår även att sekretariatet ska:

- genomföra omvärldsbevakning
- sammanställa kunskapssynteser
- ta fram relevanta underlag för utvärderingsfrågorna
- delta i utvärderingsprojekt
- identifiera behov av samt initiera metodutvecklingsprojekt
- delta i erfarenhetsutbyten inom EU

Uppbyggnaden av ett sekretariat innebär ett strategiskt initiativ som ska bidra till att utveckla och säkerställa en god kvalitet på utvärderingsverksamheten. Sekretariat har det övergripande operativa ansvaret för uppföljning och utvärdering av programmen. Det innebär att kompetens kring frågor om uppföljning och utvärdering, såsom analytiker och forskare som arbetar vid Jordbruksverket, knyts till genomförandet av programmen. Gruppen ska kunna bistå med fördjupad kompetens inom sina respektive områden. Denna grupp kan delta i planeringen samt genomföra sådana studier som inte kräver externa, oberoende utvärderare.

Sekretariatet upprättar en flerårig arbetsplan för att i god tid kunna förbereda de uppföljningar och utvärderingar som ska genomföras. Arbetsplanen uppdateras och preciseras årligen och anger när i tiden utvärderingar ska göras, vilka aspekter som ska utvärderas samt vem som ska genomföra aktiviteterna. Vidare ansvarar sekretariatet för att publicera resultat och sprida lärdomar från genomförda uppföljningar och utvärderingar. Sekretariatet ska vid behov även samverka med de myndigheter som handlägger stöden (länsstyrelser, Skogsstyrelsen, Sametinget och Tillväxtverket), till exempel genom att koordinera utskick av enkäter.

Fondsamordning-arbetsgrupp för uppföljning och utvärdering

Utvärderingssekretariatet medverkar i fondsamordningens arbetsgrupp för uppföljning och utvärdering. Utöver Jordbruksverket ingår svenska ESF-rådet och Tillväxtverket i arbetsgruppen.. Därtill inbjuds Post- och telestyrelsen att ingå i samband med utvärdering av bredband.. Arbetsgruppens ansvar är att utbyta erfarenheter och råd kring utvärderingsverksamheten och att gemensamt utföra utvärderingsaktiviteter. Gruppen utgör därför en möjlighet att ta vara på erfarenheter från uppföljningar och utvärderingar av övriga strukturfonder. I en tidigare version av utvärderingsplanen fanns det en rådgivande myndighetsgrupp som i breda drag ersätts med arbetsgruppen för fondsamordning.

Rådgivande forskargrupp

Till sekretariatet knyts en grupp med forskare från landets universitet och högskolor, som har särskild

vetenskaplig metod- och ämneskompetens med anknytning till landsbygdsprogrammet. Forskarnas uppgift är att bistå med metod- och ämneskompetens som behövs i utvärderingsverksamheten. Forskargruppen är en central del i arbetet med att kvalitetssäkra programmets uppföljning och utvärdering. För att främja en oberoende utvärdering kommer de utvärderingsrapporter som skapas att publiceras i en särskild rapportserie som är fristående från förvaltningsmyndigheten. Forskargruppen utgör ett redaktionsråd med ansvar för kvalitetsgranskning av de utvärderingar som publiceras.

Externa utvärderare

Utvärderingssekretariatet kommer att anlita externa utvärderare, bland annat då regelverket kräver sådana. De externa utvärderarnas uppgift är att genomföra utvärderingar av programmets genomförande, ändamålsenlighet och måluppfyllelse. En del av de data som behövs kommer att hämtas från förvaltningsmyndighetens databaser. Utvärderarna kan också komma att behöva göra viss kompletterande datainsamling.

Länsstyrelser, Skogsstyrelsen, Sametinget och Tillväxtverket

Landets länsstyrelser, Skogsstyrelsen, Sametinget och Tillväxtverket Tillväxtverket (som även deltar i arbetsgruppen för fondsamordning) är tillsammans med Jordbruksverket handläggande myndigheter. De ansvarar därmed för att tillhandahålla information om stödhanteringen till de databaser som används i uppföljnings- och utvärderingsverksamheten. I viss utsträckning genomför de även egna uppföljningar och initierar utvärderingar av stöden. Dessa aktiviteter ska så mycket som möjligt samordnas med övriga aktörer, så att t.ex. uppgiftslämnare inte kontaktas av flera aktörer i liknande ärenden.

SCB m.fl.

Statistiska centralbyrån (SCB) tillhandahåller viss data som behövs för uppföljning och utvärdering av programmet. Det finns även andra aktörer som tillhandahåller information som behövs för uppföljning och utvärdering. En sammanställning av vilka aktörer som tillhandahåller kompletterande data finns i tabell 6.

Landsbygdsnätverket

Landsbygdsnätverket kommer att vara med i uppföljnings- och utvärderingsarbetet i samband med genomförandet av utvärderingsplanen. Medlemmarna kan bidra med information om programgenomförandet och måluppfyllelsen utifrån ett aktörsperspektiv. Detta gäller främst uppföljningen. De kan också bidra med att sprida resultat från uppföljningar och utvärderingar till olika intressentgrupper, genom de kanaler nätverkets medlemmar har tillgång till.

LAG-grupper

LAG-grupperna ansvarar för att följa upp och utvärdera sin verksamhet. De har bland annat ansvar för att följa upp och utvärdera sina lokala utvecklingsstrategier. Denna verksamhet kommer i lämplig utsträckning att samordnas med förvaltningsmyndigheten. En central del i samordningen är utformningen av ett IT-system dit LAG-grupperna dels kan leverera sådan information som förvaltningsmyndigheten behöver för uppföljning och utvärdering och dels kan hämta underlag från till sin egen uppföljning och utvärdering. LAG-grupperna kan även anlita externa utvärderare. Förvaltningsmyndigheten ansvarar även för att tillhandahålla visst metodologiskt stöd för LAG-gruppernas utformning av sin uppföljning och utvärdering.

Stödmottagarna

En stor del av de data som behövs för uppföljning och utvärdering kommer från stödmottagarna. I möjligaste mån samlas nödvändig information in genom ansökningssystemet i samband med att stöd söks och utbetalas. Stödmottagarna är också indirekt involverade i uppföljningen och utvärderingen eftersom flera intresseorganisationer kommer finnas representerade i programmets övervakningskommitté. Därutöver förväntas stödmottagarna svara på enkäter och ställa upp på intervjuer i samband med kompletterande datainsamling för specifika ändamål.

Övervakningskommittén

Övervakningskommittén har det övergripande ansvaret att övervaka programmets genomförande och måluppfyllelse, inklusive utvärderingsverksamheten. Uppföljningar och utvärderingar som görs av programmet ska granskas av övervakningskommittén och därefter skickas till kommissionen. Utvärderingssekretariatet kommer årligen att delta på övervakningskommitténs möten för att framföra nya utvärderingsresultat.

Figur 1 Centrala aktörer i uppföljnings- och utvärderingsverksamheten

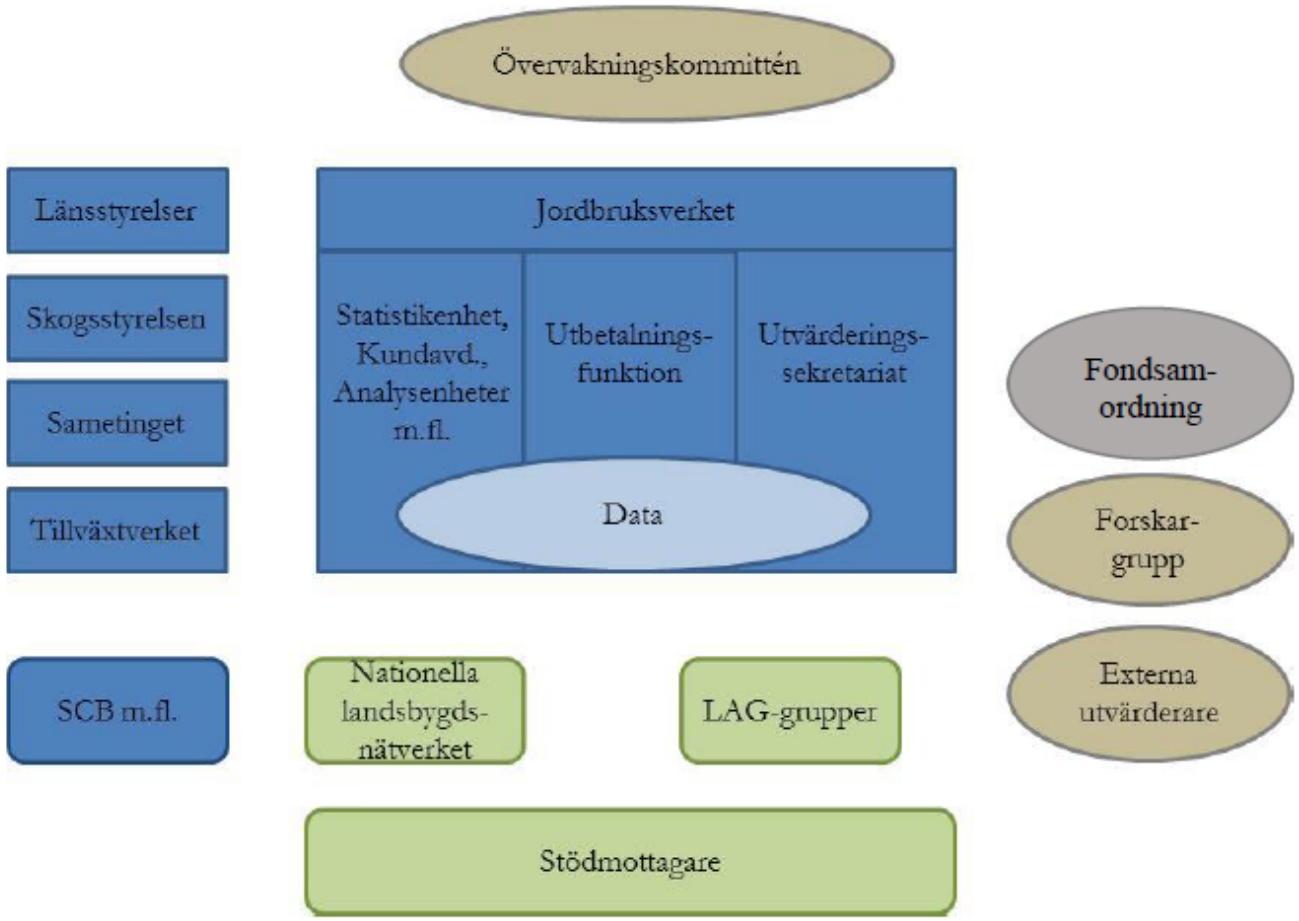

Figur 1

9.3. Utvärderingsområden och utvärderingsverksamheter

Vägledande beskrivning av de ämnesområden för utvärdering och utvärderingsaktiviteter som planeras, inklusive, men inte begränsat till, de utvärderingskrav som föreskrivs i förordning (EU) nr 1303/2013 och förordning (EU) nr 1305/2013. Beskrivningen ska omfatta a) den verksamhet som krävs för att utvärdera bidraget från var och en av unionens prioriteringar för landsbygdsutveckling enligt artikel 5 i förordning (EU) nr 1305/2013 till de mål för landsbygdsutvecklingen som fastställs i artikel 4 i den förordningen, en bedömning av värden för resultat- och effektindikatorer, en analys av nettoeffekter, tematiska frågor, inklusive delprogram, övergripande frågor, nationellt landsbygdsnätverk, bidrag till strategier för lokalt ledd utveckling, b) planerat stöd till utvärderingen på LAG-gruppsnivå, c) programspecifika delar såsom arbete som krävs för att utveckla metoder eller för att behandla specifika politikområden.

Övergripande utvärderingsansats

Programmets uppföljning och utvärdering är utformad för att uppfylla tre syften:

- främja effektiv utformning och implementering av programmet
- främja måluppfyllelse
- bedöma uppnådd måluppfyllelse

Syftena innebär att både uppföljningen och utvärderingen behöver ske gradvis under hela programperioden. Avsikten är att resultaten från uppföljningen och utvärderingen ska kunna tas tillvara redan när programmet pågår och därigenom bidra till att öka måluppfyllelsen.

Utgångspunkten är att forma ett sammanhållet system för uppföljning och utvärdering av bl.a. indikatorer. Hela systemet fokuserar på programmets måluppfyllelse. Uppföljningsverksamheten avser mål för insatser och omfattning. I utvärderingen läggs däremot fokus på mål kopplade till resultat och effekter. Utvärderingen innebär också att i möjligaste mån belysa effektiviteten, det vill säga hur effektivt resurserna använts i förhållande till uppnådda resultat och effekter. Det handlar alltså om att kombinera insats- och omfattningsindikatorer med resultat- och effektindikatorer.

Utvärderingsverksamheten kommer att präglas av en bred metodansats. Metodvalet baseras på vad som är lämpligt och möjligt i varje situation för att genomföra en evidensbaserad utvärdering. Sammantaget innebär utvärderingsansatsen en kombination av olika kvantitativa och kvalitativa metoder som i olika situationer kompletterar varandra.

En central erfarenhet från utvärdering av tidigare program är att utvärderarna kopplats in alltför sent i processen. En konsekvens är att det i vissa fall funnits en alltför svag koppling mellan den data som samlas in och som finns tillgänglig för utvärderarna, jämfört med det databehov utvärderarna ansett sig ha. Avsikten i denna programperiod är att hantera detta på ett bättre sätt. Det görs genom att både den rådgivande forskargruppen och utvärderingsgrupper knyts till utvärderingsverksamheten vid programmets start. Avsikten är att de ska bidra i arbetet med att planera vilka utvärderingsmetoder som ska användas och vilken data som kommer behövas.

Utvärderingsämnen

Följande indikativa sammanställning beskriver vilka utvärderingsämnen som bedöms komma att behöva behandlas, indelat i olika kategorier. I takt med att utvärderingsplanen operationaliseras, preciseras vilka

perspektiv och faktorer som är kritiska att beakta inom respektive utvärderingsämne. Ytterligare utvärderingsämnen kan bli aktuella. Likaså kan vissa utvärderingsämnen komma att utgå om de under programperioden visar sig vara mindre angelägna. Utvärderingsämnena kommer att behandlas löpande under programperioden, med olika intensitet beroende på de aktiviteter som genomförs över tiden för att uppfylla de krav som ställs på uppföljning och utvärdering av programmet.

Övergripande och tvärgående utvärderingsämnen

I tabell 1 sammanställs utvärderingsämnen som berör programmet som helhet.

Programmets utformning och genomförande

I tabell 2 sammanställs de utvärderingsämnen som relaterar till programmets utformning och genomförande.

Fokusområden

I tabell 3 sammanställs utvärderingsämnen relaterade till fokusområden. Dessa utvärderingsämnen avser att bidra med de underlag som behövs för att besvara de utvärderingsfrågor som relaterar till enskilda fokusområden. Avsikten är att belysa utvärderingsämnen gradvis under hela programperioden. Därigenom underbyggs svaren på utvärderingsfrågorna så att alla fokusområden är tillfredsställande utvärderade vid rapportering av ex-post-utvärderingen 2024.

Utvärderingsaktiviteter

Tabell 4 innehåller en indikativ sammanställning av de aktiviteter som bedöms vara mest angelägna för uppföljnings- och utvärderingsverksamheten. Angiven tidplan är indikativ och kompletterar den övergripande tidplanen (figur 2, avsnitt 9.5).

9.4. Data och information

En kort beskrivning av systemet för att registrera, underhålla, hantera och rapportera statistiska uppgifter om genomförandet av landsbygdsutvecklingsprogrammet och tillhandahålla övervakningsuppgifter för utvärdering. Identifiering av datakällor som kommer att användas, dataluckor, eventuella institutionella problem i samband med tillhandahållande av data samt föreslagna lösningar. Detta avsnitt ska visa att lämpliga datahanteringssystem kommer att sättas i drift i sinom tid.

System för insamling och hantering av data

Inför programperioden har Jordbruksverket arbetat med att vidareutveckla tidigare grundsystem för insamling, lagring och hantering av data. Grundsystemet är gemensamt för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet samt i vissa delar även för pelare 1.

Utgångspunkten är att alla ansökningar görs elektroniskt. I ansökningarna efterfrågas den information som behövs för uppföljning och utvärdering och som sökanden kan besvara vid ansökningstillfället. Ansökan om utbetalning av beviljat stöd hanteras på motsvarande sätt, vilket ger möjlighet att samla in information om faktiska utfall. Det elektroniska tillvägagångssättet gör det möjligt att säkerställa att all efterfrågad information anges, vilket reducerar bortfallet i datatillgången. Datasystemet är uppbyggt av följande delar (se tabell 5, *Grundsystem för insamling, lagring och hantering av data*).

Med hjälp av BLIS kan information från olika register sammanföras och registeruttag kan göras för rapportering och analyser. DAWA ger även tillgång till tidsserier som sträcker sig över tidigare programperioder, i den utsträckning tidigare system innehåller motsvarande information.

Kompletterande datakällor

All data som krävs för uppföljning av indikatorer och utvärdering tillhandahålls inte i ovanstående grundsystem. Följande datakällor kommer primärt att användas för komplettering av data (se Tabell 6 *Kompletterande datakällor*).

Utvärderingsverksamheten av programmet kommer att behöva andra typer av data än vad som finns tillgänglig i befintliga register. Det gäller t.ex. data för att analysera uppfyllelse av kvalitativa mål. Det innebär att ytterligare data kommer att behöva samlas in antingen av Jordbruksverket eller av externa utvärderare. Sådana data kan t.ex. insamlas genom intervjuer, dokumentstudier och enkäter, beroende på utvärderingsämne och utvärderingsfråga. I samband med att planeringen av utvärderingsverksamheten blir mer detaljerad, kan det uppstå behov av andra data än de som identifierats i denna plan.

Begränsningar i datatillgång

Mikrodata

Nuvarande ansvarsfördelning innebär begränsade möjligheter att matcha data från grundsystemet (tabell 5) med andra befintliga datakällor (tabell 6). Orsaken är att Jordbruksverket inte har behörighet att utföra analyser med matchad individdata. Tillgång till mikrodata på individnivå från befintliga register (se tabell 6) ges endast till externa aktörer med forskningsuppdrag. Undantaget är när Jordbruksverket utför datainsamling direkt från stödmottagare specifikt för uppföljnings- och utvärderingsändamål. Tillgång ges inte heller till privata konsulter som anlitas för utvärderingsuppdrag. Ett sätt att hantera delar av konsekvenserna av denna begränsning är att anlita aktörer med forskningsuppdrag som utförare av sådana analyser.

En konsekvens av begränsningen är att det t.ex. inte är möjligt att använda befintliga källor för att tillgodose databehovet för resultatindikatorn ”förändring av jordbrukets resultat” (*P2A Result*: “Change in agricultural

output”). Istället måste en särskild datainsamling göras, t.ex. med enkät, för att denna indikator ska kunna rapporteras. Begränsningarna i tillgången till mikrodata skulle möjligen kunna hanteras genom att Jordbruksverket tilldelas ett formellt regeringsuppdrag för analyser och forskning och därmed får tillgång till mikrodata från befintliga register. Det skulle innebära högre datakvalitet och minska den administrativa bördan för stödmottagare som ombeds rapportera in samma uppgifter till flera aktörer. Ett annat alternativ är att en extern aktör med tillgång till nödvändig mikrodata ges i uppdrag att genomföra beräkningar med dessa indikatorer.

Kontrollgruppsdata

I de utvärderingar som gjorts av tidigare programperioder har det visat sig svårt att få tillgång till data för att forma kontrollgrupper, t.ex. uppgifter om företag som inte sökt stöd eller som sökt men inte beviljats stöd. Detta minskar möjligheterna att med kvantitativa metoder analysera effekter av programmet. I vissa fall finns det per definition inga potentiella kontrollgrupper, vilket ofta är fallet för projektstöd. I andra fall är anslutningen så hög att de som står utanför stödet inte kan anses utgöra en representativ kontrollgrupp. Hur som helst finns det behov av att kartlägga vilka alternativ det finns för att få tillgång till data för kontrollgrupper. I de fall det inte är möjligt, finns det behov av att arbeta med utvecklingen av alternativa metoder baserad på den data som går att få fram.

GIS-data

För att kunna analysera klustereffekter av flera stöd inom ett geografiskt område, krävs tillgång till GIS-data kopplad till de stöd som beviljats. En kartläggning bör ske av vilka stöd denna information är särskilt angelägen för och hur tillgången till GIS-data kan tillgodoses genom grundsystemet (tabell 1).

Miljöeffektsdata

Halvtidsutvärderingen 2007-2013 pekade på svårigheter att kvalitativt utvärdera effekter av miljöåtgärderna. En orsak är att det är svårt att samla in data genom till exempel enkäter, eftersom miljöeffekterna primärt kan förväntas uppstå på aggregerad nivå. Till stor del har kritiken berört effekter på biologisk mångfald. Jordbruksverket initierade redan 2006 ett miljöövervakningsprogram för kvaliteter i ängs- och betesmarker, som från 2011 genererar förändringsdata för biologisk mångfald och därmed kvalitativa aspekter av indikatorn High Nature Value. Arbete pågår för att utöka datainsamlingen så att den omfattar fler typer av marker. De utvärderingar som gjorts av miljöåtgärder baseras för övrigt i viss utsträckning på modelleringar, snarare än observerade förändringar. Det krävs kontinuerligt översyn av schabloner etc. som används i modellerna för att modellberäkningarna ska vara så korrekta som möjligt. Det gäller till exempel för beräkningar av näringsläckage och för klimatpåverkan.

Enkätdata

Allt behov av data kommer inte att kunna säkerställas genom de system som byggs upp eller befintliga register. Viss data är av sådan karaktär att den måste samlas in för ett specifikt ändamål. Ett sätt är att använda enkäter. Tidigare erfarenheter visar att svarsfrekvensen vanligen är förhållandevis låg, i synnerhet när uppgiftslämnarna ombeds ange ekonomisk data. Det bedöms även vara svårt att få fram tillförlitlig data kring andra kvantitativa utfall, t.ex. faktisk energianvändning. I den utsträckning enkäter är nödvändiga, måste en bedömning göras från fall till fall av vilken metod som är mest ändamålsenlig för att få fram

tillförlitlig data. Till exempel kanske vissa målgrupper nås i större utsträckning med webenkäter, medan pappersenkäter eller telefonenkäter är mer ändamålsenliga för att nå andra målgrupper.

9.5. tidsplan

Viktiga milstolpar för programperioden samt en vägledande översikt av den tid som behövs för att se till att resultaten är tillgängliga i tid.

Tidplan

I figur 2 redogörs för den övergripande tidplanen för uppföljnings- och utvärderingsverksamheten. Verksamheten påbörjas i samband med att programmet startar och pågår fram till år 2024 när ex post-utvärderingen färdigställs. Under perioden pågår dels uppföljningsaktiviter och dels utvärderingsaktiviteter löpande, vilket illustreras av de två nedre pilarna i figuren.

Tidsperioden delas in i fyra surveyperioder som avgränsas av de två fördjupade årsrapporterna 2016 och 2018, slutrapporten 2020 samt ex post-utvärderingen 2024. Dessa moment utgör stommen i tidplaneringen. Under surveyperioderna genomförs sådana aktiviteter som krävs för att det ska finnas underlag för den rapportering som avslutar respektive surveyperiod. Ytterligare detaljer av vilka aktiviteter som bedrivs vid olika tidpunkter återfinns i tabell 4 där planerade utvärderingsaktiviteter finns sammanställda. Tidpunkter för enskilda utvärderingar fastställs i utvärderingssekretariatets fleråriga plan som uppdateras och preciseras årligen utifrån programmets övergripande utvärderingsplan.

Figur 2 Övergripande tidplan för uppföljnings- och utvärderingsverksamheten

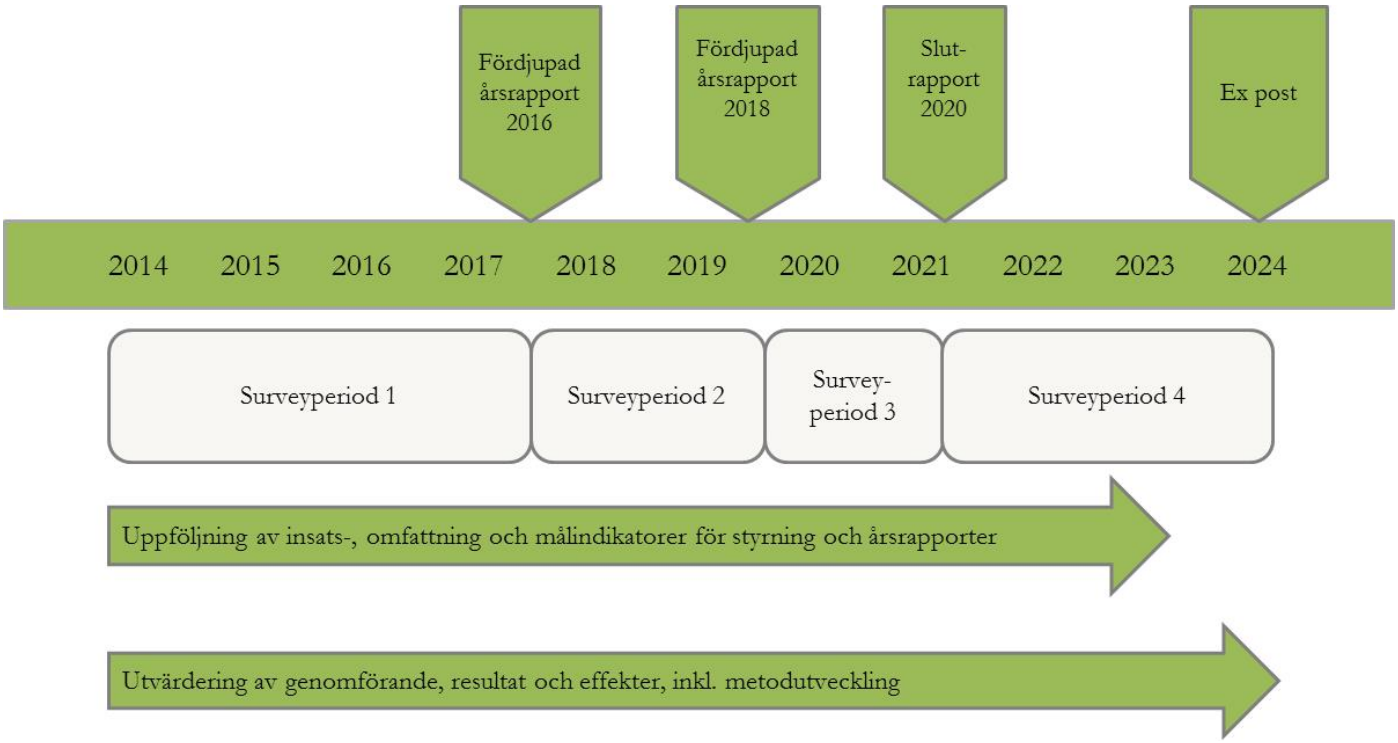

Figur 2 Övergripande tidplan för uppföljnings- och utvärderingsverksamheten

9.6. Kommunikation

Beskrivning av hur slutsatserna från bedömningarna kommer att spridas till de avsedda mottagarna, inklusive en beskrivning av de mekanismer som har inrättats för att följa upp användningen av bedömningsresultaten.

Strategi

Kommunikationsstrategin är utformad för att främja följande mål:

- Sprida kunskap om vilka resultat och effekter programmets utformning resulterar i.
- Öka möjligheterna och viljan att löpande ta lärdom från resultaten av uppföljningar och utvärderingar.

I tabell 7 visas en översikt av uppföljnings- och utvärderingsverksamhetens kommunikationsplan. Målgrupperna för informationsspridningen utgörs av programmets huvudsakliga intressenter.

Alla intressenters informationsbehov är relaterade till utfallet av de uppföljningar och utvärderingar som genomförs. Den stora skillnaden ligger i vilken detaljnivå intressenterna behöver för information, hur ofta information efterfrågas och genom vilka kanaler det bedöms lämpligt och möjligt att nå intressenterna. Vissa intressenter kommer att informeras löpande efterhand som det finns uppföljnings- och utvärderingsresultat tillgängliga. Kommunikationen med andra intressenter sker mer periodiskt. I de fall informationsbehovet är mindre frekvent och inriktat på övergripande resultat, planeras kommunikationen utifrån när det finns resultat tillgängliga att kommunicera som bedöms vara relevanta för den aktuella målgruppen.

Genomförande och uppföljning

Precisering av kommunikationsplanen sker i den fleråriga arbetsplan som sekretariatet upprättar och uppdaterar inför varje år. Sekretariatet ansvarar för genomförandet av kommunikationsplanen. Till stöd finns Jordbruksverkets informationsfunktion. Kommunikation via webbplats och intranät är tillsammans med genomförandet av seminarier och workshops är en viktig del för att öka möjligheterna och viljan att dra lärdomar från resultaten i arbetet med att genomföra programmet på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.

Ansvaret för att ta till vara resultaten från uppföljningar och utvärderingar delas mellan landsbygdsdepartementet, förvaltningsmyndigheten och övervakningskommittén. Målet är att löpande involvera beslutsfattare i utvärderingsprocessen, t.ex. genom seminarier kring val av frågeställningar för enskilda utvärderingar och tolkningar av resultat. Sekretariatet kommer löpande att sammanställa de rekommendationer som utvärderingarna föranleder.

Övervakningskommittén har det slutliga ansvaret för att följa upp och tillse att resultaten tas till vara under programgenomförandet. Vid programändringar motiveras förändringarna i relation till tillgängliga relevanta utvärderingsresultat.

9.7. Resurser

Beskrivning av de resurser som behövs och planeras för att genomföra planen, inklusive uppgifter som administrativ kapacitet, datorresurser, finansiella resurser och it-behov. En beskrivning av planerade kapacitetsuppbyggnadsåtgärder för att säkerställa att utvärderingsplanen kan genomföras till fullo.

Inrättandet av ett sekretariat och en rådgivande forskargrupp med särskild metodkompetens utgör två centrala aktiviteter för att bygga upp en kontinuerlig kapacitet. Verksamheten är också beroende av det IT-system som håller på att utvecklas av förvaltningsmyndigheten, med hänsyn till bl.a. behoven för uppföljning och utvärdering. För att bygga upp en kontinuerlig tillgång till externa utvärderare, planerar sekretariatet att teckna avtal med ett antal universitet och högskolor som har särskild kompetens inom områden som landsbygdsprogrammet berör. Både intern och extern kompetens kommer att användas för metodutveckling och för genomförande av utvärderingar.

Intern kompetens behövs för utvärderingssekretariatet, analyser, uppföljning och databashantering.

Finansiella resurser

Sammantaget avsätts 191 miljoner kronor för arbetet med uppföljning och utvärdering. Detta innefattar personal vid förvaltningsmyndigheten, datainsamling, IT-stöd, rådgivande forskare, externa utvärderare samt spridning av verksamhetens resultat.

Genomförande & uppföljning av utvärderingsplan

Näringsdepartementet ansvarar för att tillräckligt med resurser finns tillgängliga för att utvärderingsplanen ska kunna genomföras. Förvaltningsmyndigheten och dess utvärderingssekretariat har det operativa ansvaret för att genomföra utvärderingsplanen. Förvaltningsmyndigheten har även ansvaret för att följa upp utvärderingsplanens genomförande samt att rapportera i årsrapporter och till Övervakningskommittén. Utvärderingsplanens genomförande ingår i Övervakningskommitténs uppdrag att följa upp programgenomförandet.

10. FINANSIERINGSPLAN

10.1. Årliga Ejflu-bidrag (i euro)

Typer av regioner och kompletterande anslag	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Total
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	0,00	373 444 025,00	373 603 207,00	249 336 135,00	249 502 108,00	249 660 989,00	249 768 786,00	**1 745 315 250,00**
Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	0,00	0,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	50 000,00	**250 000,00**
Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	0,00	13 500 000,00	4 500 000,00	0,00	0,00	0,00	0,00	**18 000 000,00**
Totalt	**0,00**	**386 944 025,00**	**378 153 207,00**	**249 386 135,00**	**249 552 108,00**	**249 710 989,00**	**249 818 786,00**	**1 763 565 250,00**
Varav resultatreserv (artikel 20 i förordning (EU) nr 1303/2013)	**0,00**	**22 406 642,00**	**22 416 192,42**	**14 960 168,10**	**14 970 126,48**	**14 979 659,34**	**14 986 127,16**	**104 718 915,50**

Totalt preliminärt stödbelopp som planeras för mål om klimatförändringar	**1 128 445 420,60**

10.2. Gemensam Ejflu-bidragsnivå för alla åtgärder uppdelad per typ av region enligt artikel 59.3 i förordning 1305/2013

Artikel som fastställer högsta bidragsnivå.	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå	Minsta tillämpliga Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%)	Högsta tillämpliga Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	48.8%	20%	53%

10.3. Fördelning per åtgärd eller insatstyp med en särskild Ejflu-bidragsnivå (i euro för hela perioden 2014–2020)

10.3.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					4 957 309,00 (2A) 6 812 567,00 (3A) 32 430 045,00 (P4) 4 738 197,00 (6A) 2 485 050,00 (6B)
	Artikel 59.4 a i förordning (EU) nr 1305/2013 - De åtgärder som avses i artiklarna 14, 27 och 35, för den lokala utveckling inom Leader som avses i artikel 32 i förordning 1303/2013 och för insatser enligt artikel 19.1 a led i	53%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (6A) 0,00 (6B)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel	48.8%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4)

	som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.						0,00 (6A) 0,00 (6B)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (6A) 0,00 (6B)
Total						0,00	51 423 168,00

10.3.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					3 019 005,00 (2A) 872 045,00 (3A) 16 693 415,00 (P4) 1 809 090,00 (6A) 1 089 111,00 (6B)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	48.8%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (6A) 0,00 (6B)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (6A) 0,00 (6B)
Total						0,00	23 482 666,00

10.3.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					109 461 852,00 (2A) 3 831 169,00 (3A) 3 357 975,00 (P4) 3 251 372,00 (5C) 4 005 056,00 (5D) 2 380 577,00 (6A)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	59.3%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (5C) 0,00 (5D) 0,00 (6A)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av	48.8%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (5C)

	artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.						0,00 (5D) 0,00 (6A)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (5C) 0,00 (5D) 0,00 (6A)
Total						0,00	126 288 001,00

Totalt planerat unionsbidrag reserverat för insatser som omfattas av artikel 59.6 i förordning 1305/2013	10 614 403,00

10.3.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					6 852 857,00 (2B) 6 411 527,00 (5C) 4 347 661,00 (5D) 17 268 673,00 (6A)
	Artikel 59.4 a i förordning (EU) nr 1305/2013 - De åtgärder som avses i artiklarna 14, 27 och 35, för den lokala utveckling inom Leader som avses i artikel 32 i förordning 1303/2013 och för insatser enligt artikel 19.1 a led i	53%					0,00 (2B) 0,00 (5C) 0,00 (5D) 0,00 (6A)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2	48.8%					0,00 (2B) 0,00 (5C) 0,00 (5D) 0,00 (6A)

	och 14.1 i förordning 1307/2013.						
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (2B) 0,00 (5C) 0,00 (5D) 0,00 (6A)
Total						0,00	34 880 718,00

10.3.5. M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					17 928 399,00 (P4) 44 079 094,00 (6B) 210 802 402,00 (6C)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	48.8%					0,00 (P4) 0,00 (6B) 0,00 (6C)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (P4) 0,00 (6B) 0,00 (6C)
Total						0,00	272 809 895,00

10.3.6. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					5 180 982,00 (P4)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	59.3%					0,00 (P4)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	48.8%					0,00 (P4)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (P4)

Total	0,00	5 180 982,00

10.3.7. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					215 614 809,79 (P4)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	59.3%					139 361 036,21 (P4)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	59.3%					250 000,00 (P4)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	59.3%					18 000 000,00 (P4)

Total	0,00	373 225 846,00

10.3.8. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					123 726 342,73 (P4)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	59.3%					76 669 024,27 (P4)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	48.8%					0,00 (P4)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (P4)

Total	0,00	200 395 367,00

10.3.9. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					240 656 392,08 (P4)
	Artikel 59.4 b i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som bidrar till miljömålen och målen för begränsning av och anpassning till klimatförändringar enligt artiklarna 17, 21.1 a och b, 28, 29, 30, 31 och 34 i förordning (EU) nr 1305/2013	59.3%					153 347 287,92 (P4)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	48.8%					0,00 (P4)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (P4)

Total	0,00	394 003 680,00

10.3.10. M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					61 038 799,00 (3A)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	48.8%					0,00 (3A)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (3A)
Total						0,00	61 038 799,00

10.3.11. M16 – Samarbete (artikel 35)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					16 397 709,00 (2A) 10 592 292,00 (3A) 3 739 216,00 (P4) 1 260 044,00 (5C) 1 911 518,00 (5D) 12 945 971,00 (6A) 12 782 458,00 (6B) 711 369,00 (6C)
	Artikel 59.4 a i förordning (EU) nr 1305/2013 - De åtgärder som avses i artiklarna 14, 27 och 35, för den lokala utveckling inom Leader som avses i artikel 32 i förordning 1303/2013 och för insatser enligt artikel 19.1 a led i	53%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (5C) 0,00 (5D) 0,00 (6A) 0,00 (6B) 0,00 (6C)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 -	48.8%					0,00 (2A) 0,00 (3A)

	Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.						0,00 (P4) 0,00 (5C) 0,00 (5D) 0,00 (6A) 0,00 (6B) 0,00 (6C)
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (2A) 0,00 (3A) 0,00 (P4) 0,00 (5C) 0,00 (5D) 0,00 (6A) 0,00 (6B) 0,00 (6C)
Total						0,00	60 340 577,00

10.3.12. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					0,00 (6B)
	Artikel 59.4 a i förordning (EU) nr 1305/2013 - De åtgärder som avses i artiklarna 14, 27 och 35, för den lokala utveckling inom Leader som avses i artikel 32 i förordning 1303/2013 och för insatser enligt artikel 19.1 a led i	53%					90 322 581,00 (6B)
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	48.8%					0,00 (6B)

	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00 (6B)
Total						0,00	90 322 581,00

10.3.13. M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)

Typer av regioner och kompletterande anslag		Tillämplig EJFLU-bidragssats 2014–2020 (%)	Tillämplig Ejflu-bidragsnivå 2014–2020 (%) med artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för 2014–2020 (%)	Tillämplig nivå för finansieringsinstrument som de förvaltande myndigheterna ansvarar för enligt artikel 59.4 g i förordning (EU) nr 1305/2013, 2014–2020 (%)	Preliminärt Ejflu-belopp för finansieringsinstrumentet 2014−2020 (i euro)	Totalt unionsbidrag planerat 2014–2020 (i euro)
Artikel 59.3 d i förordning (EU) nr 1305/2013 - Andra regioner	Main	48.8%					70 172 970,00
	Artikel 59.4 e i förordning (EU) nr 1305/2013 - Insatser som får finansiering genom medel som överförs till Ejflu genom tillämpning av artiklarna 7.2 och 14.1 i förordning 1307/2013.	48.8%					0,00
	Förordning (EG) nr 73/2009 - Artiklarna 10b och 136	48.8%					0,00
Total						0,00	70 172 970,00

10.4. Preliminär uppdelning per åtgärd för varje delprogram

Tematiskt delprogram, namn	Åtgärd	Totalt planerat unionsbidrag 2014–2020 (i euro)

11. INDIKATORPLAN

11.1. Indikatorplan

11.1.1. P1: Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk och på landsbygden

11.1.1.1. 1A) Främja innovation, samarbete och utveckling av kunskap på landsbygden

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T1: Procentandel utgifter inom ramen för artiklarna 14, 15 och 35 i förordning (EU) nr 1305/2013 i förhållande till de sammanlagda utgifterna för landsbygdsprogrammet (fokusområde 1A)	**8,03**
Totalt planerade offentliga utgifter för landsbygdsutvecklingsprogram	3 817 906 231,00
Offentliga utgifter (fokusområde 1A)	306 647 205,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	116 592 895,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	53 242 772,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	136 811 538,00

11.1.1.2. 1B) Stärka banden mellan jordbruk, livsmedelsproduktion och skogsbruk samt forskning och innovation, även för att få till stånd förbättrad miljöförvaltning och miljöprestanda

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T2: Sammanlagt antal samarbetsprojekt som fått stöd inom ramen för samarbetsåtgärden (artikel 35 i förordning (EU) nr 1305/2013) (grupper, nätverk/kluster, pilotprojekt…) (fokusområde 1B)	**640,00**

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M16 – Samarbete (artikel 35)	Antal operativa EIP-grupper som ska stödjas (inrättande och drift) (16.1)	80,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Antal andra samarbetsinsatser (grupper, nätverk/kluster, pilotprojekt …) (16.2–16.9)	560,00

11.1.1.3. 1C) Främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T3: Totalt antal deltagare som utbildats enligt artikel 14 i förordning (EU) nr 1305/2013 (fokusområde 1C)	**135 500,00**

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	135 500,00

11.1.2. P2: Förbättra jordbruksföretagens möjligheter att överleva och konkurrenskraft inom alla typer av jordbruk i alla regioner och främja innovativ jordbruksteknik och hållbar skogsförvaltning

11.1.2.1. 2A) Förbättra jordbruksföretagens ekonomiska resultat och underlätta omstrukturering och modernisering av jordbruksföretagen särskilt i syfte att öka marknadsdeltagande och marknadsinriktning samt diversifiering av jordbruksverksamhet

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T4: Procentandel jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A)	**4,92**
Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för investeringar i omstrukturering eller modernisering (fokusområde 2A)	3 500,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
17 Jordbruksföretag - totalt	71 090,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	16 100,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	3 094 676,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	11 239 816,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	4 700,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	6 845 058,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Antal företag som får stöd av investeringar i jordbruksföretag (4.1)	3 500,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter för investeringar i infrastruktur (4.3)	0
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	1 070 239 409,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro) (4.1)	248 185 300,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro)	248 185 300,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	37 178 892,00

11.1.2.2. 2B) Underlätta inträdet i jordbrukssektorn för jordbrukare med tillräcklig kompetens och i synnerhet generationsskiften.

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T5: Procentandel jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	**0,81**
Antal jordbruksföretag med stöd från ett landsbygdsprogram för affärsutvecklingsplaner/investeringar för unga jordbrukare (fokusområde 2B)	578,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
17 Jordbruksföretag - totalt	71 090,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal stödmottagare (jordbruksföretag) som får nyetableringsstöd – unga jordbrukare (6.1)	578,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal stödmottagare (jordbruksföretag) som får stöd för investeringar i andra verksamheter i landsbygdsområden (6.4)	0
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal stödmottagare (jordbruksföretag) som får transfereringar (6.5)	0
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	15 537 634,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Totala offentliga utgifter (i euro) (6.1)	15 537 634,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro)	15 537 634,00

11.1.3. P3: Främja livsmedelskedjans organisation, inklusive bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter, djurskydd och riskhantering inom jordbruket

11.1.3.1. 3A) Förbättra primärproducenternas konkurrenskraft genom att på ett bättre sätt integrera dem i livsmedelskedjan med hjälp av kvalitetssystem, skapa mervärde för jordbruksprodukter, säljfrämjande åtgärder på lokala marknader och inom korta leveranskedjor, producentgrupper och producentorganisationer samt branschorganisationer

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T6: Procentandel jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper/producentorganisationer (fokusområde 3A)	**0,93**
Antal jordbruksföretag som får stöd för deltagande i kvalitetssystem, lokala marknader och korta leveranskedjor, samt producentgrupper/producentorganisationer (fokusområde 3A)	660,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
17 Jordbruksföretag - totalt	71 090,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	23 900,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	7 776 301,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	15 446 286,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	1 200,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	1 977 206,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Antal insatser som får stöd av investeringar (t.ex. jordbruksföretag, bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter) (4.1 och 4.2)	170,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	34 500 538,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro)	8 686 495,00
M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)	Antal stödmottagare	5 000,00
M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)	Totala offentliga utgifter (i euro)	138 394 631,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Antal jordbruksföretag bland försörjningskedjans aktörer som deltar i samarbete/lokal saluföring (16.4)	660,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	24 016 139,00

11.1.3.2. 3B) Stödja riskförebyggande insatser och riskhantering inom jordbruket

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.4. P4: Återställa, bevara och förbättra ekosystem som är relaterade till jord- och skogsbruket

Jordbruk

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	53 900,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	16 378 053,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	65 485 277,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	25 500,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	34 899 172,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Antal insatser som får stöd av icke-produktiva investeringar (4.4)	3 050,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	7 613 611,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro)	7 613 611,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal insatser som får stöd för utarbetande av en plan för samhällsutveckling och N2000/HNV områdesförvaltningsplaner (7.1)	0,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Totala offentliga utgifter (i euro)	40 649 459,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	Areal (ha) inom miljö- och klimatvänligt jordbruk (10.1)	823 100,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	Offentliga utgifter för bevarande av genetiska resurser (10.2)	2 252 345,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	Totala offentliga utgifter (i euro)	848 782 454,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	Areal (ha) – övergång till ekologiskt jordbruk (11.1)	25 000,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	Areal (ha) – upprätthållande av ekologiskt jordbruk (11.2)	176 000,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	Totala offentliga utgifter (i euro)	454 387 097,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	Areal (ha) – bergsområden (13.1)	317 000,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	Areal (ha) – andra områden med betydande naturliga begränsningar (13.2)	1 115 000,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	Areal (ha) – områden med särskilda begränsningar (13.3)	35 000,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	Totala offentliga utgifter (i euro)	893 333 333,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	8 478 009,00

Skogsbruk

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	24 000,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	6 435 271,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	8 044 088,00

M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	2 800,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	2 950 180,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Totala offentliga utgifter (i euro) (8.1)	0,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Totala offentliga utgifter (i euro) (8.2)	0,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Totala offentliga utgifter (i euro) (8.3)	0,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Totala offentliga utgifter (i euro) (8.4)	1,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Antal stödmottagare för förebyggande åtgärder (8.3)	0,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Totala offentliga utgifter (i euro) (8.5)	11 746 956,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Antal insatser (investeringar som förbättrar skogsekosystemens klimattålighet och miljövärde) (8.5)	1 800,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Områden som berörs av investeringar som förbättrar skogsekosystemens klimattålighet och miljövärde (8.5)	9 200,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Totala offentliga utgifter (i euro) (8.6)	0,00

11.1.4.1. 4A) Återställa, bevara och förstärka den biologiska mångfalden, bland annat i Natura 2000-områden och i områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar och jordbruk med höga naturvärden, liksom de europeiska landskapens karaktär

Jordbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T9: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald och/eller landskap (fokusområde 4A)	**19,18**
Jordbruksmark som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald och/eller landskap (ha) (fokusområde 4A)	588 100,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
18 Jordsbruksområde - totalt brukad areal	3 066 320,00

Skogsbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T8: Procentandel skog eller annan trädbevuxen areal som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald (fokusområde 4A)	**0,03**
Skog eller annan trädbevuxen areal som omfattas av åtagande som stöder biologisk mångfald (ha) (fokusområde 4A)	9 200,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
29 Skog och andra skogsmarker (FOWL) (000) - totalt	30 625,00

11.1.4.2. 4B) Förbättra vattenförvaltningen, inbegripet hanteringen av gödselmedel och växtskyddsmedel

Jordbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T10: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltning (fokusområde 4B)	**14,41**
Jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltning (ha) (fokusområde 4B)	441 900,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
18 Jordsbruksområde - totalt brukad areal	3 066 320,00

Skogsbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T11: Procentandel skogsbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltning (fokusområde 4B)	**0**
Skogsbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra vattenförvaltning (ha) (fokusområde 4B)	0,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
29 Skog och andra skogsmarker (FOWL) (000) - totalt	30 625,00

11.1.4.3. 4C) Förebygga markerosion och förbättra markskötseln

Jordbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T12: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel och/eller förebygga jorderosion (fokusområde 4C)	**16,27**
Jordbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel och/eller förebygga jorderosion (ha) (fokusområde 4C)	499 000,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
18 Jordsbruksområde - totalt brukad areal	3 066 320,00

Skogsbruk

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T13: Procentandel skogsbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel och/eller förebygga jorderosion (fokusområde 4C)	**0**
Skogsbruksmark som omfattas av åtagande för att förbättra markskötsel och/eller förebygga jorderosion (ha) (fokusområde 4C)	0

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
29 Skog och andra skogsmarker (FOWL) (000) - totalt	30 625,00

11.1.5. P5: Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruks-, livsmedels- och skogsbrukssektorn

11.1.5.1. 5A) Effektivisera vattenanvändningen inom jordbruket

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.5.2. 5B) Effektivisera energianvändningen inom jordbruket och vid livsmedelsbearbetning

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.5.3. 5C) Främja en hållbar samhällsekonomi genom att underlätta tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och öka användningen av biprodukter, avfall, restprodukter och andra råvaror som inte är avsedda till livsmedel

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T16: Sammanlagda investeringar i produktion av förnybar energi (euro) (fokusområde 5C)	**67 819 570,00**

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Antal insatser som får stöd av investeringar (4.1, 4.3)	320,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	21 159 462,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro)	7 371 909,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal stödmottagare (jordbruksföretag) som får nyetableringsstöd/stöd för investeringar i andra verksamheter än jordbruksverksamhet i landsbygdsområden (6.2 och 6.4)	240,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	46 660 108,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal insatser	240,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro)	14 536 999,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	2 856 927,00

11.1.5.4. 5D) Minska jordbrukens utsläpp av växthusgaser och ammoniak

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
Djurenheter som berörs av investeringar i djurförvaltning som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak (fokusområde 5D)	**99 000,00**
T17: Procentandel djurenheter som berörs av investeringar i djurförvaltning som syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak (fokusområde 5D)	5,65
T18: Procentandel jordbruksmark som omfattas av åtagande för att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak (fokusområde 5D)	**0**
Jordbruksmark som omfattas av åtagande för att minska utsläppen av växthusgaser och/eller ammoniak (ha) (fokusområde 5D)	0

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
21 Djurenheter - totalt	1 751 890,00
18 Jordsbruksområde - totalt brukad areal	3 066 320,00

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Antal insatser som får stöd av investeringar (t.ex. lagring och behandling av gödsel) (4.1, 4.4 och 4.3)	280,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Djurenhet som berörs av investeringar i animalieproduktion för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak	99 000,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	22 543 462,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro)	9 080 752,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	24 643 871,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro)	9 857 549,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	4 334 028,00

11.1.5.5. 5E) Främja bevarande av kolsänkor och kolinbindning inom jord- och skogsbruk

Inga åtgärder har valts ut inom ramen för strategin för detta fokusområde.

11.1.6. P6: Främja social delaktighet, fattigdomsbekämpning och ekonomisk utveckling på landsbygden

11.1.6.1. 6A) Främja diversifiering, skapande och utveckling av småföretag och arbetstillfällen.

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T20: Arbetstillfällen som skapats i projekt som får stöd (fokusområde 6A)	**950,00**

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	10 200,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	3 359 653,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	10 743 019,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	4 900,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	4 101 790,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Antal stödmottagare som får stöd av investeringen (bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter) (4.2)	80,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	23 473 161,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Totala offentliga utgifter (i euro)	5 397 536,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Antal stödmottagare (jordbruksföretag) som får nyetableringsstöd/stöd för investeringar i andra verksamheter än jordbruksverksamhet i landsbygdsområden (6.2 och 6.4)	900,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	129 980 129,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Total investering (i euro)	39 153 647,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	29 352 688,00

11.1.6.2. 6B) Främja lokal utveckling på landsbygden

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
T21: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som omfattas av lokala utvecklingsstrategier (fokusområde 6B)	**52,50**
Landsbygdsbefolkning som omfattas av lokala utvecklingsstrategier (fokusområde 6B)	3 900 000,00
T22: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av förbättrade tjänster/infrastrukturer (fokusområde 6B)	**35,79**
T23: Arbetstillfällen som skapats i projekt som får stöd (Leader) (fokusområde 6B)	**700,00**
Nettobefolkning som drar nytta av förbättrade tjänster	2 659 000,00

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
1 Befolkning - landsbygd	16,05
1 Befolkning - mellanliggande	61,69
1 Befolkning - totalt	9 555 893,00
1 Befolkning - specifik landsbygdsdefinition som används för mål T21; T22 och T24 (i förekommande fall)	0

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	7 400,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	2 419 355,00
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	5 634 409,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	1 900,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	2 469 366,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal insatser som får stöd för utarbetande av en plan för samhällsutveckling och N2000/HNV områdesförvaltningsplaner (7.1)	0,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal insatser som får stöd för investeringar i småskalig infrastruktur, inklusive investeringar i förnybar energi och energibesparingar (7.2)	90,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal insatser som får stöd för investeringar i lokala grundläggande tjänster för landsbygdsbefolkningen (7.4)	2 480,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal insatser som får stöd för investeringar i infrastruktur för rekreations-/turiständamål (7.5)	260,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal insatser som får stöd för investeringar i utredningar/investeringar i natur- och kulturarvet på landsbygden, inklusive platser med högt naturvärde (7.6)	880,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal insatser som får stöd för investeringar i omlokalisering av verksamheter av miljöskäl/för att förbättra livskvaliteten (7.7)	0,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal operationer Övriga (7.8)	0,00

M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Befolkning som får fördel av förbättrade tjänster/infrastrukturer (7.1, 7.2, 7.4, 7.5., 7.6, 7.7)	2 817 000,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Totala offentliga utgifter (i euro)	99 941 512,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	28 981 952,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Antal valda lokala aktionsgrupper	50,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Befolkning som omfattas av lokala aktionsgrupper	3 900 000,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Totala offentliga utgifter (i euro) – förberedande stöd (19.1)	3 062 315,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Totala offentliga utgifter (i euro) – stöd för genomförande av insatser inom lokalt ledd utveckling (19.2)	116 066 667,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Totala offentliga utgifter (euro) – förberedelse och genomförande av len lokala aktionsgruppens samarbetsverksamhet (19.3)	10 322 156,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	Totala offentliga utgifter (i euro) – stöd till löpande kostnader och ledningsfunktioner (19.4)	51 194 024,00

11.1.6.3. 6C) Öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik på landsbygden.

Målindikator(er) 2014–2020

Namn på målindikator	Målvärde 2023
Nettobefolkning som drar nytta av förbättrade tjänster	361 000,00
T24: Procentandel av landsbygdsbefolkningen som får ta del av nya eller förbättrade tjänster/infrastrukturer (IKT) (fokusområde 6C)	**4,86**

Kontextindikator som används som nämnare för målet

Kontextindikatorns namn	Basår, värde
1 Befolkning - landsbygd	16,05
1 Befolkning - mellanliggande	61,69
1 Befolkning - totalt	9 555 893,00
1 Befolkning - specifik landsbygdsdefinition som används för mål T21; T22 och T24 (i förekommande fall)	0

Planerad(e) utfallsindikator(er) 2014–2020

Åtgärdsnamn	Indikatorns namn	Värde
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Antal insatser som får stöd för investeringar i bredbandsinfrastruktur och tillgång till bredband, inklusive e-förvaltningstjänster (7.3)	650,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Befolkning som får fördel av nya eller förbättrade it-infrastrukturer (t.ex. bredbandsinternet)	361 000,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Totala offentliga utgifter (i euro)	477 956 989,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	1 612 903,00

11.2. Översikt över det planerade utfallet och de planerade utgifterna per åtgärd och per fokusområde (genereras automatiskt)

Åtgärder	Indikatorer	P2		P3		P4			P5					P6			Totalt
		2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C	
M01	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – antal deltagare i utbildningskurser	16,100		23,900				77,900						10,200	7,400		135,500
	Förvärvande av utbildning/färdigheter (1.1) – Totala offentliga utgifter för utbildning/färdigheter	3,094,676		7,776,301				22,813,324						3,359,653	2,419,355		39,463,309
	Totala offentliga utgifter i euro (utbildningskurser, utbyten mellan jordbruksföretag, demonstration) (1.1–1.3)	11,239,816		15,446,286				73,529,365						10,743,019	5,634,409		116,592,895
M02	Antal stödmottagare som fått rådgivning (2.1)	4,700		1,200				28,300						4,900	1,900		41,000
	Totala offentliga utgifter i euro (2.1–2.3)	6,845,058		1,977,206				37,849,352						4,101,790	2,469,366		53,242,772
M04	Total investering (i euro) (offentlig + privat)	1,070,239,409		34,500,538				7,613,611			21,159,462	22,543,462		23,473,161			1,179,529,643
	Totala offentliga utgifter (i euro)	248,185,300		8,686,495				7,613,611			7,371,909	9,080,752		5,397,536			286,335,603
M06	Total investering (i euro) (offentlig + privat)		15,537,634								46,660,108	24,643,871		129,980,129			216,821,742
	Total investering (i euro)		15,537,634								14,536,999	9,857,549		39,153,647			79,085,829
M07	Totala offentliga utgifter (i euro)							40,649,459							99,941,512	477,956,989	618,547,960
M08																	0.00
																	0.00
																	0.00
	Totala offentliga utgifter							1									1

	(i euro) (8.4)														
	Totala offentliga utgifter (i euro) (8.5)					11,746,956									11,746,956
															0.00
M10	Areal (ha) inom miljö- och klimatvänligt jordbruk (10.1)					823,100									823,100
	Totala offentliga utgifter (i euro)					848,782,454									848,782,454
M11	Areal (ha) – övergång till ekologiskt jordbruk (11.1)					25,000									25,000
	Areal (ha) – upprätthållande av ekologiskt jordbruk (11.2)					176,000									176,000
	Totala offentliga utgifter (i euro)					454,387,097									454,387,097
M13	Areal (ha) – bergsområden (13.1)					317,000									317,000
	Areal (ha) – andra områden med betydande naturliga begränsningar (13.2)					1,115,000									1,115,000
	Areal (ha) – områden med särskilda begränsningar (13.3)					35,000									35,000
	Totala offentliga utgifter (i euro)					893,333,333									893,333,333
M14	Antal stödmottagare			5,000											5,000
	Totala offentliga utgifter (i euro)			138,394,631											138,394,631
M16	Antal jordbruksföretag bland försörjningskedjans aktörer som deltar i samarbete/lokal saluföring (16.4)			660											660
	Totala offentliga utgifter i euro (16.1–16.9)	37,178,892		24,016,139		8,478,009			2,856,927	4,334,028		29,352,688	28,981,952	1,612,903	136,811,538

M19	Antal valda lokala aktionsgrupper												50		50
	Befolkning som omfattas av lokala aktionsgrupper												3,900,000		3,900,000
	Totala offentliga utgifter (i euro) – förberedande stöd (19.1)												3,062,315		3,062,315
	Totala offentliga utgifter (i euro) – stöd för genomförande av insatser inom lokalt ledd utveckling (19.2)												116,066,667		116,066,667
	Totala offentliga utgifter (euro) – förberedelse och genomförande av len lokala aktionsgruppens samarbetsverksamhet (19.3)												10,322,156		10,322,156
	Totala offentliga utgifter (i euro) – stöd till löpande kostnader och ledningsfunktioner (19.4)												51,194,024		51,194,024

11.3. Sekundära effekter: angivande av potentiella bidrag från landsbygdsutvecklingsåtgärder/-delåtgärder som programplanerats inom ramen för ett givet fokusområde till andra fokusområden/mål

FO från IP	Åtgärd	P1			P2		P3		P4			P5					P6		
		1A	1B	1C	2A	2B	3A	3B	4A	4B	4C	5A	5B	5C	5D	5E	6A	6B	6C
2A	M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	X	X	X	**P**		X										X	X	
	M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	X	X	X	**P**		X										X	X	
	M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)				**P**		X		X	X			X		X		X	X	
	M16 – Samarbete (artikel 35)	X	X	X	**P**														
2B	M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)					**P**											X	X	
3A	M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	X	X		X		**P**										X	X	
	M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	X	X		X		**P**										X	X	
	M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)				X		**P**						X				X	X	
	M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)	X		X			**P**												
	M16 – Samarbete (artikel 35)	X	X	X			**P**												
5C	M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)												X	**P**					
	M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)													**P**			X		
	M16 – Samarbete (artikel 35)	X	X	X										**P**					
5D	M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)														**P**				
	M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)													X	**P**		X		
	M16 – Samarbete (artikel 35)	X	X	X											**P**				
6A	M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	X	X														**P**	X	
	M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	X	X														**P**	X	

	M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)												X				**P**	X	
	M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)																**P**	X	
	M16 – Samarbete (artikel 35)	X	X														**P**	X	
6B	M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)																	**P**	
	M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)																	**P**	
	M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)								X								X	**P**	
	M16 – Samarbete (artikel 35)	X																**P**	
	M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	X	X	X	X		X	X	X	X	X		X	X	X		X	**P**	X
6C	M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	X															X	X	**P**
	M16 – Samarbete (artikel 35)	X																	**P**
P4 (FOREST)	M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	X	X	X					**P**	**P**	**P**								
	M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	X	X	X					**P**	**P**	**P**								
	M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)								**P**	**P**	**P**								
P4 (AGRI)	M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	X	X	X					**P**	**P**	**P**			X	X				
	M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	X	X	X					**P**	**P**	**P**			X	X				
	M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)								**P**	**P**	**P**								
	M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	X							**P**	**P**	**P**								
	M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)				X				**P**	**P**	**P**				X	X			
	M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)				X				**P**	**P**	**P**								
	M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)				X				**P**	**P**	**P**								
	M16 – Samarbete (artikel 35)	X	X	X					**P**	**P**	**P**								

11.4. Stödtabell för att visa hur miljöåtgärder/-system är programplanerade för att uppnå ett (eller flera) miljö-/klimatmål

11.4.1. Jordbruksmark

11.4.1.1. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

Insatstyp eller grupp av insatstyp	Klassificering av åtgärder för ett miljö- och klimatvänligt jordbruk	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C	Minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak FO 5D	Koldioxidbindning/bevarande av kolsänkor FO 5E
Extensiv vallodling	Annat	155 586 786,00	285 000,00		X	X		
Restaurering av betesmarker och slåtterängar	Underhåll av åker- och gräsmarkssystem med höga naturvärden (t.ex. slåttermetoder, manuellt arbete, kvarlämning av växttäcke vintertid på åkermark), införande av extensiva betesmetoder, omvandling av åkermark till gräsmark.	12 918 279,00	10 000,00	X				
Bevara natur- och kulturmiljöer i odlingslandskapet	Skapande och upprätthållande av naturvärden (t.ex. åkerkanter, buffertområden, blomsterängar, häckar, träd)	2 960 989,00	0,00	X				
Skyddszoner	Jordlager, plöjningsmetoder, reducerad jordbearbetning, bevarande	20 664 164,00	13 000,00		X	X		

	jordbruk							
Bevara natur och kulturmiljöer i områden präglade av renskötsel	Skapande och upprätthållande av naturvärden (t.ex. åkerkanter, buffertområden, blomsterängar, häckar, träd)	2 139 961,00	0,00	X				
Traditionell odling av bruna bönor	Annat	259 891,00	0,00	X				
Fäbodar	Underhåll av åker- och gräsmarkssystem med höga naturvärden (t.ex. slåttermetoder, manuellt arbete, kvarlämning av växttäcke vintertid på åkermark), införande av extensiva betesmetoder, omvandling av åkermark till gräsmark.	13 612 365,00	16 200,00	X				
Minskat kväveläckage	Jordlager, plöjningsmetoder, reducerad jordbearbetning, bevarande jordbruk	71 306 887,00	138 000,00		X			
Miljöskyddsåtgärder	Bättre förvaltning, minskning av mineralgödsel och bekämpningsmedel (inklusive integrerad produktion)	1 029 298,00	0,00		X			
Hotade husdjursraser	Annat	4 756 665,00	0,00	X				

Naturfrämjande insatser på åkermark eller för att minska växtnäringsläckage från åkermark	Underhåll av åker- och gräsmarkssystem med höga naturvärden (t.ex. slåttermetoder, manuellt arbete, kvarlämning av växttäcke vintertid på åkermark), införande av extensiva betesmetoder, omvandling av åkermark till gräsmark.	2 473 119,00	0,00	X	X			
Betesmarker och slåtterängar	Underhåll av åker- och gräsmarkssystem med höga naturvärden (t.ex. slåttermetoder, manuellt arbete, kvarlämning av växttäcke vintertid på åkermark), införande av extensiva betesmetoder, omvandling av åkermark till gräsmark.	532 478 200,00	350 000,00	X				
Skötsel av våtmarker	Minskad vattenavledning, förvaltning av våtmarker	23 784 339,00	10 900,00	X	X			

11.4.1.2. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C	Minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak	Koldioxidbindning/bevarande av kolsänkor FO 5E

						FO 5D	
11.2 – stöd till bibehållande av ekologiska odlingsmetoder	415 732 896,00	176 000,00	X		X		
11.1 – stöd till övergång till ekologiska odlingsmetoder	38 627 989,00	25 000,00	X		X		

11.4.1.3. M12 – Stöd inom ramen för Natura 2000 och ramdirektivet om vatten (artikel 30)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C	Minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak FO 5D	Koldioxidbindning/bevarande av kolsänkor FO 5E
12.3 – betalning av ersättning till jordbruksområden som ingår i förvaltningsplaner för avrinningsdistrikt							
12.1 – betalning av ersättning till jordbruksområden inom Natura 2000							

11.4.1.4. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C	Minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak FO 5D	Koldioxidbindning/bevarande av kolsänkor FO 5E
8.2 – stöd till etablering och underhåll av trädjordbrukssystem							
8.1 – Stöd till beskogning och skapande av skogsmark							

11.4.2. Skogsareal

11.4.2.1. M15 – Tjänster för miljö- och klimatvänligt skogsbruk samt skogsskydd (artikel 34)

Insatstyp eller grupp av insatstyp	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C

11.4.2.2. M12 – Stöd inom ramen för Natura 2000 och ramdirektivet om vatten (artikel 30)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C
12.2 – betalning av ersättning till skogsbruksområden inom Natura 2000					

11.4.2.3. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

Delåtgärd	Totala utgifter (i euro)	Sammanlagd areal (ha) per åtgärd eller insatstyp	Biologisk mångfald FO 4A	Vattenhushållning FO 4B	Markskötsel FO 4C
8.5 – stöd för investeringar som förbättrar skogsekosystems återhämtningsförmåga och miljövärde	11 746 956,00	9 200,00	X		

11.5. Programspecifikt mål och utfall

Särskilda målindikatorer

Kod	Namn på målindikator	Fokusområde	Målvärde 2023	Enhet
T26	% of LU concerned by investmensts (6.4) in livestock management in view of reducing GHG and/or ammonia emissions	5D	2,05	%
T25	% of LU covered by M14 measure	3A	17,41	%

Särskilda utfallsindikatorer

Kod	Namn utfallsindikator	Åtgärd	Fokusområde	Planerat utfall	Enhet
O.8	Number of livestock units (LU) supported	M14	3A	305 000,00	LU

12. YTTERLIGARE NATIONELL FINANSIERING

För åtgärder och insatser som omfattas av artikel 42 i fördraget, en tabell över ytterligare finansiering per åtgärd i enlighet med artikel 82 i förordning 1305/2013, inklusive belopp per åtgärd och angivande av om kriterierna i förordningen om landsbygdsutveckling är uppfyllda.

Åtgärd	Kompletterande nationell finansiering under perioden 2014–2020 (i euro)
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	0,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	0,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	0,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	0,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	0,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	0,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	2 836 740,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	29 055,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	0,00
M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)	0,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	0,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	0,00
M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)	0,00
Totalt	2 865 795,00

12.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.5. M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.6. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.7. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

12.8. M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

12.9. M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.10. M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.11. M16 – Samarbete (artikel 35)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.12. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

12.13. M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)

Angivelse av om insatserna uppfyller kriteriet enligt förordning 1305/2013

Inte relevant

13. ELEMENT SOM BEHÖVS FÖR BEDÖMNING AV STATLIGT STÖD

För de åtgärder och insatser som inte omfattas av artikel 42 i fördraget: den tabell över stödordningar som omfattas av artikel 81.1 i förordning (EU) nr 1305/2013 som ska användas för genomförandet av programmen, inklusive stödordningens namn, samt Ejflu-bidrag, nationell medfinansiering och ytterligare nationell finansiering. Det måste säkerställas att unionens regler för statligt stöd följs under hela programperioden.

Tabellen ska åtföljas av ett åtagande från medlemsstaten om att när så krävs enligt reglerna om statligt stöd eller enligt särskilda villkor i ett beslut om godkännande av statligt stöd, ska sådana åtgärder anmälas enskilt i enlighet med artikel 108.3 i fördraget.

Åtgärd	Namn på stödordningen	Ejflu (i euro)	Nationell medfinansiering (i euro)	Ytterligare nationell finansiering (euro)	Totalt (i euro)
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	Kunskapsöverföring och informationsåtgärder	15 711 371,00	22 986 588,00		38 697 959,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster inom jordbruket	10 423 953,00	15 250 809,00		25 674 762,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	Investering i fysiska tillgångar	1 267 198,00	1 853 979,00		3 121 177,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	Jordbruks och affärsutveckling	28 027 861,00	35 520 334,00		63 548 195,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen i landsbygdsområden	244 906 523,00	310 375 501,00		555 282 024,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	Investeringar i skogsområdesutveckling och förbättring av skogars livskraft	5 180 982,00	6 565 974,00		11 746 956,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	Miljö- och klimatävnligt jordbruk	13 162 336,00	19 257 211,00		32 419 547,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	Samarbete	10 337 530,00	15 124 366,00		25 461 896,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd	CLLD Lokalt Ledd Utveckling	21 168 058,00	21 168 058,00		42 336 116,00

utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)					
Totalt (i euro)		**350 185 812,00**	**448 102 820,00**	**0,00**	**798 288 632,00**

13.1. M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)

Namn på stödordningen: Kunskapsöverföring och informationsåtgärder

Ejflu (i euro): 15 711 371,00

Nationell medfinansiering (i euro): 22 986 588,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 38 697 959,00

13.1.1.1. Indikation:*

Kompetensutveckling (annat än jordbruk) *Delåtgärd 1.1 Stöd till kompetensutveckling* samt *Delåtgärd 1.2 Stöd till demonstrationer och information*: Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

Kompetensutveckling (skogsbruk) *Delåtgärd 1.1 Stöd till kompetensutveckling* samt *Delåtgärd 1.2 Stöd till demonstrationer och information:* Stöd ges i enlighet med artikel 38 i förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER). Stödnummer SA.42383 Statligt stöd inom det svenska landsbygdsprogrammet till kompetensutveckling samt demonstrationer och information inom skogsbruket.

13.2. M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)

Namn på stödordningen: Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster inom jordbruket

Ejflu (i euro): 10 423 953,00

Nationell medfinansiering (i euro): 15 250 809,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 25 674 762,00

13.2.1.1. Indikation:*

Rådgivning (annat än jordbruk) *Delåtgärd 2.1 Stöd till rådgivningstjänster* samt *Delåtgärd 2.3 Stöd till fortbildning av rådgivare*: Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

Rådgivning (skogsbruk) *Delåtgärd 2.1 Stöd till rådgivningstjänster* samt *Delåtgärd 2.3 Stöd till*

fortbildning av rådgivare: Stöd inom delåtgärd 2.1 ges i enlighet med artikel 39 i förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER). Stödnummer SA.42384 Statligt stöd inom det svenska landsbygdsprogrammet till rådgivningstjänster inom skogsbruket. Stöd inom delåtgärd 2.3 ges i enlighet med 1407/2013 om stöd av mindre betydelse.

13.3. M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)

Namn på stödordningen: Investering i fysiska tillgångar

Ejflu (i euro): 1 267 198,00

Nationell medfinansiering (i euro): 1 853 979,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 3 121 177,00

13.3.1.1. Indikation:*

Förädlingsstöd, *Delåtgärd 4.2* (bearbetning till annat än jordbruksprodukt): Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

Engångsröjning av betesmarker, *Delåtgärd 4.4*: Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

13.4. M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)

Namn på stödordningen: Jordbruks och affärsutveckling

Ejflu (i euro): 28 027 861,00

Nationell medfinansiering (i euro): 35 520 334,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 63 548 195,00

13.4.1.1. Indikation:*

Stöd till förnybar energi, *Delåtgärd 6.4, fokusområde 5c*: Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

Stöd till gödselbaserad biogas, *Delåtgärd 6.4, fokusområde 5d*: Stöd ges i enlighet med anmälan enligt artikel 41 i förordning (EU) nr 651/2014 om gruppundantag (GBER). Stödnummer SA.42487 Statligt stöd inom det svenska landsbygdsprogrammet till investeringar i biogasanläggningar.

Stöd för att skapa jobb, *Delåtgärd 6.4, fokusområde 6a*: Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse.

13.5. M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)

Namn på stödordningen: Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen i landsbygdsområden

Ejflu (i euro): 244 906 523,00

Nationell medfinansiering (i euro): 310 375 501,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 555 282 024,00

13.5.1.1. Indikation:*

Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur, *Delåtgärd 7.2:* Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden, *Delåtgärd 7.4:* Stöd ges i enlighet med kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse.

Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och för turistinformation, *Delåtgärd 7.5 Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och för turistinformation:* Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö, *Delåtgärd 7.6*: Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

Stöd till bredband, *Delåtgärd 7.3*: Stöd ges i enlighet med anmälan enligt artikel 52 i förordning (EU) nr 651/2014 om gruppundantag (GBER). Stödnummer SA.42488 ändrad av SA.49708 följt av SA.54790 Statligt stöd inom det svenska landsbygdsprogrammet till bredband.

13.6. M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)

Namn på stödordningen: Investeringar i skogsområdesutveckling och förbättring av skogars livskraft

Ejflu (i euro): 5 180 982,00

Nationell medfinansiering (i euro): 6 565 974,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 11 746 956,00

13.6.1.1. Indikation:*

Stöd för miljöåtgärder i skogen:

Delåtgärd 8.4, Stöd till återställande av skadad skog: Stöd ges i enlighet med artikel 34 i förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER). Stödnummer SA.42385 Statligt stöd inom det svenska landsbygdsprogrammet till återställande av skadad skog.

Delåtgärd 8.5, Stöd för att bevara och utveckla skogens miljövärden: Stöd ges i enlighet med artikel 35 i förordning (EU) nr 702/2014 om gruppundantag inom jordbruk, skogsbruk och i landsbygdsområden (ABER). Stödnummer SA.42386 Statligt stöd inom det svenska landsbygdsprogrammet för att bevara och utveckla skogens miljövärden.

13.7. M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)

Namn på stödordningen: Miljö- och klimatävnligt jordbruk

Ejflu (i euro): 13 162 336,00

Nationell medfinansiering (i euro): 19 257 211,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 32 419 547,00

13.7.1.1. Indikation:*

Projektstöd för lantrasföreningar, *Delåtgärd 10.2*: Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse.

Betesmarker och slåtterängar, fäbodar, komplement till betesmarker och slåtterängar (bränning, efterbete, lieslåtter, lövtäkt, svårtillgängliga platser, höhantering), skötsel av våtmarker och dammar, restaurering av betesmarker, *Delåtgärd 10:1*: Stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför

tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

13.8. M16 – Samarbete (artikel 35)

Namn på stödordningen: Samarbete

Ejflu (i euro): 10 337 530,00

Nationell medfinansiering (i euro): 15 124 366,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 25 461 896,00

13.8.1.1. Indikation:*

Samarbete

Delåtgärd 16.1 Stöd för att bilda innovationsgrupper och för innovationsprojekt inom EIP

Delåtgärd 16.2 Stöd till utveckling inom jordbruk, livsmedel och skogsbruk, samt pilotprojekt.

Delåtgärd 16.4 Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan.

Delåtgärd 16.5 Stöd till samarbeten inom miljö.

Delåtgärd 16.9 Stöd till samarbeten som främjar diversifiering och information om miljö och mat.

För samtliga dessa delåtgärder gäller att stöd ges i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

13.9. M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)

Namn på stödordningen: CLLD Lokalt Ledd Utveckling

Ejflu (i euro): 21 168 058,00

Nationell medfinansiering (i euro): 21 168 058,00

Ytterligare nationell finansiering (euro):

Totalt (i euro): 42 336 116,00

13.9.1.1. Indikation:*

LEADER;

Delåtgärd 19.2, Stöd inom lokalt ledd utveckling.

Delåtgärd 19.3,. Stöd till samarbetsprojekt inom lokalt ledd utveckling.

För delåtgärd 19.2 och 19.3 ges stöd i enlighet med förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. De belopp som anges är de maximala stödbelopp som kommer att hamna utanför tillämpningsområdet för artikel 42 i fördraget.

Delåtgärd 19.1 och 19.4 utgör inte statsstöd. Dessa stöd kommer att hanteras så att en tydlig avgränsning mellan LAG:s olika verksamheter säkerställs och att de olika delarna hålls åtskilda i LAG:s bokföring.

14. INFORMATION OM KOMPLEMENTARITET

14.1. Beskrivning av metoder för komplementaritet och samstämmighet

14.1.1. Med andra unionsinstrument och, särskilt med struktur- och investeringsfonderna och pelare 1, inklusive förgröning och andra instrument i den gemensamma jordbrukspolitiken

ESI-fonderna

Mekanismen för hur man generellt ska säkerställa samstämmigheten mellan åtgärder i landsbygdsprogrammet och andra ESI-fonder beskrivs nedan samt i partnerskapsöverenskommelsens avsnitt 2.1.1.

ESI-fonderna kompletterar varandra på flera sätt. Ett exempel är bredbandsområdet där de regionala strukturfondsprogrammen i norra delen av Sverige kommer att stå för de större investeringarna där noder knyts samman och landsbygdsprogrammet kommer att komplettera med de småskaligare näten som når slutanvändaren. Andra exempel är att landsbygdsprogrammet ger stöd till små företag som finns på landsbygden och de regionala strukturfondsprogrammen ger stöd även till de större företagen och till företag som finns i tätorter som inte ryms inom landsbygdsdefintionen i landsbygdsprogrammet. De företag som de regionala strukturfondsprogrammen stödjer kan ha stor betydelse även för utvecklingen av de mindre företagen på landsbygden vad gäller möjligheten till samarbete, försäljning och leverans av produkter och tjänster.

Även när det gäller åtgärder för att minska effekterna av och anpassning till ett förändrat klimat finns en samverkan mellan fonderna. De åtgärder som finns som har koppling till klimatfrågan ligger t.ex. inom Europeiska jordbruksfonden för landskapsutveckling(EJFLU) där satsningar görs på produktion av förnybar energi och Europeiska regionala utvecklingsfonden (ERUF) där satsningar görs för att energieffektivisera små- och medelstora företag men även att få dessa att öka användningen av förnybar energi. När det gäller riktade åtgärder för att hantera klimatförändringar är det endast EJFLU som har åtgärder. Dessa syftar till att främja lantbrukets anpassning. I den mån det är relevant kan dock samarbete med övriga fonder komma ifråga inom ramen för de regionala partnerskapen.

Socialfondens kompetensutvecklingsinsatser har fokus på att stärka personers ställnig på arbetsmarknaden medan en stor del av landsbygdsprogrammets kompetensinsatser stärker företagens miljöarbete, produktivitetsutveckling, konkurrenskraft och innovation. Även personer på landsbygden är i behov av att stärka sin ställning på arbetsmarknaden och företagen är i behov av kompetent personal. Insatser för detta kan ske inom ramen för socialfondsprogrammet.

Då det gäller lokalt ledd utveckling kommer Sverige att ge möjligheten för de lokala utvecklingsstrategierna att använda sig av finansiering av samtliga ESI-fonder. Det medför att de lokala utvecklingsstrategierna kan utarbetas utifrån en större helhetssyn och en bredare palett av åtgärder. Det bidrar även till att ett större antal aktörer kan vara med i genomförandet av det lokala utvecklingsarbetet.

Enligt regeringsbeslut[1] har Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet och Jordbruksverket uppdragits att inrätta en fondsamordningsgrupp för ESI-fonderna. Denna ska ha representation från de tre myndigheterna som ansvarar för regionalfondsprogrammen, socialfondsprogrammet samt landsbygds- och fiskeriprogrammen i Sverige. Uppdraget gäller löpande under programperioden 2014–2020.

Syftet med uppdraget är ett fördjupat samarbete mellan de fondansvariga myndigheterna.

Fondsamordningsgruppen ska arbeta med fondöverskridande frågor inom ramen för partnerskapsöverenskommelsen och de operativa programmen inom respektive fond. Arbetet ska bidra till att främja synergier och undvika överlappning mellan fonderna samt öka förutsättningarna för samordning med andra instrument inom relevanta områden på EU- och nationell nivå.

Fondsamordningsgruppen verkar genom arbetsgrupper som ansvarar för en viss fråga. När det gäller att utnyttja synergier och undvika eventuella överlappningar är t.ex. arbetsgruppen om gemensam tolkning av regelverk central. Målet med den arbetsgruppen är att möjliggöra en harmoniserad rättstillämpning i syfte att öka förutsägbarheten för stödsökande och andra intressenter, samt förenkla handläggningen inom berörda myndigheter.

Ett fondövergripande samarbete bedrivs sedan tidigare programperioder av stödmyndigheterna på regional nivå. Beröringspunkterna mellan regional tillväxtpolitik och landsbygdsprogrammets mål är många, vilket gör att stödmyndigheterna strävar efter att uppnå ett samspel mellan olika sektorer, intressen och aktörer. Olika former av remissförfarande, samverkansmöten, samsynsgrupper eller beredningsgrupper har tidigare använts för att samordna programmen.

Ett enskilt projekt kan inte få stöd från mer än en finansieringskälla. Däremot kan olika projekt med finansiering från olika finansieringskällor samverka. För den praktiska handläggningen av landsbygdsprogrammet finns centrala rutiner och instruktioner tillgängliga för alla stödhandläggare via ett IT-baserat handläggarstöd. På så sätt säkerställs att dubbelfinansiering inte sker. Kontakter tas i förekommande fall på handläggarnivå mellan handläggare av olika fonderna i samband med ärendeberedning.

Kravet om att överlappningar av stödgivning mellan olika fonder och program ska undvikas, får dock inte innebära att synergier mellan program uteblir. Vid bedömning av insatser bör därför insatsens komplementära kvaliteter och möjlighet att bidra till synergieffekter beaktas, dvs. samspelet mellan åtgärder inom landsbygdsprogrammet och andra EU-program. Det skulle t.ex. kunna vara en insats som senare ska följas upp med andra insatser inom ett strukturfondsprogram, vilket tillsammans ger stora synergieffekter och god måluppfyllelse för flera program. Vid bedömning av insatser bör därför alltid samstämmigheten med andra program uppmärksammas.

Stöd som kan finansieras inom ramen för både pelare I och pelare II

- *Stöd till unga brukare* – Sverige kommer inte att dubbelfinansiera stödet till unga brukare då startstödet inom ramen för pelare II ställer andra och högre krav än vad som ställs för stöd till unga brukare i pelare I. Sverige avser inte villkora stödet till unga brukare i pelare I med krav på tillräcklig kunskap och utbildning. Däremot är detta ett krav som måste ställas på sökanden av startstödet inom ramen för pelare II. Vidare är stödet i pelare I baserat på areal, medan stödet i pelare II baseras på schabloner och syftar till att fånga upp unga företagare på landsbygden som har lite tillgång till areal (rennäring, trädgårdsföretag, djurföretag med stall). De riktade insatserna för unga jordbrukare inom pelare I och pelare II ger sammantaget tydliga incitament för unga jordbrukare att starta och driva jordbruksföretag. Genom att Sverige väljer att utnyttja möjligheten att rikta 2 % av det s.k. gårdsstödet inom pelare I till unga jordbrukare görs bedömningen att den stödnivå på 250 000 kronor som fastställs för startstödet i pelare II är tillräcklig för att startstödets mål ska kunna uppnås.
- *Kompensationsstöd (ANC)* – Sverige avser inte tillämpa stöd till områden med naturliga

begränsningar inom ramen för pelare I. Det föreligger därför inte någon risk för dubbelfinansiering på detta område.

- *Förgröning* – Sverige kommer att säkerställa att det sker avdrag på miljö- och klimatersättningarna och ersättning för ekologisk produktion för att undvika dubbelfinansiering, dvs. i de fall som jordbrukare söker miljö- och klimatersättning eller ersättning för ekologisk produkltion för åtgärder som har likheter med jordbrukarens val för efterlevnaden av förgröningen. Användning av likvärdiga åtgärder som kan ersätta delar av förgröningen kommer inte att tillämpas. I de kalkyler som beräknar kalkylutrymmet för ersättningar enligt artikel 28 och 29 i förordning 1305/2013 har ett avdrag gjorts i de fall ersättningsformen bedömts ha beröringspunkter med någon av de tre förgröningsformerna och ekologisk produktion i direktstödsförordningens 1307/2013 arikel. 43. De ersättningsformer som berörs inom miljö- och klimatåtgärderna i förordning 1305/2013 artikel 28 är ersättningen för vallodling och ersättningen för ekologisk produktion i arikel 29. Beräkning av förgröningsavdraget finns beskrivet i bilaga till kapitel 8.

Andra instrument inom ramen för pelare I

Stöd inom nationella kuvertet

Stöden inom det nationella kuvertet är: Stöd för mervärde i jordbruket och stöd för kvalitetscertifiering. Båda stöden kommer att finnas kvar till och med 2014. De kommer dock inte att finnas kvar som direktstöd från och med 2015 när de nya jordbrukarstöden ska införas. I den mån stöd för ytterligare betalning inom det nationella kuvertet kommer att göras, tas metoder att fram för hur risken för dubbelfinansiering ska elimineras.

Stöd inom marknadsordningarna

När det gäller stöd till sektorerna för frukt och grönt och biodling finns överlappningsrisker identifierade och rutiner införs för att eliminera den risken. Åtgärder inom dessa sektorer kan vara identiska med dem i landsbygdsprogrammet. Stöd för investeringar, kompetensutveckling och andra åtgärder som kan sökas inom ramen för de gemensamma marknadsordningarna berättigar därmed normalt sett inte till stöd inom ramen för landsbygdsprogrammet.

Frukt, bär och grönt

Inom nuvarande marknadsordning för frukt, bär och grönt kan stöd till bl.a. investeringar beviljas medlemmar i erkända producentorganisationer (PO). Nya delegerade- och genomförandeakter håller på att utarbetas för detta och det kommer att påverka hur den nationella strategin för PO-stödet ser ut. En ny strategi kommer att behöva tas fram, men än så länge går det inte att förutse hur den kommer att se ut eller hur den behöver samordnas med landsbygdsprogrammet.

De geografiska och ekonomiska förutsättningarna i Sverige är sådana att det inte alltid är praktiskt möjligt för företag att gå samman och bedriva verksamhet i producentorganisationer. För att stöd till företag inom sektorn inte ska snedvrida konkurrensen genom att missgynna de företag som inte ingår i producentorganisationer, behövs kontrollmetoder när det gäller åtgärder inom landsbygdsprogrammet där liknande stöd kan förekomma inom marknadsordningen. Det gäller främst åtgärder som kompetensutveckling, information och kunskapsspridning, investeringar i jordbruksföretag, bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter, men även andra åtgärder inom landsbygdsprogrammet skulle kunna

komma ifråga.

Fristående företag ska kunna få ta del av åtgärder inom ramen för landsbygdsprogrammet, även för åtgärder av det slag som kan stödjas av producentorganisationer. Företag som är medlemmar i en producentorganisation kan beviljas stöd till en insats inom ramen för landsbygdsprogrammet om insatsen inte har beviljats stöd av producentorganisationen.

För att säkerhetsställa att det inte kommer att ske någon dubbel gemenskapsfinansiering med avseende på åtgärderna inom sektorn för frukt, bär och grönsaker i landsbygdsprogrammet kommer särskilda kontrollmetoder att inrättas.

Biodling, (nationella honungsprogrammet)

Stöd för att främja biodling kan beviljas för åtgärder som finns både inom det Nationella honungsprogrammet, som medfinansieras genom marknadsordningarna, och från landsbygdsprogrammet. Metoder för att eliminera risken för dubbelfinansiering av en viss insats kommer att tas fram.

Norrlandsstödet

Norrlandsstödet är inte ett stöd inom pelare I men likväl ett stöd till jordbruket som bör lyftas fram i sammanhanget. Sverige har möjlighet att med stöd av artikel 142 i anslutningsfördraget lämna långsiktigt stöd på nationell nivå till jordbruket i de nordliga områdena i Sverige. Syftet med stödet är att säkerhetsställa att jordbruksverksamhet kan behållas i dessa regioner och är i detta avseende ett komplement till stödet till områden med avsevärda naturliga begränsningar inom landsbygdsprogrammet. Stödet ges till komjölk, transport av komjölk, getter av honkön, slaktsvin, suggor, värphöns, potatis, bär och grönsaker. Stödnivån får högst uppgå till 318,67 miljoner kronor per år. Enligt anslutningsfördraget får inte stödet bidra till ökad produktion, att begränsningar för olika produkter överskrids eller till att samtliga relevanta stöd som beviljas inom ramen för den gemensamma jordbrukspolitiken ökar i förhållande till de högsta tillåtna nivåerna som anges i beslutet.

Uppföljning

Uppföljning kommer att hanteras utifrån de riktlinjer för framstegsrapporterna som tas fram av Kommissionen.

14.1.2. När en medlemsstat har valt att lämna in ett nationellt program och en uppsättning regionala program enligt artikel 6.2 i förordning 1305/2013, information om komplementariteten mellan dessa

14.2. I förekommande fall, information om komplementariteten med andra unionsinstrument, däribland Life

- *Horisont 2020* – Landsbygdsprogrammet ger möjlighet för jordbruksföretag att inom ramen för det Europeiska innovationspartnerskapet för jordbruk delta i samarbetssatsningar mellan praktiker, rådgivare och forskare. Dessa satsningar skapar också möjlighet för jordbruksföretagen att knyta internationella kontakter och delta i projekt inom ramen för Horisont 2020. Forskningsresultat kan användas av innovationsgrupper inom EIP för tillämpningar, test och piltprojekt m.m.
- *LIFE*-programmet – De integrerade projekt (IP) som genomförs inom LIFE-programmet kan ha kopplingar till natur (inkl. Natura 2000-förvaltning), vatten, avfall, luft och klimat (begränsning av och anpassning till) vilka alla är fokusområdena för IP. De åtgärder som finansieras av landsbygdsprogrammet eller någon annan av ESI-fonderna med kopplingar till miljö, klimatförändringar och en hållbar användning av resurser kan på så sätt vara ett komplement till LIFE-programmet. För att kunna säkerställa synergier mellan de olika fonderna och med integrerade projekt inom ramen för LIFE är dialogen mellan den ansvariga myndigheten för LIFE, Naturvårdsverket, och de förvaltande myndigheterna för ESI-fonderna central.

15. BESTÄMMELSER OM PROGRAMGENOMFÖRANDE

15.1. Medlemsstatens förteckning över de myndigheter som den utsett i enlighet med artikel 65.2 i förordning 1305/2013 och en kortfattad beskrivning av programmets förvaltnings- och kontrollstruktur i enlighet med artikel 55.3 i i förordning 1303/2013 och de arrangemang som föreskrivs i artikel 74.3 i förordning 1303/2013

15.1.1. Myndigheter

Myndighet	Myndighetens namn	Namnet på den person som är ansvarig för myndigheten	Adress	E-post
Managing authority	Jordbruksverket	Håkan Henriksson	Vallgatan 8 S-55182 Jönköping	jordbruksverket@jordbruksverket.se
Certification body	Ekonomistyrningsverket	Morgan Wackt	Box 45316 S-10430	registrator@esv.se
Accredited paying agency	Jordbruksverket	Anders Egonson	Vallgatan 8 S-55182	jordbruksverket@jordbruksverket.se

15.1.2. Sammanfattande beskrivning av programmets förvaltnings- och kontrollstruktur och bestämmelser för oberoende undersökningar av klagomål

15.1.2.1. Förvaltnings- och kontrollstruktur

Näringsdepartementet ansvarar för framtagandet av programmet. Regeringen fattar beslut om förslag till program och ändringar av programmet innan förslagen lämnas till Kommissionen. Beslut om programmets finansiering hanteras enligt den ansvarsfördelning som gäller för beslut om statsbudgeten. Regeringen beslutar om förordningen om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder.

Regeringen utser förvaltningsmyndighet, godkänt utbetalande organ och attesterande organ samt stödmyndigheter. Beslut om ordförande i övervakningskommittén samt om kommitténs sammansättning fattas genom regeringskanslibeslut (Näringsdepartementet).

Förvaltningsmyndighet

Jordbruksverket ansvar för landsbygdsprogrammet i enlighet med artikel 73 i rådets förordning 1303/2013. här ingår planering, administration, genomförande samt uppföljning och utvärdering. För övervakning av genomförandet delas ansvaret med övervakningskommittén. Jordbruksverket ska under den period programmet genomförs identifiera och vid behov vidta åtgärder för att programmets mål ska nås. Det kan handla om informationsinsatser riktade till olika målgrupper, metodutveckling som stödjer olika aktörers medverkan i programmet och uppbyggnad av expertkunskap som kan bidra till ökad kvalitet i genomförandet. Ytterligare ett ansvar är att föreslå programändringar om det bedöms nödvändigt. Jordbruksverket ska förse Kommissionen med relevanta indikatoruppgifter om de insatser som valts ut för finansiering. En ytterligare uppgift är att utarbeta en årsrapport med sammanfattande

uppföljningstabeller.

Jordbruksverkets utvärderingssekretariat har det operativa ansvaret för att utvärderingen genomförs enligt gällande regelverk. Det innebär ett ansvar för att planera och samordna utvärderingsaktiviteter, se till att nödvändigt underlag finns tillgänglig samt att kommunicera utvärderingsresultat. och därigenom sprida lärdomar som bidrar till att förbättra programmets genomförande.

Samordning med regional och lokal nivå

Landsbygdsprogrammet ska genomföras på ett sådant sätt att tillbörlig hänsyn tas till de varierande förutsättningar som råder i olika landsbygdsområden i landet. Genom partnerskapsöverenskommelsen ska samordning med andra program inom de Europeiska Strukturella Investeringsfonderna (ESI) och nationella åtgärder för regional utveckling stärkas.

Med utgångspunkt i övergripande nationella mål och prioriteringar för det nationella landsbygdsprogrammet ska behovet av ett ökat regionalt och lokalt inflytande beaktas vid planering, beslutsfattande, genomförande och uppföljning av programmet. Landsbygdsprogrammet ska också genomföras på ett sätt som är i samklang med den regionala utvecklingsplaneringen, med arbetet för att uppnå nationella, regionala och lokala miljökvalitetsmål samt med andra regionala och lokala initiativ, planer och program. Härigenom tillgodoses en förstärkt regional och lokal förankring av landsbygdspolitiken och dess insatser.

Länsstyrelserna har i uppdrag att genomföra landsbygdsprogrammet på länsnivå, medan Skogsstyrelsen, Tillväxtverket och Sametinget har ett särskilt ansvar inom de delar som rör skog, lokal serviceutveckling och de samiska näringarna. Jordbruksverket är förvaltningsmyndighet, men också ansvarig för handläggning av vissa åtgärder. Alla stödmyndigheter kommer att ta fram handlingsplaner för sitt arbete. Riktlinjerna för detta arbete ges av förvaltningsmyndigheten. Handlingsplanerna ska användas som underlag för planering, prioriteringar, urval och beslut ifråga om stöd. Arbetet med att ta fram handlingsplaner ska ske i ett brett partnerskap med representanter från näringslivet, ideella och offentliga organisationer och vara förankrat hos berörda intressenter i området. Det är viktigt att handlingsplanerna lämnar utrymme för initiativkraften på den lokala nivån. Länsstyrelserna ska säkerställa att handlingsplanerna är i överensstämmelse med strukturfonds- samt havs- och fiskeriprogrammen och regionala utvecklingsprogramm och strategier.

Genomförande och resultat av handlingsplanerna ska följas upp och rapporteras till förvaltningsmyndigheten. Den regionala nivån blir på så sätt en del av uppföljning och utvärdering av programmets genomförande.

Stödhantering

För en beskrivning av hur urvalsprocessen går till se bilagan ”Urvalskriterier” tillhörande kapitel 15.

Handläggning och beslut kommer att hanteras av länsstyrelserna, Jordbruksverket, Skogsstyrelsen, Sametinget och Tillväxtverket. Detta för att på bästa sätt ta tillvara myndigheternas olika kompetens och förankring på regional respektive nationell nivå. För projektstöd samt kompetensutveckling och

rådgivning handlar uppdelningen ofta om att länsstyrelsen handlägger och beslutar regionala projekt medan Jordbruksverket ansvarar för nationella projekt. Sametinget, Tillväxtverket och Skogsstyrelsen har ansvar för rennäring, lokal service respektive skogsnäringen.

Länsstyrelserna kommer att handlägga och besluta ärenden för åtgärderna 1, 2 4, 6, 7, 10, 11, 13 samt 16.2, 16.4, 16.5 och 16.9. Sametinget handlägger och beslutar om ärenden med anknytning till rennäring och samisk kultur för åtgärdena 1, 2, 4.1, 4.2, 6.1, 6.4, 7.2, 7.4, 7.5, 7.6 och 16.2. Skogsstyrelsen kommer att handlägga och besluta ärenden för åtgärderna 1, 2, 8 samt stöd till samarbete med landskapsperspektiv för ökad konkurrenskraft i skogen inom åtgärd 16.5 medan Tillväxtverket gör det för stöd inom lokal serviceutveckling i åtgärd 1 och 16.2.

Jordbruksverket kommer att handlägga och besluta ärenden inom åtgärd 1, 2, 14 och 16, samt ärenden i åtgärd 7.6, hotade husdjursraser inom 10.1 och stöd till lantrasföreningar inom 10.2. Jordbruksverket ansvarar även för att fatta myndighetsbesluten om stöd inom Lokalt ledd utveckling samt för att administrera och fatta beslut om utbetalningar inom ramen för LAG-gruppernas ansvarsområde.

Jordbruksverket ansvarar för de fysiska kontrollerna men genomförandet av dem kan delegeras till den myndighet som pekas ut i den svenska lagstiftningen. För att säkerställa att tvärvillkor uppfylls kommer fältkontroller att utföras av den myndighet som pekas ut i den svenska lagstiftningen.

Stödhanteringen sker i enlighet med Jordbruksverkets föreskrifter om administrativa rutiner som Jordbruksverket tar fram efter samråd med berörda myndigheter, för att säkerställa en resultatinriktad och säker handläggning samt likabehandling i hela landet.

Jordbruksverket ansvarar för verkställandet och redovisningar av alla utbetalningar.

Jämställdhet och inkludering av nya grupper

Kvinnor och män ska ha lika förutsättningar, rättigheter och möjligheter att arbeta inom lantbruket samt bo och verka på landsbygden. Tidigare har det varit färre kvinnor än män som sökt stöd, och kvinnor har oftare sökt stöd för företagande utanför de areella näringarna. Därför är en satsning på bredare landsbygdsutveckling en satsning på jämställdhet. Förvaltningsmyndigheten ska samla in könsuppdelad statistik för programmets åtgärder där så är möjligt, samt möjliggöra att ansökningar kan visa om ansökan genomförs tillsammans med någon annan. Vidare ska förvaltningsmyndigheten se till att informationsmaterialet för samtliga delar av programmet jämställdhetsintegreras.

I frågan om att få med nya grupper ligger fokus i programmet på informations- och nätverksarbete för att intressera potentiella nyföretagare och underlätta etablering samt på att generellt öka intresset för landsbygden.

Utbetalande organ

Jordbruksverket är godkänt utbetalande organ för stöd från EJFLU och har en administrativ organisation och ett system för intern kontroll som uppfyller kraven för ackreditering. Jordbruksverket betalar ut stöd och ersättningar efter kontroll av att utbetalningarna uppfyller gemenskapsrätten. Om en utbetalning visar

sig strida mot gemenskapsrätten ska stödet inte betalas ut.

Jordbruksverket utfärdar föreskrifter för den administrativa hanteringen vid de behöriga myndigheter till vilka sådana uppgifter har delegerats samt för administrationen inom LLU. Jordbruksverket svarar för samordning eller genomförande av föreskrivna kontroller.

Jordbruksverket ska främja en harmoniserad tillämpning av gemenskapsrätten, sprida gemenskapstexter till berörda myndigheter, samordna information till stödmottagare och ansvara för enhetliga ansökningsförfaranden.

Jordbruksverkets enhet för internrevision ska granska genomförandet av de administrativa rutinerna och beslutsfattandet vid Jordbruksverket, länsstyrelserna och andra myndigheter till vilka uppgifter har delegerats. Dessutom finns en internkontrollenhet som systematiskt övervakar uppgifter som delegerats ut till andra enheter, organ eller myndigheter och som påverkar utbetalningarna samt övervakar att ackrediteringsvillkoren uppfylls internt och externt.

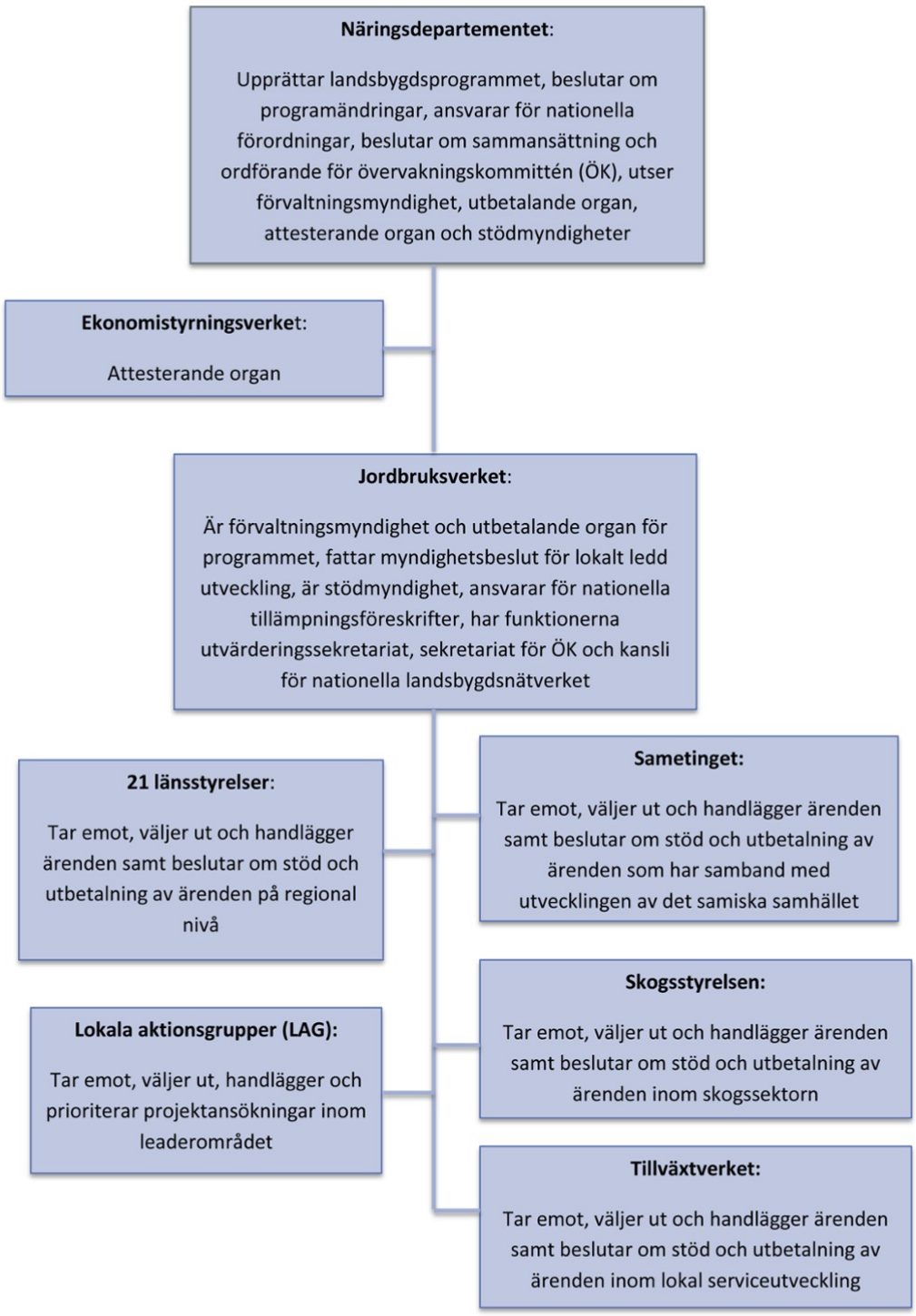

Organisationsschema

15.1.2.2. Arrangemang för granskning av klagomål

För beslut som har fattats av länsstyrelserna och som får överklagas är Jordbruksverket första instans för överklagande. För beslut som har fattats av andra stödmyndigheter än länsstyrelserna och som får överklagas, ska överklagande ske till allmän förvaltningsdomstol.

Klagomål om programmet som inte är överklaganden av stödärenden kan komma in till alla myndigheter som hanterar landsbygdsprogrammet. Myndigheterna är skyldiga att ta emot och besvara inkomna ärenden enligt den svenska förvaltningslagen.

15.2. Övervakningskommitténs planerade sammansättning

Inom tre månader efter dagen för anmälan om att landsbygdsprogrammet är antaget kommer en övervakningskommitté att inrättas. Kommitténs ordförande ska representera regeringskansliet. I kommittén ska ingå företrädare för berörda myndigheter, näringslivets och arbetsmarknadens organisationer samt andra organisationer som företräder det civila samhället, icke statliga organisationer, däribland miljöorganisationer, samt organ som arbetar för integration och jämställdhet. Sammansättningen av myndigheter och organisationer ska spegla landsbygdsprogrammets innehåll.

När det nationella landsbygdsnätverket och LAG har etablerats och organiserats kommer dessa organisationer att erbjudas en plats vardera i övervakningskommittén. Representationen från LAG säkerställer att information och erfarenheter från arbetet med lokalt ledd utveckling kan delas mellan övervakningskommittén för landsbygdsprogrammet och andra övervakningskommittéer med ansvar för lokalt ledd utveckling.

På eget initiativ får företrädare för kommissionen delta i kommitténs arbete i en rådgivande funktion.

Övervakningskommittén ska bistås av ett permanent sekretariat vid förvaltningsmyndigheten. Sekretariatet ansvarar bl.a. för att förbereda dagordning och dokumentation inför övervakningskommitténs sammanträden.

Övervakningskommittén ska utöva det ansvar som framgår av förordning 1305/2013 och 1303/2013.

15.3. Bestämmelser för att garantera att programmet kommuniceras, däribland genom det nationella landsbygdsnätverket, genom att hänvisa till den informations- och kommunikationsstrategi som avses i artikel 13 i genomförandeförordning (EU) nr 808/2014

För landsbygdsprogrammet upprättar förvaltningsmyndigheten en kommunikationsstrategi som innefattar bland annat kommunikationsmål, information om målgrupper, samarbetspartners, kanaler/verktyg, kommunikationsstrategiska prioriteringar, ansvar samt frågor som rör uppföljning och utvärdering. Här

beskriver vi dessa delar kort.Det finns tre kommunikationsmål i kommunikationsstrategin:

- Personer söker stöd och ersättningar i programmet och bidrar till lantbruks-/landsbygdsutveckling och miljönytta.
- Vidareförmedlare och samarbetspartner sprider information om programmet och kunskap om arbetssätt, hinder möjligheter, resultat och effekter.
- Allmänheten känner till målet med och EU:s roll för programmet.

Stödmottagare och övriga målgrupper ska uppleva att det är lätt att hitta och förstå informationen om programmet. Delbudskapen ska anpassas efter varje målgrupp och situation. Kommunikationen ska anpassas för att nå såväl kvinnor och män som unga och personer med utländsk bakgrund.

Prioriterade målgrupper är:

- jordbrukare och skogsbrukare
- övriga landsbygdsföretagare
- andra aktörer på landsbygden

Förvaltningsmyndigheten beskriver samtliga målgrupper i en bilaga till programmets kommunikationsstrategi.

Myndigheter och samarbetspartners

Förvaltningsmyndigheten ansvarar för att ta fram och sprida information om programmet. Information om programmet sprids också via:

- Utbetalande myndighet
- Länsstyrelserna
- Sametinget
- Skogsstyrelsen
- Tillväxtverket
- LAG-grupperna
- Andra fondsamarbetspartners
- Övriga aktörer i Landsbygdsnätverket
- Organisationer i Sverige som ansvarar för EU-information

Dessa aktörer är betydelsefulla för ett framgångsrikt genomförande av programmet. Vid behov planerar förvaltningsmyndigheten och Landsbygdsnätverket gemensamma kommunikationskampanjer för att förstärka budskap. Handläggande myndigheter ges möjlighet att delta i dem. Förvaltningsmyndighetens löpande kommunikationsplanering kopplas till utvärderingsplanen samt i vissa fall till Landsbygdsnätverkets löpande kommunikationsplanering. Förvaltningsmyndigheten har flera olika kanaler för att nå ut med information om programmet. Webben är förvaltningsmyndighetens huvudkanal. På webbplatsen finns också Mina sidor, en tjänst som vänder sig till lantbrukare och landsbygdsföretagare, där de kan hitta uppgifter om sitt företag och kan utföra självservice via e-tjänster. Förvaltningsmyndigheten använder sociala medier när man bedömer att de kan hjälpa till att ha en dialog med målgrupperna samt locka fler besökare till webbplatsen. Information om programmet kommer även att spridas via

Näringsdepartementets, Landsbygdsnätverkets-, länsstyrelsernas-, Skogsstyrelsens, Sametingets-, Tillväxtverkets- samt LAG: s kanaler. Det kommer i huvudsak att ske via webb men även via sociala medier, e-post och fysiska möten etc.

Kommunikationsstrategiska prioriteringar

Olika typer av kommunikation kommer att behövas under olika tidsperioder av programmet. Varje enskild åtgärd går igenom alla tre faser där kommunikationen följer samma planeringsmönster. Nedan beskriver vi huvudfaserna i programmet:

Införandefasen med koncentration på information om programmet och dess möjligheter. Fokus på detta under de första tre åren.

Genomförandefasen med löpande uppföljning och spridning av resultat (synkroniseras med utvärderingsplanen). Sker under hela programperioden

Slutfasen (synkroniseras med utvärderingsplanen) med fokus på att sprida resultat om programmet

Det kan över tid finnas olika behov av information ”till en bredare allmänhet” som EU:s roll i programgenomförandet kan kopplas till. I början av programperioden är behovet av information om programmet och programmets möjligheter större bland möjliga personer som söker stöd och ersättningar ur programmet. Det är också större bland organisationer som har nära kontakt med dessa. För att vara säkra på att nå alla berörda målgrupper kommer även information att gå ut till allmänheten. I samband med dessa kommunikationsinsatser kommer EU:s roll tydligt att kommuniceras. Webben, såväl Förvaltningsmyndighetens, Landsbygdsnätverkets som de övriga myndigheternas utgör viktiga kanaler till allmänheten. Dessa kompletteras med information via media, sociala medier etc. EU:s roll lyfts i dessa kanaler.

Under mitten och senare delen av programperioden kommuniceras programmets effekter till allmänheten. Vid gemensamma kampanjer som syftar till att kommunicera effekterna av programmet blir det naturligt att kommunicera EU:s roll. EU-logotypen kommer att användas i enlighet med kommissionens riktlinjer.

Uppföljning och utvärdering

Kommunikationsinsatser följs upp löpande. Förvaltningsmyndigheten utvärderar också kommunikation i samband med befintliga utvärderingar av programmet. Utifrån resultaten justeras eventuellt kommunikationsstrategin för landsbygdsprogrammet.

Landsbygdsnätverket

Landsbygdsnätverket har en självständig roll. Landsbygdsnätverkets roll för kommunikation klargörs i landsbygdsprogrammets kommunikationsstrategi samt i Landsbygdsnätverkets kommunikationsstrategi.

Kärnan i Landsbygdsnätverkets kommunikation är dialogen mellan dess ingående aktörer, där förvaltningsmyndigheten ingår som medverkande aktör. Genom utbyte av information, erfarenheter, metodkunskaper med mera lär aktörerna av varandra. Genom kommunikation i nätverket skapas också kontakter för samarbeten. Landsbygdsnätverket upplåter sina kommunikationskanaler för spridning av information om programmet och paketerar innehållet på ett tilltalade sätt. Landsbygdsnätverket sprider erfarenheter och resultat av programmet och dess genomförande ur olika perspektiv. Landsbygdsnätverket har en kommunikationsstrategi för nätverkets hela verksamhet som uppdateras löpande under programperioden. Till strategin kopplas en kommunikationsplan. Strategin innefattar bland annat kommunikationsmål, målgrupper samt ambitionsnivå för dessa, verktyg, kommunikationsstrategiska prioriteringar, kommunikationspolicy för medlemmarna, samt frågor som rör uppföljning och utvärdering. I strategin framgår även att nätverket ska övervaka och rapportera om forskningsresultat.

För att se till att information och kunskap som tas fram inom ramen för nätverket blir organisationsburen, ansvarar Landsbygdsnätverkets kansli för att klargöra varje organisations ansvar som aktiv nätverksmedlem att sprida relevant information och kunskaper som skapas inom nätverket. Det gäller såväl inom ramen för organisationernas egen verksamhet som till dess respektive målgrupper. Detta sker utifrån olika valbara ambitionsnivåer.

Varje arbetsgrupp inom ramen för Landsbygdsnätverket ansvarar för att, med stöd från Landsbygdsnätverkets kansli analysera, planera, genomföra och följa upp kommunikationsinsatser som görs inom ramen för arbetsgruppen. Landsbygdsnätverkets löpande kommunikationsplanering kopplas till Landsbygdsnätverkets årliga aktivitetsplan, liksom till den kommunikationsplanering för landsbygdsprogrammet som upprättas tillsammans med förvaltningsmyndigheten och övriga nätverksaktörer.

Kommunikationsinsatser följs upp löpande. Kommunikationsmålen utvärderas och utifrån resultaten justeras eventuellt Landsbygdsnätverkets kommunikationsstrategi.

För mer information om Landsbygdsnätverket se kapitel 17.

15.4. Beskrivning av mekanismerna för att skapa samstämmighet med lokala utvecklingsstrategier som genomförs inom ramen för Leader, verksamhet som planeras inom ramen för den samarbetsåtgärd som avses i artikel 35 i förordning (EU) nr 1305/2013, de grundläggande tjänster och åtgärder för förnyelse av samhällen på landsbygden som avses i artikel 20 i den förordningen, samt andra medel från struktur- och investeringsfonderna

Lokalt ledd utveckling med leadermetoden genomförs i denna programperiod inom alla ESI-fonder (Lokalt ledd utveckling, LLU). Jordbruksverket är den förvaltande myndigheten för LLU inom samtliga fonder. För mer information om lokala utvecklingsstrategier och administrationen kring LLU se åtgärdsbeskrivningen för åtgärd 19 och avsnitt 15.1. För information om övervakningskommittén se 15.2.

Åtgärderna inom artikel 20, 35 samt 42-44, närmare bestämt åtgärderna 7 (Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd), 16 (Samarbete) och 19 (Lokalt ledd utveckling) omfattar alla, i huvudsak insatser som ska vara till nytta för flera intressenter och inte endast ett enskilt företag. Det ska råda samstämmighet mellan dessa åtgärder och andra ESI-fonder. För mer information om hur denna samstämmighet ska

säkerställas se kapitel 14.

Åtgärden 7 ska i huvudsak användas till fysiska investeringar som är till nytta för befolkningen och besökare till landsbygdsområden. Insatserna ska vara förenliga med kommunala- och regionala planer och andra lokala utvecklingsstrategier

Åtgärden 16 avser samarbete i alla dess former men till liten del fysiska investeringar. Vid investeringar används i huvudsak åtgärderna 4 (Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring), 6 (Jordbruks- och affärsutveckling) och 7 (Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd) beroende på vad samarbetet berör. Åtgärden ska stimulera till innovationer varför samarbete inom värdekedjor är viktigt liksom mellan företag, forskare och organisationer inom och utom landet. Nätverkande, förstudier, pilotprojekt och spridning av dessa resultat är en viktig del i åtgärden. Syftet med samarbetena kan vara att skapa konkurrenskraft inom jordbruket och övrigt näringsliv på landsbygden, genomföra insatser inom miljö- och klimat samt att skapa fler jobb och utveckla landsbygden.

Förstudier och mobiliseringsaktiviteter för bredband genomförs inom åtgärden 19 om det avser utveckling inom ett leaderområde, förutsatt att det ingår i leaderområdets strategi. De fysiska investeringarna i bredband genomförs inom åtgärd 7, men dessa kan dock inte genomföras inom LLU, utan enbart i övriga programmet. Regionala och nationella samarbeten för bredbandsutbyggnad genomförs inom åtgärd 16.

Inom lokalt ledd utveckling är det möjligt att genomföra liknande projekt som inom åtgärd 16 och åtgärd 7 men dessa projekt har sin utgångspunkt i de lokala utvecklingsstrategier som tas fram av LAG. Här är utgångspunkten lokal utveckling inom det aktuella leaderområdet.

15.5. Beskrivning av de åtgärder för att minska stödmottagarnas administrativa börda som avses i artikel 27.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Flera verksamhetsmässiga förenklingar för sökanden och handläggande myndigheter införs och planeras. Ökad tydlighet om vad som kan sökas och varför är en viktig aspekt på förenkling. Några av de viktiga förenklingarna för sökanden är schabloner, urvalskriterier, beslutsomgångar, nytt IT-stöd med e-ansökan, en elektronisk akt för varje ansökan m.m.

Schabloner införs för vissa åtgärder och vissa kostnadstyper för att minska de administrativa kostnaderna för såväl sökande som myndigheterna samt för att minimera risken för fel. De schabloniserade kostnaderna kan indelas i tre typer: enhetskostnad, klumpsumma och schablonersättning för indirekta kostnader. Användningen av schabloniserade kostnader har så långt som möjligt harmoniserats med övriga ESI-fonder. När det gäller Europeiska havs- och fiskerifonden (EHFF) tillämpas samma regler som för EJFLU avseende schabloniserade kostnader.

Arbetet med urvalskriterier utvecklas ytterligare bland annat för att få en bättre måluppfyllelse och ökad transparens. För den som söker stöd ska det bli tydligare vilka ansökningar som blir godkända samtidigt som risken minskar för olikartade bedömningar av ansökningar. Urvalskriterierna är det främsta verktygen för att välja ut bra ansökningar som bidrar till de olika fokusområdena i programmet.

Beslutsomgångar kan användas för att göra det tydligare för stödsökande att det finns en start- och sluttidpunkt för när de kan skicka in sin ansökan. Detta bör leda till ökad tydlighet om när i tiden denne får besked om sin ansökan. Beslutsomgångar kan, tillsammans med urvalskriterierna, säkerställa att de ansökningar som på det effektivaste sättet leder till åtgärdens mål får stöd. Användningen av beslutsomgångar kan variera mellan olika åtgärder och stödmyndigheter beroende på hur stor efterfrågan på stöd är. Vad som är prioriterat i ett visst område eller i en viss delåtgärd/fokusområde ska tydligt gå att läsa på berörda myndigheters webbplatser.

Nya IT-stöd

Administrationen av landsbygdsprogrammet sker i ett elektroniskt flöde genom hela handläggningsprocessen. Utgångspunkten är en standardprocess för ansökan, handläggning och utbetalning för att likrikta och minimera suboptimeringar. Den som söker stöd kommer att kunna använda en e-tjänst vid sin ansökan. E-tjänsten guidar den stödsökande genom ansökan så att de bara behöver besvara de frågor som är relevanta för den aktuella delåtgärden/fokusområdet. E-tjänsten kommer också att underlätta för de sökande, bland annat genom hjälptexter som vägledning för vilka uppgifter som ska registreras. Detta bör leda till att ansökningarna är mer kompletta från början. Ett minskat behov av kompletteringar bör leda till kortare handläggningstider. Bilagor till ansökan ska sökanden kunna lämna elektroniskt eller i pappersformat för att sedan hanteras via en skanningsfunktion så att den elektroniska akten blir komplett. Det finns även möjlighet att ansöka via pappersformulär. I dessa fall används en skanningsfunktion som ser till att pappersdokument blir en elektronisk kopia som skickas till den elektroniska akten. Den som söker stöd kan följa sin ansökan via Mina sidor på förvaltningsmyndighetens webbplats.

För att hjälpa de som avser att söka stöd att förbereda sig inför att göra en ansökan kommer det att finnas instruktioner och information på webben. Myndigheterna kommer bl.a. att bistå via informationsträffar för att stödsökandena ska förstå vad den kan söka och hur detta går till.

För handläggningen innebär den nya handläggningsprocessen att man jobbar med en elektronisk akt i stället för pappersakten. Detta är en stor förändring i handläggningsarbetet. I IT-systemet kommer det att finnas gemensamma mallar för t.ex. hur berörda myndigheter ska kommunicera. Detta skapar enhetlighet för stödsökandena. Att ha alla dokument elektroniskt kommer underlätta för handläggaren vid handläggningen och i kontakter med den som sökt stöd. Handläggare behöver inte fundera på var akten finns eller vem som har akten och stödsökanden kommer att få snabbare hjälp vid frågor om sitt ärende. En elektronisk akt ökar också möjligheten för länsstyrelserna att vid eventuella behov hjälpa varandra med handläggningen. I de fall då det finns behov av utskick på papper kommer en utskicksfunktion att användas, vilket innebär att handläggaren själv inte behöver skriva ut ett brev och lägga i ett kuvert. Det elektroniska förfarandet kommer även innebära att dokument som ska skrivas under görs via e-legitimation.

Som en hjälp för handläggaren finns ett nytt handläggarstöd. I handläggarstödet finns den information som handläggaren behöver för att göra korrekt handläggning. Här finns regelverk, rutiner, IT-manualer, frågor och svar etc. Det finns en länk mellan handläggningssystemet där man handlägger ärenden och handläggarstödet. När den som söker stöd har frågor, t.ex. om sin ansökan, kommer denne att kunna vända sig till en bemannad support.

15.6. Beskrivning av användningen av tekniskt stöd, inklusive åtgärder i samband med förberedelse, förvaltning, uppföljning, utvärdering, information och kontroll av programmet och dess genomförande, samt verksamhet i samband med föregående eller efterföljande programperioder i enlighet med artikel 59.1 i förordning (EU) nr 1303/2013

Sammanlagt beräknas ca 1 310 miljoner kronor att avsättas för tekniskt stöd under programperioden. Medlen kommer att användas för att säkerställa att berörda myndigheter har tillräcklig kompetens och kapacitet för att erbjuda ett effektivt och korrekt genomförande av programmet. Under programperioden har förvaltningsmyndigheten/utbetalningsmyndigheten ansvar för att säkerställa att medel avsatta för tekniskt stöd används i enlighet med de bestämmelser som gäller. Tekniskt stöd kommer att ges till Jordbruksverket, länsstyrelserna, Sametinget, Tillväxtverket och Fortlöpande miljöanalys (Foma) vid SLU. Det kan även bli aktuellt att ge tekniskt stöd till Skogsstyrelsen.

Cirka 95 procent av medlen för tekniskt stöd beräknas användas till förberedelse, genomförande, uppföljning och utvärdering. Merparten utgörs av kostnader för personal, vilket innebär att uppbyggd kompetens stannar inom respektive myndighet. Relevanta indikatorer i sammanhanget är andel ansökningar som kommer in elektroniskt och utvecklingen av felfrekvenser i stödhanteringen, vilket förslagsvis kan rapporteras i kommande årsrapporter. En mindre del avser bl.a. kostnader för metodutveckling och datainsamling. Återstående ca fem procent av de beräknade medlen för tekniskt stöd avsätts för obligatoriska uppgifter som det nationella landsbygdsnätverket och övervakningskommittén.

Tekniskt stöd kommer att användas till:

- uppföljning och utvärdering: utvärderingssekretariat, interna och externa fördjupade utredningar, utveckling av ekonomiska modeller, datainsamling samt utvärderingar ex ante 2014-2020 och ex post 2007-2013
- utgifter för övervakningskommitténs verksamhet inklusive kommitténs sekretariat och kostnader för kommittémöten, utgifter för upprättande och drift av det nationella landsbygdsnätverket inklusive genomförande av handlingsplan och struktur för att driva nätverket. För landsbygdsnätverket har 63,5 miljoner kronor avsatts.
- förberedelse: kostnader för införande av programmet, såsom nya IT-system, uppbyggnad av nya processer m.m.
- förvaltning: förvaltningsmyndighetens, den utbetalande myndighetens och stödmyndigheternas utgifter kopplade till genomförandet av programmet, inklusive utgifter som avser landsbygdsprogrammets andel av kostnaden för att organisera och genomföra lokalt ledd utveckling (LLU).
- information: utgifter för informationsåtgärder inom förberedelsearbetet och i den löpande förvaltningen. Det kan handla om seminarier och informationsträffar eller informationsspridning på annat sätt för att säkerställa ett effektivt genomförande av programmets åtgärder.

Stödberättigande utgifter

Utgifter som är stödberättigande för finansiering med tekniskt stöd är: förberedelser, förvaltning, uppföljning och utvärdering, information och kommunikation, kontroll och revision (exklusive utgifter för attesterande organ), nätverksarbete, överklagande, insatser för att minska administrativ börda för stödmottagarna inklusive system för elektroniskt datautbyte samt insatser för att öka kapaciteten hos

myndigheter och stödmottagare när det gäller förvaltning och användning av fondens pengar.

Stödmyndigheterna följer lagen om offentlig upphandling, Lag (2007:1091) om offentlig upphandling. Det finns rutiner för rimlighetsbedömning och offentlig upphandling.

Organisation

Jordbruksverket handlägger och beslutar om alla ansökningar om utbetalning av medel för tekniskt stöd. För de medel som Jordbruksverket söker för egen del arbetar inte den personal som gör den administrativa kontrollen på den enhet som omfattas av ansökan om utbetalning. Den personal som utför kontroller på plats finansieras inte av medel för tekniskt stöd. Organisationen regleras i besluts- och arbetsordningen för Jordbruksverket, och separata finansieringskonton finns för verksamhet som finansieras med medel för tekniskt stöd. Dessa konton får bara kombineras med verksamhetskonton i tidsredovisningen för utgifter som är godkända för detta ändamål. Detta kontrolleras vid den administrativa kontrollen av ansökan om utbetalning.

Samtliga myndigheter har fastställda uppdrag för sin personalpolitik. Personalfunktionens övergripande uppdrag är att arbeta för en god kompetensförsörjning på kort och lång sikt.

16. FÖRTECKNING ÖVER ÅTGÄRDER FÖR ATT ENGAGERA PARTNER

16.1. Deltagande i LEARN workshop med, 2013-05-28

16.1.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om LBP och EIP

16.1.2. Sammanfattning av resultaten

Mer tankar och idéer kring hur vi kan utforma och arbeta med EIP

16.2. Deltagande i seminarium anordnat av SKL och Jordbruksverket. Deltagare var kommuner, länsstyrelser och regionalt tillväxtansvariga 2013-04-23

16.2.1. Föremål för motsvarande samråd

Information och diskussion om landsbygdsprogrammet och möjligheter till samverkan med regionalfondsprogrammen

16.2.2. Sammanfattning av resultaten

Diskussion om möjligheter och hinder för samverkan mellan regionalfond och landsbygdsfond

16.3. Föredrag för Spannmåls- och Frö- och oljeväxtodlarna i Stockholm/mälardalen, 2013-03-13

16.3.1. Föremål för motsvarande samråd

Föredrag om CAP-reformen (pelare 1 och 2) vid årssammankomst.

16.3.2. Sammanfattning av resultaten

Deltagande medlemmar fick samlad information om LBP och gårdsstödet och om sambanden mellan dessa.

16.4. Föredrag och diskussion vid SvFF:s landsbygdsträff, 2012-08-29

16.4.1. Föremål för motsvarande samråd

Presentation av huvuddragen i nya EU-regelverket och diskussion om idrottens och fotbollens betydelse för landsbygden

16.4.2. Sammanfattning av resultaten

Deltagande distriktföreträdare fick information om förordnings- och programarbetet och fick ge sin syn på vad fotbollen kan bidra med.

16.5. G4 – länsråd på vissa länsstyrelser 2014-03-06

16.5.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om LBP, inriktning, process och genomförande

16.5.2. Sammanfattning av resultaten

Betydelsen av bredbandssatsningar fördes fram av länsstyrelsen och önskemål om programstart efter sommaren istället för innan sommaren.

16.6. Heldagskonferens med länsstyrelserna, 2013-03-21

16.6.1. Föremål för motsvarande samråd

Regionalt programgenomförande

16.6.2. Sammanfattning av resultaten

Alla deltagare fick klart för sig betydelen av de regionala handlingsplanerna inkl. regionala SWOT-analyser.

16.7. Leaderträff anordnad av landsbygdsnätverket 2013-05-13

16.7.1. Föremål för motsvarande samråd

Informaion om lokalt ledd utveckling i kommande programperiod

16.7.2. Sammanfattning av resultaten

Information till de lokala aktörerna. Inspel till kommande programperiod utifrån erfarenheter av leader.

16.8. Möte i Arbetsgruppen Konkurrenskraft inom gröna näringarna (Hushållningssällskapet, LRF och LRF skog, Leaders samverkansgrupp, Sveriges nötköttsproducenter, Livsmedelsverket), 2013-02-04

16.8.1. Föremål för motsvarande samråd

Utformning och möjligheter med EIP

16.8.2. Sammanfattning av resultaten

Mer tankar och idéer kring hur vi kan utforma och arbeta med EIP

16.9. Möte i dialoggruppen (länsstyrelserna och Jordbruksverket), 2013- 05-21

16.9.1. Föremål för motsvarande samråd

Aktuella frågor om landsbygdsutveckling, inkl. arbetet med nytt program.

16.9.2. Sammanfattning av resultaten

Länsföreträdarna i dialoggruppen (3-4 st) fick information som de kunde sprida vidare till övriga lantbruks- och landsbygdsdirektörer.

16.10. Möte med Ekologiska lantbrukarna, 2012-12-19

16.10.1. Föremål för motsvarande samråd

Utformningen av stödet till ekologisk produktion.

16.10.2. Sammanfattning av resultaten

Ekologiska lantbrukarna försvarar dagens utformning av stödet till ekologisk produktion, men smärre förändringar. De tycker inte att de förslag som jordbruksverket gett i det tekniska underlaget är en bra lösning, vilket motiverades och underbygdes under mötet. Bl.a. menar organisationen att föreslagna förändringar kommer att slå hart mot ekologiska lantbrukare i skogs och mellanbygd.

16.11. Möte med Ekologiska lantbrukarna, 2014-02-26

16.11.1. Föremål för motsvarande samråd

Information och diskussion om förutsättningarna för stöd för ekologisk produktion och särskilt kompetensutveckling inom området.

16.11.2. Sammanfattning av resultaten

Information från ekologiska lantbrukarna fr.a. om behovet av fortsatt stöd för kompetensutveckling

16.12. Möte med Formas, 2013-02-28

16.12.1. Föremål för motsvarande samråd

EIP

16.12.2. Sammanfattning av resultaten

Mer tankar och idéer kring hur vi kan utforma och arbeta med EIP

16.13. Möte med Hushållningssällskapens förbund 2013-10-10

16.13.1. Föremål för motsvarande samråd

Diskussion om LBP 2014-2020, och specifikt förutsättningarna 2014

16.13.2. Sammanfattning av resultaten

Det begränsade budgetutrymmet för kompetensutvecklingsinsatser under 2014 lyftes fram som ett bekymmer för HS.

16.14. Möte med Hushållningssällskapens förbund, 2013-12-13

16.14.1. Föremål för motsvarande samråd

Information och diskussion om EIP.

16.14.2. Sammanfattning av resultaten

Mer tankar och idéer kring hur vi kan utforma och arbeta med EIP

16.15. Möte med Jordbruksverket, LRF, SLF och Landsbygdsnätverket 2013-05-22

16.15.1. Föremål för motsvarande samråd

Diskussion ang. EIP och EIP-nätverket

16.15.2. Sammanfattning av resultaten

Mer tankar och idéer kring hur vi kan utforma och arbeta med EIP

16.16. Möte med LD21-gruppen 2013-11-27

16.16.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om arbetet med att ta fram nya avgränsningskriterier för områden med naturliga begränsningar.

16.16.2. Sammanfattning av resultaten

Länsstyrelsernas lantbruksdirektörer fick information och gavs möjlighet att ställa frågor om bakgrund till och de legala förutsättningarna för ett nytt avgränsningssystem.

16.17. Möte med LRF om innehållet i nytt LBP, 2014-04-15

16.17.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om innehållet i nytt LBP.

16.17.2. Sammanfattning av resultaten

En fördjupad diskussion om innehållet i nya LBP utifrån det underlag som presenterades vid presskonferensen den 2 april.

16.18. Möte med LRF, 2013-04-09

16.18.1. Föremål för motsvarande samråd

Diskussion om nytt LBP

16.18.2. Sammanfattning av resultaten

Utbyte av aktuell information.

16.19. Möte med LRF, 2013-06-25

16.19.1. Föremål för motsvarande samråd

Diskussion om EU-förhandlingarna och programarbetet

16.19.2. Sammanfattning av resultaten

Utbyte av aktuell information.

16.20. Möte med LRF, 2013-09-19

16.20.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om förutsättingarna 2014

16.20.2. Sammanfattning av resultaten

LRF uttryckte att med de budgetförutsättningar som gäller för 2014 var regeringens prioriteringar i stort kloka.

16.21. Möte med LRF, 2013-12-12

16.21.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om arbetet med att ta fram nya avgränsningskriterier för områden med naturliga begränsningar. Inbjudan gick ut brett till förtroendevalda inom LRF

16.21.2. Sammanfattning av resultaten

Representanter för LRFs lokalavdelningar och LRF centralt fick information och gavs möjlighet att ställa frågor om bakgrund till och de legala förutsättningarna för ett nytt avgränsningssystem.

16.22. Möte med LRFs norrlandsgrupp dit även representanter för andra landsändar var inbjudna. 2013-10-16

16.22.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om arbetet med att ta fram nya avgränsningskriterier för områden med naturliga begränsningar.

16.22.2. Sammanfattning av resultaten

Representanter för de områden som kommer att beröras av förändringarna i nuvarande LFA-system fick information och gavs möjlighet att ställa frågor om bakgrund till och de legala förutsättningarna för ett nytt avgränsningssystem.

16.23. Möte med Länsstyrelser – handläggarmöte/lantbrukskonsulenter, 2012-09-14

16.23.1. Föremål för motsvarande samråd

Presentation av TULPAN

16.23.2. Sammanfattning av resultaten

Diskussion om erfarenheter från nuvarande programperiod

16.24. Möte med Riksantikvarieämbetet, 2012-10-08

16.24.1. Föremål för motsvarande samråd

Diskussion om de stöd inom landsbygdsprogrammet som påverkar landsskapets kulturmiljövärden

16.24.2. Sammanfattning av resultaten

Vikten av att främjande av kulturmiljövärden i landskapet kan stödjas inom LBP lyftes fram.

16.25. Möte med SKL 2013-12-06

16.25.1. Föremål för motsvarande samråd

Diskussion om kommunernas möjlighet till medfinansiering

16.25.2. Sammanfattning av resultaten

SKL accepterade förslaget till medfinansieringsgrad för programmets åtgärder

16.26. Möte med SLF och LRF, 2013-02-11

16.26.1. Föremål för motsvarande samråd

EIP

16.26.2. Sammanfattning av resultaten

Mer tankar och idéer kring hur vi kan utforma och arbeta med EIP

16.27. Möte med SNF, 2013-09-23

16.27.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om förutsättningarna 2014 samt diskussion om miljöåtgärder i LBP generellt

16.27.2. Sammanfattning av resultaten

SNF uttryckte samma inställning till förslaget för 2014 som LRF.

16.28. Möte med Sametinget, 2012-08-23

16.28.1. Föremål för motsvarande samråd

Sametingets roll i LBP samt vikten av samefrågor

16.28.2. Sammanfattning av resultaten

Bl.a framfördes av startstödet till rennäringsföretagare är den viktigaste av de samiska åtgärderna.

16.29. Möte med Skärgårdarnas riksförbund, 2014-03-07

16.29.1. Föremål för motsvarande samråd

Information och diskussion om skärgårdarnas särskilda behov.

16.29.2. Sammanfattning av resultaten

Flera olika typer av stöd som är viktiga för skärgården berördes under mötet, bl.a. arealbaserade stöd till skärgårdsjordbruket och lokalt ledd utveckling.

16.30. Möte med WINNET, nätverk för kvinnliga resurscentra, 2013-01-10

16.30.1. Föremål för motsvarande samråd

Jämställdhet i nuvarande och kommande program

16.30.2. Sammanfattning av resultaten

Mer tankar och idéer kring hur vi kan arbeta med jämställdhet inom ramen för LBP

16.31. Möte med lantbruksdirektörer och länsråd, 2013-06-17

16.31.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om läget i programarbetet, bl.a. om den förväntade förlängningen av nuvarande miljöersättningar och LFA

16.31.2. Sammanfattning av resultaten

Länsstyrelserna fick bättre insyn i planerna för 2014.

16.32. Möte med länsstyrelserna (LD 21) 2013-09-26

16.32.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om förutsättningarna 2014.

16.32.2. Sammanfattning av resultaten

Landsbygdsdepartementet mottog synpunkter och svarade på frågor om förutsättningarna under 2014.

16.33. Möte med länsstyrelserna (dialoggruppen) 2013-10-01

16.33.1. Föremål för motsvarande samråd

Fortsatta diskussioner om hela LBP 2014-2020 och specifikt 2014.

16.33.2. Sammanfattning av resultaten

Landsbygdsdepartementet mottog synpunkter och svarade på frågor om det nya programmet och förutsättningarna under 2014.

16.34. Möte med länsstyrelserna (länsråden) 2013-10-08

16.34.1. Föremål för motsvarande samråd

Fortsatta diskussioner om hela LBP 2014-2020 och specifikt 2014.

16.34.2. Sammanfattning av resultaten

Landsbygdsdepartementet mottog synpunkter och svarade på frågor om förutsättningarna under 2014.

16.35. Möte med länstyrelsen i Västra götaland, 2012-10-17

16.35.1. Föremål för motsvarande samråd

Möte med länstyrelsen i Västra götaland, 2012-10-17

16.35.2. Sammanfattning av resultaten

Länsstyrelsen informerade om sina särksilda möjligheter och utmaningar inför det nya landsbygdsprogrammet. Två ämnen som berördes återkommande var behovet av stöd till Biogas och Bredand.

16.36. Möte med referensgruppen för CAP-reformen, 2013-03-11

16.36.1. Föremål för motsvarande samråd

Första mötet med referensgruppen. Lägesinformation om EU-förhandlingarna, MFF-överenskommelsen i rådet mm.

16.36.2. Sammanfattning av resultaten

LBP diskuterades tillsammans med gårdsstödet vilket framförallt var viktigt för att kunna klargöra kopplingar mot LFA- och miljö- och klimatersättningar.

16.37. Möte med referensgruppen för LBP, 2013-06-17

16.37.1. Föremål för motsvarande samråd

Andra mötet i referensgruppen.

16.37.2. Sammanfattning av resultaten

Lägesrapport om programarbetet samt gruppdiskussioner om regionalisering av miljöåtgärder, dödviksförluster och förutsättningar för deltagarfinansiering inom kompetensutveckling

16.38. Möte med referensgruppen för LBP, 2013-11-12

16.38.1. Föremål för motsvarande samråd

Tredje mötet i referensgruppen.

16.38.2. Sammanfattning av resultaten

Lägesrapport om programarbetet och fördjupad information om arbetet med nya avgränsningskriterier för områden med naturliga begränsningar och om hur förgröningskraven i gårdsstödet påverkar miljö- och klimatersättningar och ersättning för ekologisk produktion.

16.39. Möte med skärgårdarnas riksförbund, 2013-04-12

16.39.1. Föremål för motsvarande samråd

Diskussion om utvecklings-förutsättningar i skärgårdsområden och ev. åtgärder i LBP

16.39.2. Sammanfattning av resultaten

Bl.a. dikussion om möjlig ITI för skärgårdarna. Skärgårdarnas riksförbund såg inte att en ITI var den bästa lösningen för dem, även om de menade att idén var intressant.

16.40. Möte med styrgruppen för nationella landsbygdsnätverket, 2013-03-06

16.40.1. Föremål för motsvarande samråd

Programarbetet samt diskussion om nätverkets roll och organisation i kommande programperiod

16.40.2. Sammanfattning av resultaten

Diskussionen bidrog till planeringsarbetet kring hur nätverket ska vara uppbyggt i LBP 2014-2020

16.41. Möte med svenska fotbollsförbundet, 2013-06-25

16.41.1. Föremål för motsvarande samråd

Erfarenhetsutbyte och avstämning inför seminarier i Almedalen

16.41.2. Sammanfattning av resultaten

Företrädare för SvFF gavs tillfälle att ge sin syn på fotbollens möjlighet att bidra till landsbygdsutveckling.

16.42. Möte om landsbygds-programmet med Svenska Fotbollförbundet. 2014-04-09

16.42.1. Föremål för motsvarande samråd

Information om innehållet i det nya programmet.

16.42.2. Sammanfattning av resultaten

Företrädare för SvFF (centralt och på distriktsnivå) fick information om åtgärder i nya LBP som riktas till idrott och fritid samt i vilka andra delar av programmet idrotts- och fotbollsklubbar kan vara viktiga aktörer.

16.43. Referensgruppsmöte för LBP, 2013-03-08

16.43.1. Föremål för motsvarande samråd

Första mötet i gruppen (Länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen, Riksantikvarieämbetet, Bygdegårdarnas riksförbund, Ekologiska lantbrukarna, Hela Sverige ska leva, Hushållningssällskapet, LRF, LRF Skog, LRF Ungdom, Leaders samverkans grupp, Naturskyddsföreningen, samverkansorganet i Dalarna, Skärgårdarnas riksförbund, Svenska fotbollsförbundet, Sveriges grisföretagare, Sverige kommuner och landsting, Sveriges mjölkbönder, Sveriges nötköttproducenter, ESF-rådet, Svensk fågel, SWECO (ex-anteutvärderare))

Information och diskussion om förhandlingsläget på EU-nivå, process och tidplan, EIP, SWOT-analys mm.

16.43.2. Sammanfattning av resultaten

Deltagande intresseorganisationer och myndigheter fick en samlad bild av läget och fick en första möjlighet, efter remissbehandlingen av TULPAN-rapporten, att lyfta fram sina mest prioriteriade frågor.

16.44. Remissrunda till 239 intresseorganisationer, från 2012-07-05 till 2012-09-30

16.44.1. Föremål för motsvarande samråd

TULPAN, tekniskt underlag landsbygdsprogram 2014-2020.

16.44.2. Sammanfattning av resultaten

Den samlade bilden av remissvaren är att instanserna är positiva till helheten i det tekniska underlaget. Större meningsskiljaktigheter råder främst vad det gäller organisationen av Leader och förslaget till differentierade stödnivåer för ekologisk produktion.

Remissinstanserna är positiva till förenklingsambitionen i TULPAN, men verkar överens om att förenkling inte får vara det överordnade målet. Flera instanser framhåller investeringsstöden inom jord- och skogsbruk som särskilt viktiga och menar att budgeten för dessa behöver höjas. Dessa instanser understryker även att investeringsstöden, i motsats till vad analyserna i TULPAN visar, har stor betydelse för företagsekonomiskt lönsamma investeringar i hela landet. Flera instanser är dock starkt kritiska till förslaget att inkludera startstödet i investeringsstödet.

Myndigheternas förslag till en förenklad konstruktion för miljöersättningarna välkomnas av merparten instanser, vilka menar att borttagandet av blockbundenheten skulle göra ersättningarna flexiblare för brukarna. Det finns även ett stort stöd att införa ettåriga miljöersättningsåtaganden.

I TULPAN förespråkas att Leader får en centraliserad modell där största möjliga administrativa börda lyfts från LAG och istället hanteras av Jordbruksverket. Detta alternativ får stöd från flertalet instanser, men från väldigt få Leader-grupper och länsstyrelser, som båda vill ha det administrativa ansvaret. Vidare är en majoritet av remissinstanserna kritisk till förslaget att inte låta ”storstadsregioner, liksom större tätorter samt tätortsnära landsbygd nära större städer” ingå i Leader.

16.45. Speeddating med landsbygdsnätverket, 2012-11-26

16.45.1. Föremål för motsvarande samråd

Landsbygdsnätverkets medlemmar fick speeddata med handläggarna för landsbygdsprogrammet.

Intressenter till I stort sett alla sorters stöd var representerade.

16.45.2. Sammanfattning av resultaten

Den lokala nivåns betydelse för landsbygdsutevcklingen belystes i hög grad.

16.46. Speeddating med landsbygdsnätverket, 2013-11-26

16.46.1. Föremål för motsvarande samråd

Landsbygdsnätverkets medlemmar fick speeddata med handläggarna för landsbygdsprogrammet.
Intressenter till I stort sett alla sorters stöd var representerade med viss övervikt för LEADER-människor

16.46.2. Sammanfattning av resultaten

Information till intresseorganisationer som kommer att vara viktiga för programmets genomförande.

16.47. Telefonmöte med Leaders samverkansgrupp

16.47.1. Föremål för motsvarande samråd

Information dels om förutsättninagrna 2014, dels om förberedelserna för CLLD

16.47.2. Sammanfattning av resultaten

Landsbygdsdepartementet tog emot synpunkter och svarade på frågor.

16.48. Uppstartsmöte för projektet (Jordbruksverket, WINNET, Länsstyrelsen i Jönköping och Högskolan i Jönköping) , 2013-03-14 2013-03-15

16.48.1. Föremål för motsvarande samråd

Pilotprojekt med syfte att utveckla ett förslag till ett mer jämställt landsbygdsprogram, genom att ta fram en regional modell för jämställdhetsintegrering.

16.48.2. Sammanfattning av resultaten

Det viktigaste budskapet under mötet var: att enbart fokusera på det traditionella jordbruket, det vill säga att bortprioritera åtgärder som främst hamnar under prioritering 6 i kommande program, innebär ett vägval med stor påverkan på jämställdhet eftersom det är inom tidigare axel 3 som många kvinnor på landsbygden är verksamma.

16.49. (Valfria) förklaringar eller ytterligare information för att komplettera åtgärdsförteckningen

Under arbetet med att ta fram ett nytt landsbygdsprogram för Sverige har en kontinuerlig dialog förts med intressenter. Detta arbete började redan i januari 2011 när jordbruksverket initierade arbetet med det tekniska underlaget för nytt landsbygdsprogram (TULPAN), vilket tagits fram i nära samarbete med landsbygdsnätverkets medlemmar. Utgångspunkten för dialogen med intressenter har i ett inledande skede varit väldigt bred, för att senare smalna av. I maj 2012 lämnade Jordbruksverket TULPAN till landsbygdsdepartementet och underlaget remitterades sedan under sommaren. Av totalt 239 anmodade remissinstanser inkom 156 med svar. Utöver de tillfrågade instanserna inkom ytterligare 18 svar. Samtliga svar sammanställdes och denna sammanställning har sedan konsulterats upprepade gånger vid olika strategiska val under programframtagandets gång.

Vidare konsultationer i form av flertalet möten, där intressenter enskilt har redogjort för specifika problem eller synpunkter mer i detalj, har ägt rum under hösten 2012 och, vintern och våren 2013, vilket varit viktigt för skapa en så precis problembild som möjligt. För att kontinuerligt stämma av och förankra arbetet med programframtagningen har även ett antal remissinstanser varit representerade i Landsbygdsdepartementets referensgrupp för landsbygdsprogrammet 2014-2020. Denna grupp har träffats vid fyra tillfällen under processens gång och har även konsulterats gällande den strategiska miljöbedömningen vilken har ingått i förhandsutvärderingen. I syfte att åstadkomma en så transparent process som möjligt har Landsbygdsdepartementet även deltagit vid olika seminarier där intressenter medverkat, för att informera om och ta del av synpunkter på utformningen av det nya landsbygdsprogrammet.

Även i framtagandet av SWOT-analysen, på vilken programmet vilar, har en bred ansats eftersträvats. Arbetet med SWOT-analysen påbörjades i oktober 2012. Inledningsvis tog de ansvariga för var och en av landsbygdsprogrammets sex prioriteringar tillsammans med expertmyndigheterna (Jordbruksverket, Skogsstyrelsen och Sametinget), som dagligen är i kontakt med landsbygdsprogrammets stödmottagare och intressenter, fram en SWOT-analys för respektive prioritering. Dessa sex SWOT-analyser aggregerades sedan till en övergripande SWOT-analys. Samtliga SWOT-analyser diskuterades sedan med övriga experter

inom Landsbygdsdepartementet för att ytterligare förbättra analysen. Den nationella SWOT-analysen har också stämts av mot de länsvisa SWOT-analyser som länsstyrelserna har gjort som ett led i att arbeta fram de regionala handlingsplanerna. Vidare har den socioekonomiska analys som gjorts inom ramen för partnerskapsöverenskommelsen varit ett viktigt underlag.

Vartefter SWOT-arbetet har fortlöpt har referensgruppen för landsbygdsprogrammet 2014-2020 konsulterats och en löpande dialog har förts med programmets ex-ante utvärderare. Ur SWOT-analysen har sedan en generell behovsanalys samt behovsanalyser för respektive prioritering utvecklats. Intressenternas medverkan i att definiera mål, göra urval av åtgärder och resursallokering till dessa har skett indirekt genom ovan beskrivna process. De slutliga valen har i stor utsträckning varit politiska.

För att förbättra landsbygdsprogrammets kvalité ska en förhandstvärdering och en strategisk miljöbedömning av programmet göras. Förhandsutvärderingen liksom den strategiska miljöbedömningen är processer som har pågått kontinuerligt under tiden landsbygdsprogrammet tagits fram. Inom ramen för den strategiska miljöbedömningen ingick en samrådsprocess där myndigheter och kommuner samt allmänhet och andra intressenter kunde ta del av och lämna synpunkter på den strategiska miljöbedömningen som sammanfattades i ett förslag till miljökonsekvensbeskrivning samt ett utkast till program.

17. NATIONELLT NÄTVERK FÖR LANDSBYGDSUTVECKLING

17.1. Förfarande och tidsplan för inrättandet av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling

Under 2007-2013 har landsbygdsnätverket (hädanefter nätverket) fungerat som en plattform för en bredare diskussion om landsbygdens utveckling.

Det nya nätverket startades under 2014 och har tre inriktningar: gröna näringar, fiske och vattenbruk samt landsbygdsutveckling och lokalt ledd utveckling. Aktörer med betydelse för landsbygdens utveckling och landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets mål bjuds in att anmäla sitt intresse för att ingå i nätverket.

Förvaltningsmyndigheten upprättar en handlingsplan och inrättar en styrgrupp som speglar de mest centrala aktörerna för programmets genomförande, såsom representanter för länsstyrelserna och de lokalt ledda utvecklingsgrupperna. Genomförandet av nätverkets aktiviteter utförs av de organisationer som ingår i nätverket. Undantag kan däremot förekomma om det saknas kompetens och möjlighet för medlemmar att utföra prioriterade aktiviteter. Ett formellt medlemskap i nätverket beslutas av styrgruppen. För att bli medlem ska organisationen företräda ett allmännyttigt intresse. Lokala och regionala organisationer ingår i nätverket genom nationella företrädare om sådana finns. Styrgruppen och medlemmarna tecknar en ömsesidig överenskommelse som förklarar avsikten och aktivitetsnivån med medlemskapet.

Varje medlemsorganisation kan lyfta nätverksbehov till styrgruppen. Dessa ligger till grund för de prioriteringar som landsbygdsnätverkets styrgrupp gör i de årliga aktivitetsplanerna. I styrgruppen ingår de viktigaste nyckelaktörerna för att nå målen med landsbygdsprogrammet. Aktivitetsplanen verkställs av kansliet och tematiska arbetsgrupper. Styrgruppen utser ordförande för varje arbetsgrupp och dessa rapporterar fortlöpande till styrgruppen. Den första aktivitetsplanen utarbetas under hösten 2014 och genomförs fr.o.m. januari 2015.

Två arbetsgrupper startas under 2014. En för miljö- och konkurrenskraft i Gröna näringar samt en för samordning och erfarenhetsutbyte mellan lokalt ledda utvecklingsgrupper. Kommunikationskanaler och grafisk profil utformas och den första nätverksträffen genomförs under 2014. Nätverket ska också inrymma ett svenskt EIP-nätverk och detta förbereds under 2014.

Landsbygdsnätverkets kansli (support unit) är lokaliserat till Jordbruksverket.

17.2. Den planerade organisationen av nätverket, dvs. hur organisationer och myndigheter som arbetar med landsbygdsutveckling, inbegripet partner i enlighet med artikel 54.1 i förordning (EU) nr 1305/2013, ska involveras och hur nätverksverksamhet ska underlättas.

Nätverket syftar till att öka intressenternas engagemang och deltagande i landsbygdsutvecklingens genomförande, samt bidra till ett effektivt genomförande av programmet genom att förstärka programmets insatser för landsbygdens utveckling.

En ökad delaktighet nås genom att de myndigheter och organisationer som deltar i nätverket stimuleras till

dialog med utbyte av information, kunskaper och erfarenheter. Att verka för ett ökat lärande och samverkan mellan medlemsorganisationerna är av stor betydelse för ett bättre genomförande av programmet.

Nätverket ska vara ett nationellt och transnationellt forum för ett brett utbyte av information, erfarenheter och metodutveckling samt öka dialogen i genomförandet mellan lokal, regional, nationell och internationell nivå. En viktig uppgift för nätverket är att främja ett framgångsrikt genomförande av regionala handlingsplaner och lokala utvecklingsstrategier. Detta kommer till betydande del att ske genom medlemsorganisationers och myndigheters egna kommunikationskanaler. Det är styrgruppens uppgift att utveckla formerna för samspelet mellan nationellt nätverk, regionala partnerskap och lokalt ledda utvecklingsgrupper.

Nätverket ska verka för att skapa erfarenhetsutbyte mellan jordbrukspolitiken, landsbygdspolitiken, fiskepolitiken, den regionala utvecklingspolitiken och miljöpolitiken. Det är därför viktigt att myndigheter med anknytning till dessa politikområden har en roll i nätverket. Nätverket ska även skapa möjligheter för att främja innovation inom jordbruket, livsmedelsproduktionen samt på landsbygden.

Inom det nationella nätverket kommer det finnas ett särskilt innovationsnätverk som ska vara länken mellan det europeiska innovationsnätverket inom EIP och de svenska innovationsgrupperna. Innovationsnätverket ska uppmuntra till och underlätta bildandet av innovationsgrupper samt underlätta spridning av kunskap från forskningsresultat och praktiska erfarenheter. Det kommer finnas en innovationssupport som kan bidra med metod- och processtöd samt knyta kontakter mellan relevanta aktörer.

Nätverket kommer att ha en handlingsplan enligt artikel 54.3 b) i (EU) nr 1305/2013 som innefattar hela näteverkets arbete, inklusive arbetet med EIP.

Alla parter och aktörer som är involverade i genomförandet av landsbygdsprogrammet ska omfattas av nätverkets arbete. I nätverket ska det därför ingå en bred representation av de organisationer och myndigheter som speglar programmets prioriteringar. Medlemsorganisationerna ska på olika sätt företräda stödmottagare, landsbygdsbefolkning och dess näringsliv eller själva vara intressenter i arbetet med att utveckla landsbygden och de areella näringarna. I nätverket ska aktörer inom partnerskapsöverens-kommelsens samarbete ingå. Likaså intressenter som företräder organisationer som arbetar för social delaktighet, jämställdhet och icke-diskriminering. Sammansättningen av styrgruppen för det nationella landsbygdsnätverket ska fördelas så att det blir en balans mellan aktörer inom gröna näringar och generell landsbygds- och fiskeutveckling.

De tematiska arbetsgrupperna bemannas av de olika medlemsorganisationerna. Det kommer också att finnas möjlighet att knyta vetenskapliga råd till nätverkets prioriterade inriktningar. De tematiska arbetsgrupperna kommer att ha en arbetsplan med tillhörande budget som godkänns av styrgruppen. De tematiska arbetsgrupperna är operativa och fördelar arbetet mellan de aktörer som ingår i gruppen.

Genomförandet av nätverkets aktiviteter bör till stor del utföras av de organisationer som ingår i nätverket. Medlemmarna ska ha möjlighet att föreslå nätverksaktiviteter till styrgruppen.

Sverige är representerat i det Europeiska landsbygdsnätverkets församling (the Rural Networks' Assembly) och ingår även i det europeiska landsbygdsnätverkets styrgrupp. Sverige kommer också att delta i relevanta arbetsgrupper. Sverige kommer också att fortsätta vara aktiv i ENRD. Det sker genom att bidra med lärande exempel, att aktivt delta på möten och vid vissa tillfällen även initiera och arrangera möten inom ENRD. En del är att också medverka till samarbete mellan de nationella landsbygdsnätverken runt Östersjön.

17.3. Sammanfattande beskrivning av de huvudsakliga verksamheter som ska bedrivas av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling enligt programmets mål

Styrgruppen för nätverket kommer årligen att besluta om prioriterade aktiviteter i form av en aktivitetsplan. Aktiviteter som ska genomföras av nätverket syftar till att:

- Öka intressenternas deltagande i landsbygdsutvecklingens genomförande.
- Förbättra landsbygds- samt havs- och fiskeriprogrammets kvalitet.
- Informera en bredare allmänhet och de potentiella stödmottagarna om landsbygdsutvecklingspolitiken.
- Främja innovation inom jordbruket, livsmedelsproduktion, skog- och landsbygdsområden.
- Samla in projektexempel från alla prioriteringar i landsbygdsprogrammet, analysera dem och sprida information om dem samt genom dem öka medvetenheten om landsbygdsutveckling och landsbygdsprogrammets möjligheter.
- Ge ökade kunskaper genom aktiviteter som rör tematiskt och analytiskt erfarenhetsutbyte, dialog, delande och spridning av resultat mellan medlemsorganisationer, intressenter, myndigheter och andra expertnätverk på nationell och regional nivå. Kunskapsutveckling sker bland annat genom arbetet i tematiska arbetsgrupper och vetenskapligt råd.
- Tillhandahållande av erfarenhetsutbyte och andra nätverksaktiviteter för lokala aktionsgrupper. Det gäller i synnerhet stöd för interregionalt och transnationellt samarbete, underlättande av samarbete mellan lokala aktionsgrupper och sökande efter parter för transnationellt samarbete.
- Tillhandahållande av nätverksaktiviteter för rådgivare samt tjänster som stödjer innovationer.
- Ge ökade lärdomar genom att sprida övervaknings- och utvärderingsresultaten samt nätverksaktiviteter för reflektion och analys bland medlemmarna om resultaten.
- Ta fram en kommunikationsplan som inbegriper publicitet och information om landsbygdsprogrammet (se kapitel 15, avsnitt 3). I dessa delar genomförs planen i samråd med förvaltningsmyndigheten. Publicitet och information ska också avse en bredare allmänhet. Det nationella landsbygdsnätverket kommer regelbundet att sprida information som tas fram genom ENRD.
- Medverkan till verksamheten inom europeiska nätverket för landsbygdsutveckling.

17.4. Tillgängliga resurser för inrättande och drift av det nationella nätverket för landsbygdsutveckling

Totalt 70 miljoner kronor, ur budgeten för tekniskt stöd, kommer att användas för att etablera och driva nätverket. Nätverkets styrgrupp upprättar en budget för hela programperioden. I de årliga aktivitetsplanerna

redovisas hur resurserna fördelas på olika nätverksaktiviteter.

18. FÖRHANDSKONTROLL AV VERIFIERBARHET OCH KONTROLLERBARHET SAMT FELRISK

18.1. Förklaring från den förvaltande myndigheten och det utbetalande organet om verifierbarheten och kontrollerbarheten hos de åtgärder som stöds inom ramen för programmet för landsbygdsutveckling.

Det utbetalande organet och förvaltningsmyndigheten har arbetat tillsammans på ett systematiskt sätt för att fastställa att de föreslagna åtgärderna i landsbygdsprogrammet går att verifiera och kontrollera. För varje stödregel har en bedömning gjorts av om regeln är möjlig att kontrollera och verifiera. För regler som har bedömts som riskfyllda eller är svåra att kontrollera eller verifiera har en försäkran gjorts om att kontrollen kan göras på ett tillfredsställande sätt. Bedömningarna har dokumenterats för varje åtgärd, delåtgärd och miljöersättning i programmet.

Som underlag för bedömning av åtgärderna har det utbetalande organet och förvaltningsmyndigheteten även beaktat resultat från revisioner och kontroller för landsbygdsprogrammet 2007-2013.

Genom att Sverige har samlat många av stöden med liknande målgrupper och utformning i någon av de två grupperna, företagsstöd där nyttan går till enskilda företag eller i projektstöd där nyttan går till en större grupp som till exempel en by, är många av de risker vi sett i tidigare program likartade. I utformningen av åtgärderna i det här landsbygdsprogrammet har dessa risker byggts bort i så stor utsträckning som det varit möjligt. Exempel på åtgärder som vidtagits är användning av schabloner, klumpsummor och enhetskostnader i större utsträckning, e-ansökan för att både få in mer korrekta och kompletta ansökningar men också men också kunna erbjuda sökande mer hjälp via anpassade texter i ansökningsformulären och tydligare utformade kriterier för urval av ansökningar.

Alla kalkyler,schabloner som klumpsummor och enhetskostnader har granskats av en oberoende granskare för att säkerställa att nivåerna är rimliga och framtagna utifrån ett relevant underlag.

Alla dessa åtgärder sammantaget gör att utbetalande organet och förvaltningsmyndigheten bedömer att samtliga åtgärder är verifierbara och kontrollerbara på ett tillräckligt sätt.

18.2. Förklaring från ett organ, som är funktionellt oberoende av de myndigheter som ansvarar för programmets genomförande, som bekräftar att beräkningarna av standardkostnader, merkostnader och inkomstbortfall är tillräckliga och riktiga

Se bilaga tllhörande kapitel 18

19. ÖVERGÅNGSBESTÄMMELSER

19.1. Beskrivning av övergångsvillkoren per åtgärd

Generellt

Överklaganden

Det kan förekomma överklagaden av beslut om startstöd, förädlingsstöd och miljöersättningsåtaganden samt utbetalningsbeslut för alla åtgärder från perioden 2007-2013. Detta kan innebära en budgetbelastning för perioden 2014-2020. Om det blir aktuellt kommer pengarna att tas från respektive åtgärd enligt jämförelsetabellen i bilaga I till förordning 807/2014.

Överteckning

Om återflödet inte täcker den överteckning som vi gjort för perioden 2007-2013 kan överskjutande belopp komma att belasta budgeten för perioden 2014-2020. Om det blir aktuellt kommer pengarna att tas från respektive åtgärd enligt jämförelsetabellen i bilaga I förordning 807/2014.

Startstöd till unga jordbrukare, 112

Kapitel 5.3.2 i landsbygdsprogrammet 2007-2013

Startstödsärenden där den sökande har beviljats anstånd i fråga om utbildningskravet under perioden 2007-2013 kommer att belasta budgeten för perioden 2014-2020.

Stöd för jordbruk i mindre gynnade områden (LFA), 212

Kapitel 5.4.1 i landsbygdsprogrammet 2007-2013

Pågående åtaganden om kompensationsbidrag (LFA) som beviljats under perioden 2007-2013 kommer att belasta budgeten för perioden 2014-2020. Det gäller även nya åtaganden som ingåtts under år 2014 under de gamla reglerna. De sista utbetalningarna av övergångsåtaganden beräknas inträffa år 2014.

Stöd för miljövänligt jordbruk, 214

Kapitel 5.4.2 och 5.4.3 i landsbygdsprogrammet 2007-2013

Miljöersättningar från programperioden 2007-2013 (och tidigare programperioder i vissa fall) samt år 2014 kommer att belasta budgeten för perioden 2014-2020. Bilagan ”Övergångsåtgärder”, tillhörande kapitel 19 visar vilka underåtgärder det handlar om och vilka slags åtaganden som kan finnas inom varje underåtgärd. Alla nytecknade åtaganden under 2012, 2013 och 2014 som ingåtts under regelverket 2007-2013 har en revideringsklausul enligt artikel 46 i förordning 1974/2006. Revideringsklausulen innebär att åtagandena kommer att anpassas till nya regler för att säkerställa dels att de anpassas i händelse av ändringar av

tillämpliga bindande normer eller krav, dels att åtaganden som sträcker sig bortom slutet för programperioden 2007-2013 kommer att anpassas till den rättsliga ramen för programperioden 2014-2020. Om en sådan anpassning inte är godtagbar för stödmottagaren ska åtagandet upphöra att gälla utan att återbetalning krävs. De anpassningar som är aktuella är ändringar i basvillkor (se bilaga ”Basvillkor” tillhörande kapitel 19) samt anpassningar av åtaganden på grund av förgröningen.

Åtaganden som ingåtts under regelverket 2007-2013 och som fortsätter med utbetalningar under regelverket 2014-2020, enligt övergångsarrangemang, kan urskiljas från övriga utbetalningar. De har en särskild kontering enligt den struktur som gäller för programperiod 2014-2020 och är kopplade till de nya medfinansieringsnivåerna. Övergångsåtagandena är dessutom registrerade i ett annat försystem till IT-systemet för utbetalningar (BETAL) än åtaganden som nytecknas under regelverket 2014-2020.

De sista utbetalningarna av övergångsåtaganden som avser åtgärden Miljöskyddsåtgärder beräknas inträffa år 2015. För åtgärderna Biologisk mångfald och kulturmiljövärden i betesmarker, slåtterängar och våtmarker och Traditionella kulturväxter och husdjursraser – Traditionell odling av bruna bönor beräknas de sista utbetalningarna av övergångsåtaganden inträffa år 2018. För åtgärderna Skötsel av våtmarker anlagda i programperiod 1995-1999 respektive 2000-2006 beräknas de sista utbetalningarna av övergångsåtaganden inträffa år 2020. För övriga miljöersättningar beräknas de sista utbetalningarna av övergångsåtaganden inträffa år 2017.

Stöd för djurens välbefinnande, 215

Kapitel 5.4.4 i landsbygdsprogrammet 2007-2013

Löpande åtaganden för extra djuromsorg för suggor som beviljats under perioden 2007-2013 kommer att belasta budgeten för perioden 2014-2020. Det gäller även nya åtaganden som ingåtts under 2014 under gamla regler. Alla nytecknade åtaganden under 2012, 2013 och 2014 som ingåtts under regelverket 2007-2013 har en revideringsklausul enligt artikel 46 i förordning 1974/2006. Revideringsklausulen innebär att åtagandena kommer att anpassas till nya regler för att säkerställa dels att de anpassas i händelse av ändringar av tillämpliga bindande normer eller krav, dels att åtaganden som sträcker sig bortom slutet för programperioden 2007-2013 kommer att anpassas till den rättsliga ramen för programperioden 2014-2020. Om en sådan anpassning inte är godtagbar för stödmottagaren ska åtagandet upphöra att gälla utan att återbetalning krävs.

Åtaganden som ingåtts under regelverket 2007-2013 och som fortsätter med utbetalningar under regelverket 2014-2020, enligt övergångsarrangemang, kan urskiljas från övriga utbetalningar. De har en särskild kontering enligt den struktur som gäller för programperiod 2014-2020 och är kopplade till de nya medfinansieringsnivåerna. Övergångsåtagandena är dessutom registrerade i ett annat försystem till IT-systemet för utbetalningar (BETAL) än åtaganden som nytecknas under regelverket 2014-2020.

De sista utbetalningarna av övergångsåtaganden beräknas inträffa år 2018.

Tekniskt stöd (TA), 511

Kapitel 16.1 i landsbygdsprogrammet 2007-2013

Administrationskostnader kopplade till mellanåret 2014 som beviljas under regelverket för perioden 2007-2013 kommer att belasta budgeten för perioden 2014-2020.

Beslut om TA-finansiering under regelverket 2007-2013 som fortsätter under regelverket 2014-2020, enligt övergångsarrangemang, kan urskiljas från övriga utbetalningar. De har en särskild kontering enligt den struktur som gäller för programperiod 2014-2020 och är kopplade till de nya medfinansieringsnivåerna. Dessa beslut är dessutom registrerade i ett annat försystem till IT-systemet för utbetalningar (BETAL) än beslut som fattats under regelverket 2014-2020.

De sista utbetalningarna av TA-ärenden som beslutats under regelverket 2007-2013 beräknas inträffa år 2015.

19.2. Vägledande överföringstabell

Åtgärder	Totalt planerat unionsbidrag 2014–2020 (i euro)
M01 – Kunskapsöverförings- och informationsåtgärder (artikel 14)	0,00
M02 – Rådgivningstjänster samt företagslednings- och avbytartjänster (artikel 15)	0,00
M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17)	0,00
M06 – Jordbruks- och affärsutveckling (artikel 19)	48 400,00
M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20)	0,00
M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26)	0,00
M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28)	104 039 000,00
M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29)	48 308 000,00
M13 – Stöd till områden med naturliga eller andra särskilda begränsningar (artikel 31)	34 601 000,00
M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33)	20 896 000,00
M16 – Samarbete (artikel 35)	0,00
M19 – Stöd till Leader-program för lokalt ledd utveckling (CLLD) (artikel 35 i förordning 1303/2013)	0,00

M20 – Tekniskt stöd till medlemsstaterna (artiklarna 51–54)	350 000,00
Total	208 242 400,00

20. TEMATISKA DELPROGRAM

Tematiskt delprogram, namn

Dokument

Dokumenttitel	Dokumenttyp	Dokumentdatum	Lokal referens	Kommissionens referens	Kontrollvärde	Filer	Skickat den	Skickat av
Kalkyl stödnivåer för leder genom både skog och öppen mark	8.2 M07 – Grundläggande tjänster och förnyelse av samhällen på landsbygden (artikel 20) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1018317322	Kalkyl för leder genom skog och öppen mark	05-09-2019	nberghch
Utvärderingsplan tabell 1-7	9 Utvärderingsplan – bilaga	03-04-2017		Ares(2019)5594290	1557951843	Bilaga Kapitel 9 utvärderingsplan tabell 1-7	05-09-2019	nberghch
Kalkyler schabloner för projektstöd	8.1 Beskrivning av åtgärd – allmänna villkor – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	557649299	Kalkyler schabloner för projektstöd	05-09-2019	nberghch
Kalkyl omställning till ekologisk produktion	8.2 M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1164246355	Kalkyl omställning till ekologisk produktion	05-09-2019	nberghch
Basvillkorstabell	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	3305717517	Basvillkorstabell	05-09-2019	nberghch
Kalkyl stängsel mot rovdjur	8.2 M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1860407335	Kalkyl stängsel mot rovdjur	05-09-2019	nberghch
Kalkyl skötsel av våtmarker och dammar	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	229926445	Kalkyl skötsel av våtmarker och dammar	05-09-2019	nberghch
Referenser till SWOT	4 Swotanalys och kartläggning av behov – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	3129082077	Bilaga kapitel 4 - Referenser till SWOT	05-09-2019	nberghch
Kalkyl fäbodar	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1392533146	Kalkyl fäbodar	05-09-2019	nberghch
Möjliga kombinationer av insatser -	5 Beskrivning av strategin – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	2595209072	Möjliga kombinationer av insatser - arealbaserade stöd	05-09-2019	nberghch

arealbaserade ersättningar								
Urvalskriterier	15 Bestämmelser om programmets genomförande – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	3332281383	Bilaga kapitel 5 - Urvalskriterier	05-09-2019	nberghch
Hotade husdjursraser	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1353684485	Bilaga kapitel 8 - Hotade husdjursraser Kalkyl hotade husdjursraser	05-09-2019	nberghch
Nitratkänsliga områden	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	3147227374	Karta nitratkänsliga områden 2014	05-09-2019	nberghch
Förgröning	8.1 Beskrivning av åtgärd – allmänna villkor – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	2886265347	Beräkning av förgröningsavdrag Förgröning Bilaga 2 beräkning kostnad per hektar EFA Förgröning Bilaga 3 täckningsbidrag i södra Sverige Förgröning Bilaga 1 täckningsbidrag vårkorn havre	05-09-2019	nberghch
Kalkyl extra djuromsorg för får	8.2 M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	761275024	Kalkyl extra djuromsorg för får	05-09-2019	nberghch
Kontroll av miljöersättningarna	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	737557971	Kontroll av miljöersättningarna	05-09-2019	nberghch
Extra djuromsorg för suggor	8.2 M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	573568780	Bilaga kapitel 8 Definition och angivande av nationella krav och unionskrav Bilaga kapitel 8 Beskrivning av extra djuromsorg för suggor Kalkyl extra djuromsorg för suggor	05-09-2019	nberghch

Kalkyl ekologisk produktion	8.2 M11 – Ekologiskt jordbruk (artikel 29) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	2433167427	Kalkyl ekologisk produktion	05-09-2019	nberghch
Enhetskostnad energigrödor	8.2 M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) – bilaga	08-08-2017		Ares(2019)5594290	3319033336	Enhetskostnader energigrödor	05-09-2019	nberghch
Kalkyl engångsröjning	8.2 M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	2661228824	Kalkyl engångsröjning	05-09-2019	nberghch
Kalkyl utökad klövhälsovård för mjölkkor	8.2 M14 – Djurens välbefinnande (artikel 33) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	488080158	Kalkyl utökad klövhälsovård för mjölkkor	05-09-2019	nberghch
Enhetskostnad för djurstallar	8.2 M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	446206392	Bilaga 8 Bilaga 9 Bilaga 1 Bilaga 9a Bilaga 1a Bilaga 3a Bilaga 1b Bilaga enhetskostnad för stallar Bilaga 7 Bilaga 3 Bilaga 2 Bilaga 6 Bilaga 4 Bilaga 8a Bilaga 1c Bilaga 2a Bilaga 6a Bilaga 4a	05-09-2019	nberghch
Kompensationsstödet	8.2 M13 – Stöd till områden med naturliga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	3841128650	Bilaga 1-3	05-09-	nberghch

	eller andra särskilda begränsningar (artikel 31) – bilaga					Kalkyler kompensationsstödet Bilaga 4 Kalkyler kompensationsstödet	2019	
Betets förädlingsvärde	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	469932579	Betets förädlingsvärde	05-09-2019	nberghch
Övergångsåtgärder	19 Övergångsåtgärder – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	4176400518	Bilaga kapitel 19 Basvillkor Bilaga kapitel 19 Övergångsåtgärder	05-09-2019	nberghch
Tvärvillkor och andra bindande normer	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	556187482	Tvärvillkor och andra bindande normer	05-09-2019	nberghch
Kalkyl reglerbar dränering	8.2 M04 – Investeringar i fysiska tillgångar (artikel 17) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	2637452110	Kalkyl reglerbar dränering	05-09-2019	nberghch
Kalkyl vallodling	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	2745547437	Kalkyl vallodling	05-09-2019	nberghch
Kalkyl minskat kväveläckage	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	3601051858	Kalkyl minskat kväveläckage	05-09-2019	nberghch
Kalkyl betesmarker och slåtterängar	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1056243446	Kalkyl betesmarker och slåtterängar	05-09-2019	nberghch
Kalkyl skogens miljövärden	8.2 M08 – Investeringar i utveckling av skogsområden och förbättring av skogars livskraft (artiklarna 21–26) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1385343673	Kalkyl skogens miljövärden Kalkyl skogens miljövärden Kalkyl skogens miljövärden Kalkyl skogens miljövärden	05-09-2019	nberghch
Förhandsutvärdering	3 Rapport om förhandskontrollen – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	3234095535	Bilaga kapitel 3 MKB Bilaga kapitel 3 Förhandsutvärderingsrapport	05-09-2019	nberghch

Kalkyl restaurering betesmarker och slåtterängar	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1784406574	Kalkyl restaurering betesmarker och slåtterängar	05-09-2019	nberghch
Klumpsummor för att bilda innovationsgrupper	8.2 M16 – Samarbete (artikel 35) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	2279746210	Klumpsummor för att bilda innovationsgrupper	05-09-2019	nberghch
Basprislista 2014	8.1 Beskrivning av åtgärd – allmänna villkor – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1170984001	Basprislista 2014	05-09-2019	nberghch
Intyg oberoende granskare	18 Förhandskontroll av verifierbarhet och kontrollerbarhet – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1693538897	Intyg oberoende granskare	05-09-2019	nberghch
Enhetskostnad förberedande stöd	8.2 M19 – Stöd till lokal utveckling inom Leader – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	2440279850	Enhetskostnad förberedande stöd	05-09-2019	nberghch
Kalkyl skyddszoner	8.2 M10 – Miljö- och klimatvänligt jordbruk (artikel 28) – bilaga	16-12-2015		Ares(2019)5594290	1662591960	Kalkyl skyddszoner	05-09-2019	nberghch
Åtgärder kopplade till definition av landsbygdsområde	8.1 Beskrivning av åtgärd – allmänna villkor – bilaga	03-04-2017		Ares(2019)5594290	3109584196	Åtgärder kopplade till definition av landsbygdsområde	05-09-2019	nberghch